COLLECTANEA FRANCISCANA 1963-1964 - *BIBLIOGRAPHIA*

BIBLIOGRAPHIA FRANCISCANA

TOMUS XI

PRINCIPALIORA COMPLECTENS OPERA
ANNIS 1954-1957 EDITA

Fasc. 4 - N. 2550-3757

IV. - *Relationes de historia I Ordinis franciscani*

ISTITUTO STORICO DEI FR. MINORI CAPPUCCINI
ROMA (3) - VIA BONCOMPAGNI, 71

BIBLIOGRAPHIA FRANCISCANA

cura Instituti Historici O.F.M.Cap. in Urbe edita,
moderante P. Servo a St. Anthonis

Relationes huius fasciculi scripserunt:

I. V. (Isidorus a Villapadierna) M. A. (Marianus ab Alatri)
M. P. (Melchior a Pobladura) O. R. (Octavianus a Rieden)
S. St. A. (Servus a St. Anthonis)

INDEX RERUM

Fasc. 4

2550. - ESSER Cajetan, O.F.M., *The Order of St. Francis,* in *Franc. Herald* 34(1955) 328-331. 358-360; 35(1956) 10-13. 32. 75-78. 107-110. 128.

Versio anglica a sorore M. FRIDIAN, O.S.F., peracta opusculi de quo cf. *Bibliog.Franc.* X, n.1935s.

Generaliora de Ordine franciscano etiam evulgat POPPY Maximus, O.F.M., *Gloria Franciscana. The family of Francis,* in *Franc.Herald* 36(1957) 152-156. 180; KANDLER Agathon, O.F.M.Conv., *Franz von Assisi und seine Ordensgründung,* in P.J. HASENBERG-A. WIENAND, *Das Wirken der Orden und Klöster in Deutschland* I, Köln 1957, 187-192; KOPER Rigobert, O.F.M., *De Orde der Minderbroeders,* in *De Werkende Stilte. De oorsprong der grote kloosterorden* (red. L. ENGELBREGT, O.F.M.), Amsterdam/Brussel 1957, 179-204; CLUNY Roland, *Sous le froc et la bure.* [Paris], Éditions « Témoignage Chrétien », [1953]. 22 cm., 282 pp., tab., charta geogr.; Idem, *Bajo el sayal.* Madrid, Studium, 1957. 20 cm., 247 pp. (expositio formae vitae et spiritualitatis praecipuorum Ordinum religiosorum, ad suscitandas vocationes religiosas); GEMELLI Agostino, O.F.M., *La Vble. Orden Franciscana y la Inmaculada,* in *Christus* 19(1954) 547-551. M. P.

2551. - LLORCA Bernardino, S.J., *Le Orden de San Francisco,* in *Est.Ecl.* 29(1955) 359-373.

Auctor certiores nos facit se proxime editurum esse opus generale de Ordinibus et Congregationibus religiosis captui populari accommodatum, et veluti specimen methodi, finis et amplitudinis totius operis praesens caput in lucem profert, quo veloci calamo disserit de origine, progressione et divisionibus Ordinis S. Francisci ad hos usque dies.

Maioribus capitis divisionibus praemittitur generalis quaedam bibliographia. Nihil mirum quod in tam veloci narratione aliqui irrepserint errores vel quod non omnes quaestiones eadem diligentia sint expositae. Saepe coacta brevitas dicendi confusionem generare solet. Igitur non est cur in singulis mendis significandis immoremur, eo vel magis quod populus, cui potissimum opus destinatur, has subtilitates non advertit. Unum tantum proferimus: auctor bullae *Religionis zelus* (3 iul. 1528), qua Ordo Capuccinorum stabilem ac iuridicum statum acquisivit, est CLEMENS VII et non PAULUS III (369). M. P.

2552. - DANIELE PRIMO DALLARI [DA BARI], O.F.M.Cap., *Francescanesimo contro corrente.* [2-3 ed.]. Torino, L.I.C.E.-R. Berruti & C., [1954]. 20,5 cm., 167 pp.

Libro singulari titulo insignito A. conatur demonstrare essentiam seu veram franciscanismi naturam, pericula illum deformandi denuntiare et media apta suggerere ad illum feraciorem in dies reddendum, uti hodiernae hominum menti et actioni valde consentaneum.

Prima vice liber in lucem prodiit an. 1944 (cf. *Coll.Franc.* 14[1944] 387); deinde vero A. illum recognovit multaque in eo inseruit, quae reapse novum opus constituunt. Porro paucorum mensium spatio ipsemet has duas editiones apparavit; scire tamen oportet quod, si paginas 65-83 excipias, utraque eundem textum referunt; loco autem citato quaedam asserta secundae editionis emendantur vel mitigantur (cf. etiam p.159s). M. P.

2553. - CANESTRARI Renato, *Sixto V.* Torino, Società Editrice Internazionale, 1954. 22 cm., 271 pp., tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 26(1956) 94. Vide etiam HIST-[ORICUS], *Sisto V marchigiano.* in *Osserv.Rom.* 1957 nov. 24, 3.

2554. - KLITSCHE DE LA GRANGE ANNESI D., *Previdenze di un papa francescano. L'Ospizio dei Poveri*, in *Italia Franc.* 29(1954) 185-187.

Ut Romanam civitatem ab indecora mendicantium turba SIXTUS V liberaret, peculiarem domum prope pontem Sixtinum pro eisdem erexit bulla *Erectio hospitalis pauperum mendicantium in Urbe* (6 sept. 1588). M.A.

2555. - ARCE Agustín, O.F.M., *Rectificaciones a los « Annales Minorum » de A. Chiappini (1623-1660)*, in *Est.Franc.* 56(1955) 215-239.

Praemissa brevi notitia novissimae editionis *Annalium Minorum* eorumque continuationis (cf. *Coll.Franc.* 6[1936] 153s; 9[1939] 250; 12[1942] 397s; 18[1948] 337-339), A. singillatim perpendit volumina XXVI-XXX, quae opera Aniceti CHIAPPINI in lucem prodierunt. Deinde quasdam addit animadversiones et emendationes in his quae historiam missionis Terrae Sanctae attinent, quae magni sunt habendae, siquidem A. multa pollet eruditione in his quaestionibus perquirendis, quapropter necesse est ut is qui veritatem acquirere vult una cum *Annalibus* praesentem notitiam criticam perlegat, quae prae ceteris actuositatem Fratrum Capuccinorum sincere refert. Cf. etiam GODEFROY DE PARIS, O.F.M.Cap., *Un grand missionnaire oublié: le P. Pacifique de Provins, Capucin*, in *Coll.Franc.* 4(1934) 522-545; 5(1935) 213-234. M. P.

2556. - PANDŽIĆ Basilius, O.F.M., *Annales Minorum seu Trium Ordinum a S. Francisco institutorum continuati*, iussu R.mi P. Augustini SÉPINSKI, O.F.M. Ministri generalis editi. *Tomus XXXI (1661-1670)*. Romae, Schola Typographica « Pax et Bonum », 1956. 30 cm., XXIII-586 pp.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 27(1957) 338-339; vide etiam L. BERRA, « *Annales Minorum* », in *Osserv.Rom.* 1957 genn. 31, 3.

2557. - PRÉCLIN E. - JARRY E., *Les luttes politiques et doctrinales aux XVIIe et XVIIIe siècles.* (Histoire de l'Église depuis les origines jusqu'à nos jours, fondée par A. Fliche et V. Martin, 19). [Paris], Bloud & Gay, 1955-56. 24 cm., 838-VI pp.

Nostra non interest, neque negotium esset possibile, singulas sparsas notitias significare quae in hoc duplici volumine rem franciscanam quoquo modo attingunt. Quum enim saec. XVII et XVIII tot essent sodales Ordinis S. Francisci ubique terrarum operam impendentes, nemo mirabitur quod in historia Ecclesiae sive interna sive externa saepe et fere ubique conspiciantur. Curiosus lector has notitias inveniet in indice nominum alphabetico, qui opus claudit.

Silentio tamen praetereundum non est quod caput Ordinibus franciscalibus dicatum (pp.490-496) plurimis scatet erroribus et confusionibus; bibliographia selecta et recentior penitus ignoratur; progressus in quaestionibus singulis maioris momenti evolvendis negligitur; et ipse terminorum usus veritati historicae non semper respondet. Singula menda hic non recensentur, quia tota quaestio rescribenda esset. M. P.

2558. - CEYSSENS Lucien, O.F.M., *Sources relatives aux débuts du jansénisme et de l'antijansénisme (1640-1643)*. (Bibliothèque de la Revue d'Histoire Ecclésiastique, 31). Louvain, Publications Universitaires, 1957. 24 cm., LXV-693 pp.

Tenacitate ac eruditione, quibus praeditus est, A. prosequitur collectionem documentorum ut tandem aliquando primordia iansenismi et antiiansenismi ad fidem historiae conscribi valeant. In hoc volumine, neglectis fontibus litterariis vel editis, ex archivis desumuntur documenta nondum edita, quorum textus crebro integre fideliterque proferuntur, raro in compendium rediguntur.

Ex epistola (5 oct. 1641) Melchioris INCHOFER, S.J., novimus unum ex paucis exemplaribus libri *Augustinus*, quae Romam pervenerant, adservari apud Fratres Minores Capuccinos (213); praeterea quaedam afferuntur testimonia pro eodem libro lata a « viro perquam erudito » CASSIANO A GELDERN, ministro provinciali O.F.M. Cap. (311. 537. 661). Alia eiusmodi testimonia idem A. ediderat in *Coll.Franc.* 21(1951) 189-192. M. P.

2559. - LEGRAND Aimé - CEYSSENS Lucien, O.F.M., *La correspondance antijanséniste de Fabio Chigi, Nonce à Cologne, plus tard Pape Alexandre VII*. (Bibliothèque de l'Institut Historique Belge de Rome, 8). Bruxelles-Rome, Institut Historique Belge de Rome, 1957. 25 cm., IX-244 pp.

Lucianus CEYSSENS nemini secundus in pervestigandis quaestionibus historicis iansenismum attinentibus in vulgus profert, introductionibus et declarationibus aucta, documenta ab A. LEGRAND olim collecta. Summa documentorum attingit numerum 278, tempus autem protrahitur a die 21 oct. 1640 ad diem 26 iul. 1653. Documenta depromuntur ex Archivo Vaticano et fere semper ad litteram, quandoque vero summatim exscribuntur.

Ceteris praetermissis, in unum colligimus potiora quae rem nostram spectant. In primis recolendum est Superiores Ordinis Capuccinorum in comitiis generalibus an. 1650 errores iansenianos proscripsisse (doc.91, p.86) et eorum sese gerendi rationem in exemplum propositam esse; insuper eorundem procurator generalis MARCUS ANTONIUS A CARPENEDOLO partes habuit in apparando decreto pontificio contra famosas quinque propositiones (doc.281, p.216). In duabus epistolis datis Coloniae diebus 15 oct. 1643 et 4 sept. 1646 F. CHIGI amicum et consiliarium CAROLUM DE ARENBERG BRUXELLENSEM, O.F.M.Cap., certiorem reddit de controversiis iansenisticis (doc.278-279; cf. indicem et Frédégand CALLAEY, O.F.M.Cap., *La physionomie spirituelle de Fabio Chigi (Alexandre VII) d'après sa correspondance avec le P. Charles d'Arenberg*, in *Miscellanea Giovanni Mercati* V, Città del Vaticano 1946, 451-476). Obiter memorantur (doc.178, p.152) uti suspecti de iansenismo sodales capuccini MARCELLIANUS et HELIODORUS DE BAREA (de quibus cf. *infra* n.2812) et PAULUS A NAMUR (de quo cf. FRÉDÉGAND D'ANVERS, O.F.M.Cap., *Étude sur le Père Charles d'Arenberg*, Paris/Rome 1919, 256ss; Lucien CEYSSENS, *Les capucins belges et l'enquête de 1644 sur le scandale causé par l'« Augustinus »*, in *Coll.Franc.* 21[1951] 192ss). Declaratur LUDOVICUM A DÔLE, O.F.M.Cap. († 1636) poenas non incurrisse contra scriptores de re ianseniana latas (doc.70, p.68).

Pariter saepe obiter fit mentio de aliis sodalibus franciscanis, qui videri possunt in indice voluminis vel in *Arch.Franc.Hist.* 51(1958) 215-216. Crebrius autem occurrit nomen moderatoris provincialis O.F.M.Rec. Matthiae HAUZEUR vel HAUSER, qui scripsit et edidit *Anatomia totius augustissimae doctrinae S. Augustini*, 2 voll., Liège 1643 (doc.82, p.79; doc.152-155, p.137-139; doc.177, p.152; doc.210, p.169s). Arbitramur exaggeranda non esse haec verba, quae F. CHIGI die 6 febr. 1646 scribebat

ad assessorem S. Officii F. Albizzi: « I Padri dell'Oratorio, gli Osservanti, ed alcuni Scalzi Carmelitani, e Cappuccini in specie, sono totalmente jansenianici » (doc.85, p.80). M. P.

2560. - Ceyssens Lucien, O.F.M., *Jansenistica minora*. Tome II. (Extraits d'articles 11 à 19). Malines, Imprimerie Saint François, 1954. 23,5 cm., 9 fasc.

2561. - Idem, *Jansenistica minora*. Tome III. (Extraits d'articles 20 à 29). Malines, Imprimerie St. François, 1957. 23,5 cm., 10 fasc.

A. in unum collegit 19 ab eodem editas monographias ab an. 1953 in commentariis periodicis de quaestionibus iansenismum attinentibus. Textus immutatus exstat. Ad nos quod attinet animadvertimus inveniri dissertationem de Brunone Neusser, O.F.M., cuius summarium dedimus in *Bibliog.Franc.* X, n.1627. Sane haec series publicationum utilitatem maiorem haberet, si indicibus esset ornata. M. P.

2562. - Ceyssens Lucien, O.F.M., *Jansenistica*. Études relatives à l'histoire du jansénisme. III. Malines, Imprimerie St. François, 1957. 23,5 cm., 223 pp.

2563. - Schonlau Georg, O.F.M., *Die Sicherung der Innerlichkeit im Andrang der Arbeit*, in *Vita Seraphica* 35(1954) 9-22.

Continuus et nimius labor vitam spiritualem in discrimen adducit, eo quod actioni prae oratione communiter maius momentum attribuitur; quod vitalis coniunctio cum familia confratrum sensim sine sensu ammittitur; quod sub praetextu laboris vita regularis relinquitur. His imminentibus periculis, A. subtiliter ostendit, quomodo ipsum ministerium ad vitam spiritualem excolendam adhiberi possit, si orationi tempus necessarium reservatur. Contra triplex periculum praefatum has normas sententiose exprimit: « Eine neue öffentliche Meinung schaffen! — Gefahren der Isolierung beseitigen! — Die Flucht in die Arbeit verhindern! ». Commentatio eximia digna esset, ut maiori lectorum numero submitteretur.

Quomodo Ordo Seraphicus, speciatim quod apostolatum spectat, sapientibus normis a traditione primaeva hereditate acceptis fidelis remanere valeat, etsi novi aevi exigentiis se audacter aperiat, monstrat auctor anonymus: *Traditionsgebunden - Zeitoffen. Gedanken zu einer auch im Orden immer neu gestellten Aufgabe*, *ibid.*, 147-154; cf. etiam M. Soens, O.F.M., *De Overste en de Gemeenschap* (pro manuscripto). Mechelen, Minderbroeders, 1957. 21 cm., 29 pp. (cyclost.). O. R.

2564. - Günter H., *Psychologie de la légende. Introduction à une hagiographie scientifique*. Traduction de J. Goffinet. Paris, Payot, 1954. 21 cm., 319 pp.

De editione primigenia germanica huius operis fuse actum est in *Coll.Franc.* 21(1951) 108-111.

2565. - Butler Alban, *Lives of the Saints*. Bicentenary edition, revised and supplemented by Herbert Thurston, S.J., and Donald

ATTWATER. Four volumes. London, Burns Oates and Washborne, 1956. In-8° (royal), XXXII-720, XXII-692, XX-705, XX-707 pp.

Haec novissima editio nobis transmissa non est. Vitae sanctorum franciscalium, quae in hac collectione inseruntur, secundum ordinem editionis an. 1938, recensitae sunt in *Coll.Franc.* 13(1943) 446-449.

2566. - GONZALO DE CÓRDOBA, O.F.M.Cap., *Del solar franciscano. Santoral de las tres Órdenes.* Prólogo de Fray MAURICIO DE BEGOÑA, O.F.M.Cap. Madrid, Ediciones Stvdivm, [1957]. 17 cm., 870 pp.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 434-435.

2567. - LEONE DA CLARY, O.F.M.Obs. - GUZZO *Gian-Crisostomo*, O.F.M., *Aureola Serafica. Vite dei Santi e Beati dei tre Ordini di San Francesco.* II edizione corretta, migliorata, aggiornata. Vol. V: *Settembre e Ottobre.* Vol. VI: *Novembre e Dicembre.* Venezia, Custodia di Terra Santa, 1954. 22 cm., 535, 417 pp.

De primis voluminibus cf. *Coll.Franc.* 23(1953) 395-96, ubi de indole et valore operis actum est; animadversiones ibi prolatae spectant quoque haec volumina. Vide etiam *Bibliog.Franc.* X, n.206.

2568. - NOTHEGGER Florentin, O.F.M., *Verzeichnis der Heiligen und Seligen aus den drei Orden des heiligen Franziskus*, in *Ordensdirektor* 38(1955) 92-95. 122-124; 39(1956) 26. 58-60.

Utilis texitur elenchus cum Sanctorum tum Beatorum triplicis familiae seraphicae, addito anno — si notus est — nativitatis, mortis, canonizationis vel beatificationis.

E primo Ordine numerantur: 56 Sancti, e secundo 5, e tertio, et quidem vel regulari vel saeculari, 44, summatim ergo 105. Beatorum numerus autem est 227, i.e. e primo Ordine 126, e secundo 22, e tertio 79. - Ut hunc elenchum utcumque compleret, A. vulgare incepit seriem processuum canonizationis et beatificationis sodalium e triplici familia seraphica progenitorum, quorum causa penes S. Congregationem Rituum agitur: *Heilig- und Seligsprechungsprozesse aus dem Ersten, Zweiten und Dritten Orden des heiligen Franziskus, ibid.* 39(1956) 91-92. 123; 40 (1957) 30. 59-60. 93-94. 123-124; 41(1958) 29-30. Cum Auctori tamen notitiae completae defuerint, series ab absolutione haud parum distat. Praeterea series cum causis beatificationis — uti videtur — e Tertio Ordine regulari clauditur. O. R.

2569. - RAPHAEL HOGG [VON HÄGGENSCHWIL], O.F.M.Cap., *Der seraphische Heiligen-Himmel. Verzeichnis aller heiligen, seligen und ehrwührdigen Diener Gottes der dreifachen, seraphischen Ordensfamilie*, in *Helv.Franc.* 6(1954) 117-128.

Secundum litterarum ordinem distribuuntur Sancti, Beati et venerabiles Servi Dei trium Ordinum S. Francisci, addito tempore mortis uniuscuiusque; eorum summa numerum 414 attingit. M. P.

2570. - *Catalogus Sanctorum ac Beatorum Ordinis Minorum*, in *Acta O.F.M.* 76(1957) 158-167.

Ad intelligentiam et usum huius catalogi sciendum est eum comprehendere Sanctos ac Beatos primi Ordinis qui ante an. 1517 vixerunt

et eos qui deinceps familiis Observantium, Discalceatorum, Reformatorum et Recollectorum adscripti sunt. Insuper in eo inseruntur sodales Tertii Ordinis regularis et saecularis necnon sanctimoniales Ordinis S. Clarae. Ordo chronologice dispositus est, nimirum secundum tempus, quo unicuique honores altarium tributi sunt. Hunc catalogum germanice editum habes in *Crescentia-Brief* 4(1957-58) 86-114. M. P.

2571. - *Catalogus ac status beatificationis Servorum Dei et canonizationis Beatorum Ordinis Minorum, quae apud S. R. Congregationem vel Curias ordinarias tractantur*, in *Acta O.F.M.* 76(1957) 139-157.

Praesens conspectus complectitur 165 Beatos, Venerabiles ac Servos Dei trium Ordinum S. Francisci, quorum causa a Postulatore O.F.M. pertractatur; accedunt 8, quarum curam ipse gerit, etsi ad Ordinem non pertinent, et demum aliae 40, quae quamvis franciscales sint, extraneum habent Postulatorem. Unicuique causae sequitur utile summarium cum praecipuis notitiis chronologicis eam spectantibus. Versio germanica huius catalogi habetur in *Crescentia-Brief* 4(1957-58) 55-84. M. P.

2. - *De Ordine franciscano usque ad annum 1517*

2572. - [POTTHAST Augustus], *Regesta Pontificum Romanorum inde ab A. post Christum natum MCXCVIII ad A. MCCCIV edidit Augustus Potthast, huxariensis westfalus.* Opus ab Academia Litterarum Berolinensi duplici praemio ornatum eiusque subsidiis liberalissime concessis editum. Vol. I-II. Graz, Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, 1957. 23,5 cm., VIII-942, 943-2158 pp.

Editio photomechanice ab illa an. 1873-1875 excussa.

2573. - GRUNDMANN Herbert, *Neue Beiträge zur Geschichte der religiösen Bewegungen im Mittelalter*, in *Arch.Kulturgesch.* 37(1955) 129-182.

Ditissimus hic conspectus studiorum his annis de motibus religiosis medii aevi vulgatorum in duas partes dividitur: 1) considerantur religiosi Ordines et sectae haereticorum saec. XII exorti (novi Ordines, novae haereses sectaeque, fontes et studia de haeresibus saec. XII, vita apostolica et praedicatio itinerantium virorum, motus religiosi ad contumaciam haereticam elati, adspectus socialis motus religiosi); 2) mystica germanica, beguinae et haeresis « liberi spiritus » examinantur. In hac altera sectione breviter sermo est de motu franciscano. S. ST. A.

2574. - ILARINO DA MILANO, O.F.M.Cap., *Le eresie medioevali (sec. XI-XV)*, in *Grande Antologia Filosofica* IV, Milano 1954, 1599-1689.

In hoc compendioso excursu historico-doctrinali de motibus haereticalibus mediae aetatis A. agit quoque de Spiritualibus O.Min. ac Fraticellis, qui saec. XIII-XV minoritici Ordinis vitam angustiarunt ducibus ANGELO CLARENO († 1337) in Umbria, HUBERTINO DE CASALE († post 1329)

in Tuscia et PETRO JOANNIS OLIVI († 1298) in Gallia meridionali (p.1613-1615). Tandem quidam excerpuntur loci circa ipsorum doctrinam atque historiam ex ANGELO CLARENO, *Cronaca delle tribolazioni*, et BERNARDO GUIDONIS, *Practica officii inquisitionis haereticae pravitatis* (p.1680-1685). M. A.

2575. - WERNER Ernst, *Pauperes Christi. Studien zu sozial-religiösen Bewegungen im Zeitalter des Reformpapsttums*. Leipzig, Koehler & Amlang, 1956. 21 cm., 226 pp.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 334-336.

2576. - MCDONNELL Ernest W., *The Beguines and Beghards in medieval culture. With special emphasis on the Belgian scene*. New Brunswick, New Jersey, Rutgers University Press, 1954. 24 cm., XVII-643 pp.

Magistrali hoc opere distinctis sectionibus A. inquirit: 1) quid secum ferat *vita apostolica*, in qua radices figit motus beguinorum inde a primordiis, scil. exeunte saec. XII (et pervestigatio pertingit usque ad exiens saec. XIV); 2) condiciones sociales atque oeconomicas, quae eidem motui spirituali faverunt; 3) quinam tunc exsisterent spirituales motus in Belgio et Rhenania; 4) quaenam spiritualis litteratura popularis tunc in honore esset in beguinorum domibus et undenam proveniret (ex Gallia et Flandria, ope praesertim Regulae T.O., franciscanae et dominicanae); 5) de coaevorum testimoniis (sive faventibus sive adversantibus) circa beguinos; 6) de variis beguinorum coetibus de haeresi suspectis ac de eorundem condemnatione (in concilio Viennensi an. 1311) et coercitione per inquisitores. Etenim dicendum est quod inter beguinos catholicos et beguinos haereticos nil aliud nisi nomen commune fuit.

Opus a peritis saepius laudatum fuit: in *Arch.Franc.Hist.* 48(1955) 153s; *Theol.Stud.* 17(1956) 268s; *Franciscana* 11(1956) 89s; *Franc. Leven* 40(1957) 60s; *Le Moyen-Âge* 64(1958) 305-315; *Rev.Hist.Eccl.* 55(1960) 974-978. M. A.

2577. - DOUIE Decima L., *The Conflict between the Seculars and the Mendicants at the University of Paris in the Thirteenth Century*. (Aquinas Paper, 23). London, Blackfriars Publications, 1954. 21,5 cm., 30 pp.

« Argumentum notissimum ab oratore [agitur de acroasi ab A. dicta] ita tractatur, ut causae conflictus, argumenta a partibus adversariis proposita et controversiae decursus fere sub nova luce appareant ». Ex *Arch.Franc.Hist.* 49(1956) 229.

2578. - ODOARDI Giovanni, O.F.M.Conv., *Un geniale figlio di S. Francesco. Frate Elia di Assisi nel settimo centenario della sua morte*, in *Misc.Franc.* 54(1954) 90-139.

Magnifica hac historica elucubratione A. in fontibus primigeniis et historiographorum sententiis inquirit, dicendo: 1) de ELIA ex Assisi

oriundo ac de eius ministerio in Palaestina; 2) de eiusdem vicariatu generali an. 1221-1227, quo tempore missiones inter infideles et Ordinis studia summopere promovit; 3) de consilio ac opere impenso in erigenda basilica S. Conventus assisani; 4) de generali ministerio exantlato an. 1232-1239, quo tempore Ordinem ad ardua munera obeunda pro christiana republica, ope praesertim studiorum, perfectius paravit; 5) de eius opera, infeliciter insumpta, conciliandae paci inter GREGORIUM IX et FRIDERICUM II; tandem 6) A. censet quod frater ELIAS, etsi nonnullis defectibus minime caruerit, quam maxime bene meritus sit de Ordinis minoritici constitutione, et quod gravissimae sententiae a nonnullis « spiritualibus » in eum pronuntiatae ex malo animo potius quam ex rerum veritate prodiisse putandae sint. Huiusmodi enim calumniae, priscis franciscanismi historiographis ignotae, abundant omnino in calamo scriptorum vertentis saec. XIII et ineuntis XIV. In hunc sensum compendiose scripsit quoque VIAN N., *Ritratto di frate Elia d'Assisi*, in *Studium* 50 (1954) 18-24.

Accuratam vero de eodem ELIA notitiam obtulerunt quoque: LONGPRÉ Éphrem, O.F.M., *Élie d'Assise, O.Min.*, in *Catholicisme*, fasc. 13, Paris 1954, col. 12-14; et auctor anonymus, *Elias van Cortona*, in *Franc.Leven* 37(1954) 91s. M. A.

2579. - POMPEI Alfonso, O.F.M.Conv., *Frate Elia d'Assisi nel giudizio dei contemporanei e dei posteri*, in *Misc.Franc.* 54(1954) 539-635.

Fontium sententiarumque de fratre ELIA copiosam summam A. quatruplici hoc gressu ordinat, adducendo nempe: 1) fontes qui vivente adhuc fratre ELIA conscripti sunt (igitur ante an. 1253); 2) enarrationes factas a chronistis et scriptoribus « spiritualibus » altera parte saec. XIII et saeculo XIV; 3) quo modo Ordinis annalistae et hagiographi S. FRANCISCI, nullo criticae cribro usi, sententias a fontibus acceptas vulgarunt saec. XV-XVIII; tandem 4) « versionem » quam de eodem fratre ELIA methodo critica praebuerunt historiographi saec. XIX et currentis.

Etenim, iuxta A. sententiam, impraesentiarum ELIAE improbatur quod tempore generalatus an. 1232-1239 nimio rigore Ordinem moderatus sit et quosdam fratres pessumdari passus sit sive severitate sive negligentia sive (post an. 1239, ob lapsum in excommunicationem) scandalo. Item certum est quod quamplures Ordinis docti viri contra ELIAM egerint. At A. merito haec omnia mature perpendenda proponit in luce tot rerum magnifice ab ELIA gestarum pro Ordinis progressu in Ecclesiae servitium et, etiam, maximorum damnorum quae eidem Ordini ex disciplinae defectu instabant. De quibus cf. praesertim conclusiones p.227-235. M. A.

2580. - PISANU Leonardo, O.F.M., *L'attività politica d'Innocenzo IV e i Francescani (1243-1254)*, in *Ann.Ist.Sup.Sc.Lett.« S.Chiara »* 7(1957) 271-332.

Tum ex fontibus cum ex variis inquisitionibus historicis A. colligit ea quae, mandato INNOCENTII IV, Franciscales operati sunt qua cruciatae praedicatores contra FRIDERICUM II, saracenos ac mongolos, et qua legati ad quamplures Europae principes atque ad ipsos saracenos et mongolos. Res igitur minime ignotae, de quibus tamen A. data opera inquirit bona cum scientia fontium. Dissertatio vero, addito indice bibliographico,

separatim quoque typis edita est Romae penes: Pontificium Athenaeum Antonianum. Facultas Sacrae Theologiae - Theses ad Lauream, 118. 23 cm., XV-63 pp. M. A.

2581. - Pou y Martí José M., O.F.M., *Los conflictos entre el Pontificado y los Reyes de Aragón en el siglo XIII*, in *Misc.Hist.Pontificiae* 18(1954) 139-160.

Nostra interest partes recolere quas in reconciliatione Jacobi I regis habuit Desiderius, O.Min., qui die 22 iun. an. 1246 ad regem mittitur ab Innocentio IV, et reapse eidem absolutionem impertivit Ilerdae in conventu Fratrum Minorum (151).

Addere tamen oportet quod documenta actuositatem paenitentiarii Desiderii spectantia edita sunt ab Ambrosio de Saldes, O.F.M.Cap., in *Est.Franc.* 1(1909) 148-151; praeterea quasdam notitias biographicas eiusdem religiosi tradidit L. Oliger, O.F.M., in *Stud.Franc.* n.s. 11(1925) 508s; et insuper Gratien [de Paris], O.F.M. Cap., *Histoire de la fondation et de l'évolution de l'Ordre des Frères Mineurs au XIIIe siècle*, Paris 1928, 537s. Denique Auctor recolit regem Alfonsum III († 18 iun. 1291) sepultum esse Barcinone in ecclesia S. Francisci (159s). M. P.

2582. - Pásztor Edith, *Per la storia di San Ludovico d'Angiò (1274-1297)*. (Studi storici dell'Istituto Storico Italiano per il Medio Evo, 10). Roma, Istituto Storico Italiano per il Medio Evo, 1955. 25 cm., 85 pp., tab.

Haec sunt selecta capita, quae fuse eruditeque pertractantur ad penitiorem cognitionem S. Ludovici episcopi Tolosani, O.Min., obtinendam. In primis pervestigantur vicissitudines politicae illius aevi ut res gestae clariore ac veriore luce appareant. Deinde promerita Sancti enucleantur cum sodalis Ordinis S. Francisci cum praesulis Ecclesiae. Demum quaedam coaevorum iudicia proferuntur. Appendicis instar vulgatur sermo *In festo S. Ludovici presulis*, auctore eiusdem germano fratre rege Roberto († 19 ian. 1343) qui « Sapiens » quoque appellatur.

Negari non potest erudita pervestigatio et accurata fontium cognitio; sed non omnibus placuit auctoris interpretatio, secundum quam S. Ludovicus magis proclivis apparet erga theorias Fratrum Spiritualium. Cf. *Arch.Franc.Hist.* 49(1956) 196-198. M. P.

2583. - Laurent M.-H., O.P., *Le culte de S. Luois d'Anjou à Marseille au XIVe siècle. Les documents de Louis Antoine de Ruffi suivis d'un choix de lettres de cet érudit.* (Temi e Testi, 2). Roma, Edizioni di Storia e Letteratura, 1954. 25 cm., 157 pp.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 25(1955) 447s.

2584. - Crocco Antonio, *Profilo storico del Gioachinismo dall'« anno dell'alleluja » a Cola da Rienzo*, in *Sophia* 24(1956) 203-211.

Per summa capita A. describit fortunam prophetiarum Joachimi Florensis circa sic dictam aetatem Spiritus Sancti penes Spirituales franciscales (inter quos eminent Gerardus de Borgo S. Donnino, Hugo de Digne, Petrus Joannis Olivi et Angelus Clarenus), praesertim appropinquante anno alleluiatico (1233) et an. 1260.

De JOACHIMO eiusque scriptis recentiores pervestigationes, in quibus passim de viris franciscanis sermo fit, adnotamus: REEVES M. - HIRSCH-REICH B., *The Figurae of Joachim of Fiore. Genuine and spurious collections*, in *Mediaeval and Renaissance Studies* 3(1954) 170-199; KESTENBERG-GLADSTEIN Ruth, *The « Third Reich ». A fifteenth-century polemic against Joachism, and his background*, in *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes* 18(1955) 245-295; FREYHAN R., *Joachism and the English Apocalypse*, *ibid.* 18(1955) 211-244; WELLENS Eduardus, *Recente studiën over Joachim van Fiore*, in *Cîteaux in de Nederlanden* 6(1955) 206-209; REEVES M., *The Arbores of Joachim of Fiore*, in *Papers of the British School at Rome* 26(1956) 124-136; BLOOMFIELD Morton W., *Joachim of Flora. A critical survey of his canon, teaching, sources, biography and influence*, in *Traditio* 13(1957) 249-311. M. A.

2585. - FRUGONI Arsenio, *Celestiniana*. (Istituto Storico Italiano per il Medio Evo. Studi Storici, Fasc. 6-7). Roma, Nella Sede dell'Istituto, 1954. 25 cm., VIII-191 pp.

Ex quinque capitibus, quibus hoc opus de quaestionibus CAELESTINUM V attinentibus constat, duo rem franciscanam attingunt. Etenim in cap. III (69-124) describitur necessitudo card. Jacobi STEFANESCHI GAETANI, qui an. 1334-1342 exstitit Ordinis franciscalis protector, cum Minoritis occasione processus contra Bernardum DELICIEUX et quaestionis de paupertate Christi et Apostolorum tempore pontificatus JOANNIS XXII. Integrum vero cap. IV (125-167) est de Pauperibus Eremitis CAELESTINI V et Fraticellis de paupere vita, quorum resumitur historia ab an. 1294 usque ad ipsorum exstinctionem.

Iuxta Auctoris sententiam Spirituales franciscales, plus quam quaedam pars vel secta, habendi sunt summa quaedam minime circumscripta virorum studiosorum paupertatis, simplicitatis et humilitatis, quorum maior pars constat viris moderatis, qui toto caelo differunt a zelantibus ac rebellibus. Spirituales numerosiorem Ordinis minoritici partem minime constituebant, sed tamen plurimum valebant, cum homines qui idem ac ipsi saperent (v.g. JOANNEM DE PARMA an. 1247-1257 et RAIMUNDUM GAUFREDI an. 1289-1295) ministros generales creare potuerint. Inquisitio vero, etsi novos fontes minime in lucem proferat, tamen ex recentioribus praestantioribusque pervestigationibus, et quidem optima methodo historica, utilitatem capit. M. A.

2586. - MARIANI UGO, *Gli « Spirituali » agostiniani*, in *Osserv.Rom.* 1957 apr. 21, 3.

Commentariolus agit de necessitudinibus Simonis FIDATI, O.E.S.A., cum motu Spiritualium, speciatim cum ANGELO CLARENO, O.Min. O. R.

2587. - BATLLORI Miguel, S.J., *Orientaciones bibliográficas para el estudio de Arnau de Vilanova*, in *Pens.* 10(1954) 311-323.

Hic conspectus bibliographicus, praeter opera vetera et recentiora, quae directe et immediate ARNALDUM DE VILANOVA respiciunt, plures quoque exhibet monographias et opera generalia ad illustrandam actionem Fratrum Spiritualium saec. XIII-XIV. Non agitur de bibliographia critica et selecta, sed potius de generali informatione bibliographica ad propositum argumentum pervestigandum. M. P.

2588. - FUSSENEGGER Geroldus, O.F.M., *Relatio commissionis in concilio Viennensi institutae ad decretalem « Exivi de paradiso » praeparandam*, in *Arch.Franc.Hist.* 50(1957) 145-177.

Multum sane scriptum est de controversia, quae constitutione *Exivi de paradiso* (6 maii 1312) authentice solvitur, deque ipsius constitutionis argumento et praeparatione. Desiderabatur tamen notitia distincta praeclarorum virorum commissionis extra Ordinem franciscalem delectorum a CLEMENTE V institutae ad controversam quaestionem dilucidandam et ad solutiones proponendas. Nunc autem A. feliciter codicem invenit (Linz, *Landesarchiv*) qui votum a commissione exaratum tempore concilii Viennensis exhibet, ex quo 14 virorum nomina innotescunt et *Libelli* sive *Allegationes* utriusque partis designantur. Omnia voti elementa accurate pervestigantur et exinde apparent discrepantiae (prorsus rarae) et conformitates (sane multae) sententiae commissionis cum doctrina in constitutione *Exivi* definite statuta. Idem codex continet fragmentum apologiae PETRI JOANNIS OLIVI, quod una cum textu voti commissionis in lucem profertur. M. P.

2589. - MATANIĆ Athanasius, O.F.M., *Joannes Papa XXII (1316-1334) cavet « periculosum dominium »*, in *Ant.* 30(1955) 137-150.

Sexennalis conflictus (1322-1328) de Christi et Apostolorum paupertate inter summum pontificem JOANNEM XXII et Fratres Minores aliter ab aliis explicatur. Porro A. quaestionem funditus inquirens singulas allatas explicationes affert et diiudicat et novam proponit. Secundum eius sententiam ideo tam acriter Summus Pontifex iteratis documentis doctrinam Fratrum Minorum confutavit, quia perspexerat illis in adiunctis ansam praebere haereticis ius Ecclesiae in bona temporalia denegandi vel perperam interpretandi. M. P.

2590. - OFFLER H.S., *Meinungsverschiedenheiten am Hof Ludwigs des Bayern im Herbst 1331*, in *Deutsch.Arch.Erforsch.M.A.* 11(1954) 191-206.

Cum an. 1331 LUDOVICUS IV BAVARUS reconciliari cuperet cum JOANNE XXII, MICHAEL DE CESENA eiusque socii Minoritae, ne id fieret, condiciones nimis graves pontifici imponendas in imperatoris consilio decernere fecerunt. Quod invisos Franciscales reddidit penes eundem LUDOVICUM, qui suis ad papam legatis leviores condiciones suo marte apposuit. At pontifex has quidem respuit. Interea Minoritae duos tractatus in lucem ediderant, in quibus exaggerabant pericula, quae et LUDOVICO et imperio obvenirent, si ipse cum papa reconciliaretur. Qui tractatus, quos A. GUILELMO DE OCKHAM falso tributos demonstrat, his verbis incipiunt: *Quoniam Scriptura testante divina* (ed. W. PREGER: *Beiträge und Erörterungen zur Geschichte des deutschen Reiches in den Jahren 1330-1334*, München 1880, 76-82) et *Ut in composicione* (ed. H. FÖRSTER, in *Misc.Franc.* 37[1937] 591-614). M. A.

2591. - PÁSZTOR Edith, *Il processo di Andrea di Gagliano (1337-38)*, in *Arch.Franc.Hist.* 48(1955) 252-297.

A. describit varios gressus processus instructi contra ANDREAM DE GAGLIANO, qui Ordinem minoriticum ingressus fuerat ca. an. 1300 et

an. 1329 ministri provinciae Aprutinae munere privatus fuerat, eo quod in suspicionem venerat adhaesisse MICHAELI DE CESENA.

Contra eum, qui interea Neapolim petierat et familiari consuetudine fruebatur cum SANCIA regina, die 31 oct. 1331 plurimae quaerelae latae sunt a duodecim Minoritis, qui mandato GERALDI ODONIS, ministri generalis O.Min., voces circa eiusdem famam vigentes retulerunt. Porro tria accusationis capita contra ANDREAM inde deprehendi possunt, scil. quod ipse exstitisset regularis disciplinae eversor, *michelista* (negasset enim JOANNEM XXII fuisse legitimum papam) et particeps eorum quae contra eundem JOANNEM XXII in regno neapolitano fiebant. Quarum accusationum causa, ANDREAS iussus est in conspectum JOANNIS XXII venire (an. 1331) et, ipso minime comparente, excommunicatus (1332) atque dein (1333) ab excommunicatione dimissus est. Tandem contra ANDREAM iterum inquisitum est, ipso comparente, Avenione an. 1336 et tertio Neapoli an. 1337-1338. A. vero pedetentim gressus postremi huius processus — qui celebratus est per inquisitorem GUILELMUM LOMBARDUM a die 9 apr. 1337 ad 29 iul. 1338 et in quo tandem ANDREAS fuit absolutione liberatus — ordine atque integre digessit, eo quod acta inter diem 17 oct. 1337 et 30 mart. 1338, quae hucusque desiderabantur in *Bull.Franc.* VI, 597-627, in lucem protulit (266-297) ex *Registro Avenionensi 38*, f.615*r*-660*v*. In quo processu notanda omnino est facultas ANDREAE facta sese defendendi non solum ope testium ab ipso productorum, sed praesertim consilio hominum iure peritorum atque communicatione nominis testium contra ipsum testantium. De eodem processu quoque scripsit CHIAPPINI Aniceto, O.F.M., *I processi di Fr. Andrea da Gagliano* (*1331-1338*), in *Bull.Dep.Abruzz. Stor.Patria* 44-46(1953-1955) 55-99. M. A.

2592. - REIBSTEIN E., *Peter von Lautern und die Kurialisten*, in *Arch.Mittelrhein.Kirchengesch.* 6(1954) 153-167.

Ad conflictum inter JOANNEM XXII et LUDOVICUM BAVARUM illustrandum conferunt quoque scripta PETRI DE LAUTERN, al. DE LUTRA, O.Praem.; idem auctor aliqua scripsit opera rem franciscanam attinentia: a) *Adversus Michaelem Caesenatem eiusque asseclas sanctum Pontificem impugnantes liber unus*, qui tamen deperditus est; b) *Liga Fratrum*, scil. animadversio contra Fratres Spirituales an. 1346 exarata, quae an. 1914 a R. SCHOLZ in vulgus prolata est. P. M.

2593. - PRATESI Riccardo, O.F.M., *Una lettera enciclica del Ministro generale dei Frati Minori Guglielmo Farinier* (*25 gennaio 1349*), in *Arch.Franc.Hist.* 50(1957) 348-363.

Litteris encyclicis *Quia, ut ait Apostolus* (Avenione, 25 ian. 1349) Guilelmus FARINIER, recens minister generalis electus (Veronae, 7 iun. 1348), veluti programma sui regiminis universis fratribus nuntiavit. Auctor, qui textum litterarum invenit Papiae, *Bibl.Univ.*, *ms. 76* (antea *209*), illum in lucem profert, praemissis commentariis quibus demonstrat hanc epistolam esse praenuntium Constitutionum Ordinis an. 1354, quae a ministri generalis cognomine *Farineriae* nuncupantur. Animadvertas catalogum, quem A. confecit litterarum encyclicarum ministrorum generalium usque ad finem saec. XIV (348 nota 2). M. P.

2594. - PIANA Celestino, O.F.M., *Silloge di documenti dall'antico archivio di S. Francesco di Bologna*, in *Arch.Franc.Hist.* 49(1956) 17-76. 391-433; 50(1957) 27-74.

Magnam documentorum copiam ex Bologna, *Arch.Stato, S. France-*

sco 1/4133-361/5104 selectam, A. sextuplici sectione ordinavit atque, adnotationibus criticis adiectis, typis edidit.

Porro legimus: 1) litteras quasdam ministrorum generalium O.Min. ex saec. XV (18-33), ac definite litteras GUILELMI DE CASALE (25 nov. 1431), Antonii RUSCONI (6 iul. et 18 nov. 1445, 3 iun. 1448), ANGELI DE PERUGIA (6 nov. 1449), JACOBI DE MOZZANICA (19 maii 1456), FRANCISCI SANSONIS (22 apr. 1477; 31 oct. 1483 et 22 maii 1491); 2) memoriale inquisitoris Tusciae PETRI DE FIRENZE, O.Min., exhibitum (probabilissime vere an. 1375) GREGORIO XI contra inquisitorem siculum SIMONEM DE PUTEO, O.P., qui an. 1372-1374 magnam persecutionem excitaverat contra NICOLAUM CASUCCHI DE AGRIGENTO, O.Min., primum in Sicilia ac dein Florentiae illum uti haereticum damnando (33-58); litteras quibus inquisitor Tusciae LUDOVICUS BERNARDI DE CIVITALE (dictus etiam DE FORO IULII, DE UTINO, DE STRASSOLDO) die 30 sept. 1428 suum in officio vicarium constituit FRANCISCUM GUILELMI DE ALVERNA (58-61); 3) documenta quaedam circa controversiam exagitatam inter Minores Conventuales et Observantes saec. XV (61-76), scil.: articulos redactos a S. JACOBO DE MARCHIA an. 1455-1456 pro servanda Ordinis minoritici unitate, quibus iuxtaponuntur obiectiones tam Observantium quam ministri generalis JACOBI DE MOZZANICA; supplicationem quandam Minorum Conventualium ad CALLIXTUM III, ne eosdem articulos ullatenus confirmet; redactionem articulorum — aliam quidem ab illa relata a L. WADDING, *Annales Minorum* XII; 317-321 et probabilissime ipsa priorem — factam occasione conventus assisani an. 1455 praesidente Blasio GHILINI, abbate commendatario S. Ambrosii mediolanensis; 4) duo gravissima documenta circa mores et statuta vigentia in Studio minoritico parisiensi (391-433), dictata a GAUFFRIDO DE BAYE (19 iun. 1460), conventus parisiensis guardiano, et NICOLAO GUIOTELLI (8 mart. 1466), ministro provinciae Franciae; 5) plura documenta historiam provinciarum ultramontanarum spectantia (27-49), scil. Argentinensis (1445), Portugalliae (1450), Burgundiae (1450 et 1454), Daciae (1451), Franciae (1453), Austriae (1457); fusius vero agitur de controversiis agitatis inter Franciscanos et Dominicanos in urbibus Orléans (1324) et La Rochelle (1465), ac de publica confessione Henrici COLLIS (13 febr. 1458), qui an. 1457 provinciae Austriae regimen usurpaverat; 6) A. tandem disserit de natura iuridica T.O.F. Florentiae saec. XIV (49-74), describens sententiam episcopi ANTONII DE URSIS (2 mart. 1320), quae die 14 oct. 1326 confirmata est a card. Joanne ORSINI, quaque sodales Tertii Ordinis declarabantur religiosi pleno iure ac immunitatis privilegio ornati: hoc modo rem declaraverant, requisiti, plures iurisperiti florentini, quorum quoque *Consilium*, die 18 febr. exhibitum, in lucem profertur additis bullis pontificum et litteris card. MATTHAEI DE ACQUASPARTA, quae eidem sententiae et *Consilio* viam straverant. M. A.

2595. - MOLLAT Guillaume, *Lettres d'Urbain V. Supplément au « Bullarium Franciscanum »*, in *Arch.Franc.Hist.* 47(1954) 457-460.

Edito iam ab A. regesto *Epistolarum* secretarum et curialium URBANI V (cf. *Bibliog.Franc.* XI, n.157s), singillatim recenset nunc *Epistolas* argumenti franciscani in *Bullarium* Ordinis inserendas. Eadem descriptio facta est in nostra *Bibliographia,* loco citato. M. P.

2596. - MOLLAT Guillaume, *Deux Frères Mineurs, Marc de Viterbe et Guillaume de' Guasconi, au service de la papauté (1363-1375)*, in *Arch. Franc.Hist.* 48(1955) 52-72.

MARCUS DE VITERBO († 4 sept. 1369) electus est minister generalis O.Min. die 9 iun. 1359 et cardinalis die 18 sept. 1366, sed Ordinem minoriticum gubernavit usque ad diem 6 iun. 1367, cum eidem suffectus est THOMAS DE FRIGNANO. Acceptissimus exstitit URBANO V, qui inter an. 1363-1367 eius opera usus est ut plures principes et civitates Italiae inter se pugnantes pacaret et, praesertim, ut foederandis potestatibus

civilibus Italiae mediae contra invadentes militias mercenarias adlaboraret. Alter vero minorita, cuius legationes diplomaticas in Italia et Hungaria inter an. 1371-1375 ex documentis typis editis p.65-72 A. commemorat, est GUILELMUS DE' GUASCONI, qui an. 1357 electus est episcopus urbis Comacchio, ac dein translatus est an. 1371 Senas, an. 1377 ad sedem hungaricam Reab ac tandem Neapolim an. 1388.
M. A.

2597. - MOLLAT Guillaume, *Documents sur l'Ordre des Frères Mineurs au XIVe siècle*, in *Arch.Franc.Hist.* 50(1957) 222-223.

Fratres Minores qui in documentis ab A. examinatis memorantur sunt quidam PHILIPPUS, minister provinciae S. Francisci (26 mart. 1359); PERUZINUS DE PESARO, minister provinciae Marchiae (1 mart. 1360) et MARCUS DE VITERBO, minister generalis (28 nov. 1361). Alia documenta respiciunt Superiorem conventus franciscani in urbe Parenzo. M. P.

2598. - MOLLAT Guillaume, *Documents sur les Franciscains Jean Chambaret et Guillaume de' Guasconi*, in *Arch.Franc.Hist.* 50(1957) 223-225.

Paulo fusiore calamo illustrantur documenta hos religiosos viros respicientia, quae ipsemet A. innuerat vel descripserat in *Lettres secrètes et curiales du pape Grégoire XI* (cf. *supra* n.160s). Primus aliqua munia in Basilica Vaticana obiverat, alter autem successive ad sedes episcopales Comaclensem, Senensem et Neapolitanam destinatur. Cf. *Arch.Franc.Hist.* 47(1954) 459s; 48(1955) 58-72. M. P.

2599. - SCHMITT Clément, O.F.M., *La position du cardinal Léonard de Giffoni, O.F.M., dans le conflit du Grand Schisme d'Occident*, in *Arch. Franc.Hist.* 50(1957) 273-331.

Leonardus ROSSI (*de Rubeis*) Giffoni natus Ordinem franciscalem an. 1373-1378 moderatus est; exinde ab antipapa CLEMENTE VII purpura decoratur et usque ad obitum (ca. 1407) partes haud modicas in schismate occidentali habuit. Usque ad mortem CLEMENTIS VII (quae die 16 sept., et non die 16 dec., uti lapsu calami scribitur p. 292, an. 1394 accidit) causam antipapae amplexatus est, eandemque sese gerendi rationem per aliquot annos habuit cum antipapa BENEDICTO XIII; postea vero sententiam mutavit et huic antipapae fortiter restitit. Hac inquisitione A. sibi proposuit primo quidem breviter certam notitiam biographicam exhibere ac deinde, inspectis tractatibus *De Schismate* ab eodem inventis vel accuratiore studio examinatis, ostendere quomodo tempore schismatis occidentalis se gesserit LEONARDUS. In hac prima parte disquisitionis copiose describitur tractatus *Utrum via renuntiationis* (Grenoble, *Bibl.Mun., ms. 988,* ff.136*r*-151*v*) et editis fragmentis doctrina et momentum illustrantur. M. P.

2600. - RODRÍGUEZ Félix, S.J., *Reuniones de confronte de actas y entrega de textos en el concilio de Florencia*, in *Est.Ecl.* 30(1956) 439-458.

Sessiones Patrum concilii ad textum disputationum statuendum et definite proponendum habitae sunt Ferrariae (oct.-dec. 1438), dum agebatur de inserendo verbo « Filioque », in ecclesia coenobii S. Francisci; et deinde dum sermo esset de processione Spiritus Sancti (mart. 1439), Florentiae semel convenerunt in ecclesia eiusdem Sancti. Inter examinatores autem textus aderat etiam Petrus PERQUERIUS, O.Min. M. P.

2601. - PRATESI Riccardo, O.F.M., *Antonio Rusconi, Ministro generale, O.F.M., conferma Giacomo Primadizzi Vicario degli Osservanti Cismontani (14 novembre 1446)*, in *Arch.Franc.Hist.* 50(1957) 225-231.

Ex exemplari authentico servato Florentiae, *Arch.Status, Diplomatico, n.59,* vulgantur litterae datae Mediolani die 14 nov. 1446 quibus minister generalis Antonius RUSCONI, O.F.M.Conv. († 10 aug. 1449), electionem vicarii generalis O.F.M.Obs. Jacobi PRIMADIZZI confirmavit factam mense maio praesente summo pontifice EUGENIO IV. Apponuntur iudicia quaedam de habitudine illius Ministri generalis ad institutionem et propagationem Observantiae. M. P.

2602. - PRATESI Riccardo, O.F.M., *Il card. Domenico Capranica, Protettore dei Frati Minori (1445-58), ed una sua lettera alla Congregazione generale di Assisi del 1455,* in *Arch.Franc.Hist.* 48(1955) 197-200.

Cum anno 1455 Fratres Minores Conventuales et Observantes, hortante CALLISTO III, Assisii convenirent ad communia problemata simul tractanda et solvenda, card. Protector, cui praesidentia congregationis commissa non erat, eisdem hanc misit epistolam eos enixe hortando ad pacem et concordiam, quietem et unionem. Epistola desumitur ex apographo servato Florentiae, *Laurenz.Plut. XXVI, cod. 19.* Hac oblata occasione, A. benevolentiam extollit illius Praesulis erga Fratres Observantes. M. P.

2603. - BONMANN Ottokar, O.F.M., *Amadeus Menez de Silva,* in *Lex.Theol.Kirche* ²I, Freiburg i.Br. 1957, 412.

De hoc reformatore franciscali († 10 aug. 1482) notetur etiam MONTEVERDI Mario, *Un trittico poco noto dell'anonimo bramantinesco a Castelleone,* in *Arte Lombardo* (Milano) 1(1955) 134s, ubi demonstratur pictorem anonymum non S. BERNARDINUM SENENSEM, uti plures asseruerant, effinxisse, sed potius fratrem AMADEUM. M. P.

3. - *De Ordine Fratrum Minorum*

2604. - MERCATI Angelo, *Una lettera di Baldassarre Castiglione, nunzio di Clemente VII in Ispagna (12 agosto 1527),* in *Arch.Franc.Hist.* 48(1955) 460-466.

In hac epistola hactenus inedita Nuntius Matritensis Summum Pontificem certiorem reddit de proximo ad Urbem itinere Francisci QUIÑONES, ministri generalis O.F.M.Obs., qui notitias referet opportu-

nas de sua erga Imperatorem legatione (cf. L. WADDING, *Annales Minorum* XVI, Ad Claras Aquas 1933, 278s) pariterque sensa ipsius Nuntii manifestavit, qui laudatum ministrum generalem multa aestimatione prosequitur. M. P.

2605. - J. V., *Les réformes du Bréviaire au XVI*[e] *siècle. Rôle de l'Espagne*, in *L'Ami du Clergé* 64(1954) 305-318.

Lucide et erudite enucleantur structura, finis et proprietates *Breviarii card. S. Crucis* seu Breviarii reformati a Francisco QUIÑONES; pariter exhibentur iudicia a viris doctis de eodem prolata; eius sors adumbratur et insuper cum Breviario PII V comparatur. M. P.

2606. - JUNGMANN Josef Andreas, *Warum ist das Reformbrevier des Kardinals Quiñones gescheitert?*, in *Zeitschr.Kath.Theol.* 78(1956) 98-107.

Momentosae elucubrationis propositum est in rationes inquirere, cur Francisci card. QUIÑONES, O.F.M.Obs., Officii divini instauratio ad irritum redacta sit.

Ipse nimirum an. 1529-1534 hortatu CLEMENTIS VII exaravit *Breviarium Romanum ex sacra potissimum Scriptura et probatis Sanctorum historiis collectum et concinnatum* (denuo ed. a J. Wickham LEGG, Cambridge 1888), quod PAULUS III an. 1535 cleri saecularis sodalibus recitare permisit, si id postularent. Quoniam Breviarii reformatio speciatim ab Universitate Sorboniensi severa adnotatum fuit censura, QUIÑONES alteram elaboravit recensionem (ed. iterum a praelaudato, Londini 1908). - Examen instituitur huius emendationis elementorum. Eiusdem auctor vim potiorem lectionibus S. Scripturae tribuit. Breviarium S. Crucis, ut communiter nomine venit, a plurimis summo cum plausu est acceptum, et usque ad an. 1568, quo PIUS V idem proscripsit, plus quam centies prodiit. Verumtamen in Concilio Tridentino an. 1551 contra idem vehementissime insurrexit JOANNES DE ARCE, dioeceseos Palentinae canonicus, et quidem libello suo *De novo Breviario Romano tollendo* (ed. J.W. LEGG, London 1908, 134-212). Plura ipsius argumenta luculenter ostendunt illi aevo scientiam historicam ad reformationem definitivam perficiendam penitus defuisse. Synodus nihilominus rem minime diremit, sed ad Summum Pontificem detulit, qui bulla *Quod a Nobis*, nonnulla prioris verba in proprium usum convertente, Breviarium S. Crucis exclusit. Quo non obstante influxum haud spernendum in Officium divinum posterius exercuit. - Commentatio, immutata inscriptione iterum typis mandata fuit in eiusdem Auctoris miscellaneis: *Liturgisches Erbe und pastorale Gegenwart. Studien und Vorträge*, Innsbruck/Wien/München [1960], 265-282. O. R.

2607. - CHIAPPINI Aniceto, O.F.M., *P. Venanzio Metildi da Celano, Ministro Generale O.F.M., al tempo della definizione dommatica dell'Immacolata Concezione di Maria SS.*, in *Studi Franc.* 51(1954) 310-320.

Cum an. 1854 dogmatice definitum est Virginem Matrem absque labe originali conceptam esse, Ordinem Fratrum Minorum moderabatur Venantius METILDI, O.F.M.Ref., quem PIUS IX ad munus evexerat die 30 apr. an. 1850; porro ille tam faustum eventum digne celebravit et edita disquisitione illustravit. Hanc nactus occasionem, A. synthetice describit 21 epistolas ab eodem Moderatore generali promulgatas tempore sui regiminis, quarum argumentum praecipuum est iuvenum institutio, studiorum reformatio, disciplinae regularis tuitio. Postquam officium an.

1856 absolvit, vitam privatam duxit usque ad obitum, qui contigit die 18 febr. an. 1861. M. P.

2608. - BETTI Umberto, O.F.M., *I Frati Minori al Concilio Vaticano,* in *Ant.* 32(1957) 17-46. 203-260.

Ex *Actis* authenticis Concilii oecumenici Vaticani I et ex sparsis notitiis dilucidatur quidquid in illud apparando et celebrando operati sunt sodales O.F.M.Obs., Rec., Ref. et Disc. In primis conficitur eorum catalogus et proferuntur brevissimae notitiae biographicae; postea singillatim significatur uniuscuiusque actuositas tempore praeparationis (6 dec. 1864-8 dec. 1869) et celebrationis (8 dec. 1869-1 sept. 1870) Concilii; sed hoc alterum caput iterum subdivitur, nam separatim declaratur eorum cooperatio in conficiendis constitutionibus apostolicis *Dei Filius* et *Pastor aeternus* et in reliquis documentis seu postulatis praeparandis, quae ob temporum iniuriam deinde definite tractata non sunt.

Auctorem fugit subtilis ac minuta disquisitio ARCHANGELI A ROĆ, O.F.M.Cap. (cf. *Coll.Franc.* 14[1944] 260-311), disserentis de cooperatione Ordinis S. Francisci in promovenda definitione dogmatica Assumptionis B.V. Mariae, qui statisticas confecit sodalium franciscalium qui Concilio Vaticano interfuerunt (cf. *ibid.*, v.g. 284-285), quae aliquando differunt ab iis quae hic proponuntur. De filiatione religiosa horum Fratrum Minorum cf. *Arch.Franc.Hist.* 51(1958) 498. M. P.

2609. - WALLENSTEIN Antonius, O.F.M., *Unbeirrbar und treu. Ein deutscher Franziskanergeneral P. Aloisius Lauer (1833-1901). Bild seines Lebens und seiner Persönlichkeit.* Wiesbaden, Credo Verlag, [1954]. 18,5 cm., 63 pp.

Propositum A. non in eo est, ut vitae enarrationem definitivam Aloisii LAUER, post unionem Leoninam primi O.F.M. supremi moderatoris, offerat, sed ut eiusdem personam spiritualem praesertim delineet. Praeter eiusdem collationes ad religiosos dictas (cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.1360), A. etiam adhibuit: chronicon latinum prov. Thuringiae an. 1875-1896, elenchum contionum an. 1876 et 1878-1891, 6 collationes de vita religiosa idiomate germanico compositas. Quae documenta nuper lithographice protulit O. BONMANN, O.F.M. (cf. p.6).

Aloisius LAUER vitam adspexit 28 sept. 1833 in vico Katholisch-Willenroth prope civitatem Salmünster sito, 1850 Recollectis nomen dedit atque 17 maii 1856 sacerdotio insignitus est. Velut custos Thuringiae confratres sagaciter paravit ad exsilium in quod depulsi sunt ob *Kulturkampf* (1875). Post brevem commorationem in Hollandia, an. 1876 recessum in loco Épinal, Belgii, condidit. Ab an. 1878 usque 1881 in civitate Paterson Civitatum Foederatarum Americae degebat. Postea Romam petiit, ut munus definitoris generalis obiret. LEO XIII eum unioni familiarum franciscalium 4 oct. 1897 ut primum ministrum generalem praefecit. Maximis laboribus fractus, 21 aug. 1901 ad Gorheim-Sigmaringen animam Deo reddidit. - Post vitae curriculum adumbratum A. duobus capitibus aestimat ALOISII personam naturalem et vitam virtutis. - Cf. etiam WERNER [VON HOCHWALD], O.F.M.Cap., *Ein heiligmäßiger Franziskaner-General der Neuzeit,* in *St.Fidelis* 42(1955) 69-71 et C. SCHMITT, O.F.M., in *Studi Franc.* 52(1955) 281s, qui de libello fusius agunt. O. R.

2610. - HASELBECK Gallus, O.F.M., *P. Dionysius Schuler, Provinzial der thüringischen Provinz, Generalminister des Ordens der Minderbrüder, Titularerzbischof von Nazianz. Ein Lebensbild.* Fulda, Kloster Frauenberg, 1956. 24 cm., 225 pp., tab.

Quae A. de vita et operositate Dionysii SCHULER, O.F.M. ministri generalis, in commentariis periodicis *Thur.Franc.* N.F. 7(1952) 35-89; 8(1953) 63-144; 10(1955) 77-121; 11(1956) 61-89 iam proposuerat (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2037), hic immutata in librum colliguntur. Libro tamen, quantum sciamus e *Franc.* 11(1956) 82, indices nominum rerumque adiuncti sunt. Quod fontes adhibitos attinet, cf. *Arch.Franc.Hist.* 52 (1959) 144.

En biographiae, quam A. ad sincerae fidei veritatem conscribere nisus est, partes principales: 1) D. SCHULER patria, studiorum curriculum, operositas ad Épinal, Bergholzzell et Paterson (1854-1893); natus est enim in vico Schlatt 22 apr. 1854, habitum minoriticum sumpsit 19 nov. 1871, presbyter factus est 21 sept. 1878; 2) eius munus qua custos et minister prov. Thuringiae (1893-1903); 3) promerita ut minister generalis (1903-1911), et quidem sibi comparata in consolidanda unione Leonina et diffusione Ordinis, in provehendis vita regulari, studiis, ministerio praedicationis et missionum exterarum; 4) contentiones circa bullam unionis Leoninae exortae quae ad amotionem ipsius a ministerio generali conduxerunt (1909-1911); 5) archiepiscopi ultimi vitae anni in coenobio O.F.M. de Gorheim-Sigmaringen exacti (1911-1926). Post vitam doloribus plenam, at egregiis virtutibus claram ad aeternae vitae praemium vocatus est 7 sept. 1926. In fine biographiae adiungitur tentamen ad confratris ingenium animumque dilucidanda. Quamvis haec vitae adumbratio nondum definitiva appellari possit, tamen plurimas res novas attulit ad historiam familiarum franciscalium spectantes. O. R.

2611. - PRODOMI Prosdocimo, O.F.M., *Un Testamento spirituale. Nel decimo anniversario della morte del Rev.mo P. Leonardo M. Bello,* in *Vita Min.* 25(1954) 221-223.

Brevis commentatio novissimae voluntatis Leonardi M. BELLO, qui Ordinem Fratrum Minorum moderabatur ab an. 1933, cum die 28 nov. an. 1944 inopinato animam Deo reddidit. Cf. *Coll.Franc.* 24(1954) 428. M. P.

2612. - *Acta Capituli generalis Ordinis Fratrum Minorum in protocoenobio S. Mariae Angelorum de Portiuncula (Assisii) a die 31 maii usque ad diem 15 iunii 1957 celebrati, praesidente in eo Em.mo D.no Clemente S.R.E. Episcopo Cardinali Micara, Ordinis Fratrum Minorum inclyto Protectore.* (Pro manuscripto). Roma, Curia Generalis Ordinis, 1957. 24 cm., 306 pp.

Multa eaque gravia sunt negotia quae in Capitulis generalibus Ordinum religiosorum secundum normas iuris particularis uniuscuiusque pertractantur. Quoad Fratres Minores habemus lucidum exemplum in hoc volumine. Praemittuntur acta praeliminaria, potissimum epistolae quibus celebratio indicitur et praeparatur; deinde exscribitur protocollon, quod dicitur, seu programma 21 sessionum in quibus de subiectis materiis disceptatum est; demum vulgantur vota prolata et decreta signata. Praeterea per dies capituli secundum Ordinis traditionem sermones habentur de Spiritu Sancto, de Immaculata Conceptione B.V. Mariae, de seraphico Patriarcha, de Ministri generalis aliorumque officialium electione ac de commemoratione confratrum per sexennium defunctorum; et horum sermonum textus integer perhibetur (52-56. 56-62. 134-140. 166-175. 215-222). Deinde in comitiis generalibus O.F.M. selecti sodales selectas praeparant quaestiones, quas oretenus aliis explicant, ut capitulares potiora

habeant argumenta ad iudicia ferenda. Impraesentiarum relationes eiusmodi sunt octo, et singillatim infra proferuntur. Volumen alias quoque notitias utiles refert de celebratione et conclusione capituli, in quo Augustinus SÉPINSKI ad duodecim annos confirmatur in munere.

Antequam officium deponeret an. 1951 susceptum, die 5 iun. Minister generalis fuse ac perspicue synthesim sui sexennalis regiminis capitularibus praebuit: SÉPINSKI Augustinus, O.F.M., *Relatio Rev.mi Patris Ministri generalis de statu Ordinis* (63-133). Et sane quisquis hanc relationem perpendit notitiam habet distinctam multigenae activitatis explicatae tum in provinciis et fratribus moderandis, tum in progressione domuum ac sodalium promovenda, tum in apostolatu apud fideles et infideles populos exercendo, tum in scientia et cultura provehenda, tum in eventibus maioris momenti celebrandis. Haec aliaque capita clare et ordinate proponuntur, ex quibus futurus historicus multum capiet utilitatis. - SCHENONE Basilius, O.F.M., *Relatio de redactione textus definitivi novarum Constitutionum Generalium Ordinis* (141-151): An. 1951 a Capitulo generali approbatur textus Constitutionum deferendus Sedi Apostolicae, quae aliquas inseruit mutationes et additiones (cf. *Coll. Franc.* 28[1958] 344; *Bibliog.Franc.* X, n.876-881). Nunc autem relator, editis documentis, perspicue et chronologice exponit quid a Definitorio generali quidve a S. Congr. de Religiosis actum sit usque ad approbationem factam a PIO XII vi brevis apostolici *Ad Evangelii rationem* (14 iul. 1953). - PEETERS Hermes, O.F.M., *Relatio de dubiis circa Constitutiones Generales* (152-163): Promulgato textu a Sede Apostolica approbato, dubia non pauca exorta sunt quoad practicam exsecutionem. In hac relatione singula dubia hactenus proposita explanantur, et eorundem solutio exquiritur a patribus capitularibus, quibus, ad normam iuris particularis, interpretatio authentica committitur. - RENZI Seraphinus, O.F.M., *Relatio de Statutis Generalibus Constitutioni Apostolicae « Sedes Sapientiae » adnexis* (182-194): Relator clare innovationes a const. apost. *Sedes Sapientiae* (31 maii 1956) in ratione studiorum inductas inquirit et cum statutis peculiaribus in Ordine vigentibus comparat ut exinde practicas conclusiones proponat, quae necessariam accommodationem suadent. - *Statuta pro studiis regendis in Ordine Fratrum Minorum* (222-256): Textus propositus non est definitivus, sed Definitorio generali proponitur ut illum attente perpendat et, animadversionibus forsitan addendis bene perpensis, examini selectae commissionis iterum exhibeat. - MIHALJEVIĆ Hieronymus, O.F.M., *Relatio de ieiuniis in S. Regula praescriptis* (207-215): Ad hoc salebrosum de ieiunio argumentum quod attinet, A. duas quaestiones agitat. Considerata legis obscuritate et contrariis interpretum opinionibus, concludit legem ieiunii efficaciam amisisse. Perspecta autem inveterata ieiunii praxi, hae duae conclusiones afferuntur: iuridice optimum esset si Sedes Apostolica, efflagitante Capitulo generali, confusam quaestionem paucis ac authentice componat et declaret; ascetice autem pristinus ieiunii vigor in Ordine est restaurandus. - VAN DEN EIJNDEN Castulus, O.F.M., *Relatio de Breviario Romano-Seraphico* (270-277): Postquam in auditorum mentem revocavit emolumentum transactis temporibus a viris franciscalibus liturgiae Ecclesiae conlatum, A. exoptat ut liturgia propria Ordinis conditionibus hodiernis accommodetur; quapropter proponit ut festa Sanctorum ac Beatorum, quae nimis multiplicata sunt, minuantur vel saltem alio modo in officio divino et in sancto Missae sacrificio celebrentur, et insuper modum proponit quo ad id obtinendum pervenire valeant omnes. Deinde sermo est de quibusdam novitatibus, assentiente utique Sede Apostolica, inducendis circa tempus celebrationis Missae conventualis et recitationis Completorii et circa separationem Matutini a Laudibus in officio chorali, et alia eiusmodi. Praesens relatio illustratur animadversionibus additis a Ferdinando ANTONELLI, O.F.M., circa proprium sanctorum Breviarii Romano-Seraphici. - TALLARICO Carolus J., O.F.M., *Relatio de S. Regulae praecepto « Quod Fratres non recipiant pecuniam » - Cap. IV* (280-288): Perpensis hodiernis difficultatibus quoad praecepti observantiam atque modum conciliandi eiusdem observantiam cum factis contrariis, vota et propositiones proponuntur ut rei cognitio et praecepti exsecutio facilius ac penitius habeantur. - *Relatio de possibili translatione Sedis Collegii S. Bonaventurae ad Claras Aquas* (260-269): Praepositis animadversionibus historicis de aedibus celeberrimi Collegii an. 1877 instaurati, aequa lance perpenduntur rationes quae translationem suadere viden-

tur, et illae quae loci mutationem dissuadere videntur. Haec est conclusio: Collegium S. Bonaventurae suo loco permaneat, « perficiendo in suis actualibus aedibus omnia illa opera reparationis, accommodationis et amplificationis, quae tempora nostra commendant ». - Uti extractum ex hisce *Actis* (44-48) separate prostant *Vota et decreta Capituli generalis O.F.M. anni 1957*. Roma, Schola Typographica « Pax et Bonum, 1957. 24 cm., 7 pp. M. P.

2613. - *Itinera Rev.mi P. Ministri Generalis* [*O.F.M. annis 1953-1956*], in *Acta O.F.M.* 73(1954) 21-23; 74(1955) 22-24; 75(1956) 32-34; 76(1957) 62-65.

In his periodicis relationibus significantur quot et quales provincias et domus religiosas Augustinus SÉPINSKI, Ordinis Fratrum Minorum minister generalis, in suis per Europam et Americam pastoralibus perlustrationibus visitaverit et quot aestimationis testimonia acceperit. M. P.

2614. - *Fratres Minores dignitate vel officio a S. Sede adaucti*, in *Acta O.F.M.* 73(1954) 52-60.

Summa Fratrum Minorum, qui die 1 ian. an. 1954 dignitate vel officio aucti erant, est haec: 1 patriarca, 13 archiepiscopi, 61 episcopi, 1 delegatus apost., 13 vicarii apost., 9 administratores apost., 15 praefecti apost.; praeterea in officiis vel Congregationibus Romanis operam praestant alii 49 sodales religiosi. M. P.

2615. - *Generalis conspectus Ord. Fratr. Min. et Tert. Ord. saecularis die 4 Octobris 1953/54/55/56*, in *Acta O.F.M.* 73(1954) 40s; 74 (1955) 40s; 75(1956) 56s; 76(1957) 92s.

Aliquae considerationes conclusionesque de hoc conspectu statistico leguntur apud VAN WELY Daniël, O.F.M., *De provincies en de verhouding van het ledenaantal der Minderbroeders*, in *Neerl.Seraph.* 27(1957) 168-172.

2616. - *Annuarium Ordinis Fratrum Minorum pro anno 1955*. Romae, Typographia « Pax et Bonum », [1955]. 17 cm., 213 pp.

2617. - *Annuarium Ordinis Fratrum Minorum*. II: *1956-1957*. Romae, Typographia « Pax et Bonum », [1956]. 17 cm., 401 pp.

Praeter utilitatem huius annuarii, cuius usu qualiscumque notitia celeriter et accurate haberi potest de nomine moderatorum maiorum Ordinis, provinciarum et missionum, de directione tabellaria residentiarum horum superiorum, de statu cuiusque provinciae et ita porro, et aliud pretium illi est, nempe: tot rerum concinna dispositione egregius exhibetur prospectus vitalitatis, diffusionis et potentiae Ordinis Fratrum Minorum per totum terrarum orbem mirifice florentis.

Rerum summam hoc in opere pro 1956-1957 traditarum exscribere iuvat: 1) Ordinis Fratrum Minorum historicae notitiae (p.9-18); 2) series ministrorum generalium et capitulorum necnon cardinalium protectorum Ordinis (19-34); 3) familia Curiae generalis huiusque varia officia (35-40), superiores seu praesides, vicarii et discreti aliarum domorum a ministro generali immediate dependentium, cum parva notitia fundationis et directione tabellaria (40-48); 4) Instituta generalia stu-

diorum superiorum cum elencho professorum seu sodalium et publicationum periodicarum (49-55); 5) Instituta scientifica et culturalia (56-59); 6) series patrum definitorii generalis iam officio functorum et adhuc viventium (60-63) necnon delegatorum generalium (64-66); 7) provinciae Ordinis, ordine alphabetico dispositae (66-125), de quibus origo, sedes provincialis, nomina superiorum maiorum, custodum et definitorum, status localis et personalis, Tertius Ordo et missiones concreditae, necnon ephemerides publici iuris factae significantur; 8) custodiae (126-130) et commissariatus a provinciis dependentes (131-146), iuxta idem schema; 9) fundationes (147-151); 10) missiones, cum nomine superioris ecclesiastici et regularis, consiliariorum, sede et statu missionis (152-190); 11) fratres dignitate vel officio a S. Sede adaucti (191-227); 12) directiones tabellariae residentiarum moderatorum provinciarum et custodiarum, commissariorum Terrae Sanctae, commissariatuum nationalium pro Tertio Ordine saeculari et domorum Ordinis Romae (229-252); 13) conspectus geographicus Ordinis secundum nationes (252-264). Adiunguntur et magni usus appendices: I) elenchus monasteriorum monialium Clarissarum directe ab Ordine dependentium, vel quae confoederata adsistentem habent religiosum ex Ordine Fratrum Minorum (265-271), congregationes sororum Tertii Ordinis speciali Fratrum Minorum directioni subiectae vel Ordini aggregatae (272-323), necnon fidelium associationes Ordinis propriae (324); II) de studiis in Ordine, seu seminaria pro clero dioecesano aliaque instituta scientifica Ordini concredita (325-326); elenchus magistrorum et docentium O.F.M. in universitatibus et facultatibus ad Ordinem non pertinentibus (327-333); III) apostolatus praeli, seu domus Ordinis librariae (334-336), publicationes seu periodica et librorum series sub auspiciis gubernii centralis Ordinis editae, iuxta materias dispositae (337-343), et tandem editiones Institutorum Ordinis scientificorum (344-369). - Indices personarum et schematicus usum huius annuarii expeditiorem reddunt. I. V.

2618. - *Directiones et aliae indicationes domorum Ordinis Fratrum Minorum.* Quaracchi, Florentiae, ex Typographia Collegii S. Bonaventurae, 1956. 25 cm., 163 pp.

Hoc in elencho, qui maximo usui est, ut patet, directiones tabellariae non tantum exhibentur quarumcumque domorum Ordinis Fratrum Minorum canonice erectarum, sed in diagrammate et aliae perutiles notitiae de singulis locis significantur, nempe: titulus dedicationis, annus fundationis, nomen provinciae religiosae ad quam pertinent, municipium, dioecesis, provincia civilis, status seu natio, capacitas, notae peculiares (i.e., si locus curia est provincialis, vel domus studiorum, novitiatus, seminarium seraphicum, collegium publicum, paroecia, etc.).

Elencho praemittuntur conspectus geographicus Ordinis cum directione ministrorum et superiorum missionum, necnon domus et instituta scientifica a Ministro generali dependentia; ipsumque sequuntur elenchus domorum per provincias distributarum, catalogus dioecesium iuxta nomen vernaculum et latinum, et sedes commissariorum Terrae Sanctae. - De priore editione huius libri cf. *Coll.Franc.* 9(1939) 119.
I. V.

2619. - *Domus religiosae erectae vel suppressae et paroeciae Ordini* [*O.F.M.*] *concreditae* [*annis 1953-1956*], in *Acta* O.F.M. 73(1954) 23-26; 74(1955) 24-27; 75(1956) 34-37; 76(1957) 65-66.

Hisce catalogis edocti sumus novas domus erectas hoc temporis spatio esse 93, domus suppressas 12 et paroecias Ordini concreditas numerum 98 attingere. M. P.

2620. - [BONVINI Berardus, O.F.M.], *Geographicus Prospectus Ordinis Fratrum Minorum* (*privato studio confectus*). [Romae, Curia Generalis O.F.M., 1957]. 31,5 cm., 18 tab.

Hisce delineationibus methodo heliographica multiplicatis A. expressit urbes et oppida, quibus domus religiosae O.F.M. canonice erectae exstant necnon praecipuae missionum stationes, omissis hospitiis et secundariis missionum sedibus. Deest index alphabeticus coenobiorum et stationum. M. P.

4. - *De Ordine Fratrum Minorum Conventualium*

2621. - Coccia Antonio, O.F.M.Conv., *Il culto dell'Immacolata nelle provincie italiane ed estere O.F.M.Conv. (sec. XIV-XX)*, in *Virgo Immaculata* VII/3, Romae 1957, 42-71.

Utilitatem capiens ex variis *Informationibus de Immaculata Conceptione* ab omnibus provinciis O.F.M.Conv. Romam missis et in bibliotheca Facultatis Theologicae asservatis, A. describit peculiares devotionis formas a sodalibus eiusdem Ordinis, in Italia et apud exteras nationes, ante et post an. 1854, Mariae immaculatae exhibitas et penes christianam plebem vulgatas. Cuius devotionis praecipuae formae exstiterunt: corona et sodalitas stellarii, corona septem gaudiorum, ieiunium in pervigilio festi Immaculatae Conceptionis, peculiaria pietatis exercitia eidem Virgini Immaculatae exhibita singulis anni sabbatis vel feria secunda cuiusque hebdomadis, sermones de eadem Virgine in sabbatis quadragesimae recitati, novendialia in praeparationem diei festi 8 decembris. indulgentiae ac privilegia ab Apostolica Sede impetrata pro altaribus exsistentibus in sacellis eidem mysterio sacratis, etc. M. A.

2622. - Billy Method C., O.F.M.Conv., *Customs O.F.M.Conv.* Rensselaer, St. Anthony-on-Hudson, 1954. In-12°, VII-91 pp.

Traditiones et consuetudines vitae spiritualis O.F.M.Conv. colliguntur et apte disponuntur, eo quidem proposito ut praesertim novitii iuvenesque clerici penitiorem habeant cognitionem vitae religiosae et spiritualis franciscanae. I. V.

2623. - Costantini Victorius, O.F.M.Conv., *Litterae circulares: De evangelica missione Seraphici Patris ab eius filiis fideliter prosequenda*, in *Comm.O.F.M.Conv.* 51(1954) 148-154.

Minister generalis O.F.M.Conv. suos subditos paraenetice alloquens, eis ostendit missionem specificam S. Francisci in vita ducenda et Ordine condendo esse animas recuperare Jesum Christum imitando, quem constituit centrum et animam suae vitae et operositatis. Ad hanc autem missionem penitus exsequendam necesse est notas essentiales Ordinis adamussim servare, quamvis res secundariae mutationibus sint obnoxiae. M. P.

2624. - *Capitulum generale (O.F.M.Conv.) diebus 3-12 februarii 1954 Romae celebratum*, in *Comm.O.F.M.Conv.* 51(1954) 19-39.

In his comitiis generalibus electus est in supremum moderatorem

O.F.M.Conv. Victorius COSTANTINI. Vulgatur textus allocutionis ad capitulares habitae die 3 febr. ab Em.mo Capituli praeside card. Nicolao CANALI; et deinde proponitur ordo septem sessionum a die 4 ad diem 12 februarii; et in fine additur curriculum vitae singulorum electorum. Recens electus Minister generalis die 13 febr. e statione radiophonica Vaticana sermonem habuit ad suos subditos et sodales ultra « aulaeum ferreum » constitutos.

Sermo card. CANALI etiam invenitur in *Osserv.Romano* 1954 febr. 7, 2. Notandum est quod in hoc sermone plura excerpuntur consilia ex collatione card. R. MERRY DEL VAL ad capitulares an. 1930, quam tamen ob inopinatam mortem pronuntiare non valuit. M. P.

2625. - *Nova redactio numeri 412 Constitutionum O.N.* [*O.F.M. Conv.*], in *Comm.O.F.M.Conv.* 53(1956) 196-199.

Cum hisce temporibus nova incepta novaque opera actuositatis apostolicae sodalibus O.F.M.Conv. commissa essent ab eorum iure particulari non contemplata, textus art. 412 Constitutionum, qui circa laborem versabatur, obsoletus apparebat; quamobrem noviter redactus a S. Congr. de Religiosis die 21 iul. an. 1956 approbatur. Qua oblata occasione, Minister generalis Victorius COSTANTINI, promulgatis litteris circularibus (28 dec. 1956), explicat quae opera necessaria, quae utilia, quae nociva Fratribus sint. M. P.

2626. - *Statutum pro Commissariatibus provincialibus in dissitis nationibus*, in *Comm.O.F.M.Conv.* 54(1957) 121-123.

Vulgantur normae a S. Congr. de Religiosis approbatae die 13 iul. an. 1957 ad regendas domus O.F.M.Conv. longe a matre provincia in una vel pluribus nationibus erectas ad apostolatum provehendum. Hae domus nunc constituunt Commissariatus provinciales hisce normis subiectos. M. P.

2627. - *Variationes in Kalendario O.N.* [*O.F.M.Conv.*], in *Comm. O.F.M.Conv.* 52(1955) 120-125.

Promulgato decreto generali S. C. Rituum (23 mart. 1955) *De Rubricis ad simpliciorem formam redigendis* necesse fuit kalendarium O.F.M. Conv. illis praescriptionibus aptare, quapropter Definitorium generale quasdam instructiones et declarationes in usum sodalium emanavit, atque *Kalendarium* sic aptatum prout hic prostat, ab eadem S. Congregatione die 25 iulii approbatum est. M. P.

2628. - *De Anno Mariano in nostro Ordine an. 1954 celebrato*, in *Comm.O.F.M.Conv.* 52(1955) 165-186.

Recensentur festivae celebrationes in singulis provinciis O.F.M. Conv. per annum marianum indictum occasione primi saeculi a definitione dogmatica Immaculatae Conceptionis B.V. Mariae. Pro unaquaque provincia afferuntur tantum ritus et actus, qui maioris momenti visi sunt. Singillatim recoluntur commemorationes factae in domibus a Ministro generali directe dependentibus. M. P.

2629. - *Iubilaeum sacerdotale Rev.mi P. Ministri Generalis* [*Victorii Costantini, O.F.M.Conv.*], in *Comm.O.F.M.Conv.* 51(1954) 19-38.

Die 7 iul. an. 1954 expleta sunt quinque lustra a suscepto sacerdotio Victorii COSTANTINI, qua occasione variae commemorationes celebratae sunt et epistolae gratulatoriae scriptae, quarum descriptio vel textus lectoribus perhibentur. M. P.

5. - *De Ordine Fratrum Minorum Capuccinorum*

2630. - THEOPHIL GRAF [VON ST. GALLEN, O.F.M.Cap.], *Die Kapuziner.* (Orden der Kirche, 2). Freiburg in der Schweiz, Paulusverlag, [1957]. 17,5 cm., 182 pp., tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 235s.

2631. - SIMON CONRAD [OF BUTLER], O.F.M.Cap., *Brothers of the Sun. The Story of the Capuchins.* (Lumen Books, 537). Chicago, The J.S. Paluch Co., 1956. 18 cm., 88 pp., ill.

Amoeno scribendi genere A. efficaciter adumbrat Ordinis Capuccinorum ideam ac naturam, progressionem, sanctitatem, promerita in servitio Ecclesiae et societatis, apostolatum inter infideles ac demum operositatem in Civitatibus Foederatis Americae. Opusculum delineationibus ornatum populari divulgationi, cui destinatur, omnino respondet. M. P.

2632. - MICHEL [DE NANCY], O.F.M.Cap., *Des fils de Saint François au XXme siècle: Les Capucins.* Blois, Éditions Notre-Dame de la Trinité, 1957. 19 cm., 105 pp., tab.

Singulari imaginum inventione lepidoque dicendi genere A. varias veteris et recentioris apostolatus formas Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum vivide describit. Profecto lectores ipse pedetentim ad exactam vitae capuccinae notionem efficaciter manuducit, ut sibi proposuerat. Deinde autem eadem methodo eademque efficacitate ipsis singula eiusdem vitae stadia delineat a primis vocationis initiis usque ad susceptum sacerdotium et insuper mores ac consuetudines conventuales adumbrat. Opusculum pulchris imaginibus exornatum omnibus vocationum capuccinarum promotoribus commendatur. M. P.

2633. - CLEMENTE DA SANTA MARIA IN PUNTA, O.F.M.Cap., *Storia, finalità e conquiste dei Frati Minori Cappuccini,* in *Italia Franc.* 29 (1954) 14-29. 85-103.

Auctor veloci calamo, sed eloquio veritati historicae apprime conformi, per summa capita delineat originem et finem proprium Ordinis, ostenditque deinceps quomodo eiusmodi finis per saecula fideliter executioni mandatur sodalium religiosorum sanctitate et multiformi eorum operositate. Excursus historicus delectabiliter legitur et utilitatem affe-

ret his qui brevi tempore notitiam Ordinis eiusque virorum illustrium comparare cupiunt. Opusculum prostat etiam separatim: Roma, Piazza della Consolazione, 1954. 14,5 cm., 35 pp. M. P.

2634. - EHRENFRIED VON ZIEGELHOF, O.F.M.Cap., « *Was ist eigentlich ein Kapuziner?* », in *Provinzbote* (Bayern O.F.M.Cap.) 30(1956) 132-135.

E contione quam Joannes Adamus NIEBERLEIN, ep. auxiliaris Eistettensis, 21 oct. 1725 occasione centenarii dedicationis ecclesiae O.F.M. Cap. in civitate Eichstätt dixit, puncta praecipua eduntur. Praesul quaestioni, quid sit capuccinus, quadruplici gressu sic respondet: capuccinus in eremo degens Deo servit et pro salute animarum orat; ipse et habitu et spiritu est S. FRANCISCUS redivivus; ipse est angelus Dei et potestatum infernalium terror; ipse est perpetuus paenitentiae praeco. O. R.

2635. - MARTIN PABLE [OF FOND DU LAC], O.F.M.Cap., *Capuchin Folklore,* in *Round Table Franc. Res.* 21(1956) 32-36.

Signa popularitatis qua apud varias gentes gavisi sunt Fratres Capuccini desumuntur ex dictis et factis, legendis et proverbiis aut consuetudinibus. Aliqua exempla proferuntur; sed qui alia attingere cupit, adeat *Lexicon capuccinum,* Romae 1951, 599-603. - De usu barbae gestandae quaedam scripsit JOSEPH SMETANA [OF BLOOMER], O.F.M.Cap., *Franciscans and the beard,* in *Catholic Mind* 52(1954) 298-302. M. P.

2636. - PALERMO Antonio, *Ochino Bernardino,* in *Enc.Fil.* III, Venezia/Roma 1957, 983s.

2637. - NICOLINI Benedetto, *Annali Ochiniani. II: Bernardino Ochino Cappuccino (1534-1538).* Estratto dagli « Atti » dell'Accademia Pontaniana. N.S. VI. Napoli, Francesco Giannini & Figli Tipografi, [1956-1957]. 24 cm., 19 pp.

In hac altera inquisitione (cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.1388) A. perspicaci analysi statum animi Bernardini OCHINO perscrutatur ab eius ingressu in Ordinem usque ad electionem in vicarium generalem. Documenta nota vel minus nota A. sua peculiari methodo ac ratione interpretatur, et, ad finem, eorundem traditionem litterariam describit.

2638. - NICOLINI Benedetto, *Sui rapporti di Bernardino Ochino con le città di Bologna e di Lucca.* Estratto dagli « Atti » dell'Accademia Pontaniana. N.S. VI. Napoli, Francesco Giannini & Figli Tipografi, [1956-1957]. 24 cm., 11 pp.

Documenta vulgantur quibus constat Bernardinum OCHINO an. 1541 contiones quadragesimales habuisse Mediolani et non Bononiae, ut hactenus asserebatur; magistratibus autem Bononiensibus promisit apud eos insequente anno munere contionatoris functurum esse. Ad civitatem Lucensem quod attinet publici iuris fiunt quatuor documenta an. 1540-41 illuminantia rectorum desiderium iterum insignem contionatorem audien-

di, quem an. 1538 uti talem noverant. Item vulgatur supplex libellus magistratuum civitatis Panormi (13 apr. 1539) quo summum pontificem PAULUM III exorant ut tempore quadragesimae an. 1540 Bernardinum OCHINO illis contionatorem mittere dignetur. M. P.

2639. - NICOLINI Benedetto, *Una lettera inedita di Vittoria Colonna.* Napoli, « Arte Tipografica » di A. Rossi, 1954, 24,5 cm., 14 pp.

Epistola, data Ferrariae die 3 dec. an. 1537 ad amicum Ambrosium RECALCATI a secretis PAULI III, agit de designatione Bernardini OCHINO ad contionandum tempore adventus illius anni Bononiae aut Ferrariae (hanc alteram civitatem ipse elegit) in insequente quadragesima ubi MARGARITA Austriae, figlia CAROLI V, maluisset. M. P.

2640. - DOMINGO DE STA. TERESA, O.C.D., *Juan Valdés (1498?-1541). Su pensamiento religioso y las corrientes espirituales de su tiempo.* (Analecta Gregoriana, 85). Romae, Apud Ades Universitatis Gregorianae, 1957. 23,5 cm., LVIII-423 pp.

Nota est amicitia qua devicti erant Joannes VALDÉS et Bernardinus OCHINO, eamque A. recolit (145-153) adhibens fontes historicos iam notos. Uterque certe Neapoli convenerunt an. 1539-1541, sed probabiliter etiam an. 1536. - De doctrinis theologicis BERNARDINI etiam dissertatio confecta est: G.C. WILLIAMS, *The theology of Bernardino Ochino.* (Diss. polygr.). Tübingen 1955. In-4°, 212 pp. M. P.

2641. - LECLERCQ Jean, O.S.B., *Seul avec Dieu*: *La vie érémitique d'après la doctrine du bienheureux Paul Giustiniani.* Préface de Thomas MERTON. (Tradition monastique). Paris, Plon, 1955. In-16°, VI-194 pp.

Aliter ac in pervestigatione prius vulgata (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2117), A. hic breviter etiam agit de B. Pauli GIUSTINIANI necessitudine cum S. FRANCISCO necnon cum Ordine capuccino nascente. O. R.

2642. - MARIANO DA ALATRI, O.F.M.Cap., *Bernardino da Asti, padre della Riforma cappuccina,* in *Italia Franc.* 32(1957) 371-379.

Quarto revoluto saeculo ab obitu BERNARDINI ASTENSIS (1557-1957), cui potiores tribuuntur partes in Ordine Capuccinorum firmando et sapientibus legibus fulciendo, A. sinceris fontibus historicis nixus distincte ac dilucide examinat et ponderat regiminis sagacitatem et vitae capuccinae prudentes normas. M. P.

2643. - DEAN CORCORAN [OF JERSEY CITY], O.F.M.Cap., *Maker and Recorder of Capuchin History*: *Marius of Mercato Saraceno,* in *Round Table Franc.Res.* 19(1954) 138-146.

Summariae notitiae de vita, virtutibus et relationibus historicis primi historiographi O.F.M.Cap. MARII A MERCATO SARACENO († 6 maii 1581) excerptae sunt ex commentario edito in *Coll.Franc.* 6(1936) 552-594, et ex *Annalibus* Z. BOVERII. Forsitan addere iuvabit visitationem

provinciae Piceni descriptam quoque esse a MARCELLINO DE PISE A MÂCON, O.F.M.Cap., *Annales* III, Lugduni 1676, 182 n.34. M. P.

2644. - MELCHIOR A POBLADURA, O.F.M.Cap., *De cooperatoribus in compositione Annalium Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum*, in *Coll.Franc.* 26(1956) 9-47.

Nonnulli recensentur sodales ex O.F.M.Cap., qui mandato (1610) MICHAELIS ANGELI A RIMINI a ministris provincialibus selecti sunt ut notatu digna pro *Annalibus* Ordinis capuccini conscribendis colligerent, scil.: SALVATOR AB ALCAMO, prov. Panormitanae; BERNARDINUS AB ORCIANO († 1622), prov. Marchiae; AUGUSTINUS A GENOVA († 1650), prov. Januensis; ANTONIUS A PATERNÒ, prov. Consentinae; AMADEUS A VERONA († 1628), prov. Venetiarum; LACTANTIUS A TERNI († 1619), prov. Umbriae; MARCUS A CASTELLI († 1631), prov. Aprutinae; S. LAURENTIUS A BRINDISI († 1619), qui scripserat de prov. Bohemiae et Austriae; MICHAEL A VALLADOLID († 1619), prov. Catalauniae; FRANCISCUS A SEVILLA († 1615), prov. Valentiae; FELIX A GRANADA († 1641), prov. Castellae; PHILIPPUS A CAMBRAI († 1640), prov. Belgii. Tandem A. quaedam subinfert de normis a sociis cooperatoribus sequendis ac de relationum vicissitudinibus. M. A.

2645. - MELCHIOR A POBLADURA, O.F.M.Cap., *De prima versione italica « Annalium » Zachariae Boverii Salutiensis hucusque inedita*, in *Coll.Franc.* 25(1955) 305-312.

An. 1632-1633 BERNARDINUS A NOCERA UMBRA, O.F.M.Cap. († 1635), mandato vicarii generalis FRANCISCI DI NEGRO A GENOVA italice interpretatus est vol. I *Annalium* ZACHARIAE BOVERII (Lugduni 1632). At quamvis supremus Ordinis moderator an. 1633 semel atque iterum imperasset quod haec interpretatio typis imprimeretur, ipsa tamen manuscripta mansit hodieque asservatur Romae, *Bibl.Naz.Vittorio Emanuele, Ms.636, Varia 40*, probabilissime quia ipsemet ZACHARIAS id fieri noluit, ex eo quod, potius quam de versione, ageretur de compendio quodam in quo minime servabatur *Annalium* ordo. M. A.

2646. - REYNOLD RYNDA [OF DALLAS,Tex.], O.F.M.Cap., *Relation of Capuchins to Hierarchy (1528-1619)*, in *Round-Table Franc.Res.* 19 (1954) 98-104.

Vestigia prementes S. FRANCISCI, Fratres Capuccini incunctanter et ubique magnam obedientiam et reverentiam erga Sedem Apostolicam diversosque hierarchiae catholicae praesules professi sunt; idque demonstratur normis ex Constitutionibus desumptis et ex ipsa ratione sese gerendi fratrum, quos vicissim hierarchia semper tuita est. Ceterum etiam fratres, qui hic memorantur, ad gradus hierarchiae assumpti sunt.

Unum animadvertendum est. Ut iam alibi significavimus, HENRICUS Lotharingiae, qui abdicato episcopatu Viridunensi an. 1610, Ordini Capuccinorum cooptatur, perperam appellatus est *Altefat*, quum revera eius familiae nomen sit VADEMONT

(al. VAUDEMONT). Error apud scriptores provenit ex eo quod compilator *Bullarii O.F.M.Cap.* de eo disserens scripsit: *Henricus Altefatus*, quasi diceret: *supradictus* (cf. *Historia generalis O.F.M.Cap.* II/2, Romae 1948, 424s). M. P.

2647. - DEFRENZA Giuseppe [= AUGUSTINUS A TRIGGIANO, O.F.M. Cap.], *Il primo Cardinale cappuccino: Frate Anselmo Marzati da Monopoli*, in *Italia Franc.* 32(1957) 401-409.

Quum quartum centenarium celebraretur a nativitate huius praeclari viri (16 nov. 1557), A. agili stilo et litterario modo praecipuos eius vitae eventus commemorat et extollit.

Hac oblata occasione aliquas notitias emendamus in commodum futuri biographi. Asseritur ANSELMUM studia peregisse in provincia Romana ab an. 1574; quod ipsi comprobare nequimus, sed nobis constat eum clericum commoratum esse in coenobio Firmi (cf. *Anal.O.F.M.Cap.* 9[1893] 191) ibique aut Bononiae probabiliter praelectiones audivisse insignis theologi PETRI TRIGOSO A CALATAYUD (cf. *Coll.Franc.* 5[1935] 62s). Item moderator provinciae Romanae non an. 1589, sed die 29 apr. an. 1594 eligitur (cf. *Statistica della provincia Romana dei Frati Minori Cappuccini*, Roma [1958], 4). Deinde ad sedem Theatinam (Chieti) promovetur an. 1607 die 12 febr., et non die 10 iun. et infulam episcopalem accipit die 27 febr., non die 25 iun. Denique mortem oppetiit die 17 aug., non die 15 aug. an. 1607 (cf. Patritius GAUCHAT, O.F.M.Conv., *Hierarchia Catholica* IV, Monasterii 1935, 8. 332). De contione in Palatio Apostolico habita feria secunda hebdomadae sanctae an. 1595 coram Summo Pontifice et 28 Cardinalibus cf. *Bibl.Vat., Urb.lat. 465*, f.237. Demum addere iuvat quod cum fama vulgaretur ANSELMUM MARZATI ad dignitatem cardinalitiam evecturum esse, quidam frater capuccinus anonymus rogabat Summum Pontificem quod id nullatenus permitteret, quia esset causa relaxationis Ordinis (cf. *Arch.Vat., Borg.III 59C*, f.308). M. P.

2648. - LAURENT M.-H., O.P., *Marginalia de P. Hieronymo a Narni, O.F.M.Cap.*, in *Coll.Franc.* 26(1956) 279-281.

Ex *Diariis* magistri caeremoniarum Pauli ALEONE († 1643) adservatis manuscriptis in *Vat.lat. 12332. 12296*, excerpuntur notitiae quoad contiones habitas in Palatio Apostolico an. 1621-1623 coram summo pontifice GREGORIO XV ab eximio oratore HIERONYMO NARNIENSI († 13 sept. 1632), quem iam PAULUS V contionatorem Sacri Palatii constituerat. Scimus insuper quod GREGORIUS XV suis sumptibus libros a HIERONYMO emptos bibliopolis romanis solvebat. M. P.

2649. - BENIGNUS A SANT'ILARIO MILANESE, O.F.M.Cap., *Litterae circulares: De festis saecularibus P. Innocentii a Caltagirone*, in *Anal. O.F.M.Cap.* 20(1954) 189-195.

Cum civitas Caltagirone, in qua die 24 oct. an. 1589 natus est INNOCENTIUS et die 16 nov. an. 1655 ad superos volavit, et provincia Syracusana, cuius fuit perinsignis sodalis, festa saecularia magna pompa celebrare contenderint, Minister generalis litteris circularibus die 16 nov. an. 1954 datis, universos subditos ad egregii viri virtutes aemulandas paraenetice adhortatur. En epistolae summa: « Fuit eius vita plena, multiplex, eventis singularibus atque extraordinariis abundans; sed fuit in primis vita virtutum omnis generis ferax, quas omnes imitari possimus ». - Exstat versio italica huius epistolae: Milano, Tip. « Lux de Cruce », 1954. M. P.

2650. - SAMUELE CULTRERA [DA CHIARAMONTE], O.F.M.Cap., *Un flagellato dalla buona fama. P. Innocenzo da Caltagirone, generale cappuccino, nella luce della storia e della santità, 1589-1655.* Terza edizione. Torino, L.I.C.E., R. Berruti & C., [1954]. 21 cm., 303 pp.

Haec biographia in *Coll.Franc.* 3(1933) 117-120 recensita est cum primum in lucem prodiit an. 1932. A. vero separatim edidit quoque: *Per la pace di Westfalia.* Milano, Gastaldi Editore, [1955]. 19 cm., 85 pp., quo opusculo describitur quid idem INNOCENTIUS operatus sit pro pacto pacis westfaliensis feriendo: quam tamen inquisitionem A. iam typis mandaverat in his *Coll.Franc.* 4(1934) 59-80 et 5(1935) 68-109. M. A.

2651. - RAOUL [DE SCEAUX], O.F.M.Cap., *Visite du Général des Capucins à Jacques II d'Angleterre,* in *Amis S.François* n.76 (1957) 12-15.

Die 9 iun. anni 1693 minister generalis O.F.M.Cap. BERNARDINUS AB AREZZO († 11 martii 1718) regem Anglorum Parisiis exulem commorantem visitavit. Hic in sermonem gallicum vertitur relatio italice scripta a PHILIPPO A FLORENTIA socio itineris Ministri generalis et in tabulario Florentino O.F.M.Cap. conservata. M. P.

2652. - MELCHIOR A POBLADURA, O.F.M.Cap., *De Superiorum generalium electione tempore regiminis alterni (1804-1885),* in *Coll.Franc.* 27(1957) 166-195. 282-323.

Adumbrata notione regiminis alterni seu alternativae, quae dicitur, bulla *Inter graviores* (15 maii 1804) instaurati, praesens disceptatio in duas partes dividitur. In prima parte disseritur de singulis Ministris et Vicariis generalibus O.F.M.Cap. in Hispania electis (1805-1830); in altera autem sermo est de Commissariis apostolicis qui sodales religiosos Hispaniae moderati sunt (1838-1885). Praetermissis quaestionibus iuridicis, in praesenti inquisitione tantummodo vicissitudines historicae specialis regiminis dilucidantur ope documentorum, quorum maior pars nunc primum adhibetur et in lucem profertur. M. P.

2653. - BEDA [VON EBNET], O.F.M.Cap. (ed.), *Jeder Zoll ein Kapuziner. Die Autobiographie von P. Bernard Christen von Andermatt 1837-1909,* in *Helv.Franc.* 6(1953-56) 154-180. 193-243.

Hisce Ed. in lucem profert e tabulario prov. helveticae Lucernae enarrationem vitae BERNARDI AB ANDERMATT, O.F.M.Cap., ab ipso BERNARDO an. 1907 inceptam sed tantum usque ad initium ministerii sui genaralis protractam.

Quamvis supremi Ordinis moderatoris biographus, Hilarinus FELDER, O.F.M. Cap. (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2107), hanc autobiographiam passim adhibuit, ipsius editio integra omnino utilis evadit. Eam Ed. eruditis auxit adnotationibus et tribus appendicibus, scil. *Verordnungen über die religiös-wissenschaftliche Erziehung und Bildung unserer Studenten* an. 1877 (p.212-218); *Aufhebung des Hospizes in Chur* an. 1880 (219-221; cf. etiam *St.Fidelis* 11[1923] 177-194. 274-302); *Aufhebung der Missionsstationen im Zürcher Oberland* an. 1882 (222s); *Visitations-Vortrag 1879-1880* (223s). - Cf. insuper: ARSENIUS JACOBS [VON LOSHEIM], O.F.M.Cap., *Christen Bernhard,* in *Neue Deutsche Biographie* III, Berlin [1957], 220*a-b*. O. R.

2654. - ILARIO DA TEANO, O.F.M.Cap., *Il cardinale Gennaro Granito Pignatelli di Belmonte.* Teano, D'Amico, 1957. 18,5 cm., 167 pp., tab.

Nostra interest hanc biographiam lectoribus significare, quia card. Januarius GRANITO PIGNATELLI († 16 febr. 1948) a die 23 maii an. 1915 munere Protectoris Ordinis (66-68. 103-104) functus est et nunc Romae in sepulcro Fratrum Capuccinorum iacet sepultus (cf. *Bibliog.Franc.* VIII, n.996-999). M. P.

2655. - *Rev.mus P. Melchior a Benisa, olim Minister generalis, Prov. Valentinae in Hispania alumnus,* in *Anal.O.F.M.Cap.* 73(1957) 192-194.

Brevis commemoratio curriculi vitae et actuositatis eximii religiosi (10 maii 1871 - 27 aug. 1957) qui an. 1926-1932 universum Ordinem moderatus est et an. 1930 nostrum Institutum Historicum fundavit.

Duo menda, quae in notitia necrologica irrepserunt, ita emendanda sunt: MELCHIOREM A BENISA ad coetum nationalem Matritensem de Tertio Ordine franciscali delegatum misit minister generalis PACIFICUS A SEGGIANO, non VENANTIUS A LISLE-EN-RIGAULT; ceterum is an. 1917 provincias Hispaniae non visitavit; demum definitor generalis ANGELUS A VILLAVA non an. 1916, sed die 2 ian. an. 1917 mortuus est. Cf. *Coll.Franc.* 28(1958) 91. M. P.

2656. - *Sua Eccellenza Reverendissima Monsignor Vigilio Federico Dalla Zuanna, Arcivescovo tit. di Mocisso, già Ministro Generale dei FF. MM. Cappuccini, Predicatore Apostolico e Vescovo di Carpi, Assistente al Soglio, 1880-1956.* Venezia-Mestre, Curia Provinciale dei FF. MM. Cappuccini, [1957]. 24,5 cm., 143 pp., ill.

Per summa capita et a variis auctoribus describitur integrum vitae curriculum VIGILII FRIDERICI A VALSTAGNA, qui inter Capuccinos provinciae Venetae adnumeratus est die 27 apr. 1896 ac dein sacerdotio auctus est an. 1904, penes universitatem Gregorianam doctoralem lauream assecutus est in philosophia (1910) et theologia (1911), quas disciplinas docuit an. 1911-1915 et 1919-1925; interea functus est munere cappellani militum (1915-1919), ministri provincialis (1925-1928 et 1931-1932), contionatoris aulae apostolicae (1931-1941), ministri generalis O.F.M. Cap. (1932-1938) ac episcopi oppidi Carpi (1941-1952). Tandem ipse inde ab an. 1925 praefectus fuerat operibus S. LAURENTII A BRINDISI in lucem edendis. M. A.

2657. - *Excmi. ac Revmi. Dom. Vigilii Friderici Dalla Zuanna Archiep. tit. Mocisseni, Assistentis Solio Pontificio, olim Ministri Generalis Ordinis nostri, iubilaeum sacerdotale,* in *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 164-167.

Decem lustris feliciter actis ordinationis sacerdotalis (24 iul. 1904) Vigilii a Valstagna, qui an. 1932-1938 Ordinem Capuccinorum moderatus est, sodales religiosi suae provinciae Venetiarum, adstantibus quoque delegatis Curiae generalis, tam faustum eventum debitis solemnitatibus, quae hic describuntur, perennarunt. Qua felici occasione tum summus

pontifex PIUS XII tum minister generalis BENIGNUS A SANT'ILARIO MILANESE epistolis gratulatoriis insignem praesulem meritis laudibus prosecuti sunt. M. P.

2658. - *Exc.mus ac Rev.mus Dominus P. Vigilius Fridericus Dalla Zuanna a Valstagna, Archiep. tit. Mocissenus, olim Minister generalis Ordinis, Concionator apostolicus et Episcopus Carpensis, Provinciae Venetae alumnus,* in *Anal.O.F.M.Cap.* 72(1956) 122-127.

Is Ecclesiae insignis praesul et Ordinis Capuccinorum praeclarus sodalis die 4 mart. an. 1956 Romae in valetudinario Collegii Internationalis S. Laurentii spiritum Deo reddidit. In hac notitia necrologica delineatur illius persona et res praeclare gestae attinguntur tum in provincia Veneta moderanda tum in regendo universo Ordine, tum in studiis et apostolatu promovendis, tum in editione *Operum omnium* Doctoris Apostolici S. LAURENTII BRUNDUSINI apparanda. Dulce nobis est eius benevolentiam erga Institutum Historicum recolere (cf. *Coll.Franc.* 27[1957] 119). M. P.

2659. - GUALDI Antonio Maria, *Il Vescovo di Carpi Mons. Dalla Zuanna Vigilio Federico,* in *Italia Franc.* 32(1957) 169-181.

Auctor huius commemorationis, qui exstitit Vicarius generalis dioeceseos Carpensis tempore quo Vigilius Fridericus DALLA ZUANNA illam rexit (1941-1952), efficaciter lineamenta spiritualia et apostolica delineat. Plura et exquisita dicuntur de humilitate et caritate, de amore erga populum sibi commissum, seminarium et clerum et de magisterio. - Cf. etiam *La scomparsa di un grande Vescovo Cappuccino, Mons. Vigilio Federico Dalla Zuanna, Arcivescovo tit. di Mocisso,* in *Boll.Franc.* (Padova) 54(1956) maggio, 4-5. M. P.

2660. - *Itinera Rev.mi P. Ministri Generalis* [*Benigni a Sant, Ilario Milanese*], in *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 34-36. 120. 215-216. 248; 71(1955) 91-94. 165-166. 200-203; 72(1956) 234-236. 315-316; 73(1957) 87-88. 109-110.

In his periodicis relationibus singillatim innuitur actuositas Ministri generalis O.F.M.Cap. extra Urbem sive in sacris provinciarum visitationibus sive in peculiaribus sodalium coetibus moderandis sive aliis maioris momenti inceptis operam dando. Notitiae perhibentur quae futuro historiographo certe utiles erunt. M. P.

2661. - FROWIN [VON LÜNEN], O.F.M.Cap., *Franziskanische Antwort auf die bolschewistische Bedrohung. Studientagung der deutschsprachigen Kapuzinerprovinzen in Augsburg vom 17. bis 21. September 1956,* in *Assisi-Glöcklein* 38(1956) 193-200; vel in *Beilage zum Provinzboten der bayerischen Kapuziner,* Nr. 6, 1956, 1-10.

Sodales O.F.M.Cap. provinciarum septentrionalium 17-21 sept. 1956 Augustae convenerunt, ut STANISLAO A MÜNCHEN, O.F.M.Cap., praesi-

dente, deliberarent, quomodo, unitis omnibus viribus resuscitatoque spiritu franciscano, immania discrimina a communistis allata superare possent.

FROVINUS hisce refert de acroasibus quibus plures confratres et duo viri laici varios adspectus illustraverunt. Capuccinorum subsidium in hac acerrima contentione apportandum sic fere definitur: 1) nisui apud communistas vigenti omnia bona in communi possidendi opponatur spiritus verae fraternitatis franciscalis; 2) si in totalitarismo eminens dignitas personae enervatur, eadem colenda est intra confinia oboedientiae libere libenterque praestandae; 3) discrimen marxismi quo homo iugo bonorum terrenorum penitus supponitur domandum est paupertatis tam spiritu quam usu; 4) castitas libere electa et observata sit eloquens fidei testimonium et iugis Christi in Ecclesia viventis repraesentatio. Huius conventus propositum a VICTRICIO A POMEISL, O.F.M.Cap., eiusdem promotore, pulchre circumscribitur his verbis: « Die totale Bedrohung fordert eine totale Verteidigung ». O. R.

2662. - MARIANO DA ALATRI, O.F.M.Cap., *Il venticinquennio di un Istituto storico*, in *Ecclesia* 14(1955) 602-606.

Describuntur historia et operositas Instituti Historici O.F.M.Cap. occasione vigesimi quinti anni expleti ab eius fundatione (1930-1955). Vide etiam FIDELIS [VON BUFFALO], O.F.M.Cap., *25 Jahre Historisches Institut*, in *Vox Franc.* (Wien) 15(1956) 194-197. - Cf. *supra* n.574 ss.

2663. - *Conspectus generalis Ordinis FF. Minorum Capuccinorum die 31 dec. 1953/54/55/56*, in *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 24-27. 32; 71(1955) 25-29; 72(1956) 50-53. 58; 73(1957) 11-15.

Singulis annis Curia generalis O.F.M.Cap. accurata edit rationaria de statu locali et personali totius Ordinis, ita ut uno quasi obtutu videatur quid in Ecclesia Christi et societate civili significet. Etenim exhibentur singulae provinciae et commissariatus cum cuiusque domibus et sodalibus necnon missionibus et sodalitatibus tertiariorum unicuique commissis. Insuper utilis catalogus additur provinciarum iuxta numerum religiosorum. M. P.

2664. - *Novissima editio Breviarii Romano-Seraphici ad usum Fratrum Minorum Capuccinorum*, in *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 251-252.

2665. - *Psalterium novissimum [ad usum Fratrum Minorum Capuccinorum]*, in *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 252-253.

Breviter perstringuntur characteres typographici et dispositio et ordo partium quibus praestant editiones librorum liturgicorum, quae an. 1954 in lucem prodierunt (cf. *ibid.*, 244-245). M. P.

2666. - *Catalogus causarum beatificationis et canonizationis apud Postulationem generalem Ordinis Fr. Minorum Capuccinorum*, in *Anal. O.F.M.Cap.* 73(1957) 169-186.

In hoc catalogo summatim referuntur puncta historica causae singulorum Sanctorum (8), Beatorum (12), Venerabilium (5), et Servorum Dei quorum causa introducta (23) vel nondum introducta (148) est; hic catalogus comprehendit quoque sanctimoniales Capuccinas. Eodem titulo

opusculum prostat separatim (Roma, Via Piemonte 70, 1957. 17 cm., 119 pp.). M. P.

2667. - Prudencio de Salvatierra, O.F.M.Cap., *Las grandes figuras capuchinas. Semblanzas de Santos.* Segunda edición (aumentada). Madrid, Ediciones Studium, 1957. 18 cm., 362 pp.

Iterum in lucem prodiit, immutato textu, addita tantummodo biographia (105-122) S. Ignatii a Laconi (1701-1781), hoc laudandum opus de quo cf. *Coll.Franc.* 6(1936) 616 s.

2668. - Zenone da Verona, O.F.M.Cap., *I felici Fratelli. Santi e Beati Cappuccini.* Roma, « L'Italia Francescana », 1954. 19 cm., 190 pp.

Ad spiritualem animae aedificationem vitaeque religiosae excitamentum summatim describuntur viginti vitae scil. 18 sodalium Capuccinorum et 2 sanctimonialium Capuccinarum. Ordo servatur secundum tempus liturgicum festivitatis. Auctor scite ac subtiliter uniuscuiusque notam peculiarem seligit et quosdam eventus singularis significationis lepide enarrat. Animus pulchritudine dicendi recreatur et amore virtutis excitatur. M. P.

2669. - Carmelo da Villalago, O.F.M.Cap. *Devozione dei Santi laici cappuccini alla Madonna,* in *Cordi et Menti* (L'Aquila) (1955) 13-18.

Florilegium factorum et sententiarum ex biographiis Sanctorum laicorum O.F.M.Cap. excerptarum, quae cultum et venerationem erga B.V. Mariam patefaciunt. M. P.

B. - De historia franciscana nationali

1. - *Aequatoria*

2670. - Herrera S. José Emilio, *La Escuela y el Colegio de San Carlos y su pasado,* in *Mus.Hist.* (Quito) 7(1955) 157-161.

Brevis evulgatio historiae collegii S. Caroli O.F.M. in urbe Quito, ab instauratione (saec. XVI) ad hos usque dies. I. V.

2671. - *Cartas pastorales del Ilmo. Fray José María de Jesús Yerovi.* Comité pro-canonización. Quito, Casa de la Cultura Ecuatoriana, 1954, 21 cm., 102 pp.

Eduntur litterae pastorales Servi Dei Josephi Mariae a Jesu Yerovi, O.F.M.Obs. († 1867), quas conscripserat dum munere fungebatur vicarii apostolici de Guayaquil (1852-1865), administratoris ap. de Ibarra (1865) et episcopi Cydoniensis et coadiutoris archiepiscopi Quitensis (1865-1867).

E processu ordinario pro beatificatione huius Servi Dei brevis biographia desumitur et hispanice vulgatur: *Breve síntesis de la vida admirable del Siervo de Dios Ilmo. Padre Fray José María de Jesús Yerovi...* La tradujo el R.P. Fr. Antonio

LUZURIAGA CELI, O.F.M., entresacada del proceso ordinario. Quito, Editorial Fray Jodoco Ricke, 1954. 13,5 cm., 21 pp. Cf. recentiora decreta S. Congregationis Rituum circa processum super virtutes eiusdem Servi Dei apud *Acta O.F.M.* 75(1956) 144. 270. - Vice-postulator Causae, Antonius LUZURIAGA CELI, plurimos mirosque favores a Deo per intercessionem Servi Dei concessos, in periodicis opusculis (singulis, 64 pp.) colligere atque vulgare alacriter perrexit: *Folleto* [VIII ad XX] *de los favores concedidos por intercesión del Siervo de Dios Ilmo. Padre Fray José María de Jesús Yerovi (Franciscano), obispo de Cidonia y arzobispo electo de Quito.* [Quito-Ecuador, Editorial Fray Jodoco Ricke, 1954-1957]. 15 cm. - Cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2120. I. V.

2. - *Albania*

2672. - VALENTINI G. - MARGJOKAJ P., *Albanien*, in *Lexikon der Marienkunde*, 1. Lief., Regensburg 1957, 104-110.

Actio mariana etiam significatur Fratrum Minorum, qui vitam catholicam in Albania indefesse excoluerunt iam ab an. 1240, et praesertim post institutionem prov. missionariae S. Annuntiationis an. 1599 (iterum an. 1906 restitutae).

De sodalibus huius provinciae martyrio vel carcere affectis ab an. 1944 ad 1954, cf.: *Martyrium Provinciae Franciscanae in Albania*, in *Acta O.F.M.* 76(1957) 241s. I. V.

3. - *Anglia*

2673. - LITTLE A.G., *Franciscan Letters of Fraternity*, in *Bodl.Libr. Record* 5(1954-1956) 13-25.

Breviter describitur usus, probabiliter post an. 1259 in provinciam Anglicam introductus, elargiendi benefactoribus litteras confraternitatis. Dum initio ministri generales huiusmodi litteras ediderunt, postea etiam ministri provinciales (saltem ab an. 1301) et guardiani (ab an. 1409) tales favores distribuerunt. Insuper octo exempla A. adducit saecularium personarum quae franciscali habitu indutae sepultae sunt (ca. 1300-1519). In appendice A. elenchum praebet 57 litterarum confraternitatis, quarum 6 datae sunt a ministris generalibus (1277-1414), 2 a commissariis Observantiae (1514. 1533), 3 a commissariis Terrae Sanctae (1471-1473), 21 a ministris provincialibus (1372-1475), 25 a superioribus localibus (1409-1508). S. ST. A.

2674. - PANTIN William Abel, *The English Church in the Fourteenth Century*. Based on the Birkbeck Lectures. Cambridge, University Press, 1955. 22 cm., XI-292 pp.

In hac systematica expositione historiae Ecclesiae in Anglia saec. XIV, plura recoluntur de Fratribus Minoribus, quorum partes actae in relationibus inter Ecclesiam et Statum, in habitudine ad clerum saecularem, in controversiis circa paupertatem evangelicam, ockhamismum, Immaculatam Conceptionem aliasque huius aetatis quaestiones merito describuntur. I. V.

2675. - KNOWLES David, O.S.B., *The Religious Orders in England. II. The End of the Middle Ages.* Cambridge, Cambridge University Press, 1955. 24,5 cm., XII-407 pp.

Licet in hoc altero volumine (de I cf. *Bibliog.Franc.* VIII, n.1057) A. potius Ordines monasticos consideret, haud pauca etiam de Ordinibus mendicantibus profert ab anno circiter 1340 ad 1485, tum in prima parte, ubi conspectum historicum exhibet, tum in altera parte in qua sermo est de vita interna, actuositate in vita religiosa et politica, studiis apud Universitates, scriptoribus, bibliothecis et ita porro. I. V.

2676. - KNOWLES D., [O.S.B.] - HADCOCK R.N., *Additions and corrections to Medieval Religious Houses: England and Wales,* in *Engl. Hist.Rev.* 72(1957) 60-87.

Correctiones et additiones ad opus in *Bibliog.Franc.* X, n.2124 recensitum. De Fratribus Minoribus videantur pp.70-74.

De conventu et actuositate Fratrum Minorum in Leicester aliqua delibantur apud *The Victoria history of the counties of England. A history of Leicestershire.* II. Edited by W.G. HOSKINS assisted by R.A. MCKINLEY. London, Published for the University of London, Institute of Historical Research, by the Oxford University Press, 1954. 32 cm., XVIII-270 pp., tab. - Pariter haud pauca de Fratribus Minoribus in urbe Chester ante suppressionem an. 1538/39 recolit JONES Douglas, *The Church in Chester, 1300-1540.* (The Chetham Society Publications, 3rd Series, 7). Manchester, University Press, 1957. 24 cm., XII-209 pp. - De Fratribus Minoribus in Oxford saec. XIII-XV notitias evulgat ANDREW [OF LONDON], O.F.M.Cap., *Franciscan Oxford,* in *Franc.Annals* (Olton) 80(1957) 56-60. I. V.

2677. - JUKES John, O.F.M.Conv., *The English « Greyfriars ». The use and survival of the title in England,* in *Misc.Franc.* 57(1957) 223-229.

Historica disquisitio de origine et usu nominis *Greyfriars* quod, ineunte saec. XVI, communius invaluit apud populum. Huius tituli continuatio post suppressionem Ordinum religiosorum an. 1538 evincitur ex pluribus locis et viis publicis illo nomine ad hos usque dies appellatis. I. V.

2678. - GRANSDEN Antonia, *A Fourteenth-Century Chronicle from the Grey Friars at Lynn,* in *Engl.Hist.Rev.* 72(1957) 270-278.

Introductione praemissa, eduntur et eruditis adnotationibus illustrantur parva chronica a quodam Fratre Minore conventus de Lynn exarata, in quibus eventus temporis, an. nempe 1346, 1361-1370, 1373-1377 summarie perstringuntur. Haec chronica exscribuntur ex *Brit.Mus., Additional ms. 47214,* f.18*v*-20*r*; foliis praecedentibus 2-17*v* alia ampliora chronica continentur, in quibus bis sermo occurrit de Fratribus Minoribus de Babwell. I. V.

2679. - WHITFIELD Derek W., *Conflicts of Personality and Principle. The political and religious crisis in the English Franciscan Province, 1400-1409,* in *Franc.Stud.* 17(1957) 321-362.

Gravissimae enarrantur perturbationes quas provincia minoritica Angliae, ineunte saec. XV, experta est, cum sodales partim HENRICO IV

faverent, partim vero RICHARDO II. Minister provincialis, Joannes de la ZOUCHE, ordinem et observantiam regularem pro viribus componere aggreditur, sed a fratribus deponitur iterumque in suo munere ab ANTONIO DE PERETO, O.Min., visitatore apostolico, restituitur; sed pro bono pacis an. 1407 officium resignavit et paulo post episcopus de Llandaff renuntiatur. In appendice eduntur litterae Joannis de la ZOUCHE, sesè ab iniuria illata defendentis, aliaque documenta. I. V.

2680. - DEAN CORCORAN [OF JERSEY CITY], O.F.M.Cap., *They burned a Forest. The story of Blessed John Forest.* (Guild Pamphlets). Paterson. N.J., St. Anthony's Guild, [1956]. 15 cm., 16 pp.

Selecta bibliographia adhibita, historia enarratur Joannis FOREST, O.Min., qui, confessor reginae CATHARINAE DE ARAGÓN, uxoris HENRICI VIII, contra huius divortium et ecclesiasticas usurpationes fortiter restitit; captivitate detentus ab an. 1534, tandem martyr fidei catholicae igne occubuit die 22 maii 1538. In album beatorum a LEONE XIII die 9 dec. 1886 relatus est.

Haec enarratio primo prodierat in *Round Table of Franciscan Research* (Marathon, Wis.): *Little-known Franciscans. Blessed John Forest* 21(1956) 25-31. 36.

Ad periodum persecutoriam sub ELISABETH I (1559-1603) quod attinet, conferatur HUGHES Philip, *The Reformation in England.* III. « *True Religion now established* ». London, Hollis & Carter, 1954. 25 cm., XXIX-457 pp., tab., chartae geogr. (rec. I et II vol. apud *Bibliog.Franc.* X, n.2126). Licet vix de Fratribus Minoribus sit sermo, opus magno est usui ut adiuncta et actuositas intellegantur ecclesiasticorum virorum qui, praesertim in urbe Douai, missionem Angliae alacriter praeparabant. I. V.

2681. - GIBLIN Cathaldus, O.F.M., *Aegidius Chaissy, O.F.M., and James Ussher, Protestant Archbishop of Armagh,* in *Ir.Eccl.Rec.* 85(1956) 393-405.

E fontibus tabulariorum actuositas enarratur Aegidii CHAISSY, O.F.M.Rec., apologeticae periti, qui, in comitatu reginae HENRIETTAE MARIAE in Angliam pervenit an. 1625 ibique permansit usque ad an. 1655, proposito sibi ab URBANO VIII concredito conversionis procurandae CAROLI I aliorumque Ecclesiae anglicanae rectorum. Praesertim conversioni Jacobi USSHER studuit, sed varia ob adiuncta negotium hoc ad nihil cessit. I. V.

2682. - HEMPHILL Basil, O.S.B., *The early Vicars Apostolic of England, 1685-1750.* London, Burns & Oates, [1954]. 22 cm., XI-190 pp. tab.

Pervestigatio historica, documentis referta, de primis vicariis apostolicis qui ab an. 1685 Ecclesiam catholicam in Anglia, in difficillimis condicionibus positam, rexerunt et adauxerunt. Vicariatu Londinii et Vallesiae an. 1688 in quatuor diviso, nempe Londinensem, centralem, septentrionalem et occidentalem, ad hunc postremum moderandum an. 1713 deligitur Matthaeus PRICHARD, e conventu O.F.M.Rec. de Douai, qui consecrationem episcopalem recepit Coloniae an. 1715 et per 37 annos

vicariatum fructuose excoluit, paupertatem et gravissimas difficultates perpessus. Obiit in urbe Perthyre die 22 maii 1750. I. V.

2683. - DOCKERY John Berchmans, O.F.M., *Collingridge. A Franciscan Contribution to the Catholic Emancipation.* Newport, Mon., R.H. Johns Ltd., [1954]. 22 cm., IX-359 pp., ill.

Fontibus diligenter collectis, A. vitam resque gestas Petri Bernardini COLLINGRIDGE enarrare aggreditur. Natus an. 1757 in Fritwell (Oxfordshire), habitum induit an. 1773 in provincia anglica O.F.M.Rec., in urbe Douai. Angliam petit an. 1790, ubi minister provincialis nominatur an. 1806, et paulo post, an. 1809, ad regendum vicariatum apostolicum districtus occidentalis evehitur. In difficillimis adiunctis politicis et religiosis prudens sed operosus se exhibuit, accessionesque contulit egregias ad emancipationem catholicam nuncupatam obtinendam; quem felicem exitum (13 apr. 1829) ipse non vidit, nam supremum clausit diem die 3 mart. eiusdem anni.

Praeter actionem apostolicam et politicam huius praesulis, A. copiose illustrat eiusdem benevolam habitudinem ad Ordines religiosos, praesertim iesuitas, necnon statum et vicissitudines provinciae franciscalis Angliae eo tempore. Cf. rec. in *Arch.Franc.Hist.* 47(1954) 444-446; *Arch.Hist.S.J.* 26(1957) 160-162. I. V.

2684. - *Souvenir Programme of the Golden Jubilee celebrations commemorating the return of the Grey Friars to England (1907-1957).* Liverpool, Friars Minor Conventual, 1957. In-8°, 8 pp.

Describuntur solemnitates quibus in quinque conventibus O.F.M. Conv. provinciae Angliae (18 sept. 1957 erectae) commemoratum est aureum iubilaeum a reditu Fratrum Conventualium in Angliam (Portishead, an. 1907). Principaliores eventus recoluntur veteris provinciae minoriticae an. 1534 vi suppressae.

Cf. litteras iubilares Ministri generalis O.F.M.Conv. et decretum restitutionis provinciae apud *Comm.O.F.M.Conv.* 54(1957) 72-75. 119.

Ad sodales O.F.M.Cap. provinciae Angliae quod attinet, notitiam de primo sacello in Anglia apud conventum oxoniensem (Greyfriars) die 1 maii 1954 Divini Pastoris Matri dicato et inaugurato tradit JUAN B. DE ARDALES, O.F.M.Cap., *Monografías de la Divina Pastora. Oxford por la Divina Pastora,* in *Adalid Seráf.* (Sevilla) 54(1954) 85-86. 116-117 (cf. etiam *Franc.Annals* [Olton] 77[1954] 165-167). - De itinerante missione (*Travelling Mission*) O.F.M.Cap. in Vallesia septentrionali, an. 1957 instaurata, documenta et notitiae exhibentur in *Franc.Annals* 80(1957) n.945: *Special Travelling Mission Supplement,* XV pp. (cf. *ibidem* 253s).

Devotio Ordinis Franciscanae Angliae erga S. JOSEPH pervestigatur a MAHON Gerald T., S.M.S.J., *The origin and development of devotion to Saint Joseph in England,* in *Le patronage de Saint Joseph. Section historique* (cf. *supra* n.1229), 175-192; et a DOUCET Alice, R.E.C., *Saint Joseph in medieval Lyrics and Carols,* in *Cahiers de Joséphol.* 4(1956) 89-102; 5(1957) 241-260.

De anglicanis Institutis, vitam franciscanam profitentibus, plura tradit, summa eruditione et humanitate, ANSON Peter F., *The cloister. Religious Communities and kindred Bodies in the Anglican Communion.* London, S.P.C.K., 1955. 23 cm., XVI-641 pp. Ad Instituta franciscalia mulierum quod attinet, horum, praeter alia, historiam institutionis et spiritualitatis A. tradit: *Community of St. Francis, Order of St. Elisabeth of Hungary, Franciscan Servants of Jesus Mary.* De Institutis virorum etiam aliqua evulgat BRUNA Elpidius, O.F.M., *Franciscaans leven in de Kerk van Engeland,* in *Sint Franc.* 3(1957) 83-102, ubi historiam recolit harum communitatum:

Society of Divine Compassion (1894), *Society of the Atonement* (1893-1908), *Order of the Poor Brothers of St. Francis* (1919), *Society of St. Francis of Cerne-Abbas* (1923), *Brotherhood of the Holy Cross* (1924).

Tandem de influxu S. FRANCISCI in spiritualitatem Eduardi WILSON, anglicanae religionis, qui in antarctica expeditione an. 1912 obiit, plura refert ANDREW [OF LONDON], O.F.M.Cap., *Wilson of the Antarctic and St. Francis*, in *Franc.Annals* 80(1957) 36-41, ea potissimum excerpens ex SEAVER George, *Edward Wilson of the Antarctic, naturalist and friend* (London 1933) et *The faith of Edward Wilson* (ibid. 1948). I. V.

2685. - EASSON D[avid] E[dward], *Medieval Religious Houses. Scotland.* With an Appendix on the Houses on the Isle of Man. With a Foreword by David KNOWLES and Maps by R. Neville HADCOCK. London/New York/Toronto, Longmans, Green and Co., [1957]. 23 cm., XXXVI-204 pp., tab. geog.

Eadem ratione a D. KNOWLES et R.N. HADCOCK adhibita in volumine in *Bibliog.Franc.* X, n.2124 recensito, A. huius operis singula monasteria et domos religiosas describit, iuxta Ordinum sectiones, in Scotia a medio saec. XI usque ad eversionem protestanticam altera medietate saec. XVI inventas necnon eximiores viros commemorat (scoticam originem JOANNIS DUNS SCOTI in dubium revocat).

Conventus franciscales descripti (p.105-113) sunt sequentes: Ex *O.F.M.Conv.*, Berwick (1231-?), Dumfries (1234-1569), Dundee (1289-c.1560), Haddington (1242-1566/67), Inverkeithing (1268-1559), Kirkendbright (1455-1569), Lanark (1328/9-1566), Roxburgh (1232/34-1547). Ex *O.F.M.Obs.*, Aberdeen (1469-1559), Ayr (1472/74-1567), Edinburgh (1455/58-1562), Elgin (1479-c.1559), Glasgow (1473/76-1566/67), Jedburgh (1505-?), Perth (1460-1559/60), St. Andrews (1458-1559/67), Sbirling (1494-1559/67). I. V.

2686. - GIBLIN Cathaldus, O.F.M. *The Irish Franciscan Mission to Scotland, 1619-1647*, in *Proceedings of the Irish Catholic Historical Committee*, Dublin, M.H. Gill & Son Ltd., 1957, 15-24.

Partes illustrantur quas sodales franciscani hibernici habuerunt in missione apud Scotos instauranda. Primum duo sacerdotes cum sodali laico an. 1619 missi sunt in insulas occidentales (Hebrides); paulo post, exorta persecutione, missionem relinquere coacti sunt, sed an. 1623 altera expeditio quatuor sacerdotum a Congregatione de Propaganda Fide mittitur, qui usque ad an. 1639 fructuose adlaboravere in praedictis insulis et regionibus montanis Scotiae occidentalis. Tertia missio an. 1647 apparabatur, cuius tamen successus nescitur.

De his aliisque missionibus usque ad an. 1670 idem A. summarium edidit, adnotationibus illustratum et completum, articulorum ex Actis Congregationis de Propaganda Fide ad missionem scoticam attinentibus: *The* Acta *of Propaganda Archives and the Scottish Mission, 1623-1670*, in *Innes Rev.* 5(1954) 39-76. I. V.

2687. - CAMPBELL John L., *The McNeills of Barra and the Irish Franciscans*, in *Innes Rev.* 5(1954) 33-38.

Ex relatione Cornelii WARD, O.F.M.Rec., qui apostolicum ministerium an. 1625-1626 exercuit in insula Barra (Hebrides), A. notitias evulgat de actuositate sodalium franciscanorum eorumque habitudine ad genus MACNEILL. I. V.

4. - *Argentina*

2688. - MOLINA Raúl A., *Misiones argentinas en los archivos europeos.* (Misiones americanas en los archivos europeos, 7. Instituto Panamericano de Geografía e Historia, Publicación núm. 107. Comisión de Historia, Publicaciones, 65). México, [s.e.], 1955. 22 cm., VIII-745 pp.

Exhibentur ac describuntur collectiones documentorum ad historiam Reipublicae Argentinae spectantes, a viris peritis in tabulariis Europae (praesertim Hispaniae) quaesitae atque inventae. Inter hos viros peritos recoluntur Josephus Maria LIQUENO, O.F.M., et Antonius CAGGIANO, qui de S. FRANCISCO SOLANO pervestigavit apud tabularium S. Congregationis Rituum (cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.2151). I. V.

2689. - HOFFMANN Fritz L., *A Franciscan fighter for South American Independence: Fray Luis Beltrán,* in *Americas* 10(1953-54) 289-300.

Aloisius BELTRÁN, O.F.M.Obs., in urbe Mendoza (Argentina) natus die 8 sept. 1784, habitum induit in Santiago de Chile, et peritissimus evenit in mathesi, physica, chemia et mechanica, ita ut orto bello independentiae americanae nuncupato, assumptus est ut tormenta bellica instrueret ac curaret exercitus ducum B. O'HIGGINS et J. de SAN MARTÍN in Chilia, Argentina, Peruvia et Brasilia. Haec merita, partes et fortunae, quae habuit tum in bello tum in habitudine ad diversos duces, aeque recoluntur ac documentis illustrantur. In patriam reversus an. 1825, militari arte abdicata, vitam religiosam repristinavit pieque obiit in urbe Buenos Aires die 8 dec. 1827. I. V.

2690. - LANGE Francisco Curt, *La música eclesiástica argentina en el período de la dominación hispánica. Una investigación.* (Separata del no. 7 de la Revista de Estudios Musicales del Departamento de Musicología de la Universidad Nacional de Cuyo). Mendoza, Universidad Nacional de Cuyo, 1954. 25 cm., 155 pp., ill., facs.

2691. - Idem, *La música religiosa en el área de Rosario de Santa Fe y en el convento San Carlos de San Lorenzo, durante el período aproximado de 1770 a 1820.* (Ciclo de conferencias de 1955, no. 4). Rosario, Argentina, Cursos libres de Portugués y Estudios Brasileños, Sección de Publicaciones, [1955]. 24 cm., 64 pp., facs.

2692. - Idem, *La música eclesiástica en Córdoba durante la dominación hispánica.* (De la Revista de la Universidad Nacional de Córdoba, año XLII, nos. 2-5, 1955; y año XLIII, nos. 1-2, 1956). Córdoba, R.A., Impr. de la Universidad, 1956. 24 cm., 114 pp.

2693. - Idem, *La música eclesiástica en Santa Fe y Corrientes durante la dominación hispánica,* in *Universidad* (Santa Fe) n.34(1957) 23-51.

In prima pervestigatione A. historiam describit musicae religiosae

in Argentina, durante hispanica dominatione, ex archivis ecclesiarum et conventuum depromptam. Quia librum inspicere nequivimus, res franciscanas, procul dubio ibi pertractatas, significare non possumus. In altero opusculo cultus musicae religiosae describitur in Rosario de Santa Fe et in conventu S. Caroli O.F.M.Obs. in urbe San Lorenzo (p.53-62); ex inventariis tabularii conventus notitiae evulgantur de libris choralibus, organis aliisque musicis instrumentis et choris canentium. Porro in tertia lucubratione eadem materia pertractatur quoad conventum S. Georgii O.F.M.Obs. in urbe Córdoba. Tandem, in quarta, agitur, praeter alia, de conventu O.F.M.Obs. S. Annae in urbe Santa Fe et de conventu S. Antonii in Corrientes. I. V.

2694. - *San Francisco, antorcha luminosa de la paz, monumento histórico nacional. Buenos Aires - 16 Junio 1955 - Argentina.* Buenos Aires, Convento San Francisco [Casa Impresora Colombo, 1955]. 26,5 cm., [32] pp., ill.

In hoc opusculo mundo religioso civilique defertur infanda profanatio basilicae S. Francisci, monumenti artis nationalis, conventusque illi annexi O.F.M. in urbe Buenos Aires ab inimicis Ecclesiae die 16 iun. 1955 incensorum et fere penitus eversorum. Praemittuntur notitiae historicae fundationis conventus et basilicae (1583-1587) et successivarum restaurationum; et tam pristinae exstructiones quam earum status post eversionem imaginibus luce expressis illustrantur. I. V.

2695. - *Comisariato Argentino* [O.F.M.Cap.]. *Tabla de Familias Conventuales. Año 1957* [9 enero]. Buenos Aires, Imprenta José Recio. 24 cm., [4] pp.

2696. - *Boletín Oficial del Comisariato Argentino.* Publicado por orden del M.R.P. Casiano de Goldáraz, Comisario Provincial. Nueva Pompeya - Curia Provincial, Esquiú 974 - Buenos Aires. Vol. I. Núm. 1, Octubre 1957. 27 cm., 20 pp.

5. - *Australia*

2697. - *Annus marianus in Australia,* in *Acta O.F.M.* 74(1955) 202-204.

2698. - Anastasio [Paoletti] da Filadelfia, O.F.M.Cap., *I Cappuccini in Australia. Breve storia,* in *Italia Franc.* 29(1954) 169-175. 232-243.

Iterum italice editur opusculum de quo cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2150.

Notitiae recentiores de actuositate sodalium O.F.M.Cap. in Australia exhibentur praesertim in *Boll.Uff.Fr.Min.Cap.Prov.Parmense* 14-17(1954-1957) necnon in *Boll.Uff.Min.Cap.Prov.Toscana* 22-25(1954-1957). I. V.

6. - *Austria*

2699. - GUGITZ Gustav, *Österreichs Gnadenstätten in Kult und Brauch. Ein topographisches Handbuch zur religiösen Volkskunde in fünf Bänden.* Band 1: *Wien.* Band 2: *Niederösterreich und Burgenland.* Band 3: *Tirol und Vorarlberg.* Band 4: *Kärnten und Steiermark.* Band 5: *Oberösterreich und Salzburg.* Wien, Verlag Brüder Hollinek, [1955/55/56/56/58]. 17 cm., 128, 270, 252, 311, 256 pp.

Propositum Auctoris est hoc opere, diligenter exarato, influxum aestimare, quem sanctuaria diversarum Austriae regionum in populi mores ususque exercuerunt.

Sanctuaria in honorem SSmae Trinitatis, B.M.V., aliorum Sanctorum erecta tam frequenter sodalibus nostris sunt commissa, ut ea singulatim commemorare non possimus. Verumtamen indices personarum, locorum rerumque, singulis tomulis appositi, cuique historiae franciscanae cultori aditum facile aperiunt.

Notamus insuper: LEITNER Pax, O.F.M., *Franziskanerkirche und Kreuzgang in Schwaz in Tirol.* (Kleine deutsche Kunstführer, Reihe Süddeutschland, 495/96). [München, Schnell & Steiner, s.a.]. 17 cm., 16 pp. (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.4639). O. R.

2700. - *Österreichisches Biographisches Lexikon 1815-1950.* Herausgegeben von der Österreichischen Akademie der Wissenschaften unter der Leitung von Leo SANTIFALLER, bearbeitet von Eva OBERMAYER-MARNACH. *I. Band (A-Glä).* Graz-Köln, Verlag Hermann Böhlaus Nachfolger, 1957. 23 cm., XXX-448 pp.

Opus, ad quod conficiendum undique viri periti adsciti fuere, continuat ac opportune complet collectionem maximam: C. VON WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaisertums Österreich,* 60 Bände, Wien 1856-1891. Vitae curriculum ac opera praestantiora enarrantur hominum ac mulierum qui intra confinia imperii vel reipublicae austriacae inter an. 1815-1950 vixerunt quique scientia, arte, rebus publicis qualicumque modo eminuerunt. Omnino laudandum est, quod non solum viri famosissimi, sed etiam ii qui, licet minus noti, tamen efficacius ad bonum commune provehendum contribuerunt, tractantur.

Volumen amoene adornatum perlustrantes, ex Ordine nostro sequentes invenimus: *Albach* Joseph Stanislaus, O.F.M.Obs. († 1853); *An der Lan-Hochbrunn* P. Hartmann, O.F.M. († 1914); *Anzoletti* Patrizius, O.F.M. († 1901); *Buconjić* Paskal, ep. O.F.M. († 1910); *Cevapović* Gregor, O.F.M.Obs. († 1830); *Eisler* P. Athanas [a Leibnitz], O.F.M.Cap. († 1931); *Eternović* P. Karlo, O.F.M. († 1935); *Fermendžin* P. Eusebije, O.F.M. († 1897); *Feßler* Ignaz Aurel (ex O.F.M.Cap., † 1839), 304*b*-305*a* (ampla bibliographia; vide quoque *Bibliog.Franc.* X, n.2163); *Fischer P. Cyrill,* O.F.M. († 1945); *Galehr* P. Fridolin [a Bartholomäberg], O.F.M.Cap. († 1917); *Gangl* P. Virgil [ab Aigen], O.F.M.Cap. [† 1892]; *Ganner* P. Anton Maria [a Brixen], O.F.M.Cap. († 1860); *Gatterer* P. Hilarius [a Sexten], O.F.M.Cap. († 1899); *Gerster* P. Gerold [ab Aszmanshart], O.F.M.Cap. († 1948); *Gerster* P. Thomas [a Zeil], O.F.M.Cap. († 1940); *Glader* P. Kosmas [a Zwickenberg], O.F.M.Cap. († 1903). O. R.

2701. - CORETH Anna, *Pietas Austriaca. Wesen und Bedeutung habsburgischer Frömmigkeit in der Barockzeit,* in *Mitt.Österr.Staatsarchiv* 7(1954) 90-119.

Mentem religiosam delibans domus regalis Habsburgensis eiusdemque munus specificum in aevo quod *barocco* appellatur, A. cursorie quidem at erudite luce collustrat pietatem eucharisticam (p.96-103), fiduciam in crucem Christi (103-107), pietatem marianam (107-116).

In quibus elementis dilucidandis A. continuo ad fontes franciscales recurrit, et quidem, ut quaedam exempla afferamus, orationem quadraginta horarum (96), S. LAURENTIUM BRUNDUSINUM (106), Immaculatae B.M.V. Conceptionis privilegii defensionem (109), PROCOPIUM A TEMPLIN, O.F.M.Cap., necnon MARCUM AB AVIANO, O.F.M.Cap. (115s). O. R.

2702. - BINDER Franz, *Die Franziskaner- jetzt Stadtpfarrkirche in Zistersdorf. Beiträge zur Geschichte der Stadt Zistersdorf*. Zistersdorf, Selbstverlag, 1954. 23 cm., 31 pp., ill.

Hoc opusculo quod inspicere non potuimus disseritur de conventu O.F.M.Ref. et praesertim de ecclesia ad honorem S. Francisci erecta in civitate Austriae inferioris et pagi Gänserndorf cui Zistersdorf nomen est.

Conventus iste liberalitate RODULFI BARONIS DE TUEFFENBACH pro sadalibus prov. S. Bernardini austriacae 4 oct. 1627 fundatus est. Ob bellicas incursiones conventus decursu saeculorum ter damna gravia perpessus est. Eiusdem sodales in debellanda haeresi protestantica magnopere insudavere. Conventus tempore JOSEPHI II suppressioni destinatur, attamen exsistere continuat usque ad an. 1811, quo eum provincia ob vocationum penuriam abalienat. Ex quo anno ecclesia christifidelibus paroeciae dictae civitatis inservit. Cf. *Arch.Franc.Hist.* 47(1954) 469. Innuimus etiam: *Zur Einweihung der St. Joseph's Kirche in Kufstein-Sparchen.* Kufstein, Pfarrvikariat St. Joseph, 1954. 24 cm., (cf. *ibid.*, 475). O. R.

2703. - [THALER Walter, ed.], *Geschichte des Franziskanerklosters zu Telfs. Festschrift zur 250-Jahr-Feier*. Geleitet von Walter THALER in Zusammenarbeit mit dem Franziskanerkloster Telfs und dem « Heimatbund Hörtenberg ». Mit 4 Bildtafeln. (Schlern-Schriften, 144). Innsbruck, Universitätsverlag Wagner, 1955. 24 cm., 75 pp., 4 tab.

Ducentesimo quinquagesimo recurrente anno ex quo ecclesia conventus O.F.M. in civitate Telfs prope Innsbruck die 23 iun. 1705 consecrata est, plures Auctores coenobii historiam illustrare aggressi sunt.

Post praeambulum Editoris, Florentinus NOTHEGGER, O.F.M., sectionem principem contribuit: *Das Franziskanerkloster zu Telfs* (p.7-46), qua explicat fundationem satis arduam et erectionem coenobii inter annos 1703-1720, dein incrementa pacifica 1720-1780, pugnam acerrimam ut tempore saecularisationis 1780-1815 conservari potuerit, potiores eventus inde ab 1815 ad nostros usque dies. - Caput quo vita et promerita scientifica Vincentii M. GREDLER, O.F.M., aestimantur, *supra* n.2451s significavimus. - Sequentes apponuntur excursus: idem, *Die aus Telfs, Pfaffenhofen und Rietz stammenden Franziskaner* (60-66); *Die Oberen des Franziskanerklosters Telfs* (67-70); *Die in Telfs verstorbenen Franziskaner* (71-75). Inter sodales O.F.M. in coenobio de Telfs defunctos fama sanctitatis eminuit missionarius Hilarius SCHLATT, O.F.M. († 22 nov. 1897: p.73). - NOTHEGGER his commentariis haud spernendum subsidium attulit ad historiam franciscanam; cf. *Franz.Stud.* 39(1957) 96.

Adiungimus insuper: STOLZ Otto, *Geschichte der Gemeinden Telfs, Pfaffenhofen, Oberhofen und Rietz*, in W. THALER (ed.), *Telfer Buch*, (Schlern-Schriften, 112), Innsbruck 1955, 33-238 (ubi etiam de sodalibus franciscanis e hac civitate ortis necnon de coenobio praedicto sermo fit); RINGLER Josef, *Kunstgeschichtliche Streifzüge um Telfs*, *ibid.*, 239-271 (p.250 describuntur monumenta ecclesiae coenobii; 267-269 agitur de ecclesia S. Antonii Patavini, cuius primum sacellum an. 1678 consecratum fuit);

THALER Walter, *Schulwesen, Musikpflege, Volksschauspiele in Telfs und Umgebung, ibid.*, 283-314 (sermo fit de campana et organo coenobii franciscani necnon de artis musicae scriptoribus Meinrado HAUSER, O.F.M.Obs. [ca. 1698 - 7 dec. 1759] et Constantino KRONBICHLER, O.F.M.Obs. [1840-1885]). O. R.

2704. - SENN Walter, *Musik und Theater am Hof zu Innsbruck. Geschichte der Hofkapelle vom XV. Jahrhundert bis zu deren Auflösung im Jahre 1748.* Innsbruck, Österreichische Verlagsanstalt, 1954. In-8°, 447 pp.

Postquam Caecilianus HUIGENS, O.F.M., commentationem de insigni operum musicalium scriptore Blasio Antonio AMON, O.F.M.Obs., vulgavit in *Studien zur Musikwissenschaft* (Wien) 18(1931) 3-22, A. novas notitias de eiusdem vitae cursu attulit, sicut nos certiores reddit G. FUSSENEGGER, O.F.M., in *Arch.Franc.Hist.* 48(1955) 470, qui simul eiusdem scripta principalia significat.

Blasius A. AMON natus est in civitate Tirolis Hall. Puer probabiliter an. 1566 in chorum musicalem archiducis FERDINANDI II cooptatus est. Quando ob splendorem vocis amissum choro valedixit, litteris adseruit se Ordini franciscali nomen daturum esse. Ob rationes ignotas propositi executionem per multos annos praetermisit. Mense martio 1577 Brixinae acolythus factus est et deinceps vitam, uti videtur, haud stabilem in Italia, praesertim Venetiis, necnon in Austria duxit. Tandem an. 1587 O.F.M.Obs. prov. austriacae se adiunxit, sed iam 1590 inter 1 et 21 iun., supremum vidit diem. Cf. etiam: A. GEERING, in *Neue Deutsche Biographie* I, Berlin 1953, 255-256 necnon idem in *Musik in Geschichte und Gegenwart* I, Kassel-Basel 1949-51, 429-430. O. R.

2705. - KLEIN Wolfgang, O.F.M.Conv., *Kirche und Kloster zur allerheiligsten Dreifaltigkeit (Alvservorstadt) der Minoriten.* Wien VIII, Gnadenkapelle des hl. Antonius von Padua, 1957. 21,5 cm., 105 pp., tab.

Volumen cum nobis transmissum non sit, accuratius describere nequimus. Notitiae praecipuae de ortu, vicissitudinibus variis et suppressione coenobii O.F.M.Conv. Vindobonae, olim S. Crucis et inde ab 1786 S. Mariae ad Nives, offeruntur in *Comm.O.F.M.Conv.* 55(1958) 267-269. Ad eas revertemur in proximo *Bibliog.Franc.* volumine. Cf. etiam MUELLER Otto, *Quattro frati italiani e la « Minoritenkirche »*, in *Osserv.Rom.* 1956, luglio 22, 3 (de adventu primorum sodalium O.Min. Vindobonam an. 1224). O. R.

2706. - NOTHEGGER Florentin, O.F.M., *Viktorsberg*, in *Alemania Franciscana Antiqua* III, Ulm/Donau 1957 (cf. *infra* n.2953), 91-101.

Coenobium a S. Victore, munificentia comitis RUDOLFI IV et V DE MONTFORT supra montem Viktorsberg prope Feldkirch in Austria an. 1383 erectum ad prov. O.F.M.Conv. argentinensem pertinuit, at ob decretum imperatoris JOSEPHI II an. 1781 cum monasteriis ceteris Austriae provinciam propriam constituit. Paulo post, an. 1785 vi exstinctum est, ecclesia vero et aedes anno sequenti vicariae, pro cura christifidelium ibidem erectae, commissae sunt. In fine commentarioli adiungitur elenchus tam sodalium coenobii tempore suppressionis quam ipsius guardianorum inde ab an. 1517. O. R.

2707. - CORETH Anna, *Das Eindringen der Kapuziner-Mystik in Österreich*, in *Mystische Theologie. Jahrbuch* 3(1957) 9-95, 6 tab.

Hac erudita pervestigatione A. ostendere sibi proposuit, quantum sodales capuccini, saec. XVII ex Italia advenientes, ad mentem religiosam Austriae regionum formandam contribuerint. Ad quod susceptum exsequendum A. vitae cursum, actuositatem apostolicam, scripta vulgata necnon doctrinam spiritualem sequentium confratrum aestimat: videl. LAURENTII A BRINDISI, THOMAE ACERBI AB OLERA BERGAMO, JUVENALIS RUFFINI A NONSBERG, MARCI AB AVIANO.

Quod BRUNDUSINUM spectat, A. non solum aestimat eius ministerium apostolicum in fide catholica Austriae vindicanda atque ipsius incensam erga Deiparam affectionem, sed insuper praecipuas sententias christologicas et mariologicas significat. Fusius enarrantur THOMAE († 3 maii 1631) vita et eius doctrinae mysticae praecipua capita. Ad ipsius itinerarium mysticae caritatis dilucidandum A. fulcitur eius opere posthumo: *Fuoco d'amore mandato da Christo in terra...* (Agosta 1682). Istius tractatus editoris, JUVENALIS A NONSBERG († 18 apr. 1713), describitur praesertim tenerrima devotio erga Dei Genitricem, cuius se servum et sponsum esse iterum ac iterum protestatus est, praesertim in eius diario spirituali quod manuscriptum in coenobio O.F.M.Cap. de Innsbruck adservatur et inscribitur: *Piae cogitationes. Quaedam specialia sive devotionis exercitia (non nova expresse vita sed firma proposita).* - Omnium praefatorum intensius in vitam religiosam Austriae influxit MARCUS AB AVIANO († 13 aug. 1699), quod monstratur vastissimo eius commercio epistolari cum domo regia habito. Dilaudamus scitam hanc investigationem, sex nitidis tabulis eleganter exornatam ac eam studiosis pietatis cultoribus enixe commendamus. Cf. etiam *Coll.Franc.* 28(1958) 433s. O. R.

2708. - NOTHEGGER Florentin, O.F.M., *Aus Guarinonis Freundeskreis*, in *Hippolytus Guarinonius (1571-1654)*, (Schlern-Schriften, 126), Innsbruck 1954, 31-40.

Totum volumen seriei *Schlern-Schriften* vitae et actuositati eximii polyhistoriographi, medici, scriptoris et architecti Hippolyti GUARINONII († 31 maii 1654) dicatur. Auctor praefatus vero eius necessitudinem cum variis personis coaevis delibat. Sermo fit proin de visione S. FRANCISCI ASSISIENSIS, de Ordine franciscali et, inter capuccinos, de THOMA DE BERGAMO, O.F.M.Cap., quocum vinculis specialis amicitiae coniungebatur. Res nostrae commode inveniuntur in indicibus. O. R.

2709. - WAITZ Frajo, *Kirchen und Kapellen in Imst*, in *Imster Buch. Beiträge zur Heimatkunde von Imst und Umgebung*, (Schlern-Schriften, 110), Innsbruck 1954, 235-250.

Ecclesias et capellas civitatis Imst in regione Tirolis sitas sub adspectu artis aestimans, A. etiam de ecclesia O.F.M.Cap. ad S. Joseph agit. Confratres illuc pervenerunt an. 1674, ecclesiae primum lapidem posuerunt 8 oct. 1679 et ipsa consecrata est 3 maii 1682. O. R.

2710. - FLAVIAN TOMANN [VON KUFSTEIN], *Bruder Benno. Ein Lebensbild.* Bregenz, Vorarlberger Graphische Anstalt E. Ruß & Co., 1955. In-8°, 32 pp.

2711. - *Servus Dei Fr. Benno a Mönichkirchen, laicus professus Provinciae nostrae Tirolis Septentrionalis,* in *Anal.O.F.M.Cap.* 72(1956) 69-71.

Opusculo et commentariolo adumbrantur vitae cursus et exempla virtutis Bennonis Koglbauer a Mönichkirchen, O.F.M.Cap., qui tam ob officium fideliter exercitum quam ob vitae rationem consimilem alter Conradus a Parzham vocatur.

Confrater in vico Austriae inferiori Mönichkirchen 30 iun. 1862 vitam adspexit eodemque die baptizatus nomen Matthiae obtinuit. Postquam parentes per multos annos in praedio rustico adiuvit, in coenobio nostro Salisburgensi munus famuli domestici assumpsit. Post piam peregrinationem Romam factam, 9 sept. 1900, interna viriliter superans obstacula, habitum capuccinum induit et sequenti anno vota emisit. In conventibus Oenipontano, Brixinensi et, inde ab an. 1907, Brigantinensi confratribus amabilitate et observantia regulari praeluxit. Brigantiae per duodeviginti annos munus ostiarii exercebat, omnibus se humilem, patientem et benevolum exhibens. Cum mense dec. 1925 ibidem quaeritandae eleemosynae vacabat, gravi morbo correptus et iam 13 dec. vita functus est. Ob venerationem non intermissam 11 iul. 1955 processus informativus de vita virtutibusque institutus est. Cf. etiam *Anal. O.F.M.Cap.* 72(1956) 59. 63. O. R.

2712. - *Vox Franciscana.* Neue Folge des Wiener Provinzboten. 14. Jahrgang. Wien, März 1955, 1. Heft. [Als Manuskript gedruckt. Linz, Fidelis-Druckerei, Kapuzinerstraße, 38 (Kapuziner-Konvent), O.Ö.]. 21 cm., 48 pp.

Commentarium periodicum prov. Viennensis O.F.M.Cap. hisce denuo, commutato nomine, typis editur. Ab 1934 ad 1938 siquidem item typis impressum prodierat hac inscriptione: *Wiener Provinzboten.* Ob lugendos eventus bellicos eiusdem publicatio an. 1939 intermissa, an. 1947 resumitur forma modestiore, videl. idem stilographice multiplicando. Inde ab anno 1955 vox, fausta resque adversas annuntians, denuo nitida veste typographica in officina coenobii S. Fideli dicata imprimitur. O. R.

2713. - Jesuald [von Wien], O.F.M.Cap., *Der Erste und der Dritte Orden in Österreich,* in *Vox Franc.* 14(1955) 9-12. 66-69.

Conspectu historico adventus et progressio tam primi quam Tertii Ordinis franciscalis in Austria enarrantur. Agitur, etsi breviter, de triplici familia O.F.M.Conv., O.F.M.Obs. et O.F.M.Cap. Clarissae ideo non memorantur, quia ipsarum in Austria nullum monasterium iam exstat.

Pro commentarioli parte altera mentione dignus est elenchus omnium fraternitatum T.O.F. sodalibus capuccinis commissarum (p.67-69). - Nominamus insuper: Kajetan [von Hl. Kreuz], O.F.M.Cap., *Rechenschaftsbericht 1955, ibid.,* 87-101: fusa expositio vitae regularis, ministerii apostolici, condicionis externae prov. capuccinae Viennensis. Cf. insuper p.136, qua rationario quodam necessitudo sodalium numeri ad eorum aetatem ostenditur. O. R.

2714. - Chronista, *250 Jahre Kapuzinerkloster Schwanberg,* in *Vox Franc.* 16(1957) 462-464.

Felici oblata occasione 250 annorum exactorum ex quibus sodales

capuccini in villam FERDINANDI COMITIS DE FALBENHAUPT ad Schwanberg sitam adsciti sunt, ut Lutheranos impugnarent, A. brevi conspectu historiam coenobii enarrat. Advenerunt nimirum die 22 dec. 1706. Erectio et instauratio aedium locum habuit inter annos 1707 et 1713. Ecclesia in honorem Angelorum Custodum dicata an. 1714 consecrata fuit. O. R.

2715. - [ISIDOR MORITSCH VON LEIBNITZ], O.F.M.Cap., *Festschrift zur Dreihundertjahrfeier der Pfarrkirche St. Johann bei Herberstein.* [St. Johann bei Herberstein, Pfarramt, 1955]. 20,5 cm., 24 pp., ill.

Die 1 maii 1953 sodales O.F.M.Cap. prov. Viennensis paroeciam S. Joannis apud Herberstein prope Graz in Styria necnon sanctuarium mariale *Maria Fieberbründl* acceperunt. Occasionem arripiens tertii revoluti saeculi ab ecclesiae erectione in paroeciam A. eiusdem historiam et verbis et imaginibus describit.

Ecclesia ista nimirum sodalibus O.Teut. 1260 concredita est. Anno 1655 vero pro alumnis O.E.S.A. monasterium necnon sanctuarium Lauretanum ecclesiae adiunctum erexerunt. Postquam JOSEPHUS II coenobium novitios admittere vetuit, an. 1786 paroeciam instituit, quam sacerdotes saeculares ab 1824 usque ad an. 1953 administraverunt. - Sanctuarium marianum eo nomine venit, quia fonti ibidem scaturienti peculiaris vis ad febricitantes sanandos adscribitur. - Cf. etiam eiusdem Auctoris *300 Jahre - Pfarrkirche St. Johann bei Herberstein*, in *Vox Franc.* 14(1955) 123-127. O. R.

2716. - [RICHARD ALLINGER VON FELDKIRCHEN, O.F.M.Cap., ed.], *Festschrift zum fünfundzwanzigjährigen Bestand des Kapuzinerseminars St. Lorenzheim in Graz, 1929-1954.* Herausgegeben von der Vorstehung der Anstalt. (Mitteilungen aus dem Kapuzinerseminar St. Lorenzheim in Graz, 4). Linz, Im Selbstverlag der Anstalt - St. Fidelis-Druckerei, [1954]. 24 cm., 134 pp., 14 tab.

Miscellaneis istis plures sodales prov. O.F.M.Cap. Viennensis, faustam arripientes occasionem anniversarii vigesimi quinti a fundatione seminarii seraphici a S. Laurentio Brundusino nuncupati, eiusdem historiam enarrant.

Dum pauciores alumni prov. Styriacae an. 1916-1922 in civitate Linz penes sodales S.J. gymnasium frequentabant, nova prov. Austro-hungarica iuvenes ad vocationem capuccinam adspirantes an. 1922-1923 in proprio coenobio dictae civitatis edocebat; an. 1923-1929 vero eosdem in Collegium Petrinum, seminarium dioeceseos Linciensis, mittebat. Arduis feliciter superatis obstaculis, an. 1929 confratres in civitate Graz domum acquisivere et eam ut seminarium seraphicum adaptavere. - Inter plerosque commentariolos hoc memorasse iuvat: *St. Lorenzheim 1929-1954* (p.41-50); *Verzeichnis der Zöglinge des Seminars der Wiener-Kapuzinerprovinz von den ersten Anfängen bis zum Ende des Schuljahres 1953/54* (72-86); *Über die Eignung für das Ordensseminar* (94-100); *Musikalische Kompositionen von P. Richard von Feldkirchen* (*Dr. Rudolf Allinger*) (124s); *Bibliographie* [de seminario seraphico] (126-132). O. R.

2717. - *Catalogus Ordinis Fratrum Minorum Sancti Patris Nostri Francisci Capuccinorum Provinciae Tirolis Septentrionalis sub titulo Sanctissimi Sacramenti necnon sub patrocinio S. Fidelis Martyris. Status 30 ianuarii 1956. Iussu superiorum.* Imst, Typis J. Egger, 1956. 21 cm., VIII-34 pp.

2718. - *Catalogus Ordinis Fratrum Minorum S. P. Francisci Capuccinorum Provinciae Viennensis. Status diei 1 Oct. 1956.* Lincii, Ex nostra Typographia ad S. Fidelem, [s.a.]. 21 cm., 40 pp.

7. - *Belgium*

2719. - *Publicaties over Neerlandica Franciscana,* in *Franciscana* 9 (1954) 43-58, 116-148; 10(1955) 128-159; 11(1956) 72-107.

Notitiae bibliographicae de rebus franciscanis neerlandicis continuantur (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2177).

2720. - *Bibliotheca catholica neerlandica impressa 1500-1727.* Hagae Comitis, Martinus Nijhoff, 1954. 24,5 cm., X-669 pp.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 25(1955) 314-316 et *Franc.Leven* 38 (1955) 90-92.

2721. - Optatus [van Veghel], O.F.M.Cap., *De geschiedschrijving over de franciscaanse vroomheid in de Nederlanden gedurende de laatste 25 jaren,* in *Franc.Leven* 37(1954) 106-117.

Exhibetur conspectus eorum quae de spiritualitate franciscana volventibus saeculis in regionibus neerlandicis exculta his 25 annis scripta sunt. Primum indicantur libri, ephemerides, dissertationes ubi notitiae bibliographicae de hoc argumento requirendae sunt. Deinde studia recensentur quae ad diffusionem vitae franciscanae spectant sive sit I, II vel III Ordinis. Postea vero memorantur inquisitiones quibus tractatur influxus scriptorum franciscalium in spiritualitatem neerlandicam.

S. St. A.

2722. - *Regesta belgo-neerlandica. Aanvullingen,* in *Franciscana* 9 (1954) 69-76.

Alia quaedam excerpta ex *Bull.Franc.* desumuntur ad regiones belgo-neerlandicas spectantia (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2165), ita ut completa series regestorum nunc ad numerum 457 pervenerit. S. St. A.

2723. - Axters Stephanus, O.P., *Geschiedenis van de vroomheid in de Nederlanden.* III: *De Moderne Devotie, 1380-1550.* Uitgegeven met de medewerking van de Universitaire Stichting van België. Antwerpen, Uitgeverij De Sikkel N.V., 1956. 25,5 cm., VIII-498 pp.

Post duo priora volumina huius historiae spiritualitatis neerlandicae (cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.433; *Coll.Franc.* 26[1956] 85s) hac parte aetas Devotionis Modernae (1380-1550) tractatur. Rerum personarumque ditissima expositio capita comprehendit quae sequuntur: novus ambitus religiosus, Gerardus Groote, Fratres et Sorores Vitae Communis, Capitulum Windeshemensis, Thomas Hemerken a Kempen, Ordo Cartusianus, domus Tertiariorum et Tertiariarum, auctoritas Windeshemen-

sium apud Ordines antiquiores, Ordines Mendicantium, eremitae viri et mulieres, beguinae, laicorum spiritualitas, momentum historicum Devotionis Modernae.

Notitiae franciscanae quamplurimae in hoc libro occurrunt. In primo capite quo posterioris Scholasticae explicantur discrimina metaphysicae ac theologiae, magistri memorantur nostri JOANNES DUNS SCOTUS, PETRUS AUREOLI, GUILELMUS DE OCKHAM, ADAMUS WOODHAM, GUILELMUS DE ALNWICK, FRANCISCUS DE MEYRONNES, GONSALVUS HISPANUS. Speciali autem modo rem nostram attingunt capita de Tertiariis (p.225-243) et de Ordine franciscali (280-298). In eis A. abunde describit fontes, instituta, litteraria monumenta, quae spiritualitatem nostratum illustrant. Hac aetate in ditionibus neerlandicis floruerunt scriptores O.F.M.Obs.: Henricus HERP, Joannes BRUGMAN, Franciscus VERVOORT, MARTINUS DE GOUDA, Franciscus TITELMANS, Philippus VAN MERON, Joannes BOURCELLI, Joannes GLAPION, Cornelius DONTHIERS, THOMAS DE HERENTHALS, Joannes VAN REIJMERSWAEL, LUDOLFUS NICOLAUS DE ZWOLLE, GERARDUS DE GOUDA, GUILELMUS DE GOUDA; sermones autem reliquerunt Henricus VAN SANTEN, DIONYSIUS DE HOLLAND, Henricus BERNINK, Matthias WEIJNSEN, HERMANNUS DE ZUTPHEN, Lucas VAN DER HEIJ, LUCAS DE BRUGGE, Henricus PIPPINCK. - Praeter S. FRANCISCUM, S. CLARAM, S. ELISABETH et S. COLETAM apud neerlandicos influxum suum exercuerunt AEGIDIUS DE ASSISI, BONAVENTURA, DAVID DE AUGSBURG, HUBERTINUS DE CASALE, RODULFUS DE BIBRACO, NICOLAUS DE LYRA, OTHO PASSAVIENSIS, omnes ex O.Min., necnon Observantes BERNARDINUS DE SIENA, JOANNES DE CAPESTRANO, Theodoricus COELDE. — Opus pretioso elencho bibliographico ditatur et indice locorum et personarum. Cf. etiam *Riv.Asc.Mist.* 1(1956) 286-293. S. ST. A.

2724. - AXTERS St., O.P., *The Spirituality of the Old Low Countries*. Translated from the French by Donald ATTWATER. London, Blackfriars, 1954. In-12º, 88 pp.

Cf. *Bibliog.Franc.* VIII, n.794.

2725. - WIJNGAARDS N., *Voor de derde maal over een merkwaardige kruiswegoefening in de Nederlanden uit de XVe eeuw*, in *Ons Geest. Erf* 31(1957) 422-426.

Auctor solide argumentatur duos antiquos saec. XV textus pii exercitii Viae Crucis (St.-Truiden, *Minderbr.* 8^2 et Nijmegen, *Univ.Bibl. 205* [olim J. Van Gils]; cf. *Coll.Franc.* 19[1949] 97s) ex vetustiore etiam exemplari pendere, quod dialecto brabantina usum esse videtur.
S. ST. A.

2726. - VERMANDERE Placide, C.S.C., *La dévotion à saint Joseph en Belgique*, in *Le Patronage de saint Joseph*. Section historique, Montréal-Paris 1956, 151-174.

2727. - OOMS Herwig, O.F.M. - HOUBAERT Archangelus, O.F.M., *Lijst van de provinciale Oversten der Minderbroeders in België (1217-1955)*, in *Franciscana* 10(1955) 26-83.

Utilissima componitur series Superiorum provincialium qui an. 1217-1955 Fratres Minores in Belgio rexerunt. Cum vero fratres tam ex regionibus germanicis quam ex partibus gallicis ad Belgium advenerint et territorium quod hodie Belgium constituit ad varias provincias fuerit addictum, AA. singularum illarum provinciarum ministros ordine recensent, scil. provinciae Teutonicae (1217[?]-1230), prov. Rheni (1230-

1239[?]), prov. Coloniae seu Alemaniae Inferioris (1239[?]-1517), vicariae Observantium in eadem prov. Coloniae (1447-1517), prov. Coloniensis Observantium (1517-1529), prov. Germaniae Inferioris (1529-18..[?]) ex parte germanica; ex parte autem gallica: prov. Franciae (1217-?), vicariae Observantium in eadem prov. Franciae (1422-1521), prov. Flandriae (1523-18..[?]), prov. S. Andreae in Artesia (1558-1796), prov. S. Joseph in Comitatu Flandriae (1629-1796), prov. S. Joseph in Belgio (1842-1955), prov. B. Mariae Mediatricis in Belgio (1932-1955).

Unicuique elencho ministrorum provincialium praemittitur brevis conspectus historicus in quo memorantur notabiliores illius provinciae vicissitudines et omnes eiusdem conventus intra hodierni Belgii fines siti. Notitia quoque bibliographica fontium additur et ad singula Superiorum provincialium nomina praeter annum electionis, si fieri potest, etiam locus et dies electionis necnon dies mortis indicatur. Index alphabeticus nominum p.74-83 habetur. S. St. A.

2728. - Bragard René, *Les couvents et les enceintes urbaines à Liège, Huy et Dinant*, in *Bull.Soc.Royale « Le Vieux-Liège »* 60(1954) 271-279.

Ordinibus Mendicantibus saec. XIII ortis, novae consuetudines novaeque relationes exoriuntur cum coenobia intra urbes instaurabantur, quae in monasteriis monachorum extra easdem urbes aedificatis non aderant. Etenim Fratres Minores, qui omnem proprietatem abnuebant, facilius cum magistratuum exigentiis componebantur; adde quod non semel ad limites urbium sedem sumebant, eodemque tempore et occasione quoad partem muros civitatum reficiebant contra invasores. In hac erudita dissertatione plura afferuntur exempla quae Fratres Minores Observantes, Capuccinos et Clarissas Urbanianas respiciunt. M. P.

2729. - Bragard René, *La législation sur la mainmorte et les couvents à Liège spécialement au XVIIe siècle*, in *Bull.Inst.Archéol.Liégeois* 70(1953-54) 285-368.

An. 1521 in provincia Leodiensi imperio subiecta lex data est, quae communia tributa fundationibus ecclesiasticis et religiosis exigebat, ad earundem numerum coarctandum. Attamen in usum deducta non est, et coenobia seu domus religiosae ita multiplicantur ut in sola urbe capite an. 1642 summam 45 attigerint. Nihilominus illius legis observantia, etsi frustra, saepe urgebatur, indeque conflictus et difficultates oriebantur. Ad fundationes familiarum franciscalium lex minus urgebatur, quippe quod earundem utilitas ex ministerio sacerdotali desumebatur et tam a magistratibus quam a principe episcopo agnoscebatur, uti ex copiosis documentis allatis et perspicue interpretatis facile comprobatur. M. P.

2730. - Crombain Robert, *Ath sous le régime espagnol au 17e siècle*, in *Annales du Cercle Archéologique d'Ath* 38(1954-55) 1-110.

Aliquae notitiae occurrunt de lite an. 1638 exorta circa exemptionem Recollectorum et Capuccinorum necnon de difficultatibus Recollectorum cum Jesuitis circa Scholam Latinam (1644). Cf. *Franciscana* 10(1955) 134. S. St. A.

2731. - BRULEZ Wilfrid, *Correspondance de Richard Pauli-Stravius (1634-1642)*. (Analecta Vaticano-Belgica. 2e sér.: Nonciature de Flandree, 10). Bruxelles-Rome, Institut Historique Belge de Rome, 1955. 25,5 cm., LI-714 pp.

In voluminis introductione pervestigantur vita et operositas Richardi PAULI-STRAVIUS, qui annis 1634-1642 vices gessit nuntii Apostolici Bruxellis. Deinde summarium exhibetur 1165 documentorum, quae fere omnia ex Bibliotheca et Archivo Vaticanis sunt excerpta. Aliqua, quae maioris momenti sunt, ad finem integra vulgantur.

Notitiae franciscales sunt copiosae et nimium esset singulas hic referre. Ceterum lector eas facile inveniet, siquidem A. omnes singillatim recensuit in voluminis indice sub vocibus *Franciscains* (678s) et *Capucins* (666). M. P.

2732. - CEYSSENS Lucien, O.F.M., *La publication, aux Pays-Bas, de la seconde bulle contre Jansénius* (1653), in *Augustiniana* 7(1957) 196-240. 389-426. 576-593.

Sermo est de altera INNOCENTII X bulla, quae incipit *Cum occasione* (31 maii 1653) et quinque propositiones iansenianas proscribit. Antequam in Flandria vulgaretur, iam die 6 iul. an. 1653 quidam sodalis capuccinus exemplar bullae confratri mittere potuit (p.213) itemque die 18 eiusdem mensis quidam doctor Lovaniensis (Libert FROIDMONT?) argumentum proponebat cuidam ignoto capuccino, qui certe mentem suam iansenianam fovebat (p.214-216). Cum autem bulla authentice promulgata est, omnes superiores provinciales regionis sive O.F.M.Cap. (GEORGIUS A MOL, die 16 aug., et EMMANUEL AB ARRAS, die 25 aug.), sive O.F.M.Rec. (Jacobus DE RIDDERE, die 3 sept.; Marianus DE SMYTERE, die 13 sept.; et Simeon JORDENS, die 21 oct.) omnimodam obedientiam subditorum professi sunt (p.222-229). M. P.

2733. - CEYSSENS Lucien, O.F.M., *Documents relatifs à la seconde députation janséniste de Louvain à Rome durant les années 1677-1679*, in *Bull.Inst.Hist.Belge Rome* 30(1957) 187-213.

Profecto res gestae alterius delegationis theologorum Lovaniensium satis notae sunt; sed laudandus est A. qui ad illas illustrandas et penitius cognoscendas epistolas ineditas et fragmenta quaedam « ex commentariis diurnis deputatorum » in vulgus profert.

Disceptationibus Romae habitis aliqui sodales franciscani interfuerunt. Siquidem coetui theologorum, quibus propositionum interpretatio demandatur, sociati quoque fuerunt BONAVENTURA A RECANATI, O.F.M.Cap., Antonius COTTONI, T.O.R., et Franciscus Maria de NICOLIS, O.F.M.Obs. (191. 197). Ipsis delegatis confitentibus, « inter qualificatores egregiam operam causae navaverunt... P. LAUREA [Laurentius BRANCATI, O.F.M.Conv.], insignis scholasticus, et P. MIRABELLUS [Antonius BRANCARIO de Mirabella, O.F.M.Conv.?], theologus et canonista » (197). Franciscus VAN VIANEN ab amicis Lovaniensibus petit (27 maii 1679) ut ei mittant excerpta ex operibus ELIGII A LA BASSÉE, O.F.M.Cap. (205). M. P.

2734. - CEYSSENS Lucien, O.F.M., *La vingt-quatrième des trente-et-une propositions jansénistes condamnées en 1690*, in *Ant.* 32(1957) 47-70.

Minuta subtilique disquisitione pervestigatur historia ac doctrina huiusce propositionis, quae non solum maculam in B.V. Maria admittit sed in eiusdem quoque divino Filio. Quum propositio Romam delata est, partem aliquam habuerunt sodales hiberni O.F.M.Rec. Patritius DUFFY et Franciscus PORTER; insuper in Flandria illam impugnavere sodales O.F.M.Rec. Bonaventura VAN DEN DIJCKE, Gaudentius VAN DEN KERKHOVEN et Mauritius DENIJS (DE NIJS); denique calculum controversiae apposuerunt quidam sodalis franciscalis, qui ementito nomine HILARII A S. SEPULCRO se subsignavit, et Franciscus DIAZ, O.F.M.Obs., itemque sodales O.F.M.Conv. Laurentius BRANCATI DE LAUREA et Laurentius FABRI. M. P.

2735. - GROOTENS P., S.J., *Thomas Du Jardin, O.P. (1653-1733) als schrijver van geestelijke werken,* in *Ons Geest.Erf* 29(1955) 30-73.

Una cum pluribus aliis doctis viris etiam Lectores Capuccinorum et Recollectorum an. 1732 condemnarunt errores cuiusdam mulieris pseudomysticae de Moorsel, quos Thomas DU JARDIN denudaverat.

Iudicium protulerunt Capuccini: ANGELUS A LOKEREN, JACOBUS A KORTRIJK, BERNARDINUS A GENT; Recollecti erant H. COGGHE, S. DE LATEUR, Archangelus VAN HOECKE, Vitalis DE BACKER (cf. p.39s). S. ST. A.

2736. - DE CLERCQ Carlo, *Een Antwerpse Almanak van 1796,* in *Franciscana* 10(1955) 1-18.

Rarissimum examinatur opusculum Bruxellis in Bibl.Reg. adservatum cui titulus *Deftigen Antwerpschen Bisschoppelyken Almanach voor het Schrikkel-Jaer 1796,* Antwerpen 1796. Praeter calendarium liturgicum an. 1796 et quatuor colloquia cavillatoria de rebus politicis continet elenchum 108 capellanorum exercitus brabantini qui 22 sept. 1790 ad Famagne infausto exitu contra Austriacos dimicavit. Huius elenchi nomina A. exscripsit et quantum potuit notitiis biographicis ditavit. Undecim erant Recollecti et unus Capuccinus. Omnes iurisdictionem acceperunt ex delegatione Petri VAN DEN HAUTE, O.F.M.Rec., guardiani lovaniensis.

Haec sunt nomina Recollectorum: Henricus VAN DINGENEN († 1809), Petrus VAN KEERSMAEKER († 1801), Carolus MABIELS († 1795), Joannes LINA († 1806), Petrus VERHAEGEN († 1816), Joannes Baptista VAN DEN PUTTE († 1799), Joannes PAEPEN († 1801), Petrus SAMEN († 1804), Cornelius CRICKX († 1812), Conradus KRUGER (sac. 1784), Gerardus MOLENBERGS († 1836). Capuccinus erat CLETUS A WICHELEN († 1813). Notitiae biographicae de Petro VAN DEN HAUTE († 1793) habentur in p.9 et 18. S. ST.A.

2737. - SIMON A., *Correspondance du Nonce Fornari (1838-1843).* (Anal. Vaticano-Belgica. 2 série. Section C. Nonciature de Bruxelles, 1). Bruxelles-Rome, Institut Historique Belge de Rome, 1956. 24,5 cm., XXX-228 pp.

Ex tabulario Vaticano praesertim excerpuntur documenta et relationes, quae operositatem huius nuntii Apostolici manifestant. Aliquae eius epistolae exhibent notitias quae ad nos pertinent. In epistola die 15 iun. 1842 sermo est de sodalibus capuccinis in civitate Brugensi, in

qua inveniebatur unicus conventus Belgii (p.189); sodales potius quam cum visitatore Apostolico CORSELIS nominato die 27 iun. 1834, praeferebant negotia directe cum superioribus Ordinis Romae pertractare. Item sodales O.F.M.Ref. coenobii in Saint-Trond, de quibus nuntius agit in epistolis 3 aug. an. 1841, et 20 mart. an. 1842, parum benevolum animum erga praedictum visitatorem Apostolicum pandebant (p.141-143, 184-186), tunc temporis quaestio agitabatur de erectione provinciae Belgicae et de separatione huius coenobii a provincia Hollandiae. M. P.

2738. - *Huldealbum aan de Turnhoutse Priesters en Kloosterlingen.* [Turnhout, Dekenij Turnhout], 1955.

Inter 742 imagines photographicas sacerdotum et religiosorum virorum ac mulierum e Turnhout oriundorum quamplurimi occurrunt sodales trium Ordinum S. Francisci. Unaquaeque imago brevi vita instructa est. S. ST. A.

O.F.M.

2739. - REINHOLD Julius, O.F.M., *Neue handschriftliche Quellen zur Geschichte der « Natio Germano-Belgica »*, in *Arch.Franc.Hist.* 47 (1954) 385-399.

Postquam A. multa scripserat ad illustrandam historiam provinciarum franciscalium, quae uno vocabulo « Natio Germano-Belgica » designantur (cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.1368), alios detexit fontes manuscriptos, qui modo describuntur et aestimantur.

Sermo est de codice, cuius inscriptio *Methodus conficiendi supplices Libellos;* quae methodus composita est an. 1764 ab Aemiliano REICHMAN, O.F.M.Rec., in commodum « Agentium ». Codex nunc servatur Romae in bibliotheca Pont. Athenaei Antoniani. In primis examinatur catalogus « Agentium » in codice exscriptus, et nihil addendum vel emendandum invenitur in catalogo olim ab Auctore proposito. E contrario ex codice utiles proferuntur notitiae, quae vicissitudines illarum provinciarum an. 1800-1832 delineant et aliquid quoque referunt de regimine Ordinis alternativo, quod dicitur, prout tunc temporis vigebat. M. P.

2740. - HOUBAERT Archangelus, O.F.M., *De eredienst van Onze Lieve Vrouw bij de Minderbroeders in België,* in *Franciscana* 12/13(1957/58) 5-45.

Omnia quae A. penes Fratres Minores Belgii invenire potuit documenta cultus erga Beatam Mariam Virginem (puta statuas et imagines miraculosas, patronatus ecclesiae vel conventus vel altarium, pias sodalitates, processiones sacras, sigilla conventuum) sedulo recenset iuxta hunc ordinem conventuum: Brugge, Antwerpen, Ath, Mons, Binche, Boetendaal, Brussel, Ciney, Couvin, Diest, Dinant, Dixmuide, Tournai, Eeklo, Gent, Halle, Hamipré, Hasselt, Herenthals, Huy, Ieper, De Klinge, Leuven, Lokeren, Liège, Maaseik, Mechelen, Namur, Nieuwpoort, Nivelles, Oudenaarde, Poperinge, Pottes à Canasse, Rekem, St.-Niklaas, St.-Truiden, Tielt, Tienen, Tongeren, Turnhout, Verviers. S. ST. A.

2741. - SCHOUTEET A., *Kroniekachtige aantekeningen uit het Gildeboek van de Brugse Droogscheerders 1519-1598,* in *Handelingen van de Société d'Émulation van Brugge* 94(1957) 66-73.

Solemnis processio universalis die 5 dec. 1568 Brugis acta est ad ecclesiam Observantium « ad victoriam obtinendam contra inimicos fidei ». S. St. A.

2742. - [Houwen G.], *Bij een derde Eeuwfeest: Het College der Stede van Poperinge. De « Latijnse Schoole »*, in *Weerzien. Orgaan van de Oudstudentenbond van het St.-Stanislas-College Poperinge* 3(1956) n.2, 4-9.

Brevis narratur historia antiquae Scholae Latinae de Poperinge (Flandria occidentalis) quam Recollecti an. 1656 fundarunt et cuius primi magistri fuerunt Archangelus de Clercq et Angelus Ingels. Gallica subversione haec schola periit. Cum vero postea iterum resuscitaretur Fratres Minores eam non amplius rexerunt sed in Collegium episcopale illa constituta est. Cf. etiam [Berat D. - Houwen G.], *Derde Eeuwfeest van het St. Stanislascollege te Poperinge. Historisch Overzicht 1657-1957. Jubelnummer.* (s.n.t.) 1957. 21 cm., 51 pp., ill., chart. statist.
S. St. A.

2743. - R.T., *Paters Franciscanen driehonderd en twintig jaar te Tielt. Stichters van het bloeiend College*, in *Het Volk*, 1955, 4 januari.

Brevis historia conventus et collegii O.F.M. de Tielt. Conventus tamen an. 1624 a Recollectis fundatus esse videtur et non ut suggerit titulus huius disquisitionis an. 1635. Cf. etiam *Franc.* 9(1954) 123.
S. St. A.

2744. - Arickx V., *De kapel van O.L.V. Boodschap te Egem*, in *Biekorf* 55(1954) 285-297.

Iam ab an. 1652 et 1661 fratres Recollecti de Tielt ad sanctuarium B.M.V. de Annuntiatione in Egem administrabant in festo Annuntiationis et insequenti die dominica. Anno 1741 iidem fratres 400 Missas celebrandas curarunt, quae ex pia fundatione eiusdem sanctuarii litandae remanserant. S. St. A.

2745. - de Meyer Petrus-Baptista, O.F.M., *Eeklo. De Paters Recollecten en E.H. Pastoor Antoon De Boucherie.* (s.n.t.). 23,5 cm., 12 pp.

Pactio inter Recollectos de Eeklo et parochum Antonium De Boucherie die 19 ian. 1664 inita de sepulturis, processionibus aliisque rebus utramque partem spectantibus. Cf. A. Verschuere, *De Minderbroeders te Eekloo 1649-1949*, Mechelen 1949, 22-26. S. St. A.

2746. - van Driessche Roger, *Een treurige bladzijde uit de Oostvlaamse Kunstgeschiedenis*, in *Cultureel Jaarboek van de Provincie Oostvlaanderen*, 1953, 94-114.

An. 1578 fratres Observantes de Gent, Clarissae intra et extra moenia habitantes necnon Sorores Griseae de S. Jacobo coacti sunt sacram supellectilem pretiosam tradere publicae administrationi. S. St. A.

2747. - DE MEYER Petrus-Baptista, O.F.M., *De Minderbroeders te Oudenaarde (1230-1797)*, in *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde,* feestnummer 1956, 161-187.

Brevis sed accurata historia enarratur conventus Fratrum Minorum de Oudenaarde, ab an. 1230 cum ad memoratum oppidum fratres primum venerunt, usque ad suppressionem an. 1797 tempore gallicae subversionis. S. ST. A.

2748. - GOYENS Hieronymus, O.F.M. - DE MEYER Petrus-Baptista, O.F.M., *Het archief van de Minderbroeders van Oudenaarde,* in *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde* 11 (1954) 130-170.

Regestorum seriem ex archivo Fratrum Minorum de Oudenaarde desumptam primus Auctor iam an. 1939 edere inceperat (*Archives des Franciscains à Audenarde, ibid.* 9[1939] 259-290). Post ipsius mortem nunc P.B. DE MEYER inceptam seriem ad finem perduxit. Additur triplex appendix: 1) elenchus Recollectorum qui in conventu an. 1796 ultimi habitabant, 2) tabula planimetrica ecclesiae et conventus (saec. XVIII), 3) documentum quoddam comprehendens indicem fundationum (an. 1787 confectum), historiam conventus an. 1230-1640 necnon historiam conventus Sororum Tertiariarum an. 1416-1632 (utramque inter an. 1646-1651 exaratam). S. ST. A.

2749. - DE MEYER Petrus-Baptista, O.F.M., *O.L. Vrouw van Kerselare en de Minderbroeders,* in *De Ronselaar,* 1955, 15 mei.

Ab origine celebris peregrinationis ad B.M.V. de Kerselare (an. 1452) quae ab Oudenaarde processit, Fratres Minores ea se praesertim implicaverunt. Cappellani eiusdem sanctuarii effecti (1690) cotidie ibi Missam celebrant et singulis annis duas magnas processiones sacras instituunt. - Nostris diebus Fratres Minores de Ronse solemni processioni comitantur. Cf. etiam P.B. DE MEYER, O.F.M., *De bedevaart naar O.L. Vrouw van Kerzelare,* in *De Standaard,* 1955, 13 maii. S. ST. A.

2750. - DE MEYER Petrus-Baptista, O.F.M., *Minderbroeders geboren te Ronse (1500-1749),* in *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde,* 1956, 47-58.

Recensentur Fratres Minores an. 1500-1749 ab oppido Ronse (seu Renaix) oriundi. De iisdem A. egerat in ephemeride *De Ronselaar,* 1956, 30 sept. et 7, 14, 21 oct. necnon in eiusdem editione gallica *Le Ralliement,* 1956, 29 sept. et 6, 13, 20 oct.

Fratres quorum brevis vita describitur sunt: Hermes VAN HAUWAERT, Guilelmus DE BLAES, Joannes MONDET, Leopoldus DE SMET, Martinus VAN MOORLEGHEM, Philibertus VAN WYNGHENE, Caecilianus DE MALANDER. Cf. etiam eiusdem Auctoris *Het oude klooster der Minderbroeders te Ronse,* in *Kerkelijk Weekblad, Ronse,* 1955, 13 febr. S. ST. A.

2751. - DENIJS Jozef, BUNTINX Jean-Baptiste, STOOP A., *Stad Sint-Niklaas. Inventaris van het Oud-Archief.* Sint-Niklaas, Stadsbestuur, 1957. In-4°, 124 pp. (cyclostyl.).

Numeri 1703-1712 huius inventarii respiciunt Recollectos urbis Sint-Niklaas (an.1646-1692).

2752. - PRIMS Fl., *Register der Commissie tot onderhoud van de Religionsvrede te Antwerpen (1579-1581).* (Koninklijke Commissie voor Geschiedenis). Brussel, Paleis der Academiën, 1954. 21,5 cm., 259 pp.

Inter documenta quae respiciunt pacem religionis Antverpiae (1579-1581) tria sunt quibus benefactores antverpenses Fratrum Observantium reposcunt tabulas pictas olim ecclesiae fratrum donatas, quia conventus ad alium finem iam destinatur (p.65, 111, 113). Memorantur etiam fratres Arnoldus VAN STEELANT (95 et 179), Petrus WILLEMS (205 et 238), H.J. VAN BRUESSELE (237) et Ph. VAN HEUVEN (241) qui fidem iuraverant Pacificationi et ideo pecuniam petunt alimentarii. Haec e *Franc.* 10(1955) 149 novimus. S. ST. A.

2753. - VAN DE WALLE Borromeus, O.F.M., *Onze Lieve Vrouw ter Minderbroeders, Oever, Antwerpen.* 4de druk. Mechelen, St.-Franciscus-Drukkerij, 1954. 24 cm., 40 pp.

Brevis historia describitur statuae B.M.V., olim in ecclesia O.F.M. Rec. Antverpiae veneratae, quae tempore gallicae subversionis piae cuidam familiae custodienda tradita fuit et an. 1937 per testamentum reddita deinceps in ecclesia O.F.M. Antverpiae denuo colitur. S. ST. A.

2754. - BETERAMS F.G.C., *De Mechelse schepenbrieven op het Rijksarchief te Antwerpen,* in *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen* 58(1954) 16-62.

Fratres Minores de Antwerpen, Leuven, Maastricht et Mechelen memorantur in testamento MECHTILDIS VAN DER MARKA (14 iul. 1318). Die 15 apr. 1319 eadem mulier meliora sacelli sui ornamenta donavit fratribus de Mechelen (p.35s). Ex ipso documento in *Arch.nat.* de Antwerpen adservato pendet sigillum confessarii Mechtildis, scil. GUALTERI, guardiani conventus O.Min. de Leuven. S. ST. A.

2755. - HOMMEL Luc., *Marguerite d'York attend un tombeau,* in *Revue Générale Belge* 93(1957) févr., 101-110.

Refertur de spoliis mortalibus nuper in ecclesia O.F.M. Mechliniae repertis serenissimae ducis MARGARITAE DE YORK, quae speciali modo adlaboravit ut Observantia apud conventum Fratrum Minorum Mechliniae introduceretur (1447). Ibi sepulta erat 23 nov. 1503. Cf. etiam R. DE ROO, *Het graf van Margareta van York,* in *Handelingen Koninkl. Kring Oudheidk.Lett.Kunst Mechelen* 60(1956) 105-119. S. ST. A.

2756. - LAUWERIJS en anderen, *Elisabeth van Culemborg. I. Losse Studiën bij de 400e Verjaring van haar Overlijden.* (Jaarboek van Ko-

ninklijke Hoogstratens Oudheidkundige Kring 24[1956] en 25[1957]. Brecht, Braeckmans, 1956-57. 2 voll., 25 cm., 238, 187 pp.

Nobilis mulier Elisabeth VAN CULEMBORG an. 1540 et 1555 in testamentis suis legavit munera Clarissis de Hoogstraten, Gent, Brussel, Delft, Gouda, Den Briel necnon Fratribus Observantibus de Boetendaal, Mechelen, Utrecht et Arnhem. Vir eius secundus monasterium Clarissarum de Hoogstraten restaurandum curavit, cum ipsa etiam Sororibus franciscanis de Mariencroon, T.O.F., consuleret. Haec e *Franc.* 14(1959) 237 desumpsimus. S. ST. A.

2757. - DE MEYER Petrus-Baptista, O.F.M., *Het boek van de « Stationes » der Paters Recolletten te Turnhout: 1790-1810,* in *Franciscana* 10(1955) 101-114.

In archivo Capituli Eccl. S. Petri de Turnhout adservatur liber manu scriptus cui titulus *Ordo stationum conventus Recollet.*: *1790-1810.* Continet quidem tres elenchos quibus describitur operositas apostolica Recollectorum de Turnhout, nempe 1) ordinem generalem stationum secundum paroecias dispositum, 2) ordinem specialem ministerii opera et nomina praedicatorum describentem, 3) ordinem servitii liturgici et domestici in ipso fratrum conventu explendi. Peculiaritates huius libri ab A. sedulo narrantur, exempla quaedam exscribuntur et in fine index exhibetur patrum et fratrum laicorum in libro occurrentium. S. ST. A.

2758. - DE MEYER Petrus-Baptista, O.F.M., *Geschiedenis van het voormalig Klooster en de Latijnse School der Minderbroeders te Hoogstraten (1690-1797),* in *Jaarboek van Hoogstraten's Oudheidkundige Kring* 23(1955) 1-188; etiam separate: Brecht, Paul Braeckmans, 1955. 25 cm., 188 pp.

Post primum conatum irritum erigendi domum O.F.M.Rec. in pago Hoogstraten (1660), postea tamen fratribus contigit ut hospitium ibidem fundarent (1688) quod sub iurisdictione esset guardiani Antverpiae. Fratres eo praesertim accersiti erant ut scholam de litteris latinis excolendis restaurarent et regerent. Quod felici exitu fecerunt usque ad suppressionem conventus an. 1797. Historia conventus eiusque operositatis pastoralis necnon vicissitudines scholae accurate ad fidem fontium describuntur, quorum notabilis copia in appendice vulgatur. S. ST. A.

2759. - BAILLIEN Henry, *De oude stedelijke instellingen voor openbare weldadigheid te Tongeren.* Hasselt, Federatie van de Geschied- en Oudheidkundige Kringen van Limburg, 1956. 25 cm., 127 pp.

In hac descriptione veterum institutorum publicorum de operibus caritatis in urbe Tongeren provehendis occurrunt donationes an. 1272 et 1320 factae Fratribus Minoribus per oppidum Tungrense transeuntibus (p.73s). Saec. XVI Observantes ex Leodio et Maastricht (Lichtenberg) passionem praedicabant in Tongeren (17s), ubi an. 1615 domum fixerunt cui primus guardianus praefuit Joannes GHIJS (64). S. ST. A.

2760. - Eme Rik [Gillis Emericus, O.F.M.], *Tongerse Minderbroeders in hun strijd tegen pestepidemieën*, in *Het Oude Land van Loon* 9(1954) 121-129.

2761. - Vente M.A., *Het orgel in het Bonnefanten-Museum te Maastricht*, in *De Maasgouw* 71(1957) 148-149.

Agitur de organo saec. XVIII, quod provenit ex ecclesia O.F.M.Rec. de St.-Truiden et nunc adservatur in Museo provinciali limburgensi de Maastricht. S. St. A.

2762. - Sterken L., *Vijftien jaar geleden... Het noodlot van een klooster*, in *Belang van Limburg*, 1955, 26 mei.

Vicissitudines incendii conventus O.F.M. de St. Truiden die 11 maii 1940.

2763. - *De Kruisheren te Maaseik: 1476-1797 en 1855-1955*. Diest, Lichtland, 1955. In-8°, 330 pp.

Ab an. 1769-1797 Recollecti rexerunt Scholam Latinam de Maaseik, quae primum et postea denuo erat sub regimine Crucigerorum.

Antiqua ecclesia Recollectorum, quae nunc est Ursulinarum, describitur apud W. Sangers, *Maaseik, parel van het Maasland*, in *De Toerist* 36(1957) 101-106 (ill.). - De suppressione Recollectorum an. 1797 quaedam leguntur penes J. Coenen, *Het verweer tegen de Franse Revolutie in de Maaseiker kloosters*, in *Limburg* 34(1955) 21-35. S. St. A.

2764. - Roppe L., Panhuysen G.W.A., Nuyens E.M., *De decadaire, resp. maandelijkse rapporten van de commissarissen van het Directoire exécutif in het departement van de Nedermaas, 1797-1800*, in *Anciens pays et assemblées d'états* 10(1955) 1-252.

A subversoribus gallicis guardianus de Maaseik, Antonius Peremans, O.F.M.Rec., damnatus est relegatione (23 ian. 1798) et in urbe Maastricht in carcere inclusus (nov. 1798). Simili modo fratres Recollecti de Roermond, P.G. van Ham et Wauters, relegatione damnati sunt (30 iun. 1798). Ecclesia O.F.M.Rec. de Maastricht designata est ut « templum decadarium » (4 iun. 1799). Cf. *Franc.* 11(1956) 98. S. St. A.

2765. - Hanquet Pierre, *Les Archives de la Bienfaisance publique à Liège. II: L'aumône Graveteau*, in *Annuaire d'Histoire liégeoise* 5 (1953-57) 119-115.

Cives quidam leodiensis L. Graveteau die 3 iul. 1339 testamento legavit decem florenas Fratribus Minoribus Leodii. S. St. A.

2766. - Harsin Paul, *Études critiques sur l'histoire de la principauté de Liège, 1477-1795*. Tome I: *La principauté de Liège à la fin du règne de Louis de Borbon et sous celui de Jean de Hornes, 1477-1505*. Tome II: *Le règne d'Érad de la Marck, 1505-1538*. Lièges, Sciences et Lettres, 1957, 1955. 25 cm., XVI-477, X-520 pp.

In historia principatus Leodiensis conventus Fratrum Minorum Hors-Château, qui intra muros Leodii an. 1243 fundatus erat, famosus remansit propter congressus consiliaque magistratus et aliorum politicorum motuum eventus ibi saec. XV-XVI peracta. Pluries quoque memoratur Observantium domus Jerusalem, fundata an. 1487, cuius ecclesia an. 1498 constructa est. Ad oppugnandas haereticorum sectas Simon SAPIENS, O.F.M.Obs. († 1557), inquisitor constitutus est a principe episcopo Erardo DE LA MARCK. Pro an. 1505-1517 pretiosas notitias historicas A. attingere potuit in chronicis manuscriptis Joannis VAN BRUSTEM, O.F.M.Obs. († 1549), *Res gestae episcoporum Leodiensium* (Bruxelles, *Bibl.Royale, ms. 21822*). S. ST. A.

2767. - LEFEBVRE Louis, *Bastogne, cité militaire du XVIIe siècle,* in *Annal.Inst.Archéol.Luxembourg* 85(1954) 275-381.

Notitiis potissimum excerptis ex opere Edgari SCHONNE, O.F.M., *Histoire des Récollets dans la province de Luxembourg,* Arlon 1952 (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.3006s), enarrantur vicissitudines coenobii O.F.M.Rec. in urbe Bastogne (p.326-330) et in memoriam revocantur religiosi sodales qui laudem adepti sunt praesertim in verbo Dei nuntiando (p.323s). M. P.

2768. - LIPPENS Hugolin, O.F.M., *Matériaux pour servir à l'histoire des Frères Mineurs à Dinant (1232-1796),* in *Franciscana* 9(1954) 25-37. 77-88.

Auctor prosequitur analysim documentorum ad illustrandam historiam veteris coenobii in urbe Dinant, provinciae Leodiensis O.F.M.Conv. (cf. *Bibliogr.Franc.* X, n.2183). Quae nunc examini subiiciuntur respiciunt vicissitudines ecclesiae conventualis (1452-1725) et relationes civium cum fratribus (1316-1717). Aliae notitiae spectant ad sodales O.F.M. Conv. ibi commorantes, qui litteras excoluerunt, inter quos sane eminet Ludovicus LIPSIN († c.1767); hoc loco aliqua emendantur quae olim prolata sunt in *Misc.Franc.* 20(1919) 33-36 de eiusdem vita et operibus. Ad ultimum vulgantur documenta ex tabulariis excerpta, quae maioris momenti videntur. M. P.

2769. - SOILLE J., *La fermeture de l'Église des Récollets à Nivelles en 1804,* in *Annal.Soc.Archéol.Folkl. de Nivelles et du Brabant Wallon* 17(1957) 234-244.

An. 1802 ecclesia coenobii O.F.M.Rec. in civitate Nivelles iterum pro cultu aperta erat, sed quia religiosi sodales ut sectatores motus Cornelii STEVENS accusabantur, definite clausa est an. 1804. Vulgantur 8 documenta ad negotium illustrandum. M. P.

2770. - LÉONARD H., *La ville de Mons en 1550,* in *Annales du Cercle Archéologique de Mons* 63(1954-57) 137-292.

Praeter aliquas notitias de Observantibus in Mons (Bergen) an. 1550, occurrit antiqua imago eorum ecclesiae.

2771. - ARNOULD M.A., *Le premier livre imprimé relatif à l'histoire générale du Hainaut: la traduction de Jacques de Guise par Galliot du Pré (1531-32)*, in *La Vie Wallonne* 28(1954) 199-204.

Notitiae praebentur exemplaris primae editionis gallicae insignis operis *Annales et Historiae Principum Hannoniae,* auctore JACOBO DE GUISE († 6 febr. 1399), O.Min., de quo cf. J.H. SBARALEA, O.F.M.Conv., *Supplementum et castigatio ad scriptores trium Ordinum* II, Romae 1921, 10-11. M. P.

2772. - GOYENS Jérôme, O.F.M., *Franciscus de Brugis*, in *Biographie nationale,* t.XXIX, suppl. 1, Bruxelles 1957, 578.

Una prostat notitia huius sodalis franciscalis, nempe eum fuisse cultorem artis musicae, siquidem cantus recognovit, uti ex ipso operis titulo constat, qui vulgantur in *Psalterium secundum morem et consuetudinem Sanctae Romanae Ecclesiae,* Venetiis 1507. M. P.

2773. - HUYGHEBAERT Nicolas, O.S.B., *Stella Maris. Notes sur la dévotion mariale à l'Abbaye de St. André.* (Bruges), Abbaye St. André, 1955. 21 cm., 51 pp., tab.

Ineunte saec. XVI cultum erga dolores B.V. Mariae in hoc monasterio Brugensi episcopus auxiliaris Tornacensis Balduinus VILAIN, olim Frater Minor, efficaciter promovit (p.16-20). M. P.

2774. - LIPPENS Hugolin, O.F.M., *Qui fut le Frère Mineur malinois honoré d'un bref de Clément VII?*, in *Franciscana* 10(1955) 19-25.

Erudite et, ut videtur, argumentis haud spernendis demonstratur quod Petrus ERAS « professor et bibliothecarius conventus divi Francisci Mechliniensis », cui CLEMENS VII breve *Quia sicut Nobis* (20 iul. 1532) direxit, idem est ac notus Petrus CRABBE († 1553), O.F.M.Obs., cuius nomen patronymicum ita corrupte scriptum est, uti tunc non raro contingebat in Curia Romana cum nomina propria illius regionis scribebantur. M. P.

2775. - VAN HOYE Luc, *Anna Bijns,* in *De Toerist* 36(1957) 365-368.

Cum poetria brabantina Anna BIJNS (1493-1575) plures Fratres Observantes amicitia coniuncti erant: Henricus PIPPINCK an. 1567 carmina eius edidit et apud *Bibl.Reg.* Bruxellis adservatur codex manuscriptus (*19547*) Engelberti VAN DER DONCK alios hucusque ignotos cantus eiusdem poetriae continens. S. ST. A.

2776. - TAMBUYSER R., *Het oud Archief van het Groot Begijnhof van Mechelen,* in *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen* 59(1955) 25-50.

Inter acta et documenta archivi *Groot Begijnhof* de Mechelen, quae nuper ad Archivum archiepiscopale eiusdem urbis translata sunt, inveniuntur libri sermonum fratrum PIPPINI et AEGIDII DE MONTE, O.F.M. Obs. (1573). S. ST. A.

2777. - BOUDENS R., O.M.I., *Arnoldus Mermannus Alostanus, O.F.M.*, in *Het Land van Aalst* 9(1957) 279-281.

Occasione reperti Romae in Bibl. de Propaganda Fide opusculi *Theatrum Conversionis Gentium* (Antverpiae 1572) scriptoris flandrici Arnoldi MEERMAN, O.F.M.Obs., nonnullae notitiae biographicae de hoc auctore vulgantur. In oppido Aalst ca. 1528 natus est, plura scripsit opera (cf. *Coll.Franc.* 16-17[1946-47] 95s), inter quae memoratum *Theatrum* quod primum conamen fuit historiae missionum describendae. Illud sedulo adhibuit card. Laurentius BRANCATI de Lauria, O.F.M.Conv. MEERMAN ex peste mortuus est Lovanii die 5 sept. 1578. S. ST. A.

2778. - GUIGNARD Jacques, *À propos des éditions françaises de Plantin*, in *De Gulden Passer* 34(1956) 193-237.

Notissimus bibliopola antverpensis PLANTINUS unum tantum opus theatrale gallico sermone utens edidisse videtur scil. Henrici BUSCHEY, O.F.M.Obs. († 1600), *Le mystère de la saincte incarnation de nostre rédempteur et sauveur Jesus-Christ, par personnages*, Anvers 1587.

Alius notus typographus antverpensis, Martinus NUTIUS, pro regionibus hispanicis potissimum bene meruit. Apud ipsum Observantes JOANNES DE DUEÑAS et ALFONSUS DE MADRID scripta sua ediderunt. Editio quoque hispanica libri *Fasciculus Myrrhe* ibidem prodiit. Cf. J.F. PEETERS FONTAINAS, *L'Officine Espagnole de Martin Nutius à Anvers*, in *De Gulden Passer* 35(1957) 1-106 (scil. n.10. 42-45. 54s. 106. 116). S. ST. A.

2779. - PINCHART Henry, *Généalogie de la famille de Pinchart, branche du Tiège*, in *Wavriensia* 6(1957) 17-64.

Ad hanc nobilem familiam pertinuit Jacobus (filius Joannis) DE PINCHART, qui an. 1625 et 1635 minister provincialis electus est Recollectorum Germaniae Inferioris et 11 sept. 1638 ad superos evolavit. Alius etiam Jacobus (filius Nicolai) DE PINCHART ca. 1600 Leodii Ordinem ingressus fuerat. S. ST. A.

2780. - *Laoureux*, in *Archives Verviétoises* 12(1954) n. 64, 3-6.

Ex patre Joanne et matre Joanna URLICH natus est Henricus LAOUREUX, alumnus provinciae Flandriae O.F.M.Rec. Eius pater exstitit praefectus urbis Limbourg an. 1643-47. M. P.

2781. - VAN DE WALLE Albertus, O.F.M., *Le décret de l'Inquisition de 1644 et les théologiens franciscains belges*, in *Virgo Immaculata* VII/2, Romae 1957, 364-400.

Erudita inquisitione expenditur quid sodales franciscales Belgii medio saec. XVII contulerint ad defensionem privilegii mariani Immaculatae Conceptionis et ad dilucidationem doctrinae, quam prae se fert. Vulgatis enim an. 1644 decreto Inquisitionis Romanae et duobus libellis, quibus titulus « immaculatae conceptionis » impugnabatur, minister generalis JOANNES DE NAPOLI, O.F.M.Ref., die 16 nov. an. 1647, Petro MARCHANT, O.F.M.Rec., commissario generali provinciarum Belgii, Germaniae et Angliae, commisit ut sodales doctos seligeret qui sententiam

franciscanam de hoc negotio vindicarent. Ita factum est; documenta singula servantur manuscripta in tabulario hodiernae provinciae belgicae S. Josephi O.F.M. (S. Trond), eaque A. undequaque pervestigavit. Et quia eodem fere tempore alii sodales harum regionum suis scriptis editis idem argumentum de titulo « immaculatae conceptionis » pertractavere, eorum quoque sententiae in medium proferuntur. Auctor utilem affert accessionem ad hanc controversiam historicam et doctrinalem dilucidandam. M. P.

2782. - CEYSSENS Lucien, O.F.M., *Essai d'identification du frère-mineur qui assista Jansénius à son lit de mort*, in *Coll.Franc.* 27(1957) 416-422.

Narrant scriptores quod quidam frater minor laicus nomine *Columbani* designatus Cornelio JANSENIO in extremo agone laboranti adstitisset; Auctor autem censet in exscribendo nomine confusionem irrepsisse et opinatur eum esse Stanislaum COLENBEUN, O.F.M.Rec. († 26 maii 1667). M. P.

2783. - LOUANT Armand, *Une confirmation de l'identification du Père Louis Hennepin*, in *Rev.Hist.Eccl.* 52(1957) 871-876.

A. suffultus documento nuper detecto in *Archives de la Ville d'Ath, Registre d'embrefs, 1642-1643*, f.44, quod die 16 iun. an. 1643 exaratum est, opinionem alibi expositam (cf. n.2356) roborat atque confirmat. Etenim propugnat HENNEPIN in fonte baptismatis (12 maii 1626) nuncupatum *Antonium*, habitum religiosum induisse ante an. 1645 (nunc addit: an. 1643) in civitate Béthune. Addere iuvat quod in eodem tabulario (cf. *Testaments*) invenitur testamentum signatum die 15 apr. an. 1738 a Simone Josepho DEHEUTS, novitio capuccino in coenobio urbis Enghien.

Memorare iuvat dissertationem: SPEYBROECK Chrysogone Jacques van, O.F.M., *Le Père Louis Hennepin, écrivain.* Mémoire présenté pour l'obtention du grade de licencié en Philologie romane. Année académique 1956-1957. Deuxième session. Université Catholique de Louvain, Faculté de Philosophie et Lettres. Louvain, Université Catholique, 1957. 26,5 cm., IV-178 pp. (dactyloscriptum). - Vide etiam: DE KOK David, O.F.M., *Louis Hennepin, grote tegenstander van Petrus Codde en diens jansenistische geestverwanten*, in *De Standaard*, 1955, 28 februari. M. P.

2784. - LOUANT Armand, *Hennepin, Louis*, in *Biographie nationale*, t.XXIX, suppl. 1, Bruxelles 1957, 657-661.

Describuntur curriculum vitae Ludovici HENNEPIN, O.F.M.Rec., eiusque itinera et opera edita. Ut notum est, A. tenet eum natum esse die 12 maii an. 1626 et omnino reiicit annum 1640, quem alii generatim statuerant; insuper asserit eum circa annum 1643 habitum religiosum induisse inter Fratres Minores Recollectos civitatis Béthune. Ultima notitia chronologica hactenus nota sese refert ad commorationem dicti sodalis religiosi in Italia an. 1701. Additur in fine accurata et selecta bibliographia. Cf. *supra* n.2356. M. P.

2785. - GOYENS Jérôme, O.F.M., *Vroom, Corneille de*, in *Biographie nationale*, t.XXIX, suppl. 1, Bruxelles 1957, 854-856.

Cornelius VROOM natus est an. 1637 obiitque die 1 iul. an. 1712; bonam laudem adeptus est in fratrum regimine necnon in Missionis Hollandicae moderamine. Additur accurata notitia bibliographica. M. P.

2786. - GOYENS Jérôme, O.F.M., *Hoecke, (Mathieu, en religion Antoine van)*, in *Biographie nationale*, t.XXIX, suppl. 1, Bruxelles 1957, 685-686.

Antonius VAN HOECKE natus est die 17 oct. an. 1706 obiitque die 13 nov. an. 1756; fuit eximius cultor scientiarum ecclesiasticarum, quas sodales religiosos docuit et in publicis tuitus est disceptationibus, quarum aliqua exemplaria servantur in tabulariis O.F.M. (Saint Trond) et O.F.M.Cap. (Anvers). M. P.

2787. - GOFFIN R., *Essai sur les de Maurage en Hainaut*, in *Annal. Cercle Archéol. de Soignies* 16(1956) 73-109.

Ex sobole MAURAGE, cuius genealogia describitur, tres sodales franciscales recensentur, nimirum: Joannes († 1721), Simon († 1744) et Fulgentius († 1832) MAURAGE, O.F.M.Rec. M. P.

2788. - *Dagboek van Jan Baptist Snoeck, gijzelaar voor het kanton Assenede van 7 november to 19 december 1798*, in *Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, 1954, 201-223.

Cum obses J.B. SNOECK Gandavi in carcere moraretur a die 7 nov. ad 19 dec. 1798, ibi incurrit fratribus Recollectis: J. BEERT, F.L. TREELS, P.J. BONDER, G. DE KEUKELARE, C. JANSSENS, F. VAN HOECKE, J. SPEYBROECK, P.J. WAEGENIER, P. KIEKENS, A. DE GROOTE, U. VAN KERCKHOVEN. Eorum aetatem memorat et ex quo conventu venerint adnotat in suo diario quod adservatur apud *Oudheidkundige Kring* de Dendermonde. S. ST. A.

2789. - DE SMET Ant., *Voyageurs belges aux États-Unis du XVIIIe siècle à 1900. Notices bio-bibliographiques*, in *Arch.Bibl.Mus.Belgique* 27(1956) 171-229.

Traditur quoque notitia Stanislai CERFOUMOND, O.F.M.Rec., a Leodio oriundi, qui postquam operam missionariam in Civitatibus Foederatis impenderat, obiit die 2 aug. an. 1804 in urbe Conewago. M. P.

2790. - LIPPENS Hugolin, O.F.M., *Le P. Pierre Blockx, O.F.M. († 1815)*, in *Franciscana* 11(1956) 50.

Foras editur epitaphium huius sodalis veteris prov. Flandriae O.F.M. Rec. ex lapide coemeterii urbis Gesves (Namur) exscriptum. M. P.

2791. - DE CLERCQ Carlo, *Het Luikse Rolduc en zijn leraren (1831-1843)*, in *Rolduc's Jaarboek* 37(1957) 63-87.

Lambertus DIRIX, O.F.M.Rec., qui ut novus fundator provinciae

S. Joseph in Belgio habetur, antequam frater effectus est 26 apr. 1835, per quatuor annos post sacerdotium (17 dec. 1831) philosophiam docuit in seminario episcopali de Rolduc (1831-1835). S. St. A.

2792. - Moonen Remacle, O.F.M., *Le serviteur de Dieu Père Valentin Paquay « le saint petit Père de Hasselt »*. (Adaptation française). 3e édition revue et complétée. Paris, Lethielleux - Malines, Imprimerie S. François, 1955. 21 cm., 331 pp., tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 26(1956) 215-216.

2793 - Konings Radulf, O.F.M., *Oratorium Laudes Valentini* (*muziek Gaston Feremans*). Hasselt, St.-Quintinus-Drukkerij. 1956. 21 cm., 32 pp. (not. music.).

Quinquagesimo recurrente die anniversario mortis Valentini Paquay, O.F.M. († 1 ian. 1905), A. composuit carmen sacrum quod G. Feremans musicis modis aptavit alternis canendum. Carmen seu oratorium quod dicunt tribus partibus constat, quibus *ascensio, colluctatio, fortitudo* Servi Dei exprimitur. Hoc opus cum variis in locis an. 1955 repraesentaretur, magnis plausibus exceptum est (cf. *Franc.* 11[1956] 118s).

De hoc carmine scripsit C. Swinnen, *Het Oratorio « Laudes Valentini » van Gaston Feremans. Uitvoering door de Verenigde Limburgse Koren*, in *De Tijdspiegel* 11(1956) 96-102. Vide etiam notitiam *Een meesterwerk van Gaston Feremans « Laudes Valentini ». Triomf voor componist en uitvoerders*, in *Musica Sacra*, 1956, 96-98. - Circa causam beatificationis Valentini cf. *Acta O.F.M.* 75(1956) 270. S. St. A.

2794. - Rigaux Beda, O.F.M., *Ignace Beaufays, O.F.M.* (*in memoriam*), in *Annua Nuntia Lovaniensia* 11(1954-55) 95-97.

2795. - Sagaert Octavianus, O.F.M., *In memoriam P. Emanuel Van Berlo*, in *Annua Nuntia Lovaniensia* 11(1954-55) 99-100.

Vir doctus, alumnus Lovaniensis, Lector, minister provincialis, natus erat in oppido Venray Neerlandiae die 24 febr. 1878; obiit die 4 dec. 1954 in conventu de St. Truiden ubi 35 annos erat commoratus. Ex eius operibus memoramus *L'Ordre des Frères Mineurs depuis son rétablissement, 1833-1908*, Malines 1908 necnon *Bulletin triennal des Frères Mineurs de Belgique 1908-1911, 1911-1914, 1914-1922*, Malines. Cf. etiam notitiam necrologicam in *Acta O.F.M.* 74(1955) 109-110. S. St. A.

2796. - Swerts Lambert, *Een blik op de zeventig jaren van Pater Hilarion Thans*. Mechelen, St. Franciscus-Drukkerij. 23 cm., 38 pp.

Occasione data septuagesimi diei natalis Hilarionis Thans, O.F.M. (10 ian. 1954), memorantur praecipuae vivissitudines vitae eiusdem poetae flandrici, exhibetur elenchus bibliographicus operum eius et nonnulla scripta critice diiudicantur.

Antea A. de eodem poeta abundantius scripserat (cf. *Bibliog.Franc.* VIII, n.904a). Vide etiam P.G. Buckinx, *Bij de 70e verjaardag van P. Hilarion Thans*, in *Band. Tijdschrift voor Vlaams Kultuurleven* 13(1954) 131-133; J. Droogmans, *Hilarion Thans, nà Arnold Sauwen, de eerste Limburgse Dichter van formaat*, in *De Tijdspiegel*

10(1955) 7-9; J.-M. BONGAERTS nuper dissertationem ad gradum licentiatus in philologia romanica obtinendum porrexit Universitati Lovaniensi: *De persoon van Hilarion Thans* (cf. *Belgisch Tijdschr.Philol.Geschied.* 31[1953] 956); vide etiam *supra* n.2537. S. ST. A.

2797. - REKERSDREES Theresia, *Flandren, ein Land der Stille*, in *Bruder Franz* 10(1957) 153-155.

Brevis notitia de A.M. HAEGEMAN, O.F.M. (1886-), eiusque operositate pro Circulo S. Antonii.

2798. - *Oogst. Jubeljaar 1880-1955*. Lier, Koninklijke Oud-Studentenbond, Sint-Gummaruscollege, 1955. 22 cm., 72 pp.

Occurrunt in hoc libello curriculum vitae et praecipua opera sodalium O.F.M.: V. ARRAS, C. LAMBRECHTS, C. UYTTENBROECK, Th. UYTTENBROECK, Hug. VAN BREDA, Herm. VAN BREDA, Od. VAN DEN EYNDE, Dam. VAN DEN EYNDE, A. WUYTS, S. WUYTS. S. ST. A.

2799. - *Publicaties van de Minderbroeders der Vlaamse provincie*, in *Franciscana* 9(1954) 103-115; 10(1955) 115-127; 11(1956) 59-71.

Continuatur index novorum operum, versionum, editionum, dissertationum a sodalibus O.F.M. prov. S. Joseph in Comitatu Flandriae vulgatorum (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2176). S. ST. A.

2800. - *Catalogus domuum et fratrum Almae provinciae St. Joseph in Belgio Ordinis Fratrum Minorum*. Mechliniae, Typographia Provinciae, 1956. 23,5 cm., 67 pp.

2801. - *Provinciale Verordeningen en Usuale* (*Provincie S. Jozef*), (pro manuscripto). Mechelen, St.-Franciscus-Drukkerij, 1954. 23,5 cm., 42 pp.

2802. - DE WAELE Wigbertus, O.F.M., *In Hou en Trouw. Franciscaanse Missiedagen en -avonden in Limburg: 1948-1953*. (s.n.t.), [1954]. 29 cm., 16 pp.

Cf. de eodem argumento *De Tijdspiegel* 9(1954) 284-288.

2803. - *St. Franciscus Almanak 1955/1956/1957/1958, 57e/58e/59e/60e jaar*. Mechelen, St.-Franciscus-Drukkerij, 1954/55/56/57. 24,5 cm., 80 pp.

O.F.M.Cap.

2804. - HILDEBRAND [DE HOOGLEDE], O.F.M.Cap., *Les Capucins en Belgique et au Nord de la France. Synthèse historique illustrée*. Anvers, Archives des Capucins, 1957. 17,5 cm., 250 pp., ill.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 27(1957) 227-228.

2805. - HILDEBRAND [VAN HOOGLEDE], O.F.M.Cap., *De Kapucijnen in de Nederlanden en het prinsbisdom Luik*. Deel VIII: *Innerlijke organisatie*. Deel IX: *Betrekkingen met de buitenwereld*. Deel X: *Einde en*

nieuw begin. Antwerpen, Archief der Kapucijnen, 1954/55/56. 23,5 cm., 921, 787, 846 pp., tab., ill.

His tribus magnis voluminibus completur ingens opus cuius materiam A. ab an. 1913 congerere inceperat, perdurante bello an. 1940-1944 definitive ordinavit et ab an. 1945 inconsueta constantia publici iuris fecit (cf. *Coll.Franc.* 16/17[1946-47] 215-221; *Bibliog.Franc.* VIII, n.1085s; IX, n.1476; X, n.2214s). Complectitur totam historiam Capuccinorum in ditionibus neerlandicis et principatu leodiensi a fundatione usque ad divisionem (an. 1882) in prov. Belgicam et Hollandicam.

Volumen VIII duodecim constat capitibus, quibus interna compositio et ordinatio provinciarum neerlandicarum describuntur.

Immensa varietas vitae cotidianae capuccinae illustratur hoc fere modo: 1) Ordinis Regula, Constitutiones, Capitula generalia, visitationes ministri generalis tractantur; 2) de provinciae regimine, Capitulis et electionibus necnon consuetudine cum aliis provinciis disseritur (elenchus secretariorum provincialium notetur in p.102s); 3) omnes quaestiones quae ad fabricationem conventus eiusque aptam instructionem pertinent (situs, varia loca, hortus, tectum, sed et fenestrae, serae, calefactio, horologia, ecclesiae artefacta) considerantur (animadverte p.194-7 seriem architectorum O.F.M.Cap.); 4) familia religiosa, mutua caritas, caeremoniarum consuetudo, diurnorum laborum officiorumque ordo aperte describitur; 5) de paupertate et usu denariorum, amicis spiritualibus, sacristiae necessitudinibus, vita communi variae enarrantur vicissitudines; 6) nonnullorum tributorum immunes fratres victum quaerebant praesertim Missarum stipendiis, eleemosynis et donationibus; 7) novitiatus et studiorum propria examinantur pericula (nota elenchum praeclariorum Lectorum p.532-549); 8) particularia fere omnia de cibis, potibus et vestimentis revelantur; 9) labores domestici, studiorum cultus, artificia, recreationis ludi et itinera singillatim exponuntur; 10) de vita spirituali Capuccinorum abundanter agitur conspectu chronologico et diversis subsidiis exercitiisque enarratis; 11) veritas de fratribus aberrantibus, iure poenali et famosioribus causis non reticetur; 12) senectutis, aegritudinis, mortis angores atque solatia memorantur. Hac nuda numeratione capitulorum iam patet quam abundantem notitiarum messem A. pro historia morum, vitae religiosae et spiritualitatis ex documentis archivisticis coacervaverit.

In volumine IX describuntur consuetudines quas Capuccini cum personis extra conventum habuerunt.

Hoc quidem ordine proceditur: 1) necessitudines cum papa, episcopis et clero saeculari inferiore; 2) cum aliis religiosis Ordinibus; 3) cum saecularibus; 4) in rebus politicis et belli tempore; 5) operositas litteraria; 6) apostolatus praedicationis et confessionum audiendarum (nota elenchum ambituum apostolatus cuique conventui assignatorum in p.467-475, et elenchum praedicatorum in conventibus gallobelgicis p.476-494); 7) cura animarum specialis, scil. pro diversis fidelium ordinibus, aegrotantibus, non catholicis; 8) devotiones quas peculiari affectu promoverunt.

Volumen X duas continet partes, quarum prima describuntur ultimi anni regiminis austriaci et suppressio conventuum, prius in parte gallobelgica, deinde in ditionibus neerlandicis, necnon restauratio custodiae et provinciae Hollando-Belgicae; altera vero parte eduntur quaedam supplementa et correctiones ad vol. I-X (p.467-489) necnon indices generales (491-486).

Horum indicum seriem iuvat breviter significare: 1) additiones ad lexicon biographicum Capuccinorum gallo-belgicorum, id est ad vol. IV (493-532); 2) additiones ad vol. VII seu ad lexicon biographicum Capuccinorum flandricorum (533-571); 3) index Capuccinorum Belgii et Neerlandiae saec. XIX-XX (572-574); 4) Capuccini ex provinciis exteris (575-585); 5) varii Ordines et Congregationes (586-596); 6) nomina personarum atque familiarum (597-748); 7) nomina geographica (749-846). -

Conspectum operositatis HILDEBRANDI eiusque operis principis vide apud VAN WELY Daniël, O.F.M., *Het levenswerk van Pater Hildebrand*, in *Stud.Cath.* 32(1957) 74-76. S. ST. A.

2806. - *Eervol veroordeeld*, in *Missie-Almanak der Paters Kapucijnen* (Brugge) 35(1957) 22-27.

Ope lexici biographici Capuccinorum flandricorum (HILDEBRAND, *De Kapucijnen in de Nederlanden...*, vol. VII; cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2215) componitur elenchus fratrum qui an. 1797 a gallicis subversoribus ob fidei constantiam damnati sunt. Nomina 114 fratrum disponuntur secundum provinciam et locum originis. Additur quoque brevis notitia biographica. S. ST. A.

2807. - DE VINCENNES Jean, *Veurne, Spiegel van de Westhoek. De Boetprocessie*. Vert. door. Chr. en A. DEVYT. Charleroi, Uitg. Héraldy, 1957. 88 pp., 72 ill. cum appendice 29 pp.

Morem hispanicum imitantes Capuccini pluribus in locis instituerunt processiones paenitentiales (Brugge 1626, Menen 1643, Oostende 1675). In oppido Veurne talis processio primum facta est an. 1644. Vicissitudines huius institutionis probe describuntur et imaginibus illustrantur, dum in appendice J. HINDRYCKX offert adnotationes historicas de urbe Veurne, ubi Capuccini ab an. 1605 habitabant. Conventus an. 1796 suppressus est. - De processione paenitentiali de Brugge vide A. VIAENE, *De Boetprocessie van Brugge*, in *Biekorf* 57(1956) 250. S. ST. A.

2808. - [HILDEBRAND VAN HOOGLEDE, O.F.M.Cap.], *Het Klooster op de Ossenmarkt. Paters Kapucijnen Antwerpen, 1856-1956*. Antwerpen, Archief der Kapucjinen, [1956]. 23,5 cm., 32 pp.

Primo occurrente centenario ex quo Capuccini iterum Antverpiae sedem collocarunt hic libellus editus est, qui plurimas continet accuratas notitias de conventu eiusque erectione (ipsius conventus fabrica, horto, ecclesia, atriis, artificiis), eiusdem habitatoribus (bene merentibus belli tempore, de arte diurnaria, de studiis provehendis colendisque), necnon influxu religioso (in operibus socialibus, Tertio Ordine, piis peregrinationibus, devotione erga B.M. Virginem, S. FRANCISCUM, S. ANTONIUM PATAVINUM, S. Communione et Confessione promovendis, praedicationibus, missionibus). S. ST. A.

2809. - HILDEBRAND [VAN HOOGLEDE], O.F.M.Cap., *De Capucijnen en de stad Bree*, in *Limburg* 33(1954) 41-45.

Colliguntur notitiae de apostolatu Capuccinorum in oppido Bree (prov. Limburg). Iam an. 1630 canonicus ZOENEN domum dedit fratribus ubi praedicator quadragesimalis quoque anno morari posset. Quae tamen domus non ad hospitium vel conventum excrevit. S. ST. A.

2810. - BRULEZ Wilfrid, *Correspondance de Martino Alfieri (1634-1638)*. (Analecta Vaticano-Belgica. 2e sér. Sect. B. - Nonciature de Cologne, 1). Bruxelles-Rome, Institut Historique Belge de Rome, 1956. 25,5 cm., XIII-212 pp.

In documentis analysi subiectis hanc unam notitiam ad nostram rem spectantem excerpimus, nimirum de institutione missionis Capuccinorum an. 1635-36 in urbe Huy et in Limbourg, ubi haeresis serpebat, qui ideo sunt vocati quia omnibus, ipsis quoque haereticis, grati erant (21. 28. 43). Munere ministri provincialis fungebatur ONESIMUS A MONS. Obiter quoque memoratur card. Antonius BARBERINI, O.F.M.Cap. (105. 144). M. P.

2811. - ALEXANDER [VON RASTATT], O.F.M.Cap., *Dem Schöpfer von Schloß Raesfeld, dem Kapuzinerpater Michael von Gent, zum dreihundertsten Todesjahr*, in *Assisi-Glöckl.* 39(1957) 235-238.

Tercentesimo recurrente anno a morte MICHAELIS A GENT, O.F.M. Cap., A. conspectum eiusdem vitae exhibet simulque agit de castello Raesfeld, quod secundum rationem a Capuccino delineatam an. 1643-1657 aedificatum est.

MICHAEL in civitate Gandavensi mense dec. 1584 a Martino et Petronilla LAUWERS ortus et ob contentiones calvinianas nonnisi mense nov. 1585 baptizatus est. Bruxellis 16 dec. 1607 in Ordine capuccino vota emisit. Studiorum curriculo rite peracto, 21 dec. 1613 presbyter ordinatus est. Iurisdictionem vero obtinuit 14 iul. 1616. Ad prov. Rhenanae nuper fundatae auxilium ferendum ca. an. 1618 in Germaniam missus est, ubi varia munia superioris et post 1631 etiam architecti provincialis obivit. Aestimatur deinde eiusdem opus princeps (cf. imaginem luce expressam apud HILDEBRANDUS [VAN HOOGLEDE] O.F.M.Cap., *De Kapucijnen in de Nederlanden en het prinsbisdom Luik*, VIII/1, Antwerpen 1954, p.192s). Inde ab 1646 militibus adsistebat in Dalmatia et in insula Candia. Ad praemium vitae aeternae vocatus est Venetiis 16 febr. 1657. O. R.

2812. - CEYSSENS Lucien, O.F.M., *Marcellien et Héliodore de Barea en face du jansénisme*, in *Coll.Franc.* 27(1957) 82-87.

A. nixus documentis nondum editis miras enarrat vicissitudines horum fratrum germanorum sodalium provinciae capuccinae Belgii, qui iansenismo adhaerentes ne honoribus privarentur iusiurandum antiiansenisticum protulerunt an. 1648, quin pravas opiniones relinquerent.
M. P.

2813. - FAGOT D., *De beiaard van Salzburg en onze brabantse vaklieden*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis en Folklore* 20(1957) 47-92.

Princeps episcopus JOANNES ERNESTUS, COMES DE THUN, an. 1695 campanario antverpensi M. DE HAZE mandavit 35 campanas conflandas, quae cum horologio machinatae statutis temporibus concentum darent in urbe Salzburg. Mortuo tamen DE HAZE (1697), per plures annos nullus inveniri potuit artifex flandricus qui Salisburgum petere vellet ut opus mechanicum et machinationem instrueret campanis. Instantissime an. 1699 arcessitus est MICHAEL A LIER, O.F.M.Cap., expertus horologiorum artifex, qui tamen, cum princeps episcopus litteras oboedientiales pro ipso impetrasset et 15 mart. 1700 Bruxellas eas transmitteret, opus suscipere amplius noluit. Etenim P. VICTOR A THÜRINGEN, qui libentissime MICHAELI per duos, tres vel quatuor annos Salisburgi a confessionibus et comes fuisset, expulsus erat iurisdictione ad confessiones exci-

piendas (11 nov. 1699). MICHAEL autem sine confessario qui linguam neerlandicam nosceret tamdiu abire noluit. Litterarum commercium hac de re actum et ab A. vulgatum nonnullos etiam adspectus vitae capuccinae revelat. S. ST.A.

2814. - [MAXIMILIANUS VAN MOERDIJK, O.F.M.Cap.], *Een geestelijk Kaartspel van een Capucijn*, in *Franc.Leven* 38(1955) 168-176.

Quidam frater Capuccinus, probabiliter LUCAS A DUINKERKEN (Guilelmus DE SWAEN, † 28 ian. 1725), composuit carminum spiritualium librum, quem Jacobus DE RUYTER an. 1717 Dunkercae ampliatum et emendatum edendum paravit titulo *Nieuw Liedt-boeck genaemt den Vogel Phenix*. Ex his modulatis carminibus unum ab A. speciali modo examinatur, editur, adnotatur, scil. *Geestelyck tijdt-verdrijf of het Kaerte-spel der Godt-minnende Ziele, vol wondere en zeer schoone Hemelsche Meditatien,* quod allegoriam de chartulis lusoriis per 17 strophas poetice exprimit, sane imitans scriptum JOSEPHI A S. BARBARA, O.Carm., *Geestelyck Kaert-spel met herten troef, oft het Spel der Liefde* (Antwerpen 1666). S. ST. A.

2815. - DE CLERCQ-VERSLUYS Firmin, *Pater Isidoor de Clercq*, in *Franc.Standaard* 55(1953-54) 104-107.

Accurata praebetur notitia biographica ISIDORI DE CLERCQ A SLEIDINGE, O.F.M.Cap., qui an. 1805 natus, 7 ian. 1823 Ordinem ingressus, 24 maii 1834 subdiaconus effectus, post sacerdotium receptum fervens exstitit praedicator et apostolus. Conventum de Hazebrouck in prov. Parisiensi erigendum curavit sed paulo post mortem ISIDORI (30 aug. 1860) fratres illum deserere coacti sunt (3 apr. 1861). S. ST. A.

2815a. - HILDEBRAND [D'HOOGLEDE], O.F.M.Cap., *Victorius d'Appeltern, capucin, dans le monde Gérard Banken (1848-1918)*, in *Biographie nationale*, t.XXIX, suppl. 1, Bruxelles 1957, 837-840.

Accurata notitia biographica et bibliographica huius solertis cultoris rei liturgicae et canonicae.

Idem A. similes notitias ibidem evulgavit: *Hilaire d'Anvers, capucin, dans le monde Alfons Bossyns (1843-1916)* (682-685) et *Félix d'Anvers, capucin, dans le monde Hendrik Fink (1868-1932)* (569-571). Hic fuit missionarius in dioecesi Lahorensi et singulari studio et peritia historiam missionis capuccinae in India excoluit et vulgavit; ille autem non pauca gallice et neerlandice scripsit de re liturgica et de Regula seraphica. M. P.

2816. - GELDHOF Jozef, *De Eerste Martelaar van de Vlaamse Studentenbeweging, E.P. Renatus Devos*. Brugge, Uitgeverij « Franciskaanse Standaard », [1955]. 22,5 cm., 131 pp., tab.

Vivide describitur vita RENATI DEVOS AB OOSTROZEBEKE, O.F.M. Cap., qui inter principales propugnatores motus flandrici *Blauwvoeterij* ut aiunt connumeratur.

Natus est die 12 dec. 1854, Julius nomine vocatus. In seminario dioecesano de Roeselare an. 1870-75 ad prodigiosum illum cursum discipulorum (wonderklasse) pertinuit qui praesertim a poeta A. RODENBACH nomen sibi acquisivit. E seminario

ob sententias suas et voluntatem flandricam iniuste dimissus (1 aug. 1875) ideoque primus martyr motus flandricorum studentium appellatus, per aliquot annos ut diurnarius pro historia, lingua, cultu, religione patriae nationis pugnavit, dum 19 oct. 1880 Ordinem Capuccinorum ingreditur. Sacerdotio auctus 19 iun. 1886, excellens praedicator et apostolicus zelator animarum effectus est. Supremum diem vidit 25 iul. 1925. Haec vita plurimis documentis ineditis fulcitur. Aliqua tamen elementa personae P. RENATI rectius illustanda erant. Vide animadversiones quas scripsit HILDEBRAND [AB HOOGLEDE], O.F.M.Cap., *P. Renatus Devos als Vlaming en als Religieus*, in *Het Priesterblad* 37(1956) 111-115. Brevem memoriam eiusdem RENATI scripsit GEREBERN [VAN HERSELT], O.F.M.Cap., *P. Renaat, Julius Devos*, in *Missie-Almanak der Paters Kapucijnen* (Brugge) 35(1957) 72-74. S. ST. A.

2817. - P. HILDEBRAND [VAN HOOGLEDE, O.F.M.Cap.], *Het Vlaamsgezinde dagblad De Belgische Standaard van de Kapucijn Ildefons Peeters, 1915-1919*. Antwerpen, Archief der Kapucijnen, 1957. - 21 cm., 251 pp., tab., ill.

Ad fidem documentorum enarrantur vicissitudines ephemeridis *De Belgische Standaard*, quam ILDEFONSUS PEETERS A ROESELARE, O.F.M. Cap., fundavit et direxit (10 ian. 1915 - 31 dec. 1919) ut acta diurna pro militibus flandricis ad flumen IJzer adversos hostes repugnantibus lingua patria describeret et iura flandrica atque catholica defenderet.

Post conspectum chronologicum ephemeridis editae, ordine agitur de redactione et administratione, collaboratoribus, censura et obtrectatione perpessa, impressione et divenditione, variis operibus ab ephemeride institutis vel promotis, ephemeridis suppressione.

ILDEFONSUS (in saeculo Gustavus PEETERS) natus est 31 iul. 1886, Ordinem ingressus 25 sept. 1903, sacerdos effectus 21 maii 1910, mortuus 31 iul. 1929. Praeter apostolatum suum ut diurnarius, P. ILDEFONSUS plurimum adlaboravit pro confratribus suis militiae servientibus et novum conventum O.F.M.Cap. de Ieper erexit (1923). Hic liber abundat pretiosis notitiis, quae tamen indice copioso (p.237-251) facile reperiuntur. S. ST. A.

2818. - *Schematismus Provinciae Belgicae Fratrum Minorum Sancti Francisci Capuccinorum. 1 Octobris 1955*. [s.n.t., 1955]. 24 cm., 64 pp.

8. - *Bolivia*

2819. - MAGYAR Arnoldo, O.F.M., *La Reina de Bolivia y su santuario (Copacabana)*. (Pequeña Biblioteca Mariana, 6). [La Paz, Bolivia, Centro Mariano Franciscano, 1956]. 13 cm., 47 pp., ill.

Descriptio celeberrimi sanctuarii B. Mariae Virginis de Copacabana, quod an. 1668 inceptum, sodalibus O.F.M. provinciae S. Antonii de Los Charcas an. 1894 committitur. Effigies Mariae die 2 aug. 1925 solemnissime coronata fuit; sanctuarium vero basilica minor die 7 nov. 1940 declaratur.

Ad devotionem erga S. JOSEPH in Bolivia et Chilia quod attinet, notitiae aliquae franciscales evulgantur apud: VEILLETTE Maurice, O.M.I., *Le patronage de Saint Joseph au Chili et en Bolivie*, in *Le patronage de Saint Joseph. Section historique* (cf. *supra* n.1229), 309-324. I. V.

9. - *Brasilia*

2820. - *Inventário dos documentos relativos ao Brasil, existentes na Biblioteca Nacional de Lisboa*, in *Anais da Biblioteca Nacional* (Rio de Janeiro) 75(1955-57) 358 pp.

2821. - RÖWER Basílio, O.F.M., *Páginas de história franciscana no Brasil.* Esboço histórico e documentado de todos os Conventos e Hospícios fundados pelos Religiosos franciscanos da Província da Imaculada Conceição do Sul do Brasil, desde 1591 a 1758, e das Aldeias de Índios administradas pelos mesmos Religiosos desde 1692 a 1803. (Con estampas). Segunda edição revista e aumentada. Petrópolis, R.J., - Rio de Janeiro - São Paulo - Belo Horizonte, Editôra Vozes Ltda., 1957. 24 cm., 543 pp., 25 tab.

In hac altera editione (prima, 1941) huius operis, tot eventibus ac nominibus fratrum referti et documentis firmati, singillatim texitur historia localis primaevae custodiae et provinciae Immaculatae Conceptionis Fratrum Minorum strictae Observantiae in Brasilia. Tres partes, in quas opus dividitur, satis in titulo subiuncto enuntiantur: 1) historia singulorum conventuum (13) ab an. 1591 ad 1758 fundatorum; 2) historia singulorum hospitiorum (4) instauratorum inter an. 1680 et 1758; 3) historia quinque reductionum (aldeias) indigenarum a sodalibus moderatarum ab an. 1692 ad 1803.

Pro statu hodierno locali et personali huius provinciae cf. *Catalogus domuum et fratrum Prov. Immaculatae Conceptionis B.M.V. in Brasilia Ordinis Fratrum Minorum.* 1956. [s.n.t.]. 27 cm., 64 pp. I. V.

2822. - RÖWER Basílio, O.F.M., *Os Franciscanos no Sul do Brasil durante o Século XVIII. A Contribuição Franciscana na Formação Religiosa da Capitania das Minas Gerais. Os Estudos na Província Franciscana da Imaculada Conceição do Brasil nos Séculos XVII e XVIII.* Segunda edição aumentada e melhorada. Petrópolis, R.J. - Rio de Janeiro - São Paulo, Editôra Vozes Limitada, 1954. 22,5 cm., 93 pp.

In hoc opusculo colliguntur et iterum vulgantur, in melius redactae, tres lucubrationes ad historiam veteris provinciae franciscalis Immaculatae Conceptionis in Brasilia spectantes. In prima, notitiae historicae exarantur de aliquibus conventibus in tribus statibus (capitanias) regionis australis Brasiliae saec. XVIII, nempe: Paranaguá et Curitiba (in Paraná), São Francisco do Sul et Desterro seu Florianópolis (in Santa Catarina), Viamão et São Pedro do Rio Grande (in Rio Grande do Sul). In altera dissertatione agitur de actuositate fratrum in religiosa institutione et morum reformatione in regione Minas Gerais, saec. XVIII; principaliores recoluntur viri apostolici necnon fraternitates Tertii Ordinis ab iisdem institutae et curatae. Tandem, in tertia lucubratione accurate pervestigatur ordinatio studiorum provinciae saec. XVII et XVIII.

De ecclesiis huius provinciae Immaculatae Conceptionis in urbe São Paulo, praesertim de ecclesia S. Francisci (1640), descriptionem aliasque notitias tradit

ARROYO Leonardo, *Igrejas de São Paulo.* Introdução ao estudo dos templos mais característicos de São Paulo nas suas relações com a crônica da cidade. (Coleção Documentos Brasileiros, 81). Rio de Janeiro, Livraria José Olympio, 1954. In-8°, 407 pp., 49 ill.

Ad eandem provinciam pertinet templum paroeciale S. Mariae « Aparecida » in urbe São José do Rio Preto, quod die 4 iun. 1954 privilegiis basilicae minoris honestatur. Cf. *AAS* 47(1955) 585s; *Acta O.F.M.* 74(1955) 254s. I. V.

2823. - *Província Franciscana de Santo Antônio do Brasil. Edição comemorativa do Tricentenário, 1657-1957.* Vol. I. Recife-Pernambuco, Provincialado Franciscano, 1957. 23 cm., XVI-317 pp., ill.

Volumen hoc miscellaneum quatuor exhibet dissertationes quibus digne commemoratur tertium revolutum saeculum a iuridica proclamatione provinciae S. Antonii in Brasilia (1657), quae, prius custodia (1584) a prov. S. Antonii in Lusitania dependens, an. 1647 independentiam adepta est.

Praemissa praefatione a ministro provinciali, Seraphino PREIN, prima editur lucubratio: *En tôrno da esfôrço franciscano no Brasil* (p.3-36), quae acroasis est publice prolata a G. FREYRE, actuositatem bene meritam fratrum in Brasilia recolente. - Optimum compendium historiae provinciae ab institutione custodiae ad haec usque tempora texit Bonifatius MUELLER, O.F.M.: *Origem e desenvolvimento da Província de Santo Antônio, 1584-1957* (37-200). - Hadrianus HYPÓLITO, O.F.M., opera litteraria perpendit chronographi VINCENTII A SALVATORE (DO SALVADOR), qui auctor est duorum operum, scil. *Crónica da Custódia do Brasil* (1617) et *História do Brasil* (1627): *Frei Vicente do Salvador e a sua 'Crónica da Custódia do Brasil'* (201-244). - Tandem, actuositas missionaria fratrum primaevae custodiae an. 1585-1619 pervestigatur a Venantio WILLEKE, O.F.M.: *As missões da Custódia de Santo Antônio, 1585-1619.* I. V.

2824. - WILLEKE Venâncio, O.F.M., *Convento de Santo Antônio de Ipojuca,* in *Rev.Patrim.Hist.Art.Nac.* (Rio de Janeiro) 13(1956) 255-353, tab. [vel: Separata da Revista do Patrimônio Histórico e Artístico Nacional, vol. 13, 1956. 24,5 cm., 110 pp., tab.].

Monographia historica, in 24 capita distributa, conventus S. Antonii de Ipojuca, ubi celeberrima effigies Jesu Christi (Senhor Santo Cristo) magna populi frequentatione colitur.

Documentis attente pervolutis, haec describuntur vel enarrantur: oppidum eiusque prima habitudo ad sodales franciscanos, fundatio conventus, ineunte saec. XVII, ad provinciam S. Antonii pertinentis, virtute eximiores sodales, effigies Ssmi Christi, mira ab eodem patrata cultusque ei tributus, Tertius Ordo aliaeque confraternitates, cultus scientiarum, sodales e Ipojuca oriundi, opera artis, inventaria supellectilis sacrae, elenchus superiorum ab an. 1603 ad 1955. I. V.

2825. - MUELLER Bonifácio, O.F.M., *Convento de Santo Antônio do Recife, 1606-1956. Esboço histórico,* Recife, Provincialado dos Franciscanos, [Imprensa Oficial], 1956. 22,5 cm., XII-180 pp.

Vertente 350 anniversario ab adventu Fratrum Minorum prov. S. Antonii in Recife (1606-1956), horum gloriosam historiam A. recolere aggreditur. Fontibus sive manuscriptis sive editis accurate perpensis, enarrantur fundatio conventus, eius fortunae sub occupatione hollandica necnon temporibus revolutionis et independentiae Brasiliae ad haec us-

que tempora, actuositas fratrum, sodales illustres, monumenta artis in conventu et in ecclesia.

Elata oratione gratulatoria promerita fratrum huius conventus recoluit inter missarum solemnia die 28 oct. 1956 habita, canonicus Emmanuel L. de Barros BARRETO, *350 Anos de vida franciscana no Recife,* in *Rev.Ecl.Brasil.* 16(1956) 947-951.

Descriptio topographica aliaeque notitiae de hoc conventu necnon de domo religiosa Nossa Senhora da Penha O.F.M.Cap. in Recife traduntur apud SMITH Robert C., *The Caetano Prospect: an eighteenth-century view of Recife in Brazil,* in *Americas* 10(1953-1954) 391-408. I. V.

2826. - MARISTELA, *pseud.* [OLIVA Maria de Jesús, O.Conc.], *Frei Galvão, Bandeirante de Cristo.* Vida do Servo de Deus Frei Antônio de Sant'Ana Galvão, religioso franciscano, natural de Guarantinguetá (1739-1822). Petrópolis, R.J. - Rio de Janeiro - São Paulo, Editôra Vozes Limitada, 1954. 24 cm., 215 pp., 29 tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 26(1956) 324.

2827. - MUELLER Bonifácio, O.F.M., *Dom Frei José Fialho, Bispo de Olinda e Arcebispo da Baia,* in *Rev.Ecl.Brasil.* 16(1956) 635-645. 904-916; 17(1957) 361-374.

Prosequitur et concluditur editio ms. *Epítome da vida...* a Joanne a Praesentatione CAMPELI, O.F.M.Obs., prov. S. Antonii alumno († 1751), exarati (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2239). In hac altera et tertia parte (cap. 9-14) actuositas describitur praesulis Josephi FIALHO, O.Cist., archiepiscopi de Bahia (1738-1739) et episcopi de Guarda in Lusitania (1739-1741). Haud paucae notitiae exhibentur de domibus religiosis sodalium O.F.M.Obs., O.F.M.Cap. et Clarissarum dioeceseos Bahiae et Olisiponis.

Ad episcopos franciscales quod attinet sive vita functos vel adhuc viventes in Brasilia, notitiae biographicae sat accuratae exhibentur apud NÓBREGA Apolônio Carneiro da Cunha, *Dioceses e Bispos do Brasil.* (Separata da Revista do Instituto Histórico e Geográfico Brasileiro 1954, 222). Rio de Janeiro 1954. 23,5 cm., 328 pp.

De Servo Dei VITALI MARIA GONÇALVES DE OLIVEIRA, O.F.M.Cap., episcopo Olindae († 1878), commentarioli breves vulgantur in omni fere fasciculo ephemeridis *Dom Vital.* Revista de cultura franciscana e da Causa de D. Vital (Recife) 16-19(1954-1957). I. V.

2828. - *Conspecto da Província Franciscana da Santa Cruz no Brasil.* [Divinópolis, Minas Gerais], 1956. 22 cm., XXXII pp.

Status exhibetur localis et personalis prov. O.F.M. S. Crucis in Brasilia, an. 1949 erectae, eiusque commissariatus de Mato Grosso.

De fundationibus in statibus de Maranhão et Piaui a sodalibus O.F.M. prov. S. Crucis in Saxonia, quibus illa territoria an. 1951 concredita sunt, cf. WESTEMEYER Dietmar, O.F.M., *Ins nördlichste Brasilien,* in *Antoniusbote* (Werl) 22(1955) 67-94. I. V.

2829. - FRANCISCO LEITE DE FARIA [DE GUIMARÃES, O.F.M.Cap.,], *Os Barbadinhos Franceses e a Restauração Pernambucana.* (Separata de *Brasília,* vol. IX[1954]). [Coimbra], Coimbra Editora, Limitada, 1954. 24 cm., 89 pp., tab.

Magna copia documentorum suffultus A. pervestigare aggreditur partes quas Capuccini provinciae Britanniae (Gallia) egerunt in restituenda

regione de Pernambuco, ab hollandicis deprehensa, lusitano imperio. Missionarii britannici, qui duce COLUMBINO A NANTES, an. 1633 et deinceps in Guineam pervenerant, ab hollandicis in urbe S. Tomé capti sunt an. 1641, et in Pernambucum deducti, ubi apostolicam operam navaverunt in urbibus Olinda et Recife. Rebellione an. 1645 exorta lusitanorum contra hollandicos, missionarii gallici lusitanis favebant. In Galliam missus CYRILLUS A MAYENNE an. 1647 ut auxilium expeteret, cum JOANNE IV Olisipone contulit, qui ne galli, subditos suos protegendi excusatione, copias in Brasiliam mitterent, sodales britannicos e Pernambuco expellere iussit. Anno 1654, hollandicis e Brasilia pulsis, rex gratiam exhibuit nostris missionariis horumque expansionem fovit, nam eorum actione, proposito politico omnino destituta, regium animum inclinaverant ad Pernambucum servandum Lusitaniae. Accedunt 40 documenta.

Idem A. materiam pertractatam complet novasque adiungit notitias etiam de sodalibus O.F.M.Obs. hac altera dissertatione: *Um vimarenense notável na Restauração Pernambucana: O Vigário Geral Domingos Vieira de Lima.* (Separata do volume LXIV da « Revista de Guimarães »). Guimarães 1954. 22,5 cm., 54 pp. I. V.

2830. - [JACINTO DE PALAZZOLO, O.F.M.Cap.], *Álbum comemorativo do Jubileu de Prata da Igreja de São Sebastião do antigo Morro do Castelo, Rio de Janeiro 1922-1957.* [Rio de Janeiro, « Edonal » Editôra Documentários Nacionais Ltda., 1957]. 31,5 cm., 140 pp., ill.

In hoc perpulchro opusculo commemorativo XXV anni ab incepta fundatione novi templi S. Sebastiano martyri dicati, quod veteri, iam ab an. 1842 a sodalibus O.F.M.Cap. curato, suffecit in urbe Rio de Janeiro, actuositas recolitur Capuccinorum in hac urbe, ubi sodales gallici an. 1650 advenerant et ab an. 1720 fratres italici indesinenter adlaboraverunt. Templum illud vetus, in parte urbis Morro do Castelo nuncupata situm, demolitum fuit an. 1922, novumque exstruitur in via Haddock Lobo, ubi et sedes custodiae provincialis de Rio de Janeiro provinciae Syracusanae est. Templum hoc ad gradum paroeciae evehitur an. 1947. Tam aedes veteris et novi templi quam actuositas paroeciae quamplurimis documentis describuntur.

Ad statum hodiernum et actuositatem Ordinis in Brasilia quod attinet, haec proferimus: decreto die 8 dec. 1953 dato a Ministro generali O.F.M.Cap. commissariatus provincialis S. Pauli (São Paulo), an. 1950 erectus et prius custodia prov. Tridentinae, ad gradum provinciae evehitur (cf. *Anal.O.F.M.Cap.* 70[1954] 19-20). De statu locali et personali huius novae provinciae cf. acta officialia *Regra e Vida* 4-7(1954-57) necnon *Anais Franciscanos* (São Paulo) 43-46(1954-57), ubi praeter alia hic commentariolus vulgatur: LAURO M. DE SÃO PAULO, O.F.M.Cap., *Os Capuchinhos no Seminário Episcopal de São Paulo,* 45(1956) 144-146. 173-175. 211-213. 268-269.

Pro Caxiensi provincia eiusque custodia de Mato Grosso die 12 aug. 1956 erecta (cf. *Anal.O.F.M.Cap.* 72[1956] 278) vide notitias de earum actositate in *Voz de Assis* (Caxias do Sul) 2-6(1954-57).

De custodia de Paraná et S. Catarina prov. Venetae (nunc commissariatus provincialis Paranensis et S. Catharinae a 20 dec. 1957: cf. *Anal.O.F.M.Cap.* 73 [1957] 255s) evolvantur *Atti della visita canonica alla Custodia del Paraná-S. Catarina (gennaio-giugno 1955).* Supplemento al n.2, aprile-giugno 1955, degli « Atti della Provincia Veneta » dei Frati Minori Cappuccini. Venezia-Mestre, Curia Provinciale dei Frati Minori Cappuccini. 24 cm., 64 pp.; ZACARIAS DE S. MAURO,

O.F.M.Cap., *Carta Pastoral no Encerramento da Visita Canônica à Custódia Provincial dos Capuchinhos do Paraná e Sta. Catarina.* [s.n.t.] 1955. 22,5 cm., 34 pp.

Status personalis et localis custodiae S. Ludovici de Maranhão provinciae Langobardicae exhibetur in *Estadística dos Frades Menores Capuchinhos da Custódia provincial de São Luiz do Maranhão, Brasil.* Fortaleza, « A Voz de São Francisco », 1956. 23,5 cm., 57 pp. Plures notitiae de operositate sodalium huius custodiae evulgantur in opusculo *Suplemento extraordinário de « A Voz de São Francisco » comemorando a solene inauguração do majestoso Santuário a São Francisco das Chagas em Juazeiro do Norte, Estado do Ceará, no dia 6 de Janeiro de 1956.* Fortaleza (Ceará), Escola Tipográfica São Francisco, 1956. 32,5 cm., [44] pp., ill.

De custodia de Amazonas prov. Umbriae cf. amplissimam relationem: RANIERO DA GUALDO TADINO, O.F.M.Cap., *Relazione alla Provincia sulla Custodia dell'Amazonas dopo la S. Visita, A.D. 1957.* S. Maria degli Angeli-Assisi, Tipografia Porziuncola, [1957]. 24 cm., 110 pp. ill.

Pariter, conspectus actuositatis sodalium custodiae de Bahia et Sergipe provinciae Picenae affertur in opusculis: *Apostolado dos Frades Menores Capuchinhos da Custódia de Bahia e Sergipe. Ano de 1956* [Salvador-Bahia, Escola Gráfica Nª. Sª. de Loreto - Convento da Piedade]. 22,5 cm., [41] pp.; *Apostolado dos Frades Menores Capuchinhos da Custódia de Bahia e Sergipe. Ano de 1957, ibid.,* [32] pp.

De statu et actuositate aliarum custodiarum O.F.M.Cap., scil. custodiae de Pernambuco (prov. Lucensis), custodiae de Minas Gerais (prov. Messanensis) et custodiae de Rio de Janeiro (prov. Syracusanae) cf. respectiva acta officialia (*Atti, Bollettini*). I. V.

10. - *Canada*

2831. - DOMINIQUE DE SAINT-DENIS, O.F.M.Cap., *L'Église Catholique au Canada. Précis historique et statistique.* Sixième édition. *The Catholic Church in Canada. Historical and statistical summary.* Sixth Edition. Montréal, Les Éditions Thau, 1956. 25 cm., XIV-269 pp., 1 tab. geog.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 27(1957) 224s.

2832. - [RANSAN] Otho de Pavie, O.F.M., *La seconde restauration de l'Ordre au Canada,* in *Studium* (Rosemont-Montréal) 10(1956) 177-182.

Vulgatur relatio de restauratione O.F.M. in Canada an. 1890, quando scil. erigitur commissariatus provincialis S. Joseph, a provincia dependens Aquitaniae S. Ludovici Ep., quam tunc temporis moderabatur Auctor († 1932).

Ab hac provincia Canadensi S. Joseph an. 1927 erecta, regiones occidentales, ubi gentes anglico utuntur sermone, seiunguntur ibique die 29 maii 1955 custodia regiminis D.N. Jesu Christi Regis instituitur. Cf. decretum in *Acta O.F.M.* 74(1955) 124s. I. V.

2833. - *Les Récollets et Montréal.* Huit manifestations commémorant le 250e anniversaire de l'établissement des Récollets à Ville-Marie: 1692-1942. Préface par Marcel TRUDEL. Montréal, Éditions Franciscaines [1955]. 22 cm., 293 pp.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 27(1957) 101s.

2834. - GODBOUT Archange, O.F.M., *Les Récollets, apôtres de Marie sous le régime français,* in *La Société Canadienne d'Histoire de l'Église Catholique. Rapport 1953-1954,* Hull 1955, 13-22.

Haec acroasis, die 12 augusti 1954 in congressu mariali nationali canadensi ad sanctuarium Cap-de-la-Madeleine habita, describit operositatem Recollectorum pro cultu mariali in ditionibus canadensibus promovendo. Ipsi quidem, praeter alia, an. 1615 primam ecclesiam in honorem Immaculatae in civitate Québec erexerunt. In reconstruendo sanctuario Notre-Dame du Cap (1888) partes habuit F. JANSSOONE, O.F.M. Cf. etiam *Le Congrès Marial National Cap-de-laMadeleine—Trois-Rivières 5-15 août 1954. Rapport illustré*, Cap-de-la-Madeleine 1954. O. R.

2835. - McDONALD Thomas More, O.F.M., *Regina Cleri major seminary, Regina Minorum monastery, 1931-1954.* [s.n.t.] 22,5 cm., 43 pp., ill.

Describuntur seminarium et conventus, respective Reginae Cleri et Reginae Ordinis Minorum dicata, custodiae J.C. Regis in urbe Régina, Sask. (Canada occidentalis).

2836. - *Les Franciscains à Trois-Rivières.* Cinquante années d'apostolat. (Le Souvenir. Bulletin de la Cause de Béatification du Père Frédéric. Vol. 4, n.2). Trois-Rivières, P.Q., Éditions du B.P.F., 1956. 21,5 cm., 64 pp., ill.

Conventus hic, S. Antonio Patavino dicatus, an. 1903 erectus fuit.

2837. - TRÉPANIER Égide, O.F.M. - GIASSON Luchésio, O.F.M., *Une synthèse classique,* in *L'Enseignement Secondaire* 34(1955) 197-202.

Auctorum scopus in eo est ut describant « l'admirable conception de l'enseignement littéraire humanisant » Roderici LARUE, O.F.M., et rationem studiorum adhibitam a magistris seminarii Saint-Antoine des Trois-Rivières, O.F.M.

Quoad seminarium hoc S. Antonii cf. etiam: *Université Laval. Faculté des Arts, Collège séraphique (affilié à l'Université Laval en 1933 sous le nom de Séminaire Saint-Antoine). 1954-1955*, n.28. [Trois-Rivières, Séminaire Saint-Antoine, 1955]. 22 cm., 55 pp. I. V.

2838. - HÉROUX Barthélemy, O.F.M., *Notre sanctuaire du Champ des Pasteurs.* Ottawa, Ont., Commissariat de Terre-Sainte, 1954, 22,5 cm., 16 pp., ill.

Historia et descriptio sanctuarii de Champ des Pasteurs, sodalibus prov. O.F.M. S. Joseph concrediti. Opusculum etiam anglice prodiit.

Sanctuaria B. Mariae Virgini dicata, et curis sodalium eiusdem provinciae commissa, breviter describuntur apud: DEGUIRE Jean-Joseph, O.F.M., *Les églises mariales des Franciscains du Canada,* in *Vie Comm.Rel.* 13(1955) 237-244.

Historia mirabilis devotionis cultusque Ordinis franciscalis in Canada erga S. Joseph, tam saeculis praeteritis quam hisce diebus, adumbratur hiis in commentariolis: POULIOT Adrien, S.J., *L'extraordinaire dévotion de la Nouvelle-France envers St. Joseph,* in *Le patronage de Saint Joseph. Section historique* (cf. *supra* n.1229), 361-411; KENNEDY Patrick J., *The patronage of St. Joseph in Newfoundland, ibid.* 471-482; BAUDRY René, *Le culte de St. Joseph aux provinces maritimes, ibid.* 483-490; JEAN-JOSEPH [DE S.-CYRILLE], O.F.M.Cap., *La dévotion à St. Joseph dans les provinces de Québec et d'Ontario, sous le régime britannique, ibid.* 491-524; POULIOT François, O.F.M.-DROLET Olivier, O.F.M. *La consécration du Canada à St. Joseph,* in *Studium* (Rosemont-Montréal) 10(1956) 109-197 et *Cahiers de Joséphol.* 5(1957) 27-72;

VALOIS Colomban, O.F.M., *Saint Joseph et les fondateurs du couvent de Québec*, in *Studium* 10(1956) 191-196. I. V.

2839. - [HEIDMEIER] Boniface, O.F.M., *Pioneering in the West. Memories of his life and experiences in the West with the Franciscans.* [Vancouver, B.C., Evergreen Press Limited]. 1957. 21 cm., XIV-277 pp., ill., tab. geog.

Vide recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 443.

2840. - LAMONTAGNE Onésime, O.F.M., *Un voyant de Marie. La vie du Bon Père Frédéric Janssoone.* (Collection « Le trésor de la jeunesse »). [Montréal], Fides, [1954]. 25 cm., 32 pp., ill.

Curriculum vitae Friderici JANSSOONE, O.F.M. († 1916) videsis in *Bibliog.Franc.* X, n.2254s. 2257.

Aspectus particulares spiritualitatis vel operositatis P. FRIDERICI pertractantur hiis in opusculis: [LAMONTAGNE Onésime], *Pour mieux comprendre le bon Père Frédéric. La sagesse de Saint Bonaventure.* (Le Souvenir. Bulletin de la Cause du Bon Père Frédéric. Édition speciale). Trois-Rivières [1954]. 22 cm., 16 pp.; *Le sanctuaire du Cap-de-la-Madeleine. Notice historique sur les origines et son développement par le bon Père Frédéric.* (Le Souvenir, vol. 3, n.1). Trois-Rivières [1954]. 20 cm., 22 pp.; *Le Bon Père Frédéric. 75e anniversaire de l'arrivée du Serviteur de Dieu au Canada.* (Le Souvenir, vol. 4, n.3). [Montréal, Éditions du Bon Père Frédéric, 1956]. 22,5 cm., 63 pp., ill.; LÉGARÉ Romain, O.F.M., *Chronique du premier séjour du Père Frédéric au Canada.* [Trois-Rivières, P.Q.], Éditions du Bon Père Frédéric, 1956. 22 cm., 68 pp., ill.; SAINT-LOUIS Gervais, O.F.M., *Saint Joseph et le bon Père Frédéric*, in *Studium* 10(1956) 188-196; LÉGARÉ Romain, O.F.M., *Deux âmes séraphiques: le Bon Frère Didace et le Bon Père Frédéric.* Trois-Rivières, Éditions du Bon Père Frédéric, 1957. 22 cm., 56 pp. (agitur de Didaco PELLETIER, O.F.M.Rec., qui fama sanctitatis obiit ad Trois-Rivières die 21 febr. 1699).

De causa beatificationis servi Dei Friderici JANSSOONE cf. documenta recentiora in *Acta O.F.M.* 73(1954) 28; 75(1956) 236. I. V.

2841. - TRUDEL Paul-Eugène, O.F.M., *Marie Reine du Monde et Monseigneur Ange-Marie Hiral, O.F.M. Documentaire.* Montréal, Éditions Franciscaines, 1954. 20,5 cm., XV-327 pp., ill.

Vide recensionem in *Coll.Franc.* 26(1956) 324s.

2842. - TRUDEL Paul-Eugène, O.F.M., *Monseigneur Ange-Marie Hiral, O.F.M.* Première Partie. *Enfance et Jeunesse.* Montréal, Canada, Éditions Franciscaines, 1957. 23,5 cm., 111 pp., ill.

Perpulchro hoc fasciculo A. exponere vitam aggreditur totam Angeli Mariae HIRAL († 1952), qui cum primis manipulis fratrum restauratorum Ordinis in Canadam perveniens, fundator exstitit conventuum, bis minister provincialis et tandem, ab an. 1929, operosus ac sanctus vicarius Apostolicus Canalis Suesii (Port-Said). In hac prima parte, in 8 capita distributa, copiose diserteque enarratur eius curriculum vitae ab infantia usque ad mensem maium an. 1890, quando scil. Canadam petiit.

Paulus HIRAL, natus in oppido Meze (Hérault, in Gallia) die 29 iun. 1871, primas litteras didicit apud Fratres Scholarum Christianarum an. 1875-1883; humanitatum studia perfecit in collegio seraphico prov. Aquitaniae S. Ludovici urbis Bordeaux, ubi Tertium Ordinem professus est. Habitum induit franciscalem ad Amiens

die 8 sept. 1887, nomine assumpto ANGELO-MARIA; professionem perpetuam emisit die 25 sept. 1888, et studio philosophiae vacavit in urbe Béziers usque ad primum diem maii 1890. Hi vitae anni rarissimis photographiis illustrantur et saepe afferuntur litterae vel alia documenta Angeli Mariae HIRAL illa tempora recolentis. I. V.

2843. - COITEUX Ferdinand, O.F.M., *Mgr. Ambroise Leblanc, O.F.M. Au jubilé de sa profession religieuse, 1907-1957.* [Montréal, Éditions Franciscaines, 1957]. 17 cm., 16 pp.

Adumbratio biographica huius illustris sodalis prov. Canadensis, olim ministri provincialis et praefecti Apostolici de Urawa in Japonia (1946).

Idem A. et alias vulgavit breves biographias duorum sodalium eiusdem provinciae, nempe: *Révérend Père Archange Godbout, O.F.M. Au jubilé de sa profession religieuse et de vingt-cinq ans de desserte chez les Sans-Foyer.* Montréal, Éditions Franciscaines, 1957. 18 cm., 104 pp.; *Révérend Père Germain-Marie Des Noyers,* 32 pp. (de hoc opusculo ampliorem descriptionem invenire non potuimus). I. V.

2844. - *Schematismus des Frères Mineurs Capucins de la Province du Sacré-Cœur de l'Est du Canada. 17 septembre 1955.* [s.n.t.] 20,5 cm., 40 pp., 1 tab. geog.

Status localis et personalis prov. Canadensis S. Cordis O.F.M.Cap. die 17 sept. 1955 hic est: domus religiosae 8, sodales religiosi 226, e quibus 119 sacerdotes, clerici 41, novicii cler. 8, laici 51, postulantes 3, tertiarii perpetui 4.

Notitiae etiam historicae evulgantur in Actis provinciae *Charité* 3-6(1954-57), ex quibus placet citare: GOWANS Alan, *La Chapelle Mariale du Lac-Bouchette. Un essai en architecture moderne d'église,* in *Charité* 4(1956) 56-64.

Ad custodiam canadensem prov. Belgicae quod attinet notitiae de statu locali et personali necnon de actuositate fratrum exhibentur crebrae in *Vox Minorum* (Antwerpen) 8-11(1954-1957). I. V.

11. - *Cecoslovachia*

2845. - VICTRICIUS BERNDT [VON POMEISL], O.F.M.Cap., *Die Kapuziner im Sudetenraum,* in *Christ unterwegs.* Monatsschrift für Vertriebene, Auswanderer, Deutsche im Ausland (München) 10(1956) n.10, 1-3.

Hoc commentariolo historia, licet brevissima, tamen eventibus ubera, Commissariatus O.F.M.Cap. Sudetici delineatur.

In regione bohema versus Silesiam prospiciente, *Sudeten* seu *Sudety* appellata, multi viri idioma germanicum loquentes post pactum inter praesides Germaniae, Angliae, Galliae et Italiae stipulatum (Münchener Abkommen, 29-30 sept. 1938) Germaniae adiuncti sunt. Ob hunc eventum politicum 10 domus religiosae capuccinae eodem anno in commissariatum sudeticum congregatae sunt, cui THADDAEUS A WILLERSDORF qua commissarius praefectus est. [In hunc sensum emendentur asserta *Lex.Cap.,* 1649s]. Post immane bellum universale confratres huius commissariatus emigrare coacti sunt. Ideoque an. 1945, suppresso commissariatu, domus religiosae praedictae prov. bohemo-moraviensi iterum aggregatae sunt. Sodales expulsi nunc in prov. bavarica operam navant. - Cf. etiam THADDÄUS VON WILLERSDORF, O.F.M.Cap., *P. Maximilian Josef Hilbert, O.F.M.Cap. (aus dem Sudetendeutschen Kommissariat) am 7. Juni 1945 ermordet,* in *Provinzbote* (Bayern O.F.M.Cap.) 30(1956) 12-15: MAXIMI-

LIANUS JOSEPHUS HILBERT DE BRÜX, O.F.M.Cap., 19 aug. 1887 natus, 17 sept. 1908 habitu capuccino indutus, 12 iul. 1914 sacerdos ordinatus, 7 iun. 1945 a milite ceco telorum coniectu occisus est. Inspici poterit etiam: idem, *Die Kapuziner in der CSR*, *ibid.* 31(1957) 43-45, quo condicio lugenda sodalium nostrorum in Cecoslovachia describitur. - Praeterea indicare lubet: MÖHLER Petrus, O.Praem., *Die Vertreibung der deutschen Ordensleute und die Aufhebung ihrer Klöster.* II. *Die Vertreibung aus dem Sudetenland*, in P.J. HASENBERG - A. WIENAND, *Das Wirken der Orden und Klöster in Deutschland* I, Köln 1957, 76-77. O. R.

12. - *Chilia*

2846. - GENTO SANZ Benjamín, O.F.M., *The first Franciscans in Chile. Founding of the monasteries of Santiago and Concepción, 1553*, in *Americas* 10(1953-54) 481-489.

Brevi explicatione praemissa, eduntur duo documenta, scil. fundationis licentia a CAROLO V Toleti data die 8 febr. 1556, ut conventus Dominae Nostrae a Succursu an. 1553 erectus, in novo loco eiusdem urbis Santiago instauraretur; alterum documentum fundationem respicit conventus, pariter ex O.F.M.Obs., in urbe Concepción die 11 nov. 1553. I. V.

2847. - BULNES CALVO Alfonso, *El tercer obispo de Santiago de Chile*, in *Rev.Hist.* (Lima) 22(1955-56) 163-168.

Breves notitiae de operositate DIDACI DE MEDELLÍN, O.F.M.Obs., qui, tertius in elencho episcoporum S. Jacobi de Chilia, sedem rexit an. 1576-1593 magna cum sollertia et salutis animarum zelo. I. V.

2848. - EYZAGUIRRE Jaime, *The Franciscan teachers of Bernardo O'Higgins*, in *Americas* 12(1955-1956) 43-49.

Collegium iesuitarum ad instituendos pueros nativos, in urbe Chillán instauratum (1700), indigenarum vero seditione an. 1723 eversum, sed iterum restitutum potestas civilis curis sodalium O.F.M.Obs. commisit an. 1786; in quo, etiam pueris albae seu europaeae stirpis admissis, an. 1788-1790 institutionem accepit filius naturalis gubernatoris Ambrosii O'HIGGINS, nempe Bernardus O'HIGGINS, qui, supremum caput revolutionis pro independentia patriae postea effectus, praeceptoribus franciscanis gratum animum exhibuit, praesertim suo magistro grammaticae Aegidio CALVO, quem, etsi ministeria sacra militibus hispanica iura defendentibus dispensaverat, humanissime hospitio an. 1822 recepit illique pepercit. I. V.

2849. - *Bula Pontificia de S.S. Pío XII y Carta Pastoral del Excmo. y Revdmo. Mons. Fr. Francisco Valdés, Obispo de Osorno.* [Padre Las Casas, Imp. « San Francisco », 1956]. 18 cm., 27 pp.

Editur hispanice bulla pontificia (20 iun. 1956), qua MAXIMILIANUS FRANCISCUS VALDÉS SUBERCASEAUX, prov. Bavaricae O.F.M.Cap. alumnus, primus renuntiatur episcopus residentialis de Osorno. Accedunt

primae huius praesulis litterae pastorales clero fidelibusque novae dioeceseos die 16 sept. eiusdem anni datae.

Occasione consecrationis episcopalis die 16 sept. 1956 receptae, novus praesul edere curavit opusculum quo sacri ritus consecrationis fidelibus hispanice explicantur: *Recuerdo de mi Consagración Episcopal. Fr. Francisco de S.M. Valdés, Primer Obispo de Osorno. Santiago, 16 de Septiembre de 1956.* [Padre Las Casas, Imprenta « San Francisco », 1956]. 18,5 cm., 32 pp. I. V.

14. - *Columbia*

2850. - García Benítez Luis, *Reseña histórica de los Obispos que han regentado la diócesis de Santa Marta.* Primera parte: *1534-1891.* (Biblioteca de Historia Nacional, 86). [Bogotá, Editorial Pax, s.a.]. In-8°, VIII-663 pp.

Accuratae biographiae, documentis firmatae, episcoporum qui dioecesim S. Marthae in Columbia gubernandam susceperunt ab erectione dioeceseos usque ad an. 1891.

Praesules ex O.F.M.Obs. recensentur: Joannes de Los Barrios (1552, translatus an. 1564 ad S. Fidem de Bogotá; cf. *infra* n.2852s), Sebastianus de Ocando (1579-1619), Bernardus de La Torre (1622, possessionem non cepit), Didacus de Santamaría Ceballos (1798), Michael Sánchez Zerrudo (1804-1816) Antonius Gómez Polanco (1817-1820). I. V.

2851. - Restrepo Posada José, *Cronología de los obispos de Cartagena de Indias,* in *Bol.Hist.Antigüedades* (Bogotá) 42(1955) 301-320.

Brevis adumbratio biographica episcoporum qui sedem Carthaginensem in Columbia ab an. 1534 ad 1943 rexerunt.

Inter praesules hi sodales O.F.M.Obs. numerantur: Ludovicus Zapata de Cárdenas (1570, translatus eodem anno ad S. Fidem de Bogotá), Didacus de Torres Altamirano (1617-1621), Franciscus de Sotomayor (1623, translatus ad Quitum), Josephus Heliodorus Díaz de La Madrid (1777-1792).

Haud pauca franciscalia de episcopis, de aedificiis religiosis, de habitudine ad alios Ordines religiosos et ad clerum saecularem in urbe Cartagena exhibentur etiam apud Porras Troconis Gabriel, *Cartagena hispánica, 1533 a 1810.* (Biblioteca de Autores Colombianos, 81). [Bogotá, Ministerio de Educación Nacional, Ediciones de la Revista Bolívar, 1954]. 21 cm., 342 pp. Idem A. notitias religiosas usque ad an. 1613 iterum vulgat commentario: *Cartagena religiosa,* in *Amér.Españ.* (Cartagena-Colombia) 17(1955) 259-282. I. V.

2852. - Restrepo Posada José, *El Ilustrísimo Señor Don Fray Juan de los Barrios,* in *Bol.Hist.Antigüedades* (Bogotá) 42(1955) 457-473.

Notitiae exhibentur de actuositate Joannis de Los Barrios, archiepiscopi Sanctae Fidei de Bogotá (1564-1569), qui fortiter iura ecclesiastica defendit contra civilem potestatem (Audiencia) necnon religiosam disciplinam tuitus est in contentionibus cum Dominicanis. I. V.

2853. - Friede Juan, *Los franciscanos y el clero en el Nuevo Reino de Granada durante el siglo XVI,* in *Miss.Hisp.* 14(1957) 271-320.

Habitudo inter clerum regularem et saecularem haud semper amica

fuit, etiam in vetere Columbia, ut copiose patet ex hac dissertatione, in qua A. controversias enarrat an. 1553-1575 exortas inter Franciscales et archiepiscopum S. Fidei Joannem de LOS BARRIOS, O.F.M.Obs. (cui an. 1570 successit Ludovicus ZAPATA, pariter O.F.M.Obs.), sodalium reformationem propugnantem. Haec reformatio, etiam a Consilio Indiarum exoptata, labefactata fuit, licet sedulam operam impenderunt Franciscus de OLEA et Stephanus de ASENSIO, ex eadem religiosa familia, quibus reformatio commissa fuerat. I. V.

2854. - NIETO LOZANO Danilo, *La educación en el Nuevo Reino de Granada.* Tesis presentada para optar el título de doctor en Filosofía y Letras. (Pontificia Universidad Javeriana, Facultad de Filosofía y Letras). Bogotá, Editorial Santafé, 1955, 24 cm., 180 pp.

Actio hispanica in regiones Novi Mundi captas non tantum ad indigenarum evangelisationem et colonisationem se extendit, sed et ad litterarum institutionem. Hoc relate ad Columbiam A. huius dissertationis scite demonstrat sex capitibus in quibus respective de praeceptione agitur theologiae, philosophiae, iuris canonici, medicinae, matheseos et scientiarum. Institutioni diversi Ordines religiosi potissimum incubuerunt. I. V.

2855. - ARCILA ROBLEDO Gregorio, O.F.M., *Defensa de la Provincia Franciscana del Nuevo Reino de Granada hecha por el R.P. Miguel Ignacio Veloqui, O.F.M. (1788)*, in *Bol.Hist.Antigüedades* (Bogotá) 42(1955) 8-32.

Summaria introductione praemissa, editur supplex libellus an. 1788 a Michaele Ignatio VELOQUI regi Hispaniarum praesentatus, quo, defensionem aggrediens suae provinciae S. Fidei perperam defamatae et visitatione reformatoria comminatae, actuositatem et promerita sodalium recolit, praesertim saec. XVIII.

Documenta ex tabulario desumpta vel notitiae historicae de hac franciscali provincia fere in singulis fasciculis vulgantur actorum *Crónica franciscana* 1-3 (1954-1957), ubi praeter alia idem A. in lucem protulit primas huius provinciae Constitutiones (cf. *ibid.* n.6-13[1954-55]).

De ecclesia S. Francisci in urbe Bogotá eximio artis monumento, exeunte saec. XVI vel XVII ineunte completa, descriptionem tradit HERNÁNDEZ DE ALBA Guillermo, *El templo de S. Francisco*, in *Hojas de Cultura Popular Colombiana* (Bogotá) n.40(1954) [5-10]; idem A. notitias exhibet historicas de vetere conventu S. Didaci, « Recoleta » nuncupato et ineunte saec. XVII instaurato in Bogotá: *La Recoleta de San Diego, ibid.* n.44(1954) [5-8]. Tandem, de collegio « Pío XII » in urbe Cali recenter instituto cf. URIBE L.J., O.F.M., *Colegio franciscano de Pío XII (Cali). Curso 1956-1957.* Cali, Colombia, 1957. 26 cm., 100 pp., ill. I. V.

2856. - SAMPER ORTEGA Daniel, *Don José Solís, virrey del Nuevo Reino de Granada.* (Biblioteca de Historia Nacional, 83). Bogotá, Pax, 1953. In-4°, 415 pp.

Opus hoc inspicere non potuimus. Cf. *Rev.Indias* 13(1954) 397s.

Notitias aliquas necnon documenta de prorege Josepho [a Jesu Maria] SOLÍS Y FOLCH DE CARDONA, postquam hic Ordinem franciscalem professus est (1761-1770; cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2285) exhibent: MARTÍNEZ VILLAMARÍN Constantino, *El virrey*

Solís, in *Repertorio Boyacense* (Tunja) 41(1955) 3315-3318 (de ingressu in Ordinem Seraphicum); ARCILA ROBLEDO Gregorio, O.F.M., *Fuente desconocida sobre la vida de Solís*, in *Bol.Hist.Antigüedades* 41(1954) 190-209 (ex nuncupatione operis ms. P. OVIEDO, O.F.M.Obs., *Epítome de los Concilios* ad Josephum a Jesu Maria SOLÍS an. 1776, notitiae aliquae biographicae in lucem proferuntur); Idem, *Virtudes heráldicas de Solís*, in *Bol.Hist.Antigüedades* 41(1954) 558-568 (extractum: *Escudo del virrey Solís*, Bogotá 1955, 15 pp.); *Hojas de Cultura Popular Colombiana* (Bogotá) n.61(1956) [1-4] (virtutes in stemmate gentilicio proregis SOLÍS figuratas, hic in praxim alacriter deduxit). I. V.

2857. - [CALLE Arturo], *Documentos inéditos para la biografía de Fray Rafael de la Serna, franciscano*, in *Historia* (Bogotá) 1(1955) 125-134.

Aliqua documenta exscribuntur ad biographiam texendam Raphaelis de LA SERNA, O.F.M.Obs. († 1837), nempe: de loco natalicio (Santa Fe de Bogotá, 1768), de ingressu in Ordinem (1783) et fundatione collegii S. Francisci (1803) in urbe Medellín (dein Universitas de Antioquía), cuius primus rector ille exstitit. I. V.

2858. - TAFUR GARCÉS L., *Discusión sobre fray I. Ortiz*, in *Bol. Acad.Hist.Valle del Cauca* (Cali) 25(1957) 218-219.

A. erroneam putat datationem, in quodam lexico vulgatam, anni nativitatis (1780) et mortis (1857) Josephi Ignatii ORTIZ, O.F.M.Obs., qui egregie pro patriae independentia dimicavit.

In eodem commentario periodico, p.222s, vulgatur illa notitia reprehensa, prout iacet in *Diccionario biográfico y genealógico del antiguo Departamento del Cauca*, Cali [2]1926, auctore Gustavo ARBOLEDA. I. V.

2859. - MESA Carlos E., C.M.F., *Debates concepcionistas en Santa Fe de Bogotá*, in *Bolívar* (Bogotá) n.45(1955) 759-788.

Documentum exscribitur, et commentariis illustratur, ex Bibliotheca Nationali Matritensi *9956*, f.122*r*-133*r*, in quo solemnia describuntur in honorem Immaculatae Conceptionis in urbe Bogotá mense maio 1616 habita, et controversiae ex iisdem exortae.

Hic commentariolus vulgatus est etiam in *Hojas de Cultura Popular Colombiana* (Bogotá) n.60(1955) [33-37]: *Contiendas concepcionistas en el Nuevo Reino de Granada.*

De cultu mariano-franciscali in Columbia notitias aliquas etiam exhibet STRUVE HAKER Ricardo, *El santuario de Nuestra Señora de la Peña.* [Santa Fe de Bogotá, Dirección de Información y Propaganda del Estado, 1955]. 40 cm., 376 pp., tab. (hoc celebre sanctuarium ab an. 1906, et per aliquos annos, rexerunt sodales O.F.M.Cap. prov. Valentinae).

Ad cultum erga S. Joseph quod attinet inter franciscales Columbiae cf. GUINDON Henri-Marie, S.M.M., *Le patronage de Saint Joseph en Colombie du Sud*, in *Le patronage de Saint Joseph. Section historique* (cf. *supra* n.1229), 281-308. I. V.

14. - *Costa Rica*

2860. - F.M.B., *Capuchinos ilustres del convento de Cartago*, in *Heraldo Seráfico* (Cartago) 44(1957) nn. 527ss.

Breves notitiae exarantur celebriorum sodalium O.F.M.Cap. qui operam navarunt apostolicam in urbe Cartago aliisque regionibus Americae centralis, scil. ANTONIUS AB IGUALADA (1834-1897), BERNARDINUS A CAPELLADES (1822-1899), FIDELIS A MONCLAR (1863-1936), AUGUSTINUS BERNAUS AB ARTESA (1863-1930), vicarius apostolicus de Guam et deinceps de Bluefields, PELEGRINUS A MATARÓ (1879-1939), FRIDERICUS A BARCELONA (1888-1939), REMIGIUS A PAPIOL (1885-1937), DOROTHEUS A BARCELONA (1881-1923).

Notitiae praesertim desumptae sunt ex opere: PACÍFICO DE VILANOVA, O.F.M. Cap., *Capuchinos catalanes en Centro América y México*, Barcelona 1947. - In eadem ephemeride 43(1956) n.522, 9-12 commemoratur DIONYSIUS A LLORENS (1882-1954), egregius sodalis custodiae Americae centralis a prov. Cataloniae dependentis, cui in urbe Cartago die 30 sept. 1956 via publica solemniter dicata est. I. V.

2861. - LLUSIÀ Modest, *Un missioner capelladí, el P. Bernardí de Capellades, caputxí*, Capellades 1952. 18,5 cm., 23 pp.

Notitia biographica comprehendit res gestas BERNARDINI A CAPELLADES († 13 apr. 1899), qui exstitit socius missionum STEPHANI AB ADOAIN, O.F.M.Cap., in America meridionali, pariterque notitias aliorum religiosorum et descriptionem locorum quos ratione apostolatus invisit. M. P.

15. - *Cuba*

2862. - COBOS MANCEBO Emilia, *El convento de San Francisco de Santiago de Cuba en el siglo XVIII*, in *Anuar.Estud.Amer.* 13(1956) 105-123.

Documentis et delineationibus allatis, vicissitudines enarrantur institutionis et exstructionis primi (1666) alteriusque conventus (1750) S. Francisci in urbe Santiago de Cuba. I. V.

2863. - *Boletín Oficial de la Custodia de Cuba.* Año I, n.1. La Habana, [Imp. Pérez y Hno.], 1955. 23 cm., 28 pp.

Decretum erectionis custodiae provincialis Cubae, a custodia prov. Venetiolae-Cubae seiunctae et a prov. O.F.M.Cap. Castellae dependentis, datum est die 5 maii 1955. Cf. *Anal.O.F.M.Cap.* 71(1955) 90.

16. - *Dominicana Respublica*

2864. - CIPRIANO DE UTRERA, O.F.M.Cap., *Episcopologio dominicopolitano*. Selección de los núms. 86 y 87 del Boletín del Archivo General de la Nación. Ciudad Trujillo, D.N., Tip. Franciscana, 1956. 22,5 cm., 56 pp.

In hoc opusculo, excerpto ex *Bol.Arch.Gen.Nación* (Ciudad Trujillo) 18(1955) 228-249. 324-349 (iterumque vulgato in *El Faro a Colón* [Ciudad

Trujillo] 8[1957] 39-51; 10[1959] 35-56) critice describuntur series episcoporum qui sedem urbis Santo Domingo inde ab an. 1510 ad hos usque dies rexerunt.

Ex Ordine franciscali hi praesules exhibentur: García de PADILLA (1510-1515), Andreas de CARVAJAL (1568-1577), Nicolaus de RAMOS (1592-1599), omnes ex O.F.M.Obs.; Leopoldus Angelus SANTANCHÉ DE AGUASANTA, O.F.M.Conv., vicarius Apostolicus (1870-1874); Rochus COCCHIA A CESINALE, O.F.M.Cap., pariter vicarius Apostolicus (1874-1883). I. V.

2865. - TIBESAR Antonine S., O.F.M., *The Franciscan Province of the Holy Cross of Española, 1505-1559*, in *Americas* 13(1956-57) 377-397.

Accurata pervestigatio traditur circa instaurationem et vicissitudines provinciae O.F.M.Obs. in Hispaniola (Española, nunc Respublica Dominicana), an. 1505 fundatae, promotore Oliverio MAILLARD († 1502), et compositae ex primis fratribus qui in Americam pervenerunt, quorum plurima nomina afferuntur. Momento politico Hispaniolae deperdito sodalibusque alias Americae regiones petentibus, provincia supprimitur an. 1559, sub dependentia Ministri generalis posita. Iterum instauratur in Venetiola, vertente saeculo. I. V.

17. - *Gallia*

2866. - *Dictionnaire des Instituts de Religieux en France*. Présenté par J.-F. BARBIER. Paris, Centre de Documentation sacerdotale, 1957. 21 cm., 160 pp.

En utile repertorium pro omnibus sodalibus religiosis Galliae. In eo enim summatim attinguntur finis, spiritualitas et operositas specifica necnon condicio iuridica omnium Institutorum religiosorum, quorum domus exstant in hac natione, et insuper cuiusque domus directio tabellaria. M. P.

2867. - DAINVILLE François de, S.J., *Les cartes anciennes de l'Église de France. Étude sur la cartographie ecclésiastique du XVIe au XVIIIe siècle*, in *Rev.Hist.Égl.Franc.* 40(1954) 5-121.

Nostra interest caput huius eruditae inquisitionis, quod delineationibus geographicis Ordinum religiosorum reservatur (102-113). Iam vero primatum in hoc publicationum genere obtinet Ordo Capuccinorum, quippe quod Romae an. 1643 prodiit *Chronographica descriptio provinciarum et conventuum*, et iterum ibidem an. 1646. Animadvertas tamen quod tertia et quarta editio prodiit non Romae sed Taurini; praeterea hac in eadem urbe in lucem editae sunt aliae duae editiones ab A. omissae an. 1712 et 1721 (cf. MELCHIOR A POBLADURA, *Historia generalis* II/1, Romae 1948, 453s). Eodem medio saec. XVII Renatus ROCHERAN, O.F.M. Obs., singulares delineationes vulgavit provinciarum sui Ordinis, scil. *Provinciae S. Bonaventurae* (an. 1654), *Provinciae Turoniae magnae* (an. 1659) et *Provinciae Franciae* (s.a.) M. P.

2868. - ÉVARISTE DE LYON, O.F.M.Cap., *L'Ordre Franciscain en Auvergne. Les Capucins de Clermont.* Clermont-Ferrand, Couvent des Pères Capucins, 1957. 24 cm., 56 pp., tab.

Opusculum complectitur tres partes. In prima parte disseritur in universum de instauratione et propagatione Ordinis franciscalis in provincia Arverniae ab an. 1224; recensentur coenobia primi et secundi Ordinis necnon alia instituta franciscalia, quae saec. XIX inchoata sunt. Deinde accedit altera pars, qua pervestigatur historia veteris coenobii capuccini in urbe Clermont-Ferrand an. 1608 instaurati et an. 1791 derelicti; colliguntur etiam notitiae quae multiplicem sodalium religiosorum operositatem religiosam, apostolicam et socialem patefaciunt. Denique in tertia parte describuntur vicissitudines alterius coenobii capuccini die 10 dec. an. 1856 fundati ad hos usque dies.

Eventuum narratio, ipso fatente A., deprompta est ex fontibus litterariis et archivorum; sed distincte ad singulas comprobandas notitias nullibi afferuntur. Adest tabula topographica urbis, in qua vetus Capuccinorum sedes conspicitur. Cf. etiam *Historique du couvent de Clermont-Ferrand,* in *Petit Mess.S.Franç.* 62(1957) 66-68.
M. P.

2869. - *Chapelle Franciscaine de Lourdes,* Aurillac, Impr. Poirier-Bottreau, [1955]. 20,5 cm., 6 pp.

Summaria ac graphica descriptio oratorii mariani cura familiarum franciscalium Lapurdi erecti ad perennem anni mariani 1954 memoriam. Cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2322. M. P.

O.Min./O.F.M.-O.F.M.Conv.

2870. - DÉTREZ L., *Les Récollets de Cassel (1619-1794),* in *Annal. Comité Flam.France* 45(1954) 172-196.

Notitiam excerpimus ex *Arch.Franc.Hist.* 50(1957) 468. Coenobium initium sumpsit quum an. 1619 heremitae S. Augustini formam vitae franciscalis amplexati sunt; fratres an. 1770 ad vetus Iesuitarum collegium commigrarunt et an. 1792 disperguntur, sed aliqui eorum pro Christi fide trucidati sunt. - Apud St. Truiden, Arch.prov.O.F.M., haec alia documenta Recollectos de Cassel spectantia adservantur: *Registrum conventus Casletensis, Liber professionum, Liber defunctorum, Catalogus librorum bibliothecae Casletensis* et duo fascicoli actorum an. 1614-1677 (cf. *Franc.* 14[1959] 214s). M. P.

2871. - GRUART Léon, *Les Récollets de Tourcoing (1666-1792),* in *Annal.Comité Flam.France* 45(1954) 197-230.

De hoc coenobio O.F.M.Rec. saepe actum est. Cf. *La France Franc.* 5(1922) 213-215; *Bibliog.Franc.* IX, n.1517; X, 2302. In hac nova disquisitione iterum eius primordia narrantur et aedificii forma et vicissitudines describuntur; pariter praebentur catalogi superiorum et omnium fratrum qui tempore suppressionis an. 1790 in eo commorabantur. Denique vulgantur documenta hanc fundationem spectantia. M. P.

2872. - SÉRENT Antoine de, O.F.M., *Charles de Blois, duc de Bretagne (1319-1364) et l'Ordre de Saint François*, in *Étud.Franc.* s.II 7 (1956) 204-221; 8(1957) 59-75.

Die 14 dec. an. 1904 PIUS X cultum confirmavit ab immemorabili praestitum CAROLO DE BLESIS, Britanniae duci, qui sodalis exstitit Tertii Ordinis S. Francisci. Cum ipse multam habuisset consuetudinem cum primo Ordine franciscali, A. ex processibus apostolicis excerpsit testimonia a fratribus O.F.M.Conv. an. 1371 prolata et insuper notitias vulgat quae illam consuetudinem confirmant. Cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2293*a*. M. P.

2873. - GAUCHERY-GRODECKI Catherine, *Jean Lejuge et l'architecture en Berry sous le règne de Louis XIII*, in *Mémoires. Union Soc.Savants Bourges* 4(1953-54) 25-115.

Architectus J. LEJUGE manum suam quoque apposuit aedibus Fratrum Minorum et Clarissarum in civitate Bituricensi.

2874. - RAOUL MAUZAIZE [DE SCEAUX], O.F.M.Cap., *À propos de l'obituaire des Cordeliers de Châteauroux*, in *Rev.Acad.Centre* 82(1955) 21-28.

A., qui historiam huius coenobii franciscani adumbraverat (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2295), nunc necrologium sodalium pervestigat quod an. 1653 in sermonem gallicum ex deperdito textu latino conversum est, et quosdam emendat errores qui in eo irrepserunt circa GERALDUM ODONIS, ministrum generalem O.Min. Cf. *Arch.Franc.Hist.* 54(1961) 234s. M. P.

2875. - MOULONGUET Henri, *Notice historique sur l'ancien couvent des Cordeliers de la Rallerie ou de Fougeré à Queaux. Note rectificative*, in *Bull.Soc.Antiq.Ouest et Mus.Poitiers* s.IV 4(1957) 63-66.

In eodem commentario A. scripserat quod laudatum coenobium an. 1416 fundatum erat; nunc autem inventis novis documentis statuit fundationem an. 1476 factam esse. In summario rerum coenobii die 21 maii an. 1790 occasione abrogationis exarato recensentur quoque libri bibliothecae. M. P.

2876. - TONNELLIER P.M., *Notre-Dame de Recouvrance des Cordeliers de Pons: ses origines, son culte*. Saintes, 1954. 24 cm., 8 pp., tab.

Secundum opinionem A. haec imago B.V. Mariae, non an. 1625, ut communiter asserebatur, effecta est, sed iam a saec. XIII nota erat et venerata. Insuper statuitur quod coenobium O.Min. in urbe Pons probabiliter an. 1240, certe autem ante an. 1252 exstructum est. Adsunt quoque notitiae de fundatione franciscali eodem saeculo in Cognac et Saintes Cf. *Rev.Hist.Égl.Franc.* 41(1955) 378. M. P.

2877. - TEXIER M., *Monographie de Saint-Antoine*. Bois près Saint-Genis de Saintonge. Commanderie. Domaine. Colonie agricole. Petit

séminaire. École d'agriculture, in *Rev. de Saintonge et d'Aunis* n.s. 2 (1956) 263-306.

Summarium historicum traditur veteris commendae seu praedii S. Antonii prope oppidum Saint-Genis de Saintonge (Charente-Inférieure). Olim praedium Canonicorum S. Augustini, saec. XIX colonia efficitur rustica Fratrum Agricolarum S. Francisci Assisiensis. Deinde Salesianorum seminarium, ab an. 1949 in scholam agriculturae erigitur, curis Fratrum Scholarum Christianarum commissam. I. V.

2878. - DURIEUX Fidèle, O.F.M., *Esquisse du passé franciscain du Périgord,* in *Bull.Soc.Hist.Arch.Périgord* 83(1956) 89-92. 132-142. 167-170.

Recensentur coenobia quae transactis temporibus in hac provincia exstruxerunt sodales O.F.M.Conv. (sex), O.F.M.Rec. (sex), O.F.M.Cap. (Périgueux, 1856-1903) et sanctimoniales S. Clarae (sex). M. P.

2879. - SECRET Jean, *Emplacement du couvent des Récollets de Limeuil,* in *Bull.Soc.Hist.Archéol.Périgord* 81(1954) 154-156.

2880. - VALETTE Jean, *Les évêques de Sarlat et les Récollets au XVIIme siècle,* in *Étud.Franc.* s.II 8(1957) 168-180.

In urbe Sarlat franciscales Recollecti sedem sumpserunt an. 1612, ibique iam coenobium inhabitabant franciscales Observantes. Annis 1655-1662 conflictus exoritur cum praelato dioecesano, quem A. multis illustrat documentis ex archivis depromptis. M. P.

2881. - BOUYSSOU L., *Les Cordeliers d'Aurillac au XIIIe siècle,* in *Rev.Haute-Auvergne* 35(1957) 261-262.

2882. - MARCHAND Jean, *Une rare impression bordelaise d'Arnault Oubret, 1618,* in *Bull.Soc.Bibl.Guyenne* (1952) 81-94.

Cf. *Rev.Hist.Égl.France* 45(1959) 311.

2883. - DURIEUX Fidèle, O.F.M., *Les origines des Récollets d'Aquitaine (1583-1635),* in *Étud.Franc.*, s.II 7(1956) 189-203.

Notitiis ex fontibus litterariis editis depromptis, A. brevem praebet conspectum fundationis et propagationis familiae franciscanae Recollectorum in Aquitania. Cum an. 1582 primi Capuccini Tolosam appulerunt, aliqui sodales Observantes eiusdem civitatis motum reformationis excitant et insequente anno primum coenobium-eremitorium sumunt; motus celeriter propagatur et an. 1601 domus erectae custodiam Aquitaniae constituunt. Praeter geographicam propagationem A. adumbrat quoque Recollectorum operositatem inter fideles, haereticos et infideles; recolit religiosos illustres et relationem adumbrat cum ceteris familiis franciscalibus in eadem regione constitutis. M. P.

2884. - SALIES Pierre, *Un passé méconnu de Toulouse. Sainte-Marie-des-Anges, église des Récollets dite église du Calvaire, et le faubourg*

Saint-Michel du XVe siècle à nous jours. Préface de Paul MESPLÉ. Toulouse, Aux Éditions de l'« Auta », 1956. 21,5 cm., 336 pp., tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 345s.

2885. - DAUVILLIER Jean, *Une fondation de Louis XI, l'église de Sainte-Marie des Anges, dite chapelle du Calvaire*, in *Mém.Soc.Archéol. Midi France* 22(1924) 7-44.

Fontibus ex archivis deprompitis A. describit historiam ecclesiae Tolosanae, quam fusiore calamo enarravit P. SALIES (cf. num. praecedentem).

2886. - DURIEUX Fidèle, O.F.M., *Le passé franciscain du Languedoc-Rousillon*, in *Fédération Hist.Languedoc médit. et Roussillon*. XXXe-XXXIe Congrés (Sète-Beaucaire, 1956-1957), 71-79.

Catalogus domuum franciscalium in hac regione.

2887. - PRATESI Riccardo, O.F.M., *L'introduzione della Regolare Osservanza nella Francia meridionale*, in *Arch.Franc.Hist.* 50(1957) 178-194.

Collectis sparsis notitiis de primordiis Regularis Observantiae in Gallia meridionali, A. fretus epistola (18 ian. 1440) quam invenit et edidit, demonstrat hanc familiam franciscalem in Provincia (Provence) instauratam esse ante an. 1439 erectione conventus, agentibus florentinis mercatoribus, Dominae Nostrae de Consolatione Montis Sion dicati in suburbio civitatis Montispessulani. M. P.

2888. - LEROY Edgar, *Le couvent des Observantins de Saint-Paul-de-Mausole*, in *Étud.Franc.* s.II 5(1954) 71-96; 6(1955) 205-221.

A. prosequens disquisitionem historicam de hoc coenobio an. 1605 instaurato (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2299), ex tabulario civitatis transcribit vel mutila vel integra documenta illius vicissitudines et operositatem sodalium illustrantia usque ad finem saec. XVIII. M. P.

2889. - VALENTIN René, *Les monuments religieux des Alpes-Maritimes*, in *Bull. et Mémoires. Inst.Fouill.Préhist.Archéol.Alpes-Maritimes* 3 (1954-55) 83-114.

Una cum aliis monumentis urbis Saorge describitur quoque coenobium franciscanum et ecclesia, quae saec. XVII exstructa est. Cf. *Rev. Hist.Égl.France* 41(1955) 411. M. P.

2890. - TUAL Yvonne, *La couronne franciscaine des couvents de Corse. Impressions de voyage*. Dessins de Georges CESARI. Lavasina (Corse), Couvent de Lavasina, 1954. In-16°, 195 pp., ill.

2891. - *Une lettre [5 sept. 1784] de Loménie de Brienne au sujet de la suppression des Cordeliers de Valence*, in *Bull.Soc.Archéol.Stat. Drôme* 73(1957) 218.

2892. - FOURNIAL Étienne, *La fondation du couvent des Cordeliers de Charlieu (1255-1280)*, in *Étud.Franc.* s.II 5(1954) 219-226.

Auxilio documentorum ineditorum examinatur conflictus diu protractus inter monachos Cluniacenses, qui fundationi adversabantur, et Fratres Minores qui Summorum Pontificum benevolentia adiuti, fundationem exoptabant ab an. 1255; tandem die 14 maii an. 1280 pax restituitur et coenobium fundatur; de quo cf. etiam *Rev.Hist.Franc.* 4(1927) 428 et O. DE VIRY-E. JEANNEZ, *Le couvent des Cordeliers de Charlieu*, Roanne 1885. M. P.

2893. - DUPIN Jacques, *Le couvent des Cordeliers de Dijon de sa fondation à la fin du XIVe siècle*, in *Annal.Bourgogne* 26(1954) 136-137.

Nuntium et summarium dissertationis quam sub hoc titulo an. 1953 A. obtulit ad lauream obtinendam. M. P.

2894. - TRÉVILLERS Jules de, *Sequania Monastica*. Dictionnaire des Abbayes, Prieurés, Couvents, Collèges et Hôpitaux conventuels, Ermitages de Franche-Comté et du diocèse de Besançon antérieurs à 1790. *Premier Supplement* suivi de notes pour servir à l'histoire de l'Erémitisme en Franche-Comté. Vesoul, Chez l'Auteur, 2 rue Paul-Morel, [1955]. 25 cm., 138 pp.

Vix an. 1950 hoc repertorium in lucem prolatum erat, cum A. novas acquisivit notitias ad illud prosequendum et perficiendum, quas nunc item in lucem profert. De indole operis et de domibus franciscalibus in eodem recensitis iam dictum est in *Coll.Franc.* 21(1951) 102-103.

Porro in hac appendice paulo fusior bibliographia domus franciscales spectans significatur (15-16) et aliquae emendationes vel additiones, ad nos quod attinet, inveniuntur, quae sunt sequentes: *a*) conv. O.F.M.Obs.: Louhans (63), perficitur notitia; *b*) conv. O.F.M.Cap.: Champlitte (44), Gray (59), Porrentruy (74), Salins (81), adduntur notitiae et bibliographia; *c*) conv. T.O.R.: Giromagny (56), Salins (81), Vercel (82), novae notitiae et bibliographia; *d*) mon. O.S.Cl.: Besançon (41), Poligny (73), novae notitiae. M. P.

2895. - MONNOT (Chan.), *La maison des Cordeliers (de Besançon)*, in *La République de Franche-Comté*, 1954, 15 et 22 janvier.

2896. - MOEDER Marcel, *La vie intellectuelle à Mulhouse au Moyen Âge*, in *Bull.Mus.Hist.Mulhouse* 64(1956) 7-42.

Exhibetur synthesis historica publicae institutionis in hac civitate saec. XIV-XV. Nullum exstat documentum quod exsistentiam scholae franciscanae demonstret, sed plures recensentur professores franciscales qui in hoc coenobio commorati sunt. Item demonstratur quod, cum publica deesset schola puellis instituendis destinata, filiaefamiliae sanctimonialibus Clarissis ut educarentur tradebantur usque ad 14 vel 15 aetatis annum. Cf. *Rev.Hist.Égl.Franc.* 42(1956) 322; *Arch.Franc.Hist.* 52(1959) 148. M. P.

2897. - MOEDER Marcel, *L'Église de Mulhouse au Moyen Âge*. Strasbourg 1957. In-8°, XII-176 pp.

Opus nobis transmissum non est; notitiae franciscales quae in eo reperiuntur, recensitae sunt in *Arch.Franc.Hist.* 50(1957) 467s.

2898. - Burg A.M., *Die Hagenauer Regelmeisterin,* in *Arch.Égl. d'Alsace* 7(1956) 132.

Sermo fit de quadam beguina, quae saec. XIV negotia temporalia gerebat conventus franciscani in urbe Haguenau. M. P.

2899. - Burg Andreas Marzell, *Hagenau i. Els., Franziskaner-Konventualenkloster,* in *Alemania Franciscana Antiqua* III, Ulm/Donau 1957, 151-174.

Promovente Caesario de Spira. O.Min., tres viri nobiles de Haguenau Ordini Seraphico adhaeserunt, quorum munificentia conventus ibidem in honorem Trium Regum erectus est ca. an. 1222. Coenobii sodales postsequentibus saeculis naviter ministerium apostolicum excercebant. Tempore vero Novatorum disciplina regularis vehementer decidit, e qua ratione plures vicissitudines dolendae facile explicantur. Verumtamen saec. XVII et numerus sodalium et spiritus religiosus denuo effloruerunt. Dum coenobium ab 1517 prov. Argentinensi O.F.M.Conv. suberat, an. 1771 cum ceteris monasteriis Galliae prov. S. Joseph de Cupertino seu prov. Clementinam constituere iussum est. Perturbatione civilis ordinis in Gallia grassante, an. 1789-1790 conventus de Haguenau cum ceteris vi dissolutus est.

Praeter plures conspectus (cf. p.150 conventus franciscanos in Alsatia; p.152 in civitate Haguenau), A. offert elenchum ultimorum Conventualium, inter quos Daniel Frey, O.F.M.Conv., eminuit quippe cum catholicam fidem sanguinis effusione professus sit 8 ian. 1794 (171-173). Enumerantur insuper guardiani huius coenobii (173s). O. R.

2900. - Burg Andreas Marzell, *Das ehemalige Franziskaner-Konventualenhospiz Liebfrauenberg bei Görsdorf i. Els.,* in *Alemania Franciscana Antiqua* III, Ulm/Donau 1957, 188-191.

Hoc hospitium O.F.M.Conv. conditum fuit an. 1737, ut eiusdem sodales piis sanctuarii mariani peregrinis spiritualiter assisterent. Suppressum est an. 1789-90. O. R.

2901. - Lampen Willibrordus, O.F.M., *B. Joannes Discalceatus, O. Min. (1278-1349),* in *Coll.Franc.* 26(1956) 421-424.

Brevis notitia de vita et cultu B. Joannis Discalceati, qui natus est in loco Saint-Vougay, Britanniae Minoris oppido, ca. an. 1280, presbyter dioecesanus exstitit ac dein seraphicum habitum sumpsit. Claruit caritate in pauperes et leprosos, virtute miraculorum, spiritu prophetico et fama sanctitatis ante et post mortem, quae peste eum arripuit die 15 dec. 1349 in oppido Quimper. Causa pro confirmando eius cultu suscepta fuit an. 1914. M. A.

2902. - Cuthbert Gumbinger [of Chicago], O.F.M.Cap., *Blessed Gabriel Mary,* in *Franc.Herald* 34(1955) 71-75.

Breves notitiae biographicae Beati GABRIELIS MARIAE (GILBERTUS NICOLAI) DE RIOM, O.F.M.Obs., qui sociatam operam dedit fundationi Ordinis Annuntiatae (cf. *ibid.* 102-106. 123). I. V.

2903. - HARTMANN Alfred, *Die Amerbachkorrespondenz* I-IV. Basel 1942-1958.

In opere quo litterae, quas illustris typographus basileensis Joannes AMERBACH (ca. 1440-1513) vel scripsit vel recepit, eduntur, epistolae quorundam ex O.F.M.Obs. provinciae Argentinensis recensentur, scil. Conradi PELLIKAN (Kürsner, Pellifex) qui an. 1526 ab Ordine defecit († 1556), Francisci WILER († 1514), CHRISMANNI, Procuratoris dicti († 1524). Has notitias desumpsimus ex *Arch.Franc.Hist.* 52(1959) 142. O. R.

2904. - PETRIGNANI François-Marie, O.F.M., *Un thaumaturge du XVIIe siècle: le vénérable Bernardin de Calenzana, des Frères Mineurs de la Province de Corse (1591-1653).* Avignon, Maison Aubanel Père, [1954]. 18,5 cm., 98 pp., tab.

2905. - CEYSSENS Lucien, O.F.M., *François Mulard, « premier député antijanséniste à Rome »*, in *Rev.Hist.Église France* 41(1955) 185-210.

In laudem A. cedit quod novis ab eo detectis documentis et notis notitiis scite utens accurate describere valuit ancipites variosque casus curriculi vitae Fancisci MULARD, qui, quatuor transactis annis inter Minores Capuccinos sub nomine LUDOVICI A CHARTRES, ab Ordine aufugit et sectam calvinianam amplexatus est, donec a S. Officio obtenta absolutione et permissione (an. 1629) ad Minores Observantes transiit. Annis autem 1651-53 Romae, tamquam delegatus Sorbonae, contra iansenismi fautores operatus est. Ignorantur novissimae huius vitae vicissitudines.

Animadvertas quod card. Antonius BARBERINI, O.F.M.Cap., non erat (ut perperam asseritur p.193) nepos URBANI VIII, sed eius germanus frater; insuper card. Franciscus BARBERINI (cf. *ibid.*) non erat card. Antonii frater, sed nepos. M. P.

2906. - BERARDINI Lorenzo M., O.F.M.Conv., *Beato Giovanni Battista Triquerie dei Frati Minori Conventuali, Martire della rivoluzione francese.* Roma, Postulazione Gen. O.F.M.Conv., 1955. 17 cm., 147 pp., ill.

Occasione beatificationis (19 iun. 1955) Joannis Baptistae TRIQUERIE, O.F.M.Conv., qui in urbe Laval cum aliis 13 sacerdotibus die 21 ian. 1794, saeviente Galliae perduellione, in odium fidei interfectus est, A., diligenter colligens quidquid de hoc martyre exstat editum vel in tabulariis, vitam eius totam exponere aggreditur. Natus die 1 iun. 1737 in urbe Laval Joannes Baptista TRIQUERIE adhuc iuvenis Ordinem Conventualium ingreditur in urbe Nantes; guardianus fuit conventus de Olonne aliaque munia diligenter obivit; e conventu de Buron an. 1792 vi pulsus, urbem nataliciam adivit, ibique iusiurandum contra iura et unitatem Ecclesiae dare recusans, captivitate detentus est, ac tandem martyrio coronatur.

Acta beatificationis Joannis Baptistae TRIQUERIE aliaque documenta historica necnon descriptio solemnitatum beatificationis exhibentur in *Comm.O.F.M.Conv.* 52 (1955) 77-99; 53(1956) 217-220.

De B. Joannis Baptistae TRIQUERIE et sociorum glorioso martyrio elegans volumen vulgavit: CESBRON Émile, *Les Martyrs de Laval.* Rome, [Tipografia « Don Luigi Guanella »], 1955. 18,5 cm., 260 pp., ill., tab. Prostat fidelis versio italica: CESBRON Emilio, *I martiri di Laval.* Traduzione dal francese di F. TAMBURO, O.F.M. Conv. Roma, Corso d'Italia 1 e Piazza SS. Apostoli 51, 1955. 18,5 cm., 263 pp., ill., tab. Summarias notitias horum beatorum martyrum etiam tradit: RICCIARDI Antonio, O.F.M.Conv., *I Martiri di Laval.* Roma, Postulazione Generale O.F.M.Conv., 1955. 17 cm., 39 pp., ill. I. V.

2907. - MASSIP M., *La terrible aventure de Jean-Joseph Delsac, ci-devant cordelier,* in *Revue de l'Agenais* 83(1957) 253-262.

J.J. DELSAC tempore perturbationis gallicae in Hispaniam transiit, sed postea, in patriam reversus, in carcerem detruditur et capite plectitur in civitate Agen. M. P.

2908. - *La Clarté-Dieu.* Bulletin de liaison des Frères Mineurs de la province de France avec leurs amis. N° 1, janvier 1957. In-8°, 8 pp.

2909. - *Almanach de Saint François 1955. 1956/57/58.* Paris, Les Éditions Franciscaines, 1954. 24 cm., 93 pp., ill. - 1955/56/57. 18 cm., 160 pp., ill.

O.F.M.Cap.

2910. - CAMPION BAER [OF MARSHFIELD], O.F.M.Cap., *Province of Paris (1580-1619),* in *Round Table Franc.Res.* 20(1955) 82-91.

Primordia provinciae capuccinae Parisiensis gravibus difficultatibus fuerunt obnoxia, quarum aliae ab ipsa rerum politicarum et religiosarum nationis condicione promanabant, aliae autem a varia sodalium religiosorum sese gerendi ratione erga regem et rei publicae moderationem. Omnia haec ad fontium historicorum fidem pertractaverat GODEFRIDUS PARISIENSIS, O.F.M.Cap. (cf. *Coll.Franc.* 8[1938] 408-411; 11[1941] 113s; 21[1951] 224-226), ex cuius operibus A. potissimum notitias sumit, et compendiatim, clare ac ordinate enarrat. M. P.

2911. - WAACH Hildegard, *Angélique Arnauld. Die Geschichte einer Bekehrung und Verirrung,* in *Mystische Theologie. Jahrbuch 1956* (Klosterneuburg), 55-112.

Describuntur p.71-76 partes quas ARCHANGELUS A PEMBROKE, O.F.M. Cap. habuit in dirigenda vita spirituali Angelicae ARNAULD.

2912. - DERRIEN Albert [CYPRIEN DE FONDOUCK, O.F.M.Cap.], *La profession religieuse dans l'ancienne France. Le contrôle du Parlement et la nécessité du consentement paternel (1550-1610),* in *Annuaire de l'École des Législations religieuses* 3(1954) 25-37.

Singularis doctrina gallicana, quam Galliarum senatus prosequebatur circa patriam potestatem in eos qui statum religiosum amplecti cupiebant, causa exstitit controversiarum inter utramque potestatem, poli-

ticam scilicet et ecclesiasticam. Varii examinantur eiusmodi casus, qui sub finem saec. XVI et saec. XVII ineunte acciderunt, quorum aliqui sodales provinciae capuccinae Parisiensis respiciunt. **M. P.**

2913. - CHARTIER Maurice, *Libéralités testamentaires aux capucins de Cambrai en 1636*, in *La Quinzaine Dioc.Cambrai.* 1956. n.10. 177-178.

2914. - CHARTIER Maurice, *Les derniers capucins d'Ancien Régime du couvent de Cambrai*, in *La Quinzaine Dioc.Cambrai.* 1955. n.22. 410-411.

Recensentur sexdecim religiosi sodales qui ibi morabantur tempore subversionis gallicae, quum conventus derelinquitur vi legum civilium. **M. P.**

2915. - RAOUL DE SCEAUX, O.F.M.Cap., *L'Académie Clémentine établie au couvent des Capucins de la rue St-Honoré*, in *Amis S. François* n.74(1956) 16-24.

A. scite et erudite refert originem, difficultates, controversias et opera Societatis hebraicae Clementinae, quam sodales provinciae capuccinae Parisiensis constituerunt ad studia biblica promovenda et scientifice pertractanda. Non paucae notitiae ineditae afferuntur et prima vice textus vulgatur *Memorialis*, quod Academiae praefectus LUDOVICUS A POIX († 1782) an. 1767 Commissioni Regularium obtulit de laboribus adhuc peragendis.

Animadvertas quod cum CLEMENS XIII breve *Cum Scriptura* (18 aug. 1760) in laudem Academiae promulgavit, AMATUS A LAMBALLE erat Procurator generalis O.F.M. Cap., et non Minister generalis; ad quam supremam dignitatem non nisi mense maio an. 1768 evectus est. M. P.

2916. - BATAILLON François, *À Cherbourg en 1794. Un procès politique contre un capucin novice*, in *Miroir de l'Histoire* 2(1951) 99-103.

Publici iuris fiunt documenta authentica excerpta ex Paris *Arch. Nat., W 46-3067*, quibus vivide describitur denuntiatio et damnatio Joannis Petri Nicolai LEROUX, quondam novitii capuccini in conventu Caen. qui intrepide fidem confessus est et, annum agens vigesimum tertium, in civitate Cherbourg an. 1794 capite plectitur. **M. P.**

2917. - RAOUL DE SCEAUX, O.F.M.Cap., *Les Capucins à Châteauroux*, in *Amis St.François* n.77(1957) 22-34; *Rev.Acad.Centre* 83(1956) 9-26.

Brevis historia veteris coenobii O.F.M.Cap. provinciae Turonensis, quod an. 1624 sumitur et an. 1780 supprimitur. Notitiae ex documentis archivorum excerptae sunt. **M. P.**

2918. - [PIUS PP. XII, *Litterae apostolicae*]. ***Ad titulum et dignitatem Basilicae Minoris evehitur Templum, Deiparae Virgini a Ssma Trinitate sacrum, in urbe Blesis, Provinciae nostrae Parisiensis*** [24 iun. 1956], in *Anal.O.F.M.Cap.* 72(1956) 211s.

2918[a]. - ROBERT D'APPRIEUX, O.F.M.Cap., *Controverses religieuses en Savoie au XVIIme siècle*, in *Étud.Franc.* s.II 8(1957) 1-20. 129-146.

Multis documentis ex Arch. Prop. Fide excerptis illustratur molestum negotium controversiae inter episcopum Genevensem Joannem D'ARENTHON († 1 iul. 1695) et sodales capuccinos prov. Sabaudiae an. 1677 exortum et usque ad an. 1680 protractum (cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.1522). Post varias negotii adversas vicissitudines, mense apr. an. 1680 S. Congr. iterum praedictis missionariis capuccinis iura et privilegia missionariorum apostolicorum concessit, et exinde pacifice cum episcopis in campo missionum operati sunt, sicut pacifique usque ad an. 1677 adlaboraverant. M. P.

2919. - ARCHANGE D'ALTDORF, O.F.M.Cap., *Nécrologe. Frères Mineurs Capucins, Province de Strasbourg* [Strasbourg-Koenigshoffen, Couvent des Capucins, 1955]. 20 cm., V-729 pp.

Praesens *Necrologium*, cuius exemplaria tantummodo polygraphica exstant, religiosos sodales recolit veterum provinciarum Campaniae (ab an. 1585), Lotharingiae (ab an. 1661) et Alsatiae (ab an. 1729), quae tempore gallicae perturbationis sunt suppressae, et intra confinia hodiernae provinciae Strasburgensis (ab an. 1920) erant constitutae. Amplitudo notitiarum pendet a fontibus, quos A. adhibere potuit; generatim nonnisi nomen sodalium, tempus et locus obitus designantur. Plus tercenti religiosi, quorum tempus obitus latet, secundum litterarum ordinem per diversos anni dies distribuuntur. In quolibet autem die non unus ordo chronologicus servatur, sed potius ordo chronologicus pro unaquaque provincia. Optandum est ut cum laudatum opus typis vulgabitur, et utinam praesto fiat, aptis indicibus exornetur. M. P.

2920. - JOACHIM J., *Les « signes extérieurs du culte » (1793-1794)*, in *Annuaire Soc.Hist.Sundgovienne* (Mulhouse) (1954) 48-54.

Inter signa cultus externa in quibusdam Alsatiae civitatibus proscripta tempore perturbationis gallicae enumeratur barba Capuccinorum, quamvis barba anabaptistarum permitteretur. Ex *Rev.Hist.Égl.Franc.* 41(1955) 393. M. P.

2921. - KASTENER Jean, *Les capucins à Plombières (1649-1791)*, in *Étud.Franc.* s.II 6(1955) 92-100. 191-204; 8(1957) 147-167.

Feliciter plura exstant documenta in publico urbis archivo, quae attente perlustrata et diligenter ordinata nobis offerunt historiam coenobii eiusque incolarum actuositatem ab anno fundationis 1649 usque ad definitam derelictionem an. 1791. Aliqua documenta integre exscribuntur et in fine catalogus religiosorum exhibetur, quorum nomina in documentis significata sunt. M. P.

2922. - GRUNINGER H., *Le Weimbach, la Cour franche, le Couvent de Capucins*. Colmar, Impr. des Dernières Nouvelles, 1954. In-8°, 35 pp.

Prope coenobium Praemonstratensium, cuius historia summatim

describitur, aderat ab an. 1613 conventus O.F.M.Cap. (Weimbach-Kientzheim), qui an. 1791 est derelictus; nunc autem nec vestigium aedificii conservatur. Cf. *Rev.Hist.Égl.Franc.* 41(1955) 151. M. P.

2923. - ARCHANGELUS SIEFFERT [VON ALTDORF], O.F.M.Cap., *Das Kapuzinerkloster Schlettstadt, 1655-1791,* in *Annuaire de la Société des amis de la bibliothèque de Sélestat* 4(1954) 79-116; 5(1955) 101-142.

Notitias e tabulariis hauriens A. ortum, duplicem constructionem, vicissitudines praecipuas et suppressionem coenobii O.F.M.Cap. de Schlettstadt (Sélestat) in Alsatia describit.

Sermo fit de primo tentamine fundationis, cuius annus nescitur (1646?). Post obtentum Episcopi argentinensis permissum (12 maii 1655), 8 aug. 1655 primum lapidem iecerunt conventus ad S. Nicolaum extra urbem. Eiusdem ecclesiam vero Gabriel HAUG, ep. auxiliaris, 21 maii 1662 consecravit. Notitiae memorandae proponuntur de sodalium operositate apostolica. Cf. in parte I, p.101-104, elenchum superiorum coenobii. Quia ob oppidi munimenta ab exercitu gallico exstructa conventus valde insalubris evasit, alium erigere inceperunt 24 iun. 1715, quem sodales prov. Alsatianae 1729 acceperunt. Ratio secundum quam aedes fabricatae sunt ab Auctore fusius aestimatur. Enumerantur dein sodales capuccini vel e civitate ipsa vel e territorio circumstante orti (II, 109-123). Vi decreti 20 apr. 1790 conventus in possessionem civilem transiit, et anno sequente ut domus communis funeribus vacuanda destinatus est. Ob pressionem auctoritatis civilis quae confratres a fidelitate erga Ecclesiam avertere conata est, ipsi 18 apr. 1791 in exsilium emigrare statuere. Postremo nomina et facta ultimorum sodalium delibantur. Plures nimirum pro intrepida fide maximos dolores perpessi sunt nullusque clero iurato nomen dedit. Apponuntur aliquae appendices minores, inter quas elenchus fratrum in conventu defunctorum (II, 141-142). O. R.

2924. - ARCHANGELUS SIEFFERT [VON ALTDORF], O.F.M.Cap., *Die Kapuziner zu Weissenburg (1684-1791) und die katholische Restauration beiderseits der Lauter,* in *Arch.Égl.Als.* 5(1953-54) 135-178.

Elucubrationes anteriores de renovatione professionis catholicae in regionibus ab utraque parte rivi Lauter sitis (cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.1535) prosequens, A. hic quartum caput proponit sequentibus verbis inscriptum: *Die Kapuziner-Missionspfarreien in der Südpfalz (1684-1800).*

Ob expressum mandatum praefecti argentinensis an. 1693 conventui O.F.M.Cap. de Weissenburg (Wissembourg) in Alsatia impositum est ut curam animarum in locis Bergzabern, Dörrenbach et Oberottenbach adsumeret. Ob ducum ibidem dominantium professionem religiosam saepius mutatam confratres munus quam maxime arduum obiverunt, sicut A. notitiis ex tabulariis haustis abundanter illustrat. Munificentia ducis catholici GUSTAVI SAMUELIS LEOPOLDI DE CLEEBURG (1718-1731) et cuiusdam viduae 3 aug. 1724 hospitium in civitate Bergzabern obtinuerunt. Tempore rebellionis gallicae confratres an. 1793 eiecti sunt propter iusiurandum non praestitum. O. R.

2925. - [BRUNO BOMBENGER VON EGUISHEIM, O.F.M.Cap.], *Unsere Liebe Frau von Weiler.* [Weiler-Wissembourg, Wallfahrtsleitung, 1954]. 17,5 cm., 20 pp., ill.

Ob dolendas vicissitudines antiquissimum sanctuarium *Maria Heimkehr* (G'hör) in vico Weiler prope civitatem Wissembourg situm (803) tempore reformationis dirutum est at studio VICTORIS KRÄUTTLI A So-

LOTHURN, O.F.M.Cap., tunc parochi in civitate de Wissembourg, necnon munificentia regis Polonorum STANISLAI an. 1725 reaedificari incoeptum est. Cura vero peregrinorum sodalibus capuccinis statutis diebus commissa est, at ipsi ob rebellionem gallicam an. 1791 eiecti sunt. Nostrates illuc definitive redierunt an. 1921. Cf. etiam *Coll.Franc.* 9(1939) 314 et *Bibliog.Franc.* VII, n.3992. - Memoramus quoque: ARCHANGE SIEFFERT [D'ALTDORF, O.F.M.Cap.], *U. L. Frau von Weiler/Weißenburg*, in *Almanach Sainte-Odile. Odilien-Kalender für das Jahr 1955* (Strasbourg) 30(1954) 44-46.

2926. - LYLE PEYOVICH (OF CHICAGO), O.F.M.Cap., *Apostle to the Calvinists*, in *Round Table Franc.Res.* 21(1956) 89-96.

Praebetur conspectus multiplicis et efficacis apostolatus CHERUBINI A MAURIENNE, O.F.M.Cap., qui in ducatu Chablasii multa operatus est ut haereticos ad sinum Ecclesiae traheret.

Ad mortem insignis missionarii quod attinet, sciendum est CHERUBINUM non die 20 iul. an. 1611, ut perperam asseritur, sed die 23 oct. an. 1609 ad superos volasse. Placet verba depromere, quae die 23 oct. eiusdem anni 1609 Nuntius Apostolicus Sabaudiae ex civitate Taurinensi ad card. a Secretis scribebat: « É morto hoggi in questo convento de padri Capuccini del Monte il padre fra Cherubino da Mauriana; il che sarà di danno alle missioni » (Roma, *Arch.Vat.*, *Borghese II, 291*, f.406*v*). Cf. *Italia Franc.* 12(1937) 264. M. P.

2927. - [FRANCISCO DE GUIMARÃES, O.F.M.Cap.], *O mais ilustre capuchinho portugués no estrangeiro*: *O beato Cassiano de Nantes*, in *Bol.Of.Comis.Fr.M.Cap.Portugal* n.5(1956) 43-50.

Quod iam biographi CASSIANI A NANTES scripserant, nempe beatum virum patre et matre lusitanis natum esse, nunc omni cum certitudine demonstratur; nomen patris erat Joannes LOPES NETO et nomen matris Guiomar OLIVEIRA, quod perperam saepe transcriptum erat ALMÉRAS vel DOLIVÈRE. Praeterea describitur curriculum missionis et martyrii CASSIANI († 7 aug. 1638). Publici iuris fit rarissima imago beatorum CASSIANI A NANTES et AGATHANGELI A VENDÔME, auctoribus capuccinis VITALE A SAINT-ÉTIENNE († 1674) et PAULO A LOTHARINGIA. M. P.

2928. - VAULX Bernard de, *Guide de Bourbon-Lancy*. 1955.

Auctor accurate describit vitam et operositatem ARCHANGELI A BOURBON-LANCY, O.F.M.Cap., in eadem urbe nati an. 1625 ibique mortui an. 1694. Cf. THÉOTIME DE SAINT-JUST, O.F.M.Cap., *Les Capucins de l'ancienne province de Lyon* II/1, Saint-Étienne 1958, 363-366. M. P.

2929. - RAOUL [DE SCEAUX], O.F.M.Cap., *Le Père Honoré de Cannes et ses missions en France au XVIIe siècle*, in *Ét.Franc.*, n.s. 8(1957) 81-96. 204-221.

Notitiis excerptis ex relationibus coaevis ut plurimum editis, quarum tamen exemplaria rarissima sunt, A. describit singulas missiones populares quas per totam fere Galliam an. 1673-1694 praedicavit eximius Evangelii praeco sodalis capuccinus HONORATUS A CANNES (8 ian. 1632-

14 ian. 1694), magno animarum fructu et populorum plausu. Ex eisdem fontibus recoluntur uberes missionum fructus et palam fit methodus, quae adhibebatur. Exhibentur quoque nomina eorum qui missionario sociam praestabant operam. Dissertatio prodiit quoque in *XVIIe Siècle. Bull.Soc.Étud.XVIIe Sièclè* (1957) 349-374. M. P.

2930. - RAOUL DE SCEAUX, O.F.M.Cap., *Les Capucins-médecins du Louvre*, in *Amis de St. François* n.75(1956) 19-26.

Sic dicti archiatri de Louvre erant sodales capuccini HENRICUS A MONTBAZON († 9 febr. 1694) et TRANQUILLUS AB ORLÉANS († 30 ian. 1709), qui laudabiliter medicinam exercuerunt et opera medicinalia scripserunt. A. exquisitas et sparsas notitias collegit et interpretatus est. Addidit quoque notitiam fratris laici ANGELI PARISIENSIS, O.F.M. Cap., qui in aula LUDOVICI XIV et ipse medicinam exercuit. M. P.

2931. - DUFAUR Marguerite, *Père Marie-Antoine, le routier du Seigneur*. Préface de S. Ém. le Cardinal Saliège, archevêque de Toulouse. Paris, Éditions Spes, 1954. 19 cm., 254 pp.

Potius quam biographiam Servi Dei ANTONII MARIAE A LAVAUR, O.F.M.Cap., A. sibi proposuit eventus quosdam extollere, qui magis illius animum invictum et indefessam actuositatem apostolicam manifestant. Et revera res gestas seligit et agili calamo et stilo amoeno populique captui accommodato significanter enarrat; et insuper imaginem depingit suavem et allicientem celeberrimi missionarii zelo animarum exaestuantis, qui in regno divino propagando et propugnando requiem non novit.

Vir Dei natus erat e gente Clergue die 23 dec. 1825, sacerdos effectus die 21 sept. 1850, Ordinem ingressus an. 1855. Pientissime obiit Tolosae die 8 febr. 1907. Ab an. 1946 in Curia Romana processus beatificationis instauratur. Notitiae praesentis libri excerptae sunt ex ERNEST-MARIE DE BEAULIEU, O.F.M.Cap., «*Le Saint de Toulouse*». *Vie du P. Marie-Antoine*, Toulouse 1928, et MARIE-ANTOINE DE LAVAUR, O.F.M.Cap., *Mes souvenirs*, Paris 1930. - Vide etiam *Een Kruisvaarder van Lourdes*, in *Franc.Standaard* 59(1957-58) 230-235 ubi celebratur Antonius Maria qua apostolus et dux peregrinationum ad sanctuarium de Lourdes, ubi varias caeremonias populares ususque religiosos introduxit hucusque permanentes. Cf. similem brevem notitiam JOSEPH SMETANA [OF BLOOMER], O.F.M.Cap., *The Saint of Toulouse*, in *Round Table Franc.Res.* 22(1957) 22-27. M. P.

2932. - ARCHANGE SIEFFERT [VON ALTDORF], O.F.M.Cap., *P. Bonaventura von Mulhouse, Generaldefinitor des Kapuzinerordens*, in *Almanach Saint-Odile. Odilien-Kalender für das Jahr 1955* (Strasbourg) 30 (1954) 137-138.

P. BONAVENTURA die 18 iun. an. 1903 natus et die 19 maii an. 1952 in munus definitoris generalis O.F.M.Cap. assumptus, postquam ab an. 1945 provinciam Strasburgensem rexerat, die 1 maii an. 1953 ad superos volavit. Vide etiam notitiam necrologicam in *Anal.O.F.M.Cap.* 69(1953) 148s. M. P.

2933. - *Très Révérend Père Samuel de St-Étienne (1863-1955)*, in *Petit Mess.S.Franç.* 61(1956) 69-71. 94-96. 116-119. 141-142.

Brevis notitia biographica huius sodalis capuccini, qui in sua Lugdunensi provincia egregie operatus est. Obiit in Crest die 11 dec. an. 1955.
M. P.

2934. - *Schematismus Ordinis Fratrum Minorum Sancti Patris Francisci Capuccinorum Provinciae Sancti Francisci Parisiensis in Gallia.* Dispositus mense septembris 1954. [Rouen, Impr. Rouennaise, 23-27 rue du Pré-de-la Bataille, 1954]. 24 cm., 16-[36] pp.

2935. - *Schematismus des Frères Mineurs Capucins de la Province de Toulouse.* 15 novembre 1955. Toulouse, Impr. Fournié, 27, Boulevard Riquet, [1955]. 21,5 cm., 32 pp.

2936. - *Schematismus Ordinis Fratrum Minorum Sancti Patris Francisci Capuccinorum Provinciae Sancti Bonaventurae Lugdunensis in Gallia.* Dispositus mense ianuario 1955. [Lyon, Imprimerie Emmanuel Vitte, 1955]. 21,5 cm., 23 pp.

18. - *Germania*

Generalia

2937. - SCHOTTENLOHER Karl [†], *Bibliographie zur deutschen Geschichte im Zeitalter der Glaubensspaltung, 1517-1585.* Zweite, unveränderte Auflage. I. Band: *Personen A-L.* - II. Band: *Personen M-Z.* - III. Band: *Reich und Kaiser, Territorien und Landesherren.* - IV. Band: *Gesamtdarstellungen, Stoffe.* Stuttgart, Anton Hiersemann, 1956/56/57/57. 27 cm., X-631, X-760, VIII-569, VIII-762 pp.

Hoc maximae molis opus bibliographicum tempus reformationis in Germania an. 1517-85 respicit atque omnia opera et commentationes cuiuslibet linguae quae ad thema se referunt, secundum aptos respectus subdivisa colligit.

SCHOTTENLOHER († 1954) hanc collectionem primum inter an. 1933-1940 ediderat, at cum parvus numerus exemplarium iam diu penitus divenditus esset, domus libraria eam immutatam denuo in lucem proferre statuit. Etiamsi attentio potior, uti patet, reformationis promotoribus dicatur, tamen in singulis voluminibus crebro de nostris rebus sermo fit. Non est locus singula enumerandi. Cf. in duobus tomis prioribus, quibus bibliographia personarum adducitur, v.g. Michael ÁLVAREZ, O.F.M. Obs. (I, 16s), Thomas MURNER, O.F.M.Conv. (II, 75*b*-78*a*). Significamus praesertim ex vol. IV (215*b*-217*a*) articulum *Franziskaner*, ubi lector insuper ad voces aliorum tomorum opportune delegatur. Pauca vero innuuntur sub voce *Kapuziner* (IV, 324*b*). Hic adiungimus: V. Band: *Nachträge und Ergänzungen, Zeittafel;* VI. Band: *Verfasser- und Titelverzeichnis, ibid.* 1958/58. VIII-546, VI-677 pp. - Cf. etiam NEWALD Richard, *Die deutsche Literatur vom Späthumanismus zur Empfindsamkeit, 1570-1750.* 2., verbesserte Auflage. (Geschichte der deutschen Literatur von den Anfängen bis zur Gegenwart, 5). München, Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1957. In-8°, X-560 pp.
O. R.

2938. - HASENBERG P.J. - WIENAND Adam (edd.), *Das Wirken der Orden und Klöster in Deutschland.* Erster Band. Köln, Wienand-Verlag, [1957]. 23 cm., 436 pp., ill.

Editores hoc volumine eleganter adornato historiam Ordinum religiosorum in Germania florentium necnon sodalium ipsorum actuositatem intra et extra patriam exponunt, eo quidem fine, ut vocationes ob eventus postbellicos satis diminutas adaugeantur.

Hic innuemus articulos tantum generaliores quibus nostrae res quoque tractantur; studia monographica de re franciscana suo quoque loco separatim recensentur. - HARDICK Lothar, O.F.M., *Die Verwirklichung der Ordensidee vom hohen Mittelalter bis zur Gegenwart* (33-47) evolutionem vitae religiosae inde a saec. XII usque ad nostros dies delibans, saepius de Ordinibus franciscalibus loquitur. - Ordinum subsidia ad curam animarum allata aestimat U. PLOTZKE, O.P. (84-90); eorum merita in educatione et institutione praedicat W. BAUMJOHANN, C.S.Sp. (91-102); opera caritatis, in quibus plures familiae franciscanae omnis aevi eminuerunt, delibat B. RÜTHER, O.S.Cam. (103-117); actuositatem missionariam, at praesertim proprii Instituti, celebrat W. HUNGER, S.J. (118-132). Expressa mentione digna est collatio: BÜTTNER Albert, *Die Orden und Kongregationen in der Seelsorge für die Katholiken deutscher Sprache im Ausland* (133-138), qui curam describit, quam sodales religiosi necnon sorores de familiis germanicis in varias mundi partes emigratis sibi assumpserunt. Quod promerita alumnorum O.F.M., O.F.M.Conv., O.F.M.Cap. et plurium Congregationum T.O.R. spectat, cf. rationaria p.134 et 137s. - *Gefahren aus dem Osten! Die immer wiederkehrende Bedrohung des Abendlandes. Briefe und Berichte von Franziskaner-Missionaren aus dem 13. Jahrhundert* (222-226). Redduntur epistulae JORDANI A GIANO, O.Min., ex opere verso et edito a L. HARDICK, O.F.M. (cf. *supra* n.1529), p.108-110. 112-114. Praeterea quaedam offeruntur documenta JOANNIS A PIANO DE CARPINE, O.Min. - Collectanea clauduntur cum tabula chronologica satis ampla (417-422) necnon cum elencho inscriptionum monasteriorum et superiorum provincialium (423-425). Volumen alterum, quo munera specifica variaque genera Ordinum et Congregationum monialium et sororum enarrabuntur, quantum sciamus, nondum in lucem editum est. O. R.

2939. - BAUER Bernward, O.F.M.Conv., *Die Minderbrüder des hl. Franziskus in Deutschland,* in P.J. HASENBERG - A. WIENAND, *Das Wirken der Orden und Klöster in Deutschland,* I, Köln 1957 (cf. *supra* n. 2938), 193-197.

Modo generaliore aestimantur adventus O.Min. in Germaniam an. 1221 necnon eiusdem rapida diffusio, provinciarum divisio et provida operositas apostolica.

Adiunxisse iuvat commentarios sequentes: BARTH Medard, *Heiltumführer und Almosensammler des Mittelalters. Die Mandate des Straßburger Bischofs Wilhelm von Honstein, 1506-1541,* in *Freiburger Diözesan-Archiv* 74(1954) 100-131; WEITHAAS Anselm, *Franziskanischer Aufbruch im Protestantismus,* in *Die Anregung* (Köln) 7(1955) n.12, 15-18; GALL E., *Dome und Klosterkirchen am Rhein.* München, Hirmer, [1956]. In-4°, 149 pp., 200 tab., 82 ill. - Condicio actualis familiarum franciscalium in Germania inspici potest in: *Generalschematismus der katholischen Männer- und Frauenklöster.* Köln 1955 (cf. *Theol.Glaube* 53[1963] 148). O. R.

2940. - LEHMANN Edgar, *Die Bibliotheksräume der deutschen Klöster im Mittelalter.* (Schriften zur Kunstgeschichte, 2). Berlin, Akademie-Verlag, 1957. 27,5 cm., VI-50 pp., 65 tab.

Splendido hoc volumine A. evolutionem prosequitur architecturae bibliothecarum monasteriorum germanicorum in media aetate fundatorum.

Quod nostras res attinet, de momento nostri Ordinis in exstruendis ornandisque bibliothecis sermo fit (p.19), necnon summaria descriptio plurimarum nostrarum bibliothecarum affertur: Angersmünde/Potsdam, O.Min. (constructa saec. XIV:

p.29*b*), Breslau ad S. Bernardinum, O.F.M.Obs. (inter 1483-1502: 31*b*), Erfurt, O.Min. (fundatum an. 1223/4: 33*b*), Nürnberg, O.Min. (bibliothecam erexit Albertus PUCHELBACH, O.F.M.Conv., † 1471: 41*a*), Wien, S. Maria ad Nivem, O.F.M.Conv. (saec. XIV: 46*b*), Zerbst in regione Anhalt, O.F.M.Obs. (post primam medietatem saec. XV: 47*a*). O. R.

2941. - ROSENFELD Hellmut, *Der mittelalterliche Totentanz. Entstehung - Entwicklung - Bedeutung.* (Beihefte zum Archiv für Kulturgeschichte, 3). Münster/Köln, Böhlau-Verlag, 1954. 22,5 cm., IX-372 pp., tab.

Duobus saltem capitulis influxus franciscanus data opera examinatur in hac docta historia famosae saltationis funebris mediaevalis, scil. *Kleinbürgerlichkeit und franziskanische Frömmigkeit im Hamburg-Berliner Totentanz* (p.204-214) necnon *Der mittelrheinische Totentanz als Ausdruck rheinischer Stadtkultur und franziskanischer Frömmigkeit* (230-254).

In nota serie imaginum quae, saec. XV Berolini in atrio sub turri ecclesiae S. Mariae depictae, talem saltationem cum morte exprimunt et intime coniunguntur cum alia serie, nunc deperdita, antiquae ecclesiae S. Magdalenae Minoritarum Hamburgensium, influxus franciscanus evidenter ostenditur: praedicator e suggestu tonans est franciscanus, crux Christi centralem locum occupat, Salvator crucifixus initium est et finis processionis, in textibus appositis et in tota pictura attentio magis exhibetur simpliciori populo. - Eadem mens idemque spiritus franciscanus deprehenditur in carminibus examinatis, scil. textu inedito Kassel, *Landesbibl. 4 Mss. poet. 5* (ca. 1460) et tribus editionibus *Dotendantz mit figuren, clage und antwort schon von allen staten der werlt* (Heidelberg 1485[?], Mainz 1492, München post 1500). S. ST. A.

2942. - VEIT Ludwig Andreas - LENHART Ludwig, *Kirche und Volksfrömmigkeit im Zeitalter des Barock.* Freiburg, Verlag Herder, 1956. 23 cm., XII-332 pp.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 347-349.

2943. - BRECHER August, *Die kirchliche Reform in Stadt und Reich Aachen von der Mitte des 16. bis zum Anfang des 18. Jahrhunderts.* (Reformationsgeschichtliche Studien und Texte, 80-81). Münster/Westf., Aschendorff, [1957]. 24 cm., XXII-431 pp.

Nostra praeprimis interest huius libri sectio V (p.324-410), qua promerita plurium conventuum in urbe et parvo regno Aquisgranensi saec. XVI-XVIII exsistentium delibantur. Influxus religiosorum ad varios vitae ecclesiasticae campos, ab A. copiose illustratos, extendebatur, puta sacramentorum administrationem, artis christianae litterarumque cultum, populi educationem, caritatem, etc. Res et personae franciscanae commode reperiuntur indicibus diligentissime confectis (cf. v.g. *Franziskaner, Kapuziner, Klarissen*).

Innuimus dein: STEPHANY E. - SCHIFFERS H., *Aachen*, in *Lexikon der Marienkunde.* 1. Lieferung, Regensburg 1957, col. 1-14, ubi etiam de promeritis sodalium O.F.M. et O.F.M.Cap. in cultu mariano provehendo sermo fit (10s). - Cf. similiter: *Andernach, Kr. Mayen, ehem. Minoriten, bzw. Franziskanerkirche, jetzt Evangelische Christuskirche*, in *Jahrb.Gesch.Mittelrheins* 8-9(1956-57) 241-243 (antiqua ecclesia O.Min. a fine saec. XIII usque ad saec. XIV incipiens exstructa fuit). O. R.

2944. - STAMER Ludwig, *Kirchengeschichte der Pfalz.* III. Teil, 1. Hälfte: *Das Zeitalter der Reform (1556-1685).* Speyer, Pilger-Verlag. 1955. 21 cm., 263 pp., tab.

Historia ecclesiastica provinciae Palatinatus, cuius vol. II: *Vom Wormser Konkordat bis zur Glaubensspaltung,* an. 1949 prodierat, hac prima sectione tomi III contentiones tempore reformationis protestanticae describit.

Quod res franciscanas spectat, condiciones tristissimae Fratrum Minorum *Gaudentium* Spirae saec. XVI significantur (p.45s). Promerita sodalium capuccinorum in moribus populi clerique emendandis sibi comparata capite proprio aestimantur (179-183). Haud immerito A. haec adnotat: « Während die Verdienste der Jesuiten um die kirchliche Reform allenthalben bekannt und mit Recht gefeiert werden, findet die Bedeutung der Kapuziner für die Erneuerung des kirchlichen Lebens im siebzehnten Jahrhundert nicht die genügende Würdigung » (179). De libro videas etiam *Franc.Leven* 39(1956) 29s. - Cf. etiam: *Die Kapuziner in der Pfalz im Zeitalter der Reform,* in *Provinzbote* (Bayern O.F.M.Cap.) 29(1955) 136-139, ubi paginae de sodalibus capuccinis agentibus lectoribus proponuntur. O. R.

2945. - STRUCK Wolf Heino, *Das St. Georgenstift, die Klöster, das Hospital und die Kapellen in Limburg an der Lahn. Regesten 910-1500.* (Veröffentlichungen der Historischen Kommission für Nassau, XII. Quellen zur Geschichte der Klöster und Stifte im Gebiet der mittleren Lahn bis zum Ausgang des Mittelalters, 1). Wiesbaden, [Selbstverlag der Historischen Kommission für Nassau], 1956. 24,5 cm., LX-870 pp., 1 tab. geogr.

Cf.. recensionem in *Coll.Franc.* 27(1957) 339-340.

2946. - TÜCHLE Hermann, *Kirchengeschichte Schwabens. Die Kirche Gottes im Lebensraum des schwäbisch-alamannischen Stammes.* 2. Band: Stuttgart, Schwabenverlag, 1954. 18,5 cm., 504 pp., 11 tab.

De huius praestantis repertorii primo volumine quod an. 1958 alteram editionem vidit, pauca diximus in *Bibliog.Franc.* X, n.2336. Tomus secundus historiam Ecclesiae penes populum suebo-alamanicum inde ab interregno usque ad saec. XV inclusive explicat.

Res nostras spectant capita de momento monasteriorum (p.89-116), de mysticis Suebiae agentia (116-168; de RUDOLFO RISS A BIBERACH, O.Min. [p.123], de monasteriis Sororum franciscalium [p.150-156]), de vita religiosa et de eiusdem reformatione (187-246). A. affirmationes suas adnotationibus criticis, in finem libri relegatis, roborat. Res historiam franciscanam attinentes ceteroquin indicibus facile reperiuntur. O. R.

2947. - WILLBURGER August - TÜCHLE Hermann, *Geschichte der katholischen Kirche in Württemberg.* Rottenburg, Bader'sche Verlagsbuchhandlung, [1954]. 19,5 cm., 100 pp.

In hoc opere legimus elenchum coenobiorum media aetate conditorum et conventuum inde ab instauratione professionis catholicae exsistentium (p.28-30. 59). Inter alia disseritur de B. ELISABETH ACHLER DE REUTE, etiam Elisabeth Bona seu *Gute Beth* vocata, T.O.R. (1386-1420: p.37s). O. R.

2948. - BAUERREISS Romuald, O.S.B., *Kirchengeschichte Bayerns*. Vierter Band: *Das XIII. und XIV Jahrhundert*. - Fünfter Band: *Das XV. Jahrhundert*. St. Ottilien, Eos Verlag der Erzabtei, [1953/55]. 24 cm., XVII-227, XII-226 pp., tab.

His voluminibus materiarum copia et eruditione secura eminentibus A. historiam Ecclesiae in regno bavarico feliciter claudit.

In vol. IV Ordo franciscalis velut praestans fructus novae imaginis spiritualis Christi, scil. patientis, exhibetur (p.4-11). Sermo fit insuper de fr. CASTINO, O.Min. († 14 dec. 1271: cf. *Dokumente ältester Münchner Familiengeschichte* [*infra* n.3000], p.328*a*) qui primum locum minoriticum monacensem condidisse perhibetur. Tamquam mystici bavarici delibantur (61-67): DAVID AB AUGUSTA, O.Min., LAMPERTUS DE RATISBONA, O.Min. (fl. saec. XIII), WERNERUS DE RATISBONA, O.Min. (fl. saec. XIII; cf. *Coll.Franc.* 11[1941] 315s), OTHO PASSAVIENSIS, O.Min. († ca. 1390) et MARQUARDUS A LINDAU, O.Min. Agitur insuper de necessitudine LUDOVICI BAVARICI regis cum Ordine nostro (121 ss) et crebro de promeritis BERTHOLDI DE RATISBONA (cf. 220*a*). - In vol. V fusius de Observantiae et Clarissarum reformatione sermo instituitur (68-75), nec praetermittitur praestans momentum S. JOANNIS DE CAPISTRANO (cf. 218*b*). Cf. quoque p.95s (Stephanus FRIDOLIN, † 1498, et Henricus VIGILIS A WEISZENBURG, † 1499, uterque O.Min.). O. R.

2949. - ALBRECHT Dieter, *Die deutsche Politik Papst Gregors XV. Die Einwirkung der päpstlichen Diplomatie auf die Politik der Häuser Habsburg und Wittelsbach, 1621-1623*. (Schriftenreihe zur bayerischen Landesgeschichte, 53). München, C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1956. 25 cm., VII-148 pp.

In negotio, ut MAXIMILIANO I duci Bavariae ab Imperatore dignitas electoralis Palatinatus conferretur, maximo cum studio Vindobonae laborabat, contra nuntium anglicum Joannem DIGBY, HYACINTHUS A CASALE, O.F.M.Cap. (p.19-31. 66-82). Sermo fit etiam de confratris sociis, et speciatim de tribus relatoribus: DIDACO A QUIROGA, pro quo A. elucubrationem BONAVENTURAE A CARROCERA, O.F.M.Cap., in proprium usum convertit completque (cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.1634), VALERIANO MAGNI A MILANO necnon BASILIO AB AIRE (cf. *Coll.Franc.* 1[1931] 81-83), omnibus ex O.F.M.Cap. Operositas HYACINTHI 24 febr. 1623 reapse optatum finem attigit, qui successus etiam ab eiusdem adversariis praecipuo ipsi attribuitur. Pervestigatio A. documentis tabulariis Archivi Vaticani innititur. O. R.

2950. - SCHWAIGER Georg, *Kardinal Franz Wilhelm von Wartenberg als Bischof von Regensburg* (*1649-1661*). (Münchener Theol. Stud.. I/6). München, Karl Zink Verlag, 1954. 23 cm., XVIII-329 pp., 1 tab.

Hac dissertatione A. vitam et actuositatem card. FRANCISCI GUILELMI DE WARTENBERG, ep. Ratisbonensis describit. Sicut eiusdem pater, dux FERDINANDUS, cui 1 mart. 1593 natus est, et ipse peculiari affectione erga S. FRANCISCUM ASSISIENSEM eiusque filios tenebatur.

Speciatim sodales O.F.M.Ref. fovebat, operam socians ad fundationem saltem 40 coenobiorum ipsorum (cf. p.172-174). Verumtamen in hoc opere, documentis tabulariis undique innixo, etiam de aliis familiis franciscanis saepius sermo instituitur, videl. de O.F.M.Conv., O.F.M.Cap. et O.S.Cl. Cf. in indice rerum sub vocibus: *Franziskaner, Klarissen, Regensburg/St. Salvator* (Minoriten). Pro singulis lectorem delegamus ad *Rev.Hist.Eccl.* 50(1955) 218-221. O. R.

O.Min./O.F.M. - eventus et loci

2951. - Hardick Lothar, O.F.M., *Der Franziskaner-Orden in Deutschland von der Reformation bis zur Gegenwart*, in P.J. Hasenberg - A. Wienand, *Das Wirken der Orden und Klöster in Deutschland* I, Köln 1957 (cf. *supra* n.2938), 198-204.

Hoc commentariolo A. intendit conspectum historicum offerre O.F.M. in Germania inde a iuridica separatione Observantiae ab O.F.M.Conv. (1517). Praeter alia illustrantur intrepida fidei catholicae defensio, cultus scientiarum theologicarum, interna ac externa incrementa, magnae difficultates vitae religiosae a motu *Kulturkampf* obiectae, florens renovatio provinciarum Saxoniae, Thuringiae et Coloniensis. Conspectus clauditur cum rationario augmentum sodalium O.F.M. in Germania inde ab an. 1910 et operositatem confratrum prov. Saxoniae inter an. 1939-1947 exhibente.

Significamus insuper: *Wie sieht es hinter Klostermauern aus? Ein Tag im Franziskanerkloster*, in *Kath.Digest*. Internationale kath. Monatsrundschau 9(1955) 17-19. - Pro prov. O.F.M. Coloniensi adiungimus quoque: Herwig Hadumar, O.F.M., *Marianische Wallfahrtsstätten in Deutschland, von Söhnen des hl. Franziskus betreut. Hardenberg-Neviges*, in *Bruder Franz* 7(1954) 20-22 (conventus fundatus fuit 1675 sub titulo Immaculatae Conceptionis); Linden Osmund, O.F.M., *Die Franziskaner in Euskirchen*, in *Sechshundert Jahre Stadt Euskirchen, 1302-1952*, Band I, Euskirchen 1952, 151-156 (confratres O.F.M. 1916 in hanc civitatem venerunt; cf. *Bibliog. Franc.* X, n.2390); Wiegels P., *Zur Geschichte des Franziskanerklosters in Elten* [*Niederrhein*], in *Heimatkalender für den Landkreis Rees*, Emmerich a. Rh. 1954, 137-141 (coenobium O.F.M.Rec. 1679 conditum fuit). O. R.

2952. - Lippens Hugolinus, O.F.M., *Circa divisionem provinciae Rheni disquisitio (1246-1264)*, in *Arch.Franc.Hist.* 48(1955) 217-224.

Provincia monastica franciscalis Rheni an. 1230 constituta in duas, videlicet Coloniensem et Alemaniae superioris, incerto tempore divisa est. Quod quidem an. 1239 alii dixerunt, sed Auctor demonstrat quod an. 1244-46 provincia Rheni adhuc erat indivisa, pariterque statuit praefatam divisionem ante an. 1264 factam esse. M. P.

2953. - *Alemania Franciscana Antiqua. Ehemalige franziskanische Männer- und Frauenklöster im Bereich der Oberdeutschen oder Straßburger Franziskaner-Provinz mit Ausnahme von Bayern. Kurze illustrierte Beschreibungen.* Erster Band. Zum 250. Todestag des Markgrafen Ludwig Wilhelm. - Dritter Band. In Kleinauflage als Sonderdruck herausgegeben von der bayr. Franziskaner-Provinz durch Johannes Gatz, [O.F.M.]. Ulm/Donau, Kom.-Verlag August Späth, 1956/57. 24 cm., 229, 227 pp., ill., 2 tab. geogr.

Quoniam prov. Bavarica olim ad veterem prov. Argentinensem O.Min. pertinebat, ipsa in grati sensus testimonium, promovente Joanne Gatz, O.F.M., et pluribus eruditis viris operam sociantibus, hanc alteram inchoavit seriem, qua secundum easdem normas ac pro opere *Bavaria Franciscana Antiqua* (cf. *infra* n.2969) vicissitudines conventuum nunc exstinctorum pergrandis prov. Argentinensis minoriticae enarrantur.

Primo et tertio volumine 27 elucubrationes monographicae continentur. Illae primi voluminis delibant coenobia iuxta Rhenum sive in Germania sive in Helvetia quondam sita. Tomus tertius vero praesertim conventibus O.F.M.Conv. dicatur. De unaquaque adumbratione infra singulatim erit loquendum. Cum collationes ob rationes technicas absque ordine sive chronologico sive geographico typis mandantur, tabula varias prov. Argentinensis partes ante lectorum oculos proponens valde utilis evadit (I, p.229). In vol. III, p.150, insuper tabula geographica conventus primi Ordinis — O.F.M.Cap. tamen excepto — in regione custodiae Alsatiae exsistentes ostenduntur. Laude digni sunt demum indices tam nominum quam locorum occurrentium necnon plurimae imagines luce expressae. Cf. recensionem utriusque voluminis in *Arch.Franc.Hist.* 49(1956) 203-206 et 50(1957) 449s. O. R.

2954. - PETERS Benedikt, O.F.M., *Nachträge und Ergänzungen zum zweiten Band des Totenbuches der Sächsischen Franziskanerprovinz vom Hl. Kreuz.* Werl/Westf., Franziskusdruckerei, 1954. 29,5 cm., p.343-435.

Anno 1948 A. liber mortuorum prov. Saxoniae O.F.M. duplici volumine ediderat, quo confratrum inter an. 1625-1947 defunctorum vita et merita aestimantur. Cf. *Bibliog.Franc.* VIII, n.1204 et speciatim *Arch.Franc.Hist.* 46(1953) 482-485. Ad volumen alterum A. nunc supplementum adiecit, quo elogia sodalium inter an. 1948-54 mortuorum offeruntur. Insuper pleraeque notitiae novae necnon copiosissimi indices prioribus voluminibus apponuntur. Haec desumpsimus ex *Arch.Franc. Hist.* »7(1954) 469. O. R.

2955. - *Erhebung der Wallfahrtskirche in Werl zur Basilika,* in *Vita Seraphica* 35(1954) 41-50.

2956. - EICKLER Ambrosius, O.F.M., *Werl, ibid.* 36(1955) 407-419.

Litteris Apostolicis PII XII die 16 oct. 1953 datis ecclesia B.M.V. a Visitatione in oppido Werl sodalibus O.F.M. concredita ad dignitatem Basilicae Minoris evecta est (cf. *Acta O.F.M.* 72[1953] 261-262). Auctor anonymus non solum epistulam lucis arte expressam reddit, sed eius versionem germanicam offert simulque gressus praeliminares necnon plurimorum insignium virorum gratulationes affert. - Auctor alter dein magnum peregrinorum affluxum in Anno Mariano habitum delibat atque potiores eventus insinuat.

Cf. quoque: EICKLER Ambrosius, O.F.M., *Marianische Wallfahrtsstätten in Deutschland, von den Söhnen des hl. Franziskus betreut. Unsere liebe Frau von Werl,* in *Bruder Franz* 7(1954) 85-86. - De bibliotheca conventus O.F.M. Werlensis, inter an. 1955-7 magna diligentia ordinata, fusiore calamo scripsit: SCHLÜTER Alfred, O.F.M., *Werl. Wie die Werler Konventsbibliothek geordnet wurde,* in *Vita Seraphica* 38(1957) 66-72. O. R.

2957. - *Das Gesicht unseres Apostolates.* (*Übersicht für das Jahr 1953*). - *Übersicht für das Jahr 1954,* in *Vita Seraphica* 35(1954) 116-146; 36(1955) 339-380.

2958. - *Übersicht über die im Jahre 1955/56 geleisteten besonderen Seelsorgsarbeiten* (*Missionen, Missionserneuerungen, Religiöse Wochen, Exerzitien u.ä*), *ibid.* 37(1956) 32-35; 38(1957) 27-31.

Conspectus exhibetur actuosissimi variique generis ministerii apo-

stolici, a sodalibus O.F.M. prov. S. Crucis Saxoniae tam in patria quam in terris missionum exerciti, et quidem quod sacramenta administrata, verbum divinum annuntiatum, libros et commentationes vulgatas attinet.

Pro apostolatu verbi scripti cf. etiam: *Schriftstellerische Arbeiten des Jahres 1955/56, ibid.* 37(1956) 23-29; 38(1957) 17-23 (enumerantur commentariorum periodicorum moderatores, opera et articuli vulgati necnon operum iudicia fusiore calamo expressa); *60 Jahre Antoniusbote, ibid.* 35(1954) 50-52 (mira evolutio necnon directores commentarii periodici primum *Der Sendbote des hl. Antonius von Padua* et postea *Antoniusbote* nuncupati describuntur; primus fasciculus prodiit die 1 iun. 1894). - Cf. insuper: Köster Edilbert, O.F.M., *Diaspora-Mission, ibid.* 35(1954) 154-160 (de necessitate et methodo missionum apud catholicos post alterum bellum universale dispersos inter protestanticos).

Memoramus quoque: Schulz R., *Die Franziskaner in Münster*, in *Auf roter Erde.* Heimatblätter der Westfälischen Nachrichten (Münster/Westf.) 14(1954) 61-62 necnon Schollmeyer Chrysologus, O.F.M., *Zu zwei Aufsätzen: « Die Franziskaner in Münster », ibid.*, 70. O. R.

2959. - [Haselbeck Gallus, O.F.M., ed.], *Totenbuch der Thüringischen Franziskanerprovinz von der heiligen Elisabeth,* verfaßt von P. Gallus Haselbeck. *Textband.* Zweite, stark umgearbeitete und gekürzte Auflage. [Fulda, Druck Kloster Frauenberg, 1955]. 29,5 cm., 389 folia non numerata.

Postquam Ed. veterem *Librum mortuorum* prov. O.F.M. Thuringiae prius latine edidit in *Anal.Franc.* VI (Ad Claras Aquas 1917, 43-255) et eundem, novis elogiis adauctum, germanice, at nonnisi lithographice (anno nobis ignoto), denuo protulit, hisce reapse tertiam editionem satis breviorem paravit.

Post ministri provincialis D. Gredig, O.F.M., praefationem enumerantur sequentia: normae usum huius libri regulantes, omnia coenobia tam suppressa quam adhuc exsistentia, loca ubi sodales O.F.M. ante an. 1800 curam animarum modo stabili exercebant, veteres tituli confratribus in elogiis tributi. Postea exhibentur secundum mensem et diem Fratres defuncti eorumque promerita, brevi spatio enuntiata. In fine apponuntur indices nominum familiae Fratrum. O. R.

2960. - Suing Dagobert, O.F.M., *Die Bibliotheken in unserer Provinz,* in *Thur.Franc.* N.F. 11(1956) 111-146.

Bibliothecarius provincialis Thuringiae disserit de bibliothecis quas ipse secundum communes normas ab an. 1929 disposuit, peculiaria obstacula, ordinem librorum eorumque numerum accurate innuens. Fusiore calamo vero bibliothecam conventus Fuldensis describit, de cuius miro incremento optime meritus est. Quibus praemissis, rationarium seu conspectum omnium bibliothecarum provinciae proponit; munera bibliothecarii provincialis definit et consilia diuturnam eius experientiam attestantia tam superioribus, quam bibliothecariis conventuum impertit.

O. R.

2961. - Bopp Romuald, O.F.M., *50 Jahre seit der Wiedereröffnung der theologischen Studien auf dem Frauenberg,* in *Thur.Franc.* N.F. 12(1957) 5-20.

Occasionem nactus anniversarii quinquagesimi ab iterata introductione studiorum theologicorum in conventu O.F.M. Fuldae, A. eiusdem historiam paucis delineat, disserens de singulis lectoribus et de potioribus eventibus. Mentione dignus est elenchus elucubrationum a magistris ibidem docentibus vulgatarum (p.19s).

Adnectere hic liceat: HILLENBRAND Makarius, O.F.M., *Frauenberg - Renovierung der Klosterkirche* [1954], *ibid.* 10(1955) 67-69; KILB Julius, O.F.M., *Watersleyde von 1938-1952. Von der Schließung des Kollegs bis zu seiner Wiedereröffnung, ibid.* 10(1955) 23-46; SCHMIDT Beda, O.F.M., *Unser neues Kolleg St. Antonius in Rottweil* [am Neckar], *ibid.* 12(1957) 29-35 (collegium O.F.M. apertum fuit die 18 nov. 1956).

Praeterea memoramus: BERTA, *Die Aufhebung der kirchlichen Gemeinschaft Sodens mit Salmünster und die Gründung der Pfarrei Soden, ibid.* 11(1956) 147-154 (e ms. archivi civitatis Bad-Soden editur commentatio, domini BERTA qui, olim consul civitatis et catholicus liberalis, disserit de ortu paroeciae an. 1888 in loco Soden, quam oppugnabant sodales O.F.M.Rec., quibus cura fidelium ibidem usque ad expulsionem an. 1875 concredita erat); LOSKANT Sturmius, O.F.M., *Exerzitien und Tagung der Volksmissionare in Salmünster, ibid.* 9(1954) 44-46; *Die Tagungen unserer Volksmissionare in Salmünster, ibid.* 11(1956) 30-32; ROTH Georg, *Hofheim wieder Exerzitienhaus, ibid.* 12(1957) 21-28 (domus exercitiorum, alumnis O.F.M. in civitate Hofheim a dioecesi Limburgensi commissa, die 20 sept. 1956 iterum aperta est). O. R.

2962. - HASELBECK Gallus, O.F.M., *Die Franziskaner an der mittleren Lahn und im Westerwald. Beitrag zur Geschichte des Limburger Diözesangebietes.* Fulda, Selbstverlag der Franziskaner, Kloster Frauenberg, 1957. 20,5 cm., 158 pp., 13 tab.

Bene notus historiographus nuper vita functus (cf. *Coll.Franc.* 32[1962] 207) historiam delibat sex coenobiorum franciscalium, quae ad prov. O.F.M.Rec. Thuringiae pertinuerunt et inde ab an. 1762 partem potiorem Thuringiae inferioris constituerunt.

Historia Ordinis nostri in Germania praelibata (p.11-16), A. illustrat fundationem et progressionem, operositatem apostolicam necnon suppressionem conventuum qui sunt: *Hadamar* (an. 1637 fundatus, an. 1816 suppressus est; an. 1917 sodales O.F.M. illuc redierunt: 17-43); *Limburg* (supra Lahn positus, inter an. 1230-1240 conditus, an. 1469 Observantiae adhaesit, ab an. 1633 sedes ministri prov. O.F.M.Rec., an. 1813 vi exstinctus est: 44-82); *Wetzlar* (an. 1260 erectus, postea iter O.F.M.Conv. prosecutus est, at an. 1555 exsistere destitit; an. 1663 sodales O.F.M. Rec. curam animarum assumpserunt, quorum ministerium an. 1814 diremptum est: 83-103); *Montabaur* (ubi an. 1643 O.F.M.Rec. pedem fixit, an. 1813 vero propulsus est: 104-119); *Hachenburg* (iidem sodales ab an. 1638 ad 1813 ibi commorati sunt: 120-143); sanctuarium *Marienthal* prope Hamm (iisdem commissum ab an. 1664 ad 1813: 144-158). - Etsi A. intuitu vastioris lectorum numeri apparatum criticum omittit, eius asserta ubique fontibus securis innituntur. Cf. etiam *Arch.Franc.Hist.* 51(1958) 481s et *Franz.Stud.* 40(1958) 437. O. R.

2963. - FRIES Heinz, *Das Franziskanerkloster S. Johannis Baptistae zu Montabaur*, in *Jahrb.Gesch.Kunst Mittelrheins* 8-9(1956-1957) 65-77.

Ad fidem documentorum tabulariorum exponitur historia coenobii O.F.M.Rec. S. Joannis Baptistae de Montabaur. Longius immoratur A. in describenda erectione conventus. Domus parva obtenta est an. 1641, quae tamquam conventus an. 1653 iuridice agnita est. Constructio vero coenobii nonnisi an. 1668 incepta est. Post expulsionem Fratrum an.

1813, ecclesia, prius iam profanata, an. 1824 diruta fuit. Eiusdem opera artis et cultus monumenta ab A. accurate aestimantur. Nec praetermittitur confratrum ministerium apostolicum fecundum. Postremo singulatim recensentur 8 Patres et 5 Fratres laici, qui anno suppressionis in coenobio commorabantur. Cf. etiam *supra* n.2962. O. R.

2964. - Loskant Sturmius, O.F.M., *Marienthal im Marianischen Jubeljahr*, in *Thur.Franc.* N.F. 9(1954) 218-222; 10(1955) 155-158.

Occasione Anni Mariani 1954 sanctuarium Marienthal in regione Rheingau prope Geisenheim situm magnum peregrinorum numerum variasque festivas celebrationes habuit. Idcirco A. de iisdem breviter disserit.

Cf. etiam Hillenbrand Makarius, O.F.M. *Die Weihe des deutschen Volkes an das Unbefleckte Herz Mariens auf dem 76. Deutschen Katholikentag in Fulda. Das Gnadenbild vom Frauenberg, ibid.* 9(1954) 213-218 (4 sept. 1954 card. Josephus Frings coram imagine sanctuarii O.F.M., conventus Fuldensis, Germaniam Immaculato Cordi Mariae consecravit); *Das Marianische Jahr im Weggental* [sanctuarium marianum sodalibus O.F.M. prov. Thuringiae concreditum], *ibid.* 10(1955) 15-17; Liebhart Felizian, O.F.M., *Das Marianische Jahr auf dem Palmbühl* [sanctuarium marianum iterum prov. O.F.M. commissum], *ibid.*, 18-22; Göhler Guido, O.F.M., *Marianische Wallfahrtsstätten in Deutschland, von den Söhnen des hl. Franziskus betreut. Fulda, Marienthal, Bornhofen, Weggental*, in *Bruder Franz* 7(1954) 52-54. - Addere hic liceat: *Franziskus unter seinen toten Brüdern. Ein neues Denkmal auf dem Friedhof in Wangen, ibid.* 9(1954) 198-201 (pro defunctis sodalibus O.F.M. in coemeterio civitatis Wangen sculptor Gebhardus de Isny statuam fecit, S. Franciscum cum Christo confixum repraesentantem). O. R.

2965. - Steigelmann Helmut, *Rastatt/Baden*, in *Alemania Franciscana Antiqua* I, Ulm/Donau 1956 (cf. *supra* n.2953), 69-96.

Orationis genere vivido A. delibat erectionem coenobii O.F.M.Rec. in civitate Rastatt ad flumen Murg sita, necnon operositatem eiusdem sodalium et conditorium, in quo praeter Fratres insigniores benefactores sepeliebantur. Conventus B.M.V. Immaculatae permissu marchionis Ludovici Guilelmi a Recollectis provinciae Argentinensis an. 1699 fundatus est. Ob saecularisationem napoleonicam coenobium an. 1805 exstinctum est; ecclesia professioni protestanticae, aedes vero fini publico traditae sunt.

Adiunxisse iuvat: Gatz Johannes, O.F.M., *Ettlingen/Baden, ibid.*, 97-104: vicissitudines hospitii O.F.M.Rec., an. 1735 in honorem S. Joannis Nepomuceni conditi et 1809 suppressi, enarrantur. O. R.

2966. - Bleibrunner Hans, *Fremersberg*, in *Alemania Franciscana Antiqua* I, Ulm/Donau 1956 (cf. *supra* n.2953), 7-33.

Coenobium O.F.M.Obs. de Fremersberg, prov. Argentinensis, prope civitatem Baden-Baden super collem planitiei Rheni olim collocatum, an. 1426 conditum fuit munificentia marchionis Jacobi Badensis I et promovente Nicolao Caroli, O.F.M.Obs. († 1483). Inter 1711-1757 tamen nonnisi hospitium fuit. Post pleraque merita in cura praesertim animarum sibi acquisita an. 1826 vi supprimitur. Aedes et ecclesia, S. Ursulae dicata, an. 1826 fere totaliter dirutae sunt.

Cf. insuper: *Liber mortuorum v.v. Patrum et religiosorum, Fratrum, benefactorum, patronorum in Fremersberg.* Textkritisch bearbeitet von Max HEINRICHSPERGER, *ibid.*, 34-68. Vide etiam emendationes quas G. FUSSENEGGER, O.F.M., in *Arch. Franc.Hist.* 4(1956) 204s circa commentationem superius dictam et circa *Libri mortuorum* editionem proposuit. Elenchum superiorum huius conventus habes in p.31 adn. 5. O. R.

2967. - WENDEL Eugen, *Leonberg vormals Beisheim, Franziskaner-Observantenkloster*, in *Alemania Franciscana Antiqua* III, Ulm/Donau 1957 (cf. *supra* n.2953), 5-17.

Munificentia EBERHARDI IM BART, comitis Wurtembergensis, an. 1459 prius eremitorium in vicu Beisheim, olim prope Höfingen collocato, erectum fuit. At idem benefactor Fratribus in civitate Leonberg prope Stuttgart coenobium aedificavit, in quod 14 dec. 1467 transierunt. Ob professionem protestanticam in regionem praefatam introductam, conventus iam inter 1535-1540 suppressus fuit. Pro tempore tamen (a 12 maii 1540 usque 1551) Clarissae monasterii de Pfullingen ibidem refugium invenerunt. Cf. elenchum Fratrum in coenobio dicto defunctorum et sepultorum (p.12-14) necnon guardianorum et vicariorum necnon contionatorum (16s). O. R.

2968. - WEBER Franz Michael, *Ehingen. Geschichte einer oberschwäbischen Donaustadt.* Ehingen 1955. In-8°, 423 pp., 19 tab., 60 ill.

Sodales O.F.M.Obs. prov. Tirolensis an. 1630 ad urbem Ehingen advenerunt eisque an. 1638 ecclesia B.M.V. commissa est, in qua statua Matris Amabilis speciali cultu honorabatur. Ob bellicos eventus nonnisi an. 1650-1652 conventum erigere potuerunt. Assidua actuositate apostolica communem populi affectionem sibi conciliaverunt. Conventus ineunte saec. XIX paulatim supprimebatur. Aedes nostris diebus velut asylum senium adhibentur (p.286-293). - Iam ab an. 1398 extra muros inveniebatur domus sororum T.O.F. quae progrediente tempore severioribus legibus se conformarunt, immo an. 1724 qua moniales clausuram strictam acceperunt. Quamvis in hoc monasterio spiritus religiosus sine intermissione floruerit, an. 1782 vi exstinctum et solo aequatum est (293-300). Demum Sorores Franciscales Tertiariae Congregationis a domo matrice Reute dioeceseos Rottenburgensis nuncupatae, in hac civitate an. 1849 originem sumpserunt (300s). Has notitias ex *Arch. Franc.Hist.* 49(1956) 232s desumpsimus. O. R.

2969. - *Bavaria Franciscana Antiqua* (*Ehemalige Franziskanerklöster im heutigen Bayern*). *Kurze historische Beschreibungen mit Bildern.* Erster Band. - Zweiter Band. - Dritter Band. Herausgegeben von der bayr. Franziskanerprovinz als Sonderdruck zu « Verba Vitae et Salutis ». München, Komm.-Verlag: Lentner'sche Buchhandlung Dr. E.K. Stahl, [1954/55]. 1957. 24 cm., 655, 650, 692 pp., tab., ill., tab. geogr.

Hac serie voluminum cura indefessi Ed., Joannis GATZ, O.F.M., in lucem prolata describuntur antiqui conventus tam primi quam

secundi Ordinis necnon Tertii Ordinis Regularis in regione bavarica hodierna siti. Ed. antea sibi proposuit monographias colligere de domibus religiosis, qua talibus non iam exsistentibus. Volumine tamen secundo etiam coenobia admisit, quae tempore saecularisationis quidem sunt suppressa sed aevo posteriore denuo effloruerunt. Commentationes historicae, nitidis imaginibus et conspectibus abunde illustratae, fere numerum centesimum attingunt. Vastioris lectorum numeri intuitu ipsae absque nimiis adnotationibus criticis et stilo vivido conscriptae prodierunt, etiamsi vel documentis tabulariis vel saltem monographiis praeexsistentibus fulciantur. De singulis collationibus sub respectivis sectionibus sermo redibit. Cf. quae in laudem huius seriei adnotavit G. FUSSENEGGER, O.F.M., in *Arch.Franc.Hist.* 48(1955) 154-156; 49 (1956) 203-205; 50(1957) 254s. O. R.

2970. - LINS Bernardin, O.F.M. † - GATZ Johannes, O.F.M., *Miltenberg* [am Main], in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 267-308.

Studio sodalium O.F.M.Obs. prov. Coloniensis die 28 dec. 1629 duo Fratres pedem fixerunt in Miltenberg, quo an. 1630 ineunte licentiam obtinuerunt in nosocomio degendi. Ibidem fidelium saluti studebant usque ad an. 1641, quo competentibus sodalibus O.F.M.Cap. de Engelberg (cf. *Lex.Cap.*, 536), domum et fundum acceperunt. Novi conventus erigendi lapidem primarium die 8 sept. 1660 posuerunt. Intercedente JOANNE PHILIPPO DE SCHÖNBORN, ep. Wirzeburgensi, prov. O.F.M. Obs. Thuringiae an. 1665 hunc conventum adepta est. Ecclesiam conventualem construere inceperunt an. 1667. Saec. XVIII ad finem vergente, pleraeque vexationes saecularisationem praenuntiabant. Connexione cum provincia intercisa (1809), coenobium die 30 iul. 1828 cum conventibus prov. Franconiae coniunctum est. Iam an. 1836 haec prov. cum prov. O.F.M.Ref bavarica iuridice coniuncta est.

Delibantur insuper operositas conventus sodalium extra claustrum, fundatio et promerita gymnasii necnon seminarii seraphici. - Cf. etiam [PAULESER Saturnin, O.F.M.], *Engelberg. Geschichte und Sinn einer Wallfahrt.* [Engelberg 1957]. 17 cm., 16 pp., ill. (nunc conventus O.F.M.); WIERENGEL Rudolf, *Zisterzienser, Jesuiten, Franziskaner. Wirtschaftshöfe, Brauereien und Ordenskonvente im alten Miltenberg* [Main], in *Spessart* (Aschaffenburg) 1957, Oktober, 3-5. O. R.

2971. - GABLER Martin, O.F.M., *Franziskanerkloster Volkersberg*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* III, München 1957 (cf. *supra* n.2969), 426-440.

Ut pellegrinis catervatim ad sanctuarium super collem Volkersberg prope Brückenau in regione Franconiae inferioris affluentibus religiose adsisterent, alumni O.F.M.Rec. prov. Thuringiae, precante Joanne SPECKMANN, parocho de Leichtersbach, an. 1657 illuc accesserunt. Die 23 apr. 1664 primarium lapidem ecclesiae posuerunt, et an. 1666 hospitium ad gradum conventus conscendit. Pia peregrinatio magnopere effloruit. Quoniam ob saecularisationis decretum novitii admitti non iam poterant, coenobium an. 1816 denuo hospitium devenit. Usque ad an. 1828

conventus Franconiae inferioris ad nullam provinciam pertinebant; eo anno vero prov. Franconiae instituta est, at iam an. 1836, cum coenobiis Bavariae veteris, prov. O.F.M.Ref. bavaricam constituerunt. Confratres etiam nostris diebus sanctuarii seduli custodes sunt. O. R.

2972. - MOSANDL Ludwig, *Franziskanerkloster Kreuzberg/Rhön,* in *Bavaria Franciscana Antiqua* III, München 1957 (cf. *supra* n.2969), 441-455.

Supra montem Kreuzberg in Franconia inferiore invenitur vetus S. Crucis sanctuarium. Ad haeresim in regione Rhön efficacius debellandam Julius ECHTER de Mespelbrunn, ep. Wirzeburgensis († 1617), iam ineunte saec. XVII sodalibus O.F.M.Obs. de Dettelbach commiserat, ut cappellam visitantibus adsisterent. Attamen, ut ministerium efficacius exercerent, an. 1646 ad Bischofsheim residentiam seu hospitium erexerunt. Instantibus sodalibus O.F.M.Rec., ipsis die 4 apr. 1665 hospitium dictum traditum est, at an. 1676 alumni O.F.M.Obs., obtenta licentia Apostolica, ibidem redierunt. Anno sequenti eisdem insuper mons Kreuzberg donatus est, ita ut ibidem die 26 aug. 1681 primarium lapidem novi coenobii exstruendi ponere potuerint. Ecclesiam vero Stephanus WEINBERGER, ep. auxiliaris Wirzeburgensis, die 6 iul. 1692 consecravit. Tempore saecularisationis, coenobium, licet clausum non fuerit, tamen vocationibus eguit. Postquam ad tempus membrum prov. Franconiae (1828) exstitit, an. 1836 ad prov. O.F.M.Ref. bavaricam transiit. Confratres O.F.M. etiam nostris diebus peregrinis spiritualiter adsistere pergunt. O. R.

2973. - FEHN Georg †, *Das ehemalige Franziskanerkloster in Kronach/Ofr.,* in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 474-500.

Emortuo parocho qui coenobio O.F.M.Obs. in civitate Kronach regionis Franconiae superioris erigendo acriter restiterat, primarium lapidem posuerunt die 8 iul. 1670. Domum an. 1672 ad finem perductam Capitulum provinciale an. 1674 in dignitatem conventus evexit. Stephanus WEINBERGER, ep. auxiliaris, ecclesiam consecravit in honorem S. Petri de Alcántara, die 1 nov. 1682. Sodalium ministerium apostolicum praesertim catholicos in locis protestanticis commorantes spectabat. Decreto saecularisationis an. 1803 conventus pro Fratribus e coenobiis suppressis in unum collectis destinatus est.

Vide elenchum sodalium an. 1807 ibidem degentium (p.494s) et mutationes inde ab an. 1803-1829 (p.495 adn. 64). Domus definitive scopo religioso destituta est 22 maii 1829. Verumtamen die 20 dec. 1920 sodales O.M.I. in idem monasterium intraverunt. Apponitur p.499s adn. 69 elenchus guardianorum cura Erhardi SCHLUND, O.F.M. †, digestus. - Cf. dein pro hospitio O.F.M.Obs. in eadem regione olim erecto: SCHLUND Erhard, O.F.M. †, *Das ehemalige Franziskanerkloster in Glosberg/Ofr., ibid.,* 502-508 (an. 1745 in honorem B.M.V. erectum, an. 1810 vero vi exstinctum). O. R.

2974. - LINS Bernardin, O.F.M. † - GATZ Johannes, O.F.M., *Marienweiher,* in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 571-603.

Melchior Otto VOIT, ep. Bambergensis, die 4 sept. 1644 sodales O.F.M.Obs. prov. Argentinensis invitavit ad curam christifidelium et peregrinorum in sanctuario Franconiae superioris Marienweiher nuncupato assumendam. Fratres illuc advenerunt die 24 dec. 1646 (cf. p.578 adn. 30: elenchum superiorum). Praeter ipsorum ministerium in paroecia, declaratur elevatio hospitii in conventum an. 1699. Attentione dignum est confratrum horarium, quod p.585 exhibetur. Enumerantur quoque vici, in quibus nostrates partim vel penitus fidelibus spiritualiter adstiterunt (589s). Ecclesiae ornatu delibato, describitur saecularisatio, qua conventus inde ab an. 1802 ob vocationes prohibitas ad interitum destinatur. Verumtamen an. 1828 cum ceteris eiusdem regionis coenobiis provinciam O.F.M.Ref. Franconiae constituit, addito iure continuationis. Hi conventus an. 1836 prov. Bavaricae O.F.M.Ref. adiunguntur. Inde ab an. 1901 sodalibus O.F.M. ipsa paroecia concredita est. Praeter sodales tempore saecularisationis (596-598) nomina ibidem defunctorum indicantur (601-603). O. R.

2975. - MAZET Vinzenz, O.F.M., *Das ehemalige Franziskanerkloster Bamberg*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 450-472.

Sodales O.Min. pedem fixerunt Bambergae an. 1223, et quidem extra portas civitatis apud leprosarium a B.M.V. nuncupatum. Ordine Templariorum suppresso, eorundem conventus intra moenia civitatis nostratibus traditus est, in quem intraverunt probabiliter an. 1313. Postquam S. JOANNES DE CAPISTRANO, an. 1452 contionibus cives Bambergenses commovit, GEORGIUS DE SCHAUMBERG, ep. Bambergensis, die 8 febr. 1460 Observantiam imposuit sub poena amandationis. Sodales non solum ministerium apostolicum cum immenso animarum fructu exercebant, sed speciatim tempore Novatorum veram fidem strenue vindicabant. Disseritur etiam de ubera bibliotheca coenobii (p.463s) et de ecclesiae ornamentis (469s). Tempore saecularisationis optime meriti religiosi an. 1806 e coenobio depulsi sunt. Verumtamen an. 1852 Bambergam redierunt, prope omnium ecclesiarum civitatis antiquissimam S. Jacobi exstruentes monasterium atque seminarium seraphicum.

Pro hospitio in eadem regione vide: GATZ Johannes, O.F.M., *Das ehemalige Franziskanerhospiz in Burggrub*, *ibid.*, 510-514 (an. 1735 conditum, 1803 iuridice suppressum, reapse desiit, defuncto ultimo curato, Flaviano HEPP, O.F.M.Obs., die 20 dec. 1820). O. R.

2976. - GATZ Johannes, O.F.M., *Das ehemalige Franziskanerkloster Riedfeld in Neustadt-Aisch*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 290-302.

Conventus O.F.M.Obs. prov. Argentinensis conditum fuit cura marchionum JOANNIS et ALBERTI DE BRANDENBURG, ut eiusdem sodales discrimina rebaptizatorum hussitarum eliminarent. Permissionem ad coenobium erigendum PIUS II impertivit die 6 iul. 1459. Die 22 aug. 1484 eiusdem ecclesia consecrata fuit in honorem S. Wolfgangi. Tumultu

rusticanorum protestanticorum monasterium die 16 maii 1525 solo aequatum est et numquam reaedificatum. Notitiae momentosae circa bibliothecam coenobii necnon circa eiusdem sodales eximiores inter an. 1462-1525 porriguntur p.298-301.

De aliquibus hospitiis eiusdem regionis idem A. scripsit: *Das ehemalige Franziskanerhospiz Marktbreit am Main mit Erlbenbach, ibid.*, 440-445 (hospitium O.F.M.Rec. prov. Thuringiae in regione Franconiae inferioris susceptum est an. 1718, invitante familia principis de Schwarzenberg, et desinit cum ultimo superiore Josepho FRANK, O.F.M.Rec. [† 26 ian. 1820]); *Das ehemalige Franziskanerhospiz in Scheinfeld/Mfr., ibid.*, 516-522 (hospitium O.F.M.Rec. ope eiusdem familiae de Schwarzenberg an. 1668 conditum, postea locum cessit conventui de Schwarzenberg, de quo cf. *infra* n.3035); *Das ehemalige Franziskanerhospiz Aschbach mit Wüstenbuch/Ufr., ibid.*, 436-439 (hospitium O.F.M.Obs., studio baronum ANTONII et CONSTANTINI DE PÖLLNITZ an. 1745 in honorem S. Teresiae de Ávila fundatum ad curam animarum exercendam et an. 1802 vi exstinctum); KATZENBERGER Joseph, *Das ehemalige Franziskanerhospiz Magdalenenberg bei Handthal/Ufr., ibid.* II, 310-326 (hospitium O.F.M.Obs. ad honorem S. Mariae Magdalenae an. 1747 institutum et an. 1803 clausum). O. R.

2977. - MEIER Ludger, O.F.M., *Eine Laubacher Urkunde in einer Dettelbacher Handschrift*, in *Franz.Stud.* 36(1954) 289-294.

Accurate describitur codex *Moral. Qu. 1* (saec. XV) apud bibliothecam O.F.M. de Dettelbach adservatus qui plura continet scripta moralia germanice exarata theologiam tamen franciscanam non specialiter spectantia. In tegumenti parte interiore A. detexit documentum (14 aug. 1454) pro historia domus SOLMS-LAUBACH utilitatem habens, quod hic editur. Codex iam saec. XVII ad conventum O.F.M.Rec. de Dettelbach pertinebat.

Adiungimus praetera: [BEIML] Vitus, O.F.M., *Innenrestaurierung der Wallfahrtskirche Dettelbach (1. Juni - 13 August 1955)*, in *Verba Vitae et Salutis* 27 (1956) 26-28; idem, *450jähriges Wallfahrtsjubiläum in Dettelbach, ibid.*, 28-30: huius coenobii O.F.M., an. 1616 fundati et in Franconia inferiori siti, describitur instauratio sanctuarii mariani an. 1955 effecta et simul solemnia saecularia ab eiusdem initiis. O. R.

2978. - GATZ Johannes, O.F.M., *Das ehemalige Franziskanerkloster Schillingsfürst*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 258-278.

Ad fidem catholicam in Franconia media renovandam comites CHRISTIANUS et LUDOVICUS DE HOHENLOHE die 24 maii 1673 sodales e prov. O.F.M.Rec. Thuringiae adsciverunt. Domus primum lapidem iecerunt an. 1677, ecclesiam consecravit FRIDERICUS ep. Wirzeburgensis die 20 aug. 1683, hospitium, in honorem S. Crucis exaltatae fundatum, an. 1687 in gradum conventus ascendit. Confratres hic ministerium apostolicum exercentes duas alias residentias missionarias condiderunt, videl. in regionis Wurtemburgensis oppidis Kupferzell et Waldenburg (1674? et 1752). Saecularisationis decretum, an. 1803 emanatum, ad plenum effectum adductum fuit an. 1822. Vide nomina sodalium O.F.M. Rec. ibidem tunc residentium (p.276ss).

Insinuamus etiam GATZ Johannes, O.F.M., *Das ehemalige Franziskaner-Hospiz in Hochaltingen bei Nördlingen, ibid.*, 582-584 (hospitium O.F.M.Obs., qua

domus confessariorum pro sororibus T.O.R. a S. Maria Porten nuncupatis an. 1727 conditum, defuncto ultimo sodale Edilberto MENNE, O.F.M.Obs., die 6 mart. 1828, penitus desiit); idem, *Das ehemalige Franziskanerkloster Heiligenblut bei Spalt/Mfr.*, *ibid.*, 238-256 (hospitium a Pio SCHREIBER, O.F.M.Rec., an. 1703 conditum ut fratres piis ad sanctuarium SSmi Sanguinis peregrinantibus spiritualiter adsisterent; ad conventum evectum est an. 1742, at an. 1808 suppressum); ex eadem regione Franconiae memorandum occurrit hospitium O.F.M.Obs. de Ellingen: idem, *Das ehemalige Franziskanerkloster Ellingen/Mfr.*, *ibid.*, 350-367 (studio prov. O.F.M.Ref. bavaricae an. 1738 in honorem SSmi Nominis Jesu et S. Joannis de Capistrano fundatum est, ob specialia adiuncta an. 1769 provinciae O.F.M.Obs. adnexum est, die 13 febr. 1818 confratres e domo religiosa depulsi sunt). O. R.

2979. - PILZ Georg, *Franziskanerkloster in Stadt-Kemnath, Oberpfalz*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* III, München 1957 (cf. *supra* n.2969), 390-425.

Quoniam haec civitas haeresi calviniana infecta erat, urbis praefecti post regionis ad Bavariam adnexionem die 5 apr. 1657 ministrum provincialem supplicavere, ut in fundo nosocomii, Sueciorum incursione devastati, conventum franciscalem conderent. Reapse die 30 nov. 1660 primarium lapidem coenobii posuerunt et die 3 maii 1663 ADAMUS LAURENTIUS DE TÖRRING, ep. Ratisbonensis, ecclesiam ad honorem S. Antonii Patavini consecravit. Confratres mox in conversione haereticorum excelluerunt. Eorum operositatis eloquens testimonium constituunt 45 vocationes franciscales ex hac civitate oriundae (cf. p.398 confratrum nomina). Anno 1758 coenobium penitus adustum est, at liberalitate civium tam ecclesia quam aedificia Fratrum quantocius reaedificata sunt. Post exemplarem vitam religiosam et actuosum ministerium apostolicum confratres die 1 maii 1802 deportati sunt. Ecclesia, cuius porta saxis effarcita, velut maestum symbolum, lucis imagine exprimitur (412) nunc tamquam duplex stabulum inservit. Cf. denique elenchum superiorum et indicem Fratrum in conditorio subterraneo sepultorum (423-425). O. R.

2980. - FÖRST Leutfried, O.F.M., *Das ehemalige Franziskanerkloster an der Vils in Amberg*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 66-100.

Coenobium ipse S. JOANNES DE CAPESTRANO condidit an. 1452, munificentia benefactoris insignis Joannis PACHMANN. Ecclesia in honorem S. Bernardini Senensis consecrata fuit, perarduis superatis difficultatibus, die 30 iul. 1478. Quoniam curatores huius civitatis principis Palatinatus superioris ad Novatorum partes convolaverant, nostrates expulerunt an. 1555. Nonnisi an. 1626 sodales O.F.M.Ref. ad monasterium redire potuerunt. Ob cupiditatem publicae auctoritatis an. 1802 coenobium relinquere compulsi sunt. Ecclesia conventus in theatrum civitatis commutata est. Quoniam sodales O.F.M.Ref. supra civitatem in monte qui *Mariahilfberg* vocatur hospitium erexerant, an. 1832 illuc regressi sunt.

Vide etiam GÖTZ Arnulf, O.F.M., *Marianische Wallfahrtsstätten in Deutschland, von den Söhnen des hl. Franziskus betreut. Der Mariahilfberg bei Amberg*, in *Bruder Franz* 7(1954) 180-182 et speciatim LEHNER J.B., *Amberg*, in *Lexikon der*

Marienkunde, 1. Lieferung, Regensburg 1957, 173-174; significamus deinde: BRAUN Joseph, *Das ehemalige Franziskanerkloster am Mönningerberg bei Freystadt*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, 230-236, quo agitur de hospitio, postea conventu O.F.M.Obs., item studio S. JOANNIS DE CAPESTRANO et comitis Palatini OTHONIS I an. 1452 fundato et iam an. 1556 abrogato. O. R.

2981. - BRAUN Joseph, *Franziskanerkloster Dietfurt/Opf.*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* III, München 1957 (cf. *supra* n.2969), 477-505.

Hoc Palatinatus superioris coenobium — nunc novitiatus prov. Bavaricae — post plura obstacula feliciter superata die 23 aug. 1660 iuridice conditum est a sodalibus O.F.M.Ref. Eiusdem constructionem inchoaverunt mense apr. 1665. Ecclesia in honorem S. Joannis Evangelistae consecrata est die 7 iun. 1666. Confratres intra et extra oppidum de Dietfurt ministerium apostolicum naviter exercebant et omnium affectionem sibi conciliaverunt. Post varios casus conventus die 1 oct. 1802 ut domus centralis institutus est, sodalibus nostris perfugium praebens, donec funeribus vacuus fieret. Attamen permissu LUDOVICI I, regis bavarici, coenobium die 27 maii 1833 veteri fini penitus restitutum est. Ceteroquin iam 19 iun. 1827 quatuor novitii ut nuntii aevi melioris admissi sunt.

Haec civitas nuper magis innotuit, quia ibidem die 14 apr. 1887 lucem adspexit S.D. Balthasar WERNER, O.F.M., qui ut victima heroicae caritatis inter 2 et 3 oct. 1943 occubuit (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2370). De eo vide: PAULESER Saturnin, O.F.M., *Dienst in Stille. Franziskanerbruder Balthasar Werner.* (Christkönigsheft, 16). Landshut, Solanus-Missions-Druckerei; Miltenberg am Main, Christkönigsbund, 1954. 17 cm., 28 pp., tab. - Pro eadem regione Palatinatus superioris memorandum est: BRAUN Joseph, *Franziskanerkloster Freystadt/Opf.*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* III, 456-476: pro cura sanctuarium B.M.V. adeuntium paenitentiaria (1681), hospitium (1710), conventus O.F.M.Ref. (1715) condita sunt. Coenobium an. 1803 quidem clausum est, sed an. 1836 restitutum. O. R.

2982. - KECK Sigismund, O.F.M., *Das alte Franziskanerkloster Pfreimd/Opf.*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 454-482.

Ut Novatorum discrimina debellarent, landgravius GEORGIUS LUDOVICUS DE LEUCHTENBERG sodales O.F.M.Obs. e prov. Argentinensi advocare statuit. Itaque an. 1593-1594 ecclesiam et an. 1596-1599 etiam coenobium in honorem S. Joannis Baptistae construxit. Documentum tamen quo conventus provinciae Argentinensis inserebatur, nonnisi die 23 aug. 1603 subsignatum est. Ob rationes politicas Elector MAXIMILIANUS poposcit, ut Observantes locum cederent Reformatis (8 sept. 1628). Post varias tribulationes, conventus die 29 apr. 1802 ob pecuniae sitim auctoritatis civilis suppressus est. Fratres vero in conventum centralem de Freystadt deportati sunt (cf. *supra* n.2981). Permissu regis LUDOVICI I nostrates die 1 nov. 1831 in vetus coenobium regressi sunt.

Notatu dignum videtur quod filius fundatoris coenobii, scil. GUILELMUS DE LEUCHTENBERG in Ordine franciscali vota nuncupavit die 2 iul. 1624. Mortuus est an. 1634. O. R.

2983. - NECKERMANN Anton, *Das ehemalige Franziskanerkloster zu Neunburg vorm Wald in der Oberpfalz,* in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 150-167.

Petentibus huius oppidi Palatinatus superioris civibus, Elector MAXIMILIANUS EMMANUEL necnon eius filius THEODORUS JOANNES, archiep. Ratisbonensis, an. 1722 consenserunt, ut ibidem hospitium O.F.M.Ref. erigeretur. Nostrates die 10 nov. 1722 ad tempus in aliquam domum ingressi sunt. Minister provincialis die 18 apr. 1723 crucem in fundo novi conventus aedificandi erexit. Ecclesia vero die 16 iul. 1725 in honorem S. Francisci consecrata est. Hospitium eodem anno in gradum veri conventus elevatum est, cuius sodales sedulo ministerio apostolico mox omnium affectionem sibi conciliaverunt. Nihilosetius conventus an. 1802 violentia exstinctus est. Adiungitur aestimatio de operibus artis adhuc exsistentibus, quae olim ad dictum coenobium pertinuerant. Inde ab an. 1876 in hac civitate Pauperes Sorores a S. Familia de Mallersdorf operam navant. O. R.

2984. - GATZ Johannes, O.F.M., *Das ehemalige Franziskanerkloster in Cham,* in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 212-228.

Erectionem coenobii bis inceperunt (1631 et 1635). Ecclesia demum die 4 oct. 1638 in honorem S. Bonaventurae consecrata fuit. Ob incursionem Sueciorum et ob incendium civitatis conventus an. 1641 et 1657 exustus est. Post alia discrimina superata sodales nostri populi affectionem sibi conciliaverunt sedulo ministerio apostolico. Mense iunio an. 1802 confratres monasterium relinquere iussi sunt, quorum nomina et varii casus non secus ac elenchus guardianorum exhibentur (p.220-223). Vicissitudines ecclesiae posteriores breviter adumbrantur. Demum A. sententiam evertit, quod in civitate Cham conventus minoriticus iam ante aevum Novatorum conditus sit. Haec commentatio praesertim innititur Josephi SCHUEGRAF annalibus (1832) qui manu scripti in tabulario de Cham adservantur. O. R.

2985. - KECK Sigismund, O.F.M., *Franziskanerkloster Neukirchen hl. Blut,* in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 372-406.

Coenobium O.F.M.Ref., prope confinia Cecoslavachiae in Palatinatu superiore situm, an. 1656 iuridice fundatum est (cf. documentum fundationis a FRANCISCO GUILELMO DE WARTENBERG, archiep. Ratisbonensi, exaratum p.381-384), cuius primarium lapidem die 30 oct. 1658 iecerunt. Conventus sodalium munus praecipuum erat, ut parochum in cura christifidelium sanctuarium marianum visitantium adiuvarent. Ut contentiones inter utrosque evitarentur, an. 1660 sanctuario parvulam ecclesiam adstruxerunt. Decretum suppressionis an. 1802 annuntiatum est. Confratres autem ibidem remanere poterant, tamen sine iure novitios admittendi. Post varias petitiones demum die 20 iun. 1885 rex bavaricus permisit, ut conventus restitueretur. - Cf. insuper notitiam

adiectam: *Terziaren-Klausen in der Umgebung von Neukirchen* [Kolmstein; Schöneichen; Bodenmais], *ibid.* 403-406: eremitoria Tertiariorum.
O. R.

2986. - REISCHEL Georg Aug., *Das ehemalige Franziskanerkloster Schrobenhausen/Obb.*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 542-580.

Oppositione abbatissae monasterii O.S.B. de Hohenwart feliciter fracta, die 19 apr. 1644 coenobii O.F.M.Ref. in honorem Omnium Sanctorum erigendi primum lapidem iecerunt. Ecclesiam Gaspar ZEILER, ep. auxiliaris Augsburgensis, 15 oct. 1645 consecravit. De aerumnis quae conventus sodales in bello tricenario sustinebant, dicit eiusdem guardianus Franciscus SIGL, O.F.M.Ref., in relatione quam A. typis mandat (p.551-556). Disseritur insuper de aedibus ampliatis, de 7 confratribus e hac civitate saec. XVII in Ordinem ingressis, de novitiatu ibidem instituto, de conventus alumnorum heroica caritate et de eorum doloribus ob bellicos eventus perpessis. De incursione gallica an. 1796 refert tunc temporis guardianus in epistola sua ad ministrum provincialem (565-570). Die 31 mart. 1802 coenobii 25 sodales in conventum centralem II de Ingolstadt deportati sunt. - Adiciuntur *Monumenta conventus Schrobenhusani*, quae Fridericus SENG, O.F.M.Ref., e hac civitate oriundus, an. 1724 conscripsit et illustrationibus memorandis auxit (572-580).

LINS *Bernardin*, O.F.M. †, *Das ehemalige Franziskanerkloster Pfaffenhofen/Ilm, ibid.* II, 484-500 (an. 1716 in honorem SSmae Familiae fundatum et an. 1802 suppressum; cf. quae de perantiquo crucifixo enarrantur p.496). O. R.

2987. - GATZ Johannes, O.F.M. - MAZET Vinzenz, O.F.M., *Das frühere Augustinerkloster und ehemalige Franziskanerkloster Unserer lieben Frau ob der Schutter in Ingolstadt*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 6-32.

Conventus O.E.S.A. an. 1606 conditus fuit, e quo an. 1802 ob decretum saecularisationis eiecti sunt. Eodem anno coenobium istud 34 alumnos prov. O.F.M.Rec. tamquam *Zentralkloster II* recepit, ut ibidem cum beneficio annuo a publica auctoritate tributo absque ullo iure nec ministerii apostolici nec novitiorum admissionis nec quaestuationis ad mortem se praepararent. Postquam an. 1827 interdictum iniustum relaxatum est, provincia reviviscere incepit. Ob globos incendiarios et pulveris pyrii a velivolis die 9 et 21 apr. 1945 deiectos ecclesia cum praeclaris artis operibus necnon coenobium omnino deleta sunt. Post bellum exitiale confratres ad conventum veterem minoriticum eiusdem civitatis, an. 1275 fundatum, redire permissi sunt.

Adiungitur p.32 parvula nota historica de sororibus T.O.R., *Franziskanerinnen im Gnadenthal* nuncupatis, de quibus prima notitia habetur ex an. 1276 et quae inde ab an. 1466 directioni Ordinis minoritici subiectae sunt. O. R.

2988. - AMMAN Magnus, *Das ehemalige Franziskanerkloster in Kelheim und das Terziarenkloster in Trauntal*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 328-371.

Eremitorium S. Nicolai in Bruderloch seu Trauntal super Danubium ab ANTONIO DE SIEBENBÜRGEN, T.O.R. († 1458), conditum est an. 1450. Ibidem an. 1459-1461 praeter Tertiarios, alumni O.F.M.Obs. commorabantur, qui regressi Tertiarios tamen dirigere pergebant. Anno 1564 eremus in usum alumnorum O.F.M.Obs. cessit. In bibliotheca O.F.M. Monachii statuta inventa sunt pro eremitorio de Trauntal, quod tempore saecularisationis (1803) exstinctum fuit. - Conventus vicinus de Kelheim die 5 iul. 1459 iuridice conditus est. Post acrem oppositionem fractam, die 30 sept. 1471 confratres in novum coenobium sunt ingressi. Editur insuper, studio M. HEINRICHSPERGER, necrologium conventus de Kelheim, quod, etsi sit mutilum, principalem eventuum fontem constituit (p.339-361; cf. tamen *Arch.Franc.Hist.* 49[1956] 204s). Coenobii sodales observantiae Reformatorum die 16 mart. 1622 adhaerere adstricti sunt. Post acerbas aerumnas bellicos conventus die 22 aug. 1802 suppressus est et Fratres deportati sunt in civitatem Ingolstadt.
O. R.

2989. - HILTL Franz, *Das ehemalige Franziskanerkloster Regensburg - Stadtamhof*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 78-86.

ALBERTUS IV BARO DE TÖRRING, ep. Ratisbonensis, sodalibus nostris an. 1630 contulit canonicatum *zur Alten Kapelle* appellatum et ecclesiam S. Cassiani. Ob Sueciorum incursionem vero an. 1633 conventum relinquere coacti sunt. Idcirco, promovente card. FRANCISCO GUILELMO DE WARTENBERG, die 26 sept. 1650 primarius lapis positus est novi conventus intra moenia civitatis siti, cuius ecclesia in honorem S. Francisci Stigmatici consecrata fuit an. 1653. Coenobium, uti e praesentia Lectorum profluit, clericorum studiis theologicis inservivit. Die 29 apr. 1802 confratres ob auctoritatis civilis cupiditatem abire compulsi sunt. O. R.

2990. - BLEIBRUNNER Hans, *Das ehemalige Franziskanerkloster Straubing-Altstadt*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 202-210.

Ob promerita eximii contionatoris Joannis NAS, O.F.M.Ref., cives de Straubing iam diu fundationem conventus istorum sodalium optabant. At eidem se opposuerunt duo monasteria Mendicantium ibidem iam exsistentia, videl. Carmelitarum et Capuccinorum (cf. *Lex.Cap.*, 1637). Praeclaram ecclesiam in honorem Angelorum Custodum et coenobii aedes inter an. 1706-1707 erexerunt. Confratres vero iam an. 1702 in domo quadam civitatis pedem fixerant. Post fructuosum ministerium apostolicum intra et extra civitatem conventus die 6 maii 1802 suppressus fuit. O. R.

2991. - BLEIBRUNNER Hans, *Das ehemalige Franziskanerkloster Passau*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 168-182.

Urbanus de Trenbach, episcopus et princeps Passaviensis, nostrates an. 1564 adscivit, ut civitatis roborarent fidem catholicam. Ipse quoque cappellam et postea coenobium, an. 1588 ad finem perductum et ad prov. Argentinensem O.F.M.Obs. pertinens, suis expensis erexit. Inter annos 1634-1787 et 1798-1803 clerici in hoc conventu studia philosophica et theologica perfecerunt. Ibidem insuper an. 1787 officina ad pannos texendos instituta fuit. Altero incendio civitatis die 29 iul. 1680 coenobium penitus exustum fuit. In ecclesia cathedrali sodales nostri munus contionatoris et paenitentiariorum tenuerunt. Anno 1803 coenobium vi auctoritatis civilis suppressum est et confratres deportati sunt.

Mentione omnino dignum est: *Nekrologium Passau.* Textkritisch bearbeitet von Lothar Köberlein, O.F.M., *ibid.*, 183-231, quo elogia defunctorum vel confratrum qui in praefato conventu vixerunt vel insigniorum benefactorum eiusdem exhibentur. Hic liber mortuorum reperitur Monachii, *Bayrisches Nationalmuseum, ms. 1195.* O. R.

2992. - Gatz Joannes, O.F.M., *Das ehemalige Franziskanerkloster Dingolfing in der oberen Stadt,* in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 140-186.

Petentibus oppidi civibus coenobium in honorem S. Osvaldi die 30 mart. 1642 construi coeptum est et die 22 iun. 1643 ecclesia consecrata. Solemni pompa corpus S. Tigurini martyris die 2 ian. 1683 in ecclesiam transtulerunt. Breviter disseritur de missionario e Dingolfing oriundo et ex Abyssinia an. 1704 reduce Theodoro Krump, O.F.M.Ref., qui actuositatem suam scriptis illustravit (cf. tamen *Arch.Franc.Hist.* 48[1955] 156). Delibantur insuper Fratrum coemeterium et conditorium subterraneum necnon cerevisiae officina in conventu exercita. Protestationibus populi non obstantibus, coenobium 18 maii 1802 vi exstinctum fuit. Sodales franciscales vero an. 1853 iterum in hac civitate hospitali pedem fixerunt prope nosocomium, ubi ad nostros usque dies operam navant. O. R.

2993. - Bleibrunner Hans, *Das ehem. Franziskanerkloster St. Peter und Paul zu Landshut im heutigen Prantlgarten,* in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 34-64.

Inde ab erectione an. 1280 conventus pertinuit ad prov. Argentinensem; an. 1468 sodales O.F.M.Conv., quia Observantiae adhaerere renuerunt, emigrare iussi sunt, quibus O.F.M.Obs. sodales successere. Petentibus ducibus Bavariae Guilelmo ac Maximiliano, Antonius a Galbiato, O.F.M.Ref., conventum ad severiorem observantiam adduxit an. 1620. Post direptiones et omnis generis dolores tempore belli tricenarii perpessos, confratres miram operositatem apostolicam exercere pergunt. At an. 1802 ob decretum saecularisationis e conventu miserere eiecti sunt. Haud sine dolore legitur, quanta mentis caecitate egregia opera artis diruta sint. Demum an. 1835 confratres in vetus Sororum capuccinarum B.M. Lauretanae monasterium redierunt.

In hoc commentario etiam sermo fit de Sororibus T.O.R. quae *Kreuzschwestern*

vocabantur (p.51-54). Etenim an. 1480 duae beguinarum communitates sub regula reformata S. Francisci unitae sunt. O. R.

2994. - BLEIBRUNNER Hans, *Das ehemalige Franziskanerkloster in Freising/Obb.*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 328-348.

Manuscripto inedito Bernardini LINS, O.F.M., fultus, A. vicissitudines conventus O.F.M.Ref. Frisingensis adumbrat. In hac civitate episcopali Franciscus AMPHERLE, O.F.M.Ref. († 25 maii 1646), iam ab an. 1601 munus contionatoris et postea lectoris casuum pro sacerdotibus saecularibus et dein summi paenitentiarii obtinuit. Itaque Elector ERNESTUS COLONIENSIS, ep. Frisingensis, an. 1610 sodalibus O.F.M.Obs. fundum providit ad conventum exstruendum, cuius sodales an. 1621 Reformatis se adiunxerunt. Cum tamen coenobium extra territorium principis bavarici versaretur, episcopo imperante, denuo prov. O.F.M. Obs. Argentinensi adnumeratum est (1770-1772). Ad prov. O.F.M.Ref. reversus conventus ob pecuniae sitim suppressus fuit an. 1803.

Fusius delibantur actuositas contionatorum in ecclesia cathedrali (cf. p.340-344 adn. 3 elenchum omnium) necnon irradiatio domus studiorum in conventu, in qua praeter alios Analectus REIFFENSTUEL, O.F.M.Ref. († 1703), et sanctitate et eruditione emicuit. O. R.

2995. - GATZ Johannes, O.F.M., *Das ehemalige Franziskanerkloster Schleißheim-Mittenheim*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 268-380.

Munificentia Electoris MAXIMILIANI EMMANUELIS an. 1702 coenobium prope Monachium iuridice conditum est, cuius tamen primum lapidem nonnisi die 4 oct. 1710 iecerunt et cuius ecclesia die 4 oct. 1722 in honorem S. Francisci in Eremo consecrata fuit. In bibliotheca coenobii an. 1747 officina typographica instructa est. Sodalibus etiam cura animarum in paroecia aulica arcis de Schleißheim concredita est. Post varias aerumnas bellicis eventibus perpessas, conventus 30 mart. 1802 exstinctus est.

Pro hospitio in honorem S. Antonii Patavini, concurrentibus et civibus et prov. O.F.M.Ref., an. 1726 in oppido Vohburg, eiusdem Bavariae regionis, erecto et ob saecularisationem an. 1802 suppresso, lectores delegamus ad eiusdem Auctoris commentarium: *Das ehemalige Franziskanerkloster in Vohburg*, *ibid.*, 382-397. Promovente Udalrico STEINBERGER, parocho, an. 1880 Sorores Pauperes Franciscanae a S. Familia de Mallersdorf in vetus hospitium intraverunt. O. R.

2996. - GATZ Johannes, O.F.M., *Franziskanerkloster St. Jakob am Anger, München*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* III, München 1957 (cf. *supra* n.2969), 7-16.

2997. - Idem, *Franziskanerkloster München St. Antonius am heutigen Max Josephplatz*, *ibid.*, 17-136.

Primus locus commorationis et operositatis sodalium O.Min. Monachii fuit in platea S. Jacobi prope Campum Herbidum. Varii scriptores recentiores discutiunt, quandonam nostrates in hanc civitatem adve-

nerint et pedem fixerint. Contra alios A. statuit eos satis probabiliter an. 1221 et 1222 accessisse ibique ad S. Jacobum per aliquod tempus remansisse. Prima documenta explicita sunt 13 ian. et 23 mart. 1257 (cf. p.9s), quo anno proculdubio conventum fixum habebant.

Munificentia ducis LUDOVICI quem austerum vocitabant necnon familiae divitis SENDLINGER in area nunc Max Josephplatz appellata conventum ampliorem construxerunt, in quem 1284 transierunt. In vetus coenobium sorores Clarissae de Söflingen adscitae sunt et ad quarum curam spiritualem hospitium O.Min. ibidem constitutum est (cf. *infra* n.2998).

Quod novi conventus historiam ulteriorem spectat, innuimus Fr. Marquardum WEISMALER, O.Min. qui 29 apr. 1327 in fama sanctitatis occubuit, et amicitiam Fratrum, speciatim MICHAELIS A CESENA et GUILELMI DE OCKHAM, cum LUDOVICO I imperatore bavarico, qui nostratibus insignem S. ANTONII PATAVINI reliquiam (os lacerti dexteri), ex Italia redux, donavit (cf. p.27). - Post maximum incendium civitatis an. 1327 ad conventum raedificandum peculiariter familia RIDLER contribuit. - Refertur dein de Capitulo generali an. 1405 Monachii celebrato; de maximi momenti necrologio quod Hermannus SACK, O.Min., an. 1424 conscribere incepit; de introductione Observantiae an. 1480 studio ducis ALBERTI IV effecta; de sodalium O.F.M.Obs. strenua fidei catholicae defensione contra haeresim lutheranam, in qua praeter alios eminuerunt Gaspar SCHATZGER († 1527), Joannes WINTZLER († 1555), Wolfgangus SCHMILKOFER († 1585), Joannes Franciscus KEMMINGER († 1606) et Joannes NAS, postea ep.auxiliaris Brixiensis († 1590). - Electore MAXIMILIANO promovente, an. 1620 sodales O.F.M.Obs. monacenses vel Reformatis se adiungere vel emigrare debuerunt. Postea prov. bavarica O.F.M.Ref. mirum in modum effloruit. - Aestimantur dein Fratrum coemeterium et ecclesia, conventus suppressio et sodalium deportatio die 4 mart. 1802. Post acerbas tribulationes permissu LUDOVICI I, die 16 mart. 1827 dato, erectio unius conventus monacensis et admissio novitiorum concessae sunt. In conventu qui olim Hieronymitanis fuit et a S. Anna ad Lehel nuncupatur, inde a 1 nov. 1827 provincia e ruinis surrexit. Anno 1923 confratres alium conventum cum paroecia, videl. in parte orientali civitatis, ad S. Gabrielem, assumpserunt. Post mirum progressum, alterum bellum universale an. 1943-1944 totum ferme coenobium diruit. Reaedificatio inde ab 1946 per varios gressus ad felicem finem perducta est.

Recoluisse quoque iuvat: SCHÖTZ Dionys, O.F.M., *Zur Neuordnung der Bibliothek des Franziskanerklosters St. Anna, München*, in *Mitteilungsblatt der Arbeitsgemeinschaft Kath. theol. Bibliotheken* (Paderborn) 4(1956) 32-38. O. R.

2998. - GATZ Johannes, O.F.M., *Franziskanerhospiz St. Jakob am Anger in München*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* III, München 1957 (cf. *supra* n.2969), 137-170.

Residentia seu hospitium O.Min. ad Campum Herbidum in honorem S. Jacobi maioris post translationem conventus minoritici an. 1284 conditum est, ut ipsi Clarissis in rebus spiritualibus et terrenis utcumque opem ferrent. Omnino mentione digna sunt ea quae A. de fratribus conversis seu oblatis monasterii Clarissarum dicit, qui anno probationis elapso abbatissae oboedientiam promiserunt, voventes loci stabilitatem, perfectam castitatem vitamque sine proprio. Enumerantur primi sodales huius residentiae (p.144-147). Adumbrantur potiores eventus ante et post Observantiae impositionem. Sermo fit de prima confratrum depulsione die 3 iul. 1769. Post temporaneam restitutionem hospitium O.F.M. Ref. definitive clausum fuit die 4 mart. 1802. O. R.

2999. - SIMON Vinzenz, *Franziskaner-Hospiz München-Josephsburg*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* III, München 1957 (cf. *supra* n.2969), 171-194.

Ut confraternitatem S. Michaelis Archangeli in sacello vici Berg am Laim cum castello Josephsburg 1693 erectam promoverent, benevolentia Electoris CLEMENTIS AUGUSTI Coloniensis sodales O.F.M.Ref. die 11 mart. 1751 tamquam custodes ecclesiae, egregia arte an. 1744 ad finem perductae, advocavit. Quod hospitium, unam horam itineris a Monachio distans, die 2 mart. 1802 abrogatum est. O. R.

3000. - *Dokumente ältester Münchner Familiengeschichte 1290-1620. Aus dem Stifterbuch der Barfüßer und Klarissen in München 1424.* Herausgegeben im Auftrag der bayr. Franziskanerprovinz. München, Lentner'sche Buchhandlung Dr. E.K. Stahl, [s.a.: 1954]. 29,5 cm., 383 pp., 40 tab.

Cf. recensionem egregii voluminis in *Coll.Franc.* 26(1956) 213-214. - De ipsius summo momento tam pro historia Ordinis minoritici in genere et Observantiae, sodalium Reformatorum, Clarissarum, Tertii Ordinis in prov. Argentina et custodia Bavariae in specie, quam pro historia liturgiae et Ecclesiae monacensis necnon pro historia familiarum et culturae religiosae Monachii ample disserit: SPÄTLING Luchesius, O.F.M., *De documentis franciscalibus monacensibus*, in *Ant.* 30(1955) 489-502. O. R.

3001. - SCHINDELE Titus, O.F.M., *Das alte Franziskanerkloster Eggenfelden*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 546-571.

Postquam die 22 apr. 1648 Joannes Baptista STILL, O.F.M.Ref. († 1649), illuc advenit et populo ob bellum tricenarium incredibiliter patienti strenue adstitit, die 3 maii 1649 crucem in fundo novi coenobii erigendi plantavit. Anno 1709 conventui novitiatus adiunctus est. Sodales intra et extra civitatem ministerium apostolicum naviter exercebant. At eorum operositas fecunda intercisa est die 2 sept. 1802 saecularisationis decreto. Quod coenobium post innumeras petitiones intensissimosque labores, rege LUDOVICO I permittente, die 26 oct. 1832 fini suo restitutum est, praesertim promeritis Josephi GELTINGER, restiarii, qui an. 1841 Ordinem ingressus est, nomine Fr. THOMAE assumpto († 1856). Delibantur pretiosae statuae in ecclesia O.F.M. expositae, quae saec. XVIII stilo quem *roccoco* vocant sculptae sunt et quarum p.553 et 555 imagines exhibentur.

De hospitiis O.F.M.Ref. in eadem regione Bavariae superioris olim inventis scripserunt: GAMMEL Josef, *Das ehemalige Franziskanerkloster in Zeilhofen* [bei Dorfen], *ibid.*, 414-429 (an. 1716 munificentia Joannis Francisci ECKHER, ep. Frisingensis, in honorem S. Antonii Patavini conditum et an. 1802 vi exstinctum est); GATZ Johannes, O.F.M., *Das ehemalige Franziskanerkloster Landau/Isar*, *ibid.* I, 188-192 (hospitium an. 1708 a civibus in honorem Mariae supra rupem erectum et an. 1802 suppressum); idem, *Das ehemalige Franziskanerkloster Pfarrkirchen-Gartlberg/Ndby.*, *ibid.*, 194-200 (hospitium in honorem S. Sepulchri conditum, e quo sodales an. 1802 sunt eiecti). O. R.

3002. - BLEIBRUNNER Hans, *Das ehemalige Franziskanerkloster Altötting*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 304-317.

Coenobium in loco perantiqui sanctuarii marialis conditum fuit an. 1653, et quidem invitante episcopo Ratisbonensi FRANCISCO GUILELMO DE WARTENBERG. Ecclesia in honorem S. Annae consecrata fuit die 8 sept. 1657. Munus praecipuum sodalium O.F.M.Ref. fuit peregrinorum catervatim undique affluentium confessiones audiendi. Idcirco conventum hunc in domum recollectionis redegerunt, i.e. Fratres nuper ordinati post studiorum curriculum peractum ibidem ad ministerium apostolicum se ulterius praeparabant. Disseruntur pauca de ortu et progressione sanctuarii marialis. Sodales franciscales die 28 maii 1802 deportati sunt, conventus vero eodem anno Capuccinis traditus est (cf. *Lex.Cap.*, 50s).

Nominamus insuper: idem, *Das ehemalige Franziskanerkloster Neuötting*, *ibid.*, 318-326: hospitium O.F.M.Ref. istud iuridice conditum est an. 1715; eiusdem ecclesia in honorem S. Petri de Alcántara consecrata est an. 1717; magno civitatis incendio (1797) penitus exustum at denuo erectum, mense februario an. 1802 suppressum et an. 1845 sodalibus capuccinis commissum fuit, qui idem an. 1926 in gradum conventus elevaverunt. - Adiunxisse iuvat: ALBUIN VON STADT-KEMNATH, O.F.M.Cap., *Die Renovierung der Kapuzinerkirche in Neuötting*, in *Provinzbote* (Bayern O.F.M.Cap.) 29(1955) 109-112. O. R.

3003. - MAUTHE Willi, *Das ehemalige Franziskanerkloster in Weilheim, Obb.*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 231-266.

Postquam permissio ad hospitium exstruendum an. 1639 rite obtenta fuit, eiusdem munificus fautor Elector MAXIMILIANUS die 4 aug. 1640 aedificiorum primarium lapidem posuit. Ecclesia vero in honorem S. Joseph consecrata est die 12 oct. 1643. Ambrosius KIRCHMAIR, O.F.M.Ref., a cuius nomine via quaedam civitatis nuncupatur, post expugnationem an. 1646 a Sueciis veniam pro ea petivit et obtinuit. Quod ecclesiam attinet, A. egregia opera artis, statuas Crucifixi et Dei Genitricis perdolentis in ligno sculptas aestimat. Decreto saecularisationis coenobium istud die 1 iun. 1802 tamquam conventus centralis destinatum est, at iam die 30 sept. sodales O.F.M.Ref. in civitatem Neuburg deportati sunt. Notamus p.262 elenchum superiorum et guardianorum (inde ab 1644). Adiicitur parvula nota de eremitorio Tertiariorum super collem Gögerl prope civitatem an. 1704 instituto et an. 1802 suppresso.

Vide etiam DINKEL Donat, O.F.M., *Wallfahrtskirche in Grafrath wieder in alter Schönheit*, in *Verba Vitae et Salutis* 27(1956) 94-98 (conventus cum sanctuario mariano apertus est an. 1836, ecclesia an. 1952-1955 interius exteriusque renovata est). O. R.

3004. - LINS Bernardin, O.F.M. †, *Das alte Franziskanerkloster Füssen/Allgäu*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 430-452.

HENRICO DE KNÖRINGEN, ep. Augsburgensi, et MARTINO, abbate O.S.B. monasterii S. Magni promoventibus, mense iunio an. 1628 soda-

les O.F.M.Obs. prov. Tirolensis advenerunt, qui die 11 sept. 1629 ad ecclesiam S. Stephani ducti sunt, quam annis subsequentibus novis exigentiis accommodaverunt. Erectio coenobii, an. 1629 incepta, an. 1631 ad finem adducta est. Disseritur dein de Fratrum habitudine ad sodales O.S.B. Ob edictum imperatoris JOSEPHI II an. 1783 hoc coenobium provinciae Argentinensi O.F.M.Obs. adiunctum est. Post diversi generis vexationes coenobium ab auctoritate bavarica velut conventus centralis declaratur (1805) et nostris sodalibus beneficium annuum usque ad mortem tribuendum promittiitur. Obstaculis arduis feliciter superatis, die 23 ian. 1837 conventus qua hospitium O.F.M.Ref. prov. Bavaricae restitutum, quod 1913 iterum in gradum veri conventus ascendit.

Hoc commentarium A. antea iam ediderat: *Das Franziskanerkloster in Füssen*, in *Festschrift zum 1200jährigen Jubiläum des hl. Magnus*, Füssen 1950, 112-130. - Cf. insuper NOTHEGGER Florentin, O.F.M., *Die Trennung des Klosters Füssen von unserer Provinz* [Tirol] *und dessen Wiederaufrichtung*, in *Verba Vitae et Salutis* 26(1955) 134-150; 27(1956) 118-126; idem, *Andere Aushilfen außer Berchtesgaden und Füssen in der bayerischen Provinz im vorigen Jahrhundert*, *ibid.* 27(1956) 221-229: minutis notitiis ex archivis depromptis, A. illustrat qua caritate pro Tirolis provinciam O.F.M.Ref. Bavariae post decretum suppressionis feliciter abrogatum saec. XIX fraterne iuverit, sive confratres qui olim provinciae sodales fuerunt remittendo sive coenobia bavarica ad tempus assumendo. In commentatione altera fusius delibatur vita Adalberti WAIBEL, O.F.M.Ref. (1787- 1 iun. 1852), qui plura scripta vulgavit. O. R.

3065. - ROTTENKOLBER Joseph, *Das ehemalige Franziskanerkloster Lenzfried Allg.*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 398-426.

Quae A. olim fusius de ortu, progressione et interitu coenobii O.F.M.Obs. in loco Lenzfried prope civitatem Kempten in regione Allgäu etc. exposuerat in *Franz.Stud.* 22(1935) 76-103 (cf. *Coll.Franc.* 9[1939] 415), hic per summa capita redduntur.

En praecipua data: vehementi oppositione fracta, Fratribus an. 1461 domus donata est; die 12 maii 1463 primum lapidem novi conventus iecerunt, cuius ecclesiam JODOCUS, ep. auxiliaris Augsburgensis die 4 dec. 1466 in honorem S. Bernardini Senensis consecravit; an. 1548 confratres emigraverunt, quia regio illa fere penitus LUTHERO adhaeserat; an. 1643, resp. 1647, illuc redierunt in magnum religionis catholicae incrementum; coenobium iuridice in possessionem sodalium O. Teut. transiit die 25 apr. 1803, nostratibus depulsis; an. 1808 confratres aetate provecti huc tamquam in conventum centralem redierunt, ut ad mortem se praepararent; die 8 maii 1811 eorum ultimus locum Lenzfried definitive reliquit. - Hic adnotare iuvat: GATZ Johannes, O.F.M., *Das ehemalige Franziskanerkloster Heiligkreuz bei Kempten/Allgäu*, *ibid.*, 428-448: hospitium O.F.M.Obs. (inde ab 1743 conventus) iam an. 1715 ortum est, quod sodalibus adsistentia religiosa ad sanctuarium S. Crucis prope Kempten pie peregrinantium commissa fuit. Coenobium vi suppressum fuit 1805. O. R.

3066. - LINS Bernardin, O.F.M. † - GATZ Johannes, O.F.M., *Das alte Franziskanerkloster Lechfeld*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 502-534.

3067. - *Wallfahrtskirche Maria Hilf auf dem Lechfeld. Klosterlechfeld Bayerisch-Schwaben.* (Kleine deutsche Kirchenführer, 622). [München-Zürich, Schnell & Steiner, 1955]. 17 cm., 16 pp., ill.

Pro historia domus Klosterlechfeld in regione Suebiae cf. quae innuimus in *Bibliog.Franc.* X, n.2349.

Recolendus est etiam: Volker [HEROLD], O.F.M., *Restaurierung unserer Lechfelder Wallfahrtskirche*, in *Verba Vitae et Salutis* 27(1956) 161-165, ill.

Innuimus dein: GATZ Johannes, O.F.M., *Kaisheim, das ehemalige Franziskaner-Zentralkloster*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, 542-544: in monasterio S.O.Cist., an. 1135 instituto et 1802 clauso, sodales O.F.M.Ref. inter an. 1804-14 tamquam in conventu centrali degebant. O. R.

3008. - [GÖTZ] Arnulf, O.F.M., *Die gemeinsamen Gebetsübungen der bayerischen Franziskanerprovinz einst und jetzt*, in *Verba Vitae et Salutis* 27(1956) 137-144.

Commentariolo historico A. ostendere satagit, quomodo in decursu saeculorum tam numerus quam genera exercitiorum pietatis communium in prov. O.F.M. Bavariae magnopere mutati sint. Eiusmodi conspectus ob defectum documentorum nonnisi saec. XVIII incipit. Maximum onus precationum ad Officium liturgicum appositarum tunc confratres fere per totum diem in choro retinuit. Horarium ineunte saec. XX, meritis praesertim Heriberti HOLZAPFEL, O.F.M., tunc provinciae moderatoris, novi temporis exigentiis accommodatum fuit.

Adiunxisse iuvat: FORSTER Wilhelm, O.F.M., *Missionskonferenz in München St. Anna, ibid.* 28(1957) 17-24: describuntur quaestiones tractatae in coetu Monachii ad S. Annam 25-28 sept. 1956 coacto, et quidem praesertim de missione populari regionum - GANTNER Erminold, O.F.M., *Eine neue Missionsaufgabe - die Arbeiterseelsorge, ibid.*, 85-91: inde ab an. 1956 prov. O.F.M. Bavariae novum genus apostolatus, videl. curam opificum, assumpsit, cuius rationes necessitatis et fines appetendi explicantur. O. R.

O.Min./O.F.M. - personae

3009. - BRADY Ignatius, O.F.M. (ed.), *The holy friars of Saxony. Holy Brother Liebhard. Holy Nicholas: friar and teacher. Holy friar Robert. Friar John von Osterwych and his three sons*, in *The Cord* 6(1956) 52-57. 106-111. 147-157. 178-181. 213-219.

E collectione vitarum Fratrum qui in prov. minoritica Saxoniae saec. XIII sanctimonia eminuerunt quasque E. AUWEILER, O.F.M., latine ediderat in *Arch.Franc.Hist.* 18(1925) 221-225; 19(1926) 46-62. 181-193, Interpres quasdam selegit et anglice vertit.

Describuntur quidem JOANNES A PIAN DI CARPINE, LEFARDUS, NICOLAUS DE MAGDEBURG, ROBERTUS (Rupertus) lapicida, Erfordiae defunctus, JOANNES DE OSTERWYCH, qui fere centenarius simul cum tribus suis filiis FRIDERICO, HEYDENRICO et alio innominato Ordinem ingressus est. - Adiunxisse iuvat: [BAVENDIEK Kapistran, O.F.M.], *Der heilige Hermann von Mühlhausen*, in *Vita Seraphica* 37(1956) 76-77, ubi notitia in actis diurnis de HERMANNO A GERSTADEN vulgata refertur. In chronicis civitatis *Kirchen-Historie der freyen Stadt Mühlhausen, fortgesetzt durch Eilmar 1714*, affirmatur Nostrum an. 1224 Ordini nomen dedisse et post vitam virtutibus et miraculis coruscantem die 21 ian. 1287 obiisse in conventu de Mühlhausen; eiusdem corpus, dum ecclesia an. 1723-29 instaurabatur, incorruptum repertum fuisset. HERMANNUS minime tam ignotus est, uti huius notitiae A. et relator putant; cf. L. WADDING, *Annales Minorum* V, Ad Claras Aquas 1931, 177 et *Arch.Franc.Hist.* 2(1909) 467.

Vide etiam CLASEN Sophronius, O.F.M., *Adolf IV, Graf von Schaumburg und Herzog von Hofstein, O.F.M.*, in *Lex.Theol.Kirche* I^2 (cf. *supra* n.126), 152 (inde ab

an. 1239 vivebat ut sodalis in coenobiis O.Min. a se erectis in civitate Hamburg et Kiel. In fama sanctitatis occubuit die 8 iul. 1261). O. R.

3010. - VALLI Erkki, *Cranc Claus, Minoritenkustos in Preussen,* in *Neue Deutsche Biographie* III, Berlin 1957 (cf. *supra* n.144), 400a.

Nicolaus CRANC, O.Min., qui in saec. XIV munus custodis in Borussia explevit, prophetas Veteris Testamenti egregie in idioma germanicum transtulit, cuius unicum ms. (Königsberg, *Staatsarchiv*) ob bellicos eventus interiit an. 1944. Versionem vero ediderat: W. ZIEMSER, *Claus Cranc, Die Prophetenübersetzung.* (Schriften der Königsberger Gelehrten-Gesellschaft. Sonderreihe, 1), Halle 1930. In Libris sacris vertendis interpres e proprio ingenio hausisse videtur; noverat tamen commentarios biblicos NICOLAI DE LYRA, O.Min. Cf. etiam *Bibliog.Franc.* X, n.1349. O. R.

3011. - LINS Bernardinus, O.F.M., *Scriptores Provinciae Bavariae Fratrum Minorum 1625-1803.* Florentiae ad Claras Aquas, Typographia Collegii S. Bonaventurae, 1954. 25 cm., 167 pp.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 27(1957) 100-101.

3012. - BOG Ingomar, *Christoph de Royas y Spinola und die deutschen Reichsstände. Forschungen zu den Reichseinigungsplänen Kaiser Leopolds I.,* in *Jahrbuch für fränk. Landesforschung* 14(1954) 191-234.

Inter LEOPOLDI I imperatoris cooperatores recensetur Christophorus ROJAS Y SPÍNOLA, alumnus provinciae O.F.M.Rec. Thuringiae et ab an. 1687 episcopus Neostadiensis († 12 mart. 1695). Is plurimum adlaboravit ut exercitus imperialis catholicus et protestans viribus unitis adversus Turcas decertaret et ut ei apta subsidia praesto essent. Haec est veritas, quae etsi aliunde iam nota (cf. *Arch.Franc.Hist.* 6[1913] 411; 7[1914] 169. 171) novis documentis editis et ineditis illustratur. M. P.

3013. - HARDICK Lothar, O.F.M., *Bischof Bernhard Döbbing. Zur hundersten Wiederkehr seines Geburtstages,* in *Vita Seraphica* 36(1955) 210-232.

3014. - [REINHOLD Julius, O.F.M.], *Übersicht über den neuaufgefundenen persönlichen Nachlaß Bischofs Bernhard Döbbing, ibid.,* 232-240.

Occasionem nanciscens primi centenarii a nativitate Bernardi DÖBBING, O.F.M., prov. Saxoniae insignis sodalis et actuosi dioeceseos Nepesinae et Sutrinensis episcopi, A. prior eius vitam et promerita delineat. Feliciter evenit, ut pleraque documenta personalia praesulis nuper Romae in coenobio S. Francisci ad Ripam O.F.M. inventa sint, quae A. secundus sub variis respectibus significat.

BERNARDUS lumen adspexit in civitate Münster/Westf. die 8 iul. 1855; die 13 iun. 1874 habitum franciscanum induit; ob persecutiones motus *Kulturkampf* dicti mox in Civitates Foederatas emigrare cogitur, ubi an. 1879 sacerdos ordinatur. In Europam reversus an. 1883-98 Romae munere praesidis in coenobio S. Isidori fungitur et conventum germanicum in loco Castel S. Elia an. 1892 instituit. A LEO-

NE XIII episcopus renuntiatus (1900) in dioecesi praefata praesertim clericorum institutioni optime providit, ob quam causam magnam PII X fiduciam sibi conciliavit. Delibantur quoque eiusdem merita pro catholicis Germaniae necnon necessitudo, qua antistitis, cum propria provincia monastica necnon cum Ordine Seraphico. Romae mortuus est die 14 mart. 1916. O. R.

3015. - VONDERHEIDE Meinrad, O.F.M., *Der Gründer des Kollegs St. Ludwig. Zum 50. Jahrestag der Neugründung unseres Seraphischen Kollegs*, in *Vita Seraphica* 36(1955) 381-391.

Quinquagesimo expleto anno ex quo Wenceslaus STRAUSSFELD, O.F.M., novum seminarium seraphicum prov. Saxoniae in pago Vlodrop in Hollandia exstruere incepit, A. eiusdem vitam et promerita evocat.

Natus est die 7 dec. 1867, Ordini Seraphico nomen dedit die 24 maii 1882, et die 15 aug. 1891 presbyter ordinatus est. Munere rectoris in collegio seraphico priore in loco Harreveld magna cum laude functus, an. 1903 minister provinciae delectus est et inter an. 1905-9 collegium S. Ludovici Episcopi prope Vlodrop aedificavit. Infirmitate fractus obiit die 27 iul. 1933. O. R.

3016. - MERTENS Aureel, O.F.M., *Het Broedertje van Onze Lieve Heer. Levensschets van de franciscaanse lekebroeder Firminus Wickenhäuser*, in *Valentinus Blad* 13(1955-56) 29-31. 45-46. 56-57; 14(1956-57) 11-12.

Brevis vita fratris laici prov. Coloniensis O.F.M., Firmini WICKENHÄUSER, qui 30 sept. 1939 fama sanctitatis obiit in nosocomio ad S. Mariam urbis Düsseldorf, aetate 63 annorum, quorum 33 in religione transegit. Cf. *Bibliog.Franc.* VII, n.5168s. S. ST. A.

3017. - VONDERHEIDE Meinrad, O.F.M., *P. Elpidius Markötter im KZ*, in *Vita Seraphica* 37(1956) 45-71.

3018. - RICKING Ephrem, O.F.M., *P. Elpidius Markötter*, *ibid.*, 71-76.

Intuitu processus beatificationis fortassis introducendi A. prior vitam virtutis Elpidii MARKÖTTER, O.F.M., in loco publicae custodiae de Dachau die 28 iun. 1942 praemature defuncti (cf. *Bibliog.Franc.* VIII, n.1213), illustrat edendo epistulas concaptivorum de ipso necnon ipsius litteras inter 1940-42 scriptas. Auctor alter vero eiusdem iter passionum aestimat atque heroicam patientiam.

Quod Servum Dei Jordanum MAI, O.F.M., attinet, inspici poterit: E.G., *Una vittima riparatrice del S. Cuore di Gesù: Fra Giordano Mai*, in *Osserv.Rom.* 1956, giugno 3, 2. Cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2366-2369. O. R.

3019. - ROTH Renatus, O.F.M., *Pater Magister Sebastian Krebs*, in *Thur.Franc.* N.F. 9(1954) 65-70.

Confrater in loco Horbach im Freigericht die 13 sept. 1900 natus est. Ordini franciscano in prov. Thuringiae adiunctus est an. 1920. Manus consecratorias ei imposuit Dionysius SCHULER, archiep. O.F.M., die 15 aug. 1925. Post studia theologica superiora in Universitate oenipontana peracta an. 1931 doctor renuntiatus est. Per multos annos mu-

nere directoris studiorum theologicorum fungebatur. Praemature mortuus est die 1 iun. 1953. Inter cetera hoc scriptum vulgavit: *De probata vitae castimonia in professione religiosa fratrum clericorum requisita* (germanice conscriptum tertio prodiit Fulda, Parzeller und Co., 1941).

3020. - *P. Berthold Bockholt,* in *Vita Seraph.* 37(1956) 119-124.

Confrater die 11 apr. 1874 in civitate Ahaus in vitam ingressus est; die 23 aug. 1894 habitum franciscanum sumpsit in prov. Saxoniae O.F.M. Post ordinationem (14 aug. 1903) peculiari fervore T.O.F. promovit et plura scripta populi intuitu exaravit (p.122s). Dei Genitricem incenso amore colebat. In nocte 2-3 dec. 1953 soror mors fidelissimum servum Dei amplexa est. O. R.

3021. - *A.R.P. Maximilianus Brandys, Prov. Thuringiae S. Elisabeth in Germania Ex-Min. Prov., Ex-Definitor Generalis ac S. Congregationis Rituum Consultor,* in *Acta Min.* 73(1954) 275-276.

Natus in vico Pawlowitz prope Pleß in Silesia die 31 dec. 1866, Ordini nomen dedit die 18 ian. 1885 et die 25 aug. 1889 sacerdotii apicem conscendit. Magister novitiorum delectus, postea per tria triennia prov. Thuringiae gubernacula prudenter et actuose rexit. Anno 1928 qua definitor generalis Romam adscitus est et in hoc munere praesertim pro editionibus liturgicis Ordinis enixe laborabat. Ideo an. 1931 a Pio XI consultor pro sectione liturgica Congregationis Rituum nominatus est. In quo campo, post expletionem muneris definitoris, Ecclesiae et Ordini servire pergebat. In festo Assumptionis B.M.V. an. 1954, ad praemium supernae vitae vocatus est. - Fusius de defuncto confratre disseritur in *Thur.Franc.* N.F. 9(1954) 226-240. O. R.

3022. - Bonmann Ottokar, O.F.M., *Erinnerungen des verstorbenen P. Bernardin Jacobi, O.F.M.,* in *Thur.Franc.* N.F. 10(1955) 123-154.

Eduntur memoriae Bernardini Jacobi, O.F.M., de vita sua et provinciae evolutione, quas Editori an. 1938-1939 vel narravit vel dictavit. Pauca introductionis vel explicationis causa adiunguntur.

Bernardinus an. 1872 natus est et die 1 ian. 1888 in conventu O.F.M. Fuldensi Ordini Seraphico nomen dedit. Sacerdotio vero insignitus est die 25 iul. 1895. Postea in erudiendis alumnis ad vitam seraphicam adspirantibus necnon in provincia moderanda enituit. Narratio nonnisi ad ineuns saec. XX perducitur. In fine Ed. aliquas considerationes proprias apponit, quibus eiusdem formam mentis et intentiones praevalentes luce collustrat. Magnam suam admirationem erga antiquum provinciae moderatorem minime occultat. Bernardinus die 20 apr. 1955 occubuit. O. R.

3023. - *P. Crescens Münstermann,* in *Vita Seraph.* 37(1956) 113-119.

Inter annos 1899-1952, exceptis tamen annis 1915-1922 quibus in patriam redire coactus est, Crescentius Münstermann, O.F.M., prov. Saxoniae filius, sanctuarium Mariae sanctissimae ad Rupes in loco Castel Sant'Elia curabat.

Confrater lumen adspexit ad Wiedenbrück (27 sept. 1870). Lanis seraphicis indutus (27 apr. 1892) et sacerdos ordinatus (17 apr. 1898), insequenti anno in

Italiam se transtulit. Mortem oppetiit die 25 iul. 1955. De promeritis eius vide etiam *Padre Crescente Münstermann il secondo costruttore di Maria SS.ma «ad Rupes»*, in *Osserv.Rom.* 1955, agosto 24, 2. O. R.

3024. - *Pater Johannes-Josef Hülsmann,* in *Vita Seraph.* 37(1956) 196-205.

Aestimantur vita exemplaris et virtutes Joannis Josephi HÜLSMANN, O.F.M. (22 nov. 1891 - 12 apr. 1956), cuius promeritum praecipuum fuit, quod propriae prov. Saxoniae, tempore perarduo alterius belli universalis, collegium seraphicum S. Ludovici in Hollandia servavit. Habitum franciscalem induerat an. 1912 et die 28 febr. 1920 sacerdotio erat auctus. O. R.

3025. - *P. Ildephonsus (Joseph) Heiligenstein,* in *Vita Seraph.* 37 (1956) 192-196.

Eximius contionator et quondam missionarius apostolicus in Sinis (1905-1937), provinciae Saxoniae S. Crucis sodalis, lumen adspexit die 11 apr. 1876 in Bernhardsweiler (Erstein); sacris initiatus est an. 1902; e vita vero decessit die 24 sept. 1956 ad Sélestat (Bas Rhin). In eiusdem peculiarem laudem cedit Bibliae profunda cognitio atque fervens cultus. Nam Libros sacros quinquagies perlegit. O. R.

3026. - [BONMANN] Ottokar, O.F.M., *P. Basilius Schrimpf, Novizenmeister,* in *Thur.Franc.* N.F. 12(1957) 84-96.

Texitur elogium confratris qui, die 29 sept. 1879 natus, an. 1899 habitu franciscali indutus, die 16 sept. 1906 sacerdotio insignitus, in munere novitiorum magistri per fere XXV annos egregia promerita sibi acquisivit. Obiit Fuldae die 22 apr. 1957. Circa methodum educationis in novitiatu A. hac sibi oblata occasione plura attentione digna exprimit. O. R.

3027. - *Catalogus domuum et fratrum Provinciae Coloniensis SS. Trium Regum Ordinis Fratrum Minorum.* Werl 1954.

3028. - *Catalogus O.F.M. Provinciae Bavariae S. Antonii de Padua. Status diei 10 martii 1954/6 martii 1955.* Landishuti, Typis Unionis Missionariae Franciscanae, 1954/55. 23,5 cm., 27, 24 pp.

O.F.M.Conv.

3029. - BAUER Bernward, O.F.M.Conv., *Der Minoritenorden in Deutschland. Geschichte und Wirken von 1517 bis zur Gegenwart,* in P.J. HASENBERG - A. WIENAND, *Das Wirken der Orden und Klöster in Deutschland* I, Köln 1957 (cf. *supra* n.2938), 205-211.

Inde ab autonomia Observantiae an. 1517 vicissitudines prov. Argentinensis et Coloniensis O.F.M.Conv. paucis illustrantur. Notandum est quod tempore Novatorum praesertim Thomas MURNER et Henricus STOLLEYSEN eminuerunt in debellanda haeresi lutherana. O. R.

3030. - NEU Heinrich, *Die Minoritenkirche in Köln.* Köln-Zollstock, Steimel-Verlag, (s.a.). 15 cm., 29 pp., tab.

De hac ecclesia cf. *supra* n.1856-1860.

3031. - MARTIN Erich, *Franziskaner-Minoriten-Kloster Schönau a. d. Saale,* in *Bavaria Franciscana Antiqua* III, München 1957 (cf. *supra* n.2969), 506-516.

Instante Fr. Kiliano STAUFFER, O.F.M.Conv. († 29 iun. 1729), qui in dioecesi Wurzeburgensi qua tector seu gypsoplastes eximia merita sibi comparavit, episcopus JOANNES PHILIPPUS DE GREIFENKLAU-VOLLRATS sodalibus O.F.M.Conv. prov. Argentinensis ruinas antiqui monasterii S.O.Cist. (1192-1564) dono dedit die 11 apr. 1699. Post aedium instaurationem ecclesia solemniter consecrata est die 27 iul. 1710. Post ministerium fecundum variosque lugendos casus an. 1803 admissio novitiorum vetita est. Idcirco, an. 1827 Totnanus SCHECH, O.F.M.Conv., hospitii unicus sodalis fuit, at an. 1843 licentiam regalem ad novitiatum denuo instituendum obtinuit, et die 3 febr. 1847 placide animam efflavit. Ab an. 1856 hospitium in gradum coenobii elevatum est. In sanctuario praeprimis perdolens Virgo religiose colitur. O. R.

3032. - HEINS Walther, *Das ehemalige Franziskanerkloster in Coburg,* in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2069), 122-138.

E raris tabulariorum documentis A. conspectum historicum texit de conventu cuius origo ab historiographis antiquioribus an. 1250 assignatur. Ad conventum in honorem B.V.M. erigendum domini DE SCHAUMBERG et DE COBURG contribuisse videntur. Coenobium ad prov. Saxoniae et custodiam Thuringiae pertinuit et satis verisimiliter observantiae Martinianae nomen dedit. Ob Reformationem in hac regione diffusam confratres die 4 maii 1525 monasterium simul cum proventibus et bonis mobilibus et immobilibus magistro civium tradiderunt. Coenobii minor pars (8) fidem intaminatam servavit.

Notitias suas A. praesertim hausit ex libro mortuorum conventus, nunc adservato in bibliotheca ecclesiae evangelicae civitatis Neustadt ad flumen Aisch positae. De eodem A. antea iam scripserat: *Das Totenbuch des ehemaligen Franziskanerklosters in Coburg,* in *Das Thüringer Fähnlein* (Jena) 9(1940) 241-247, simulque nunc eiusdem editionem optandam annuntiat (p.124). - In Coburg etiam inveniebatur communitas Sororum T.O.F., de quibus tamen parcissimae tantum notitiae exstant.

De brevissima historia coenobii O.F.M.Conv. in loco Jobstenberg prope civitatem Bayreuth, quod an. 1506 studio marchionis FRIDERICI IV DE BRANDENBURG fundatum sed iam an. 1529, prout traditione orali asseritur, ab ipso LUTHERO exstinctum fuit, disserit GATZ Johannes, *Das ehemalige Franziskanerkloster Jobstenberg (St. Jobst) bei Bayreuth,* in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, 280-288. Qui conventus ad prov. Saxoniae et custodiam Thuringiae pertinuit. Pretiosa eiusdem manuscripta ac incunabula nunc in bibliotheca Universitatis Erlangensis prostant. - Memorasse quoque iuvat: idem, *Münchberg, Zell, Sparneck: franziskanische Niederlassungen?, ibid.* II, 535-541. Quoniam praefata oppida Franconiae superioris ad ambitum prov. minoriticae Saxoniae et ad ministrum provincialem Lipsiae residentem pertinuere, inquisitiones fontium impraesentiarum institui non potuerunt. Nihilominus A. satis

fidenter asserere valet, quod in loco Zell fundatio quidem benedictina et ad Sparneck certo coenobium Carmelitarum exstiterunt, at quod indubie conventus O.Min. ibidem numquam fuerunt. Quod civitatem Münchberg attinet, nostrates fortassis ad tempus, et quidem saec. XIII, in leprosario commorabantur. O. R.

3033. - EBERT Friedrich, *Das ehemalige Franziskanerkloster in Hof*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 102-120.

Conventus de Hof, in regione Franconiae situs, an. 1292 in honorem B.V.M. et S. Crucis conditus fuisse perhibetur et pertinuit ad prov. minoriticam Saxoniae. Post reformationem a Concilio Constantiensi impositam, Observantibus de communitate (seu sub ministris seu Martinianis) adhaesit et cum ceteris coenobiis veterem prov. Saxoniae S. Joannis Baptistae O.F.M.Conv. constituit. In commentario etiam sermo fit de piis oblationibus a plerisque benefactoribus donatis necnon de Fratrum necessitudine cum clero saeculari. Quoniam Novatores civitatem et aliquos sodales conventus novae doctrinae conciliaverunt, domus an. 1529 abrogata est. Ecclesia, prius in theatrum, tunc in aulam equestrem exercitatoriam commutata, an. 1902 penitus rescisa est. - In eadem civitate etiam monasterium Clarissarum inveniebatur, de quo tamen nonnisi per transennam sermo fit. O. R.

3034. - BÜCHNER Alexander, O.F.M.Conv., *Franziskaner-Minoritenkloster in Würzburg*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 88-136.

Studio CAESARII SPIRENSIS, O.Min., et auxiliante OTHONE DE OBDENBURG, episcopo Wurzeburgensi, an. 1221 conventus prope eremum S. Bartholomaei conditus est. Ob spatii angustias ep. HERMANNUS DE LOBDENBURG eisdem fundum ampliorem donavit prope vetus sacellum S. Valentini, in quo, uti videtur, primarium lapidem iecit die 27 nov. 1249. Saec. XIX ineunte nostratibus admisso novitiorum vetita est, at an. 1839 LUDOVICUS I Bavariae eisdem hoc ius vitale restituit. Ample delibantur varia monumenta sepulcralia in ecclesia reposita (p.102-107). Pyrobolis in noctibus 3 et 16 mart. 1945 e velivolis coniectis monasterium penitus fere dirutum fuit. Confratrum invicto labore conventus tamen denuo e ruinis surrexit an. 1946-1947.

Agitur etiam de monasterio Clarissarum, S. Agneti dedicato, quod ca. an. 1250 ortum esse videtur et ob reformationis protestanticae discrimina an. 1560 desiit. Sorores T.O.F. de Wilberghaus nuncupatae an. 1366 regulam acceperunt quam LUDOVICUS AB OWN, O.Min., compilavit. Beguinae conventus de Hohen Zine, quae olim T.O.F. adhaeserant, an. 1460 sub directione O.E.S.A. venerunt. - Notamus quod in serie chronologica guardianorum primus occurrit ALBERTUS DE WALLEHUSEN, an. 1256. O. R.

3035. - GATZ Johannes, O.F.M. - REUSS Ludwig, O.F.M.Ref. (†), *Das ehemalige Franziskanerkloster Schwarzenberg bei Scheinfeld/Mfr.*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* I, München 1954 (cf. *supra* n.2969), 524-540.

Suppresso hospitio O.F.M.Rec. de Scheinfeld (cf. *supra* n.2976),

provincia Thuringiae super collem Schwarzenberg prope sacellum Mariae Auxiliatricis an. 1702 domum religiosam exstruxit, quae, ampliatis ecclesia et aedibus, in conventus gradum elevata est an. 1732. Postquam regio illa ad dominium principiis bavarici transiit et necessitudo Fratrum cum superioribus exteris severe prohibita est, coenobium istud an. 1806 cum ceteris conventibus custodiam Franconiae constituit et an. 1835 prov. O.F.M.Ref. adiunctum est. Quoniam huic provinciae sufficiens religiosorum numerus defecit, sanctuarium an. 1866 sodalibus O.F.M. Conv. de Würzburg commissum est, qui eiusdem custodum munere adhuc funguntur.

Haec retractantur a J. GATZ iuxta historicam adumbrationem Ludovici REUSS, O.F.M.Ref. († 1864), quae manu scripta adservatur apud archivum provinciale O.F.M. Monachii: *Kurzer Abriß der Geschichte des Klosters « Maria Hilf » bei Schwarzenberg* (1844). O. R.

3036. - HOFFMANN Hermann, *Franziskanerkloster Rothenburg o.d.T.*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* III, München 1957 (cf. *supra* n.2969), 517-567. 577-636.

Auctor praemittit introductionem de fontibus et bibliographia necnon de tabulario et bibliotheca huius coenobii Franconiae mediae. Deinde discutit sententias circa annum ortus, quem A. 1281 assignat. Postea aestimat ecclesiam, quae nunc cultui evangelico inservit, eiusdem altaria, aedes coenobii, varii generis operositatem Fratrum, pias fundationes a fidelibus oblatas, sodalium originem et studia in coenobio peracta, bonorum monasterii administratores et tributa eorum qui conventus vectigales erant (cf. tabulam geographicam locorum ubi conventui possessiones fuerunt p.549), mendicationes certis diebus pro determinatis rebus effectas, numerum alumnorum vario tempore ibidem commorantium. Fusius A. explicat complorandas vicissitudines, ob quas an. 1517-1540 plures sodales religiosam observantiam veramque fidem dereliquerunt. Eo quod ultimus guardianus et sodalis Georgius SETZENTRIEBEL († 1548) an. 1547 habitum minoriticum dimisit, conventus cessit.

Adiciuntur tres excursus: 1) *War der Chronist Eisenhard ein Franziskaner?* (chronographus EISENHARD non fuit franciscanus sed sacerdos saecularis); 2) *War der Guardian Martin Schwarz* [† ante 1513] *Maler?* (documenta satis verisimile reddunt hunc fratrem Conventualem fuisse pictorem); 3) *Angehörige des Klosters Rothenburg.* - Mentionem peculiarem meretur amplissimus appendix: *Chronikeinträge, Regesten und Grabinschriften zur Geschichte des Franziskanerklosters (-1548), des Schwesternhauses (-1555) und des Bruderhauses (-1541) zu Rothenburg* (577-636). O. R.

3037. - HILTL Franz, *Das ehemalige Franziskanerkloster Regensburg - St. Salvator*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 7-43.

Fundatio coenobii an. 1221 adsignatur, ad quam varii insignes viri operam sociaverunt. Inter Fratres scientia et sanctitate praestantes, qui in hoc conventu degebant, recensentur: BERTHOLDUS DE RATISBONA, DAVID AB AUGUSTA, LAMBERTUS A RATISBONA, quibus addi potest WERNE-

RUS DE RATISBONA (cf. *Coll.Franc.* 11[1941] 315s). Notatu quoque digna est series vitrorum coloribus pictorum, quorum quaedam lucis arte expressa proponuntur. Innuuntur etiam rationes, quae confratres ad aversionem a catholica religione impellebant, inter quas haud levissima fuit acerba necessitas vitae. Post reditum sodalium O.F.M.Conv. vita religiosa enixe effloruit. Ipsi eminuerunt in heroica caritate aegrotis exhibenda, in aedificiis ad pestilentiae contagia prohibenda exstructis. Postremo sermo fit de suppressione conventus die 30 nov. 1799 promulgata (cf. p.38-40 nomina ultimorum sodalium). Cf. etiam *Arch.Franc. Hist.* 49(1956) 204s. O. R.

3038. - REVELLIO Paul, *Das Franziskanerkloster in Villingen.* Villingen 1954.

3039. - Idem - GATZ Johannes, O.F.M., *Villingen, Franziskaner-Konventualen,* in *Alemania Franciscana Antiqua* III, Ulm/Donau 1957 (cf. *supra* n.2953), 19-44.

Hoc coenobium, in civitate regionis Schwarzwald ad flumen Brigach positum, ortum est an. 1268 liberalitate comitis HENRICI DE FÜRSTENBERG. Describuntur eventus potiores huius coenobii, eiusdem ecclesia, vicissitudines tempore Novatorum — quibus Fratres se viriliter opposuere, exemplo praefulgente Henrico STOLLEYSEN, O.F.M.Conv. —, excidia varia ob bellicos eventus facta, opus arcuatum aliaeque conventus aedes necnon suppressio an. 1797 ob vocationes diminutas a publicis moderatoribus imperata.

Insinuasse quoque iuvat: HIRT Gustav, *Hausach, Franziskaner-Konventualen, ibid.*, 81-90, quo agitur de hospitio O.F.M.Conv., an. 1475 in vico Hausach regionis quae badischer Schwarzwald nuncupatur condito, at iam ca. an. 1493 e rationibus non notis derelicto. Quamvis nova domus an. 1619 incepta et an. 1625 consecrata fuerit, tamen tempore belli tricenarii exusta fuisse videtur. O. R.

O.F.M.Cap. - eventus et loci

3040. - EBERHARD MOSSMAIER [VON MÜNSINGEN], O.F.M.Cap. - FRANZ XAVER HÖDL [VON ALTÖTTING], O.F.M.Cap., *Vom Wirken der Kapuziner. Die rheinisch-westfälische Provinz. - Die bayerische Provinz,* in P.J. HASENBERG - A. WIENAND, *Das Wirken der Orden und Klöster in Deutschland* I, Köln 1957, 212-221.

Indole reformationis franciscanae nostri Ordinis, perenniter actuali, praelibata, A. prior operositatem missionariam Capuccinorum in mundo illustrat, dein prov. Rhenano-Westfalicae ortum necnon varii generis actuositatem apostolicam usque ad nostram aetatem aestimat. Auctor alter vero enarrat fundationem prov. Bavaricae, eius vicissitudines principales ante et post saecularisationem, tribulationes in utroque bello universali perpessas atque plerasque ministerii apostolici formas exercitas. O. R.

3041. - *Capucijnen te Kleef,* in *Franc.Leven* 37(1954) 185-186.

Brevis descriptio conventus et vitae Capuccinorum de Kleve editur quae habetur in libro *Amusements des eaux de Cleve,* Lemgo 1748,

p.121s necnon in Claas BRUIN, *Kleefsche en Zuid-Hollandsche Arkadia*, Amsterdam 1730. S. ST. A.

3042. - EICKLER Ambrosius, O.F.M., *Als die Kapuziner nach Werl kamen...*, in *Assisi-Glöckl.* 38(1956) 156-160. 180-184.

Praesertim chronicis coenobii innixus, A. originem conventus O.F.M. Cap. in civitate Werl, Westfaliae, adumbrat, simulque instaurationem delibat antiqui sanctuarii marialis O.F.M., an. 1952-1955 effectam. Quod spectat ad notitias historicas conventus capuccini cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.1565.

De conventibus a sodalibus O.F.M.Cap. olim conditis, at postea suppressis, insuper scripta proposuerunt: WENDEHORST Alfred. *M.-Gladbach und die Kapuziner*, in *Lebendiges Münster.* Mitteilungen des Münster-Bauvereins 2(1952) n.2, 39-45; cf. etiam *Mönchen-Gladbach. Aus Geschichte und Kultur einer rheinischen Stadt*, herausgegeben von R. BRANDTS, Mönchen-Gladbach 1955; NEUENDORF Wilhelm, *Das Kapuzinerkloster zu Cochem im Wandel der Zeiten* [1623-1802], in *Heimat zwischen Hunsrück und Eifel* 4(1956) n.5, 8; n.6, 8; n.7, 8; n.8, 8; FESSMEYER H., *Die Kapuziner-Pfarrei in Grünstadt. Ein Beitrag zu Remlings « Abteien und Klöster »*, in *Pfälzische Heimatblätter* (Neustadt) 2(1954) n.9, 65 (complens opus: F.X. REMINLING, *Geschichte der ehemaligen Abteien und Klöster im jetzigen Rheinbayern*, I-II, Neustadt 1836-1838 vel München 1913, A. agit de coenobio capuccino an. 1673 exstructo, an. 1802 vero suppresso); FLORIN [VON GREMMELSBACH], O.F.M. Cap., *Die Rekonziliierung der alten Kapuzinerkirche in Haslach (Kinzigtal)*, in *Assisi-Glöckl.* 37(1955) n.42, 30-31 (ecclesia veteris coenobii O.F.M.Cap., an. 1630 fundati, an. 1844 ob mortem ultimi sodalis exstincti et an. 1864 protestantibus traditi, die 7 maii 1955 pro officiis catholicis denuo benedicta est); SURMANN F., *Dreihundertjahrfeier des ehemaligen Kapuzinerklosters zu Kaiserswerth. Wechselvolles Schicksal: « Preis den wackeren Kuttenträgern...! »*, *ibid.* 39(1957) 233-235 (ecclesia ad S. Antonium Patavinum an. 1670 incepta est, postquam sodales prov. antiquae Coloniensis die 1 mart. 1657 in hospitium ingressi sunt; conventus vero a gubernio borussico cum morte ultimi guardiani an. 1834 suppressus est); BROICH Jakob - HEINRICHS Heribert, *Die Geschichte des Wassenberger Kapuzinerklosters*, in *Heimatkalender des ... Selfkantkreises Geilenkirchen-Heinsberg*, 7. Jahrgang 1957, Geilenkirchen-Heinsberg 1956, 50-58 (conventus ad S. Ludovicum Episcopum in dioecesi Aquisgranensi conditus an. 1654 et an. 1802 ob saecularisationem clausus est); LORSCHEID Bernhard, *Unsere Kapuzinerkirche* [in Linz a. Rh.], in *Festschrift zur 250. Jahrfeier des Gymnasiums Linz*, Linz a. Rh. 1956, 74-85 (ecclesia adhuc prostans describitur coenobii capuccini an. 1627 conditi et an. 1813 suppressi, occasione iubilaei gymnasii quod super solum conventus destructi erectum fuit). O. R.

3043. - JUST Leo, *Beiträge zur Geschichte der Kölner Nuntiatur*, in *Quellen und Forschungen aus italienischen Archiven und Bibliotheken* 36(1956) 248-320.

Peculiari modo documentis illustratur archiconfraternitas Dominicae Passionis ad nuper conversos sustentandos an. 1612/3 in coenobio capuccino Coloniae erecta. Ordine explicantur huius pii instituti fundatio, fines sibi praefixi necnon successus obtenti. Confraternitas iam diutius languida an. 1803 suppressa est.

Mentionem peculiarem meretur appendix: *Brevis relatio qua et causae erectionis et progressus ac fructus per fraternitatem Dominicae Passionis Coloniae erectam facti continentur* (p.296-301); quod documentum prostat Romae, *Arch. Doria Pamphili, archiviolo 81*, f.208-11. Alia documenta idem institutum respicientia proferuntur ex *Erzdiözesanarchiv* Coloniae (271. 301-307). Miramur quod Auctorem

fugit: BONAVENTURA A MEHR, O.F.M.Cap., *Das Predigtwesen in der Kölnischen und Rheinischen Kapuzinerprovinz im 17. und 18. Jahrhundert.* (Bibl.Seraphico-Capuccina, 6), Romae 1945, praesertim pp. 251-256. 457-461. 474*a* (*Kreuzbruderschaft*). Cf. etiam *Bibliog.Franc.* X, n.2399. O. R.

3044. - EBERHARD MOSSMAIER [VON MÜNSINGEN], O.F.M.Cap., *Das religiös-aszetische Leben im Kapuzinerkonvent zu Mainz (1618-1802)*, in *Arch.Mittelrhein.K.G.* 8(1956) 224-237, vel in *Assisi-Glöckl.* 38(1956) 97-104. 121-128.

Postquam A. historiam potissime externam coenobii O.F.M.Cap. Moguntiae luce collustravit (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2389), hac commentatione eiusdem vultum spiritualem delineare suscepit. Fontibus tabulariorum fultus, enarrat momentum Officio divino et speciatim sacrificio Missae tributum, orationem mentalem summopere excultam, silentium, clausuram, recollectionem, lectionem spiritualem et mysticam fideliter servatas. Sermo fit dein de paenitentiae spiritu et exercitio, de paupertatis rigido cultu, de patre spirituali et syndico apostolico conventus, de stipe roganda. Post visitationem canonicam quam vicarius generalis an. 1774 nomine Electoris accuratissime peregit, exitum sic expressit: « quod circa Capuccinorum regularia sunt omnia salva ».

Adiunxisse iuvat: PAULUS [VON FRIEDRICHSSEGEN], O.F.M.Cap., *Mainz. Aus dem Klosterarchiv*, in *Assisi-Glöckl.* 38(1956) 224-226. Aliqua documenta e tabulario moguntino describuntur: de authentia reliquiae S. ANTONII PATAVINI nunc amissae, de magno numero Capuccinorum e civitate Moguntina vel e vicis circumstantibus ortorum vel in nostro conventu defunctorum, de gratia a S. PIO X AUGUSTINO GERDES A RHEDER, O.F.M.Cap. († 1913), rogante ep. Moguntino Georgio Henrico KIRSTEIN, per subscriptionem autographam die 27 apr. 1907 data. - *Ravensburg. Wie wir nach Ravensburg kamen, ibid.* 36(1954) n.38, 22-26: Capuccinis die 7 nov. 1954 paroecia ad S. Christinam in civitate Ravensburg concredita est; coenobium, an. 1626 a prov. Helvetica acceptum, an. 1806 suppressum fuerat. - BAUMANN, *Ehrenbreitstein: Dreihundert Jahre christliche Kulturstätte. Erhebendes Jubiläum des Kapuzinerordens und seiner Barockkirche*; REBER Horst, *Zur Baugeschichte der Klosterkirche, ibid.* 38(1956) 246-247. 247-251: die 8 dec. 1956 tertium centenarium a secunda consecratione ecclesiae nostrae de Koblenz-Ehrenbreitstein (7 nov. 1656) celebratum est; quam occasionem arripientes, AA. historiam conventus et stilum ecclesiae illustrant. O. R.

3045. - TRILLER Anneliese, *Nothgottes im Rheingau.* [Limburg/Lahn], Herausgegeben vom Frauenseelsorgeamt Diözese Limburg, [1954]. 18 cm., 63 pp., 2 tab.

In silva prope Rüdesheim ad Rhenum sita exstat sanctuarium ubi antiquitus veneratur statua Domini agonizantis (Nothgottes). Ad discrimina domanda quae Novatores invexerant, archiepiscopus Moguntinus Joannes SCHWEIKART de Kronberg illuc Capuccinos advocavit et an. 1620 nobilis familia BRÖMSER, cui sacellum fuit, eis locum cessit. Coenobii erigendi primarium lapidem die 28 mart. 1622 posuerunt. Confratres peregrinis spiritualiter adstiterunt, eorum confessiones audiendo et verbum divinum annuntiando. Ibidem ad tempus MARTINUS A COCHEM morabatur. In coenobio an. 1675 novitiatum et domum studiorum instituerunt. Coenobium die 29 ian. 1813 decreto FRIDERICI CAROLI DUCIS DE NASSAU clausum est. Ulteriores quoque aedium vicissitudines

ab A. singulatim exponuntur. Domus nunc dioeceseos Limburgensis est, quae in ea cursus exercitiorum tenet necnon viribus matrum familiarum remittendis providet. O. R.

3046. - BECKER Hans, *Die Säkularisation des Kapuzinerklosters in Königstein,* in *Arch.Mittelrh.K.G.* 9(1957) 283-289.

Nostrates die 6 mart. 1646 in domum quae Kugelhaus vocabatur sunt ingressi et, praeter alia, curam militum assumpserunt. Inter an. 1681-85 vero novum conventum S. Antonii cum ecclesia construxerunt. Inter an. 1675-78 MARTINUS A COCHEM, ibidem degebat et vitam Jesu exaravit (1677). Ob bellicos eventus die 8 dec. 1792 aedes fere dirutae sunt. Ab an. 1804 admissio novitiorum impeditur et die 29 ian. 1813 decretum totalis suppressionis a FRIDERICO AUGUSTO DUCE DE NASSAU promulgatur. Enumerantur confratres sacerdotes in conventu tunc habitantes necnon ornamenta ecclesiis circumstantibus distributa. Postremo pauca innuuntur de ulteriore sorte aedium.

Cf. etiam BÖER Ludwig, *Aldenhoven,* in *Lexikon der Marienkunde,* 1. Lieferung. Regensburg 1957, 123-124 (huic sanctuario mariano, an. 1659 instituto, Fratres antiquae prov. Coloniensis an. 1661 [non 1665] adiunxerent hospitium quod tamen an. 1802 supprimitur). O. R.

3047. - TITUS HÜBENTHAL [VON DORTMUND], O.F.M.Cap., - ATZERT Walter (edd.), *Die Liebfrauenkirche zu Frankfurt/Main. Festschrift zum Wiederaufbau im Jahre 1954 nebst einem Führer durch die Kirche.* [Limburg/Lahn, Druckerei der Pallottiner, 1954]. 24 cm., 72 pp., ill.

Nostra hic interest commentarius: TITUS A DORTMUND, *Die Liebfrauenkirche in der Vergangenheit* (p.8-24). Nostrates, postquam inter an. 1628-1633 primum in hac civitate commorati sunt, illuc an. 1723 reversi novum coenobium exstruxerunt, a quo tamen an. 1803 discedere debuerunt. Anno 1900 ad pastorale munus in ecclesia S. Antonii exercendum denuo adsciti sunt. At die 16 apr. 1917 se transtulerunt ad Liebfrauenkirche, in qua inde ab an. 1939 paroeciam administrant. Cf. etiam W. ATZERT, *Kapuziner und Liebfrauenstift* (62-64), quo articulo necessitudo confratrum cum ecclesia collegiali in saeculis praeteritis illustratur. O. R.

3048. - *Marianische Kirchen in unserer Provinz,* in *Assisi-Glöckl.* 36(1954) n.38, 8-17; n.39, 3-7.

Enumerantur sanctuaria marialia provinciae Rhenano-Westfalicae commissa et ecclesiae coenobiorum quae alicui mysterio Dei Genitricis dicatae sunt. Opportune simul innuuntur annus originis, mysterium marianum, affluxus peregrinorum et potiores eventus historici.

Sanctuaria mariana 10 habentur: Bebra (sub titulo Virginis pauperum eiusque sponsi S. Joseph); Maria-Lind in Braunsrath supra Heinsberg; Clemenswerth apud Sögel; Ave Maria in Deggingen prope Geislingen ad flumen Steige; Gernsheim ad Rhenum; Bad Mergentheim; Maria-Linden in Ottersweier apud Bühl; B.M.V. Lauretana in Stühlingen; B.M.V. in coelum assumpta in Waghäusel; item in Zell ad rivum Hamersbach seu B.M. ad Vincula. - Ecclesiae coenobiorum vel hospitiorum alicui mysterio mariano dicatae sunt 7: Bensheim, Bronnbach prope Wertheim,

Frankfurt a. M., Mainz, Münster/Westf., Oberhausen-Sterkrade, Frankershausen, regionis Eschwege.

Recoluisse quoque iuvat: CLARENZ [VON GÜNNE], O.F.M.Cap., *Das Kapuzinerkloster Clemenswerth, ibid.* 39(1957) 12-14; idem, *« Er ist wirklich ein Vater der Kapuziner ». Kurfürst Clemens August gründete das Kloster Clemenswerth als eine apostolische Mission, ibid.*, 218-221 (hospitium Clemenswerthanum fundatum est an. 1739); FLORIN [VON GREMMELSBACH], O.F.M.Cap., *Ottersweier: « Eine Kapelle, so lieblich und traut... » Altes und Neues von Maria-Linden, ibid.*, 14-17 (sanctuarium ad B.M.V. in coelum assumptam die 30 sept. 1936 nostratibus commissum est); GREGOR [VON LOSHEIM], O.F.M.Cap., *Marianische Wallfahrtsstätten in Deutschland von den Söhnen des hl. Franziskus betreut. Kloster Waghäusel*, in *Bruder Franz* 7(1954) 116-117; DANIEL [VON PRAD], O.F.M.Cap., *Eine Festung der Liebe*, in *St.Antoniusbl.* 21(1954) 154-156 (hospitium de Bebra, ubi confratres die 16 aug. 1951 pedem fixerunt); STAUDENMAIER, *Klösterliches Leben der Gegenwart. Bei den Kapuzinern in Ave Maria bei Deggingen*, in *Geschichtliche Mitteilungen von Geislingen und Umgebung.* Herausgegeben vom Altertumsverein Geislingen, Geislingen/Steige 1957, n.15, 53-55; *Stühlingen. Wieder 25 Jahre in Stühlingen*, in *Assisi-Glöcklein* 36(1954) n.37, 18-21 (sodales nostri die 20 ian. 1928 in hoc coenobium reversi sunt); MATTHES Richard, *Bensheim: « Zum besten Nutzen und ewigen Gebrauch ». Wie wir Kapuziner 1651 zu einem Bauplatz kamen, ibid.* 39(1957) 163-165; idem, *Bensheim: Denksteine im Bensheimer Kapuzinerkloster, ibid.*, 178-180. O. R.

3049. - ELMAR [VON BADEN-BADEN, O.F.M.Cap.] - ROBERT [VON WEHR, O.F.M.Cap.], *Zell am Harmersbach.* Kr. Wolfach/Baden. (Kunstführer, 656). [München-Zürich, Schnell & Steiner, 1957]. In-8°, 15 pp., ill.

Sanctuarium B.M.V. in coelum assumptae, sodalibus O.F.M.Cap. prov. Rheno-Westfalicae die 20 maii 1919 concreditum, et verbis et imaginibus aestimatur. O. R.

3050. - SCHÄFER Konstantin, *Neuenburg a. Rh., Baden*, in *Alemania Franciscana Antiqua* I, Ulm/Donau 1956 (cf. *supra* n.2953), 105-125.

Coenobium ca. an. 1290 in honorem B.V.M. exstructum est et ad custodiam Basileensem provinciae Argentinensis pertinebat. Tempore Novatorum, an. 1527 suppressum fuit. Attamen, petente civitate, die 12 feb. 1612, sodales capuccini advenerunt et in aedibus conventus prioris commorabantur usque ad an. 1675, quo monasterium a militibus gallicis exustum fuit. Adiungitur parvula nota de domo beguinarum, probabiliter T.O.F., an. 1374 fundata et saec. XVI dissoluta (124s). O. R.

3051. - MEINOLF [VON OBERHAUSEN], O.F.M.Cap., *Das Provinzkapitel 1955*, in *Assisi-Glöckl.* 37(1955) n.42, 1-9.

In prov. Rhenano-Westfalica O.F.M.Cap. diebus 2-4 aug. 1955 comitia provincialia celebrata sunt, de quibus A. refert, praemittens litteras encyclicas novi moderatoris THEODERICI A NEUENBURG, necnon decisiones ipsius capituli et definitorii provincialis.

Hic innuimus quoque: JOSEPH ANTON [VON GÖTZINGEN], O.F.M.Cap., *Die Hausmission als Apostolat der Kapuziner, ibid.* 38(1956) 30-36 (de missionum domesticarum [cf. *supra* n.1303-1306] indole nova, scopo attingendo, periculis in hoc ministerio nostratibus imminentibus, diiudicatione a parte populi et cleri). - EBERHARD MOSSMAIER [VON MÜNSINGEN], O.F.M.Cap., *Die Prädikaturstiftung an St. Peter und Alexander zu Aschaffenburg unter Berücksichtigung des Predigtwesens Südwestdeutschlands mit Abdruck der Stiftungsurkunde von 1504*, in *1000 Jahre Stift und Stadt Aschaffenburg, gleichzeitig Aschaffenburger Jahrbuch für Geschichte, Landes-*

kunde und Kunst des Untermaingebietes IV, Aschaffenburg 1957, 543-573 (exponitur institutio officii praedicationis in ecclesia collegiata SS. Petri et Alexandri in civitate Aschaffenburg an. 1504; in hoc munere praeter sodales S.J. etiam Capuccini operam navabant, ad quorum praedicationem A. saepius alludit). O. R.

3052. - HERMANN JOSEPH VON SCHWENDI, O.F.M.Cap., *Das Gnadenbild von Mariabuchen. Eine historisch-ästhetische Untersuchung,* in *Provinzbote* (Bayern O.F.M.Cap.) 30(1956) 75-83, ill.

In sanctuario Mariabuchen prope civitatem Lohr ad Moenum positam, antiqua statua Mariae Perdolentis (pietà) religiose colitur. Postquam confratres prov. Rhenanae de peregrinis curaverunt, sodales prov. antiquae Franconiae die 2 iun. 1726 ibi hospitium erexerunt quod die 3 oct. 1745 in conventum est elevatum. Conventus tempore saecularisationis suppressioni fuit destinatus et inde ab an. 1825 sacerdotibus privatus remansit usque ad an. 1849, quo iterum apertus est. E narrationis legendariae adsertis necnon e rationibus stili A. adstruere nititur, quod statua iam saec. XIII sculpta fuit. Primum testimonium historicum tamen nonnisi an. 1434 exaratum est. O. R.

3053. - [FRANZ XAVER HOEDL VON ALTÖTTING, O.F.M.Cap.] *Eichstätt/Heilig Kreuz. Kapuzinerkirche zum Hl. Kreuz und zum Hl. Grab Christi in Eichstätt, Ostenstraße.* (Kunstführer. Kleine Führer, 620). [München, Verlag Schnell & Steiner, 1955]. 17 cm., 12 pp., ill.

Verbis et imaginibus brevis explicatur historia ecclesiae O.F.M. Cap. quae continet antiquum sacellum S. Sepulchri, secundum exemplar Terrae Sanctae an. 1166 fabricatum, maximam urbis gemmam. Simul praecipua monumenta artis ibidem inventa aestimantur. Capuccini illuc adsciti sunt ab episcopo JOANNE CHRISTOPHORO DE WESTERSTETTEN. Ecclesiae ad S. Crucis Inventionem die 3 maii 1623 primarius lapis positus est. In eiusdem constructione STEPHANUS AB ELLWANGEN, O.F.M. Cap., († 19 nov. 1635) munere architecti fungebatur. Die 12 oct. 1625 episcopus Augsburgensis eam consecravit.

In ecclesia et sanctuario praeter alios RUDOLFUS WANKMÜLLER AB OBERGÜNZBURG, frater laicus O.F.M.Cap. († 1944), aliquas imagines depinxit. Inde a die 21 apr. 1953 exuviae INGBERTI NAAB A DAHN, O.F.M.Cap. († 1935), in coemeterium huius conventus translatae sunt (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.1811). - In elencho bibliographico A. insuper innuit: NEUHOFER Theodor, *Eichstätt.* (Große Kunstführer, 15). München, Verlag Schnell & Steiner, 1954. O. R.

3054. - LOTHAR WITT [VON FLOSS], O.F.M.Cap., *Festschrift zum 300jährigen Jubiläum des Kapuzinerklosters Burghausen, 1656-1956.* [Immenstadt im Allgäu, Druck J. Eberl KG, 1956]. 21 cm., 24 pp., ill.

Exponuntur ardua conventus fundatio et potiores eventus usque ad aevum saecularisationis. Liberalitate civium die 7 iul. 1654 primarium coenobii lapidem posuerunt, et die 6 iul. 1656 Franciscus Vigilius comes SPAUR, ep. de Chiemsee, ecclesiam ad honorem S. Annae consecravit. Confratres praesertim in confessionibus audiendis eminuerunt. Coenobium an. 1802 iuridice clausum est et ad perniciem destinatum. Fratres aetate provecti tunc omnis generis afflictationes ibi tolerabant. Demum

die 14 nov. 1826 licentiam obtinuerunt ad novitios iterum admittendos. Tunc vita religiosa mire efflorescere incepit, speciatim postquam an. 1882 seminarium seraphicum conventui adiunxerunt.

Apponitur etiam elenchus confratrum vel sanctimonia vel scientiis eximiorum qui in hoc conventu olim degebant. - Adiciendum esse censemus: *Friesenhausen nicht Franziskaner- sondern Kapuzinerkloster*, in *Bavaria Franciscana Antiqua* II, München 1955 (cf. *supra* n.2969), 604 (hospitium in loco Friesenhausen inter Königshofen et Hofheim in Franconia inferiore situm, a sodalibus capuccinis an. 1731 acceptatum fuit; ibidem vero numquam sodales O.F.M.Obs. vel O.F.M.Ref. degebant). O. R.

3055. - FRANZ XAVER HOEDL [VON ALTÖTTING], O.F.M.Cap., *Die Geschichte des Kapuzinerklosters Laufen. Zum 300jährigen Jubiläum. 4. Beilage des Provinzboten* [Bayern O.F.M.Cap] [Altötting, Provinzialat], 1955. 21 cm., 16 pp.

Postquam tres confratres prov. Bavaricae an. 1648-1649 in hac civitate Bavariae superioris ministerium apostolicum exercuerunt, eiusdem cives ab auctoritatibus petierunt, ut Capuccini ibidem semper remanerent. Quibusdam superatis obstaculis, coenobii erigendi primarium lapidem die 4 oct. 1655 posuerunt, ecclesiam vero GUIDOBALDUS COMES DE THUN, ep. Salisburgensis, die 24 aug. 1659 in honorem S. Petri Apostoli consecravit.

De confratrum actuositate circa fundationem fraternitatis T.O.F. saec. XVIII A. aliquas notitias offert (p.6s). Saeculo XIX ineunte coenobium suppressioni destinatum est. In ipso post restitutionem S. CONRADUS DE PARZHAM novitiatum peregit. Ibidem praeter alios LAURENTIUS SCHMIDHUBER A LANDSHUT, O.F.M.Cap., in Tertiariorum cura et postea in scriptis vulgandis praestitit († 17 dec. 1943). O. R.

3056. - FRANZ XAVER HOEDL [VON ALTÖTTING], O.F.M.Cap., *Festschrift zum Doppeljubiläum des Kapuzinerkloster Rosenheim.* Altötting, St. Anna, [1956]. 21 cm., 24 pp., ill.

Voluntate ducis bavarici MAXIMILIANI I et munificentia Martini PAPIN († 1607), die 7 maii 1606 primarius lapis conventus positus est. Ecclesia in honorem S. Elisabeth consecrata est die 14 oct. 1607. Provida sodalium nostrorum operositas apostolica et socialis tempore saecularisationis intercisa est. Etenim die 28 mart. 1802 conventus ut refugium centrale deputatus est, donec deficientibus fratribus penitus exstingueretur, at iam anno sequenti confratres in alia coenobia deportati sunt. Mente novi regis mutata, civitatis praefecti die 5 oct. 1853 statuerunt Capuccinis ecclesiolam S. Sebastiani conferre. Populo libentissime concurrente, die 9 oct. 1854 primum lapidem iecerunt novi conventus. Postquam sacellum molitione opportuna ampliatum fuit, die 28 oct. 1856 consecratum est. Potioribus eventibus et operibus rite aestimatis, A. guardianos et defunctos in conventu Rosenheimensi inter an. 1900-1956 recenset. O. R.

3057. - FRANZ XAVER [VON ALTÖTTING], O.F.M.Cap., *Die Geschichte des Kapuzinerklosters Immenstadt. Zum 300jährigen Jubiläum der Konsekration der Kapuzinerkirche.* [Immenstadt i. Allgäu, Druck: J. Eberl KG, s.a.]. 21 cm., 28 pp., ill.

Hoc coenobium in regione de Allgäu munificentia HUGONIS COMITIS DE KÖNIGSEGG an. 1653 erigi coeptum est, et quidem eo fine, ut sodales O.F.M.Cap. populi mores ob bellicos eventus depravatos emendarent. Ecclesiam in honorem B.M.V. consecravit episcopus FRANCISCUS JOANNES CONSTANTIENSIS die 21 oct. 1655. Nostratibus an. 1782 schola superior commissa fuit. Discrimina saecularisationis conventus feliciter superavit, quippe cum refugium centrale deputatus sit. Dies exitiales adduxit bellum alterum universale. Nam die 29 apr. 1945 pyrobolis super civitatem coniectis etiam conventus gravibus damnis affectus est. Illustratur dein historia fraternitatis T.O.F. In paginis extremis texitur elenchus guardianorum an. 1905-1954 coenobio praefectorum necnon confratrum eodem tempore ibidem ad aeternum praemium evocatorum.
O. R.

3058. - *Bericht über das 37. Provinzkapitel vom 9.-11. August 1955 zu Altötting St. Anna,* in *Provinzbote* (Bayern O.F.M.Cap.) 25(1955) 165-185.

In conventu S. Annae ad Altötting diebus 9-11 aug. 1955 prov. Bavarica, praesidente procuratore generali STANISLAO A MÜNCHEN, capitulum provinciale celebravit, in quo MAXIMILIANUS A DEGGENDORF, relationem dixit de numero Fratrum, de potioribus rebus gestis, de propositis in futuro exsequendis necnon de peculiaribus problematibus omnes sollicitantibus, praesertim quod vocationes diminutas attinet.

Hic insuper innuimus: FRANZ XAVER VON ALTÖTTING, O.F.M.Cap., *Unsere Volksmissionen, ibid.* 28(1954) 132-135 (de missionum popularium apostolatu a sodalibus O.F.M.Cap. inter an. 1947-1953 exercito); GREGOR [VON LOSHEIM], O.F.M.Cap., *Altötting, das Herz des katholischen Bayernvolkes,* in *Bruder Franz* 7(1954) 148-150; STADLER J.K., *Altötting,* in *Lexikon der Marienkunde,* 1. Lieferung, Regensburg 1957, 165-169.

3059. - [ENGELBERT VON ALTÖTTING, O.F.M.Cap.], *Die bayerischen Kapuziner am Kapellwagen Sankt Matthäus 1956. « Fahrende Kirche » Sankt-Matthäus-Wagen.* Ein Bericht, zusammengestellt von P. E. v. A. *1. Beilage zum Provinzboten 1957.* [Heft 3/4]. 20,5 cm., 30 pp., ill.

Hoc fasciculo A. amoeno orationis genere refert de ministerio apostolico ope autocurrus sacello instructi, ut sacramenta administrentur et verbum divinum annuntietur iis qui post alterum bellum universale e patria orientali extorres facti in regiones plerumque protestanticas dispersi sunt.

Istius actuositatis apostolicae forma praelibata, A. disserit de singulis locis visitatis et de successibus obtentis. In parte altera adiciuntur diurni commentarii de eventibus potioribus missionum an. 1954-1956 et sic inscribuntur: « In nomine Domini Salvatoris et Boni Pastoris incipit historia laborum et passionum gaudiorumque currus S. Matthaei ». - Cf. etiam MANFRED HÖRHAMMER [DE MÜNCHEN], O.F.M. Cap., *La mission pour la paix,* in *Cahiers de vie franc.* (1955) n.8, 509-511, quo director consociationis Germaniae quae *Pax Christi* nuncupatur actuositatem suam ad pacem in mundo promovendam enarrat.
O. R.

3060. - *Periodicum ad promovendam devotionem erga Ssmam Eucharistiam in Provincia nostra Bavarica ab annis 50 editum,* in *Anal. O.F.M.Cap.* 73(1957) 110-114.

Anno quinquagesimo recurrente ex quo Michael VON RAMPF, episcopus Passaviensis († 1901), periodicum *Ewige Anbetung. Organ der feierlichen Familienweihe, Sühnemesse und Sühnekommunion* ad Domum Crescentinanam de Altötting sustentandam fundavit eiusque directionem Capuccinis bavaricis commisit, A. anonymus de ipsius origine, moderatoribus, adiutoribus concinne luculenterque disserit.

En commentationis periodicae ad cultum eucharisticum propagandum optime meriti moderatores: EUSTACHIUS A FRIEDBERG († 1906), THEODORUS A VEITSHÖCHHEIM († 1950), WOLFGANGUS A KOCHEL († 1956), LAURENTIUS A LANDSHUT († 1943), VICTRICIUS A SACHSENKAM qui adhuc periodico edendo praeest. O. R.

3061. - *Altöttinger Franziskus-Kalender 1955/56/57/58. 50.-53. Jahrgang.* Altötting, Verlag der bayerischen Kapuziner, 1954/55/56/57. 23,5 cm., 88, 88, 80, 80 pp., ill.

In his libris annuis notentur relationes de missione sodalium O.F.M. Cap. prov. Bavaricae in Araucania Chiliae. O. R.

O.F.M.Cap. - personae

3062. - ERHARD [VON HÖVEL], O.F.M.Cap., *Br. Ambrosius von Ölde, ein Baumeister der Barockzeit,* in *Assisi-Glöcklein* 37(1955) n.40, 18-20.

Insignis architectus AMBROSIUS AB ÖLDE (Westfaliae) die 8 iul. 1657 provinciae Coloniensi O.F.M.Cap. nomen dedit. Vita functus est die 23 ian. 1705 (1708?) in conventu nostro de Werne. In sessione quadem commemorativa (23 ian. 1955) egregius historiae artis Westfaliae cultor Th. RENSING de variis operibus AMBROSII locutus est. Licet AMBROSIUS influxum artis Flandriae subierit, qualitatibus tamen novis excelluit. Praeter alia opera, ecclesias nostras de Werne, Paderborn et Borken mente concepit. Cf. *Lex.Cap.*, 58.

Ex hoc commentariolo comperimus quod architectus Joannes Conradus SCHLAUN ecclesias capuccinas de Brakel, Münster/Westf. et Clemenswerth construxit. Vide Th. RENSING, *Johann Conrad Schlaun. Leben und Werk des westfälischen Barockbaumeisters.* München 1954. O. R.

3063. - PIUS HEGEMANN [VON WERNE], O.F.M.Cap., *Die Exerzitienbücher der westdeutschen Kapuziner des 17. und 18. Jahrhunderts und ihr Verhältnis zur ignatianischen und franziskanischen Spiritualität,* in *Assisi-Glöckl.* 39(1957) 193-195.

Auctor refert de argumento et methodo dissertationis quam in Facultate theologicae Universitatis Moguntinae an. 1957 sub titulo allato defendit, at nondum in publicam lucem protulit.

In dissertatione sua A. mentem dilucidavit decem sodalium capuccinorum suae provinciae qui saec. XVII et XVIII scripta de exercitiis spiritualibus edidere. Sunt nimirum: CAROLUS AB HILDESHEIM († 1709), SEBASTIANUS AB AACHEN († 1718), DIONYSIUS A LUXEMBURG († 1705), MARTINUS A COCHEM († 1712), PHILADELPHUS AB AACHEN († 1715), BENIGNUS A LOHR († 1719), ANGELICUS A WINSELER († 1730), ANGELINUS A HEPPENHEIM († 1729), ADAMUS AB HEIDENBERG († 1745), FRANCISCUS ALBANUS A RÜDESHEIM († 1783). Quorum vita, operibus et methodo praelibatis, A. istorum habitudinem ad spiritualitatem ignatianam necnon ad spiritualitatem franciscanam fuse

enarravit. - In hoc commentariolo pauca de pervestigationis exitu innuit, quo opportunitas eiusdem vulgandae clare profluit. O. R.

3064. - MEINGAST Fritz, *Der heilige Pförtner. Lebensbild des Bruders Konrad von Parzham.* München, Manz Verlag, [1957]. 20,5 cm., 262 pp.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 435s.

Recoluisse quoque iuvat: *Konrad-Büchlein.* Herausgegeben von P. JOSEF ANTON [VON HARSBERG, † 26 oct. 1947]. München, Verlag J. Pfeiffer, [s.t.]. 155 pp. (libellus precum in honorem S. CONRADI DE PARZHAM, qui, uti videtur, immutatus editur sicut 1931 primum prodierat); ENGELBERT VON ALTÖTTING, O.F.M.Cap., *Bruder Konrad, der ewige Pförtner.* München, Verlag Ars Sacra, 1956. 15,5 cm., 36 pp. 4 tab.; BRUMMET Jakob, *Bruder Konrad, der gute und getreue Knecht.* (Kleine franziskanische Lebensbilder, 1). Altötting, Drittordensverlag, [1956]. 15,5 cm., 31 pp.; PIRMIN MARIA [SCHIRMER VON HERXHEIM], O.F.M.Cap., *Bruder Konrad und die Immakulata,* in *Altött.Franziskusbl.* 55(1954) 90-92; ANSFRID [HINDER VON WILEN], O.F.M.Cap., *Bruder Konrad, der Ehrfürchtige,* in *Alverna* 23(1957) 81-84. O. R.

3065. - METHODIUS [VON MOSKAU], O.F.M.Cap., *Was ist alles im Viktrizius-Prozeß geschehen? - Was im Viktrizius-Prozeß nicht geschehen darf,* in *Provinzbote* (Bayern O.F.M.Cap.) 29(1955) 200-205; 30(1956) 10-12.

Vicepostulator causae beatificationis et canonizationis Servi Dei VICTRICII AB EGGENFELDEN, O.F.M.Cap., hisce conspectum rerum hucusque gestarum proponit simulque instanter confratres monet, ut praeceptum S. Congregationis Rituum post eiusdem scriptorum approbationem emanatum fideliter observent, videl. « ne scripta edantur inconsulta S. Rituum Congregatione ». Cf. etiam *Anal.O.F.M.Cap.* 71(1955) 22s necnon *Bibliog.Franc.* X, n.2396s.

Adiungimus dein: WEISSENBERGER Paulus, O.S.B., *P. Viktrizius Weiß, der kommende Heilige der Bay. Kapuzinerprovinz. Zu seinem Todestag († 8 Oktober 1924),* in *Klerusblatt.* Organ der Diözesan-Priestervereine Bayerns (Eichstätt) 34 (1954) 317-318; FRANZ XAVER [VON ALTÖTTING], O.F.M.Cap., *Das Grab des Dieners Gottes P. Viktrizius wird geöffnet,* in *Altött.Franziskusbl.* 55(1954) 159-160. O. R.

3066. - *P. Cyprian von Ergolsheim gründet den katholischen Mädchenschutz,* in *Provinzbote* (Bayern O.F.M.Cap.) 29(1955) 131-133.

Ad mutuam collaborationem provehendam CYPRIANUS FRÖHLICH AB ERGOLSHEIM, O.F.M.Cap., († 1931), an. 1895 condidit sodalitium marianum puellis tutandis Bavariae (Marianische Mädchenschutzverein für Bayern), quo promovente dehinc in maioribus Germaniae et Galliae viae ferreae stationibus missio dicta catholica prodiit, quae ad nostros usque dies feminis virginibusque itinerantibus laudabili cum zelo adsistit. Omnia ista sexagesimo a fundatione recurrente anno, modo compendioso narrantur. - De egregio hoc viro cf. praesertim *Anal.O.F.M.Cap.* 47 (1931) 199-202. O. R.

3067. - [FRANZ XAVER VON ALTÖTTING, O.F.M.Cap., ed.], *Predigten und Ansprachen des P. Laurentius von Landshut, O.F.M.Cap.* I. Teil: *Sonntagspredigten*; II. Teil: *Sonntagspredigten.* 2./3. Beilage zum Pro-

vinzboten 1957. [Altötting, Provinzialat der bayerischen Kapuzinerprovinz, 1957]. 21 cm., 40, 32 pp.

In lucem proferuntur schemata contionum LAURENTII A LANDSHUT (1871-1943), egregii scriptoris rerum religiosarum. Duplici fasciculo duplex exhibetur sermonum dominicalium cursus, quibus tamen quandoque sermones de Sanctis inseruntur. Editor notulam praemisit de praedicationis modo ac fructu huius sodalis capuccini. O. R.

3068. - [ARSENIUS JACOBS VON LOSHEIM], O.F.M.Cap. (ed.), *Erinnerung an Dachau von P. Hugo*, in *Assisi-Glöckl.* 35(1953) n.33, 29-31; n.34, 26-31; 36(1954) n.36, 29-32; n.39, 27-32; 37(1955) n.40, 25-32.

HUGO AB AACHEN († 7 dec. 1952) inde a 17 apr. 1941 usque ad 9 apr. 1944 in loco publicae custodiae de Dachau omnis generis dolores vexationesque patiebatur, quae post bellum universale scriptis mandavit. Ed. hisce narrationem in lucem proferre pergit et ad finem perducit. Pro parte priore commentariorum cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2398. O. R.

3069. - [PETRUS] CANISIUS [VON LOIKUM], O.F.M.Cap., *P. Fulgentius Maria (Jakob Krebs) aus Euskirchen: 1. Juli 1954* [†], in *Assisi-Glöckl.* 36(1954) n.39, 21-24.

Elogium texitur FULGENTII MARIAE qui non solum maximo cum zelo munus missionarii popularis et contionatoris pro fidelibus exercitia spiritualia peragentibus explevit, sed etiam inter an. 1912-1919 velut paenitentiarius in Basilica S. Caroli Mediolani fungebatur necnon plura opuscula in publicam lucem protulit.

Ipse natus est die 17 maii 1877 in civitate Euskirchen. Primum artem typographi didicit, et Romae Societati Divini Salvatoris se adiunxit. Postquam die 25 iul. 1903 presbyter factus est, die 19 maii 1906 habitum capuccinum induit et die 17 dec. 1910 vota solemnia nuncupavit. Conferatur conspectus libellorum a confratre exaratorum (p.23 adn. 2).

Adiungimus dein: ERHARD [VON HÖVEL], O.F.M.Cap., *P. Benedikt von Binswangen, Senior der Provinz †, ibid.* 38(1956) 205-212 (natus est die 5 oct. 1868, Ordini nostro nomen dedit 4 oct. 1887, die 17 oct. 1891 apicem sacerdotii ascendit, obiit 10 iul. 1956). O. R.

3070. - *P. Hermann Jos. Stärk, O.F.M.Cap., zum Gedächtnis*, in *Assisi-Glöcklein* 38(1956) 178-180.

HERMANNUS JOSEPHUS in loco wurtembergensi Schwendi natus (3 maii 1879), habitu capuccino indutus (1 oct. 1897) et sacerdotio auctus (15 aug. 1903), primum ad prov. Rhenano-Westfalicam pertinuit, deinde in prov. Bavarica variis apostolatus campis occupabatur. Plura scripsit, an. 1928-1933 commentationem periodicam *Marienborn* edidit, Sorores Tertiarias a Caritate, postea *Marienbund der Caritasschwestern* nuncupatas, die 3 oct. 1926 fundavit. Ardens Dei Genitricis cultor die 26 maii 1956 in conventu de Eichstätt obiit. O. R.

3071. - *Catalogus Ordinis Fratrum Minorum S. P. Francisci Capuccinorum Provinciae Rhenano-Westfalicae, iussu superiorum dispositus mense decembri 1954/56.* [S.n.t., 1955/7]. 20,5 cm., 79, 79 pp.

3072. - *Catalogus Ordinis Fratrum Minorum Sancti Patris Francisci Capuccinorum Provinciae Bavaricae, iussu superiorum editus die 20 martii 1956.* [Altoetting ad S. Magdalenam, Typographia ad S. Fidelem in usum Provinciae privatum, 1956]. 21 cm., 101 pp.

19. - *Helvetia*

Generalia - O.F.M.Conv.

3073. - HENGGELER Rudolf, O.S.B., *Die kirchlichen Bruderschaften und Zünfte der Innerschweiz.* Einsiedeln, Verlag J. & K. Eberle, [1955?]. In-8°, 285 pp.

In hoc libro de origine necnon diffusione fraternitatum, tam religiosarum quam mixtarum, necnon collegiorum in Helvetia centrali pluries occurrunt fraternitates in honorem Sanctorum franciscalium erectae, uti S. ANTONII PATAVINI, S. ELISABETH AB HUNGARIA, S. ROCHI, etc. (p.110-119). Ferdinandus MAYR, O.F.M.Conv., coenobii Lucernensis guardianus, ibidem an. 1729 fraternitatem in honorem S. JOANNIS NEPOMUCENI instituit (113s). Cf. etiam conspectus, quo fraternitates exsistentes secundum pagos et oppida disponuntur (195-285), ubi plures res nostrae respiciuntur.

Indagatio, etsi laude digna sit, tamen procul ab absolutione distat. Praesertim debuerat A. fraternitates in pagis Helvetiae centralis propagatas cum motibus religiosis eiusdem aevi iungere, sicut merito adnotavit THEOPHILUS GRAF [A ST. GALLEN], O.F.M.Cap. in *Zschr.Schweiz.K.G.* 51(1957) 63-64. O. R.

3074. - ANDINA Ferdinando, *Santuari di Maria nella Svizzera.* Lugano, Edizioni Paoline, [1954]. 21 cm., XIII-129 pp., tab.

Intuitu pii sensus populi historia necnon indoles peculiaris sanctuariorum marialium in Helvetia exsistentium exponuntur. Eorum custodes sunt vel fuerunt Capuccini in Lugano, Madonna del Sasso (p.3-7), Bigorio (26), Bulle (76-78), Rigi Klösterli (109-110), Luzern, Wesemlin (111-112); Conventuales vero in Werthenstein (113-114). O. R.

3075. - BEDA MAYER [VON EBNET], O.F.M.Cap., *Die Blutreliquie des hl. Franziskus in Kriens und Luzern,* in *Helv.Franc.* 7(1957-58) 65-104. 2 tab.

Pervestigatione hac enucleatur historia reliquiae sanguinis e stigmatibus promanati S. FRANCISCI ASSISIENSIS, cuius pars potior in ecclesia S. Galli de Kriens, altera minor nunc in ecclesia coenobii capuccini Lucernensis adservantur.

Secundum traditionem oralem plurisaecularem nobilis mulier, Fratrum Minorum insignis benefactrix, saec. XIII ab iisdem vitream ampullulam dono recepit, quam postea publici cultus causa in ecclesia paroeciae dictae exponendam curavit. Ostensorium, saec. XVI magna artis peritia confectum (cf. tab. 1), ampullam vitream ostendit, qua sanguis iam in arenae speciem resolutus continetur cuique inscriptio antiqua *Sanguis Francisci* circumligata fuit. Instantibus sodalibus O.F.M. Conv. Lucernae an. 1637 e reliquia praefata parva pars extracta fuit et in eorum ecclesiam translata. Eorum coenobio an. 1838 vi suppresso, ostensoriolum aurifici

hebraeo civitatis Genève venditum Jodocus MEYER-AM RHYN († 1898) exploravit, emit et reliquiam conventui capuccino Lucernae dedit, quo die 4 oct. 1882 primum solemniter exposita fuit. Eandem IGNATIUS DOSSENBACH A BAAR, O.F.M.Cap. († 12 febr. 1962), an. 1933 digniore ampulla inclusit (cf. tab. 2). Commentario adiunguntur 18 documenta, quae tamen nonnisi a saec. XVI perveterem traditionem oralem attestantur. O. R.

3076. - GATZ Johannes, O.F.M., *Schaffhausen*, in *Alemania Franciscana Antiqua* I, Ulm/Donau 1956 (cf. *supra* n.2953), 126-146.

Annus exactus fundationis ignoratur. Eam paulo ante an. 1253 accidisse A. autumat. Conventus, qui Observantiae numquam adhaesit, ad custodiam Laci prov. Argentinensis pertinebat. Quando an. 1529 civitas, praesertim ob rationes politicas, placita Novatorum approbavit, ecclesia profanata fuit. Rudolfus SCHILLING, O.F.M.Conv., ultimus coenobii guardianus et antiquae fidei fidelis sectator, an. 1532 sigillum atque documenta conventus civitatis moderatoribus tradere compulsus est. O. R.

3077. - HEINRICHSPERGER Max - LACHAT Paul, *Solothurn/Schweiz, Franziskaner-Konventualen*, in *Alemania Franciscana Antiqua* III, Ulm/Donau 1957 (cf. *supra* n.2953), 107-126.

In describendis variis vicissitudinibus conventus O.F.M.Conv. Soloduri Helvetiorum uterque A. innitur praecipue elucubratione monographica F. FIALA, *Das Franziskanerkloster u. der letzte Franziskaner in Solothurn* (Solothurn 1873).

Coenobium, liberalitate plurium benefactorum exstructum, die 25 iulii 1280 a Fratribus receptum fuit. Tempore Novatorum confratres paucissimi coenobium relinquunt, quod an. 1529-1531 novae fidei sectatoribus erat. Nonnisi an. 1546 Fratres Solodurum redierunt. Post egregia promerita in cura animarum necnon in cultu scientiarum acquisita, an. 1798 decreto Directorii helvetici conventus suppressus fuit. Confratres pro tempore in domo civitatis remanserunt, et an. 1805 partem aedium iterum obtinuerunt, at an. 1857 conventus definitive exstinctus est. Ultimus coenobii alumnus, Franciscus Ludovicus STUDER, O.F.M.Conv., die 4 maii 1873 obiit. Ecclesia nunc functionibus religiosis Veterum Catholicorum inservit. O. R.

3078. - LACHAT Paul, *Das Barfüßerkloster Burgdorf*. Burgdorf, Römisch-Katholisches Pfarramt, [1955]. 23 cm., 142 pp., 29 tab.

Paucis de fundatione et indole Ordinis minoritici praemissis (p.14-20), A. historiam monasterii Burgdorfensis delibat, et primum quidem a fundatione usque ad tempus Novatorum (22-69). Secundum testimonium coaevum domus religiosa a sodalibus O.Min. accepta est die 5 aug. 1280. Satis probabiliter munificentia comitum de KYBURG aedificata est. De ulterioribus eventibus nonnisi pauca nota sunt. Sodales nostri autem Observantiae adhaerere renuerunt. Deinde exponitur lugenda habitudo confratrum tempore reformationis (72-83). Ultimi sodales anno suppressionis (1528), nisi duos fortassis excipias, omnes a fide catholica defecerunt. Postremo satis fuse vicissitudines tam ecclesiae quam aedium coenobii post Reformationem dilucidantur (86-108).

Minime praetermittendi sunt appendices, et quidem 1) agitur de domo beguinarum, de quibus primum documentum an. 1387 loquitur et quae Tertio Ordini adhaeserunt; an. 1481 domus non iam exstitisse videtur (110-114); 2) pauca addu-

cuntur de indulgentia a Bernardino SANSON, O.F.M.Obs., in hac regione annuntiata (114s); 3) coniectura proponitur de primaeva typographia in hoc conventu verisimiliter inventa (115-117); 4) notitiae significantur de sodalibus qui in hoc coenobio degerunt (117-123). Peculiarem laudem merentur 29 nitidae tabulae quibus civitas et monasterium illustrantur. O. R.

3079. - JORDAN Joseph, *Le Couvent des Cordeliers de Fribourg, 1256-1956.* Fribourg, Imprimerie Saint-Paul, 1956. 19,5 cm., 86 pp., 8 tab.

Anno 1256 JACOBUS DE RIGGISBERG sodalibus O.Min. domum suam friburgensem donavit. Coenobii erectio an. 1281 ad finem perducta est. Delibantur huius communitatis spiritus religiosus, ratio vitae, actuositas apostolica et intellectualis. Trium sodalium illustrium promerita specialius aestimantur, videl. Friderici D'AMBERG († 1432), Conradi GRÜTSCH († p. 1461), Joannis JOLY († 1510). Pro saec. XVI praecipue consideratur actuositas Joannis MICHEL († 1598), amici S. PETRI CANISII. Eventus eminentiores saec. XVII et XVIII ad modum unius exponuntur, dum vita et actuositas paedagogica Gregorii GIRARD († 1850; cf. *Bibliog. Franc.* X, n.1759-1778) fusius delibantur. Vicissitudines coenobii a morte praedicti usque ad nostros dies ultimo capite enarrantur. Notatu dignus est elenchus nominum guardianorum inde a 1301 usque 1955. - Haec commentaria A. prius ediderat in *La Liberté* 86(1956). Cf. etiam: A.V., *VII centenario dei PP. Conventuali a Friburgo,* in *Mess.Seraf.* 46(1956) 243-247. O. R.

3080. - VICAIRE Marie-Humbert, O.P., *Couvents et monastères,* in *Fribourg-Freiburg, 1157-1481.* Ouvrage édité par la Société d'histoire et le Geschichtsforschende Verein... à l'occasion du 8e centenaire de la fondation de Fribourg, Fribourg 1957, 288-326.

Passim sermo instituitur de coenobio friburgensi O.F.M.Conv., cuius fundatio et actuositas apostolica luce collustrantur (pp.312-316. 326). Auctor etiam de relatione sodalium O.Min. cum beguinis Friburgi degentibus disserit (320-325).

Plura iterum de promeritis confratrum conventualium scripsit: ZWICK Gabriel, *La vie intellectuelle et artistique, ibid.,* 358-395; cf. etiam RÜEGG Ferdinand, *Repertorium freiburgischer Geschichtsquellen, ibid.,* 396-418. O. R.

3081. - FREY Josef, *P. Leodegar Ritzi, O.F.M.Conv. († 1588). Ein Beitrag zur älteren Bildungsgeschichte,* in *Der Geschichtsfreund.* Mitteilungen des historischen Vereins der fünf Orte (Stans) 109(1956) 69-75.

Singulis libris bibliothecae suae, satis copiosae, Leodegarius RITZI (Ritzianus, Rizianus), O.F.M.Conv. († 1588), qui in sui Ordinis coenobio Lucernae latinam docebat, adnotationes adiungere suevit. Easdem A. exscripsit eo fine, ut quandam lucem circa statum studiorum in civitate praelaudata afferret. O. R.

3082. - RAINALD FISCHER [VON JONEN, O.F.M.Cap.], *Die Gründung der Schweizer Kapuzinerprovinz 1581-1589. Ein Beitrag zur Geschichte der katholischen Reform.* (Zeitschrift für Schweizerische Kirchenge-

schichte. Beiheft, 14). Freiburg/Schweiz, Universitätsverlag, 1955. 24 cm., XXVI-336 pp.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 26(1956) 97-98. Pervestigatio magno sane encomio digna, severo tamen iudicio adnotatur in *St.Fidelis* 43 (1956) 142-144 et in *Zschr.Schweiz.K.G.* 50(1956) 228-230 a THEOPHILO GRAF A ST. GALLEN, O.F.M.Cap.

Innuimus insuper commentarium eiusdem RAINALDI: *Pater Ludwig von Sachsen. Ein Diasporaseelsorger im Zeitalter der tridentinischen Erneuerung*, in *Diaspora-Kalender* (57(1957) 26-31, tab. (describitur operositas apostolica LUDOVICI baro DE EINSIEDEL DE SAXONIA, O.F.M.Cap. († 1608), ad servandam et instaurandam religionem catholicam in Helvetia); Spectator, *Zwei Gedanken zur Gründungsgeschichte unserer Provinz*, in *St.Fidelis* 42(1955) 206-211 (inexsuperabilis fuit vis diffusionis Ordinis primaevi necnon prompta ipsius dispositio ad novas ministerii apostolici methodos assumendas). O. R.

3083. - BEDA [VON EBNET], O.F.M.Cap., *Statistiken unserer Provinz 1596-1754*, in *Helv.Franc.* 6(1953-56) 243-252.

3084. - Idem, *Die Provinz in Zahlen*, *ibid.*, 268-276.

3085. - Idem, *Im Wandel der Zeiten. Die äußere Entwicklung der Provinz statistisch dargestellt 1581-1956*, *ibid.*, 277-288.

Tribus his rationariis illustratur numerus sodalium et coenobiorum provinciae Helveticae ab eiusdem origine usque ad nostram aetatem.

Rationario primo numerus et nomina conventuum, ac superiorum provincialium et numerus sacerdotum, contionatorum, clericorum et fratrum laicorum inter annos 1596 et 1754 exhibentur. Has notitias A. excerpsit e *Tabulis capitulorum generalium O.F.M.Cap.* archivi generalis Urbis. - Rationarium secundum, praesertim *Tabulis capitulorum provincialium* innixum, significat annum capitulorum et numerum coenobiorum, sacerdotum, clericorum, fratrum laicorum necnon numerum totalem sodalium inde ab an. 1581 usque ad 1955, additis explicationibus historicis ad calcem singularum paginarum. - Rationarium tertium conventibus dicatur, quorum innuuntur cum loca tum annus fundationis, additis prima notitia circa erectionem coenobii vel institutionem superioris necnon indole domus. Duplici columna iuxtaposita insuper variationes singulos conventus afficientes exhibentur. - Memorare liceat insuper: idem, *Chronik unserer Provinz für 1953*, *ibid.*, 129-153 (potiores eventus an. 1953 enarrantur). O. R.

3086. - [BEDA VON EBNET, O.F.M.Cap., ed.], *Eine Bulle Innozenz XI. an die Schweizerkapuziner*, in *Helv.Franc.* 6(1953-56) 315-316.

Bulla an. 1679 provinciae Helveticae data concedit indulgentiam plenariam christifidelibus rite confessis et, nostrorum studio, in una cuiuslibet mensis dominica Communionem generalem vel in ecclesia Fratrum vel in ecclesia paroeciae agentibus.

Exemplar ab ERNESTO HERRGOTT A MITZNACH, O.F.M.Cap., in tabulario civitatis Türkheim, Alsatiae superioris (*GG 21*), an. 1941 detectum, verisimiliter an. 1686 transcriptum fuit. Eiusdem textus quidem desideratur in *Bull.Cap.*, at idem redditur in litteris BENEDICTI XIV (*Bull.Cap.* IV, p.24*a*). O. R.

3087. - JUSTINIAN EUGSTER [VON OBEREGG], O.F.M.Cap., *Studienreformen der Schweizerischen Kapuzinerprovinz 1830-1853*, in *Helv.Franc.* 6(1953-56) 257-267.

3088. - [BEDA VON EBNET, O.F.M.Cap., ed.], *Akten zur Studienreform, ibid.*, 316-319.

Ob lugendas vicissitudines politicas studia philosophico-theologica ineunte saec. XIX multum dilapsa erant. Firmum propositum ea in statum meliorem adducendi tam commentario historico quam documentis editis luce collustratur.

Etenim A. enarrat reformationis nisum inde ab an. 1836 in provincia manifestatum, dein consilia ad studia sublevanda ab auctoritatibus et ecclesiasticis et saecularibus imposita, demum ordinationes a Capitulo generali an. 1847 promulgatas et earum versionem condicionibus peculiaribus Helvetiae accommodatam. - Editor in lucem profert petionem Patrum capitularium ministro provinciali die 20 aug. 1836 submissam necnon consilium studiorum emendandorum a BONIFATIO BURRI A BRISLACH, provinciae moderatore, die 19 aug. 1842 praescriptum. - Adiungimus quoque: D., O.F.M.Cap., *Theologie-Studium in Solothurn*, in *Vox Franc.* 14(1955) 62-65 (de studiorum curriculo in conventu O.F.M.Cap. Soloduri). O. R.

3089. - ARNOLD [VON LIESBERG], O.F.M.Cap., *Unser Seelsorgswirken im Überblick*, in *St.Fidelis* 42(1955) 254-261.

Hisce A. apostolatum capuccinum sub adspectu generaliore aestimat. Inculcat nimirum, ut in rebus essentialibus, i.e. in ministerio verbi divini et in confessionibus audiendis, fideliter traditioni innitamur et in iis, quae haec tempora postulant, exigentiis nos audacter accommodemus. Principium alterum A. applicat ad modum doctrinae christianae tradendae et ad Regulae praecepta caritatis exercendae. O. R.

3090. - ELMAR [VON OBERURNEN], O.F.M.Cap., *Das Kapuziner-Apostolat der Sonntagsmission*, in *St.Fidelis* 43(1956) 66-74.

Sodales nostri in paroeciis saepissime diebus sabbati et dominicis christifidelium confessiones audiunt et verbum divinum annuntiant. Commentariolo suo A. eiusdem ministerii apostolici missionem, momentum, problemata ac novas vias innuere satagit.

Memorasse iuvat: ANSELM [VON RORSCHACH], O.F.M.Cap., *Ein Exerzitien-Büchlein in franziskanischer Schau*, in *St. Fidelis* 44(1957) 26-30, qui refert de hebdomada studiorum circa exercitia spiritualia efficaciter praedicanda, quam, moderantibus Hugone RAHNER, S.J., et HILARINO A SCHÜPFHEIM, O.F.M.Cap., plures confratres iuniores an. 1956 secuti sunt. Innuuntur themata quae spiritum vere franciscanum redolent in insigni opere S. IGNATII A LOYOLA. - De exercitiis spiritualibus cura Capuccinorum coenobii de Solothurn pro populo regionum propinquarum inde ab 1920 promotis disserit PETRUS [VON OBERBÜREN, O.F.M.Cap.], *Zwischen gestern und morgen*, in *Alverna* 20(1954) 84-91. O. R.

3091. - ANGELICUS [VON MOSNANG], O.F.M.Cap., *Unsere Volksmissionen*, in *St.Fidelis* 43(1956) 49-56.

Auctor praemittit conspectum historicum, quo apostolatum missionis popularis in prov. Helvetica ante foedus pagorum catholicorum quod *Sonderbund* audit et post eiusdem interitum (1847) aestimat. Postea difficultates veteri missionis popularis formae obiectae considerantur et refelluntur. Ad indolem huius ministerii extraordinarii delibandam, A. se refert ad elucubrationem A. WALLENSTEIN, O.F.M., *Das Wesen der Volksmission nach dem hl. Leonhard von Porto Maurizio*, in *Paulus* 21(1949) 19-30 (cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.1204; cf. etiam n.1202s). O. R.

3092. - LAURENTIUS CASUTT [VON FALERA], O.F.M.Cap., *Unsere Beteiligung an den Schweizer « Religions-Gesprächen »*, in *St.Fidelis* 41 (1954) 101-107, 156-167.

Fusius describitur pars momentumque Capuccinorum helveticorum in colloquiis oecumenicis recentiore tempore habitis. Primus impulsus ad hos conventus inter catholicos et protestantes peragendos debetur EDMUNDO A MÖRSCHWIL, O.F.M.Cap. (an. 1940). Singuli conventus in diversis Helvetiae civitatibus necnon congressus generales in collegio nostro Stantii coacti aestimantur. Colloquiorum quoque istorum scopus ac limites, themata ac methodus significantur. Fusius dein Ecclesiae magisterii mens ac habitudo erga motum oecumenicum declarantur. Ad epilogi instar Capuccinorum helveticorum subsidium in futuro afferendum opportune inculcatur. O. R.

3093. - *Provinzkapitel vom 30. August bis 1. September 1954*, in *St.Fidelis* 41(1954) 186-204.

3094. - *Provinzkapitel 1957, 26.-28. August, ibid.* 44(1957) 243-261.

Utroque commentario res in respectivis comitiis provincialibus prov. O.F.M.Cap. Helvetiae gestae proponuntur.

FRANCISCUS SOLANUS A ZÜRICH, exiens provinciae minister, de scopo spirituali organismi provincialis, de eiusdem cellulis vitae, de ipsius organis, ossibus, anima, aegritudine et salubritate fusius retulit. Novus provinciae moderator electus est SEBASTIANUS A HOCHWALD die 31 aug. 1954. In discussionibus postea habitis tractabantur horarium exercitiorum religiosorum necnon problema, utrum sodales nostri ius suffragii civilis exercerent an non, et consilium coenobii lucernensis instaurandi. - Documento, quo electio SERAPHINI AB ALTDORF in novum ministrum a supremo Ordinis moderatore rata habita est, praemisso (p.242), SEBASTIANUS A HOCHWALD dicit de alumnorum prov. numero, de eiusdem spiritu et vita, de operositate apostolica et provinciae condicione oeconomica. Innuuntur insuper problemata quae in comitiis tractabantur. In sermone quo capitulum clausum fuit SERAPHINUS, inter cetera, de proposito duplicis seriei librorum franciscalium vulgandae disseruit. O. R.

3095. - *Schweizerischer Franziskus-Kalender 1955/1956/1957/1958. Ein schlichtes Jahrbuch im Geiste des heiligen Franziskus... Achtunddreißigster, Neununddreißigster, Vierzigster, Einundvierzigster Jahrgang.* Herausgegeben von Priestern der Schweizerischen Kapuzinerprovinz. [Redaktion P. LUDGER FRISCHHERZ (VON SCHWYZ), O.F.M.Cap.]. Solothurn, Verlag des Franziskus-Kalenders, [1954/55/56/57]. 24 cm., 112, 112, 128, 128 pp., 1 tab., ill.

3096. - *Wesemlin in Lied und Bild.* Gesammelt und erklärt von P. BEDA MAYER [VON EBNET], O.F.M.Cap. [Luzern, Provinzialat der Schweizer Kapuziner], 1954. 21 cm., 336 pp., 28 tab.

Elegantissimo hoc volumine Ed. poemata plerumque a sodalibus capuccinis composita necnon imagines collegit, quae qualicumque modo mysterium et historiam sanctuarii mariani Lucernae super collem Wesemlin siti atque eiusdem caelestes patronos et terrenos custodes illustrant.

Inter poetas eminet Renwardus CYSAT (1545-1614), praecellens apparitionis marianae historiographus (p.318-320). Praeter carmina Thomae STOCKER († 1890), *Capuccinorum laudes* et *Im Dienste Gottes und der Menschen* (74-79. 253 [occasione canonizationis S. LAURENTII BRUNDUSINI]. 325), innuimus poemata in honorem S. FRANCISCI, S. ANTONII PATAVINI, FRANCISCI DE BORMIO, LUDOVICI DE SAXONIA, S. FIDELIS DE SIGMARINGEN, S. LAURENTII BRUNDUSINI, MARCI DE AVIANO, S. BENEDICTI JOSEPHI LABRE, B. APOLLINARIS DE POSAT, Anastasii HARTMANN, THEODOSII FLORENTINI A MÜNSTER (65. 67. 129s. 134s. 140. 142. 151-163). Post epilogum, Ed. explicat singulos hymnos (229-292) et imagines libro adiunctas (293-316). Tunc adiciuntur elenchus auctorum cum indiciis biographicis necnon conspectus chronologicus (317-326. 327-331). O. R.

3097. - ISIDOR [VON DULLIKEN], O.F.M.Cap., *Luzern. Vom Gestern zum Heute. Kurze Notizen zur Baugeschichte,* in *St.Fidelis* 44(1957) 194-201.

3098. - LEODEGAR VON HERGISWIL, O.F.M.Cap., *Der Neu- und Umbau, ibid.,* 202-218.

Cum conventus O.F.M.Cap. Lucernae annis 1953-57 partim funditus reaedificatus partimque satis instauratus sit, A. prior historiam erectionis et variarum renovationum coenobii texit. Auctor alter vero, qui velut fabricerius molitioni invigilabat, de singulis stadiis et fructibus instaurationis disserit.

Adiungimus insuper: THADDÄUS [VON BUTTISHOLZ], O.F.M.Cap., *Schwyz. Kirchen-Renovation, ibid.* 41(1954) 168-170 (de renovatione ecclesiae conventus de Schwyz). - Recolimus quoque: *350 Jahre Kapuzinerkloster Sursee.* Sonderbeilage des « Luzerner Landbote », n.79, 79. Jahrgang, 2. Oktober 1956, p.1-4 (cum die 5 aug. 1606 primum lapidem iecerint coenobii Surlacensis, fausta oblata occasione huius anniversarii plures sodales capuccini tam historiam conventus quam actuositatem hodiernam illustrant). Cf. etiam MORAND HUSY [VON WANGEN], O.F.M.Cap., *350 Jahre Kapuzinerkloster Sursee,* in *Sursee-Jahrb.,* 1955-56, 11-17. tab.; WUNIBALD [VON BASEL], O.F.M.Cap., *Sursee. 700 Jahre Sursee - 350 Jahre Kloster,* in *St.Fidelis* 44(1957) 228-229. O. R.

3099. - [ANIZET HARD VON MURI, O.F.M.Cap.], *Maria zum Schnee auf Rigi Klösterli.* [Zweite Auflage]. Rigi Klösterli, Verlag Kapuziner-Hospiz, [1954]. 14 cm., 128 pp., 1 tab.

Piis peregrinis sanctuarium montanum S. Mariae ad Nives *Rigi-Klösterli* invisentibus A. libellum providere intendit, quo eius historia et mysterium explicentur et simul preces aptae offerantur.

Quod annos principaliores attinet, cf. etiam *Lex.Cap.,* 1473. - In praefatione A. editiones anteriores huiusmodi libellorum adducit. Primum opusculum exaravit LEUTFRIDUS SCHMID A SCHWYZ, O.F.M.Cap. († 1779), an. 1759. Hoc vero opellum primum prodierat 1945. Conspectum historicum sanctuarii et hospitii O.F.M.Cap., quem A. porrigit (p.5-26), tabulariorum documentis innititur. Innuimus demum aestimationes de hoc sanctuario ab egregio scriptore Alberto MEYENBERG, T.O.F. († 1934) dictatas (61-91). O. R.

3100. - *Das Kapuzinerkloster in Arth, 1655-1955.* [Herausgegeben vom Kapuzinerkloster Arth]. [Schwyz, Buchdruckerei Steiner, s.a.]. 22,5 cm., 80 pp., ill.

Tertio recurrente centenario, quo nuntius Apostolicus Fridericus BORROMEO die 4 dec. 1655 SEBASTIANO DE BEROLDINGEN AB ALTDORF, O.F.M.Cap., guardiano coenobii de Schwyz, praecepit, ut aliquos sacer-

dotes in locum Arth mitteret ad fidem roborandam catholicam, a secta Baptistarum gravibus insidiis tunc circumventam, plures confratres hoc volumen composuerunt.

Post praefationem BERNARDI BRAUN A BRONSCHOFEN, indagator historiae discriminis protestantici praefati A. REY, *Gründung und erstes Wirken der Arther Kapuziner-Mission (1655-1955)* (p.3-12), vicissitudines litteras Nuntii antecedentes, primam commorationem Fratrum et operositatem apostolicam delibat. - BEDA MAYER [AB EBNET], *Wanderung durch drei Jahrhunderte* (13-52), praecipuos eventus historiae conventus memorat ac respectivos fontes innuit. Die 5 dec. 1655 ISIDORUS AMREIN A BEROMÜNSTER, SIGISMUNDUS ZURLAUBEN A ZUG et FLORIANUS HÜBSCHMANN A SIMMISWALD ad Arth profecti sunt et parocho in cura animarum adstiterunt. Hospitium pro ipsis tamen nonnisi an. 1665 erectum est. - Idem, *Erste Wohltäter* (53-55), edit narratiunculam RUFINI FALK A BADEN, O.F.M.Cap. († 19 apr. 1657), qua sanatio miraculosa benefactoris confratrum ex Arth oriundi describitur; cf. etiam *St. Fidelis* 1(1913) 270-272. - WILHELM SCHELBERT, [A MUOTATHAL], *Ein Rundgang durch das Kloster* (56-62), lectoribus varias coenobii partes et confratrum campum laboris ante oculos proponit. - KILIAN ZÜND [VON ALTSTÄTTEN], *Die Kapuziner von Arth* (63-67), vitam promeritaque confratrum texit, qui ex Arth ortum duxerunt, inter quos eminuerunt duo ministri provinciales: CRISPINUS FASSBIND AB ARTH († 2 maii 1841) et ANASTASIUS FASSBIND AB ARTH († 19 iunii 1886). - BERNHARD BRAUN [A BRONSCHOFEN], *Unsere liebe Frau vom guten Rat!* (68-71), agit de imagine B.M.V. a Bono Consilio altaris lateralis, quae simulacrum reddit de Genazzano Latii. - PATRITIUS RÜST [VON THAL], *Ein Heiliger auf dem Klosterfriedhof! A.R.P. Justinian Seitz (1843-1910)* (72-74), vitae curriculum necnon vitam exemplarem delibat JUSTINIANI A RHEINECK, qui prov. helveticam ter virili bonitate rexit et die 2 nov. 1910 in fama sanctitatis obiit in conventu Arthensi. - Utilitate minime carent sequentes elenchi tam superiorum et guardianorum necnon sodalium capuccinorum ex Arth progenitorum, quos digessit KILIANUS AB ALTSTÄTTEN (71-80). - Innuimus praeterea: BEDA MAYER [AB EBNET], *Luzerner helfen das Kapuzinerkloster Arth bauen. Zum dreihundertjährigen Jubiläum, 1655-1955*, in *Vaterland*, n.286, Samstag, 10. Dezember, 1955, *Für deinen Sonntag*, p.[6], et demum KILIAN [VON ALTSTÄTTEN], *300 Jahre Kapuziner in Arth. 6. Dezember 1655 - 6. Dezember 1955*, in *St.Fidelis* 43(1956) 83-87.
O. R.

3101. - RAINALD FISCHER [VON JONEN], O.F.M.Cap., *Melchior Lussy und die Kapuziner*, in *Stanser Student* 13(1955-56) 92-110, ill.

Occasionem tercentesimi quinquagesimi anni ab obitu Melchioris LUSSY (14 nov. 1606), fidei catholicae in Helvetia centrali strenui defensoris et coenobii capuccini in oppido Stans munifici conditoris (1583), necessitudo huius egregii viri cum Capuccinis scite exponitur.

Ex eodem fasciculo periodico recolimus etiam: RÄSS Albert, O.P., *Das « groß Bätti » von Ritter Lussy* (112-130: de devotionis erga Passionem Domini instrumento a praefato equite adhibito), necnon LEUTFRID [VON APPENZELL], O.F.M.Cap., *Unsere Bilder* (148-152: commentans nitidas imagines in his collectaneis expressas, agit etiam de iis quae in conventu nostro de Stans adservantur et eius figuram, stemma et praesentiam in Concilio Tridentino illustrant). - Miscellanea insuper in forma libelli prodierunt: *Gedenkschrift zur Einweihung des Denkmals für Ritter Melchior Lussy, 1529-1606, und zur Feier seines 350. Todestages.* Zeichnungen: Alfred SCHOENENBERGER, Anton GHIRELLI. Photographien: Leonhard VON MATT. Stans, [Kollegium St. Fidelis], 1956. 21 cm., 64 pp., ill. O. R.

3102. - *77. 78. 79. 80. Jahresbericht des Kollegiums St. Fidelis Stans. Schuljahr 1953/54. 1954/55. 1955/56. 1956/57.* Stans, Buchdrukkerei von Matt & Cie, 1954/55/56/57. 21 cm., 59, 59, 58, 59 pp., 1 tab.

3103. - *Kapuzinerkloster Schüpfheim. Gedenkschrift zur Feier des 300jährigen Bestehens.* Herausgegeben von THADDÄUS VONARBURG [VON BUTTISHOLZ, O.F.M.Cap.]. Unter Mitarbeit von RAINALD FISCHER [VON JONEN, O.F.M.Cap.], AUREL FLAMMER [VON ZUZWIL, O.F.M.Cap.], Adolf HÜPPI, DAMASUS KOCH [VON RUSWIL, O.F.M.Cap.], Franz WIGGER und GAUDENZ WOLF [VON UNTERVAZ, O.F.M.Cap.]. Schüpfheim, Buchdruckerei AG, 1957. 21 cm., 135 pp., 16 tab.

Anno 1955 tercentesimus recurrit annus quo in vico Schüpfheim, pagi Lucernensis, primum iecerunt lapidem novi coenobii in signum reconciliationis inter rusticanos de Entlebuch et moderatores Lucernenses. Ecclesiam vero conventus consecravit Fridericus BORROMEO, nuntius Apostolicus, die 27 aug. 1662. Ad hoc centenarium digne celebrandum varii scriptores consociata opera miscellanea ista exaraverunt. Hae sunt dissertationes:

RAINALDUS A JONEN, *Die Gründung des Kapuzinerklosters* (p.9-34); F. WIGGER, *Die Wirksamkeit der Kapuziner. Der Wirkungskreis* (35-42); THADDAEUS A BUTTISHOLZ, *Die Wirksamkeit der Kapuziner. Franziskanische Eigenart* (42-52); DAMASUS A RUSWIL, *Sonderaufgaben des Klosters. Im Bergdorf Sörenberg*, (53-59: in loco montano Sörenberg confratres inde ab an. 1892 curam christifidelium assumpserunt); THADDAEUS, *Sonderaufgaben... Am Wallfahrtsort Heilig Kreuz* (59-64: sanctuarium a Sancta Cruce an. 1756 nostratibus commissum est, quorum actuositas et nomina hic proponuntur); AURELIUS A ZUZWIL, *Sonderaufgaben... Im Amts-Bürgerheim* (64-73: inde ab an. 1899 Capuccini viris et mulieribus aetate provectis et in domo Amts-Bürgerheim degentibus adsistunt); GAUDENTIUS AB UNTERVAZ, *Sonderaufgaben... Im Kinderheim* (73-75: pueris puellisque orphanis territorii de Entlebuch, quibus *Kinderheim* tectum prospicit, confratres coenobii inde ab anno fundationis [1916] doctrinam religiosam impertiunt); THADDAEUS, *Vom Klostervater und vom Kapuzinerkäs* (76-87: de munere syndici seu oeconomi, qui olim nomine coenobii pecuniam a fidelibus oblatam administrabat, necnon de caseis quos consociationes ad eos conficiendos huius regionis coenobio annuatim donant); idem, *Der erste Entlebucher Kapuziner* (88-93: primus Capuccinus e hoc territorio oriundus fuit THEORINGUS BITZI A SCHÜPFHEIM, qui die 9 apr. 1735 fonte baptismatis ablutus, die 10 nov. 1753 in civitate Zug novitiatum incepit, vita vero functus est an. 1818; cf. insuper elenchum ceterorum confratrum e hac regione in Ordinem ingressorum, 91-93); idem, *Heimsuchungen der Klosterfamilie* (94-99); idem, *Klosterjubiläum und Kirchenrenovation* (100-103: occasione centenarii instauratio ecclesiae et alicuius partis conventus decisa est); RAINALDUS A JONEN, *Kunst im Kapuzinerkloster* (104-112: cum aliis operibus artis in coenobio adservatis etiam describitur Christi de cruce pendentis effigies antiqua, quam Novatores olim confregerunt); A. HÜPPI, *Der neue Klosterfriedhof* (113-124: coemeterium Fratrum an. 1952 renovatum est). Collationes historicae documentis fulciuntur (125-135) et imaginibus nitidis illustrantur.

Significare insuper liceat: *Botschaft des Regierungsrates des Kantons Luzern an den h. Großen Rat zum Dekretsentwurf über die Beitragsleistung des Staates an die Kosten des Umbaues und der Renovation des Kapuzinerklosters Schüpfheim.* (Vom 23. April 1956). [s.l., 1956]. 21 cm., 12 pp. Hoc singulari documento suadetur consilio virorum singulas regiones pagi Lucernensis repraesentantium ut approbent propositum contribuendi tertiam partem expensarum ad coenobium de Schüpfheim instaurandum. - De progressione ac effectibus instaurationis praefatae disserit THADDAEUS A BUTTISHOLZ, *Schüpfheim. Renovation der Klosterkirche*, in *St.Fidelis* 44(1957) 219-227. Cf. demum A.H., *Die Kapuziner im Entlebuch. Zur Gedenkschrift des Klosters Schüpfheim*, in *Schweiz.Kirch.Ztg.* 125(1957) 643 necnon O. VASELLA, in *Zschr.Schweiz.K.G.* 52(1958) 266s. O. R.

3104. - BÜRGISSER Eugen, *Das Kapuzinerkloster und das Freiamt um das Jahr 1700*, in *Unsere Heimat* 27(1953) 27-41. ill.

Quatuor eduntur documenta historiam coenobii de Bremgarten spectantia. Conventus iste prov. O.F.M.Cap. Helvetiae an. 1620 erectus, an. vero 1841 suppressus est.

Introductione de ortu coenobii ac documentorum praemissa, 1) germanice redditur relatio de hoc conventu an. 1726 Romam transmissa *Instrumentum de origine etc. monasterii Bremgartensis* (Luzern, *Arch.prov. O.F.M.Cap. 7 F 12*); 2) describitur circuitus et nomina locorum omnium, quorum fidelibus confratres adstiterunt; 3) innuuntur alimenta principalia et loca unde maxime proveniant; 4) instructio, a quibus medicamina aliaeque res necessariae obtineri valeant, et adiungitur institutio circa opifices.

Adiungimus etiam: *Erbe und Auftrag. Festgabe zum Aargauischen Katholikentag im Jubiläumsjahr 1953*. Baden, Buchdruckerei AG., [s.a.]. 20,5 cm., 424 pp., tab. et tab. geogr. (saepius de coenobiis franciscalibus tempore pugnae culturalis dictae sermo instituitur). O. R.

3105. - A[LBAN] VON H[ERMETSCHWIL], O.F.M.Cap., *Zur Geschichte der Emaus in Zufikon*, in *St.Fidelis* 42(1955) 76-79.

Quoniam prov. O.F.M.Cap. Helvetica mense ian. 1955 sanctuarium B.M.V. et S. Antonii Eremitae necnon domum ei coniunctam qua hospitium recepit, A. vicissitudines huius eremitorii cui nomen Emaus illustrat. Cf. etiam *Anal.O.F.M.Cap.* 72(1956) 26*a*.

3106. - ENGELMAR EGLI [VON KIRCHBERG], O.F.M.Cap., *350 Jahre Kapuzinerkloster Rapperswil*, in *Rapperswil, die Rosenstadt*. Jahrbuch für Rapperswil und die Nachbarschaft 8(1956-57) 19-25, ill.

Quoniam die 23 sept. 1607 ep. Joannes FLUGI DE ASPERMONT ecclesiam coenobii O.F.M.Cap. de Rapperswil consecravit, huius anniversarii trecentesimi quinquagesimi faustam occasionem arripiens A. ortum progressumque conventus paucis delibat.

Primum quidem historiam fundationis eiusdem (1602-1607) exponit, tum eminentiores eventus inde ab an. 1607 usque ad 1942 rapide recolit, demum vitam claustralem adumbrat. - Recoluisse quoque iuvat eiusdem Auctoris, *Die Pfarrei Rüti-Tann. Geschichtliche Erinnerungen*. Uznach, Buchdruckerei Gebr. Oberholzer, [1955]. 20 cm., 32 pp., ill. (pro adsistentia religiosa opificum catholicorum, qui in hanc regionem protestanticam Tigurinam immigraverunt, sodales capuccini coenobii de Rapperwil magna merita sibi comparaverunt). O. R.

3107. - [RAIMUND STOCKER VON LIELI, ed.], *Einweihung des Neubaues der Klosterschule Mariaburg Näfels am 16. und 17. Oktober 1954*. Näfels, Buchdruckerei Glarner Volksblatt AG., [s.a.]. 21,5 cm., 32 pp., ill.

3108. - Idem - F. PFAMMATTER - BEDA [VON EBNET], O.F.M.Cap., *Die neue Klosterschule Mariaburg Näfels*, in *St.Fidelis* 42(1955) 104-114.

Inde ab an. 1831 sodales capuccini prov. Helveticae in coenobio de Näfels pueros in lingua latina erudierunt. Huius scholae indoles mutata est an. 1869, quando siquidem praeter linguam latinam materiae reales, uti dicuntur, rationi scholasticae adiunctae sunt. Domus discipulorum an. 1895 erecta et an. 1914 aucta est, cui an. 1954 novam aedem cum aulis nostri temporis exigentiis melius aptatis apposuerunt.

Faustam inaugurationis occasionem nacti, varii auctores de scholae progressu

et natura disseruerunt. Retinendus esse videtur praeprimis commentariolus: VOLKMAR SIDLER [VON KÜSSNACHT], O.F.M.Cap., *Im Wandel der Jahrzehnte*, in *Einweihung*, 11-21, qui evolutionem historicam domus delibat, necnon LANDOLT Fritz, *Wie ein Ehemaliger die Klosterschule durch seine Brillen betrachtet*, *ibid.*, 27-31, qui spiritum quo institutio permanatur, lepide enucleat. O. R.

3109. - ARMIN BREU [VON OBEREGG], O.F.M.Cap., *300 Jahre Kapuzinerkloster Mels 1654-1954. Beiträge zur Geschichte und zum Bau des Kapuzinerklosters.* Mels, Sarganserländische Buchdruckerei AG, 1954. 20 cm., 189 pp., 32 tab., ill.

Historiam huius conventus RAPHAEL HOGG A HÄGGENSCHWIL, O.F.M. Cap., iam an. 1935 abunde illustravit (cf. *Coll.Franc.* 9[1939] 423). Idcirco A. erectionem coenobii et actuositatem sodalium nostrorum potius intra vastos terminos historiae Helvetiae, dioeceseos Sangallensis et regionis Sargasensis reponit.

Volumen, consulto in aedificationem spiritualem populi exaratum, eminet 32 perpulchris tabulis multisque delineationibus. Cf. insuper *Bibliog.Franc.* X, n.2419. - Idem A. enarravit celebrationem festivam die 21 iun. 1954 habitam: *300 Jahre Kloster Mels - Jubelfeier. Ein Tag voll Sonnengesang*, in *St.Fidelis* 42(1955) 30-33. O. R.

3110. - GOOD Franz Anton, *Die Sarganserländer Kapuziner*, in *Sarganserland* 2(1954) 43-46.

Significantur hoc commentariolo nomina 23 (24) sacerdotum, 2 clericorum, 6 laicorum, qui e territorio Sargasensi Ordini capuccino in prov. Helvetica nomen dederunt.

Inter eos eminuit AMBROSIUS GOOD DE MELS (1713-1789) fama sanctitatis. In tabulario privato familiae GOOD 40 ipsius epistulae ad propinquos directae adservantur. Insuper tam ministerio verbi divini quam librorum vulgatione et institutione emicuit AGATHO LOCHER A SARGANS (1903-1953; cf. *Bibliog.Franc.* X, n.1900 et *St. Fidelis* 41[1954] 74-76). *O. R.*

3111. - *Sechsundvierzigtster, Siebenundvierzigster, Achtundvierzigster, Neunundvierzigster Jahresbericht der Lehr- und Erziehungsanstalt der Patres Kapuziner am Kollegium St. Antonius Appenzell. Schuljahr 1953/54. 1954/55. 1955/56. 1956/57.* [Appenzell, Kollegium St. Antonius, 1954/55/56/57]. 22 cm., 51, 51, 51, 51 pp.

3112. - GUERRINI Paolo, *Le Dimesse della Compagnia di S. Orsola nella Svizzera*, in *Memorie storiche della diocesi di Brescia* 22(1955) 199-200.

Notitiae dantur de sociis Congregationis S. Ursulae, an. 1535 a S. Angela MERICI fundatae, quas sodales capuccini in missione Rhaetiae operam navantes saec. XVII in auxilium adsciverunt. De commentarii argumento notitiam hausimus e *Riv.Stor.Chiesa Ital.* 10(1957) 312.

O. R.

3113. - CARUBBI Francesco, *L'ospizio di San Rocco dei Cappuccini a Mesocco*, in *Almanacco dei Grigioni* 39(1957) 81-83.

Favente Joanne Chrysostomo GUGGIA, O.F.M.Conv. († ca. 1658) die

10 iul. 1668 confratres nostri mediolanenses LUDOVICUS MEDIOLANENSIS necnon FRANCISCUS DE MIASIMO ad Mesocco (Misox) missi sunt ubi hospitium fundarunt. Quam missionem an. 1789 prov. Novariensis et an. 1850 prov. Pedemontana assumpsit, quae eam tenuit usque ad an. 1920, quo missio suppressa fuit. Hospitium demum an. 1925 ad commissariatum Ticinensem transiit. Pro notitiis ulterioribus vide praeprimis *San Francesco nella Svizzera italiana,* Locarno 1928, 1969-200. O. R.

O.F.M.Cap. - personae

3114. - BEDA [VON EBNET], O.F.M.Cap., *Ein älteres Fidelis-Lied,* in *Helv.Franc.* 6(1953-56) 301-305.

Canticum antiquum in honorem protomartyris Congregationis de Propaganda Fide describitur et in lucem profertur, quod BONAVENTURA A MEHR, O.F.M.Cap., Londini (*Brit.Mus. 11 513 5 57* [*11*]) reperit et quod archetypum constituit alterius hymni ab ERASMO A STRAUBENZELL, O.F.M.Cap., editi in *St.Fidelis* 20(1933) 58-59 (cf. *Coll.Franc.* 6[1936] 350s). Fasciculus 7 constat paginis (15 × 8,5 cm.), quarum prima Sancti imaginem in lignum incisam exhibet. Anno 1624, i.e. duos annos post Nostri martyrium, Matthias RENAWER de Weisaw (probabiliter e regione monasterii O.Praem. de Weißenau oriundus et verisimiliter pertinens ad progeniem RENAUER) hoc poema S. FIDELI dicatum conscripsit. Id tamen potius antiquitate quam arte praestat.

Hic significare liceat: *Zur Biographie des heiligen Fidelis von Sigmaringen. Randbemerkungen* von P. HERMAN JOSEF STÄRK [VON SCHWENDI], O.F.M.Cap., in *St.Fidelis* 42(1955) 55-62 (idem commentariolus iam antea alibi vulgatus recensetur in *Bibliog.Franc.* X, n.2424); ROSS Ronald, *Fidelis von Sigmaringen, Anwalt des Rechts,* in *Die Großen der Kirche,* Würzburg 1956 (cf. *supra* n.133), 155-159; TIMON COSTELLO [OF FOND DU LAC], O.F.M.Cap., *Faithful unto death, St. Fidelis of Sigmaringen,* in *Round Table Franc.Res.* 22(1957) 15-21. O. R.

3115. - *Heiliger Fidelis, bitte für uns! Gemeinschaftsandachten und Einzelgebete zu Ehren des hl. Fidelis von Sigmaringen, des Erstlingsmärtyrers der römischen Kongregation von der Verbreitung des Glaubens.* [S.n.t., 1955?]. 15 cm., 48 pp., 1 tab.

Anonymus capuccinus prov. Helveticae in commodum christifidelium ad sepulcrum S. FIDELIS DE SIGMARINGEN peregrinantium varias has preces composuit sive in communi sive in privato recitandas.

3116. - RAPHAEL HOGG [VON HÄGGENSCHWIL], O.F.M.Cap., *Die Familie Schenk von Castell,* in *Helv.Franc.* 6(1953-56) 181-192.

Auctor († 19 oct. 1957) hic pervestigationes edit de progenie JOANNIS CHRYSOSTOMI SCHENK DE CASTELL AB OBERBÜREN, O.F.M.Cap., qui an. 1581 natus, ortum duxit de Joanne Alberto et Anna Barbara DE BREITEN-LANDENBERG. Post studia humaniora in civitate Puntrut peracta, an. 1601 in coenobio de Rheinfelden Ordini nostro nomen dedit. Fervebat peculiari affectione erga Puerum Jesum. E hac vita migravit fama sanctitatis die 25 nov. 1634 in conventu nostro de Delsberg.

Notatu dignus est conspectus virorum et mulierum sanguinis vinculo cum

Nostro obstrictorum, qui anteriore et posteriore tempore sive in dioecesibus sive in monasteriis ad dignitates ecclesiasticas evecti sunt, necnon stemma gentile inde a saec. XIII usque ad JOANNEM CHRYSOSTOMUM deductum. O. R.

3117. - [BEDA VON EBNET], *P. Leopold Wolf, O.F.M.Cap.*, in *Helv. Franc.* 6(1953-56) 309-314.

Ex aliquibus annalibus prov. Helveticae foras dantur notitiae LEOPOLDUM WOLF A NEUENKIRCH, O.F.M.Cap., spectantes. Quoniam pro eiusdem fratre Nicolao WOLF, T.O.F., processus beatificationis institutus est, vita istius maiorem attentionem invenit (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.4399).

In saeculo Joannes Martinus vocatus die 30 iul. 1754 aqua baptismatis ablutus, die 21 aug. 1774 in coenobio Zug habitum assumpsit, Lucernae die 21 maii 1826 « piissime, sicut vixit, obiit » post diuturnas aegritudines. Non secus ac eius frater germanus singularem erga SSmum Nomen Jesu devotionem coluit, ita ut pluribus in locis idem invocans mirabilia operatus sit. - Adiungere hic liceat: ERNST VON MITZNACH, O.F.M.Cap., *Das Testament von P. Adam Schillinger, O.F.M.Cap., 1649-1708, ibid.* 8(1957-58) 61-64, quo ADAMI A TÜRKHEIM (19 sept. 1649 nati, 25 maii 1669 in Ordinem ingressi et 5 mart. 1708 defuncti) testamentum ante professionem exaratum editur. O. R.

3118. - LAURENTIUS CASUTT [VON FALERA], O.F.M.Cap., *Eine schwierige Diagnose. Zum seelisch-geistigen Zustand des P. Fridolin Frey von Olten (1776-1856)*, in *Helv.Franc.* 6(1953-1956) 107-116.

Ex Archivo Vaticano (*Archivio Nunziatura di Lucerna, fasc. 50*) in publicam lucem profertur epistola, qua anonymus scriptor (fortasse EXSUPERIUS DECOMBIS A GAMPEL, O.F.M.Cap., [† 1826]) nomine ministri provincialis QUIRIACI WOLFISBERG A KLEIN-DIETWIL († 1808) nuntio Apostolico F. SCEBERRAS-TESTAFERRATA de factis retulit FRIDOLINI AB OLTEN, ut permissio obtineretur ad processum in ordine ad poenam dimissionis intentandum.

Documentum momento haud caret, quatenus vicissitudines et mentem illius aevi luce collustret. Plurium sodalium capuccinorum prov. Helveticae nomina innuuntur, quorum vitae curriculum et promerita in adnotationibus criticis recensentur. FRIDOLINUS vero immerito ut religiosus obstinatus considerabatur, at reapse mentis errore affectus fuit. O. R.

3119. - HONORIUS [VON ROOT], O.F.M.Cap., *A.R.P. Edwinus Sträßle, O.F.M.Cap.*, in *St.Fidelis* 43(1956) 79-83.

3120. - WEISSENRIEDER Franz Xaver, *Dr. phil. P. Edwin Sträßle, von Kirchberg SG, alt Rektor und Professor, Stans,* in *Toggenburger Chronik*, Jan.-März, 1956, 1-5, tab.

Uterque A. enarrat vitae curriculum et miram actuositatem apostolicam et paedagogicam EDWINI STRASSLE A KIRCHBERG, qui diu munus praeceptoris scientiarum naturalium et bis officium directoris collegiorum ad Stans et Appenzell magna cum laude explevit.

Die 11 ian. 1889 natus est, die 12 sept. 1908 habitu capuccino indutus et 2 iul. 1914 sacerdotio insignitus. Commentationem periodicam cui *St.Fidelis* nomen annis 1954-55 dirigebat. Post morbum patientissime toleratum obiit die 11 nov. 1955. Defuncti promerita quoque delibarunt: ALBANUS STÖCKLI [AB HERMETSCHWIL], O.F.M.

Cap., in *Stanser Student* 13(1955) 11-15 et J[OANNES] B[APTISTA A NIEDERBÜREN], O.F.M.Cap., in *Antonius* (Appenzell) 22(1955-56) n.4, 5-8. - Memoramus praeterea: KUNIBERT [A STANS], O.F.M.Cap., †*R.P. Amandus Wiprächtiger* [*ab Hergiswil*], *O.F.M.Cap.*, in *St.Fidelis* 43(1956) 176-178. Hic confrater, die 12 nov. 1873 natus, 21 sept. 1894 indutus et 16 iul. 1899 presbyter ordinatus, magnam sibi acquisivit peritiam et famam in herbarum scientia. Supremum vidit diem 26 febr. 1956. - GAUDENTIUS [AB UNTERVAZ], O.F.M.Cap., †*R.P. Petrus Canisius Schaller, O.F.M.Cap.*, *ibid.*, 224-226. Sodalis hic capuccinus die 27 iun. 1888 in vico Wünnewil natus est, habitum nostrum induit die 12 sept. 1907, sacerdotio cumulatus est die 2 iul. 1913. Sanitatem corporum fidelium sibi commissorum subsidiis naturalibus sublevare studuit. Idcirco tres libellos in publicam lucem protulit de herbis, floribus et condimentis agentes. Animam suam in manus Creatoris reddidit die 18 apr. 1956. - Demum recoluisse iuvat: VALÈRE [DE TREYVAUX], O.F.M.Cap., *A.R.P. Jeremias Luisier* [*de Saint-Maurice*], *ibid.*, 180-185; L[ACHENAL] D. L[éon], *Le T.R. Père Jérémie Luisier, Capucin, missionnaire aux Seychelles 1776-1956*, in *Échos de Saint-Maurice* 54(1956) 155-158. O. R.

3121. - *Catalogus Ordinis Fratrum Minorum Sancti Patris Francisci Capuccinorum Provinciae Helveticae pro anno a Christo 1954-1955, 1955-1956, 1956-1957, 1957-1958.* Lucernae, Typographia S. Fidelis, [1954/55/56/57]. 21 cm., 81, 83, 83, 85 pp.

20. - *Hibernia*

O.Min./O.F.M.

3122. - MOONEY Canice, O.F.M., *Short guide to the material of interest for the student of Irish Church history in the Franciscan Library, Killiney, Co. Dublin.* Killiney, The Four Masters Press, 1954. 21 cm., 12 pp.

Summarie recensentur manuscripta bibliothecae O.F.M. de Killiney, iuxta varias materias disposita, scil. lingua et litteratura hibernica, historia nationis et Ecclesiae, etc.

Eundem catalogum A. iterum vulgavit: *Franciscan Library, Killiney. A short guide for the student of Irish Church history*, in *Archivium Hibernicum. Irish Historical Records* (Maynooth) 18(1955) 150-156.

Aliqua franciscana etiam traduntur apud: FLOWER Robin, *Catalogue of Irish Manuscripts in the British Museum.* Vol. III. Revised by Myles DILLON, London, Trustees of the British Museum, 1954. 280 pp., tab.; MOONEY Canice, *The Library of Archbishop Piers Creagh*, in *Repertorium Novum. Dublin Diocesan Historical Record* 1/1(1955) 117-139; GIBLIN Cathaldus, O.F.M., *Vatican Library. Mss. Barberini Latini. A guide to the material of Irish interest in microfilm in the National Library, Dublin*, in *Archivium Hibernicum* 18(1955) 67-144; JENNINGS Brendan, O.F.M., *A Propaganda Fide Letter Book concerning Ireland, 1672-1674, ibid.* 16-66: 136 epistolas recenset secretariorum Congregationis de Propaganda Fide circa quaestiones ad Congregationem delatas; quibus A. adiungit alias 36 novaque documenta: *Ireland and Propaganda Fide, 1672-1676, ibid.* 19(1956) 1-60. Adhuc fontes historiae Hiberniae ecclesiasticae describunt et recensent: MILLETT Benignus, O.F.M., *The Archives of the Sacred Congregation de Propaganda Fide*, in *Proceedings of the Irish Catholic Historical Committee, 1956*, Dublin, M.H. Gill & Son Ltd., 1956, 20-27; GIBLIN Cathaldus, *The Archives of the Nunziatura di Fiandra, ibid.* 27-31. Tandem consulatur etiam O'RIORDAN W.M., *List of Priests, Secular and Regular, of the Diocese of Dublin in the year 1697*, in *Repertorium Novum* 1/1(1955) 140-153. I. V.

3123. - GIBLIN Cathaldus, O.F.M., *Liber Lovaniensis. A Collection of Irish Franciscan Documents 1629-1717.* Dublin, Clonmore and Reynolds, Ltd., [1956]. 22 cm., XXIII-425 pp.

Vide recensionem in *Coll.Franc.* 26(1956) 323.

3124. - A.K., *Franziskaner in Irland,* in *Bruder Franz* (Fulda) 8 (1955) 150-151.

3125. - MOONEY Canice, O.F.M., *The founding of the Friary of Donegal,* in *Donegal Annual* 3(1954-55) n.1, 15-30.

Inquisitio peragitur de tempore fundationis conventus franciscalis de Donegal. Reiecta quadam historia saec. XV, hoc certo statuitur: de accipiendo loco in Donegal primum actum esse in Capitulis provincialibus an. 1464-1492, et negotium fundationis commissum fuisse sodalibus conventus de Moyne. Cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2489. I. V.

3126. - MOONEY Canice, O.F.M., *The Franciscan Friary by The Drowes,* in *Donegal Annual* 3(1957) n.3, 1-7.

Quaestio pervestigatur de « loco refugii Dungalensis », qui apparet in subsignationibus historiographi Michaelis O'CLERY, O.F.M.Rec., inter an. 1627-1630, quando scil. fratres e conventu Donegal expulsi parvam domum secus fluvium Drowes habitarunt. Sed de exacto situ huius refugii inter auctores adhuc disputatur. I. V.

3127. - MOONEY Canice, O.F.M., *The Franciscan First Order Friary at Dungannon,* in *Seanchas Ardmhacha* 1/1(1955) 72-93.

Conventus franciscalis de Dungannon, prius e T.O.R., an. 1687 a sodalibus O.F.M.Rec. inhabitari coepit. Auctor colligit quidquid de operositate apostolica et litteraria horum sodalium necnon de statu oeconomico conventus exstat, et elenchum exhibet guardianorum usque ad an. 1843. I. V.

3128. - CORISH Patrick J., *The Beginnings of the Irish College, Rome,* in *Fr. Luke Wadding* (cf. *supra* n.2309), 284-294.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 116.

Brevis notitia historiae huius collegii S. Isidori affertur a WILLIAMS Cornelius, O.F.M., *St. Isidore's College, Rome,* in *Studium* (Rosemont-Montréal) 10(1957) 218-228. I. V.

3129. - GIBLIN Cathaldus, O.F.M., *The* Processus Datariae *and the Appointment of Irish Bishops in the Seventeenth Century,* in *Fr. Luke Wadding* (cf. *supra* n.2309), 508-616.

Cf. *Coll.Franc.* 28(1958) 116s. Inter praesules, quorum processus informativi hic summatim afferuntur, hi sodales O.F.M.Rec. recensentur: Thomas FLEMING (Dublin), Boetius EGAN (Elphin), Hugo McCAUGHWELL (McCAWELL, Armagh), Bonaventura MAGENNIS (Down et Connor),

Antonius MacGeoghegan (Meath). Praeterea, in his Datariae processibus passim testimonia Franciscalium occurrunt. I. V.

3130. - McBride Patrick P., *Some Letters of Mateo de Oviedo*, in *Repertorium Novum. Dublin Diocesan Historical Record* 1/1(1955) 91-116.

Eduntur litterae Matthaei de Oviedo, O.F.M.Obs. († 1611), ad suam missionem penes catholicos hibernicos ante et post cladem de Kinsale (1599-1602) pertinentes. Matthaeus, episcopus Dublinensis nominatus an. 1600, possessionem sedis, ab haereticis occupatae, capere non valuit. I. V.

3131. - Ó Fiaich Tomás, *Edmund O'Reilly, Archbishop of Armagh, 1657-1669*, in *Fr. Luke Wadding* (cf. *supra* n.2309), 171-228.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 116.

3132. - Mooney Canice, O.F.M., *Accusations against Oliver Plunkett*, in *Seanchas Ardmhacha* (Maynooth) 2/1(1956) 119-140.

Beatum Oliverium Plunkett, archiep. de Armagh, qui martyr pro fide catholica occubuit die 11 iul. 1681, aliqua culpa in negotiis administrativis gerendis caruisse et indolem populi clerique de Ulster penitus non novisse negandum non videtur. Accusationes igitur contra eum latae perpenduntur et personae accusatorum delineantur, inter quos erant Antonius Daly, O.F.M.Rec., guardianus de Armagh (1675, 1687) et Michael Toner, O.F.M.Rec., lector iubilatus an. 1687, quorum probata vita eos a censura absolvit.

Peculiares notitiae de accusatione Franciscalium contra Oliverium Plunkett, qui in contentionibus inter Franciscanos et Dominicanos his haud sine partium studio contra illos indulsisse videtur, evulgantur apud Jennings Brendan, O.F.M., *An appeal of the Ulster Franciscans against Bl. Oliver Plunkett*, *ibid.* 114-116. - Inter proditores Oliverii Plunkett a quibusdam auctoribus annumeratur Paulus O'Neill, O.F.M.Rec., filius ducis Feidlimi O'Neill qui bellum movit contra anglicos an. 1641-1653. Illum ab hoc crimine purgat Fee Thomas, *The Son of Sir Phelim O'Neill*, *ibid.* 1/2(1955) 38-71, rationes adducens aestimationis qua in Ordine et apud clerum, etiam post martyrium Beati, gavisus est. - Tandem adhuc aliqua de sodalibus hibernicis O.F.M.Rec. vulgantur ab O Fiaich Tomás, *Who succeeded Blessed Oliver Plunkett?*, in *Ir.Theol.Quart.* 23(1956) 246-272. I. P.

3133. - Gwynn Aubrey, S.J., *Archbishop Ussher and Father Brendan O Conor*, in *Fr. Luke Wadding* (cf. *supra* n.2309), 263-283.

Cf. *Coll.Franc.* 28(1958) 116.

3134. - O'Fiaich Thomas, *From Creggan to Louvain*, in *Seanchas Ardmhacha* 2/1(1956) 90-111.

Tres eduntur litterae, a gubernio anglico interceptae, ex quibus duae a Paulo O'Neill, guardiano O.F.M.Rec. in Armagh, missae sunt an. 1627 ad Robertum Chamberlain, O.F.M.Rec., et ad sodales collegii S. Antonii Lovanii. Commentariis ab Ed. illustratae, sollicitudinem commonstrant fratrum hibernicorum, qui, etsi maxima paupertate laborantes, omni cura studebant collegia provinciae in Flandria sustentare.

Aliqua de sodalibus franciscanis hibernicis in Flandria exhibentur apud ANTHEUNIS Louis, *Some Irish Prelates who lived or died in Belgium in the seventeenth Century*, in *Ir.Eccl.Rec.* 84(1955) 316-322; Idem, *Some Irishmen in Belgium in past centuries*, in *Ir.Eccl.Rec.* 81(1954) 196-201. I. V.

3135. - MARTIN F.X., O.S.A., *The Tirry Documents in the Archives de France, Paris*, in *Archivium Hibernicum* 20(1957) 69-97.

Die 2 maii an. 1654 capite damnatus est Guilelmus TIRRY, O.S.A.; in passione et carcere socius exstitit MATTHAEUS FOGARTY A THURLES, O.F.M.Cap. († 6 apr. 1655), qui ut testis de visu vel auditu illius martyrii narrationem anglice descripsit, quae nunc foras editur, postquam breves notitiae biographicae et historicae traditae sunt. M. P.

3136. - MOONEY Canice, O.F.M., *Father Francis Magruairk, O.F.M.*, in *Seanchas Ardmhacha* 2(1957) 229-252.

In hac dissertatione, documentis firmata, res gestae Francisci Mariae MAGRUAIRK, O.F.M.Obs., narrantur, qui aliquando de Ordine, Ecclesia et republica hibernica bene meruit sua actuositate in negotiis religiosis et politicis pertractandis; Lucae WADDING contrarius et detractor, tandem miserrime in haeresim prolapsus Dublini an. 1665 obiit. I. V.

3137. - WALL Thomas, *Bards and Bruodins*, in *Fr. Luke Wadding* (cf. *supra* n.2309), 438-462.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 116.

3138. - MOONEY Canice, O.F.M., *The Death of Red Hugh O'Donnell*, in *Ir.Eccl.Rec.* 81(1954) 328-345.

Contra opinionem iuxta quam Red Hugh O'DONNELL, post cladem de Kinsale ad Hispaniam confugiens, veneno necatus fuit in Simancas an. 1602, A., documentis huius arcis diligenter perpensis, statuit illum ducem morte naturali occubuisse nocte 9-10 sept. eiusdem anni, adstantibus et auxilia religionis ei praebentibus Florentio CONRY et Mauritio DUNLEAVY, sodalibus O.F.M.Rec., qui cum eodem in Hispaniam pervenerant. Corpus ducis in conventu franciscano urbis Valladolid sepultus est. I. V.

3139. - *Franciscan College Annual*. Gormanston, Co. Meath, 1957. In-4°, 98 pp.

3140. - MOONEY Canice, O.F.M., *The Franciscans in Ireland: The Conventuals*, in *Terminus* 2(1955) 5-9. 39-41.

O.F.M.Cap.

3141. - MARTIN Francis X., O.S.A., *Sources for the history of the Irish Capuchins*, in *Coll.Franc.* 26(1956) 67-79.

Auctor, tabulariis sive Hiberniae sive aliarum Europae nationum diligenter perquisitis, fontes quos invenit primarios pro historia soda-

lium capuccinorum hibernicorum conscribenda nuntiat ac describit. Praecipui historiographi capuccini quos commemorat sunt NICOLAUS ARCHBOLD A DUBLIN († 1650), ROBERTUS O'CONNELL A DESMOND († 1678) et BONAVENTURA DONNELLY A PORTARLINGTON († 1755), quorum opera perpendit ac simul de contextu historico in fontium interpretatione adhibendo breviter disserit. I. V.

3142. - *Saint Mary of the Angels.* Dublin, The Capuchin Franciscan Friary - Church Street, [1954]. 20 cm., 44 pp., ill.

Proposito vocationes colligendi ad O.F.M.Cap. hoc pulchrum opusculum vulgatur in quo notitiae exhibentur de ecclesia S. Mariae Angelorum (Dublin) an. 1868-1881 exstructa, de provincia hibernica O.F.M. Cap., de ordine cultus, de sodaliciis illa in ecclesia institutis, etc. I. V.

3143. - BOSCO [OF BELFAST], O.F.M.Cap., *Silver Jubilee of Ard Mhuire,* in *Fr. Mathew Rec.* (Dublin) 48(1955) n.3, 13. 15.

Occasione vigesimi quinti anniversarii a fundatione conventus Mariae Immaculatae O.F.M.Cap. in Ard Mhuire, notitiae perhibentur de adventu sodalium in hoc oppidum necnon de nobili familia praedium possidente ab an. 1700. I. V.

3144. - SALVATOR MASCHEK [VON MUOLEN], O.F.M.Cap., *Feldherr wider Willen.* (Werktätige Menschen / Gestalten christlichen Dienens, 8). Solothurn, Sankt-Antonius-Verlag, [1957]. 20 cm., 82 pp., ill.

Altera editio huius biographiae popularis THEOBALDI MATHEW A THOMASTOWN, O.F.M.Cap. (1790-1856). Cf. recensionem primae editionis in *Coll.Franc.* 4(1934) 474s.

3145. - *Centenary Symposium for Father Theobald Mathew, O.F.M. Cap., the Apostle of Temperance, 1790-1856,* in *Cap.Annual* (Dublin) 24(1956-57) 110-52.

Occasione primi centenarii a morte THEOBALDI MATHEW, hic colliguntur et vulgantur, imaginibus luce expressis illustrati, commentarii varii, qui figuram et actuositatem celebris « apostoli temperantiae » adumbrant atque extollunt.

Placet excerpere singulos titulos: JAMES [OF MITCHELSTOWN], O.F.M.Cap., *Secret of Theobald Mathew* (111-115: Pater MATHEW, vir sacerdotalis, franciscalis, fidelis sectator Pauperculi Assisiensis); WALSH T.J., C.C., *Father Mathew in Cork. Gleanings from J.F. Maguire's Father Mathew* (116-124: ex primo biographo Theobaldi MATHEW, scil. John Francis MAGUIRE, *Father Mathew. A biography,* London 1863, locos deligit et commentatur de persona et activitate nostri apostoli); NESSAN [OF DUNGARVAN], O.F.M.Cap., *The total abstinence movement* (129-137: describit vitium alcoholismi per urbes Hiberniae grassans et institutionem, a Th. MATHEW in urbe Cork die 10 apr. 1838 factam, primae sedis associationis « totalis abstinentiae »); HURLEY Doran, *In the next parish to the West* (138-142: de visitatione quam an. 1849 Th. MATHEW egit ad Civitates Foederatas Americae Septentrionalis, de honoribus ibi receptis et de propagatione suae dimicationis contra alcoholismum); MATHEW David, *Father Mathew's family. The Mathews in Tipperary* (143-152: stirpem MATHEW in provincia Tipperary pervestigat ab an. 1673, et plura affert de ipso THEOBALDO eiusque habitudine ad cetera familiae membra).

Persona et res gestae Theobaldi MATHEW adhuc describuntur in pluribus aliis commentariolis: NESSAN [OF DUNGARVAN], *The Making of a Great Apostle*, in *Fr. Mathew Rec.* 47(1954) n.10, 6; LUCEY Cornelius, *Father Theobald Mathew*, in *Ir. Eccl.Rec.* 86(1956) 369-379; GWYNN Denis, *Father Mathew's Centenary*, in *Clergy Rev.* 41(1956) 705-719; MATTHEW [OF CORK], *Theobald Mathew, O.F.M.Cap.: a Centenary*, in *Ir.Eccl.Rec.* 86(1956) 377-389; CAREY F.P., *The Dublin Father Mathew saw*, in *Fr.Mathew Rec.* 49(1956) n.8, 3s; MATHEW David, *Father Theobald Mathew*, in *Ir.Eccl.Rec.* 87(1957) 81-90.

Celebrationes centenarii et orationes prolatae exhibentur in *Souvenir Number of Father Mathew Centenary Celebrations*, in *Fr.Mathew Rec.* 49(1957) n.1, 20 pp., ill.

Tandem de historia et statu associationis « totalis abstinentiae », a Th. MATHEW institutae, breviter disserit HAMELL Patrick J., *The Father Mathew Union*, in *Ir. Eccl.Rec.* 85(1956) 33-40. Notitiae de actuositate et fructibus huius associationis in variis Hiberniae urbibus exhibentur ab anonymo « Thomas Town » apud *Fr. Mathew Rec.*, ubi in singulis fasciculis ab an. 1956 affertur sectio *Father Mathew Total Abstinence Association Page* nuncupata. I. V.

21. - *Hispania*

Generalia

3146. - CUARTERO Y HUERTA Baltasar y VARGAS-ZÚÑIGA Y MONTERO DE ESPINOSA [Antonio de], *Indice de la Colección de don Luis de Salazar y Castro.* Tomos X-XXII Madrid, Real Academia de la Historia, 1954-1957. 25 cm., 607, 682, 521, 681, 579, 439, 488, 466, 406, 360, 436, 436, 400 pp.

Elenchus perhibetur, parvis summariis instructus, documentorum permagnae et ditissimae collectionis a L. de SALAZAR Y CASTRO († 1734) factae, maximi quidem momenti pro historia Hispaniae usque ad saec. XVIII (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2505). Volumina haec X-XXII opera ac documenta genealogica comprehendunt. Singulorum tomorum usus variis indicibus expeditus redditur.

Haud pauca inveniuntur quae ad personas vel monasteria trium S. Francisci Ordinum spectant, quaeque diligenter notata invenies apud *Arch.Ib.Amer* II ép. 19 (1959) 400-403. I. V.

3147. - GÓMEZ MOLLEDA María Dolores, *Bibliografía histórica española 1950-1954.* Madrid, C.S.I.C., Instituto « Jerónimo Zurita » de Historia - Instituto « Nicolás Antonio » de Bibliografía, 1955. 24,5 cm., 491 pp.

Bibliographia haec 11 sectiones complectitur et 6095 numeros seu titulos principaliorum operum vel lucubrationum historicarum, an. 1950-1954 vulgatarum, attingit. Auctores recensentur non tantum hispani sed et exteri quorum opera, hispanice versa, quaestiones historicas Hispaniae pertractant. I. V.

3148. - VIVES José - DRUDIS Raimundo - GOÑI Y GAZTAMBIDE José - PÉREZ Florentino, O.S.B., *Bibliografía hispánica de ciencias histórico-eclesiásticas. Bibliografía de 1951-1952*, in *Anal.S.Tarrac.* 27(1954) 161-420.

Redactores huius bibliographiae titulum singularum elucubrationum

exacte exscribunt et paucis verbis argumentum attingunt. Ad nos quod attinet, sciendum est opera, opuscula et articulos recensitos iam in nostra bibliographia franciscana insertos esse. M. P.

3149. - SIMÓN DÍAZ José, *Bibliografía de la literatura hispánica.* Tomo IV. Madrid, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Instituto « Miguel de Cervantes » de Filología Hispánica, 1955. 25 cm., X-827 pp.

Tomus hic IV primus est voluminum « saeculo aureo hispanicarum litterarum » (saec. XVI-XVIII) dicandorum. Litteram *A* complectitur, seu auctores hac littera incipientes et opera anonyma.

Auctores franciscales huius voluminis necnon III (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.112) et primi fasciculi tomi V (1958) recenset CASTRO Manuel de, O.F.M., *Un elenco de escritores franciscanos del Siglo de Oro de la Literatura Castellana,* in *Arch.Ib. Amer.* II ép. 20(1960) 243-262, qui et pluras lacunas complet.

Additiones ad tomos I-III Auctor iam edere curavit: SIMÓN DÍAZ José, *Bibliografía de la literatura hispánica.* (*Adiciones a los tomos I, II y III*). Madrid, C.S.I.C., Instituto «Miguel de Cervantes» de Filología Hispánica, 1954. 25 cm., 104 pp. (haec additamenta primum vulgata fuerunt in *Rev.Literat.* 4[1953] 201-234, 435-466; 5[1954] 311-344). Additiones ad tomum IV cf. apud eundem commentarium periodicum 8(1957) 121-135. I. V.

3150. - TEJERA Y R. DE MONCADA José Pío, *Biblioteca del Murciano o Ensayo de un Diccionario biográfico y bibliográfico de la Literatura en Murcia...* Vol. III. Adicionado por Justo GARCÍA SORIANO y Justo GARCÍA MORALES. Toledo 1957. 28 cm., 454 pp.

Absolvitur editio operis, cuius primum volumen an. 1922 et alterum an. 1941 prodierat. In volumine III, quod nunc foras editur, recensentur libri, opuscula et folia quae res et personas veteris regni Murciae respiciunt, itemque documenta hanc urbem attinentia. Insuper additur appendix de typographis et libris editis Oriolae ab an. 1602 ad an. 1825.

Auctores franciscales, omnes O.F.M.Obs. et O.F.M.Disc., qui commemorantur, singillatim recensiti sunt in *Arch.Ib.Amer.* II ép. 20(1960) 129-135. His addere possumus quod an. 1766 BENEDICTUS A BOCAIRENTE, O.F.M.Cap. († 5 febr. 1779) vulgavit Murciae versionem hispanicam vitae S. VERONICAE GIULIANI, O.S.Cl.Cap.; et in eadem urbe prodiit an. 1782 laus funebris Antoniae Mariae LOPEZ Oriolae recitata a RAPHAELE AB ELCHE, O.F.M.Cap. († 30 nov. 1819). De scriptoribus etiam capuccinis qui in primo recensiti operis volumine commemorantur cf. *Arch.Ib.Amer* 27(1927) 139-140. M. P.

3151. - *Introducción a los orígenes de la Observancia en España: Las reformas en los siglos XIV y XV.* Número extraordinario con ocasión del V Centenario de San Pedro Regalado (1456-1956). *Archivo Iberico-Americano* II ép. 17(1957). Madrid 1957. 23,5 cm., 1009 pp., tab.

De hoc volumine fuse dictum est in *Coll.Franc.* 29(1959) 537-539; ob momentum tamen historicum monographiarum, quibus constat, opportunum videtur singula eius capita singillatim perstringere.

[LEJARZA Fidel de - URIBE Ángel, O.F.M.], *El retorno al ideal primitivo* (17-64): Ut motus reformationis, quae ab altera medietate saec. XIV in Hispania instauratur et propagatur, penitius intelligatur, veloci calamo describitur conspectus reformationum Ordinis franciscalis per saecula XIII-XIV ut ostendatur quo modo nota pro-

pria reformatorum esset conatus redeundi ad pristinum conditoris spiritum. Hic excursus illustratur eventibus provinciarum Hispaniae. - Iidem, *La reforma en la Provincia de Santiago* (65-87): Confutatis confusionibus et erroribus scriptorum annalium quoad primordia reformationis in provincia Compostellana, et paucis documentis, quae supersunt, bene perpensis, hae conclusiones statuuntur: *a*) primi eremi instaurantur post an. 1392, probabiliter an. 1396, auctore Gundisalvo Mariño, O.Min., et an. 1432 numerum 13 attigerant; *b*) ex altera parte, auctore Ludovico de Saja, ab an. 1440 aliqua coenobia reformationem amplectuntur adhuc sub dependentia ministrorum O.F.M.Conv.; *c*) denique an. 1447 ex his coenobiis et eremitoriis erigitur Vicaria provincialis O.F.M.Obs., concordia pacta, quae superatis haud levibus controversiis an. 1484 definite ab utraque parte approbatur. - Iidem, *La reforma en Aragón* (89-117): Scriptoribus annalium provinciae Aragoniensis, qui primas partes Observantiae Regularis eidem tribuunt, respondetur nullatenus demonstrari posse primas domus reformationis erectas esse an. 1388; id quod cum certitudine asseri potest, est quod an. 1403 permittitur instauratio eremitorii S. Spiritus de Monte (Palentia), auctore praecipuo Francisco Eximenis, a quo deinde alia eremitoria dimanarunt. Die 26 iul. an. 1424 constituta est prima custodia Aragoniae Regularis Observantiae. - Iidem, *La reforma en Castilla* (119-173): Etiam hoc caput difficultatibus scatet et obscuritatibus; sed AA. obstacula removent ad veritatem statuendam. Et primo quidem demonstratur primum eremitorium seu domum reformationis erectam non esse in S. Francisco de Monte, custodiae Hispalensis, an. 1394, sed reformationem primum instauratam esse in La Salceda, de qua fusius in capitibus sequentibus. Deinde per ordinem agitur de singulis eremitoriis (circiter 12) instauratis in provincia Castellae usque ad an. 1420-25. In hac provincia et in Aragonia motus reformationis progreditur sub dependentia Pontificum Avenionensium, qui documenta promulgant. - Iidem, *Fuentes villacrecianas* (175-274), *Crítica de las fuentes* [*Villacrecianas*] (275-298): Ad chronologiam reformationis instauratae a Petro de Villacreces definite statuendam et firmandam describuntur plus 50 testimonia, quae illam diversimode referunt, et deinde praefati fontes ad crisim revocantur. Generatim scriptores recensiti eadem eremitoria reformationis eodemque ordine recensent: Arlanza, Salceda, La Aguilera, Abrojo; sed cum tempus determinare cupiunt, in diversas abeunt sententias, scil. an. 1366, 1376, 1386, 1397. Critici vero recensores maximam vim tribuunt bullae Benedicti XIII *Cum itaque* (16 febr. 1396), quae tantummodo hoc saeculo inventa est, et eiusdem testimonio freti omnes alias opiniones reiiciunt affirmantque Petrum de Villacreces reformationem nullatenus inchoasse ante diem 16 febr. an. 1396, ideoque eidem primae partes non obveniunt in reformatione franciscana apud Hispanos instauranda. - Iidem, *Fray Pedro de Villacreces* (299-334), *Fray Pedro Santoyo* (335-371), *Fray Lope de Salazar y Salinas* (37-470): Tres laudati religiosi viri, quamvis non una eademque ratione, fautores fuerunt et conditores reformationis franciscanae saec. XIV-XV, quae suis initiis cum Observantia Regulari confundenda non est. Eorum vero curriculum vitae non satis dilucidatum est et uniuscuiusque reformatrix opera, si fidem praestare debemus scriptoribus qui hactenus de argumento sermonem instituerunt, obscuritatibus et contradictionibus scatet. Quapropter AA. quaestionem funditus inquirere aggrediuntur certa ab incertis, vera a falsis sedulo separantes et gravi iudicio documenta et narrationes ponderantes. Absque dubio quicumque deinceps hanc provinciam perlustrare intendit, attente examinare debet quae his tribus disquisitionibus statuuntur de Petro de Villacreces († 10 oct. 1422), de Petro de Santoyo († 7 apr. 1431) et de Lupo (Lope) de Salazar y Salinas († 24 febr. 1463), necnon de singulis eremitoriis ab eisdem erectis et de vicissitudinibus et indole reformationis instauratae. - [Recio Alejandro, O.F.M.], *El Santo de la reforma* [*San Pedro Regalado*] (471-506); [Merino Diosdado, O.F.M.], *Notas para una bibliografía sobre San Pedro Regalado* (507-579): Multum quidem scriptum vulgatumque est de Petro Regalado, qui an. 1404 reformationi villacretianae aggregatur eamque usque ab obitum (30 mart. 1456) fervide prosecutus est et sanctitatis apicem obtinuit. Nihilominus cum fontes authentici fere desint, paucae et incertae sunt notitiae biographicae traditae. In prima elucubratione ad crisim revocantur biographorum singula asserta et pro posse quorundam eventuum veritas statuitur. In altera autem dissertatione in primis criticus conspectus fontium et biographiarum delineatur et deinde bibliographice describitur quidquid

hactenus de PETRO REGALADO scriptum est. Bibliographia tripliciter dividitur: *a*) Biographiae, nimirum libri qui directe res gestas sive fuse sive compendiatim describunt et enarrant; recensentur 34 auctores; *b*) Documenta, scil. quaelibet scripta edita vel inedita quae quolibet modo documenti indolem prae se ferunt, suntque numero 40; *c*) Varia, scil. cetera omnia sive historica sive litteraria sive devotionalia, quae summam 76 attingunt. Tandem in appendice adduntur 44 relationes occasione quinti saeculi ab obitu PETRI REGALADO vulgatae (cf. *infra* n.3193. - [LEJARZA Fidel de - URIBE Ángel, O.F.M.], *Características de la reforma villacreciana* (581-621): Eae notae peculiares reformationis villacretianae examinantur sive canonicae sive regulares, quae reapse eius habitudinem patefaciunt ad primigeniam formam et speciem Ordinis franciscalis. Primo statuitur quod reformatio mansit sub Ministris generali et provinciali O.F.M.Conv., quamvis sodales religiosi propriis superioribus subiecti erant ad normam suorum statutorum; deinde extolluntur litteralis Regulae seraphicae observantia, mira austeritas in vestitu, victu et habitationibus, solitudo et extrema paupertas eremorum, neglectus studiorum regularium, pietatis exercitium. Conclusiones ex optimis fontibus depromuntur. - Iidem, *Espiritualidad de la reforma villacreciana* (623-660): Summa doctrinae spiritualis excerpitur ex *Testamento* LUPI DE SALAZAR Y SALINAS, qui die 30 mart. 1458 illud exaravit. Huius spiritualitatis finis est perfectio evangelica ad normam Regulae S. FRANCISCI adamussim observatae; fundamentum autem constituitur paupertate per sex gradus exercita, quae est clavis ac mater aliarum virtutum; accedit spiritus orationis et devotionis per « officia contemplationis » in praxim deductus omni cum cura et assiduitate; tandem corona et apex est amor seu caritas erga Deum et proximum. - Iidem, *Escritos villacrecianos* (661-945): Hac inscriptione designatur editio *Operum omnium* LUPI DE SALAZAR Y SALINAS, quae complectitur tractatus ab eodem scriptos suntque fons praecipuus historiae et spiritualitatis reformationis a PETRO DE VILLACRECES initae. Porro editores singularem merentur laudem ob hanc criticam editionem, nam viris doctis obtulerunt magnum emolumentum pro historia interna totius Ordinis franciscalis, quandoquidem hi tractatus continent documenta traditionis, spiritualitatis et operositatis sodalium religiosorum, prout hae a fautoribus reformationis saec. XIV-XV ad mentem Seraphici Patris aestimabantur et in usum deducebantur. Opera in vulgus proferuntur ad fidem quatuor codicum apographorum et servantur: 1) Aránzazu, Conv. O.F.M., *Fondo Nájera, carp.16;* duo codices, unus integer, saec. XV, alter mutilus, an. 1665; 2) La Aguilera, Conv. O.F.M., sign. *L/CLXXX*: *Antigüedades de Recolección*, an. 1550; 3) Valladolid, Conv. O.F.M., sign. *Sec. 2ª, leg. 3º, n.3*, an. 1648; 4) Romae, Collegium S. Isidori, sign. *1/138*. Editores triplex scriptorum genus distinguunt, et ob intrinsecam eorum vim et utilitatem saltem eorum tituli hoc loco exscribuntur: A) Opuscula quae leges et statuta respiciunt: a) [*Memoriale Religionis o breve Memorial de los oficios activos y contemplativos*] (687-714; cf. *Arch.Ib.Amer.* 12[1919] 54-86); b) [*Memorial de la vida y ritos de la Custodia de Santa María de los Menores*] (714-746); c) [*Constituciones de la Custodia de Santa María de los Menores*] (747-774). B) Alterum scriptorum genus est historicum: *Satisfactiones et Responsiones verae et sanae* (775-896). C) Demum accedunt opera ascetica: a) *Testamento de Fr. Lope de Salinas* (897-925); b) *Memorial contra las laxaciones y abusiones de prelados y súbditos* (926-931); c) [*Declaración del pasaje de la Regla que dice: « Dondequiera que los frailes sepan y conozcan que no pueden guardar la Regla espiritualmente »*] (932-935); d) [*Instrucción sobre el modo de oir devotamente la misa*] (936-945). Omnia haec scripta sermone hispanico exarata sunt. In introductione plura dicuntur de authenticitate et fontibus. M. P.

3152. - VILARRUBIAS Felio A., *Los Franciscanos en España y en la Corte de los Reyes Católicos*, in *Est.Franc.* 58(1957) 227-244.

Nemo titulo decipiatur; hic non agitur de gravi quadam inquisitione, sed argumentum vix attingitur quibusdam generalibus assertis, quae operositatem Fratrum Minorum in Hispania et in aula Regum Catholicorum FERDINANDI et ELISABETH commemorant. M. P.

3153. - MESEGUER FERNÁNDEZ Juan, O.F.M., *La Real Junta de la Inmaculada Concepción (1616-1817/20). Bosquejo histórico,* in *Arch.Ib. Amer.* II ép. 15(1955) 619-866.

In hac dissertatione, quae vera monographia dicenda est, A., fontibus accurate perpensis et in introductione recensitis, historiam adumbrat originis, exstructurae, operositatis et inceptorum Regii Coetus ad defensionem mysterii Immaculatae Conceptionis pro viribus suscipiendam eiusque dogmaticam definitionem sollicitandam pertractandamque an. 1616 Matriti instituti. Huius Regii Coetus tres periodi septem capitibus describuntur, videl.: quatuor priores Coetus (1616-1652; cap. I), quintus, seu definitivus Coetus, saepe restauratus (1652-1779; cap. II-VI), ultima compositio et exstinctio (1779-1817/20; cap. VII). Accedit appendix 59 documentorum.

Argumentum pertractatum eminenter franciscanum est: Ordo franciscalis acerrima defensione Immaculatae Conceptionis praecellebat; inter fautores institutionis Coetus eminent Franciscus de SANTIAGO, O.F.M.Disc. († 1616) et MARGARITA A CRUCE, O.S.Cl. († 1633), amita PHILIPPI III; ministri generales vel commissarii generales O.F.M.Obs. ex iure sodales Coetus erant et praeeminentia inter theologos gaudebant (cf. elenchum in appendice n.57); praeter illos, etiam ex iure unus vel duo theologi franciscales Coetui adscripti erant, eorumque actuositas saepe recolitur; tandem, res franciscanae saepissime apparent in negotiis a Coetu pertractatis, puta in legationibus penes S. Sedem parandis, in censura librorum, et ita porro.
I. V.

3154. - GÓMEZ Odilo, O.F.M., *Juramentos concepcionistas de las Universidades españolas en el siglo XVII,* in *Arch.Ib.Amer.* II ép. 15(1955) 867-1045 [vel extractum: Madrid, Archivo Ibero-americano, 1955. 23 cm., 180 pp.].

Promotores illius miri motus pro defensione privilegii Immaculatae Conceptionis in Baetica, et praesertim Hispali an. 1615-1617 exorti, assensum etiam Universitatum studiorum, litteris missis, expostulare curaverunt. Universitates, huic populi regisque voluntati unanimiter obtemperantes, supplices libellos redegerunt, quos legatus Antonius de TREJO, O.F.M.Obs., an. 1618 Summo Pontifici praesentavit; immo, et insinuandum dederunt piam sententiam Immaculatae Conceptionis pro virili parte defendere ac propagare. Hanc Universitatum accessionem marianam A. huius dissertationis fuse describit, documentis in appendice allatis.

Auctor longius immoratur in enarratione iurisiurandi Universitatum Complutensis et Salmanticensis, ubi partes egregias sodales franciscani egerunt. Universitas Complutensis a card. Francisco XIMÉNEZ DE CISNEROS instaurata, iusiurandum solemni actu publico die 8 sept. 1617 confirmavit, praeside Antonio de TREJO, tunc vicario generali O.F.M.Obs. Salmanticensis vero, post gravissimas eius theologorum disceptationes, iureiurando se obstrinxit die 28 oct. 1618; publicis solemniis celebrandis sodales conventus S. Francisci eminuerunt, cuius guardianus, Bonaventura de MONROY, fautor exstitit egregius illius voti. Historiam iurisiurandi aliis in Universitatibus Hispaniae brevius recolens, A. influxum vel partes recolit franciscalium, praesertim in Valentia (quae prima iuramentum emiserat an. 1530), Caesaraugustae (12 oct. 1617), promotore archiepiscopo Petro GONZÁLEZ DE MENDOZA, O.F.M.Obs., Toleti (10 dec. 1617, solemnia habita sunt in conventu S. Francisci),

Vallisoleti (15 dec. 1618), fautore Antonio DAZA, O.F.M.Obs., Oñate (7 iul. 1619, in ecclesia monasterii S. Trinitatis O.S.Cl. de Vidaurreta).

Argumentum iurisiurandi Universitatis Salmanticensis etiam pertractat, documentis exhibitis, MARCOS RODRÍGUEZ Florencio, *La Universidad de Salamanca y la Inmaculada*, in *Salmant.* 1(1954) 539-605 necnon eodem titulo paucisque omissis et aliquo novi sub fine addito in *Virgo Immaculata* XIV, Romae 1957, 35-118 (cf. in appendice I utriusque commentarii litteras, quibus Bonaventura de MONROY die 5 sept. 1617 exclusionem theologorum dominicanorum ab adunationibus Universitatis expostulabat).

Tandem, aliqua de interventu franciscalium in inquisitoriali processu in Salmanticenses O.C.D. an. 1659-1679, profert ENRIQUE DEL SDO. CORAZÓN, O.C.D., *Los* Salmanticenses *procesados por la Inquisición en la causa de la Inmaculada*, in *Salmant.* 1(1954) 606-621 (partes theologorum O.F.M.Obs. Gasparis de LA FUENTE et Antonii de RIBERA, necnon iudicium haud aequum — iuxta A. sententiam — de Salmanticensium doctrina mariana a P. DE ALVA Y ASTORGA, O.F.M.Obs., in suo opere *Sol veritatis* prolatum). I. V.

3155. - GUTIÉRREZ Constancio, S.J., *España por el dogma de la Inmaculada. La embajada a Roma de 1659 y la bula « Sollicitudo » de Alejandro VII*, in *Misc.Comill.* 24(1955) 1-480.

In hac amplissima monographia historia enarratur et documenta exhibentur celebris legationis quam PHILIPPUS IV, Hispaniarum rex, tandem an. 1659 Ludovico CRESPI, ep. Oriolensi, commisit ut ab ALEXANDRO VII sententiam expostularet favorabilem privilegio Immaculatae Conceptionis. In parte prima (p.13-75) historia traditur legationis quoad praeparationem remotam (legationes anteriores) et proximam necnon successum; in parte altera (79-469) 177 documenta eduntur. Accedunt duae appendices, quarum altera exhibet tres « minutas » bullae *Sollicitudo* (8 dec. 1661) et textum definitivum cum iisdem collatum.

Partes quae Ordini franciscali obveniunt hac in re vere conspicuae sunt dicendae. Etenim, legatio huius negotii altera a PHILIPPO III an. 1617 parata, Francisco de SOSA, O.F.M.Obs., ep. Oxomensi, commissa fuerat, cui, morte correpto die 8 ian. 1618, successit et legationem absolvit eodem anno Antonius de TREJO, O.F.M. Obs., ep. Carthaginensis († 1637). Ad legationem hanc extraordinariam an. 1659 quod attinet, PHILIPPUS IV delegerat an. 1652 Petrum de URBINA, O.F.M.Obs., archiep. Valentinum et deinceps Hispalensem, qui tamen, ob adversam valetudinem, eam obire non potuit. Amplissima *Instructio* 149 capitibus constans (cf. indicem eius analyticum p.471-474), eidem a rege tradita, integre editur p.85-216. Legationem deinde suscepit an. 1655 Franciscus GUERRA, O.F.M.Obs., ep. Gaditanus et postea Placentinus († 1657), quam nec iste peragere valuit (cf. documenta n.3-16).

De hac dissertatione exstat compendium: GUTIÉRREZ Constancio, S.J., *La bula « Sollicitudo » en favor de la Inmaculada y las gestiones para conseguirla (1659-1661)*, in *Virgo Immaculata* II, Romae 1956, 153-173.

De legatione an. 1617-1618 commissa Francisco de SOSA et Antonio de TREJO necnon de sodalibus O.F.M.Obs. provinciae S. Jacobi de Compostella qui ut theologi vel alio modo sociatam impenderunt operam his hispanicis legationibus (Josephus VÁZQUEZ, Franciscus DÍAZ A S. BONAVENTURA, Joannettinus NIÑO, Bonaventura de MONROY, Lucas WADDING) notitias tradit: NOGUEIRO Jesús, O.F.M., *Las embajadas inmaculistas y la provincia de Santiago*, in *Liceo Franc.* 7(1954) 37-86.

Tandem de devotione regum populique Hispaniae erga Deiparam Immaculatam huiusque privilegii mariani defensione a sodalibus Ordinum religiosorum, theologorum, exegetarum, poetarum etc. plura exhibet PÉREZ Nazario, S.J., *La Inmaculada y España*. Santander, Editorial « Sal Terrae », 1954. 22 cm., XXXII-480 pp.
I. V.

3156. - VÁZQUEZ Isaac, O.F.M., *Peticiones en favor de la Inmaculada enviadas al Papa por las Provincias Franciscano-Capuchinas en 1732*, in *Arch.Ib.Amer.* II ép. 15(1955) 1073-1076.

Enumerantur supplices litterae quas provinciae hispanicae O.F.M. Cap. et O.F.M.Obs., voluntati PHILIPPI V obtemperantes, an. 1732 ad CLEMENTEM XII miserunt ut privilegium Immaculatae Conceptionis tandem definiretur.

Singulorum votorum indicantur dies et mensis, locus, subsignationes et lingua. Provinciae sunt sequentes: ex *O.F.M.Cap.*, Valentina Sanguinis Christi (28 oct.), Maioricensis (28 oct.), Aragonia (12 oct.), Matris Dei Catalauniae (sine datatione), Navarra (15 nov.); ex *O.F.M.Obs.*, votum Joannis de SOTO, min. gen. (4 oct.), provincia S. Pauli Discalceatorum (11 oct.), Valentina S. Joannis Bapt. Discalceatorum (13 oct.), S. Joseph (14 oct.), Granatensis (20 oct.), Baetica S. Didaci (8 dec.).
I. V.

3157. - AMORÓS León, O.F.M., *Estadística de los conventos y religiosos de las provincias franciscanas de España en el año 1768*, in *Arch. Ib.Amer.* II ép. 16(1956) 421-444.

Publici iuris fit et commentariis ditatur rationarium provinciarum O.F.M.Obs., O.F.M.Disc., et T.O.Reg. exaratum an. 1768 eo fine ut numerus sodalium decerneretur ad normam statutorum Capituli generalis eodem an. Valentiae adunati, qui in unaquaque provincia deinceps admitti poterat. Tunc temporis aderant in Hispania 22.405 sodales Observantes et Discalceati distributi in 14 prov. O.F.M.Obs. et 8 O.F.M.Disc. Documentum vulgatur ex apographo nunc servato Turoli (Teruel), *Arch. O.F.M.* Accedunt duae delineationes provinciarum et coenobiorum.
M. P.

3158. - MUNAR G., *Devoción de Mallorca a la Purísima.* Palma de Mallorca, Imprenta de los Sagrados Corazones, 1954. 16 cm., 51 pp.

In devotione fovenda propagandaque erga Immaculatam Virginis Conceptionem in Maioricensi insula partes obtinent egregias, inde a RAIMUNDO LULL, sodales primae familiae franciscalis necnon T.O.R.
I. V.

3159. - FÁBREGA GRAU Ángel, *Santuarios marianos de Barcelona. Historia, leyenda, folklore.* Barcelona, La Hormiga de Oro, 1954. 22,5 cm., 286 pp., tab.

Describuntur ecclesiae B. Mariae Virgini in urbe et dioecesi Barcinonensi dicatae et notitiae evulgantur de historia, legendis cultuque populari uniuscuiusque. Plura ex his ecclesiis seu sanctuariis ad Ordinem franciscalem pertinent.

De ecclesia mariali conventus Barcinonensis O.F.M.Cap., cuius lapis, fautore RUPERTO MARIA A MANRESA, die 25 martii 1908 est positus, notitias tradit: ANDRÉS DE PALMA DE MALLORCA, O.F.M.Cap., *Cincuenta aniversario de la fundación del santuario de Nuestra Señora del Rosario de Pompeya (1908-1958)*, in *Apost.Franc.* (Barcelona) 48(1957) 139-140. 185-186.
I. V.

3160. - José Antonio del Niño Jesús, O.C.D., *Présence de saint Joseph en Espagne*, in *Le Patronage de saint Joseph*. Section historique, Montréal-Paris 1956, 61-118.

3161. - Roldán Guerrero Rafael. *La farmacia en los antiguos monasterios españoles*, in *Anales R.Acad.Farmacia* 21(1955) 201-230.

In hac acroasi habita die 2 iun. an. 1955 disseritur de medicamentorum tabernis, quae in coenobiis religiosorum erant in usu. Ad rem illustrandam exhibentur vasa unguentaria luce expressa, quae stemma proprii Ordinis perhibent, inter quae aliqua pertinebant ad coenobia franciscana et capuccina. M. P.

O.Min./O.F.M. - eventus et loci

3162. - Fábrega Grau Ángel, *Actitud de Pedro III el Grande de Aragón ante la propia deposición fulminada por el Papa Martín IV*, in *Misc.Hist.Pont.* 18(1954) 161-180.

Const. *De insurgentis* (21 mart. 1283) regem Aragoniensem poena excommunicationis mulctavit ob suam erga Sedem Apostolicam sese gerendi rationem. Exinde biennio acres controversiae agitatae sunt.

Praefatus autem rex ad sinum Ecclesiae ante obitum rediit, opera praesertim sui confessarii anonymi guardiani coenobii franciscani urbis Villafranca del Panadés, qui magnum habebat nomen in aula regis, cui definitam absolutionem impertivit cum die 11 nov. an. 1285 suum errorem recognovit et ad superos volavit (177-179). De activitate Fratrum Minorum in hoc conflictu cf. Gratien [de Paris], O.F.M.Cap., *Histoire de la fondation et de l'évolution de l'Ordre des Frères Mineurs au XIIIe siècle*, Paris 1928, 626s. M. P.

3163. - Andrés de Palma de Mallorca, O.F.M.Cap., *Las calles antiguas de Tarragona (Siglos XIII-XIX)*. Tomo I. (Inst. Est. Tarraconenses « Ramón Berenguer IV ». Sec. Arqueología e Historia, 13). Tarragona, Excma. Diputación Provincial, 1956. 24,5 cm., 220-[18] pp., ill.

In hac perdiligenti viarum platearumque civitatis Tarraconensis descriptione A. non omisit eas adnotare notitias historicas et topographicas domus, monumenta et loca franciscalia illustrantes; quapropter edocti sumus de veteribus coenobiis Fratrum Minorum (58-64) et Clarissarum (65-69). Ad Capuccinos quod attinet, praeter recentiorem coenobii sedem ab an. 1907, quae usque ad an. 1931 inhabitatur (95), profertur quoque veteris delineationis fragmentum, quo conspicitur sedes veteris coenobii an. 1800 demolita. M. P.

3164. - Guardiola Tomás Lorenzo, *Evocaciones, leyendas y milagros del Monasterio de Santa Ana del Monte*. Prólogo de José Tardón Molina. Jumilla (Murcia), Aula de Cultura del Instituto Laboral, 1954. 24 cm., 151 pp., 20 tab.

An. 1573 Fratres Minores Observantiae sedem sumpserunt conventus S. Annae del Monte (Murcia). A. recolit huius conventus even-

tus et traditiones vel fabulas poetico afflatu describit. Ex *Ind.Hist.Esp.* 2(1955-56) 567, n.12104. M. P.

3165. - RUBIO Germán, O.F.M., *La Custodia franciscana de Sevilla. Ensayo histórico sobre sus orígenes, progresos y vicisitudes (1220-1499).* Sevilla, Editorial San Antonio, 1953 [1955]. 21 cm., XXXIX-911 pp., ill.

Opus recensitum est in *Coll.Franc.* 27(1957) 221s; de eo quoque fuse agit H. SANCHO DE SOPRANIS, in *Arch.Hispal.* II ep. 24(1956) 276-282.

3166. - GONZÁLEZ MORENO Joaquín, *El convento de San Antonio de Padua de Sevilla,* in *Arch.Hispal.* 22(1954) 9-25.

Historia et descriptio, delineationibus, tabulis et documentis illustratae, veteris conventus hispalensis S. Antonii Patavini provinciae Baeticae; saec. XVII et ineunte XVIII exstructus, merito artificioso haud caret.

Eiusdem prov. Baeticae O.F.M. est celebre monasterium S. Mariae de La Rábida, ubi Christophorus COLUMBUS hospitium et consilium recepit; ibi colebatur effigies B.M.V. iam ante an. 1412, quae, exclaustrationis tempore, an. 1891 in paroeciam de Palos delata et a marxistis an. 1936 foedata, tandem an. 1938 coenobio restituta est. Descriptionem effigiei tradit ÁLVAREZ Arturo, O.F.M., *Origen y estudio iconográfico de la Virgen de La Rábida,* in *Miriam* (Sevilla) 9(1957) 50-52; de restitutione loquitur MONTES Valerio de, O.F.M., *Reintegración de la Virgen de La Rábida a su monasterio, ibid.,* 54-56.

Curis sodalium eiusdem provinciae O.F.M. commissum est, ab an. 1908, sanctuarium de Guadalupe, olim ad Ordinem S. Hieronymi pertinens. Brevem historiam eiusdem adumbrat CORREDOR GARCÍA Antonio, O.F.M., *Breve reseña del santuario y monasterio de Nuestra Señora de Guadalupe.* [Sevilla, Imp. y Lib. San Antonio, 1956]. 16,5 cm., 7 pp. - De quibusdam codicibus historiam sanctuarii exhibentibus disserit BARRADO Arcángel, O.F.M., *Crónica del monasterio de Guadalupe, escrita por el Padre Fray Alonso de la Rambla, monje jerónimo muerto en 1484,* in *Rev.Est. Extremeños* 11(1955) 273-295 (editur introductio huius operis). - Historia cultusque huius sanctuarii perpulchre illustrantur in fasciculo speciali ephemeridis *Miriam* 6(1954) 123-158. - Litteris apostolicis a PIO XII die 17 iun. 1955 datis sanctuarium seu ecclesia paroecialis de Guadalupe ad honorem ac dignitatem Basilicae Minoris evehitur (cf. *Acta O.F.M.* 75[1956] 22-24). I. V.

3167. - ÁLVAREZ ARTURO, O.F.M., *Tradición concepcionista en la Provincia Bética,* in *Arch.Hispal.* 27(1957) 159-197; 28(1958) 59-89.

Auctor enumerat ac describit imagines affabre factas Virginis Immaculatae in conventibus O.F.M. prov. Baeticae exhibitas, necnon confraternitates in illius honorem ibidem erectas. Praeterea principaliores recenset scriptores eiusdem provinciae, qui dogma Immaculatae Conceptionis egregie defenderunt atque evulgarunt. I. V.

3168. - SANCHO DE SOPRANIS Hipólito, *La devoción concepcionista en San Francisco de Cádiz,* in *Arch.Ib.Amer.* II ép. 14(1954) 207-246.

Postquam A. historiam coenobii Gaditani prov. O.F.M.Obs. Granatensis descripsit (cf. *Bibliog.Franc.* VIII, n.1259), nunc dilucidare contendit cultum B.V. Mariae sub titulo Immaculatae Conceptionis a sodalibus illius coenobii quoquo modo praestitum. Itaque sermo est de

solemnitatibus in ecclesia celebratis et de quibuslibet inceptis in hunc finem promotis, et hac oblata occasione notitiae saepe ineditae traduntur de sodalibus O.F.M.Obs. Petro de ABREU, Francisco GUERRA († 1657), Alfonso VÁZQUEZ TOLETANO, Joanne RIQUELME. Sermo quoque fit de voto sanguinis pro defensione Conceptionis Immaculatae Virginis Mariae (cf. *Coll.Franc.* 30[1960] 340) et de pia praxi sacratissimum Virginis Mariae rosarium publice recitandi, quam PAULUS A CÁDIZ, O.F.M.Cap. († 1694) instauraverat et propagaverat. M. P.

3169. - PÉREZ DIEGUEZ Manuel, O.F.M., *Galicia heroica y Brisas seráficas.* Avilés, La Atalaya, 1954. 21 cm., 263 pp.

3170. - CASTRO Manuel, O.F.M., *San Francisco de Santiago de Compostela,* in *Arch.Ib.Amer.* II ép. 14(1954) 33-67.

Hoc vetus Compostellanum coenobium ab ipso S. FRANCISCO exordiri dicitur; A. collectis ubique sparsis notitiis, ut plurimum iam editis, delineat illius structuram et ornamenta, multosque artifices franciscales commemorat, qui in exstruendis et ornandis coenobio et ecclesia operam impenderunt. M. P.

3171. - CAAMAÑO MARTÍNEZ Jesús M., *La primitiva iglesia de San Francisco de Santiago de Compostela,* in *Bol.Sem.Estudios Arte Arqueól.* (Valladolid) 13(1957) 91-95.

Consideratur haec ecclesia veluti exemplar ceterarum quas deinceps Fratres Minores in provincia Galleciae exstruxerunt. Aedificata est saec. XIII, sed quia iniuria temporum et hominum diruebatur, saec. XVIII restauratur. Notitiae excerptae sunt ex archivo conventus franciscani Compostellani. Ex *Ind.Hist.Esp.* 4(1958) 374, n.27123. M. P.

3172. - *Ensayo de una Biblioteca de Autores de la Provincia franciscana de Santiago,* in *Liceo Franc.* 8(1955) 123-130; 9(1956) 41-42; 10(1957) 46-49. 100.

Prosequitur tentamen bibliographicum provinciae franciscanae Compostellanae, de quo cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2522.

3173. - SACO ALARCÓN César, O.F.M., *Culto a la Inmaculada en la Provincia de Santiago,* in *Liceo Franc.* 7(1954) 187-229.

Maximum et efficax argumentum cultus quo religiosi sodales provinciae O.F.M. S. Jacobi de Compostella Virginem Immaculatam prosequebantur, potissimum desumitur ex votis et iuramentis quibus tam ipsi quam illorum sollicitudine obstringebantur ad hoc privilegium mariale defendendum (cf. p.216-227). Ceterum idem cultus comprobatur solemniis quibus festum celebrabatur, precibus (v.g. officium *Benedicta*), stemmate quo sorores Clarissae utuntur et ab Aloisio IGLESIAS, O.F.M. Obs., propagato. Neque silentio praetereundae sunt festivae celebratriones dogmaticae definitionis, praesertim an. 1904.

Devotio atque operositas mariana huius provinciae diserte copioseque illustrantur aliis commentariolis in eadem ephemeride (7[1954]) vulgatis, scil.: CORRAL FER-

NÁNDEZ Jacinto, O.F.M., *Los conventos de la Provincia de Santiago y la Inmaculada* (p.303-325; recensentur 3 conventus O.F.M.Obs., 4 monasteria O.S.Cl. et 7 Conceptionistarum necnon 10 oratoria Deiparae Immaculatae dicata); LAGO Gumersindo, O.F.M., *Hagiografía inmaculista* (171-186; catalogus sodalium necnon sanctimonialium provinciae qui speciali cultu Virginem Immaculatam prosecuti sunt); DIÉGUEZ Gonzalo, O.F.M., *La Provincia Franciscana de Santiago en la liturgia. Indulgencias y privilegios concepcionistas* (23-252; recolitur praesertim Franciscus DÍAZ A S. BONAVENTURA, O.F.M.Obs. [† 1728], qui novam Breviarii et Missalis editionem paravit officium et missam Immaculatae noviter exhibentem, impense adlaboravit ad obtinendum brevia *In excelsa* [15 maii 1693] INNOCENTII XII et *Commissi Nobis* [6 dec. 1708] CLEMENTIS XI multasque obtinuit indulgentias sodalibus confraternitatum, monasteriorum et conventuum provinciae lucrandas); GÓMEZ GONZÁLEZ José, O.F.M., *Las cofradías de la Concepción en la Provincia Franciscana de Santiago* (253-301; documentis allatis originem delineat, vicissitudines et actuositatem 10 sodaliciorum inde a saec. XVI statutaque in lucem prodit); MOLINERO Marcelino R., O.F.M., *La Inmaculada y nuestros predicadores* (121-147; opera perpenduntur contionatoria et excerpta, mariana eduntur Philippi DÍEZ, O.F.M.Obs. [† 1601] et Roderici del PORTILLO, O.F.M.Obs. [† ca. 1633]); JAMBRINA A.J., O.F.M., *La Inmaculada en las misiones americanas de la Provincia de Santiago* (327-340; notitiae excerpuntur de conventibus, ecclesiis, imaginibus marianis, propagatoribus cultus Deiparae Immaculatae in missionibus Americae centralis et meridionalis sodalibus huius provinciae concreditis); ESTÉVEZ VEGA José, O.F.M., *Vestigios de arte inmaculista en la Provincia de Santiago* (341-349; opera artificiosa architecturae, sculpturae et picturae recensentur quae in domibus vel ecclesiis illius provinciae servantur vel servatae sunt); GÓMEZ T.A., O.F.M., *Manifestaciones poéticas* (351-361; vulgantur aliqua poematia mariana a poetis provinciae composita. Accedit [363-365]: *Saeculare carmen in honorem B.M.V. Immaculatae* a Sergio ÁLVAREZ, O.F.M., occasione I centenarii a proclamatione dogmatica compositum). - Aliae dissertationes de historia mariana huius provinciae Compostellanae cf. *supra* n.811, 881, 1194 et 3155. I. V.

3174. - RÍOS Lino Ant., O.F.M., *Actividades de la O.M.E.F. en el último quinquenio (1953-1957)*, in *Liceo Franc.* 10(1957) 145-146.

Recensio actuositatis spiritualis, culturalis et artistico-litterariae (1953-1957) sodalitatis missionariae cui titulus « Organización Misional de Estudiantes Franciscanos », in collegio theologico sodalium O.F.M. urbis Santiago de Compostela an. 1942 institutae. I. V.

3175. - MOLINERO Marcelino R., O.F.M., *La juventud franciscana compostelana ante el centenario de Menéndez Pelayo*, in *Liceo Franc.* 9(1956) n.27, 97-102.

Explicat A. cur integer hic fasciculus praeclaro viro dedicatus fuerit, scil. quia 1) eius vita documento esse potest iuventae, 2) ob incrementum ab ipso datum scientiae in Hispania, et tandem 3) ob eius studium erga res franciscanas. M. A.

3176. - OMAECHEVARRÍA Ignacio, O.F.M., *Un claustro gótico en Vizcaya. En el sexto centenario de la fundación del convento de San Francisco de Bermeo*, in *Bol.R.Soc.Vasc.Amig.País* 13(1957) 453-462.

Hodiernum forum urbis Bermeo, arcuatione gothica decoratum, fuit claustrum veteris coenobii franciscani in eadem urbe an. 1357 instaurati. Traduntur notitiae artis et historiae hoc coenobium spectantes, et innuitur habitudo incolarum labentibus saeculis ad historiam civilem et religiosam Cantabriae. Coenobium derelinquitur an. 1833/39 et iterum a Fratribus sumitur an. 1857/59. M. P.

3177. - ANASAGASTI Pedro de, O.F.M., *La brillante y accidentada historia del convento-colegio de San Francisco de Mondragón (1581-1954)*, in *Bol.R.Soc.Vasc.Amig.País* 11(1955) 233-247.

Cum die 7 febr. an. 1954 nova sedes coenobii provinciae Cantabriae O.F.M. in urbe Mondragón inaugurararetur, A. veloci elegantique calamo descripsit illius coenobii vicissitudines historicas atque merita sodalium magnificavit in promovendis apud cives pietate et scientia. Eandem historiam retexerat Joannes RUIZ DE LARRÍNAGA, O.F.M., in *Arch.Ib.Amer.* II ép. 12(1952) 297-346, ex qua notitiae excerpuntur (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2515). M. P.

3178. - LARRÍNAGA Juan R., O.F.M., *Las Provincias Vascas por la Inmaculada. La influencia franciscana en sus decisiones oficiales*, in *Arch. Ib.Amer.* II ép. 14(1954) 69-99. 190-206.

Ex libris actorum provincialium, municipalium et paroecialium A. diligenter colligit notitias documentaque exscribit de defensione et cultu publico Deiparae Immaculatae in provinciis civilibus cantabricis (Álava, Guipúzcoa et Vizcaya) et influxum sodalium franciscalium in illarum decisiones extollit.

Hunc influxum sequentes notitiae expresse demonstrant: erectio confraternitatis Conceptionis in conventu S. Francisci Vitoriae (18 oct. 1525); versio in linguam vascam (dialectum aramayonés) bullae *Ineffabilis* a Josepho Antonio de URIARTE, O.F.M.Obs., an. 1864, necnon in dialectum de Guipúzcoa et cantabrum de Marquina ab eodem an. ca. 1862; iusiurandum Universitatis de Oñate in monasterio S. Trinitatis O.S.Cl. in Vidaurreta (7 iul. 1619); votum et iusiurandum oppidi Fuenterrabía, promovente Francisco de CERAIN, ministro prov. Cantabriae (21 nov. 1620); iusiurandum civitatis Bilbao in conventu S. Francisci (13 dec. 1620); tandem, notitia affertur de effigie B.M.V. ab altera medietate saec. XIX in « Casa de las Juntas » urbis Guernica venerata, quam e conventu O.F.M.Cap. de Deusto guardianus MARIANUS A LUNO secreto asportavit, tempore exclaustrationis. I. V.

3179. - ANASAGASTI Pedro de, O.F.M., *Aránzazu. Paisaje, historia, tradición*. Oñate, Edit. Franciscana Aránzazu [Bilbao, Gráficas Ellacuria], 1955. 18,5 cm., 109 pp., ill.

Opus hoc inspicere non potuimus. Notitias huius celebris sanctuarii marialis sodalibus prov. Cantabriae O.F.M. commissi, cf. in *Coll.Franc.* 22(1952) 408.

Compendium historicum etiam tradit: PINAGA Epifanio, O.F.M., *Resumen histórico del santuario y convento de Nuestra Señora de Aránzazu*. Oñate, Editorial Franciscana Aránzazu, 1954. 19 cm., 32 pp.

De translationibus venerandae effigiei extra sanctuarium ob varias causas an. 1809, 1822, 1834 et 1855 disserit ZUMALDE Ignacio, *La Virgen de Aránzazu en el exilio*, in *Bol.R.Soc.Vasc.Amig.País* (S. Sebastián) 13(1957) 22-43. I. V.

3180. - *Miriam*. Revista Mariana Universal (Sevilla). Año VIII, n.47, sepbre.-octubre 1956, 161-190.

Fasciculus hic totus dicatur historiae, cultui, legendis de Domina Nostra de Aránzazu, cuius celebre sanctuarium curis sodalium O.F.M. provinciae Cantabriae commissum est.

Principalis lucubratio illa est quae inscribitur: ANASAGASTI Pedro de, O.F.M., *Aránzazu. Paisaje - Historia - Devoción*, 174-179. I. V.

3181. - VILLASANTE Luis, O.F.M., *En torno a una biografía espiritual inédita: Bernarda Ruiz de Gámiz (1746-1781)*, in *Verd.Vida* 15(1957) 183-198.

Quandoquidem A. prae manibus habere potuit ab amico commodatum ad tempus opus biographicum ineditum de rebus gestis devotae feminae Bernardae RUIZ DE GÁMIZ, praesente inquisitione codicem describit atque doctrinam spiritualem necnon charismata mystica vel paramystica in eodem relata perpendit et iudicat. Nostra interest recolere quod pia illa femina, quae habitu franciscali induta sepelitur, consuetudinem spiritualem habuit cum Fratribus Minoribus Observantiae; porro haec facile explicantur ex vi et auctoritate, quam saec. XVIII exercebat communitas religiosa coenobii Victoriensis (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2517), quod ab oppido illius non longe distat. Ceterum videtur quod unus vel alter ex eadam familia GÁMIZ habitum franciscanum induit. M. P.

3182. - Z.P., *Vico. Mil años de historia.* Por un hombre de Acción Católica. Logroño, Impr. Ochoa, 1954. 21,5 cm., 80 pp., 4 tab.

Non longe ab urbe Arnedo instauravit an. 1456 LUPUS (LOPE) DE SALAZAR Y SALINAS, O.Min., eremitorium titulo Beatae Virginis Mariae a Vico nuncupatum cuius vicissitudines historicas A. describit multis fretus documentis ex tabulariis excerptis, praesertim vero ex Arch.Hist. Nat. Matritensi. Ex *Ind.Hist.Esp.* 2(1955-56) 14, n.7013. M. P.

3183. - OVEJAS Manuel, *El convento de Nuestra Señora de Gracia de Campolapuente de Cornago*, in *Berceo* 9(1954) 45-66.

Historia adumbratur fundationis, tituli, cultus marialis, sodalium illustrium, privilegiorum conventus O.F.M.Obs. de Campolapuente de Cornago (Logroño), post exclaustrationis annum 1834 demoliti. I. V.

3184. - BUSTAMANTE CALLEJO Manuel, *El convento de San Francisco, de Laredo*, in *Altamira* 1-3(1954) 106-121.

Enarrantur vicissitudines huius coenobii franciscani ab an. 1568, quo in urbe Laredo (Santander) instauratur usque ad abrogationem an. 1836; agitur praesertim de conflictu Fratrum cum clero saeculari. Cf. *Bibl.Hisp.* 13(1955) 249, n.64.125; *Ind.Hist.Esp.* 2(1955-56) 567, n.12107.

De primordiis coenobii non una est auctorum sententia. Primus testis est LUPUS DE SALAZAR Y SALINAS loquens de eremitorio S. Francisci Maris vel Virginis Mariae Maris, sed non indicat locum. Alii agunt de eremitorio S. Sebastiani de la Barrieta non longe a Laredo, ad quam urbem postea translatum est. Id quod serio dubitari non licet, est quod iam an. 1431 eremitorium aedificatum erat (cf. *Arch.Ib.Amer.* II ép. 17[1957] 431-432). Suspicio aliqua nobis subest illud eremitorium non esse aliud quam hodiernum coenobium O.F.M.Cap. in solitario loco Montehanno (Escalante). Utinam aliquis hanc investigationem prosequatur (cf. *infra* n.3222). M. P.

3185. - Pereda de la Raguera Manuel, *Miscelánea histórica-artística. (Noticias y documentos inéditos)*, in *Altamira* (Santander) 1-3 (1954) 136-175.

Ex his miscellaneis nostra intersunt documenta quae respiciunt matrem principis Joannis Austriae Barbaram Blomberg, quae sepulta est in ecclesia conventus Montehano (cf. *infra* n.3222) et 23 documenta excerpta ex Bibliotheca civitatis Santander, quae historiam conventus S. Francisci in urbe Medina de Rioseco illustrant. Cf. *Ind.Hist. Esp.* 3(1957) 98, n.16632. M. P.

3186. - Andrés Alfonso, O.S.B., *Belorado. Convento de San Francisco*, in *Bol.Inst.Fernán González* 11(1954-55) 257-260.

Cum in lucem profertur documentum (2 mart. 1489) hactenus ineditum de hoc coenobio franciscali, adumbratur eius historia ab anno circiter 1250, quo instauratum est, usque ad abrogationem ineunte saec. XIX. Documentum, quod transcribitur, voluntatem exprimit Regum Catholicorum iuvandi Fratres Minores in reaedificatione coenobii, quod ca. an. 1457 incendio perierat (cf. *Arch.Ib.Amer.* II ép. 17[1957] 395s). M. P.

3187. - Omaechevarría Ignacio, O.F.M., *Un plantel de seráfica santidad en las afueras de Burgos. San Esteban de los Olmos (1458-1838)*, in *Bol.Com.Prov.Mon.Hist.Art.Burgos* 11(1954-55) 68-81. 271-280. 864-877; et in *Bol.Inst.Fernán González* 10(1956) 233-244; 11(1957) 570-584.

Cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.1620; X, n.2521.

3188. - González Herrero Lucas, *El Panteón de los almirantes de Castilla*, in *Mares* (Madrid) n.110(1954) 3-4.

Sepultura praefectorum maris Castellae, de qua breviter sermo instituitur, aderat in veteri coenobio oppidi Valdescopezo, al. Sancta Maria a Spe, prope Medina del Campo, quod an. 1429 instauravit Petrus de Santoyo, O.Min. (cf. *Arch.Ib.Amer.* II ép. 17[1957] 346s). M. P.

3189. - Omaechevarría Ignacio, O.F.M., *San Antonio de La Cabrera*, in *Arch.Ib.Amer.* II ép. 16(1956) 129-186.

In hac erudita disquisitione plura offeruntur quam promittuntur; siquidem A. non tantum historiam describit eremitorii et deinde coenobii instaurati an. circiter 1405-1413 ab asseclis Petri de Villacreces, O.Min., et deinde an. 1447 Fratribus Observantiae aggregati usque ad abrogationem an. 1834-35, in oppido La Cabrera (prov. Matriti, et archidioecesis Toleti), quod quandoque etiam Compasto et Congosto appellatur, sed multa enarrat de primordiis reformationis franciscanae in Hispania deque reformationis antesignanis et fautoribus saec. XIV-XV, quae utiliter historiographi perpendent. Ad ultimum foras dantur potiora documenta sive edita sive non edita. M. P.

3190. - BRINES LORENTE Rafael, *La Real e Ilustre, Benéfica y Humanitaria Archicofradía de la Purísima Concepción, establecida en el Real Templo de San Francisco el Grande de Madrid,* in *Loores a la Santísima Virgen María* (Valencia) n.67(1956) 193-204.

Notitia evulgatur pii sodalicii in honorem Virginis Immaculatae in regali conventu S. Francisci Matriti instaurati (1438?). Adumbrantur primordia, progressus in numero sodalium, imagines celebres, tituli, proposita et incepta, favores a regibus et proceribus Hispaniae accepti. I. V.

3191. - OTERO Santiago, *En torno a los alumbrados en el reino de Toledo,* in *Salmant.* 2(1955) 614-654.

Statuta vera « illuminismi » notione, explicantur eiusdem prima indicia in Hispania ineunte saec. XVI et summa doctrinae necnon origo genetica et historica.

Operae pretium duximus hanc elucubrationem indolis generalis recensere, quippe quod eiusmodi motus illuminismi non fuit alienus a renascente reformatione franciscana tunc temporis apud Hispanos. Insuper ex documentis allatis et notitiis excerptis patet plures sodales O.F.M.Obs. una aliave ratione ad sectatores sectae sese referre, qui sunt sequentes: quidam Frater MELCHIOR, ALFONSUS DE PASTRANA, JOANNES DE CAZALLA, JOANNES DE OLMILLOS, FRANCISCUS DE OCAÑA, ANDREAS DE ECIJA, Franciscus ORTIZ, CHRISTOPHORUS DE TENDILLA, PETRUS DE NIEVA, DIDACUS DE BARREDA, ANTONIUS DE PASTRANA. Ceterum ad enucleandam doctrinam quorundam illuminatorum fuse examinatur tractatus FRANCISCI DE OSUNA, O.F.M.Obs., *Tercer Abecedario Espiritual* (629-633). M. P.

O.Min./O.F.M. - personae

3192. - AMORÓS PAYÁ León, O.F.M., *Los santos mártires franciscanos B. Juan de Perusa y B. Pedro de Saxoferrato en la historia de Teruel,* in *Teruel* 8(1956) n.15-16, 5-142.

Fontibus accurate fretus, A. enarrat martyrium BB. JOANNIS DE PERUSIO et PETRI DE SAXOFERRATO, O.Min. (Valentiae 1231), eorum corporum translationem in Terulum, cultum, memorias quae hac in urbe exstant. Accedit appendix quatuor documentorum e tabulario conventus S. Francisci de Teruel (1675-1735). I. V.

3193. - *San Pedro Regalado. V Centenario de su muerte, 1456-1956.* Burgos, Hijos de S. Rodríguez, 1956. 17 cm., 127 pp.

Opusculum, quod imaginibus luce expressis ornatur, exhibet 17 breves articulos ad cognitionem S. PETRI REGALADO inter fideles propagandam. Enarratur quoque historia coenobii vulgo La Aguilera et quaedam vulgantur notitiae de fautoribus reformationis saec. XV. Ex *Arch. Ib.Amer.* II ép. 17(1956) 576; et *Ind.Hist.Esp.* 3(1957) 275.

Hic recolamus insuper: PIUS XII, *Epistula [4 iul. 1956] ad Ministros generales Ordinis Seraphici quinto exeunte saeculo ab obitu S. Petri Regalati,* in *Acta Apost.Sedis* »8(1956) 571-573; *Acta O.F.M.* 75(1956) 211-212; *Anal. O.F.M.Cap.* 72 (1956) 212-213; *Comm.O.F.M.Conv.* 53(1956) 186-187. Breviter memoratis paupertatis et caritatis virtutibus, quibus S. PETRUS REGALADO vel maxime floruit, Summus Pontifex sodales franciscales adhortatur ut et ipsi omni contentione illas amplectantur ad saeculares festivitates fructuose celebrandas. Simili modo scripsit: SÉPINSKI Augustinus, O.F.M., *Epistula* [30 mart. 1956], *quinto ab obitu Sancti Petri Regalati recurrente saeculo,* in *Acta O.F.M.* 75(1956) 82-84.

Aliis levibus commentariis, ut periodicorum indoles suadet, proponuntur notitiae biographicae quae, praeeunte S. Petro REGALADO, animae religiosae excitant ad pietatem excolendam: POU Y MARTÍ M., O.F.M., *Nel V centenario di S. Pietro Regalato*, in *Frate Franc.* n.s. 3(1956) 104-105; BERTA A., O.F.M., *S. Pietro Regalato, vero modello del Frate Minore*, in *Vita Min.* 27(1956) 175-178; VÉLEZ Federico, C.M.F., *Flores de santidad religiosa: San Pedro Regalado, imitador de San Francisco y taumaturgo*, in *Vida Rel.* (Madrid) 14(1957) 292-296; FRAY PEREGRINO, O.F.M., *San Pedro Regalado en Aránzazu: El Ejercicio de la Cruz y otras devociones en el Santuario*, in *Aránzazu* 37(1956) 75-79; Idem, *Un vizcaino entre los compañeros de San Pedro Regalado: Fray Juan Moxica*, in *Aránzazu* 37(1956) 150-154; GUTIÉRREZ Enrique, O.F.M., *V centenario de San Pedro Regalado*, in *El Eco Franc.* 73(1956) 101-102. 125; Idem, *V centenario de la muerte de San Pedro Regalado: Un centenario más?*, in *Ecclesia* (Madrid) 16(1956) 573.

Ea demum libertate, quae « pictoribus et poetis » licet, res gestas S. PETRI REGALADO versibus commemorat: PINO Francisco, *Vida de San Pedro Regalado*. [Valladolid], Meseta, S.A., 1956. 25 cm., 165 pp. Nonnisi 100 exemplaria opusculi foras data sunt. Ex *Arch.Ib.Americ.* II ép. 17(1956) 575. M. P.

3194. - MERINO Diosdado, O.F.M., *Processo y canonización de San Pedro Regalado*, in *Arch.Ib.Amer.* II ép. 16(1956) 445-463.

Synthetice referuntur vicissitudines processus canonisationis a tempore beatificationis (17 aug. 1683) usque ad diem 29 iun. 1746, quum PETRUS REGALADO a BENEDICTO XIV una cum sodalibus capuccinis FIDELE A SIGMARINGEN et JOSEPHO A LEONESSA catalogo Sanctorum adscriptus est. M. P.

3195. - *La devozione dei Santi Diego d'Alcalá e Salvatore da Horta verso Maria Santíssima*, in *Vita Min.* 25(1954) 165-168.

Ex biographiis editis utriusque Sancti colliguntur testimonia, quae eorundem devotionem erga Virginem Matrem ostendunt. M. P.

3196. - STARKIE Walter, *La España de Cisneros*. Traducción de Alberto MESTAS. Segunda edición. Barcelona, Editorial Juventud, 1955. 22 cm., 488 pp.

In hac biographia potius apologetica, sed delectabilis lectionis, A., chronicis coaevis et selecta bibliographia fultus, vitam Francisci JIMÉNEZ DE CISNEROS, O.F.M.Obs. († 1517) exponere totam 25 capitibus aggreditur: vivide ante oculos lectorum describit et praesentat hunc insignem virum sacerdotem saecularem, humilem sodalem Ordinis franciscalis et huius reformationis fautorem, confessorem Reginae, primatem Hispaniae, magnum Inquisitorem, regentem Hispaniae. Cf. animadversionees quasdam in primam editionem (1943) in *Arch.Ib.Amer.* II ép. 5(1945) 614s. I. V.

3197. - IGUAL ÚBEDA Antonio, *Cisneros*. (Vidas de grandes hombres, 33). Barcelona, Seix y Barral Hnos., 1957. 19 cm., 124 pp., ill.

Summaria biographia card. Fr. JIMÉNEZ DE CISNEROS, imaginibus luce expressis ornata. Speciali memoria ea digna sunt quae de Universitate Complutensi et de oratorio ritus mozarabici in ecclesia cathedrali toletana proferuntur.

De hoc egregio praesule franciscano idem A. iam prius breviter egerat: *La España de los Reyes Católicos.* (Colección Estudio, 96). Barcelona, Editorial Seix y Barral, 1954. 17 cm., 98 pp.

Summarias biographicas adumbrationes etiam tradunt: PALMAROCCHI Roberto, *Ximenes (Jiménez) de Cisneros, Francisco,* in *Enc.Catt.* XII, Città del Vaticano 1954, 1728-29; SANZ DÍAZ José, *Cisneros.* (Temas españoles, 265). Madrid, Publicaciones Españolas, 1956. 24 cm., 28 pp., 4 tab.; CARRIAZO ARROQUIA Juan de Mata, *Retratos literarios de la Corte de los Reyes Católicos,* in *Arch.Hispal.* 24(1956) 217-238; CANTO TÉLLEZ Antonio, *El cardenal Cisneros. Biografía de un gran hombre,* in *Cisneros* (Madrid) 7(1957) n.15, 1*-8*; n.16, 11-16. Cf. etiam *supra* n.102. I. V.

3198. - MERINO URRUTIA J.J.B., *Obispos riojanos,* in *Berceo* 9(1954) 81-84.

Notitia biographica Martini SARMIENTO, O.F.M.Obs., oriundi ex oppido Ojacastro (Logroño), qui die 7 apr. an. 1549 consecratur episcopus Tlaxcalensis (Puebla de los Angeles) obiitque die 19 oct. an. 1557. M. P.

3199. - RUSSO Innocenzo A., O.F.M., *San Pasquale Baylon, francescano.* Seconda edizione riveduta e ampliata con venticinque illustrazioni fuori testo. Roma, Edizioni « Fiamma Nova », 1956. 20 cm., 310 pp.

Adhuc desideratur biographia critica hodiernis scientiae exigentiis aptata S. PASCHALIS BAYLON, O.F.M.Disc. (1540-1592). Interim A., votis annuens christifidelium, qui patronum coetuum eucharisticorum melius cognoscere et magis honorare volunt, alteram paravit editionem biographiae ab eodem editae an. 1931, de qua satis dictum est in *Coll.Franc.* 4(1934) 478. Nova editio easdem meretur laudes. Illustrationes novae confectae sunt; insuper adduntur duo capita, quae vicissitudines referunt cadaveris an. 1936 profanati. Vestis typographica est nitida atque elegans. M. P.

3200. - ENGLEBERT Omer, *São Pascoal Bailão.* Tradução portuguesa de Fr. Pacômio S. PICCOLO, O.F.M. Petrópolis, Editora Vozes Ltda., 1955. 20 cm., 80 pp.

Praesens opusculum, quod gallice prodierat Parisiis an. 1942, in sermonem lusitanum translatum publici iuris factum est occasione congressus eucharistici internationalis in urbe Rio de Janeiro an. 1955 coadunati. In eoque brevibus praemissis notitiis biographicis, potissimum extolluntur lineamenta eucharistica S. PASCHALIS et in appendice vulgantur aliqua eiusdem poematia, quae hanc pietatem eucharisticam manifestant. Ex *Rev. Eccl.Brasil.* 16(1956) 294-295.

Cf. etiam: BERRI Câncio, O.F.M., *Vida de São Pascoal Bailão, contada aos cruzadinhos.* Illustrações de Frei Floriano SURIAN, O.F.M. Petrópolis, Editora Vozes Ltda., 1955. 24 cm., 48 pp., ill.; SCEDIAN Felix, O.F.M., *Muktasar targamat al qiddis Pascal Baylon.* Jerusalem, Franciscan Press, 1951. 17 cm., 48 pp., ill. (vita arabica S. Paschalis); VÉLEZ Federico, C.M.F., *Flores de santidad religiosa: San Pascual Bailón, patrono de los congresos y obras eucarísticas,* in *Vida Relig.* (Madrid) 14(1957) 166-169 (notitiae biographicae et adhortationes ad aedificationem animarum religiosarum); LLOYD THIEL [OF ST. JOHN'S], O.F.M.Cap., *Little-Known Franciscans: St. Paschal Baylon,* in *Round Table Franc.Res.* 20(1955) 104-109 (brevis commemoratio vitae et pietatis eucharisticae S. PASCHALIS; additur in fine catalogus quarundam commentationum lingua anglica exaratarum). M. P.

3201. - ARIZONDO, *San Martín de la Ascensión habló vascuence*, en *Bol.R.Soc.Vasc.Amig.País* 13(1957) 83-85.

S. MARTINUS AGUIRRE AB ASCENSIONE, O.F.M.Disc., martyr occubuit Nagasakii in Japonia an. 1597; allatis testimoniis ostenditur eum cantabrica lingua usum esse, eamque forsitan scripsisse, quamvis opera deperdita sint. M. P.

3202. - ÁLVAREZ Arturo, O.F.M., *Un curioso e interesante manuscrito sobre el venerable Padre fray Baltasar de Cepeda, franciscano, pariente de santa Teresa de Jesús, que murió en olor de santidad*, in *Monte Carm.* 64(1956) 229-243.

Codex descriptus servatur Hispali in archivo provinciali O.F.M. et continet informationes super vita, virtutibus et miraculis BALTHASARIS DE CEPEDA († 1608), cuius pater DIDACUS DE CEPEDA erat consanguineus valde propinquus TERESIAE Abulensis. Natus erat Osunae an. 1560/63. M. P.

3203. - MOLINERO Marcelino R., O.F.M., *Fr. Antonio de Trejo y el movimiento inmaculista en la diócesis de Cartagena*, in *Arch.Ib.Amer.* II *ép.* 15(1955) 1057-1071.

Actuositas recolitur Antonii de TREJO, O.F.M.Obs., ep. Carthaginensis († 1637), in defensione privilegii Immaculatae Conceptionis. Partes extolluntur quas ille habuit in iureiurando a suo clero in synodo die 28 maii 1623 emisso et ab altero urbis Murciae die 22 iun. eiusdem anni, necnon in approbatione (8 nov. et 5 dec. 1624) proclamationis Virginis Immaculatae qua patronae S. Ecclesiae cathedralis, urbis Murciae et totius regni Carthaginensis. Eduntur illa documenta. I. V.

3204. - INSAUSTI Sebastián, *Nota biográfica: Diego Martín de Lezcano*, in *Bol.R.Soc.Vasc.Amig.País* 12(1956) 169-173.

Didacus MARTÍN DE LEZCANO natus est Tolosae die 25 ian. an. 1736; adhuc iuvenis Fratribus Minoribus Observantibus aggregatur, inter quos munere professoris philosophiae functus est. Sed iam an. 1777 in eadem urbe commoratur tamquam sacerdos saecularis ministerio sacerdotali deditus; circa finem saec. XVIII in Galliam secessit ibique extra Ordinem obiit an. 1810. M. P.

3205. - VILLASANTE Luis, O.F.M., *Una lista de pueblos vascongados de Vizcaya, Guipúzcoa y Navarra de principios del siglo XIX*, in *Bol. R.Soc.Vasc.Amig.País* 12(1956) 433-446.

Auctor catalogi seu inventarii populorum, quod nunc exscribitur et commentariis augetur, est Petrus Antonius de AÑÍBARRO, O.F.M.Obs. (1748-1830). Ex his notitiis utilitatem capient cultores linguae et geographiae Vasconiae. Codex ex quo catalogus sumitur, servatur Zarauz, Arch.conv.O.F.M. M. P.

3206. - Ruiz de Larrínaga Juan, O.F.M., *Cartas del P. Uriarte al príncipe Luis Luciano Bonaparte. Con notas bibliográficas,* in *Bol.R. Soc.Vasc.Amig.País* 10(1954) 231-302; 13(1957) 220-239. 330-348. 428-452.

Sodalis franciscalis Josephus Antonius de Uriarte commercium epistolarum habuit cum principe L. Bonaparte; illius epistolae numerum 174 attingunt et servantur manuscriptae in bibliotheca provinciali civitatis Bilbao, ex qua Editor illas sumpsit et edidit commentariis auctas. Omnes datae sunt ex coenobio franciscano urbis Bermeo a mense nov. an. 1856 ad diem 9 iun. an. 1863. Non raro habentur notitiae spectantes religiosos sodales extra claustra commorantes vi iniquarum legum. M. P.

3207. - Sagüés Azcona Pío, O.F.M., *El Padre José Areso y la Comisaría General de Tierra Santa en Francia en el siglo XIX.* (De *España Misionera,* vol. XII, 1955, núms. 45-46 [p.8-13. 122-142]). Madrid 1955. 24,5 cm., 47 pp.

Haec dissertatio de Josepho Areso, O.F.M.Obs. (†1878), Ordinis restauratore in Gallia, exstat, in pluribus aucta et refecta, in opere eiusdem A.: *El Padre José Areso, O.F.M., misionero y restaurador (1797-1878). (Ensayo de biografía crítica).* Madrid, Editorial Cisneros, 1960, cap. VIII-XV (cf. rec, in *Coll.Franc.* 31[1961] 673s). Accedit appendix 5 documentorum.

Idem A. et alios vulgavit commentariolos de hoc illustri sodali: *El Padre Areso y el Venerable Cestac,* in *Aránzazu* 36(1955) 285-287; *El Padre Areso y el convento franciscano de Olite, ibid.,* 310-314; *Un franciscano español en Francia,* in *El Eco Franciscano* 73(1956) 159-160. 233-235. Res gestae eius describuntur etiam apud Ibarra Javier, *Biografías de los ilustres navarros del siglo XIX y parte del XX,* vol. IV, Pamplona 1953, 29s.

Consuetudinem cum Josepho Areso habuit in Gallia vir dives Fulgentius Antonius de Zabala, de quo sodalis noster, eius cappellanus, egregium perhibuit testimonium quod idem A. vulgat: *Un vizcaíno ilustre: Don Fulgencio Antonio de Zabala (1772-1847),* in *Bol.R.Soc.Vasc.Amig.País* (San Sebastián) 12(1956) 319-340. I. V.

3208. - Corredor García Antonio, O.F.M., *Venerable Fray Gabriel de Montehermoso, franciscano.* Cáceres, Ediciones Cruzada Mariana, [1957]. 15 cm., [14] pp., ill.

3209. - Saco Alarcón César, O.F.M., *Las investigaciones químicas del P. Eliseo Seoane, O.F.M.,* in *Liceo Franc.* 10(1957) 32-36.

Palam fiunt incepta et conclusiones scientificae huius viri docti, qui ab an. 1954 est socius Consilii Superioris Investigationum Scientificarum (Matriti) et in perquirenda scientia chimica magnam laudem adeptus est. M. P.

O.F.M.Cap. - eventus et loci

3210. - Vivas Llorens Eduardo, *El antiguo convento capuchino de Calella y su Orden Tercera.* Prólogo por el M.R.P. Provincial de Cataluña y Baleares Pacifico de Vilanova, O.F.M.Cap. Barcelona, Imprenta « Myria », 1955. 18 cm., 100 pp., tab.

Primum tentamen fundationis coenobii factum est an. 1692, sed eius sedes definite inauguratur die 14 iul. an. 1709, postquam primus lapis positus est die 31 iul. an. 1701. Enarrantur quoque eius vicissitudines usque ad incendium et derelictionem an. 1835; praeterea describitur sodalium actuositas spiritualis et apostolica et utiles praebentur catalogi superiorum conventus et sodalium ab illo oppido oriundorum. Ad sodalitium Tertii Ordinis quod spectat, desunt documenta fide digna usque ad an. 1760, sed haud improbabile est quod iam a primordiis coenobii sodales tertiarii aderant. Fraternitas desiit cum coenobio an. 1835, sed an. 1895 iterum instauratur. Expositio claritate commendatur et documentis plurimis saepe ex tabulariis depromptis illustratur et roboratur. M. P.

3211. - MAIMÍ Javier, *Los religiosos Capuchinos en Arenys de Mar*, in *Apost.Franc.* 47(1956) 62-64.

Occasione faustae celebrationis quinquagesimi anniversarii a fundatione sodalitii *Juventutis Seraphicae* (an. 1906-1956), in memoriam leviter vocantur vicissitudines huius coenobii ab an. 1609; post religiosorum expulsionem an. 1833, iterum sumitur an. 1860-63. Magni momenti est notitia, secundum quam sodales huius coenobii an. 1713 scholas puerorum aperuerunt, quia magistri saeculares deerant. Recoluntur quoque religiosi capuccini ex hac urbe oriundi. M. P.

3212. - MADURELL MARIMÓN José M.ª, *Diego Pérez de Valdivia en Barcelona (1580-1589)*, in *Anal.S.Tarrac.* 30(1957) 343-371.

Pius doctusque sacerdos Didacus PÉREZ DE VALDIVIA († 28 febr. 1589) sodalibus Ordinis S. Francisci amicitia devictus erat (cf. VICENTE DE PERALTA, O.F.M.Cap., *El doctor Pérez de Valdivia, terciario de San Francisco, escritor místico del siglo XVI*, Barcelona 1922). Magistratibus urbis Mataró suasit ut coenobium O.F.M.Cap. fundarent, quae quidem fundatio tunc facta non est, quia Capuccini saecularium confessiones non satis excipiebant. In Processu beatificationis Nicolai FACTOR, O.F.M.Obs., plura exstant testimonia quae mutuam eorum consuetudinem explicant. Tandem ille praeclarus vir honorifice sepelitur in coemeterio Capuccinorum Barcinonensi. M. P.

3213. - ANDRÉS DE PALMA DE MALLORCA, O.F.M.Cap., *El motín del pan en el año 1789*, in *Apost.Franc.* 45(1954) 57-58.

Ex cod. *Libro 2º de Santa Madrona*, f.57-59, servato Barcinone-Sarriá, *Arch.Prov.Cap. Ms. A.21*, exscribitur relatio authentica qua describitur quo modo religiosi capuccini communitatis Barcinonensis diebus 28 febr.-1 mart. an. 1789 plebem seditione furentem ob auctum panis pretium sedarunt magno magistratus populique plausu. M. P.

3214. - RIUS VILA Juan, *La Orden Capuchina y Villanueva y Geltrú*, in *Bol.Bibl.-Museo Balaguer* 2(1954) 101-112.

Sedes coenobii capuccini in Villanueva y Geltrú sumitur die 20

ian. 1644 et definite derelinquitur an. 1835; exstitit quoque collegium sacrae theologiae et quater ibi celebrata sunt comitia provincialia; ab an. 1668 instauratur sodalitium Tertii Ordinis saecularis S. Francisci. Recensentur 53 sodales capuccini ex hac urbe oriundi. Notitiae excerptae sunt ex Arch.Prov.Cap. (Barcelona Sarriá). M. P.

3215. - PACÍFICO DE VILANOVA, O.F.M.Cap., *Exhumando documentos y fichas*, in *Apost.Franc.* 46(1955) 178-180.

Meritae laudes tribuuntur duabus monographiis recensitis n.3210 et 3214; et postea perhibentur tituli operum sodalium capuccinorum ZACHARIAE A LLORENÇ, HILARII AB ARENYS DE MAR, NOLASCI AB EL MOLAR et FRANC. XAVERII AB OLOT, de quibus sermo est in collectione inscripta *Biblioteca Olotina.* M. P.

3216. - ANDRÉS DE PALMA DE MALLORCA, O.F.M.Cap. *Folklore franciscano-capuchino de Cataluña y Baleares*, in *Apost.Franc.* 46(1955) 59-60. 110-111; 48(1957) 114-116.

Curiosus A. multas colligit et explicat populares voces, sententias et mores ceteraque hoc genus, quae aliquo modo vim manifestant, quam franciscanismus habuit et habet in Catalonia. M. P.

3217. - ANDRÉS DE PALMA DE MALLORCA, O.F.M.Cap., *Los Capuchinos de Cataluña y el fomento de algunas devociones populares*, in *Anal.S. Tarrac.* 28(1955) 159-173.

Testimonia recoluntur copiosa et pretiosa, quae satis ostendunt quantopere transactis temporibus sodales provinciae capuccinae Cataloniae fecerint (incepta, scripta, pietatis exercitia) ad fovendam pietatem eucharisticam (159-169) et cultum promovendum erga Beatissimam Virginem Mariam sub titulis Matris Divini Pastoris (169-171) et de Columna seu El Pilar (172-173). Fontes, e quibus testimonia depromuntur, allati non sunt. M. P.

3218. - EMILIO DE SOLLANA, O.F.M.Cap., *La Provincia capuchina de Valencia y la Inmaculada,* in *Est.Franc.* 56(1955) 365-396.

Notitiarum copia documentis roborata palam fit quanto zelo sodales religiosi provinciae capuccinae Valentiae inde a primordiis (1598) Virginem Mariam sine labe originali conceptam prosecuti sunt, simulque quot exstant argumenta ad hanc devotionem firmandam et propagandam. Etenim A. sedula cura et efficaci eloquio ob lectorum oculos ponit exercitia pietatis, religiosos qui opere et scripto hanc praerogativam marianam tuebantur, opera artificiosa picta et sculpta, pia sodalicia, preces et poematia et alia huius generis plurima. Ad finem publici iuris fiunt documenta et preces quibus an. 1656 sodales huius provinciae definitionem dogmaticam Immaculatae Conceptionis postulabant.

Summarium huius dissertationis A. iam evulgaverat: *Los capuchinos valencianos y la Inmaculada*, in *El Propagador de las Tres Avemarías* (Valencia) 36(1954) 176s. M. P.

3219. - *Boletín Oficial de la Provincia de Frailes Menores Capuchinos de Andalucía* (Sevilla) 1(1955) 39 pp.

Cura Curiae provincialis prov. Baeticae inchoatur praesens commentarium officiale, quod acta publica et privata suscipiet necnon notitias utiles ad vitam eiusdem provinciae illustrandam. In hoc primo fasciculo inseritur imago B. DIDACI JOSEPHI A CADIZ, O.F.M.Cap., et facsimile cuiusdam eius epistolae adhuc ineditae. M. P.

3220. - *De cuando los Hijos de S. Francisco pusieron sus plantas en Zaragoza. Bodas de Plata,* in *Verd.Carid.* 31(1954) 202-204.

Ex quo, die 13 iun. an. 1928, alumni provinciae monasticae Navarrae O.F.M.Cap. novam sedem Caesaraugustae sumpserunt, frugiferam apostolatus actionem indesinenter exercuerunt, uti luculenter ex summaria relatione conspicitur, qua insuper varia eorum incepta significantur. M. P.

3221. - JUAN FLOREZ [OF FOND DU LAC], O.F.M.Cap., *The Capuchins in Castile,* in *Round Table Franc.Res.* 19(1954) 45-53. 83-91. 124-129. 153.

Brevis et ordinata narratio instaurationis Fratrum Capuccinorum in regno Castellae desumitur ex opere BONAVENTURA A CARROCERA, O.F.M. Cap.: *La Provincia de Frailes Menores Capuchinos de Castilla* I, Madrid 1949 (cf. *Coll.Franc.* 22[1952] 95-97). Synthesis autem eventus refert a primordiis remotis an. 1575/77 usque ad an. 1625, quo a provincia Castellae separatur custodia Baetica. M. P.

3222. - [TEODOSIO DE VILLADEMOR, O.F.M.Cap.], *Los Capuchinos en Montehano. Bodas de diamante.* Valladolid, Sever-Cuesta, 1954. 25 cm., 71 pp., ill.

Vetustum coenobium franciscanum an. 1421 instauratum in loco vulgo Montehano, prov. et dioec. Santanderiensis, a Fratribus Minoribus Observantibus usque ad an. 1835 inhabitatur; postea autem perillustris domina Joachima PEZUELA illud pretio soluto redemit et an. 1878 Fratribus Capuccinis tradidit. Felici igitur occasione anni 75 huius eventus, praesens opusculum foras editur; in eoque plures utiles notitiae colliguntur et imaginibus luce expressis decorantur. Agitur in primis de actuosa sodalium religiosorum operositate apostolica et de egregiis viris cum historia huius loci coniunctis; demum perhibentur notitiae biographicae eorum qui ab an. 1878 communitati praefuerunt. P. M.

3223. - [JACINTO DE FONTANIL, O.F.M.Cap.], *Colegio-Escolanía de San Antonio* (*PP. Capuchinos: Santander*). Memoria escolar de sus ocho primeros cursos, 1948-1956. Santander, Artes Gráficas RESMA, 1956. 32 cm., 47 pp., ill.

Pueri cantores ecclesiae Fratrum Capuccinorum civitatis Santanderiensis ab an. 1948 instituuntur in collegio ab auctore huius opusculi instaurato et hactenus solerter directo. Opusculum benefactoribus et admi-

ratoribus oblatum eleganti veste typographica multisque imaginibus ornatum vicissitudines et utilitates huius instituti luculenter commonstrat. M. P.

3224. - *Reglamento de los Colegios Mayores de la Provincia Capuchina de Castilla,* editado por mandato del M.R.P. CORNELIO DE SAN FELICES, Min. Prov. (Pro manuscripto). Madrid, Curia Provincial, 1954. 17 cm., 72 pp.

Eiusmodi statuta provincialia tres sectiones complectuntur; in prima agitur de regimine, directione et professoribus collegiorum philosophiae et theologiae; in altera de ratione disciplinarum et studiorum; in tertia denique de clericorum institutione. M. P.

3225. - *Reglamento del Noviciado de San Buenaventura para Coristas y del Postulantado de San Félix de Cantalicio para Hermanos Legos de la Provincia Capuchina de Castilla,* editados por mandato del M.R.P. CORNELIO DE SAN FELICES, Min. Prov. (Pro manuscripto). Manuscripto). Madrid, Curia Provincial, 1954. 17 cm., 25, 22 pp.

Per ordinem sermo est de admissione candidatorum, de regimine et institutione novitiis sive clericis sive laicis impertienda. M. P.

O.F.M.Cap. - personae

3226. - Fray CIRO [SEBASTIÁN DE UBRIQUE, O.F.M.Cap.] *Redín. Novela.* Sevilla, Editorial « El Adalid Seráfico », [2]1955. 16,5 cm., 174 pp., tab.

Haec milesia fabula, quae vitam et actionem gestas FRANCISCI A PAMPLONA (don Tiburcio de Redín) litterario modo describit, primum edita est in folio periodico *El Adalid Seráfico,* et nunc, paucis animadversionibus et mutationibus aucta, denuo in lucem profertur. Cf. *Bibliog. Franc.* X, n.3208-3214. M. P.

3227. - AMADOR GARCÍA Joaquín, *Una gloria capuchina. Fray Domingo de Benaocaz, obispo de Ceuta,* in *Adalid Seráf.* 57(1957) 187.

Brevi sed vivido eloquio recolitur praesertim quod in exornanda ecclesia cathedrali operatus est episcopus Septensis DOMINICUS A BENAOCAZ, O.F.M.Cap. († 16 dec. 1811), qui spatio 25 annorum hanc sedem rexit. M. P.

3228. - CÁRCEL Adelaido, *Centenario del nacimiento de un obispo valenciano,* in *Rev.Esc.Est.Penitenciarios* 10(1954) 59-64.

Notitia biographica episcopi Segorbiensis ALOISII AMIGÓ Y FERRER A MASAMAGRELL, O.F.M.Cap. († 1 oct. 1934), qui congregationem Tertiariorum Capuccinorum instituit; pariter enucleatur horum sodalium cooperatio in tribunalibus, quae causas pupillorum agunt. De his Tertiariis cf. etiam: LASALA Gregorio, *Instituciones de Protección y Reforma de los niños en España,* in *Surgam* 7(1955) 58-61. M. P.

3229. - BENÍTEZ DE CASTRO Miguel, *El pedagogo del amor*, in *Surgam* 9(1957) 200-207.

In lucem profertur textus schematis radiophonici, quod primum tulit praemium in certamine Valentino ad annum nativitatis (17 oct. 1854) recolendum Aloisii AMIGÓ Y FERRER, O.F.M.Cap., episcopi Segorbiensis; in eoque maximopere methodologia paedagogica Servi Dei delineatur. M. P.

3230. - *De vita et occisione alumnorum Provinciae Cataloniae [O.F.M.Cap.], qui in odium fidei, uti asseritur, trucidati sunt*, in *Anal. O.F.M.Cap.* 70(1954) 133-137. 177-181; 71(1955) 44-53; 72(1956) 188-189. 238-239; 73(1957) 90-94. 121-127. 186-191.

3231. - *De scriptis ineditis S. D. Carmeli a Colomés, laici professi Ordinis nostri [O.F.M.Cap.], Tribunali ecclesiastico Tarraconensi tradendis*, in *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 213-215.

3232. - *De scriptis ineditis Servorum Dei Benedicti a Santa Coloma de Gramanet et Sociorum alumnorum Ordinis nostri [O.F.M.Cap.], Tribunali ecclesiastico Vicensi remittendis*, in *Anal.O.F.M.Cap.* 71(1955) 194-196.

3233. - [ZACHARIAS AB ASCÓ, O.F.M.Cap.], *Vicensis. Beatificationis seu declarationis martyrii Servorum Dei P. Benedicti a Santa Coloma de Gramanet, P. Josephi Oriol a Barcinone, P. Dominici a Sant Pere de Riudevitlles, ex Ordine Fratrum Minorum Capuccinorum, in odium fidei, uti fertur, interemptorum.* Barcinone, Typis « Perseverancia », 1955. 21,5 cm., 39 pp.

3234. - [MARTINUS A TARRAGONA, O.F.M.Cap.], *Beatificationis seu declarationis martyrii Servorum Dei P. Friderici a Berga et Sociorum, ex Ordine Fratrum Minorum Capuccinorum, in odium fidei, uti fertur, interemptorum.* Barcinone, Typis « Perseverancia », 1957. 22 cm., 172 pp.

Saeviente persecutione religiosa in Hispania an. 1936-1939, sex et viginti sodales capuccini provinciae Catalauniae in defensione fidei sanguinem suum profuderunt, et eorum processus informativus auctoritate ordinaria in dioecesibus Vicensi et Tarraconensi conficitur. In his relationibus summatim agitur de curriculo vitae cuiusque Servi Dei (cf. n.3230); et praeterea vulgantur decreta traditionem scriptorum spectantia (cf. n.3231s). Insuper hi qui vices gerunt Postulatoris causarum, pro more, Positiones quas aiunt et Articulos legitimis tribunalibus Vicensi (cf. n. 3233) et Tarraconensi (cf. n.3234) obtulerunt ad indagandum de fama martyrii, necnon de virtutibus et miraculis. Textus Positionum et Articulorum hispanice exaratus est. Cf. etiam *Anal. O.F.M.Cap.* 70(1954) 18. 52. 160; 72(1956) 271s; summarium videsis: *Estado actual de las causas de beatificación de los Siervos de Dios capuchinos mártires de la revolución española 1936-39 de la Provincia de Cataluña*, in *Apost.Franc.* 46(1955) 37-38. M. P.

3235. - *De vita et occisione Religiosorum nostrorum sodalium provinciae Valentinae [O.F.M.Cap.], quorum Processus informativus super fama martyrii recens inchoatus est,* in *Anal.O.F.M.Cap.* 71(1955) 214-217.

3236. - *De scriptis ineditis Servorum Dei Eligii ab Orihuela et Sociorum alumnorum Ordinis nostri [O.F.M.Cap.], Tribunali ecclesiastico Oriolensi remittendis,* in *Anal.O.F.M.Cap.* 71(1955) 196-198.

3237. - [LAURIANUS A SAN BARTOLOMÉ, O.F.M.Cap.], *Oriolen. Beatificationis seu declarationis martyrii Servorum Dei A. R. P. Eligii ab Oriola, RR.que PP. Joannis Chrysostomi a Gata et Honorii ab Oriola, ex Ordine Fratrum Minorum Capuccinorum, in odium fidei, uti fertur, interfectorum.* Valenciae, Typis Guillot, [1955]. 22 cm., 22 pp.

Tres sodales, quorum nomina censentur n.3237, in persecutione religiosa an. 1936-39 occisi sunt; eorum vitae curriculum describitur, singulari habita ratione ad tempus et adiuncta mortis (cf. n.3235), et praescribitur ut eorum scripta tradantur Tribunali Oriolensi, quod processum informativum auctoritate Ordinarii struxit; cui quidem tribunali Vicepostulator causae convenientes Positiones et Articulos ad inquirendum proponit (cf. n.3237). Cf. etiam *Anal.O.F.M.Cap.* 72(1956) 276s.
M. P.

3238. - *De scriptis ineditis Servorum Dei Aurelii a Vinalesa et Sociorum, Ordinis nostri Capuccinorum, Tribunali ecclesiastico Valentino remittendis,* in *Anal.O.F.M.Cap.* 73(1957) 28s.

3239. - [LAURIANUS A SAN BARTOLOMÉ, O.F.M.Cap.], *Valentin. Beatificationis seu declarationis martyrii Servorum Dei A.R.P. Aurelii a Vinalesa et Sociorum, ex Ordine Fratrum Minorum Capuccinorum, in odium fidei, uti fertur, interfectorum.* [Orihuela, Esc. Tip. Obra Social de las CC. MM., 1956]. 21,5 cm., 81 pp.

Praeter tres sodales *supra* n.3237 recensitos in persecutione religiosa hispanica an. 1936-39 alii undecim alumni provinciae Valentinae communistarum rabie interempti sunt; horum processus informativus agitur in dioecesi Valentina; eo igitur eorum scripta inedita remittenda sunt; Vicepostulator causae has Positiones et Articulos sermone hispanico scriptos tribunali ecclesiastico offert ad inquirendum de fama martyrii, de virtutibus et miraculis. Cf. etiam *Anal.O.F.M.Cap.* 72(1956) 275s.
M. P.

3240. - *De vita et occisione Religiosorum nostrorum [O.F.M.Cap.] Provinciae Baeticae, quorum Processus Informativus super fama martyrii recens inchoatus est,* in *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 225-230. 264-268.

3241. - *De scriptis ineditis Servorum Dei Angeli a Cañete et Sociorum alumnorum Ordinis nostri [O.F.M.Cap.] Tribunali Ecclesiastico Malacitano remittendis,* in *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 245-247.

3242. - RAFAEL M.ª DE ANTEQUERA, O.F.M.Cap., *Artículos para la formación del Proceso informativo sobre la fama de martirio, en la*

causa de Málaga, de beatificación y canonización de los Siervos de Dios Padre Angel de Cañete y compañeros: Padres Luis M.ª de Valencia, Gil del Puerto de Santa María e Ignacio de Galdácano; Diácono Fray José de Chauchina y Hermanos Fray Pacífico de Ronda y Fray Crispín de Cuevas de San Marcos, religiosos Franciscanos Capuchinos de la Provincia Bética, Sevilla, Editorial Católica Española, S. A., 1954. 21,5 cm., 66 pp., tab.

In prima relatione accurate describuntur notitiae biographicae septem sodalium provinciae capuccinae Baeticae (quorum nomina distincte videsis n.3242), qui mense augusto an. 1936, ut asseritur, in odium fidei interempti sunt in civitate Antequera, dioec. Malacitanae (Málaga). Deinde vulgatur decretum quo minister generalis BENIGNUS A S. ILARIO MILANESE suis subditis praeceptum imponit quaelibet scripta Servorum Dei auctoritatibus ecclesiasticis tradendi. Tandem in tertia relatione initae causae Vicepostulator praemittit narrationem tribulationum, quas a die 18 iul. an. 1936 Servi Dei passi sunt; deinde proponit rationes quae veritatem martyrii suadent; ac demum describit cuiusque Servi Dei curriculum vitae, virtutes et mortis adiuncta.

De occisione horum Servorum Dei actum est in *Coll.Franc.* 12(1942) 154; *Bibliog.Franc.* VIII, n.1266. Vide insuper *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 124; 71(1955) 22; 72(1956) 228. M. P.

3243. - *Breves annotationes quibus probatur martyrium Religiosorum nostrorum [O.F.M.Cap.] ex communitatibus Matriti et El Pardo in persecutione hispanica interfectorum,* in *Anal. O.F.M.Cap.* 71(1955) 131-136. 183-286.

3244. - *De scriptis ineditis Servorum Dei Andreae a Palazuelo et Sociorum alumnorum Ordinis nostri [O.F.M.Cap.], in odium fidei interemptorum in teterrima eversione Hispanica, Tribunali ecclesiastico Matritensi remittendis,* in *Anal.O.F.M.Cap.* 72(1956) 180-182.

3245. - CRISÓSTOMO DE BUSTAMANTE, O.F.M.Cap., *Posiciones y Artículos para el Proceso de beatificación y canonización o declaración de martirio de los Religiosos capuchinos asesinados en Madrid y El Pardo.* Valladolid, Sever-Cuesta, [1955]. 24,5 cm. 66 pp.

Hisce relationibus illustrantur vita et martyrium undecim sodalium religiosorum provinciae Castellae, qui an. 1936-37 in odium fidei trucidati sunt, et quorum processus informativus in dioecesi Matritensi absolutus est; de eorum beatificatione et canonisatione iam in Curia Romana agitur. Cf. etiam *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 17s. 33s; 72(1956) 302.

En eorum nomina, additis inter parentheses cuiusque die natali, loco et tempore martyrii: *a*) sacerdotes: ANDREAS A PALAZUELO (6.5.1883 - Matriti, 30.7.1936), FERDINANDUS A SANTIAGO (10.1.1873 - Matriti, 12.8.1936), GREGORIUS A LA MATA (25.3.1889 - Matriti, 27.8.1937), JOSEPHUS MARIA A MANILA (5.9.1880 - Matriti, 27.8.1936), ALEXANDER A SOBRADILLO (10.1.1902 - Matriti, 15.8.1936), CAROLUS AB ALCOBILLA (17.6.1902 - El Escorial, 15.1.1937), RAMIRUS A SOBRADILLO (7.1.1907 - Paracuellos del Jarama, 28.11.1936); *b*) fratres laici: AURELIUS AB OCEJO (4.2.1881 -

Matriti, 17.8.1936), GABRIEL AB ARÓSTEGUI (11.8.1880 - El Pardo, 23.8.1936), PRIMITIVUS A VILLAMIZAR (12.2.1884 - Matriti, 20.5.1937), SATURNINUS A BILBAO (25.5.1910 - Matriti, 26.8.1938); accedit donatus perpetuus Norbertus CEMBRANOS a Villalquite (6.6.1891 - Matriti, 21.7.1936?).

Horum Servorum Dei aliorumque sodalium provinciae Castellae, qui eisdem in adiunctis sanguinem profuderunt, uberiores notitias tradunt: BUENAVENTURA DE CARROCERA, O.F.M.Cap., *Mártires capuchinos de la provincia del Sagrado Corazón de Jesús de Castilla en la revolución de 1936*, Madrid 1944 (cf. *Coll.Franc.* 14[1944] 357-59); CRISÓSTOMO DE BUSTAMANTE, O.F.M.Cap., *22 Testigos de Jesucristo mártires capuchinos de Castilla*, Madrid 1960. Cf. insuper *Bibliog.Franc.* X, n.2612-14. M. P.

3246. - TECEDOR HERNÁEZ Carmelo, *Misionero de vanguardia. El joven Ramón Yáñez Irastorza (1916-1938)*. [Beasaín, Tall. Francisco Ezquioga, 1954]. 20 cm., 196 pp., 6 tab.

Notitiae biographicae clerici capuccini prov. Navarrae VINCENTII A VILLAFRANCA DE ORIA (*Ramón Yáñez*), qui die 14 aug. an. 1932 habitum religiosum sumpsit et die 25 aug. an. 1938 ad superos volavit. M. P.

3247. - PACÍFICO DE VILANOVA, O.F.M.Cap., *Evocación del P. Ruperto*, in *Apost.Franc.* 46(1955) 155-156. 158.

Ad magisterium et influxum RUPERTI A MANRESA, O.F.M.Cap. († 19 ian. 1939), explicandum et interpretandum, A. quaedam profert testimonia inedita, catalogum summarium eiusdem operum offert et quasdam amicitias virorum doctorum deductas ex librorum dedicationibus commemorat. M. P.

3248. - MELCHOR DE POBLADURA, O.F.M.Cap., *Semblanza espiritual del M.R.P. Mariano de Vega de Espinareda (1871-1946)*, in *Est.Franc.* 58(1957) 183-205; 59(1958) 43-70. 187-220.

Eiusmodi lineamenta spiritualia duo praecipua capita complectuntur, siquidem P. MARIANUS eximius perfectionis religiosae cultor exstitit et eiusdem assiduus ac efficax propagator, qua animarum moderator. Itaque in primis delineatur itinerarium animae inde a vestitione religiosa (28 maii 1891) usque ad obitum (3 martii 1946) cum notis magis propriis in unaquaque periodo. Deinde proferuntur virtutes, quas magis ipse praediligebat, potiora sanctitatis subsidia adhibita et vehemens gloriae Dei propagandae desiderium. Demum exponuntur qualitates directoris spiritualis, et publici iuris fiunt 15 epistolae directionis ad monialem Mariam de Angelis SORAZU, O.Conc., scriptae.

Notitiae excerptae sunt ex notis autobiographicis, praesertim ex propositis tempore exercitiorum spiritualium exaratis, necnon ex testibus directis et immediatis. M. P.

3249. - MONTOTO Santiago, *Cartas inéditas de Fernán Caballero*, in *Bol.R.Acad.Hist.* 146(1955) 383-414.

Inter epistolas scriptricis C. BOHL DE FABER (*Fernán Caballero*) aliquae datae sunt ad sodalem capuccinum DIDACUM A VALENCINA († 15 apr. 1950; cf. *Coll.Franc.* 21[1951] 119). M. P.

3250. - Esteban de Puentegenil, O.F.M.Cap., *Perfil seráfico de Fray Leopoldo*, in *Adalid Seráf.* 56(1956) 51-52. 74. 133. 153. 175. 204. 214; 57(1957) 18. 51. 91. 131.

Brevis delineatio biographica fratris laici capuccini Leopoldi ab Alpandeire, provinciae Baeticae alumni, qui in coenobio Granatensi pientissime animam Deo reddidit die 9 febr. an. 1956. Percrebescente eius sanctitatis fama, die 26 iun. an. 1961 processus informativus dioecesanus inchoatur (cf. *Anal.O.F.M.Cap.* 77[1961] 331-334). M. P.

3251. - *Catàleg de la Província dels Fra-Menors Caputxins de la Ssma. Mare de Deu de Montserrat de Catalunya. Per a l'any del Senyor 1955.* Sarrià. Imprenta del Col.legi de Teologia, [1955]. 21,5 cm., 66 pp.

3252. - Emilio M.ª de Sollana, O.F.M.Cap., *Estadística de la Provincia capuchina de Valencia titulada de la Sangre de Cristo (hasta 4 de octubre de 1956)*. Publicada por orden del M.R.P. Estanislao de Guadasuar, Ministro provincial. Valencia, Sucesor de Vives Mora - Artes Gráficas, 1957. 24,5 cm., 111 pp.

Praesens catalogus comprehendit religiosos sodales qui ex ditione Valentina oriundi pertinebant ad provincias Hispanicam (1885-1889) et Toletanam (1889-1898) omnesque qui a restaurata provincia Valentiae (30 sept. 1898) eidem nomen dederunt. Accedunt tabula familiarum conventualium (4 oct. 1956) et indices qui omnes recensitos religiosos alphabetice referunt secundum nomen in vestitione acceptum et secundum locum a quo sunt oriundi.

In compositione huius rationarii A. sibi proposuit utilitatem et emolumentum futuris provinciae historiographis afferre, et finem consecutus est diligentia pervestigationis et animadversionibus (53-56. 79-80), quibus res dubias declaravit. Praemisit quoque seriem superiorum provincialium ab an. 1898. M. P.

22. - *Hollandia*

Generalia

3253. - *Bibliographica,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 6(1954-55) 129-130. 289-291. 437-438; 7(1955-56) 124-128. 430-432; 8(1956-57) 287-291; 9(1957-58) 280-284. 433-435.

Notitiae bibliographicae undecumque collectae rem franciscanam neerlandicam spectantes. Cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2631.

3254. - *Uit boek en blad,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 6 (1954-55) 131-132. 292-293. 439-440; 7(1955-56) 129-134. 286-290. 433-435; 8(1956-57) 292-296; 9(1957-58) 123-127. 285-288. 436-441.

Variae notitiae rarius cognitae vel apud diversos scriptores passim inventae quae res franciscanas neerlandicas illustrant.

3255. - de Kok David, O.F.M., *Aanvullingen op het Monasticon Batavum,* in *Franc.Leven* 37(1954) 26-28. 57-60. 124-126. 157-158; 38(1955) 121-123.

Hae additiones ad opus *Monasticon Batavum* eiusque *Supplementum* (cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.1642 et X, n.2625) respiciunt loca franciscana, quorum nomina a litteris *M-N-O-P-R-S* incipiunt. S. St. A.

3256. - *Monasticon neerlandicum franciscanum*, in *Bijdr.Gesch.Prov. Minderbr.Nederl.* 6(1954-55) 125-126. 285-286. 430-434; 7(1955-56) 118-120. 281-284. 424-426; 8(1956-57) 276-281; 9(1957-58) 118-120. 276-278. 423-429.

A variis auctoribus (praesertim D. van Heel, C. Sloots, W. Lampen) breviores colliguntur notitiae quae conventus franciscanos neerlandicos spectant. Cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2626.

3257. - Taal J., *De archieven van de Goudse kloosters.* (Gemeente-archief Gouda). 's-Gravenhage, Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, 1957. 24 cm., 404 pp.

Docte describuntur archiva conventualia oppidi Gouda quod etiam domus franciscanas intra moenia concludebat (p.9-12 conventus O.F.M. Obs., 34-39 domus S. Margaritae dedicata T.O.F., 45-47 domus S. Catharinae dicata T.O.F., 66-68 monasterium O.S.Cl.). In amplissimo elencho (81-350) quo acta et res gestae conventuum Goudae, nunc apud Archivum communale urbis adservata, recensentur, numeri 7-8, 95-103, 111-114, 190-192 memoratas domus franciscanas respiciunt. Cf. etiam *Coll. Franc.* 32(1962) 190s. S. St. A.

3258. - Verhoofstad P.M., *Inventaris der Archieven gevormd door de besturen van het bisdom Haarlem 1559-1853.* IJmuiden, Nijko, [1956]. In-8°, 138 pp.

Vide etiam *Coll.Franc.* 30(1960) 467s.

3259. - Polman P., O.F.M., *Romeinse Bronnen voor de Kerkelijke toestand der Nederlanden onder de Apostolische Vicarissen 1592-1727.* Deel IV: *1706-1727.* (Rijks Geschiedkundige Publicatiën, gr. reeks, n.97). 's-Gravenhage, M. Nijhoff, 1955. 26,5 cm., XIX-860 pp.

3260. - Post R.R., *Kerkgeschiedenis van Nederland in de Middeleeuwen.* Utrecht/Antwerpen, Uitgeverij Het Spectrum, 1957. 2 voll. 25 cm., XVI-416, VII-382 pp.

Cf. recensionem rerum franciscanarum, iam satis cognitarum, in *Franc.* 14(1959) 247s. Opus tamen optime inservit ad ambitum illustrandum historicum in quo Ordines franciscales in Neerlandia medio aevo floruerunt. S. St. A.

3261. - Emmen Aquilinus, O.F.M., *Doctrina et cultus Immaculatae Conceptionis in Hollandia usque ad concilium Tridentinum*, in *Virgo Immaculata* XIV, Romae 1957, 300-348.

Dissertatio duplicem partem complectitur. In prima exponitur quomodo festum Conceptionis ad finem saec. XIII in Hollandia introduca-

tur, quod tamen non necessario privilegium marianum includit nec celeriter ampleque diffunditur. In altera parte agitur de doctrina circa privilegium a doctoribus neerlandicis explorata, sed pauca sunt testimonia litteraria clara et explicita. Tam cultus quam litteratura redolent indolem practicam, non speculativam.

Messis franciscana est exigua. Cooperatio sodalium franciscalium ad cultum propagandum et doctrinam tuendam usque ad finem saec. XV legitime supponitur et sufficienter, quamvis non luculenter, testimoniis explicitis copiosis demonstratur. Postea tres scriptores afferuntur: Henricus HERP (HARPHIUS), O.F.M.Obs., privilegio non favet (324s); ANTONIUS A KOENIGSTEIN seu a LAPIDE REGIO († 1541), O.F.M.Obs., illud asserit sed non demonstrat (p.331); Adamus SASBOUT seu SASBOLDUS († 1553), O.F.M.Obs., explicite sententiam franciscanam tradit (p.332s). Inter contionatores eminent duo sodales O.F.M.Obs., scil. Joannes BRUGMAN († 1473), qui probabiliter contrariam sententiam tenuit (p.333-335), et Theodoricus COELDE (KOLDE) a Monasterio, qui eximius exstitit Conceptionis immaculatae propagator.

Perperam dicitur (p.332) quod SASBOUT an. 1548 in cathedra sacrae Scripturae Lovaniensi succedit FRANCISCO TITELMANS, qui iam an. 1537 inter Capuccinos obierat. Forsitan dicendum est quod in hoc munere successor fuit Geldropii TITELMANNI, « Praesidis Collegii Pontificii in Academia Lovaniensi » cuius funebrem laudem ipsemet dixit (cf. *Arch.Franc.Hist.* 24[1931] 210). M. P.

3262. - MAXIMILIANUS [VAN MOERDIJK], O.F.M.Cap., *Refrein op Christus' smart in Gethsemane*, in *Franc.Leven* 38(1955) 142-146.

Ex parvo incunabulo *Die seven getijden in duytsche*, Antwerpen 1495, exscribuntur quatuor strophae alicuius carminis, antiquo sermone neerlandico exarati, quod dolorem Christi in horto Gethsemani tractat et secundum A. connexiones litterarias cum noto dramate *Elckerlijc* ostendit. Uti notum est, pia devotio erga Passionem Christi a Fratribus Minoribus praesertim plenam et popularem divulgationem accepit.

S. ST. A.

3263. - POST R.R., *Kerkelijke verhoudingen in Nederland vóór de Reformatie van ± 1500 tot ± 1580*. Utrecht/Antwerpen, Uitgeverij Het Spectrum, 1954. 25 cm., XV-572 pp.

Anno 1517 Fratres Minores (omnes fere Observantes) inter fines hodiernos Neerlandiae 22 conventus habebant et circa 320 numerabantur: 7 monasteria O.S.Cl. exsistebant cum 210 circiter sororibus, 5 conventus Tertiariorum (ca. 50 fratres), 125 domus Tertiariarum (ca. 5000 sodales). De Ordine loquens franciscano (p.332-342) A. haec concluse statuit: hic Ordo perfecte sanus fuisse videtur, nullum praebuisse scriptoribus locum ut sodales ipsius vituperarent, nec viris catholicis ut Ecclesiam derelinquerent, nec populo ut eosdem contemnerent vel ludificarentur (342). Alia plura franciscana ex hoc libro excerpuntur in *Franc.* 9(1954) 135-138. S. ST. A.

3264. - BLOEMEN Carel, *Een request aan de koning, dat niet werd verzonden*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 6(1954-55) 266-273.

Explicatis adiunctis historicis evulgatur libellus postulatorius seu potius eiusdem conceptus, quem G. HERMANS, O.S.Cr., et A.E.A.H. BORRET, administratores ecclesiastici, regi GUILELMO II dari proposuerunt

an. 1831, ut iniqua decreta abolirentur quibus domus religiosae Brabantiae orientalis (inter quas domus Recollectorum et Clarissarum Urbanistarum de Megen, necnon Capuccinorum de Velp) in interitum certum ruerent. S. St. A.

O.Min./O.F.M. - eventus et loci

3265. - [Moolenaar Gaudentius, O.F.M.], *De Minderbroeders in Nederland.* [Weert, Provincialaat der Minderbroeders, 1954]. 27,5 cm., 40 pp., ill.

Brevis conspectus operositatis O.F.M. in Hollandia propagationi destinatus, imaginibus apte illustratus.

3266. - Sloots Cunibertus, O.F.M., *Een algemene provincie-kataloog bij de nederlandse Minderbroeders in 1668,* in *Bijdr.Gesch.Prov. Minderbr.Nederl.* 8(1956-57) 255-258.

Minister provincialis Franciscus Gendt, O.F.M.Rec. († 17 mart. 1669), litteris die 10 sept. 1668 datis edixit ut omnes guardiani, praesides residentiarum ac vicarii, patres confessarii monialium et missionarii fieri curarent exactum omnium librorum, qui erant tam in bibliothecis quam in cellis, domibus aut cameris ipsorum, catalogum. Collectionem omnium catalogorum eorumque in unum collationem commisit Guilelmo Timmermans, cui in assistentiam dedit Cornelium Wauters († 1677). Utrum catalogus generalis librorum reapse factus sit, A. non dicit. Varias tamen notitias biographicas trium memoratorum fratrum utiliter collegit apteque illustravit. S. St. A.

3267. - Goossens Mathias, O.F.M., *De belangrijkste bestuursfuncties in de nederlandse Minderbroedersprovincie tijdens het laatste kwartaal der achttiende eeuw,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 7(1955-56) 57-65.

Post brevem conspectum conventuum qui Novatorum vim in ditionibus neerlandicis sustinuerunt, A. examinat principaliora regiminis munera ultimis saec. XVIII decenniis in provincia Germaniae Inferioris, O.F.M.Rec., exsistentia. Ope praesertim elenchorum, quibus singula annuntiantur officia in Capitulis provincialibus an. 1771, 1774, 1777, 1780 et intermediis an. 1776 et 1779 distributa, apte etiam illustrat qui et quales, quot annorum quibusque proprietatibus praediti fratres ad determinata officia destinarentur. S. St. A.

3268. - van Wely Daniël, O.F.M., *Het « bestuur » van de Provincia Germaniae Inferioris tussen de jaren 1796-1853,* in *Neerl.Seraph.* 23 (1953) 143-152. 180-200. 229-251. 362-372. 424-440; 24(1954) 56-71.

Docte describitur regimen provinciae Germaniae Inferioris O.F.M. Rec. a tempore suppressionis conventuum an. 1796 usque ad restaurationem ordinariorum Superiorum die 24 iul. 1853. Etenim die 21 aug. 1796 in conventu de Megen ultimus provincialis electus est Petrus van Stockum († 1801), cui successerunt hi vicarii provinciales: Godefridus

KEUNEN (1801-1806, † 1812), Joannes GILIS (1806-† 1829), Petrus JACOBS (1830-† 1838) sub quo vita religiosa in conventibus de St. Truiden (1833) et Weert (1836) restaurata est, Joannes ODENDAEL (1839-† 1844), Petrus VAN DER BEEK (1844-1850), et deinde visitator apostolicus Julianus Jacobus VAN LOO (1850-1853).

Speciali attentione digna est tractatio illa qua persona et opus Lamberti DIRIX in conventu St. Truiden a Germania Inferiore separando et nova provincia S. Josephi in Belgio erigenda disputantur (p.241-251 et 362-372). In uno conspectu (p.66s) elenchi Superiorum, provincialium, custodum, definitorum, necnon Superiorum et discretorum Missionis Hollandicae disponuntur. Adest etiam index nominum et rerum (68-71). S. ST. A.

3269. - BARNHOORN Hieronymus, O.F.M., *Werkzaamheden van de nederlandse minderbroeders-priesters 1894-1955*, in *Neerl.Seraph.* 26 (1956) 140-148.

Hic conspectus statisticus operositatis sacerdotum O.F.M. an. 1894-1955 ad argumenta attinet quae sequuntur: missiones, cura animarum paroecialis, institutio scientifica et studia, T.O.F., apostolatus et cura animarum specialis, adsistentia in paroeciis, cetera munera apostolica. S. ST. A.

3270. - SCHUWER Livinus, O.F.M., *De Franciscanen in het hedendaagse katholicisme*, in *Neerl.Seraph.* 24(1954) 33-56.

Examinantur primum status conditionesque hodiernae religionis catholicae, deinde habitudo S. FRANCISCI eiusdemque Ordinis erga huiusmodi problemata exquiritur. Notamus elenchum utilem bibliographicum huius generis quaestiones spectantem (p.50-53). S. ST. A.

3271. - VAN DAM Henricus, O.F.M., *De functie van het assistentiewerk in onze provincie*, in *Neerl.Seraph.* 26(1956) 254-267.

Ope elenchorum statisticorum A. examinat apostolatum administrandi parochis ad curam animarum, et evidentem regressum huius generis apostolatus animadvertit, potissimum propter studium et usum magis semper introductum determinatis et particularibus apostolatus formis sese applicandi. Nihilominus A. momentum urget humiliter adiuvandi ministrandique in paroeciis. S. ST. A.

3272. - DEKKER Constantius, O.F.M., *De Oostpriesterhulp en de nederlandse Franciscanen*, in *Neerl.Seraph.* 27(1957) 194-198.

3273. - 'S GRAVENDIJK Bernward, O.F.M., *Vijftig jaar « Vijfde Jaar »*, in *Neerl.Seraph.* 26(1956) 333-342.

Congregatio provincialis O.F.M. die 8 mart. 1906 statuit apud conventum de Venray cursum eloquentiae et theologiae pastoralis ut « quintum annum » theologiae instituere. Hic cursus, an. 1919 ad Maastricht translatus, paulatim novis disciplinis auctus est, scil. sociologia (1911), missiologia et historia iureque missionum (1948), catechetica et psychologia pastorali (1955). Haec brevis historia comple-

tur conspectu chronologico quo notantur singuli doctrinarum magistri. - Internam evolutionem huius cursus earundemque disciplinarum delineavit Bertrand VAN BILSEN, O.F.M., *De interne ontwikkeling van het vijfde jaar theologie, ibid.* 343-349. S. ST. A.

3274. - VAN BILSEN B., O.F.M., *De ontwikkeling van een vijfde jaar theologie,* in *Nederl.Kath.Stemmen* 53(1957) 41-47.

In Constitutione Apostolica *Sedes Sapientiae* (31 maii 1956) praecipitur alumnorum ad sacrum ministerium instituendorum pastoralis conformatio, quae absoluto theologico curriculo per peculiare tirocinium consummanda est. A. exponit quomodo huiusmodi tirocinium seu cursus eloquentiae sacrae et theologiae pastoralis, apud provinciam Neerlandicam O.F.M. iam an. 1906 institutus, volventibus annis ad temporum necessitates sit accommodatus. Cf. *supra* n.3273. S. ST. A.

3275. - *Groningse volksalmanak 1956.* Jaarboekje voor geschiedenis, taal- en oudheidkunde der provincie Groningen, onder redactie van W.J. FORMSMA en A.T. SCHUITEMA MEIJER. Groningen, N.V. Erven B. van der Kamp, [1956]. 19 cm., XVIII-157 pp., tab.

In hoc annuario W.K. VAN DER VEEN scripsit de prima ecclesia pueris protestanticam religionem docendis aptata de Groningen, an. 1818-1820 instituta in antiqua ecclesia conventuali Fratrum Minorum. Ecclesia postea Catholicis restituta est, sed an. 1894-1895 eam penitus demoliti sunt. S. ST. A.

3276. - DE BOER Bertilo, O.F.M., *De Minderbroeders van Kampen vóór het jaar 1350,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 8(1956-57) 190-196.

Ex actis scabinorum de Kampen an. 1316-1354 nuper editis (J.A. KOSEMAN-PUTTO, *Kamper schepenakten 1316-1354,* Zwolle 1955) diligenter colliguntur quae ad antiquum conventum O.Min. pertinent. Certe constat fratres iam ante an. 1300 aliquam domum (sive hospitium sive conventum) in Kampen habuisse, et saltem an. 1315 verum conventum. S. ST. A.

3277. - VAN HEEL Dalmatius, O.F.M., *Steun aan een Kapittel van de Minderbroeders te Kampen,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 6 (1954-55) 415-416.

Epistola editur FRIDERICI DE BLANKENHEIM, episcopi Ultraiectensis (1393-1423), quo 40 dies indulgentiarum relaxantur omnibus qui Fratribus Minoribus ad Capitulum provinciale in oppido Kampen adunatis adiutrices manus porrigunt. Conceditur Fratribus etiam facultas solemniter celebrandi in ecclesiis quamvis interdicto subiaceant. S. ST. A.

3278. - LAMPEN Willibrord, O.F.M., *Geert Groote en de Minderbroeders,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 8(1956-57) 425-532.

Examinatur habitudo GERARDI GROOTE, inspiratoris Devotionis Mo-

dernae, erga Mendicantes et praesertim Fratres Minores. Inter varia argumenta quae benevolum eiusdem animum erga Minores commonstrant, haec notentur: GROOTE in ecclesia O.Min. oppidi Deventer quandam sequestratam cellam sibi obtinuit, ubi solus reclusus iacuit in oratione prostratus et per quandam fenestrellam venerabile Altaris sacramentum videre potuit et adorare; a confessionibus ei fuit Joannes OPTEREERST, O.Min.; an. 1374 satis adlaboravit ut Elisabetha GHERNER Ordinem Clarissarum Coloniae intrare posset. S. ST. A.

3279. - *Schoonaerde. Tien jaar franciscaanse Gezinszorgopleiding te Brummen,* in *Neerl.Seraph.* 25(1955) 180-194.

Institutum *Schoonaerde* a decem annis (1945) spiritu franciscano bene erudiendas curat adulescentes quae adiuvandis familiis operam dare intendunt. Fratres Minores hoc institutum optime meritum regunt. S. ST. A.

3280. - VAN HEEL Dalmatius, O.F.M., *De Minderbroeders te Nijmegen,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 5(1953-54) 359-413.

Continuatur historia operositatis Fratrum Minorum in Nijmegen (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2646). Etenim post dispersionem an. 1592 Fratres clam exercere sacerdotale ministerium pergunt. Ab an. 1643 fixam stationem iterum condiderunt et, post brevem commorationem in antiquo conventu (ca. 1673-1680), conductam domum in vico Houtstraat occupant ca. 1680-1734. In eodem vico an. 1734 parvam ecclesiam S. Francisci extruxerunt quam fideles satis ornaverunt, uti patet ex quodam libello adnotationes continente de ornamentis et donationibus an. 1700-1859 pro oratorio factis (cf. excerpta p.370-389 et 394-399 edita). Spatiosa ecclesia paroecialis, an. 1882 ad Doddendaal aedificata loco oratorii memorati, ab A. minutiose describitur. Belli furore die 22 febr. 1944 destructa, non amplius restaurata est sed ad novam paroeciam ad Heiweg, Hatert, an. 1950 translata. Elenchus parochorum et sociorum seu cappellanorum exhibetur p.408-411. S. ST. A.

3281. - DE BOER Bertilo, O.F.M., *De Nijmeegse bedevaart naar Onze Lieve Vrouw onder de Linden te Uden,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr. Nederl.* 8(1956-57) 262-275.

Colliguntur sparsae notitiae de pia peregrinatione quam sodales confraternitatis *Nijmeegse Processie naar Uden,* apud ecclesiam O.F.M. in vico Doddendaal Noviomagi constitutae, quotannis perduxerunt ad sanctuarium B.M.V. cognomine « sub tiliis » in pago Uden situm. Ab an. 1803 Fratres Minores hanc publicam processionem ordinaverunt. Quando pium sodalitium, cui A. LOONEN, O.F.M.Rec., an. 1843 nonnullas indulgentias a GREGORIO XVI impetravit, canonice erectum sit nescitur, cum omnia documenta illud respicientia in devastatione ecclesiae memoratae de Doddendaal an. 1944 periisse videantur. S. ST. A.

3282. - POMPEN Aurelius, O.F.M., *Het Minderbroedersklooster «Sint Bonaventura» te Nijmegen*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 5 (1953-54) 414-453.

Cum an. 1923 Universitas Catholica de Nijmegen instituta est, Fratres Minores in eadem urbe hospitium erexerunt, ubi professores et discipuli ex O.F.M. docendi vel discendi causa Universitatem frequentantes commorarentur. Amplior et magis adaptata domus an. 1927 exstructa est, S. Bonaventurae dedicata, quae an. 1931 in verum conventum evecta est. Accurate describuntur vicissitudines variae huius conventus eiusdemque incolae (fratres laici, superiores, professores, iuvenes studiis dediti). Professores universitarii, quorum vita et scripta memorantur (p.434-447), sunt: D. FRANSES († 9 sept. 1942), A. POMPEN, W. LAMPEN, M. GOEMANS, D. BEAUFORT, B. KNIPPING. Elenchus eorum qui apud Universitatem se litteris dederunt habetur in p.450-453.

S. ST. A.

3283. - DE KOK David, O.F.M., *Missionarissen in Maas en Waal en in het Land van Nijmegen tijdens de Protestantse Overheersing*, in *Bossche Bijdragen* 22(1953-54) 178-190.

Evulgantur et brevi commentario exponuntur sex documenta, in archivo O.F.M. de Megen adservata, quibus illustratur operositas apostolica Nostratum saec. XVII-XVIII in regionibus Maas en Waal necnon Noviomagensi. Ultimum documentum exhibet breves relationes plurium missionariorum de eorum apostolatu an. 1706. Inter eos notamus Recollectos F. MEYER, F. UYTENBOGAERT, R. VAN TENDERLOO, J. LAETS, F. DONCKERS, H. DUYCKERS necnon Capuccinum EUSTACHIUM A BRUXELLES.

In ditionibus Geldriae an. 1654-1665 ut missionarius laborabat Henricus VAN ISENDORN, O.F.M.Rec., dum quidam pater MATTHAEUS ca. 1670 curam animarum gerebat in Didam. Cf. A.G. VAN DALEN, *De protestantisering en recatholisering tussen Rijn en Oude IJsel*, in *Arch.Gesch.Aartsbisd.Utrecht* 73(1954-55) 84. S. ST. A.

3284. - BURGERS Rogerius, O.F.M., *De doop- en trouwboeken van de parochie Ammerzoden*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 6(1954-55) 109-124.

Praemissis aliquibus notitiis de libro baptizatorum quem Joannes OOMS, O.F.M.Rec. († 7 iun. 1674), apostolus regionis Bommelerwaard, reliquit, examinantur duo libri numerum baptizatorum et matrimoniorum paroeciae de Ammerzoden an. 1674-1810 continentes. Hanc paroeciam administrabant Recollecti Germaniae Inferioris. Ex decreto NAPOLEONIS I huiusmodi libri paroeciales ad archivum nationale de Arnhem translati sunt, ubi hucusque adservantur. S. ST. A.

3285. - VAN HEEL Dalmatius, O.F.M., *Minderbroeders te Harderwijk*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 6(1954-55) 417-419.

Minister provincialis Germaniae Inferioris Matthias CATS (seu FELISIUS, † 6 mart. 1576) die 23 febr. 1575 litteras dedit magistratibus de Harderwijk, quibus conquestus annuntiat se post mortem vel disper-

sionem tot sacerdotum nullos amplius praesto habere bonos magistros quos eo mitteret; se nihilominus cum patribus provinciae et cum Ministro generali deliberaturum esse quaenam ad loca in posterum Fratres opportune allegari possint. Haec epistola (Harderwijk, *Gemeente-Archief n.809*) in vulgus editur. S. St. A.

3286. - van Heel Dalmatius, O.F.M., *Een Sacramentsbroederschap bij de Utrechtse Minderbroeders*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 7(1955-56) 409-413.

Fragmentum quoddam editur registri piae associationis de Ssmo Sacramento, quae ineunte saec. XV apud ecclesiam O.Min. de Utrecht instituta erat. In eo numerantur officia a Fratribus suscepta quae respiciunt altare speciale in ecclesia, sepulchra, funera, Missas pro dicta sodalitate. S. St. A.

3287. - van Heel Dalmatius, O.F.M., *De statie van de Minderbroeders, genaamd « Het Boompje », in de Kalverstraat te Amsterdam*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 6(1954-55) 9-93. 207-265.

Cum Fratres Observantes an. 1578 a magistratu calvinistico ex urbe Amsterdam expellerentur, aliqui tamen apostolatum clam exercere pergebant. Circa an. 1628 firmam stationem et occultam ecclesiam vulgo *Het Boompje* (nomen mutuatum est ab insigni officinae cerevisiariae antea ibi collocatae) fundarunt, cuius primus parochus fuit Stephanus Hontgens seu Canisius († 1640). Historia huius stationis et ecclesiae, S. Francisco dedicatae, peritissime describitur usque ad an. 1911, cum ecclesia et domus Fratrum dirutae sunt alioque (Amsterdam-Sloterdijk) translatae.

Inter principales ecclesiae speciali mentione digni sunt Recollecti: zelantissimus animarum pastor, Aegidius Morgatius († 25 dec. 1691), Josephus de Longas († 9 apr. 1757) cuius persona diu in controversia vocata hic aequius illustratur, Jacobus van der Hoeven († 2 iul. 1769) et Theodorus van den Idsert († 1 ian. 1819; vide etiam p.348-349, ubi A. imaginem Theodori edidit: *Pater Theodorus van den Idsert, O.F.M., missionaris in « Het Boompje » te Amsterdam, 1776-1819*). Elenchus completus principalium ecclesiae eorumque sociorum habetur in p.216-217. Documenta varia praesertim ad de Longas spectantia in appendice (218-263) vulgantur. De thesauro sacrae supellectilis breviter tantum agitur (214-216), sed C. Sloots, O.F.M., nonnullorum pretiosiorum arteficiorum imagines opportune vulgavit in eodem commentario periodico 7(1955-56) 100-106, eadem prorsus articuli inscriptione. — In collectione rerum arteficiosarum ad Amsterdam spectantium, quae fuit viri W.J.R. Dreesmann, plures inveniebantur imagines quae exprimebant antiquam ecclesiam *Het Boompje*, conventum O.F.M.Obs. (saec. XVI), ecclesiam O.F.M. *Mozes en Aäron*, monasterium O.S.Cl. et hos fratres Recollectos qui apostolatum in Amsterdam exercuerunt: J. Boelensz († 1655), A. Cauwenbergh († 1742), A.H. van Giessen († 1852), Th. van den Idsert, J. de Longas, Aeg. Morgatius, A. Motmans († 1652), J. Rademaker († 1745). Calix quoque et ciborium pretiosa, imaginibus franciscanis ornata, ad hanc collectionem pertinebant. Omnia franciscana sedulo recensuit Dalmatius van Heel, O.F.M., *Franciscana in collectie W.J.R. Dreesmann te Amsterdam*, *ibid.* 7(1955-56) 96-99. S. St. A.

3288. - Van Velzen Fidentius, O.F.M., *Tweemaal klokken*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 8(1956-57) 40-47.

Describuntur difficultates quae an. 1841 inter gubernatores protestanticos et A. VAN GIESEN, O.F.M.Rec., parochum ecclesiae Moysis et Aaron de Amsterdam, et postea an. 1844 inter eosdem Novatores et N. PREYER, O.F.M.Rec., parochum ecclesiae S. Antonii de Haarlem intercesserunt de campanis pulsandis. S. ST. A.

3289. - [GROEN Bruno, O.F.M.], *Het Bedrijfs-Apostolaat. Een reportage over het Apostolaat Minderbroeders Amsterdam*, in *Neerl.Seraph.* 25(1955) 111-128.

Normae pro apostolatu inter operarios exercendo statuuntur et ambitus condicionesque talis apostolatus in Amsterdam describuntur. - Anno 1956 pro patribus huic operositati addictis nova residentia erecta est titulo « Christus, Sapientia divina ». S. ST. A.

3290. - FIOLET Armand, O.F.M., *Apostolaat Minderbroeders Noord-Holland*, in *Neerl.Seraph.* 26(1956) 172-180.

Ratio et structura huius institutionis de apostolatu fovendo in Hollandia septentrionali, an. 1953 erectae, examinantur.

3291. - GRASVELD Angelinus, O.F.M., *Nieuwe Niedorp. Vijftig jaar Franciscanen in Noord-Holland*, in *Neerl.Seraph.* 27(1957) 207-218.

Conspectus de operositate O.F.M. in provincia Noord-Holland an. 1907-1957.

3292. - DE BOER Bertilo, O.F.M., *De boekenschat van het Minderbroedersklooster te Nieuwe-Niedorp*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 8(1956-57) 433-435.

Conventus O.F.M. de Nieuwe-Niedorp, etsi an. 1907 tantummodo fundatus sit, nihilominus pretiosum thesaurum librorum antiquorum possidet. Enumerantur 12 opera saec. XVI et rariora quaedam, saec. XVII a Fratribus Minoribus neerlandicis scripta. S. ST. A.

3293. - DE BOER Bertillo, O.F.M., *Het Heiligland te Haarlem*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 5(1953-54) 347-358.

Describitur vicus mediaevalis in urbe Haarlem situs nomine *Heiligland* (terra sancta), ubi Observantes an. 1456 conventum fundarunt illumque pio obsequio erga praefatum vicum, iam ante saeculum honorifica illa appellatione utentem, *Golgotha* vocaverunt. S. ST. A.

3294. - DE BOER Bertilo, O.F.M., *De Franciskanen vijf eeuwen te Haarlem*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 7(1955-56) 359-381.

Quamquam ab anno forsitan 1453 aliqui Observantes in urbe Haarlem habitabant, publicis tamen litteris die 15 maii 1456 datis ad cives Harlemenses adscribuntur. Conventu opibus Henrici VAN WISSEN STEFFENSZOON exstructo, ecclesia an. 1457 consecrata est. A Novatori-

bus iconoclastis ecclesia et conventus an. 1578 exspoliata sunt Fratresque dispersi. Cum nosocomium S. Elisabeth dedicatum an. 1576 ignis devorasset, conventus Observantium in novum valetudinarium commutatus est an. 1581 quod usque nunc perdurat. Auctore Nicolao WIGGERS COUSEBANT, O.F.M.Obs., ministro provinciali provinciae Coloniensis, qui ad clerum saecularem ex Haarlem expulsum pertinuerat, an. 1612 (vel saltem 1614) statio missionaria in Haarlem fundatur *Nauwe Damsteegje*, quam usque ad an. 1754 curarunt Fratres Colonienses, postea vero Fratres Germaniae Inferioris. An. 1844 translata est ad novam exstructam ecclesiam S. Antonii, quae hucusque paroecia est Fratrum Minorum. Aliam stationem Harlemensem *De vier Heemskinderen* an. 1651-1818 Fratres provinciae Coloniensis et an. 1818-1851 sodales Germaniae Inferioris administrabant. Tunc enim suppressa est. Nova paroecia S. Cordis an. 1902 erecta curis Fratrum Minorum concredita est. S. ST. A.

3295. - DE BOER Bertilo, O.F.M., *Observanten en Gaudenten te Haarlem. Fragmentarische kroniek naar gegevens uit de Haarlemse stads- en kerkrekeningen van vóór 1500*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 9(1957-58) 239-266.

Ex rationariis municipalibus et ecclesiasticis Harlemensibus saec. XV varii adspectus illustrantur consuetudinis quae tunc inter Observantes et Gaudentes (scil. Fratres gaudentes privilegiis, seu Conventuales) provinciae Coloniae intercedebat. Praemissis enim notitiis generalioribus de lucta paupertatis et de Observantia in regionibus neerlandicis constituenda, agitur de praedicationibus quas PETRUS WALE, minorita probabiliter ex conventu Gaudentium de Utrecht, an. 1426-1454 de passione Christi in urbe Haarlem habuit. Quaestiones quoque de stipe quaeritanda inter Gaudentes de Utrecht et magistratus Harlemenses, praesertim post fundatum an. 1456 conventum O.F.M.Obs. agitatae, exponuntur. Demum ostenditur quomodo Observantes obtrectabantur indulgentiae de Portiuncula quae a BONIFATIO IX « ad instar » concessa fuerat ecclesiae paroeciali de Haarlem (1397) et a SIXTO IV confirmata (1472). S. ST. A.

3296. - VAN HEEL Dalmatius, O.F.M., *De Katholieken te Oudewater*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr. Nederl.* 8(1956-57) 9-39. 213-254; 9(1957-58) 74-112.

Magna cum copia notitiarum particularium enarratur historia Catholicorum de Oudewater, ubi Fratres Minores ab an. 1709 curam exercent animarum. Praemissis duobus capitibus vitam catholicam ante et post introductam Novatorum fidem tractantibus, speciali modo operositas 22 principalium et parochorum franciscalium consideratur.

Statio *Het Heilig Leven*, a Jesuitis antea curata, multis vexationibus ex parte Novatorum obnoxia, tamen zelo et fortitudine Recollectorum prospere effloruit. Consilium de pauperibus catholicis adiuvandis an. 1756 institutum est. Saltem ab an. 1757 solemnem processionem ad sanctuarium B.M.V. de Kevelaer fideles semel in anno aggressi sunt. Nova ecclesia exstructa est an. 1803-1804 et an. 1852 satis ampliata. Multis expensis bis proprium coemeterium paraverunt (1820 et

1829). Ab an. 1857 Sorores T.O.F. de Bennebroek puerorum institutioni prospiciunt. Post erectam in Neerlandia hierarchiam ecclesiasticam statio de Oudewater in paroeciam evecta est die 29 febr. 1860. Hodierna ecclesia S. Francisci una cum domo parochi an. 1881 aedificata est. Nosocomium, S. Jacobo dedicatum, an. 1927 fundatum est. Elenchus completus principalium, parochorum et sociorum adiutorum exhibetur p.110-111. S. St. A.

3297. - Slootmans C.J.F., *De « Bruderkens van der Observancien » te Bergen op Zoom,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 6(1954-55) 94-108.

Ex actis et rationariis municipalibus de Bergen op Zoom colliguntur omnia quae ad antiquum conventum O.F.M.Obs. aliquo modo spectant. Continua tamen historia ex iis fieri nequit. Ad oppidum Bergen op Zoom Observantes die 12 maii 1464 advenerunt. Ecclesia et conventus die 15 aug. 1580 a Geuziis expoliata sunt, Fratres vero dispersi. Magistratus an. 1586 ecclesiam Fratrum demoliendam curavit ut saltem lapides sibi servire possent, quia de conventu tunc iam nihil utile raptores reliquerant. S. St. A.

3298. - de Kok David, O.F.M., *Stationes Fratrum Minorum Neerlandiae tempore dominationis Calvinistarum,* in *Coll.Franc.* 25(1955) 413-425.

Fratres Recollecti de Megen tempore dominationis Calvinistarum plures stationes condiderunt in variis partibus Reipublicae Batavae. Allatis documentis ex archivo conventus Megensis A. memorat Fratres bis paroeciam de Megen, pastore orbatam, rexisse (1694 et 1796-1798). Nonnullas quoque discordias circa paroecias quas Fratres Megenses administrabant in Heesch (1680-1724) et Den Dungen (1650-1710), novis editis documentis commentatur. S. St. A.

3299. - van Wely Daniël, O.F.M., *Kerkhof-kwesties te Weert in de jaren 1784-1787,* in *De Maasgouw* 68(1954) 89-94.

Decretum Josephi II pro Statibus Brabantinis die 26 iun. 1784 editum, quo sepulchra in ecclesiis facienda prohibentur et coemeterium commune extra urbem constituendum praescribitur, plures excitavit difficultates quaestionesque circa locum quo Recollecti de Weert confratres mortuos necnon laicos sepelire consueverunt, scil. prope conventum « op de Biest ».

Circa cappellam in silva Weertensi (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2652-2654) additiones quaedam habentur in *De Maasgouw* 70(1956) 53-55. S. St. A.

3300. - van Wely Daniël, O.F.M., *Bibliotheken te Weert, in beslag genomen in 1797,* in *De Maasgouw* 68(1954) 177-184.

Praemittuntur breves sed accuratae notitiae de publica auctione in urbe Maastricht diebus 23 oct. - 2 nov. 1801 habita, qua plus quam 30.000 librorum ex variis bibliothecis conventualibus Limburgensibus direptorum sub hasta venerunt. Plurima opera prodierant ex conventibus O.F.M.Rec. de Maastricht, Venlo, Maaseik, Reckheim et Weert, necnon ex domibus O.F.M.Cap. de Maastricht et Maaseik.

Peculiari modo tractantur vicissitudines bibliothecarum Canonicorum Regularium et Recollectorum de Weert. Hi die 9 febr. 1797 ex conventu eiecti sunt, sed multos libros antea clam praedonibus subtraxerant. Duo librorum elenchi (30 nov. 1795 et 3 dec. 1797) supersunt. Libri magna ex parte ad bibliothecam civilem de Maastricht transportati sunt. Antiqua bibliotheca conventus plus 4000 voluminum comprehendebat. S. St. A.

3301. - Sloots Cunibertus, O.F.M., *De Minderbroeders te Maastricht*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 5(1953-54) 454-458.

Brevis conspectus historiae Fratrum Minorum in urbe Maastricht, quo iam an. 1234 advenerunt et usque ad expulsionis diem 25 iun. 1639 remanserunt. Ex conventu Slavanten prope Maastricht (cf. *Bibliog. Franc.* X, n.2660) alium conventum fundarunt quem a die 21 febr. 1705 usque ad 21 febr. 1796 occupaverunt. An. 1853 vita conventualis denuo instituta est et usque nunc floret. S. St. A.

3302. - Verzijl Jan, *De Minderbroeders van Lichtenberg lenen een altaar aan de St. Nicolaaskerk te Maastricht*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 8(1956-57) 122-123.

Editur documentum die 13 ian. 1708 factum ante notarium de Maastricht, quo patet quod Fratres Observantes de Lichtenberg an. 1652 altare S. Annae mutuum dederunt ecclesiae S. Nicolai de Maastricht. S. St. A.

3303. - Verzijl Jan, *Werkzaamheden aan de tweede Minderbroederskerk te Maastricht*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 9(1957-58) 271-275.

Evulgantur duo contractus, diebus 8 maii 1706 et 15 apr. 1707 facti a Recollectis de Maastricht, respicientes eorundem novam ecclesiam exstruendam in loco Schuttenhof. S. St. A.

3304. - Goossens Hilarion, O.F.M., *St.-Bernardinus Gymnasium Heerlen. De geschiedenis van een kwarteeuw 1930-1955*. Extranummer van « Binden en Bouwen ». [s.n.t.]. 22,5 cm., 59 pp.

Ab an. 1913 Fratres Minores in Heerlen conventum S. Bernardini Senensis occupant, cui adiuncta est schola media publica quam ipsi regunt. Historia huius scholae S. Bernardino dedicatae pro an. 1930-1955 breviter enarratur. S. St. A.

O.Min./O.F.M. - personae

3305. - *Biographica*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 6(1954-55) 127-128. 287-288. 435-436; 7(1955-56) 121-123. 285. 427-429; 8 (1956-57) 282-286; 9(1957-58) 121-122. 279. 430-432.

Adnotationes collecticiae de sodalibus franciscanis qui antiquitus vel recentioribus diebus in ditionibus neerlandicis vixerunt.

3306. - van Wely Daniël, O.F.M., *Bibliographie van de Minderbroeders der Nederlandse Provincie SS. Martyrum Gorcomiensium over*

de jaren 1945-1955. Bijlage (met eigen paginering) *Neerlandia Seraphica* Jrg. 25, 1955. Alverna, Provincie-Drukkerij, 1955. 23,5 cm., 95 pp.

Haec bibliographia comprehendit omnia quae A. noscere potuit scripta a sodalibus O.F.M. Neerlandiae an. 1945-1954 edita. Bibliographiam an. 1955 et additiones ad an. 1945-1954 A. evulgavit in *Neerl. Seraph.* 26(1956) 58-78. S. St. A.

3307. - Mees Leonides, O.F.M., *Het « Boexken vander Missen » van Gherit vander Goude (1506)*, in *Franciscana* 10(1955) 93-100; 11(1956) 1-16. 51-58.

Brevis explicatio Missae, quae multis xylographiis illustrata an. 1506 Goudae in Hollandia primum prodiit et initio saec. XVI large divulgata est, diligenter examinatur quoad contentum, auctorem, varias editiones, fontes, momentum.

Continet tres partes seu libellos qui sua quaeque 33 capitula habent. In prima parte diversae traduntur instructiones de Missa, altera pars est methodus practica sequendi meditandique Missam, tertia vero tractat Communionem et Confessionem. Hac dissertatione A. praesertim de parte secunda agit, qua 33 momenta ritus Missae, xylographiis expressa, brevi textu allegorice exponuntur et aliis totidem imaginibus ex vita Christi desumptis et expositioni respondentibus illustrantur, addita quoque congrua oratione. Auctor huius opusculi, cuius exstant saltem 15 editiones an. 1506-1540 vulgatae et versiones gallica, anglica et latina, haud dubie fuit Gerardus vander Goude seu de Gouda, O.F.M.Obs. († 27 nov. [10 dec.?] 1513). Pro explicatione allegorica Missae probabiliter adhibuit scriptum cuiusdam sodalis hungarici O.F.M.Obs. quod *Biga salutis* vocatur, et pro additis orationibus influxus Ludolfi de Saxonia, O.Carth., necnon Jordani de Quedlinburg, O.E.S.A., deprehenditur. Xylographiae de vita Christi summa arte confectae sunt et imagines de Missae caeremoniis speciale insuper momentum habent pro historia liturgiae. In appendice (p.51-58) opusculum Gerardi cum aliis similibus tractationibus comparatur et nonnullae additiones correctionesque adduntur. S. St. A.

3308. - Knipscheer F.S., *Hendrik van Bommel (1490?-1570), kerkhervormer in Nederland en de Rijnlanden.* [s.l.], 1955. In-8°, 142 pp., ill.

Iuxta A. non fuit Joannes van Pelt, O.F.M.Obs., olim guardianus de Amsterdam, qui opus reformatorum *'t Evangelie van Sinte Matthaeus*, an. 1524 proscriptum, edidit sed potius Henricus van Bommel novator. S. St. A.

3309. - Fick Albertus, O.F.M., *Pater Jan Ghéry, O.F.M., biechtvader van Balthasar Gerard in de literatuur en de historie*, in *Bijdr. Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 8(1956-57) 48-81.

Quomodo Joannes Ghéry, O.F.M.Obs., qui confessarius exstitit Balthasaris Gerard, noti interfectoris principis Guilelmi I Arausiensis (Taciturni), apud literarum cultores generatim aestimetur et quomodo ad fidem historiae diiudicandus sit, probe diligenterque exponitur.

Primum describitur ludus quidam scaenicus *Willem de Eerste*, an. 1773 ab Onnone Zwier van Haren editus, in quo Frater Ghéry odibilis et fanatici instigatoris partem facit. Deinde A. veram atque historicam Joannis personam exhibet. Ghéry, inter an. 1515-20 natus et Insulis in eccl. S. Magdalenae extra muros baptizatus, ingressus Ordinem magisterium theologiae Parisiis obtinuit, versatissimus in lingua graeca, hebraica et syriaca laudatus. Celebris praedicator et acerrimus

haereseos calvinianae impugnator fuit. Plura munera obivit: recenter erectam provinciam S. Andreae in Artesia an. 1561-64 gubernavit, ab an. 1565 MARGARITAE DE PARMA a confessionibus fuit, per 15 annos Tornaci guardianus exstitit, duce de ALBA terribiliter regnante capitis damnatis in extremo agone succurrit. Tornaci etiam an. 1584 confessionem excepit Balthasaris GERARD, qui iam in mente habuit GUILELMUM I occidere. Huius negotii A. novam interpretationem praebet, quae melius respondere videtur traditis documentis et rerum vicissitudinibus. Cum etenim JOANNES in fine mensis martii an. 1584 BALTHASARI absolutionem dare noluisset quia talis interfectio absque praevia sententia vel declaratione legitimi principis esset homicidium voluntarium, postea, obtenta legitimi principis, scil. Alexandri FARNESE, licentia et exhortatione aliisque moralitatis expletis condicionibus, BALTHASAREM absolvit et ad Communionem paschalem admisit. S. ST. A.

3310. - FICK Albertus, O.F.M., *Twee brieven van Pater Jean Ghéry, O.F.M., aan Margaretha van Parma,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr. Nederl.* 9(1957-58) 113-117.

Evulgantur duae epistolae quas Joannes GHÉRY, O.F.M.Obs., die 7 iul. et 18 dec. an. 1580 dedit MARGARITAE DE PARMA circa condiciones religiosas tunc Tornaci vigentes (Napoli, *Arch.Stato, Farnesiane,* f.1642). S. ST. A.

3311. - HEERE L., O.S.C., *Hendrik Denijs, 1518-1571,* in *De Maasgouw* 71(1957) 42-51.

Post an. 1561 Joannes VAN GUTTECOVEN seu VAN RUMUNDE, qui fuerat Ordinis Minorum sodalis, circa urbem Maastricht calvinismum clam praedicabat, bello cognomine « Kackhoes » ornatus. S. ST. A.

3312. - DE BOER Bertilo, O.F.M., *Een verzamelbandje van Aert Swaens,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 7(1955-56) 187-193.

Opusculum describitur miscellaneum sacerdotis Aert SWAENS quod continet duos libellos precationum et martyrium fratris GUILELMI DE GOUDA, O.F.M.Obs., qui an. 1573 a Geuziis ob fidem catholicam occisus est in oppido Geertruidenberg, ubi SWAENS decani munere fungebatur. Tria opella an. 1574-75 edita sunt in urbe 's-Hertogenbosch. Secundum vero dedicatur Annae CORNELISSEN BUYS quae an. 1562-72 praeerat domui T.O.F. Catharinadal in Geertruidenberg, sed an. 1575 cum ceteris sororibus expulsa peregrina vagabatur. Nonnullae notitiae biographicae de hac sorore in memorata dedicatione leguntur. S. ST. A.

3313. - VAN HEEL Dalmatius, O.F.M., *Twee Minderbroeders-predikanten,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 6(1954-55) 350.

Evulgatur epistola qua MARGARITA DE PARMA die 10 febr. 1560 petit ut Joannes MAHUSIUS et Joannes KNIJFF, ambo ex Observantia, respective ad Deventer et ad Groningen mittantur ad praedicandum (Bruxelles, *Arch.Royal., Papier d'État 233,* f.2). S. ST. A.

3314. - VAN HEEL Dalmatius, O.F.M., *Een verzoek van bisschop Joannes Knijff, O.F.M.,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 6(1954-55) 425.

Epistola die 12 sept. 1570 ad ducem de ALBA data a Joannes KNIJFF, O.F.M.Obs., episcopo de Groningen, qua petitur tutamen contra piratas (Bruxelles, *Arch.Royal., Papiers d'État 295*). S. ST. A.

3315. - MULDER J., *Wapen tijdens het bestuur van Mgr. J. Knijff, O.F.M., bisschop van Groningen*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 8(1956-57) 134-136.

Describuntur gentilicia insignia J. KNIJFF, O.F.M.Obs., episcopi de Groningen, quatenus habentur in sigillo eius apposito ad epistolam quandam an. 1575 in archivo Status Groningae adservatam. S. ST. A.

3316. - DE LANGE D., *De martelaren van Gorcum* (« De Zonnewijzer », bibliotheek voor het gezin, 6). Utrecht/Antwerpen, Uitgeverij Het Spectrum, 1954. 18 cm., 272 pp.

Vide recensionem in *Coll.Franc.* 25(1955) 327.

3317. - LAMPEN Willibrord, O.F.M., *Brabantia Sacra.* 3: *S. Nicasius van Heeze, Martelaar van Gorcum,* - 4: *Vier andere Brabantse Martelaren van Gorcum,* - 6: *De Dienaar Gods P. Daniël van Arendonk, O.F.M., Martelaar van Alkmaar,* in *Brabantia* 3(1954) 14-26. 178-185; 4(1955) 65-72.

Inter varios Sanctos brabantinos quorum vitam A. enarrare coepit, etiam nostratum describuntur gesta moresque, scil. Martyrum Gorcomiensium ex Observantia: NICOLAI VAN HEEZE, FRANCISCI DE ROYE et PETRI VAN DER SLAGMOLEN, qui in odium fidei an. 1572 a Geusiis necati sunt; insuper vita exponitur Servi Dei Danielis VAN ARENDONK, etiam ex Observantia, qui eodem anno ad Alkmaar in iisdem fere rerum adiunctis interfectus est. Cf. *Bibliog.Franc.* X, n. 2680-2689. S. ST. A.

3318. - LAMPEN Willibrord, O.F.M., *Gehörte der hl. Cornelius von Wijk, Märtyrer von Gorcum, zum ersten Orden?*, in *Franz.Stud.* 38(1956) 404-407.

Vulgo creditur inter Martyres Gorcomienses fuisse undecim sodales I Ordinis franciscani, scil. novem sacerdotes et duo fratres laici. Ex antiquis autem fontibus A. demonstrat S. CORNELIUM WICKIUM (seu A WIJK-BIJ-DUURSTEDE) fuisse quidem laicum qui Fratribus erat a negotiis quotidianis, non vero laicum professum. Probabiliter fuit famulus tertiarius ideoque habitu vestitus franciscano. S. ST. A.

3319. - FICK Albertus, O.F.M., *Pater Jan Neijen, O.F.M. Een korte levensschets. Enkele brieven betreffende zijn persoon en arbeid,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 6(1954-55) 377-414.

In actionibus, quae de pace facienda ab an. 1606 inter Hispaniam et Septem Provincias Neerlandicas intercesserunt, magnam partem habuit Joannes NEIJEN, cuius vita hic breviter describitur et nonnullis epistolis de eiusdem persona et operositate editis illustratur.

Joannes NEIJEN an. 1570 natus et in Novatorum calviniana religione educatus, ca. an. 1590 religionem catholicam professus est et post duos annos ad Fratres Minores de Observantia Antverpiam se recepit. Sacerdotio auctus (1597), ulteriorum studiorum causa Hispaniam adiit. Guardianus Bruxellis effectus (1603), in Capitulo generali Toletano (1606) commissarius generalis constitutus est pro sex provinciis Ordinis in ditionibus Neerlandicis et Germanicis, quas sedulo visitavit. Anno 1607 arcessitus est ut se interponeret inter partem Hispanicam atque Neerlandicam, et die 9 apr. 1609 cum ambabus indutias duodecim annorum pactas subsignavit. Mortuus est die 20 nov. 1612.

Evulgantur (p.386-414) quatuor epistolae accusatoriae Michaelis LANDTMAN, O.F.M.Obs., quae inter principaliores fontes pro NEIJEN vita numerantur sed summa cum cautela adhibendae sunt. Datae sunt Bruxellis an. 1606-1607, tres ad Cardinalem Scipionem BORGHESE et una ad nuntium Octavium Mirtum FRANGIPANI (*Arch. Vat.Borghese III, vol. 45c*, f.30-32; *vol. 107e-f*, f.265r-v, 259-262 [ad nuntium], 180r-v). Additur epistola defensoria praedicti nuntii ad eundem Cardinalem die 5 aug. 1606 data (Bruxelles, *Arch.Nat., Manuscrits divers 2061*). S. ST. A.

3320. - FICK Albertus, O.F.M., *Een belangrijk document over Jan Neijen's allereerste vredesbemiddeling in 1607*, in *Bijdr.Gesch.Prov. Minderbr.Nederl.* 7(1955-56) 194-202; 8(1956-57) 197-202.

Duo eduntur et adnotantur documenta pretiosa quae spectant ad primam intercessionem Joannis NEIJEN pro pace inter Hispanos et Neerlandicos pangenda (Utrecht, *Rijksarchief, Letterkast 364, 37, G.N. 32-33*). Cf. n. 3319. S. ST. A.

3321. - WIJNGAARDS N., *Minderbroeders en Annuntiaten*, in *Bijdr. Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 7(1955-56) 385-387.

Ex duobus fragmentis cuiusdam collectionis saec. XVII vitas plurium Sororum Annuntiatarum domus lovaniensis continentis (Tienen, *Conv.Annunt. B 26*) illustratur necessitudo Fratrum Observantium cum Annuntiatis. Agitur enim de ARNOLDO AB ISCHA († 1619) qui morienti Sorori Gertrudi GRIFFIER adsistit, necnon de Nicolao WIGGERS COUSEBANT († 25 mart. 1628) gratulationem proferente, cum Catharina DANEELS Annuntiatarum habitum sumpsit. S. ST. A.

3322. - SLOOTS Cunibertus, O.F.M., *Herbegrafenis te Maastricht*, in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 8(1956-57) 421-424.

Cum an. 1633 in Maastricht pestis vehementer grassaretur, aegrotos curando perierunt etiam Jacobus FARZIJN, O.F.M.Rec., Elisabeth DRIES, Soror conventus T.O.F. de Calvariënberg, necnon Martinus GHILIS, vir de memorato conventu bene meritus. Quorum reliquiae una cum ossibus venerabilis Sororis Elisabeth STROUVEN, fundatricis conventus de Calvariënberg († 23 oct. 1661), post varias migrationes iterum ad cappellam de Calvariënberg translatae sunt die 28 oct. 1956. Oratorium tamen nunc pertinet ad nosocomium quod administrant Sorores S. Caroli Borromeo « onder de Bogen ».

Jacobus FARZIJN, qui Elisabethae STROUVEN fuit a confessionibus, hoc eodem officio etiam fungebatur apud moniales O.S.B. de Kortenberg, uti patet ex obituario an. 1635. Cf. F. MAES, *Kortenberg, zijn abdij, zijn oude woningen*, in *Eigen Schoon en de Brabander*, 1955, 199-220. S. ST. A.

3323. - VERZIJL Jan, *Testamenten van Minderbroeders,* in *Bijdr. Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 6(1954-55) 274-284; 7(1955-56) 260-267; 9(1957-58) 267-270.

Eduntur testamenta apud varios notarios de Maastricht publice facta a novitiis O.F.M.Rec. antequam religiosa vota emiserunt. Quantum fieri potuit, A. breves notitias biographicas testatorum textui praemisit. Nomina fratrum haec sunt: Jacobus VAN INTBROECK (test. 10 iun. 1681, † 12 dec. 1719), Nicolaus (VAN) VALCKENBORCH (test. 26 iul. 1694, † 3 febr. 1727), Franciscus VAN BROECKHOVEN (test. 28 ian. 1707, sacerdos 1709); - Gualterus VAN HEES (test. 11 sept. 1666, † 1698), Joannes Petrus DAEMS (test. 20 maii 1669, † 9 maii 1705), Philippus VAN HEES (test. 2 sept. 1675), Cornelius WAEGEMAECKERS (test. 25 aug. 1684, sac. 1687), Rainerius NIJSTEN (test. 11 nov. 1687); - Guilelmus Matthias CAENEN (test. 24 sept. 1707, † 23 iun. 1734), Petrus COTENS (test. 14 sept. 1671). S. ST. A.

3324. - SLOOTS Cunibertus, O.F.M., *Pater Justinus van Beugen, O.F.M.,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 9(1957-58) 9-15.

Aliqua documenta (carmen laudativum, duo nuntii mortis, sententia regia de eo lata) eduntur et breviter explicantur de Justino VAN BEUGEN, O.F.M.Rec., qui natus die 18 dec. 1774, Ordinem ingressus die 9 sept. 1793, sacerdotio auctus an. 1797, stationarius fuit an. 1798-1818 in urbe Rotterdam et deinde an. 1818-1834 parochus de Alkmaar, ubi die 27 oct. 1834 pie obiit. S. ST. A.

3325. - SLOOTS Cunibertus, O.F.M., « *Ons Noorden* », in *Bijdr.Gesch. Prov.Minderbr.Nederl.* 7(1955-56) 257-259.

Auctore Eustachio STEVENS, O.F.M.Rec., die 5 iun. 1880 hebdomadalia folia catholica *Ons Noorden* in Bolsward vulgari coeperunt, quae postea, a die scil. 1 oct. 1913, singulis diebus edita sunt. E. STEVENS natus erat die 18 oct. 1847, lanas induit franciscanas die 3 oct. 1869, sacerdos effectus die 13 mart. 1875 praematura morte e vivis subreptus est die 27 iun. 1883. S. ST. A.

3326. - SLOOTS Cunibertus, O.F.M., *Twee Gouden Kloosterfeesten te Venray in 1899,* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 8(1956-57) 124-128.

Diebus 6-7 iun. 1899 in conventu O.F.M. de Venray solemnia agebantur in honorem G. MAAS († 31 mart. 1907) et B.H. GREVEN († 25 iun. 1904) quinquagesimum annum vitae religiosae celebrantium. Ea occasione disciPuli gymnasii fabulam de S. FRANCISCO dederunt, quam composuit C. HOOVERS († 18 iul. 1929); H. THIEMAN († 21 aug. 1910) duo carmina compegit; N. ROYAKKERS solemnem dixit sermonem. Accuratae notitiae biographicae de his quinque fratribus evulgantur.

S. ST. A.

3327. - *Leonides Bruns-herdenking, missionaris-martelaar, † 20 october 1947,* in *Neerl.Seraph.* 27(1957) 289-293.

In ecclesia S. Antonii Patavini Amstelodami Fratres Minores die 20 oct. 1957 solemnem commemorationem celebrarunt heroicae mortis confratris Leonidis BRUNS, cuius virtutes oratione sua laudavit praefectus Apostolicus Quintinus PESSERS, O.F.M., eiusdem LEONIDIS superior immediatus. Cf. *Bibliog.Franc.* VIII, n.1948-1951. S. ST. A.

3328. - HEYER Marculf, O.F.M., *Het beste deel. Leven van br. Everardus Witte, genaamd het « heilig bruurke » van Megen,* in *Neerl. Seraph.* 23(1953) 17-23. 49-55. 119-123. 157-161. 206-210. 334-338. 395-399; 24(1954) 14-18. 86-90. 118-122. 148-152. 244-248. 274-280; 25(1955) 11-16. 73-84; Bijlage 1-28. - etiam pro manuscripto separate prodiit: Alverna, Minderbroedersklooster, 1955. 23,5 cm., 131 pp.

Ut omnia documenta vitae Everardi WITTE, Fratris laici O.F.M. qui die 22 dec. 1950 fama sanctitatis obiit in conventu antiquo de Megen, colligeret et memoriae traderet, peritus A. eiusdem Fratris gesta moresque describit sedulo adhibens ipsius EVERARDI epistolas et adnotationes de vita intima et progressu spirituali, necnon aliorum epistolas ad illum datas, testimonia familiarium et amicorum aliasque notitias ubique repertas.

E. WITTE natus erat in oppido Hoorn an. 1868 et habitum franciscanum an. 1891 induit. Per quinquaginta annos in conventu de Megen vixit vir continuae orationis, humilitate, simplicitate, caritate, oboedientia insignis. S. ST. A.

3329. - HEIJER Marculphus, O.F.M., *Everardus Witte. Het « Heilig Bruurke » van Megen.* Alkmaar, Uitgeverij « Gesto », 1955. 21 cm., 127 pp., ill.

3330. - *Acten der opgraving en overbrenging van br. Everardus, O.F.M., Woensdag 12 Mei 1954,* in *Neerl.Seraph.* 24(1954) 194-205.

Eduntur 18 documenta, quibus exhumatio et translatio corporis Everardi WITTE, O.F.M., die 12 maii 1954 effectae describuntur.
S. ST. A.

3331. - GALAMA Sybrand, O.F.M., *Pater Rogerius Burgers, O.F.M. (30 mei 1864 - 11 februari 1954),* in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 8(1956-57) 169-189.

Accurate describuntur gesta moresque huius memorabilis sodalis O.F.M., qui praeter alia munera in provincia sua laudabiliter expleta novae provinciae S. Crucis in Brasilia fundamenta iecit qua missionarius et commissarius provincialis (1900-1912), parochus exstitit in Bolsward (1918-1927) et rector Clarissarum de Ammerzoden (1927-1941). Aliquas investigationes historicas fecit (cf. *Bibliog.Franc.* X, n. 2642. 2656 et *supra* n. 3284) et nonnulla reliquit diaria pretiosis notitiis referta. Ordinem ingressus erat die 3 oct. 1883 et sacerdotio auctus die 6 apr. 1889. S. ST. A.

3332. - GALAMA Sybrand, O.F.M., *Pater Simon Bennenbroek, 1864–1955. Een Groot Brabander,* in *Brabantia* 5(1946) 235-240; etiam in *Neerl.Seraph.* 27(1957) 115-120.

Cum an. 1910-1916 et 1919-1925 S. BENNENBROEK provinciam Neerlandicam O.F.M. regeret, impense promovit studia et varia apostolatus genera (preli, paroeciarum, missionum). Natus erat die 15 oct. 1864, vestitus in Ordine 3 oct. 1884, sacerdos effectus 22 mart. 1890, mortuus 27 sept. 1955. Cf. etiam necrologiam in *Acta O.F.M.* 74(1955) 301. De eius paroeciali officio in Oudewater vide *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr. Nederl.* 9(1957-58) 99-103. S. ST. A.

3333. - VAN GENUCHTEN Benvenutus, O.F.M., *Vier jaar achter prikkeldraad,* in *Neerl.Seraph.* 26(1956) 305-312. 376-391; etiam separate: Brummen, Centr. Bureau Derde Orde « De Rees », 1957. 24 cm., 28 pp.

Auctor enarrat quomodo die 23 aug. 1941 a militibus germanicis in vincula sit coniectus et quasnam vicissitudines in carceribus de Scheveningen, Amersfoort et Dachau sit perpessus usque ad libertatem mense maii 1945 feliciter obtentam.

Brevem notitiam de vita A. (natus erat die 10 febr. 1900, Ordinem ingressus 2 sept. 1919, sacerdos effectus 14 mart. 1926, mortuus 7 aug. 1956) habes in *Bijdr.Gesch.Prov.Minderbr.Nederl.* 9(1957-58) 107-109. S. ST. A.

3334. - *Conspectus der Minderbroeders van de Nederlandse provincie.* Weert 1955.

3335. - *Supplement op het Conspectus der Minderbroeders van de Nederlandse Provincie. 4 October 1954.* [s.n.t.] 23,5 cm., 40 pp.

Index alphabeticus sodalium O.F.M., cum uniuscuiusque officio et domicilio.

3336. - *Adresboek van de Nederlandse Minderbroeders-provincie en tevens Samenstelling van de huizen volgens de stand op 1 november 1956.* Bijlage *Neerlandia Seraphica.* [Alverna, Provincie-Drukkerij « Alverna », 1956]. 23,5 cm., 88 pp.

3337. - *Catalogus Fratrum Minorum S. Francisci Conventualium almae Provinciae Neerlandensis S. Willibrordi. Status diei 1 martii 1956.* [Urmond (L.), 1956]. 18,5 cm., 20 pp.

Haec provincia, die 4 oct. 1954 a Belgica S. Huberti separata, initio martii 1956 comprehendebat 10 conventus, 64 sacerdotes, 25 clericos, 5 fratres laicos. S. ST. A.

O.F.M.Cap.

3338. - GERLACH [VAN 'S-HERTOGENBOSCH], O.F.M.Cap., *De architectuur der Capucijnen,* in *Franc.Leven* 38(1955) 17-30. 47-53. 73-86. 110-120.

De architectura Capuccinorum peritus A. haec capita exponit: 1) examinatur quid legislatio O.F.M.Cap. de architectis et fabriceriis statuerit; additur etiam pretiosus conspectus architectorum ex Ordine nostro et aliorum qui pro nobis conventus vel ecclesias aedificarunt. 2) Normae quae circa ecclesias conventusque construenda hucusque viguerunt breviter memorantur, scil. de loco erigendo, ampliando, relinquendo, de situ, de modo et ratione structurae Capuccinorum propriis, de ecclesiae et conventus formis ac condicionibus. 3) Propria Capuccinorum norma et ratio aedificandi ulterius examinatur, exemplis etiam adductis aedificiorum nostrorum quae minime « more capuccino » facta sunt. 4-5) Planimetria et generalis exstructio conventus et ecclesiae illustrantur. Notandae sunt aedificandi descriptiones, imaginibus expressae, conventuum et ecclesiarum de Tervuren (1626-27), Aalst (ca. 1628), Mechelen (1633), Duinkerken (1638-41), Brussel (1651-53), Tienen (1671-79), Lugano (1653) necnon exemplum « germanicum » et « neerlandicum ». 6) Agitur de ornamentis ecclesiae capuccinae. Hoc tamen caput incompletum remansit. S. St. A.

3339. - *Kapuziner als Baugesellen. Ein Bericht von Kapuzinerklerikern aus der holländischen Provinz,* in *Bruder Franz* 9(1956) 150-151.

3340. - Cyril [van Terneuzen], O.F.M.Cap., *Het Pokrof-klooster te Voorburg,* in *Pokrof* (Voorburg) 1(1954) 5-7.

Ut centrum apostolatus Capuccinorum ritus byzantino-slavici die 10 apr. 1953 canonice erectus est conventus Pokrof de Voorburg. Cura enim et apostolatus inter profugos russicos a die 21 iun. 1950 commissa erant a S. Congregatione Orientali nostris Fratribus memorati ritus, qui etiam ab an. 1954 edunt ephemeridem bimensilem, nomine *Pokrof,* de Russia eiusdemque christiana fide. S. St. A.

3341. - *Pokrof. Tijdschrift over Rusland en zijn Christendom.* 3e Jaargang, N° 6. Nov./Dec. 1956. *Herdenkingsnummer.* [Voorburg, Oosteinde 100, 1956]. 25 cm., p.82-96, ill.

Viginti quinque annorum tempore elapso ex quo Capuccini provinciae Neerlandicae apostolatum in ritu byzantino-slavico aggressi sunt, breves notitiae vulgantur de variis formis quibus huiusmodi apostolatus propter temporum necessitates erat exercendus.

Fundator familiae O.F.M.Cap. ritus byzantino-slavici fuit Cyrillus (antea Gondulphus) a Terneuzen, qui iam commissarius generalis provinciae Varsaviensis et definitor generalis (1926) decreto diei 24 oct. 1931 ad ritum orientalem transiit et memoratum apostolatum in Polonia atque Estonia suscitavit ordinavitque. Hac de re ipse refert *Hoe ons Oosters werk begon vóór 25 jaar* (p.82-83). - Antiquus conventus O.F.M.Cap. de Lubieszów in prov. Varsaviensi an. 1934 restauratus est et Fratribus nostris ritus byzantino-slavici commissus una cum paroecia eiusdem ritus. Novitiatus pro Capuccinis ritus orientalis an. 1936 ibi canonice erectus est. Anno tamen 1939 belli furore conventus destructus est, Fratres expulsi sunt vel pro fidei confessione martyres occubuerunt (ita Cassianus a Bialaczów et Frater laicus Silvester), plures christifideles ob fidem romanam igne vivi cremati sunt. Idem Cyrillus haec enarrat: *Ons klooster van Loebjeszof* (84-88). - Methodius [antea Faustinus] ab Haarlem descripsit missionem et apostolatum apud dissi-

dentes ritus byzantino-slavici in Estonia, an. 1933 nostratibus concreditum: *Ons werk in Estland* (88-91). - Post bellum nostrates apostolatum ritus byzantino-slavici, in Polonia et Estonia impossibilem redditum, prosecuti sunt inter profugos orientales in Hollandia et Germania: MICHEAS [AB HELMOND], *De Capucijnen en het Slavisch werk in Nederland* (90-92); GABRIEL AB AALST, *Kampwerk onder Russen in Duitsland* (92-94); ZACHARIAS AB HAARLEM et METHODIUS AB HAARLEM, *Ons werk in München* (95-96). S. ST. A.

3342. - *Bij het gouden herdenkingsfeest van de stichting van kerk en klooster der Minderbroeders-Capucijnen te Rilland-Bath (Zuid-Beveland), 1905-1955*. [Tilburg, B. Van Eerd en Zonen, 1955]. 24 cm., 56 pp.

Quinquagesimo recurrente anno ex quo ecclesia et conventus de Rilland-Bath fundata sunt, S.H.A.M. ZOETMULDER principaliora facta gestaque solemniora recolit (p.5-25), H. VAN VELTHOVEN originem conventus illustrat, GERLACH A 'S-HERTOGENBOSCH, O.F.M.Cap., personam fundatoris, scil. ARCHANGELI A MACHAREN, historice describit.

Ab an. 1902 haec fundatio in regione protestantica Zelandiae parabatur, mense aprilis 1903 aedificia extrui coepta sunt, die 13 apr. 1904 ea Fratres occupaverunt, die 9 oct. 1905 domus religiosa canonice erecta est et clausura indicta. - Fundator conventus, P. ARCHANGELUS, natus erat in pago Macharen, die 4 nov. 1848, nomine Joannis VAN DE COOLWIJK. Ordinem ingressus (1866), professus (9 sept. 1867), sacerdotio auctus (23 dec. 1871), theologiam moralem docuit, dum an. 1882 primus superior novae provinciae Hollandicae SSmae Trinitatis efficitur. Quam provinciam rexit an. 1882-5, 1888-91, 1894-7, 1900-3. Primus guardianus fuit huius conventus an. 1904-9. Piissime obiit die 4 nov. 1911. S. ST. A.

3343. - PLACIDUS [VAN BOEKEL], O.F.M.Cap., *Pater Bernardien van Uden*, in *Franc.Standaard* 56(1954-55) 102-106.

Accuratae notitiae referuntur de condicionibus historicis in quibus provincia Neerlandica Capuccinorum prima medietate saec. XIX versabatur, et his praemissis opera aestimatur BERNARDINI AB UDEN, qui tum provinciae Belgicae cum Hollandicae restaurator fuit.

BERNARDINUS, in saeculo Joannes VAN DER VOORT, natus erat die 14 sept. 1815. Studiis theologicis Lovanii peractis, iam sacerdos habitum capuccinum induit in conventu de Velp die 17 sept. 1841. Custodiam Hollando-Belgicam ab initio (30 sept. 1845) gubernavit, varios conventus erexit vel restauravit (Handel 1848, Edingen 1850, Brussel 1852, Hazebrouck 1853, Pantasaph in Anglia 1852, Werne in Germania 1850), missionarios ad Curaçao et Indiam Neerlandicam Orientalem misit. Aegrotorum quibus inserviebat morbo correptus die 25 nov. 1854 praemature obiit. S. ST. A.

3344. - GERLACH [VAN 'S-HERTOGENBOSCH], O.F.M.Cap., *Pater Petrus van Hooge Zwaluwe (1810-1881)*, in *Franc.Leven* 40(1957) 5-13. 68-75.

Inter excellentiores Fratres, qui in difficilibus adiunctis historicis fundamenta iecerunt provinciarum Hollandicae et Belgicae condendarum, numeratur PETRUS A HOOGE ZWALUWE, in saeculo Jacobus Josephus VAN OORSCHOT (natus 24 aug. 1810, habitum capuccinum indutus 20 maii 1934, sacerdos effectus 24 sept. 1836), qui plura explevit munera in regimine Fratrum, de conventu in Handel construendo optime meruit et Fratres Paenitentes de Boekel ut magister spiritualis sapientissime

diu gubernavit. Obiit in conventu Antverpensi die 3 dec. 1881. Accuratissimae de eo hic referuntur notitiae. S. St. A.

3345. - Gerlach [van 's-Hertogenbosch], O.F.M.Cap., *Pater Benedictus van Asten † 1900, J.A. van den Dries,* in *Franc.Leven* 40(1957) 178-184; 41(1958) 16-21. 47-52. 82-87.

Multae accuratae notitiae evulgantur de familia et vita Benedicti ab Asten, qui fere per dimidium saeculum in regimine provinciae Neerlandicae ut guardianus, definitor, provincialis (1861-1864 et 1876-1879) vel custos fuit occupatus.

Ex familia de arte medicina bene merita natus erat die 10 aug. 1826, nomine Joannis Adriani van den Dries. Ordinem ingressus est die 25 sept. 1846, sacerdotio vero auctus die 1 iun. 1851. Pie obiit in conventu de Handel die 13 iul. 1900. - Haec dissertatio multas notitias continet quae ad cognoscendam provinciam Hollando-Belgicam (1857-1882) eiusque divisionem in duas, Belgicam scil. et Hollandicam, an. 1882 effectam melius aestimandam haud parum conferunt. S. St. A.

3346. - Gerlach [van 's-Hertogenbosch], O.F.M.Cap., *Pater Gerardus van Nijmegen † 24 Juni 1911,* in *Franc.Leven* 40(1957) 105-112.

Omnes fere notitias quas invenire potuit de familia et vita Gerardi a Nijmegen peritus A. in summam redegit. Pluries guardinatus munere functus, Gerardus nomen sibi acquisivit ut moderator exercitiorum spiritualium. Natus erat die 12 apr. 1849 nomine Guilelmi Stephani Stevens. Ordinem ingressus die 9 sept. 1866, sacerdotio auctus est die 23 dec. 1871. Obdormivit in Domino die 24 iun. 1911. S. St. A.

3347. - *Mgr. Pacificus Bos van Uden † 21 Maart 1937,* in *Uni Trinoque* 11(1954-57) 85-91. 154-157. 184-188. 220-228. 285-289. 347-350. 381-387. 405-413. 442-452. 507-513.

Accurate copioseque exponitur vita Pacifici Bos, episcopi titularis de Capitolias et vicarius Apostolicus de Pontianak. Pretiosae quoque notitiae referuntur de condicionibus historicis provinciae Hollandicae exeunte saec. XIX et ineunte saec. XX necnon de evolutione missionis in Borneo.

Pacificus, in saeculo Joannes vocatus, in pago Uden die 9 sept. 1864 natus erat. Habitum capuccinum induit die 22 sept. 1883, sacerdotio auctus est die 21 sept. 1889. In seminario seraphico magister (1890-1892) et theologiae et philosophiae lector (1892-1900), guardianus et minister provincialis effectus est (1903). Quo fungens officio missionem de Borneo accepit, quam ut primus praefectus Apostolicus (10 apr. 1905) et vicarius Apostolicus (14 mart. 1918; ep. consecratus 17 nov. 1918) usque ad dimissionem (7 mart. 1934) sapientissime gubernavit. Pie mortuus est in Pontianak die 21 mart. 1937. S. St. A.

3348. - *Pater Pancratius van Strijp † 30 Jan. 1945,* in *Uni Trinoque* 11(1954-57) 81-84.

Prosequitur vita huius sodalis O.F.M.Cap. (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2710) pro annis 1911-1917. Vide etiam p.19 de inopportunitate processus informativi aperiendi.

3349. - [GENTILIS VAN ASTEN, O.F.M.Cap.], *Een leven van blijheid en goedheid. Br. Nicolaas van Oosterhout, Kapucijn.* 's-Hertogenbosch, Kapucijnenklooster, 1957. 19 cm., 39 pp., ill.

Vivide enarratur vita fratris NICOLAI AB OOSTERHOUT, qui per 50 annos et amplius ianitoris officium in conventu de 's-Hertogenbosch summa caritate ac prudentia explevit. Natus erat die 18 sept. 1871, nomine Henrici Josephi HUYBEN; Ordinem ingressus die 3 oct. 1893, pie in Domino exspiravit die 9 iun. 1956. S. ST. A.

23. - *Honduras*

3350. - *Viaje de Fray Alonso Ponce, Comisario General de la Orden de San Francisco a Honduras, 1586*, in *Rev.Arch.Bibl.Nac.* (Tegucigalpa) 23(1954) 103-109.

Iterum typis editur relatio Alfonsi PONCE, commissarii generalis O.F.M.Obs. in Honduras, de suis itineribus per Nicaragua, Costa Rica et Honduras an. 1584-1586. Haec relatio vulgata iam fuerat in *Colección de documentos inéditos para la historia de España*, tom. 57 (Madrid 1872). I. V.

24. - *India*

3351. - ANTONY [OF AMRITSAR], O.F.M.Cap., *Franciscan Leaven in India.* Quilon, Assisi Press, 1955. 215 cm., [IV]-34 pp.

Viginti et septem recensentur familiae franciscales e primo, secundo et tertio Ordine regulari, quae domos religiosas in India habent. De singulis exhibentur brevissima notitia historica, status localis et personalis et actuositates. I. V.

3352. - DIJKSTRA Oswald, O.F.M., *Ontstaan en groei van ons Commissariaat van St. Thomas. Indië-Pakistan*, in *Neerl.Seraph.* 24(1954) 249-261.

Conspectus originis et progressionis Commissariatus S. Thomae Fratribus Minoribus Hollandiae concrediti, qui comprehendit missiones O.F.M. in India, Pakistan, Goa et Ceylon. Jesuitae hispanici die 22 iul. 1935 has partes nostratibus concesserunt. S. ST. A.

3353. - *St. Anthony's High School. Monte Guirim. Our annual 1955-1956.* Cidade de Goa, Tipografia Fernandes, 1956. 25 cm., 86 pp., tab.

Cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2715.

3354. - *Silver Jubilee Souvenir. St. Anthony's Friary, Quilon, 1932-1957.* (For Private Circulation Only). Quilon. Assisi Press, 1957. 22 cm., 40 pp., ill.

25. - *Italia*

Generalia

3355. - BERLUTTI Giorgio, *Per un'Italia nuova.* Prefazione del Cardinale Giacomo LERCARO, Arcivescovo di Bologna. (Piccola Biblioteca Omnibus, 3). [Bologna], ABES Editrice, [1956]. 18 cm., 111 pp.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 27(1957) 228.

3356. - BONAVENTURA DA GANGI, O.F.M.Cap., *Gli ecclesiastici in Italia.* (Collana Pastorale III - Regimen - 5). [Alba (Cuneo)], Edizioni Paoline, [1958]. 21 cm., 516 pp.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 436s.

3357. - NOLTHENIUS Hélène, *Duecento. Zwerftocht door Italië's late middeleeuwen.* Derde druk. Utrecht/Antwerpen, Uitgeverij Het Spectrum, [1954]. 18 cm., 273 pp. 16 tab., 1 tab. geogr.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 25(1955) 428.

3358. - PETROCCHI Massimo, *Esorcismi e magia nell'Italia del Cinquecento e del Seicento.* Napoli, Libreria Scientifica Editrice, 1957. 19,5 cm., 53 pp.

Ex festinanti lectione operum Hieronymi MENGHI de Viadana, O.F.M.Obs. (1529-1609), *Compendio dell'arte essorcistica et possibilità delle mirabili et stupende operationi delli demoni et de' maleficij,* Bologna 1576, et Candidi BROGNOLO de Sarnico (Bergamo), O.F.M.Ref. (1607-1677), *Manuale exorcistarum et parochorum,* Bergomi 1651 — quae a S. Officio reprobata fuere an. 1704 et 1725, eo quod formulas exorcisticas ab Ecclesia minime probatas vulgarent — A. quasdam sententias colligit ex quibus ipsorum mens resultat. Alios quoque innuit auctores, qui idem sentiebant et in eandem ecclesiasticam reprobationem ineunte saec. XVIII inciderunt, inter quos adnumerantur: Valerius POLIDORI de Padova, O.F.M.Conv., *Practica exorcistarum,* Patavii 1582; Alexander ALBERTINO de Rocca Contrada, O.F.M.Obs., *Malleus daemonum sive quatuor experimentatissimi exorcismi ex Evangeliis collecti,* Mediolani 1624; FRANCISCUS MARIA CAPELLI A BOLOGNA, O.F.M.Cap. (1602-1688), *Circulus aureus,* Bononiae 1650.

Etenim extra dubium est praefatos auctores tunc vigentem doctrinam circa exorcismos tenuisse, quapropter tantum saec. XVIII ipsorum opera reprobata fuere. Convenienter igitur A. ipsorum sententiam perpendere debuerat in contextu ceterorum operum tum praefatorum scriptorum cum aliorum, ne ridiculi plus aequo viderentur. M. A.

3359. - [DÖRRER Anton, ed.], *Tiroler Umgangsspiele. Ordnungen und Sprechtexte der Bozner Fronleichnamsspiele und verwandter Figuralprozessionen vom Ausgang des Mittelalters bis zum Abstieg des Aufgeklärten Absolutismus,* gesammelt, eingeleitet und mit besonderer Unterstützung der Deutschen Forschungsgemeinschaft ediert von An-

ton DÖRRER (Schlern-Schriften, 160). Innsbruck, Universitätsverlag Wagner, 1957. 24 cm., XVI-568 pp., 40 tab., 1 tab. geogr., 10 ill.

Nomine *Umgangsspiele* veniunt repraesentationes scaenicae ex historia sacra vel Sanctorum desumptae, quae ad populi aedificationem processionibus ecclesiasticis inde a medio aevo exeunte inseri consueverunt. Eiusmodi consuetudo summopere evoluta erat Bulsani. Ludorum sacrorum textus A. hoc opere memorando edit et scite commentatur.

Peculiarem attentionem A. dirigit ad processionem Corporis Domini, sed minime praetermittit repraesentationes in processione feriae VI Passionis et Mortis Domini usitatas, ad quarum ortum et evolutionem sodales capuccini, et speciatim prov. Tirolensis moderator, SERAPHINUS KOFLER A BRUNECK, O.F.M.Cap. (1576-5 aug. 1665), maxime contribuerunt (cf. p.358-543. 563*a*). Loci qui actuositatem aliarum familiarum franciscalium spectant, indicibus facile reperiuntur. Pro ceteris rebus tractatis cf. *Zschr.Kath.Theol.* 80(1958) 480. - De similibus usibus in Hebdomada Sancta evolutis vide etiam N. GRASS (ed.), *Ostern in Tirol* (Schlern-Schriften, 169), Innsbruck 1957, e.g. 68ss (de processione paenitentiali), 181ss et 247s (de *Castris doloris*).

Quod sanctuaria mariana in prov. O.F.M.Cap. Brixinensis sita attinet, cf. sequentes commentariolos: MORODER Friedrich, *Gnadenstätten «Maria Hilf» in Südtirol. (Zum Feste «Maria, Hilfe der Christen» am 24. Mai)*, in *St.Antoniusbl.* 21(1954) 145-148 (miraculosa imago B.M.V. sub titulo Auxilium Christianorum in conventu de Lana); THEOBALD [VON OBERRASEN], O.F.M.Cap., *Gnadenbild der Gottesmutter bei den Kapuzinern in Neumarkt. (Zum Fest der feierlichen Erhebung und Prozession am 9. Mai)*, *ibid.*, 148-149 (statua B.M.V. Reginae in ecclesia conventus de Egna/Neumarkt). O. R.

3360. - CANTONI Geremia, O.F.M., *Un evento storico. La grande Missione cittadina di Milano e la partecipazione dei Frati Minori*, in *Vita Min.* 28(1957) 181-185.

Huic magnae missioni populari praedicandae an. 1957 advocati sunt 234 sodales franciscales ex familiis O.F.M. et O.F.M.Cap. M. A.

3361. - *Cronaca delle celebrazioni mariane nel centenario dell'Immacolata*, in *Ven.Franc.* 22(1955) 35-71.

Auctores anonymi referunt minutatim de celebrationibus religiosis Anni Mariani in provinciis franciscanis Venetiarum, scil. in prov. S. Antonii O.F.M. (35-51) Tridentina S. Vigilii O.F.M. (51-53), Patavina S. Antonii O.F.M.Conv. (54-62), Venetiana O.F.M.Cap. (62-69). Notetur conspectus sanctuariorum Venetiarum Franciscalibus concreditorum. O. R.

3362. - DI STOLFI Liberato, O.F.M., *Ricordi francescani di Cortona*, in *Frate Franc.* 24(1957) 14-18.

Brevis mentio fit de variis locis franciscanis oppidi Cortona, scil.: 1) de vetustissimo conventu Le Celle, quem post varias vicissitudines an. 1537 dono acceperunt Minores Capuccini; 2) de templo S. Francisci an. 1245-1254 a fratre ELIA erecto; 3) de basilica S. Margaritae, quam custodiunt sodales ex O.F.M., ac tandem 4) de variis monasteriis Clarissarum, quae ibidem constiterunt inde ab an. 1225. M. A.

3363. - BRION Marcel, *L'Ombrie*. Couverture d'Yves BRAYER. Ouvrage orné de 162 héliogravures. (Collection « Les Beaux Pays », 134). [Paris], Arthaud, [1956]. 23 cm., 116+180 pp. cum tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 27(1957) 330s.

3364. - MASSERON Alexandre, *Assise. Livre d'art et guide*. Ill. de 32 h.-t. Paris, Éditions Franciscaines, 1955. 19 cm., 224 pp., tab.

Cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.237.

3365. - CAVANNA Nicola, O.F.M., *Assisi e dintorni*. Edizione terza - economica - corretta ed ampliata dal P. Michelangelo BACHECA. S. Maria degli Angeli-Assisi, Edizioni Porziuncola, [1953]. 19,5 cm., 126 pp., ill.

Opus in *Coll.Franc.* 9(1939) 131s recensitum fuit, cum secundo in lucem prodiit an. 1935. Simul cum hac tertia editione, alia typis edita est cum eodem paginarum numero sed adiunctis quamplurimis tabulis. Ed. vero ultilitatem cepit ex historicis elucubrationibus, quae interea in lucem prodierant.

Insuper memoranda sunt opuscula: BIZZARRI Mario, *Guida di Assisi e dintorni*. Perugia, Tip. G. Donnini - Assisi, U. Rossi Editore, 1954. In-16°, 86 pp., ill., necnon IACOVELLI Anacleto, O.F.M.Conv., *Visitiamo Assisi*. 9 ediz. Assisi, Casa Editrice Francescana, 1954. In-12°, 95 pp., ill. Prior opelli M. BIZZARRI editio recensita est in *Bibliog.Franc.* X, n.364; haec altera vero in *Misc.Franc.* 55(1955) 437s, ubi mentio quoque fit de Anacleti IACOVELLI opusculo, quod ex eadem assisana officina typographica in lucem secundo prodiit etiam anglice et germanice, gallice et hispanice: *Visiting Assisi*. Assisi 1954, 83 pp.; *Besuchen wir Assisi*. Assisi 1955, 100 pp.; *Visitons Assise*. Assisi 1955, 83 pp.; *Visitemos Asís*. Assisi 1955, 91 pp., - Eodem consilio assisana civitas descripta fuit in: *Assise. Images d'une ville*. Photographies de Charles JUD. Commentaire et textes par Jean KRÖMLER. Avant-propos de Reinhold SCHNEIDER. Adaptation française par Eric E. THILO. Fribourg (Suisse) - Paris, Éditions Saint-Paul, [1954]. 21 cm., [15] pp., tab. et ill.; *Assisi. Bilder einer Stadt*. Photographien von Karl JUD. Geleitwort und Textauswahl von Dr. Hans KRÖMLER. Vorspruch von Reinhold SCHNEIDER. Zurich-Stuttgart, Aldus Manutiusverlag, 1954. 21 cm., 15 pp., 90 tab.; PINTO Mario, *Città alta. Ricordo di Assisi*. Città di Castello, Soc. Tip. Editrice « L. da Vinci », 1954[?]; WACHOSWSKY Bernhard, *Im heiligen Ländchen des hl. Franz von Assisi*, in *Sanctificatio nostra* 20(1955) 460-466; DIENER Gangolf, O.F.M., *Umbria, the homeland of St. Francis*. Translated by Mark HEGENER, O.F.M. Chicago, Franciscan Herald Press, 1956. [n.p.]; URBANUS [VAN IZEGEM], O.F.M.Cap., *Op zoek naar Sint Franciscus*. Brugge, Uitgeverij « Franciskaanse Standaard », Maagdenstraat 15, [1956]. 18 cm., 83 pp.; MAJARELLI Stanislao, O.F.M., *Assisi. Itinerario francescano*. [II edizione rinnovata]. Assisi, Edizioni Porziuncola, 1956. 12 cm., 64 pp., ill., ill. Hoc opusculum iisdem paginis ac imaginibus coloratis etiam hispanice prodiit: *Asís. Itinerario franciscano*. Assisi, Ediciones Portiuncula, 1957; HÉGO Gérald, O.F.M., *Visage d'Assise*, in *Cah.Vie Franc.* n.15(1957) 142-147; EHRENFRIED BREMS [VON ZIEGLHOF], O.F.M.Cap., « *Was gibt es Neues von Gott?* ». *Ein Pilgerbericht*, in *Altött.Franz.Blatt* 58(1957) 5-38; BONNMANN Ottokar, O.F.M., *Assisi*, in *Lex.Theol.Kirche* ²I, Freiburg i. Br. 1957, 944s.
M. A.

3366. - BACHECA Michelangelo, O.F.M., *La cripta triastila di San Benedetto al Subasio*, in *Atti Accademia Properziana del Subasio-Assisi* s.5 4(1956) 3-44.

Apte describitur vetustissimum monasterium O.S.B. in Monte Su-

basio (prope Assisium), quale conspicimus post excavationes et refectionem inde ab an. 1949 ibidem factas. Etenim ab eiusdem monasterii abbate S. FRANCISCUS Portiunculam gratiose accepit. M. A.

3367. - MACCHIONI Francesco, *Storia civile e religiosa della città di Bagnoregio dai tempi antichi sino all'anno 1503*. Viterbo, Agnesotti, [1956]. 24,5 cm., 620 pp., tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 437s.

3368. - FABIANI Giuseppe, *Ascoli nel Cinquecento*. Con numerose illustrazioni e appendice documentaria. Vol. I. (Collana di Pubblicazioni Storiche Ascolane, 10). Ascoli Piceno, Società Tipolitografica Editrice, 1957. 24,5 cm., 430 pp., ill.

Hoc volumine, cuius amplam recensionem invenies in *Misc.Franc.* 60(1960) 504-506, A. describit urbis Ascoli adspectum, religiosam vitam, civiles militaresque eventus saec. XVI ac tandem necessitudinem inter SIXTUM V et asculanam civitatem.

Ad franciscanam historiam quod attinet, notatu digna sunt quae A. sedulus ex urbis tabulariis in lucem profert de Minoribus Capuccinis et S. SERAPHINO A MONTEGRANARO (132-135), de Conventualibus, Felice PERETTI (SIXTO V) et eorum generali capitulo in Ascoli celebrato an. 1587 (325-386); item plura proferuntur de S. Francisci templo, in quo sedes erat sodalitati Corporis Christi, de Monte Pietatis ac de quadragesimali praedicatione, quam celebriores franciscales oratores ibidem obibant. M. A.

3369. - FABIANI Giuseppe, *Predicatori in Ascoli nel Cinquecento*, in *Stud.Picena* 23(1955) 149-155.

Series praedicatorum recensetur, qui verbum Dei saec. XVI dixerunt in ecclesia cathedrali et in S. Francisci templo, in quo tantum contionatores ex Ordine minoritico vocati sunt. Interea non nihil de spirituali fructu ab ipsis promoto innuitur. M. A.

3370. - SCANDONE Francesco, *Documenti per la storia dei Comuni dell'Irpinia*. Volume primo: *La regione meridionale del Terminio*. Avellino, Amministrazione Provinciale, 1956. 24 cm., XI-553 pp.

Plura documenta, ex iis quae pertinent ad historiam civitatum exsistentium in Alta Valle del Calore, sunt de viris locisque franciscanis, scil. de Conventualibus (16. 74. 80. 95. 152. 160), Observantibus (468 et 471), Reformatis (71. 90. 98) et Capuccinis (294. 298-300) 319. 344). M. A.

3371. - [FORTINI Arnaldo], *Per una settimana francescana pugliese. (Autunno 1955)*. [Assisi, La Compagnia dei Cavalieri di Satriano, 1954]. 24 cm., 18 pp.

Auspicia faciens pro celebranda quadam in honorem S. FRANCISCI hebdomade in Apulia (praesertim in Monte Sant'Angelo et Bari) autumno an. 1955, A. retexit historiam sodalitatis militum de Satriano, ab ipso iterum institutae an. 1923, eiusdem statuta interdum exscribens. M. A.

3372. - BALDUCCI Antonio, *L'Immacolata nelle diocesi di Acerno e Salerno.* Salerno, Seminario, 1954. 25 cm., 95 pp.

Inter viros, qui Immaculatae Conceptionis cultum in dioecesibus Acerno et Salerno promoverunt, praecipuo loco adnumeratur LEONARDUS ROSSI DE GIFFONI († 1413), qui an. 1373 electus est minister generalis O.Min. et an. 1408 cardinalis creatus est a Gregorio XII; an. 1389 ipse unus fuit ex iudicibus delegatis ad dirimendam controversiam de Immaculata Conceptione agitatam inter universitatem Parisiensem et JOANNEM DE MONTSON, O.P. Insuper excelluit ANTONIUS BONITO DE CUCCARO, O.Min. († 1510), episcopus Acernensis inde ab an. 1494, et JOANNES SERRANO DE ALCAZAR, O.F.M.Obs., episcopus item Acernensis ab an. 1613 († 1637), qui binos ediderunt tractatus in defensionem Immaculatae Conceptionis. Tandem memoratur anonymus quidam sodalis ex O.F.M.Cap. conventus oppidi Solofra, qui altera parte saec. XVIII tractatum dogmaticum (hucusque minime editum et asservatum in Salerno, *Bibl.Provinciale O.F.M.Cap.*) in defensionem eiusdem privilegii dictavit. M. A.

3373. - RUSSO Francesco, M.S.C., *Scritti storici calabresi.* Napoli, C.A.M., 1957. 24 cm., 458 pp.

In hoc collecticio opere A. plura de re franciscana (an. 1934-1949 praesertim in *Misc.Franc.* publici iuris facta) iterum in lucem profert. Agitur vero de S. FRANCISCO et Minoritis in litteratura joachimita, de martyribus in Ceuta necatis an. 1227, de minoritica Calabriae provincia a Septem Martyribus nuncupata, de ven. ANTONIO PONTIERI AB OLIVADI, O.F.M.Cap., ac tandem de conventu S. Francisci et studiis Minorum Conventualium in oppido Castrovillari. Quae omnia recensita fuere in *Coll.Franc.* 7(1937) 315s. 655; 12(1942) 304; *Bibliog.Franc.* VI, n.357s; VII, n.685; VIII, n.1412; IX, n.1186. M. A.

3374. - MARIANI Ludovico, O.F.M., *Sicilia francescana,* in *Sicilia Seraf.* 3(1957) n.1, 5-8; n.2, 11-15; n.3, 11-14; n.4, 7-10; n.5, 7-10; n.6-7, 9-12; n.8-9, 7-11; n.10, 9-12; n.11, 9-12; n.12, 8-10.

In ipsa praesentia adsunt in Sicilia 120 conventus franciscani (O.F.M.Conv., O.F.M., O.F.M.Cap., O.S.Cl., T.O.R.) ac 40 domus congregationum Sororum franciscalium. A. vero concinna oratione atque hoc ordine de ipsorum Franciscalium praesentia disserit in urbe Palermo, cuius describit conventum de Baida et S. Mariae de Jesu, ambos O.F.M., S. Francisci, O.F.M.Conv., S. Mariae de Angelis, O.F.M., Nostra Signora della Misericordia (dictum quoque a S. Anna), T.O.R., S. Antonii Patavini, O.F.M., S. Mariae de Pace, O.F.M.Cap.; quibus accensendi sunt moderniores conventus de Villagrazia et delle Stimmate, ambo O.F.M., ac tandem conventus O.F.M. de Terra Sancta.

Postremo vero loco A. scribit de conventibus S. Mariae de Jesu, O.F.M., et S. Francisci all'Immacolata, O.F.M.Conv., in urbe Catania exsurgentibus. Historicae vero notitiae, quae a locorum fundatione ad nostra usque tempora pertenduntur, quamplurimis figuris illustrantur. M. A.

3375. - MARIANI Ludovico, O.F.M., *Santuari francescani di Sicilia*, in *Sicilia Seraf.* 2(1956) n.2, 14-16; n.3, 13-15; n.4, 13-15.

Quaedam innuuntur de templis B.V. Mariae in oppidis: 1) Caltagirone, ubi in ecclesia O.F.M., dicta S. Maria di Gesù, fidelium venerationi patet statua lignea confecta ab Andrea GAGINI, quae an. 1840 aureo diademate redimita est; 2) Gibilmanna, ubi iuxta conventum O.F.M.Cap. celeberrima statua lignea B.V. Mariae magna totius populi veneratione honoratur; ipsa coronata fuit die 17 aug. 1760 decreto Capituli Vaticani; 3) Calvaruso, ubi exstat sanctuarium dictum Ecce Homo, sic appellatum ex famosa statua lignea an. 1634 sculpta ab HUMILE DE PETRALIA, O.F.M.Ref. († 1639); ibidem, post discessum sodalium O.F.M. Ref. (an. 1870), tandem constiterunt (an. 1905) Fratres ex T.O.R.

Sanctuarium vero S. Mariae de Dajna, O.F.M.Conv., in oppido Marineo, descripsit TUZZOLINO Giuseppe, *Santuari francescani di Sicilia. La Madonna della Dajna*, in *Sicilia Seraf.* 2(1956) n.5, 15s. - De quibus vero marianis sanctuariis tractaverat idem MARIANI Ludovico, *Santuari mariani di Sicilia*. Portici, Scuola Tipografica Figli del Popolo, 1954. 21 cm., 365 pp. M. A.

3376. - MOGAVERO FINA Antonio, *Luci francescane a Castelbuono*, in *Sicilia Seraf.* 3(1957) n.2, 17s.

In oppido Castelbuono in Sicilia Minoritae sedem fixerunt an. 1317. Multiplicatis vero franciscalis Ordinis familiis, illuc perrexerunt an. 1577 Capuccini et an. 1588 Observantes. De ecclesia vero O.F.M.Conventualium, S. Francisco dicata, quam ca. an. 1741-1751 a fundamentis erexit Antonius Maria GUARNIERI, O.F.M.Conv., idem A. scripsit: *Chiese e conventi francescani di Sicilia. La chiesa di S. Francesco d'Assisi in Castelbuono*, in *Sicilia Seraf.* 2(1956) n.11, 25s. Conventuales vero, sicut et Observantes, a sua sede pulsi fuere an. 1866; neque illuc redire adhuc quiverunt. M. A.

3377. - PIRAS G., *I santi venerati in Sardegna nella storia e nella leggenda*. Cagliari, Scuola Tip. Francescana, 1957. In-8°, 116 pp.

3378. - STICCO Maria, *Il Beato Giovanni Colombini e le sue lettere*, in *Vita Pens.* 38(1955) 443-450.

Motus spiritualis a B. JOANNE COLOMBINI (1304-1367) promotus, favore quodam exceptus fuit ab ipsis Minoritis, et virtute paupertatis re vera franciscalis ac devotione erga Nomen Jesu praefulsit. At A. describit quoque ea, in quibus idem JOANNES aliter ac S. FRANCISCUS eiusque asseclae se gessit. Etenim JOANNES turmatim ac fere tumultuose cum suis incedebat (FRANCISCUS vero binos fratres ad praedicandum miserat); de creaturis parum vel nil curavit (ideoque poetico FRANCISCI afflatu caruit); pietatem coluit nimis ac fere unice affectivam sine competenti speculatione theologica, uti e contra factum est inde ab initio penes Franciscales; commercio epistolari ac familiaritate maxima cum monialibus, sanctissime quidem, ipse usus est: quod FRANCISCUS sedulus vitavit ac ne Minoritae facerent gravissime edixit. M. A.

3379. - Di Stolfi Liberato, O.F.M., *Torquato Tasso e i Francescani*, in *Frate Franc.* 24(1957) 55-61.

Torquatus Tasso († 1595) sodalis ex T.O.F. minime exstitit, at amicitia et epistolari commercio iunctus fuit pluribus Minoritis, inter quos praestant Augustinus Righini, O.F.M.Conv. († 1583), Franciscus Panigarola, O.F.M.Obs. († 1594) et Marcus a Ferrara, O.F.M.Cap., qui magna caritate illum, scrupulis pressum, solatus est. A. vero plura parva carmina refert ab ipso Torquato dictata in laudem S. Francisci, S. Antonii, S. Clarae ac praefatorum Augustini Righini et Francisci Panigarola. M. A.

3380. - Bruers Antonio, *Vico cattolico e francescano*, in *Frate Franc.* 21(1954) 67-73.

Quod Joannis Baptistae Vico franciscanismum attinet, A. illum ostendit magna amicitia usum fuisse cum pluribus Minoritis, inter quos eminent Aloisius Lucia et Carolus Lodoli, ambo ex O.F.M.Obs., et Capuccini Joannes Chrysostomus a Bologna, Michael Angelus a Reggio, Bernardus Maria Giacchi a Napoli († 1744) et Antonius Maria a Palazzuolo, qui eidem Vico morienti adstitit. Plures Franciscales opus ipsius Vico maximum, *Scientia Nuova* inscriptum, laudarunt. Quin immo idem Vico hoc opus dictavit duce Joanne Duns Scoto. M. A.

3381. - Di Stolfi Liberato, O.F.M., *Riflessi francescani su A. Rosmini*, in *Frate Franc.* 22(1955) 154-159.

Argumenta proferuntur, quae habitudinem A. Rosmini († 1 iul. 1855) patefaciunt ad Ordinem franciscalem. In primis recolitur quod unus consanguineus, scil. Ambrosius Rosmini († 1753), habitum seraphicum induerat; ceterum ipse Servus Dei sodalibus tertiariis cooptatur an. 1838 et insuper eiusdem Institutum litteris filiationis Ordini Capuccinorum aggregatur; praeterea morem gerebat in coenobiis franciscanis hospitari, v.g. an. 1828 Romae apud Minores Conventuales XII Apostolorum et an. 1849 Neapoli apud Minores Capuccinos (S. Eframo Vecchio); tandem notae significantur quae vitam spiritualem A. Rosmini cum spiritualitate franciscana quodammodo connectunt. M. P.

3382. - *A Mons. Michele Faloci Pulignani nel primo centenario della nascita, 1856 - Foligno - 1956.* Numero unico edito a cura del Comitato Cittadino per le onoranze civili. Foligno, Poligrafica F. Salvati, 1956. 31,5 cm., 43 pp., tab.

Festivo hoc opusculo curriculum vitae ac bona merita Michaelis Faloci-Pulignani recensentur erga Fulginatensem civitatem, Ecclesiam ac christianam franciscanamque rempublicam (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2761); quibus accedit elenchus eiusdem scriptorum separatim, i.e. in forma libri, in lucem editorum (33-40). M. A.

3383. - DAVID DE TORRALBA, O.F.M.Cap., *Pio XII, Pontífice del Franciscanismo,* in *Reflejos* (León), n.17(1956) 53-66.

Ostenditur veluti florilegium excerptum ex documentis PII XII, quae vitam franciscanam quoquo modo attingunt, additis levibus commentariis. Magni fit sermo, quem die 1 iul. an. 1956 habuit ad sodales tertiarios; et deinde per ordinem excerpuntur selectae sententiae ex documentis et epistolis ad Fratres Minores, Conventuales et Capuccinos, necnon ad sanctimoniales Secundi Ordinis et ad sodales Tertii Ordinis. Fragmenta sermone hispanico proferuntur, et loci bibliographici, ex quibus depromuntur, minime significantur. M. P.

O.Min./O.F.M. - eventus et loci

3384. - RENZI Serafino, O.F.M., *Verbale del convegno dei ministri provinciali dei Frati Minori d'Italia, tenuto a Milano (conv. S. Angelo) dal 14 al 17 aprile 1955,* in *Vita Min.* 27(1955) 144-148.

Huic conventui interfuerunt 20 ministri provinciarum Italiae O. F.M. praesidente Alfredo POLIDORI. Quamplurima vero auspicata sunt circa spiritualia religiosorum exercitia, conventus recessus, institutionem clericorum ac laicorum, paroeciarum Ordini concreditarum curam, etc. M. A.

3385. - BERRA Luigi, *I francescani sul Belvedere di Mondovì,* in *Boll.Soc.Stud.Stor.Archeol.Artist.Prov.Cuneo* n.s. 39-40(1957-58) 207-214.

Auctor describit transitum Fratrum Minorum ad ecclesiam S. Andreae, typis edens eiusdem translationis instrumentum. Imparem hanc notitiam accepimus ex *Riv.Stor.Chiesa Italia* 13(1959) 149. M. A.

3386. - VIGLIANO Carlo, *Cinque secoli di storia di una compagnia di penitenti. L'Arciconfraternita di S. Bernardino.* Vercelli, Tip. Ed. « La Sesia », 1955. In-8°, 141 pp., ill.

3387. - MOSCONI Anacleto, O.F.M., *S. Francesco a Varese. Note di francescanesimo di ieri e di oggi.* Varese, La Tipografica, [1956]. 18,5 cm., 109 pp., ill.

Plures Franciscalium domus in urbe Varese saeculorum decursu erectae sunt, scil. conventus S. Francisci O.Min. an. 1224, ac an. 1468 Ss. Annuntiatae O.F.M.Obs., quem an. 1599 Minores Reformati acceperunt; Capuccini vero manserunt prius apud ecclesiam Pietatis (ab an. 1562) ac dein, inde ab an. 1689, in conventu S. Bartholomaei; moniales quoque ibidem adfuerunt penes ecclesiam S. Antonii, inde ab an. 1499 sub Regula S. Clarae. Ex quibus autem domibus saec. XVIII ad finem vertente vel ineunte saec. XIX lege civili expulsi sunt. Illuc vero tandem redire quiverunt sodales O.F.M. (an. 1938) et O.F.M.Cap. (1939).

In altera opusculi parte (59-100) A. breviter retexit biographiam quorundam sodalium Varese ortorum, scil.: B. CHRISTOPHORI PICCINELLI († 26 sept. 1491), propagatoris Observantiae in Austria, Bohemia et Polonia, Gasparis DAVERIO, O.F.M.

Ref. (1584-1611), martyris in urbe Praga, Caroli Francisci FRAIDA, O.F.M.Ref. († 1712), episcopi Amerini, Samuelis MARZORATI, O.F.M.Ref. († 3 febr. 1716), martyris in Aethiopia, Paschalis FRASCONI, O.F.M.Ref. (1706-1791), ministri generalis, et Bonaventurae CARCANO, O.F.M. (1868-1926), qui plurimum adlaboravit pro restaurandis neapolitanis monasterio et ecclesia S. Clarae. M. A.

3388. - MASTALLI Arsenio, *Il convento degli Zoccolanti e il Crocifisso di Castello su Lecco*, in *Memor.Stor.Dioc.Milano* 1(1954) 169-201.

Hic conventus O.F.M.Obs., cuius historia retexitur, fundatus est an. 1474 ac tandem dirutus an. 1936.

3389. - GAVIRAGHI Carlo, *La « regola » della confraternita di S. Bernardino o del Gonfalone di Monza*, in *Mem.Stor.Dioc.Milano* 4(1957) 247-278.

Ex *Riv.Stor.Chiesa Italia* 12(1958) 464 colligimus hic enarrari historiam eiusdem sodalitatis ac simul in lucem edi textum regulae an. 1533, ex ms. asservato in Monza, *Arch.Comunale*, et duo alia documenta ex an. 1589 ac 1733. M. A.

3390. - SEVESI Paolo Maria, O.F.M., *L'Ordine dei Frati Minori nella metropoli di Milano*, in *Memorie Stor.Dioc.Milano* 1(1954) 57-97.

Quibusdam adnotationibus praemissis circa adventum BERNARDI DE QUINTAVALLE in Langobardiam an. 1211 et de itineribus S. FRANCISCI per eandem regionem an. 1213-1215 factis (de quibus nonnisi localis traditio nos docet), A. nonnulla refert de quibusdam sociis S. FRANCISCI ex Langobardia (hoc modo tunc innuebatur fere tota Italia septentrionalis) oriundis; quae provincia an. 1217 simul cum aliis Ordinis provinciis a S. FRANCISCO erecta est. Recentiorem vero administrationem Mediolanensem A. censet constitutam, aeque ac Bononiensem, ante an. 1263 et forsan omnino ante an. 1239. Sed hoc ex documentis minime probari potest. M. A.

3391. - MOTTA Luigi - NOVASCONI Armando, *Il tempio di S. Francesco in Lodi* [*O.F.M.Obs.*]. Monografia, con presentazione di Franco MAZZINI. Edizione della Banca Mutua Popolare Agricola di Lodi. Milano, Tipo-Lit. Turati Lombardi e C., [s.a., 1957?]. In-8°, 114 pp., tab. et ill.

3392. - SEVESI Paolo M., O.F.M., *Santa Maria delle Grazie di Codogno*, in *Arch.Stor.Lodigiano* 1957, 65-93.

In oppido Codogno sodales O.F.M.Obs. conventum S. Mariae a Gratiis acceperunt an. 1620, ibique manserunt usque ad eversionem gallicam domorum religiosarum (1810). Postea vero ibidem morati sunt sacerdotes ex clero saeculari et Barnabitae, donec an. 1880 conventum atque ecclesiam accepit S. FRANCISCA CABRINI, T.O.F., quae in eodem loco initium dedit congregationi Sororum Missionariarum a Ss. Corde Jesu. A. vero describit ecclesiam cum suis cappellis et mentionem facit etiam de viris ac memoriis franciscanis eiusdem oppidi, in quo praedicasse traditur S. BERNARDINUS SENENSIS. M. A.

3393. - GUERRINI Paolo, *Il Paratico dei « marangoni » e la sua cappella nella chiesa di S. Francesco*, in *Mem.Stor.Dioc.Brescia* 24(1957) 3-7.

Voce « Paratico dei Marangoni » Brixiae innuebatur sodalitium fabrorum « a lignamine et a muro », qui saec. XV in ecclesia S. Francisci O.F.M.Conv. exstruxerunt sacellum in honorem S. Joseph fabri.

Verum quippe est quod ca. an. 1520 Brixiae aedificata est monumentalis ecclèsia O.F.M.Obs. in honorem eiusdem S. Joseph; sed A. censet quod Dei Genitricis Sponsi cultus invaluerit non solum promoventibus Minoritis, sed ipsis quoque humillimis fabris, qui in patronum illum sibi delegerant. Ipse vero catalogum quendam ipsius sodalitatis typis edit, e quo enitent plures lignaminis magistri, qui Brixiae suam artem optime exercuerunt exeunte saec. XV. Praefatum vero sodalitium, sicut et cetera eiusdem generis, eversum est an. 1797 a rectoribus reipublicae Brixiensis, qui eorundem bona publicarunt et chartas disperserunt. - Quaedam eiusdem ecclesiae sepulcra A. descripserat: *Dalle tombe di S. Francesco, ibid.* 21(1954) 253s. M. A.

3394. - *Fünfundsiebzig Jahre Franziskanergymnasium Bozen. 1882-1957*. Bolzano-Bozen, Franziskanergymnasium, Vintlerstraße 23, 1957. 24 cm., 90 pp., ill.

Iam ab an. 1781 sodales O.F.M.Ref. gymnasium publicum Bulsani tenuerunt, cuius administratio pecuniaria civitati incumbebat. At tempore liberalismi, Ordinibus religiosis parum faventis, haec schola superior nostratibus subtracta est (1872). Sed confratres ab hac actione iniusta minime perterriti, eodem anno gymnasium privatum condiderunt. Anno 1882 novam amplamque sedem erexerunt. Schola tantum floruit, ut paucos post annos gymnasiis publicis aequiparata sit. Cf. etiam pro optime merito magistro huius scholae, Vincentio M. GREDLER, O.F.M., *supra* n.2451s. O. R.

3395. - ALBASINI Costanzo, O.F.M., *Denominazione e fondazione primitiva della Provincia Veneta dei Frati Minori*, in *Ven.Franc.* 24(1957) 204-210.

Inquisitione in fontibus peracta, A. ostendit quod provincia Veneta seu Sancti independens a provincia minoritica Langobardiae constituta est: 1) iuxta SALIMBENE DE ADAM ante an. 1288; 2) iuxta THOMAM DE ECCLESTON ante an. 1236, et 3) iuxta bullas datas a GREGORIO IX ante an. 1234. Quapropter ipse veri simile putat quod eadem provincia autonoma constituta sit an. 1232/1233. M. A.

3396. - ALBASINI Costanzo, O.F.M., *Sommario di un secolo di storia della Veneta Provincia di S. Antonio dei Frati Minori* (*1768-1856*), in *Ven.Franc.* 21(1954) 52-83.

Auctor in lucem edit excerpta et summaria cuiusdam documenti circa statum personalem et locorum provinciae Venetae O.F.M.Obs. an. 1856, in quo mentio fit de vicissitudinibus, Fratribus vita functis et scriptoribus eiusdem provinciae inter discrimina eversionum an. 1768-1856. Documentum vero, confectum occasione capituli generalis Romae celebrati an. 1856, asservatur item Romae in bibliotheca Athenaei Antoniani O.F.M. atque inscribitur: *Brevi cenni storici sulla decadenza,*

distruzione e ripristino della Veneta Provincia di S. Antonio de' PP. Osservanti dell'Ordine de' Minori. M. A.

3397. - *Nel centenario del ritorno dei Frati Minori a Vittorio Veneto (14 ottobre 1855-1955).* Vittorio Veneto, [Convento S. Francesco], 1956. 24,5 cm., 94 pp., ill.

3398. - PRODROMI Prosdocimo, O.F.M., *La Madonna dei Miracoli in Motta di Livenza. (Cenni storici e guida del santuario).* Motta di Livenza, Ediz. Santuario Madonna dei Miracoli, [1954]. 17 cm., 89 pp. ill.

Sanctuarium oppidi Motta di Livenza prope Treviso aedificatum est post putatam apparitionem B.V. Mariae (an. 1510) atque concreditum curae Fratrum Minorum, qui hodieque illic morantur. A. vero eiusdem sanctuarii vicissitudines atque opera arte confecta describit. M. A.

3399. - RAUMER Renato, S.D.B., *La chiesa S. Francesco di Schio,* in *Ven.Franc.* 24(1957) 1-24.

Templum S. Francisci oppidi Schio ex praeexsistenti parva ecclesia amplificatum est an. 1446-1449 a sodalibus O.F.M.Obs. ac tandem in modernam formam reductum an. 1520. A. vero sedulus describit singulas eiusdem templi partes, quod, etsi temporibus diversis exstructum, harmonicam nihilominus prae se fert unitatem iuxta stilum gothico-langobardicum, excepto tamen porticu, qui iuxta Renascentiae canones constructus est. M. A.

3400. - FOCHESATO Liberio, O.F.M., *Giovinezze alla conquista. Ottant'anni di vita del Collegio Serafico-Missionario di Chiampo, 1876-1956.* Chiampo (Vicenza), Collegio Serafico-Missionario, 1956. 20 cm., 186 pp., ill.

Seminarium seraphicum O.F.M. in oppido Chiampo erectum est — tertium in Italia post illa pagorum Galceti prope Prato (1869) et Giaccherino prope Pistoia (1873) — die 23 sept. 1876. A. vero disserit de eiusdem collegii alumnis — an. 1956 ipsi exstiterant iam numero 2667 —, qui percelluerunt scientia, sanctitate, muneribus exantlatis ac apostolicis laboribus tum in Italia cum in exteris missionibus.

De eodem collegio breviorem notitiam legimus in: *Sulle vie della luce. Vita ed attività del Collegio Serafico Missionario dei Fratini di S. Antonio. Chiampo, Vicenza, 1878-1957.* 6 ed. [Chiampo, Collegio Serafico Missionario, 1957]. 18 cm., 28 pp., ill.; et CHIMINELLI Piero, *Chiampo, terzo collegio serafico in Italia,* in *Frate Franc.* 24(1957) 90-95. M. A.

3401. - FAINELLI V., *Lebbrosi e francescani a Verona ai tempi di S. Francesco,* in *Atti Ist.Veneto Sc.Lettere Arti. Classe Sc.Morali Lettere* 112(1953-54) 97-106,

Auctor, iuxta archivorum responsa describens situm, organisationem atque vicissitudines domorum pro leprosis usque ad iniens saec. XIII.

deprehendit quod, si S. FRANCISCI adventus in urbem Verona collocari potest, iuxta traditionem, ad an. 1221, tunc dicendum est quod Minoritae iam antea ibidem morari coeperant. M. A.

3402. - GIULIANI Innocenzo, O.F.M., *Notizie archivistiche spettanti il convento e la chiesa di S. Bernardino in Verona*, in *Ven.Franc.* 24 (1957) 127-133.

Priore documento hic in lucem edito comitissa Paula RAMBALDO an. 1670 spondet se pecuniam collaturam pro erigendo altari principe in ecclesia S. Bernardini O.F.M.Obs. in urbe Verona; altero vero comprobatur (an. 1665) Philippum DE SALÈS die 6 aug. 1665 sepultum fuisse, iuxta ipsius voluntatem, in eadem ecclesia S. Bernardini. M. A.

3403. - SAMBIN Paolo, *Tre notizie per la storia culturale ed ecclesiastica di Padova (secoli XII e XIII)*, in *Arch.Veneuto* s.5 56-57(1955) 1-11.

Ex archivisticis fontibus A. eruit notitiam de prima librorum donatione facta Bibliothecae Antonianae an. 1237, de B. LUCA BELLUDI, O.Min., S. ANTONII PATAVINI socio, ac de quibusdam aliis ex eiusdem LUCAE familia viris. M. A.

3404. - GIULIANI Innocenzo, O.F.M., *La parrocchia di S. Francesco di Padova nel centenario dell'Immacolata*, in *Ven.Franc.* 21(1954) 1-11.

Ecclesia S. Francisci O.F.M. in urbe Padova aedificata est ca. an. 1406-1430 atque amplificata an. 1500. Ex finitimo vero conventu franciscani sodales pulsi sunt an. 1810, at tandem illuc redire quiverunt an. 1913, quo tempore ecclesia facta est paroecialis. A. vero peculiari modo describit sacellum eiusdem ecclesiae B.V. Mariae Immaculatae dicatum, quod an. 1523-1524 opere tectorio ornavit Hieronymus DAL SANTO mandatu sodalium sic dictae « Scuola della Carità », cui penes eundem conventum sedes fuit inde ab an. 1419. Quod opus tectorium tandem arte restauratum fuit an. 1954.

M. A.

3405. - *Casa della Provvidenza S. Antonio.* [Il Cottolengo Veneto, vicino a Padova]. [S.n.t.], 1956. 29 cm., 20 pp., ill.

3406. - SGARBOSSA Feliciano, O.F.M., *Decimo anniversario dell'Orfanotrofio francescano S. Nicolò-Lido-Venezia, 4 Ottobre 1946-1956*, in *Ven.Franc.* 23(1956) 172-180.

Vetustum monasterium S. Nicolai O.S.B., an. 1940 fatis alterius mundialis belli collapsum sodales O.F.M. provinciae Venetiarum restauraverunt atque inde ab an. 1946 excipiendis pueris parentibus orbatis destinaverunt. Interea optimam scholam artium manualium ibidem instauravere. M. A.

3407. - SPESSOT Francesco, *Chiese e clero a Gorizia nel 1789*, in *Studi Goriziani* 22(1957) 77-89.

An. 1786 in conventu S. Francisci oppidi Gorizia, e quo an. 1785 pulsi fuerant Minores Observantes, morari coeperunt Minores Reformati, qui relinquere coacti fuerant sanctuarium de Monte Santo. In conventu vero Capuccinorum an. 1789 consistebant tredecim sacerdotes et quatuor Fratres laici. M. A.

3408. - MANNUCCI Francesco Luigi, *Una Cronachetta in versi genovesi del Capitolo generale dei Frati Minori adunato nel 1302*, in *Frate Franc.* 22(1955) 18-22.

Auctor iam memoraverat *L'Anonimo genovese e la sua raccolta di rime* (Genova 1904), qui consuevit suos versus vernaculos legere sodalibus confraternitatis S. Catharinae Alexandrinae penes ecclesiam eidem dicatam. Etenim his versibus (qui numero 210 sunt) Fratrum Januae in capitulo congregatorum scientiam ac vitae honestatem laudat, dum ex alia parte quendam Fratrem loquentem facit de civitatis erga Minoritas capitulares liberalitate. M. A.

3409. - LANTRUA Giovanni, O.F.M., *Provincia ligure dei Frati Minori. « Archivum Provinciae ». Catalogo generale dei documenti e manoscritti.* Genova, R. Fabris. 1957. 24 cm., V-408 pp., tab.

Catalogum tabularii provinciae Ianuensis O.F.M. a S. Leonardo nuncupatae, A. iam confecerat an. 1937. Nunc autem simile opus perfecit, indicem exarando tabularii modernae provinciae a Ss. Annunziata, in quo asservantur documenta tum geminae provinciae cum conventuum ipsarum. A. vero exhibet ordinem collocationis eorundem documentorum, quae infeliciter ibidem collocata fuere nulla prorsus habita ratione de ipsorum argumento. Cf. recensionem in *Arch.Franc.Hist.* 51(1958) 220s. M. A.

3410. - CASINI Alfonso, O.F.M., *Atti della Provincia del S. Cuore della B. Vergine Maria dell'Ordine dei Frati Minori.* III: *1° gennaio 1933 - 1° luglio 1954.* Genova, Centro di Studi Francescani Liguri, 1954. 24,5 cm., 100 pp.

Cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2775.

3411. - BERTAGNA Martino, O.F.M., *Episodi toscani riguardanti la controversia e il culto dell'Immacolata Concezione*, in *Virgo Immaculata* XIV, Romae 1957, 360-384.

Evolutionem cultus erga Deiparam immaculatam A. describit cum peculiari respectu ad partes, quas in illo promovendo habuerunt Minoritae in urbibus Siena (promovit Margarita BICHI, T.O.F., † 1535), Lucca (Paulus GHIOVIA, O.F.M.Obs., fl. exeunte saec. XV), Firenze (JOANNES EVANGELISTA DE CORDOVA, O.F.M.Obs., † 1493), Pisa, Pistoia et alibi.

De cultu eidem Virgini Immaculatae exhibito in lucensi templo S. Fran-

cisci O.F.M.Obs. inde a saec. XV ac de monumento eidem, totius civitatis voto, erecto an. 1687 scripsit: FREDIANI Giuseppe. *La Protettrice della libertà (Lucca e l'Immacolata)*, in *Virgo Immaculata* XIV, Romae 1957, 390-413. M. A.

3412. - MUSSI Luigi, *La primitiva chiesa di San Francesco a Massa*, in *Giornale Stor.Lunigiana* n.s. 5(1954) 27.

Super vetus oratorium, quod exeunte saec. XIV consecratum fuerat, dein aedificata est ecclesia cathedralis S. Francisco dicata. M. A.

3413. - *Le nuove opere della chiesa monumentale di S. Francesco in Lucca. (Per ricordo del 40° di sacerdozio e d'insegnamento del Padre Lodovico Gombi dei Minori).* Lucca 1957. In-8°, 48 pp.

3414. - DOMENICI Amedeo, O.F.M., *Il santuario della Madonna dell'Acqua.* Pisa, Tipografia V. Lischi, 1954. In-16°, 73 pp.

Hoc sanctuarium marianum oppidi Cascina prope Pisa, in quo Fratres Minores sacra faciunt inde ab an. 1666, erectum est an. 1619. M. A.

3415. - NERI Damiano, O.F.M. *Il convento di Giaccherino attraverso cinque secoli di storia.* Introduzione di Bruno BRUNI. Pistoia, Tipografia Pistoiese, 1956. 21 cm., 368 pp., tab.

Conventus O.F.M. S. Francisci vici Giaccherino, prope Pistoia, cuius historiam A. retexit, fundatus est ante an. 1408 ac dein pluries amplificatus usque ad saec. XIX, quo eversionis damna passus est. Tandem an. 1873 in ipso seminarium seraphicum erectum est, in quo plures celebri Fratres educati sunt inter quos eminent decem episcopi. Maiorem vero operis partem A. destinat describendis apostolatus fructibus, studio, bibliothecae atque viris illustribus, qui illic morati sunt: inter quos praestant magni contionatores Evangelista GERBI de S. Marcello Pistoiese († 1593) et Evangelista TRAVERSARI de Momigno († 1646); Archangelus CARRADORI († 1652), missionarius in Oriente et scriptor, ac Thomas GAGGIOLI de Cireglio († 1807), iansenistarum insectator: omnes ex O.F.M.Obs. De cuius operis momento cf. recensionem in *Arch. Franc.Hist.* 51(1958) 499s. M. A.

3416. - CHIMINELLI P., *Einstein nel « bel San Francesco » di Fiesole*, in *Frate Franc.* 22(1955) 126-128.

Albertus EINSTEIN (1879-1955) an. 1922 hospitio exceptus est in conventu fesulano S. Francisci O.F.M., ac dein humanam quandam epistolarem consuetudinem coluit cum Laurentio FALCINI, O.F.M., qui, postquam ad baptismum duxerat, morienti adstitit Alici K. ROSENBERG ipsius Alberti EINSTEIN amitinae. M. A.

3417. - MONTANO Giovanni M., O.F.M., *Motivo francescano in Piazza San Gallo.* Firenze, Convento di S. Francesco, 1955. 19 cm., 108 pp., 5 tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 26(1956) 321 et in *Misc.Franc.* 58(1958) 143-147.

3418. - TEUCCI Raffaele, O.S.M., *Dove era il primo convento dei Minori a Firenze,* in *Stud.Franc.* 54(1957) 103-106

Ex fontibus vitae septem SS. Fundatorum Ordinis Servorum Mariae A. statuit (contra G. MONTANO, O.F.M., *Motivo Francescano in piazza S. Gallo,* Firenze 1956, 78-80) quod antiquissimus Fratrum Minorum locus Florentiae exstitit extra urbis portam quae patet versus oppidum Fiesole, et definite in loco dicto Cafaggio, ubi impraesentiarum adest ecclesia Ss. Annuntiatae et ubi an. 1233 sese congregaverunt septem sancti Fundatores. M. A.

3419. - CRESI Angelo, O.F.M., *Il Collegio-Ritiro dei missionari dell'Incontro nel primo centenario della fondazione (1853-1953). (Con appendice di documenti inediti),* in *Stud.Franc.* 51(1954) 44-89.

Locum florentinum, erectum an. 1716 a S. LEONARDO DE PORTO MAURIZIO in ditione conventus de Monte alle Croci et ab eodem dictum l'Incontro, die 4 maii 1853 excipiendo manipulo cuidam missionariorum popularium destinavit VENANTIUS DE CELANO, O.F.M.Obs., illi praeficiendo ANDREAM DE QUARATA, O.F.M.Ref. (22 aug. 1808-16 febr. 1879). Cui ANDREAE in animo summopere fuit exempla vitae ac statuta S. LEONARDI in illa solitudine adamussim sequi, ut inde posset uberes fructus in verbi Dei praedicatione consequi. Locus vero tandem conventus sui iuris effectus est ope brevis apostolici PII IX *Pastoris aeterni* (15 apr. 1856). A. vero scribit de difficultatibus, quas ipse ANDREAS expertus est, de iteratis aedificii amplificationibus ac de vicissitudinibus illius collegii usque ad an. 1953. M. A.

3420. - DI STOLFI Liberato, O.F.M., *Ricordi francescani di Volterra,* in *Frate Franc.* 22(1955) 54-60.

Certa documenta tradunt primum an. 1252 Franciscales in oppido Volterra commorantes penes ecclesiam S. Francisci. Alius vero conventus in honorem S. BERNARDINI SENENSIS, qui ibidem praedicaverat an. 1424, erectus fuit pro sodalibus O.F.M.Obs. an. 1445 et S. Hieronymo dicatus. Inter sanctos viros qui ibi inde ab initio floruerunt, praestat MICHAEL DE VOLTERRA, O.F.M.Obs. († 1483). Anno vero 1494 ibidem Mons Pietatis inauguratus est promovente TIMOTHEO DE LUCCA, O.F.M. Obs., qui et statutum ipsius Montis dictavit. M. A.

3421. - MOLLAT Guillaume, *Réception d'un oblat au couvent de Sienne (1372),* in *Arch.Franc.Hist.* 48(1955) 195s.

Cum an. 1372 puerulus quidam, vix undecimum annum agens, in conventu O.Min. urbis Siena uti *oblatus* exceptus fuisset, duodecim civitatis defensores a GABRIELE DE VOLTERRA, ministro provinciae Tusciae, petierunt ut illum dimittendum curaret ob immaturam aetatem. Qui Gabriel promisit se eorum petitioni satisfacturum, si tamen Ordinis

statuta atque eiusdem conscientia id ferrent. Ex duabus litteris (duodecim conservatorum atque ministri) hic in lucem editis minime elucet quid inde re vera factum sit. Porro Ordinis franciscalis statuta pueros oblatos recipi, saltem usque ad an. 1325, vetabant (cf. L. OLIGER, *De pueris oblatis in Ordine Minorum*, in *Arch.Franc.Hist.* 8[1915] 389-447 et 10[1917] 271-288). Sed contraria iam invaluerat consuetudo. M. A.

3422. - *L'Osservanza di Siena.* Firenze, Tip. Memori, 1955. 24 cm., 20 pp., ill.

In opusculi p.9-12 M. BERTAGNA, O.F.M., nonnulla memorat de valetudinario O.F.M.Obs., quod erectum est in loco La Capriola an. 1430 et Fratres infirmos ex statu Senensi oriundos excepit usque ad an. 1810. Ibidem infirmis servivit an. 1802-1810 Natalis PEPI (13 dec. 1779-22 iun. 1866), qui in religione Marianus dictus est et, cum in saeculum an. 1810 rediisset, perrexit conficere sic dictum « Pan pepato », quod facere didicerat dum inter Minoritas morabatur. M. A.

3423. - MASSERON Alexandre, *Comment Napoléon faillit détruire le célèbre couvent franciscaine de l'Alverne*, in *Ecclesia. Lectures chrétiennes* n.90, 1956 sept., 93-98.

Legibus eversivis minime obstantibus, Alvernae sanctuario NAPOLEO imperator pepercit quamplurimis illustribus viris poscentibus ut etiam deinceps peregrinantibus omni ope destitutis hospitalis domus pateret.

Breves notitiae de hoc sanctuario habentur apud PIEROTTI Adamo, O.F.M., *Verna, santuario della*, in *Enc.Catt.* XII, Città del Vaticano 1954, 1285s; FUSSENEGGER Gerold, O.F.M., *Alverna*, in *Lex.Theol.Kirche* ²I, Freiburg i.Br. 1957, 410 . M. A.

3424. - PERUZZI Carlo, O.F.M., *S. Maria di Vertighe.* Firenze, Tipografia G. Cencetti, 1954. In-16°, 63 pp., ill.

Hoc marianum sanctuarium exstat penes oppidum Monte S. Savino (Arezzo), antiquitus fuit monasterium Camaldulensium et an. 1816 datum est sodalibus ex O.F.M.Obs. M. A.

3425. - SASSI Romualdo, *Incarcerati e incarcerate a Fabriano nei secoli XIII e XIV*, in *Stud.Picena* 25(1957) 67-85.

Carceres, seu potius eremi, de quibus A. agit, abundabant saec. XIII-XIV in oppido Fabriano, ubi an. 1363 recensebantur 21 mansiunculae feminarum, et an. 1367 duodecim in quibus morabantur 15 feminae paenitentes. Etenim in Fabriano, aliter ac alibi, v.g. in Assisi, feminarum eremi numero praestant hominum eremis. Quidam vero ex his eremis fuisse videntur sub oboedientia vel directione conventus Fabrianensis S. Francisci. At A. nonnullas reclusas adnotat etiam saeculis insequentibus, uti v.g. Maria Dorothea SASSI (18 maii 1681-20 aug. 1756), cuius vitam conscripsit Franciscus Antonius MARCELLI, O.F.M.Conv., eiusdem confessarius. M. A.

3426. - SASSI Romualdo, *La fine del monastero olivetano di S. Caterina di Fabriano*, in *Riv.Stor.Benedettina* 23(1954) 21-38.

Antiquum monasterium, in quo primitus constiterunt Silvestrini, dein transmissum est ad Olivetanos (1379) et ad Minores Observantes (1823), qui hodieque quandam ipsius partem inhabitant. M. A.

3427. - [SANITÀ Giuseppe, O.F.M.], *S. Francesco a Ripa.* Guida storico-artistica della Chiesa. Roma, Casa Editrice « Il Sagittario », [1955]. 17 cm., 119 pp., ill.

Descriptioni huius templi, antea S. BLASIO ac dein S. FRANCISCO dicati ob memoriam eius commorationis in adnexa hospitali domo, A. adiungit breves notas historicas, bibliographiam atque indicem novem diplomatum pontificiorum illud respicientium. M. A.

3428. - POU Y MARTI José, O.F.M., *Un monumento de los Reyes Católicos en Roma,* in *Fernando el Católico e Italia.* V Congreso de Historia de la Corona de Aragón. *Estudios* III, Zaragoza 1954, 253-258.

Agitur de historica descriptione ecclesiae Urbis S. Petri in Montorio, quae munificentia et liberalitate FERDINANDI I Hispaniarum regis exstructa est in gratiam beati AMADEI DE SYLVA institutoris reformationis franciscanae Amadeitarum, uti ostenditur regio diplomate an. 1480, quod publici iuris fit. M. P.

3429. - CHIAPPINI Aniceto, O.F.M., *La nuova Curia generalizia O.F.M. e la sua Chiesa di S. Maria Mediatrice sul colle del Gelsomino in Roma.* Roma, Associazione di cultura romana « Te Roma sequor », 1954. 24 cm., 18 pp., ill.

De sede Curiae et inauguratione Ecclesiae actum est in *Bibliog. Franc.* VIII, n.958s; IX, n.1356.

3430. - *Trionfo della Madonna Pellegrina nell'arcidiocesi dell'Aquila, promosso dai Frati Minori d'Abruzzo.* [L'Aquila, Arte della Stampa, 1955]. 34 cm., 108 pp., ill.

3431. - COSTA Girolamo, O.F.M., *Il convento di S. Angelo di Ocre e sue adiacenze. Saggi di storia e arte abruzzese.* Grottaferrata, Scuola Tip. S. Nilo, 1954. In-8°, 242 pp., tab.

Opus, quod A. CHIAPPINI, O.F.M., emendatum et auctum iterum edendum curavit, primum in lucem prodierat an. 1912. Conventum vero S. Angeli primum incoluerunt moniales benedictinae, quibus an. 1480 suffecti fuerunt Minores Observantes. Peculiari vero modo describitur vita quorundam virorum illustrium qui ibidem fluerunt, scil. BERNARDINI DE FOSSA, TIMOTHEI DE MONTICCHIO, qui in Ocre diu vixit, ven. AMBROSII DE PIZZOLI, S. JOANNIS DE CAPESTRANO discipuli, et B. CAESIDII DE FOSSA, O.F.M. (1873-1900), qui martyr in Cina occubuit. M. A.

3432. - MARCIANI Corrado, *Monumenti abruzzesi. La chiesa di San Francesco di Lanciano,* in *Riv.Abruzzese* 7(1954) 44-48.

Haec S. Francisci ecclesia saec. XIII erecta est super vetus templum benedictinum S. Legontiano dicatum. M. A.

3433. - BATTISTINI Mario, *Dati statistici di alcune provincie Osservanti e Riformate del Regno di Napoli alla fine del secolo XVIII. (Dal Cod. II.251 della Biblioteca Reale di Bruxelles)*, in *Misc.Franc.* 54 (1954) 255-298.

Publici iuris fiunt nonnullae petitiones a ministris provinciarum Neapolitanae O.F.M.Obs. et Terrae Laboris O.F.M.Ref. an. 1797 regi neapolitano FERDINANDO IV missae ut, derogando decreto die 25 nov. 1778 dato, sineret tandem novitios in Ordinem recipi. Etenim, iuxta eorum narrationem et tabulas singularum familiarum religiosarum in singulis conventibus regni neapolitani exsistentium (quas A. in lucem edit p.260-298) comperimus quod, illius decreti causa, Fratrum numerus in unaquaque provincia erat fere dimidiatus, et qui supererant erant quasi omnes senes, infirmi atque laborando impares. M. A.

3434. - FEDELE Benedetto, O.F.M., *Il convento di S. Francesco in Minturno e il santuario della Madonna delle Grazie.* [Napoli, L'Arte Tipografica], 1954. 20,5 cm., 55 pp., tab.

Conventus O.F.M. oppidi Minturno, S. Francisco in Traetto dedicatus, fundatus est an. 1363 ac an. 1479 translatus ad Minores Observantes; tandem, post eversionem napoleonicam, an. 1859 in illo morari coeperunt Minores Reformati. Ibidem inde a saec. XIV imaginem B.V. Mariae a Gratiis Christi fideles venerantur. M. A.

3435. - GALLINO Tomaso M., O.F.M., *Francescane oasi di pace. Il convento di Orta d'Atella*, in *Frate Franc.* 23(1956) 172-176.

S. Donati templum cum conventu O.F.M.Obs. in oppido Orta d'Atella A. aedificata fuisse autumat saec. XVI et quidem circa praeexsistentem aediculam B.V. Mariae, quae hucusque superest quaeque picta fuerat a NICOLAO THOMAE florentino an. 1371. Cum vero in templo facta vitae S. SALVATORIS DE HORTA abunde depicta fuerint, nil vetat, quod — iuxta loci traditionem — conventum et ecclesiam erexerit quaedam principissa e domo BELMONTE gratitudinis ergo ob recuperatam sanitatem intercessione ipsius SALVATORIS DE HORTA. M. A.

3436. - TERONE Gabriele, O.F.M., *S. Maria delle Grazie in Benevento. Cronistoria del tempio e del convento dalle origini ai nostri giorni.* [Benevento, A.B.E.T.E., 1954]. 24,5 cm., 248 pp., ill.

Ecclesia praefata, iam saec. VIII exsistens, primitus dicata fuit S. Laurentio Martiri et circa illam moratae sunt moniales ex O.S.B., ac dein Clarissae, donec altera parte saec. XV illic sedem fixerunt Minores Observantes. Etenim ca. an. 1509, cum lignea statua B.V. Mariae a Gratiis translata fuisset a templo item beneventano S. Lucae in eandem ecclesiam, ipsa modernam appellationem accepit. A. vero conventus et templi historiam ad nostra usque tempora describit. Equidem ipsa nunc exstat domus princeps provinciae Samnitico-Hirpinicae O.F.M., an. 1911 canonice erectae. M. A.

3437. - *S. Lucia al Monte e il suo Seminario. Ricordo della solenne inaugurazione del nuovo Seminario.* Napoli, Provincia Napoletana del Ss. Cuore di Gesù dei Frati Minori, 1957. 24 cm., 147 pp., ill.

Neapolitanus conventus dictus S. Lucia al Monte fundatus fuit a Minoribus Conventualibus Reformatis (« Barbanti » nuncupatis eo quod barbam pascerent) an. 1557 et, una cum eiusdem incolis, transiit ad Alcantarinos an. 1668. Postquam vero PIUS XII an. 1942 tres tunc exsistentes provincias minoriticas neapolitanas in unam congregasset, item locus refectus atque amplificatus est an. 1951-1957, ita ut posset clericos modernae provinciae Ss. Cordis Jesu hospitio excipere.

Iam an. 1939-1940 sacrarium quoddam ibidem erectum fuerat, in quo, una cum reliquiis S. JOANNIS JOSEPHI ac S. MARIAE FRANCISCAE, dignissime conditae sunt exuviae 16 Venerabilium et Servorum Dei, inter quos adnumerantur venerabiles FRANCISCUS A S. ANTONIO (1671-1764), MICHAEL ANGELUS A S. FRANCISCO (1740-1800), ALOISIUS A CRUCIFIXO (1727-1808), MODESTINUS A JESU ET MARIA (1802-1854), necnon Servi Dei JOANNES A S. MARIA (1642-1700) episcopus urbis Lerida, LUDOVICUS A JESU (1654-1738), omnes ex O.F.M.Alc. Varii vero Auctores eorundem biographiam apte in opusculo describunt (25-146). M. A.

3438. - [VITOLO Bernardino, O.F.M.], *Il santuario di Maria Ss. Incoronata dei Bagni (parrocchia francescana).* Discorso tenuto nella cerimonia della proclamazione, il 30 ottobre 1955. Angri, C. Contieri, [1956]. 24 cm., 47 pp., tab.

3439. - *In ricordo della consacrazione della campana maggiore della chiesa matrice di S. Michele Arcangelo in Padula, 3 luglio 1955.* [Roma, Tip. « Don Luigi Guanella » S. Giuseppe al Trionfale, 1955]. 24 cm., 32 pp., tab. et ill.

Pro excudenda hac campana ecclesiae principis oppidi Padula plurimum adlaboravit Antonius FRESA, O.F.M., parochi vicarius cooperator; illam vero benedictione sollemni donavit die 3 iul. 1955 Felicissimus TINIVELLA, O.F.M., episcopus oppidi Teggiano; et eadem occasione orationem de benedictionis ritu (5-14) dixit Bernardinus VITOLO, O.F.M.
M. A.

3440. - CANNAROZZI Ciro, O.F.M., *Ischitella.* Candela, Tip. A. Ciliberti, 1955. In-8°, 200 pp.

Suae civitatis historiam egregie describens, A. plurima simul tradit de vetustissimo S. Francisci templo, provinciae O.F.M. S. Michaelis Archangeli in Apulia, ac de nonnullis praeclaris Minoritis qui ibidem floruerunt. M. A.

3441. - PUTIGNANI Leonardo, O.F.M., *I Frati Minori a Fulgenzio Lecce.* Lecce, Convento S. Antonio, [1956]. 24,5 cm., XII-221 pp., tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 26(1956) 441s.

3442. - COCO P., O.F.M., *La chiesa ed il convento di S. Maria delle Grazie di Galatone nelle vie della Divina Provvidenza,* in *Frate Franc.* 24(1957) 184-189.

Exeunte saec. XVI Fabius FORNARI († 1596), episcopus dioecesis Nardò, villam suam atque ecclesiam aedificavit circa celebrem quandam imaginem (quae videtur depicta saec. X) B.V. Mariae, quam populus christianus a Gratiis appellare consueverat. Ibi praeter spem sanatus fuit Josephus DESA (qui dein evasit S. JOSEPHUS A COPERTINO, O.F.M. Conv.). Crescente vero populi concursu, an. 1675 eodem accersiti fuere sodales ex O.F.M.Alc., pro quibus familia PIGNATELLI villam ad modum conventus aptavit amplificavitque, ita ut an. 1708 erigi posset in novitiatus domum. M. A.

3443. - MARIANI Ludovico, O.F.M., *La chiesa di S. Antonio di Padova in Palermo*, in *Sicilia Seraf.* 1(1955) n.5, 14-20; n.6, 25-30; n.7, 25-30; n.8-9, 25-29; n.10, 25-28; n.11, 25-29.

Templum ac conventus S. Antonii Patavini constructa sunt an. 1630-1634, ut inservirent infirmis sodalibus O.F.M.Ref. Siciliae. Aes vero ad illa exstruenda tum populus tum praecipue Ferdinandus AFAN DE RIBERA, dux de Alcalá ac regius vicarius in Sicilia, contulerunt. Operum vero magister seu architectus exstitit Marianus SMIRIGLIO, qui architecturam sacram ineunte saec. XVII in Sicilia innovavit. Ecclesia vero pluribus statuis ornata est, confectis praesertim a Gaspare GUERCIO et HUMILE DE PETRALIA, O.F.M.Ref. († 1639). Tandem an. 1793-1794 eadem ecclesia fere integre opere tectorio (*stucco*) ornata est.

De operibus vero artificiosis in eadem ecclesia asservatis idem A. scripsit: *Le opere d'arte nella chiesa di S. Antonio di Padova in Palermo*, in *Sicilia Seraf.* 1(1955) n.4, 13-23. Integra vero dissertatio etiam separatim typis edita est: *La chiesa di S. Antonio di Padova in Palermo. Precisazioni sull'ex oratorio di Maria SS. del Presepe.* Palermo, Sicilia Serafica, 1955. 24 cm., 96 pp., ill.

Die vero 15 iun. 1635 S. ANTONIUS PATAVINUS declaratus est patronus civitatis Panormitanae, uti colligimus ex senatusconsulto partim in lucem edito ab eodem L. MARIANI, *S. Antonio da Padova, Patrono e Protettore della Sicilia e della città di Palermo*, in *Sicilia Seraf.* 1(1955) n.5, 1-3. Insuper regio decreto, die 6 iun. 1801 a PIO VII confirmato, idem S. ANTONIUS dictus est patronus regni Utriusque Siciliae. M. A.

3444. - BENEDETTO DA PALERMO, O.F.M., *4 Aprile 1860: Suona la campana della Gancia. Parteciparono i frati all'insurrezione?*, in *Sicilia Seraf.* 2(1956) n.4, 20-23.

Die 4 apr. 1860 quidam coniurati campanam ecclesiae S. Mariae de Angelis seu de Gancia in Palermo pulsaverunt, ut populum ad rebellandum contra Borbones excitarent. Inde factum est quod, re infauste incoepta, omnes sodales O.F.M.Obs. tunc ibidem degentes carcere detrusi sunt, quidam sauciati et unus ex ipsis, scil. JOANNES ANGELUS DE MONTEMAGGIORE, necatus a militibus borbonicis conventum aggredientibus. Re tamen vera campana Fratribus insciis pulsata fuerat: quo comperto, ipsi post mensem e carcere liberi evaserunt. At nuntius illius insurrectionis Josephum GARIBALDI movit ut suam militarem expeditionem perficeret. M. A.

3445. - GIULIANA ALAJMO Alessandro, *Agrigento ed il beato Matteo*, in *Sicilia Seraf.* 1(1955) n.11, 11-21.

Agrigentinum conventum O.F.M.Obs., tertium post panormitanum et messanensem, fundavit B. MATTHAEUS DE AGRIGENTO an. 1426. Etenim an. 1426-1430 coenobium atque templum S. Nicolai, olim Ordinis Cisterciensium, instauravit ope pecuniae dono habitae ab ALFONSO V, Aragoniae rege. Interea A. quaedam innuit de traditione iconographica agrigentina ipsius MATTHAEI.

Ecclesia S. Nicolai aderat iam an. 1181, et illam post an. 1219 amplificaverunt Cistercienses, ac post an. 1322 Benedictini refecerunt, uti A. fusius enarrat: *La chiesa ed il convento di S. Nicola di Agrigento*, in *Sicilia Seraf.* 2(1956) n.1, 17-22; n.2, 18-22; n.3, 20-26; n.4, 31-33; n.5, 31-33; n.7-8, 27s; n.9-10, 27s. M. A.

3446. - RANIERI Carmelo, O.F.M., *La chiesa ed il convento della « Immacolata Concezione » in Alessandria della Rocca*, in *Sicilia Seraf.* 3(1957) n.11, 13-15.

Hic conventus, in dictione urbis Agrigento in Sicilia exsistens, aedificatus est an. 1664-1673 pro sodalibus O.F.M.Ref., qui ibidem manserunt usque ad an. 1866. Franciscales vero, qui tantum post an. 1929 illuc redire quiverunt, impraesentiarum orphanorum turmam ibidem hospitio excipiunt. M. A.

3447. - DI MARCO Domenico, O.F.M., *Il santuario della Madonna di Cacciapensieri, Patrona primaria di Cammarata e di S. Giovanni Gemini.* Palermo, Scuola Grafica Don Orione, 1957. In-8°, 114 pp.

Circa veterem S. Mariae ecclesiam (1141) in oppido siculo Cammarata, an. 1428 B. MATTHAEUS DE AGRIGENTO conventum O.F.M.Obs. ac dein novum templum S. Mariae de Jesu exstruxit. In appendice typis eduntur quinque documenta. M. A.

O.Min./O.F.M. - personae

3448. - [VICENTINI Ulderico, O.F.M.], *Necrologio dei Frati Minori della Provincia Veneta di S. Antonio di Padova.* Compilato dal P. Ulderico VICENTINI, O.F.M., per comando del M.R.P. Modesto BORTOLLI, Ministro Provinciale. 2 voll. Venezia, [Istituto Tipografico Editoriale], 1954-1955. 32 cm., 390 e 482 pp.

In hoc necrologio recensentur nomina religiosorum virorum provinciae Venetae ex familiis O.F.M.Obs., O.F.M.Ref. et O.F.M. inde ab initio Observantiae usque ad an. 1954, addita insuper notitia de fontibus, tam in genere quam pro singulis Fratribus, ac de domibus quae toto illo tempore eisdem Minoritis fuerunt. M. A.

3449. - FICHERA Cecilio, O.F.M., *Almae minoriticae Provinciae Genuensis S. Cordis B. Mariae Virginis Necrologium,* Adm. Rev. P. Alphonsi Casini eiusdem Provinciae Ministri iussu editum. Genuae, a cura del Centro Studi Francescani Liguri, 1955. 34 cm., 556 pp.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 26(1956) 440s et in *Arch.Franc.Hist.* 49(1956) 497-499.

3450. - MARTINI Cherubino, O.F.M., *Volti di chiostro. (Profili di religiosi francescani)*. Benevento, Edizioni di « Voce Francescana », 1957. 20,5 cm., 252 pp., ill.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 29(1959) 542s.

3451. - MANCINI Norberto, *Il Piceno e la letteratura delle origini. Guglielmo di Lisciano (Fra Pacifico, re dei versi)*, in *Italia Franc.* 30 (1955) 242-246.

Perperam A., Piceni glorificandi potius quam veritatis studiosus, Fratrem PACIFICUM, O.Min., dicit eundem esse ac GUILELMUM DIVINI DE LISCIANO, quique coronatus fuisset vates Asculi in Piceno an. 1187 ab imperatore ARRIGO VI atque pater exstitisset FRIDERICI II, quem ex adulterio cum CONSTANTIA habuisset. Etenim haec quolibet historico fundamento carent (cf. A. FORTINI, *Nova vita di san Francesco* I/2, Assisi 1959, 33-38). M. A.

3452. - FORTINI Arnaldo, *La patria e la famiglia di frate Angelo di Tancredi*, in *Frate Franc.* 21(1954) 37-44.

Contra seriores fontes franciscales, iuxta quos ANGELUS DE RIETI et ANGELUS TANCREDI unus idemque S. FRANCISCI socius esset, A. antiquioribus fontibus adhaerens (praesertim operi PAULINI DE VENEZIA, O.Min., inscripto *Satyrica gestarum rerum*), statuit omnino distinguendum esse inter 1) ANGELUM TANCREDI DE ASSISI, qui fuit unus ex duodecim prioribus sociis S. FRANCISCI et primus miles qui illum secutus est, et 2) ANGELUM DE RIETI, peregrinationum S. FRANCISCI socium, qui eundem in montem Alvernam comitatus est, *Canticum fratris solis* concinit pro conciliandis episcopo et potestate assisiensibus ac tandem breviarium S. CLARAE a S. FRANCISCO accepit. Auctor vero describit genealogiam ANGELI TANCREDI HUGONIS TEBALDUCII, cui frater fuit BOS, dum TANCREDUS fratres habuit GUILELMINUM, HUGOLINUM, GEORGIUM et ALBERICUM. M. A.

3453. - PRODOMI Prosdocimo, O.F.M., *I giullari di Dio. Testimonianze di francescanesimo vissuto. Il Beato Egidio d'Assisi, frate laborioso*, in *Vita Min.* 28(1957) n.1, 1-4.

Ex notissimis vitae factis atque dictis B. AEGIDII, A. ostendit illum praefulsisse rudi sapientia gravique paenitentia.

Vide etiam summarium cuiusdam acroasis habitae Perusiae ab Arnaldo FORTINI qua ostenditur genuinus *opulentae paupertatis* miles a prima suae vocationis die usque ad mortem: T., *Onoranze del B. Egidio da Assisi*, in *Italia Franc.* 30(1955) 160-162; amoena AEGIDII indoles unice iuxta *Flosculorum* fidem describitur apud ANASTASIO DE QUINTANILLA, O.F.M.Cap., « *Caballero de la Alegra Figura y Sendero de Dios* » *Fray Gil de Asís*, in *Reflejos* n.16(1955) 99-107. M. A.

3454. - CRACCO Amedeo, O.F.M., *Il culto tributato ab immemorabili al B. Monaldo da Capodistria*, in *Ven.Franc.* 21(1954) 93-120.

MONALDI DE CAPODISTRIA (†ca. 1280), qui ca. an. 1274 videtur

scripsisse sic dictam *Summa Monaldina*, reliquiae primum conditae fuerunt in ecclesia S. Francisci O.F.M.Conv. oppidi Capodistria ac tandem an. 1901 translatae in ecclesiam S. Antonii O.F.M., in qua an. 1904 publicae fidelium venerationi expositae sunt. M. A.

3455. - FERRETTI Francesco M., *Ricerche sui Beati: Giacomo da Falerone, Giovanni da Fermo o della Verna, e sui primitivi conventi di Mogliano e di Massa Fermana*, in *Stud.Franc.* 51(1954) 152-173.

Auctor erudite quidem sed valde insecure inquirit de vita B. JACOBI DE FALERONE († ca. 1290) et B. JOANNIS DE FERMO († 1322), qui saepius DE ALVERNIA dicitur. M. A.

3456. - SCHMITT Clemente, O.F.M., *Tommaso da Tolentino, martire, beato*, in *Enc.Catt.* XII, Città del Vaticano 1954, 251s.

3457. - NATALUCCI Mario, *Lotte di parte e manifestazioni ereticali nella Marca agli inizi del secolo XIV*, in *Stud.Picena* 24(1956) 125-144.

In hac pervestigatione (cui addenda est altera conscripta a F. BOCK, *I Processi di Giovanni XXII contro i Ghibellini delle Marche*, in *Bull. Ist.Stor.Ital.M.E. e Arch.Muratoriano* 57[1941] 19-70, quae Auctorem latuit) plures occurrunt Minoritae inquisitores haereticae pravitatis, scil.: 1) LAURENTIUS DE MONDAINO et NICOLAUS episcopus Anconitanus, qui contra haereticos recanatenses et auximanos inquisiverunt an. 1320-1321; BONAIUNCTA DE PADOVA, qui ca. an. 1320 a Venetiarum duce postulavit ut eidem relinqueret quendam CAROLUM RECANATENSEM, qui illuc confugerat ne in inquisitoris Marchiae manus incideret; 3) FABIANUS O.Min. an. 1331 deputatur ad inquirendum in Savona contra TARABOTTUM RAINALDUCII DE ANCONA; 4) in oppido Fermo an. 1325 duo inquisitores minoritae JOANNES DE ANCONA et SERVUSDEI DE PENNA S. GIOVANNI inquirunt contra JACOBUM CINI MALAVOGLIA, ducem partis ghibellinae; nec deest brevis mentio (138-144) de Spiritualibus et Fraticellis Marchiae ineunte saec. XIV. M. A.

3458. - *La conquesta di Sicilia fatta per le Normandi translatata per fratri Simuni da Lentini*. A cura di G. ROSSI-TAIBI. (Collezione di testi siciliani dei secoli XIV e XV, 5). [Firenze, Leo S. Olschki, 1954]. In-8°, XXIV-247 pp.

Agitur de interpretatione dialecto vulgari sicula operis Gaufredi MALATERRA, *De rebus gestis Rogerii Calabriae et Siciliae ducis*, perfecta mense martio an. 1358, et quidem solummodo quod Siciliae casus attinet, a SIMONE DE LENTINI, O.Min., qui magister cappellanus assumptus fuerat a FRIDERICO III DE ARAGONIA, Siciliae rege, die 22 apr. 1357, quique tali munere functus est saltem usque ad 24 aug. 1358. Eiusdem vero interpretatio, cuius momentum litterarium potius quam historicum habendum est, in lucem primum prodierat an. 1865, tamen iuxta fidem unius codicis, dum in hac paranda editione sexdecim codices adhibiti fuere. M. A.

3459. - MOLLAT Guillaume, *Mésaventures de Serinus de Sclavonia et de Nicolas d'Aquila étudiants à Viterbe*, in *Arch.Franc.Hist.* 48(1955) 196s.

SERINUS DE SCLAVONIA et NICOLAUS DE AQUILA, ambo ex O.Min., Viterbii philosophiae studuerant iam per annum, cum Senas petierunt ut ibi reciperent 36 florenos. Sed, dum redirent, a latronibus spoliati atque vulnerati sunt. Hoc vero constat ex litteris, quas FRANCISCUS DE VITERBO, guardianus huius loci, misit defensoribus Senarum die 20 iunii 1375 rogans ut ipsi infelicibus studentibus subvenirent. Documentum originale, quod hic typis editur, servatur in Siena, *Arch.Stato, Concistoro 1786, n.76.* M. A.

3460. - MOLLAT Guillaume, *Intervention de Philippe de Montalcino, O.F.M., dans un conflict relatif à une collation de bénéfice*, in *Arch. Franc.Hist.* 48(1955) 456-459.

PHILIPPUS DE MOTALCINO, O.Min., contra quamlibet consuetudinem ipsius saec. XIV, exstitit vicarius abbatis S. Anthimi infra territorium oppidi Montalcino et diebus 5 ac 10 nov. 1377 litteras ad Senenses misit, rogans illos: 1) ut impedirent quod laicus quidam senensis sibi indebite assumeret curam ecclesiae S. Salvatoris in Montalcino, quae canonice collata fuerat cuidam presbytero BAPTISTA nomine; 2) sed cum dein cognovisset Senenses nullo modo usurpatoris partes fovisse, eosdem rogavit ut sinerent populum oppidi Montalcino proprium votum, presbytero BAPTISTAE favorabile, decernere, quin tamen idem populus ullum ius inde acquireret ad officium vel beneficium conferendum. M. A.

3461. - TRAPP Damasus, O.S.A., *The Portiuncula Discussion of Cremona (ca. 1380)*, in *Rech.Théol.Anc.Méd.* 22(1955) 79-94.

Ex disputationis textu, quem A. in lucem edit p.85-94, colligimus quod SIMON DE CREMONA, O.E.S.A. (contra defendentes JOANNEM DE NOVARA et BARTHOLOMAEUM DE MAINARDIS, ambos magistros O.Min.), Portiunculae indulgentiam vigere negat, quia: 1) aliter ac praefati Minoritae praedicant, in apostolicis indulgentiarum diplomatibus numquam mentio fit de absolutione « a paena et culpa », sed potius de « indulgentia plenaria »; 2) deest omnino quodlibet pontificium indultum, quo eadem indulgentia re vera concessa probetur. M. A.

3462. - PISTONI Giuseppe, *Un modenese amico del Petrarca, il card. Tommaso Frignani. Con una lettera inedita di Coluccio Salutati.* (Extr. ex *Atti e Memorie della Accademia di Scienze... di Modena* s.5, vol. 12, 1954). In-8°, 17 pp.

Epistolam, quae hic typis editur, Coluccius SALUTATI, civitatis Florentinae personam gerens, die 17 iun. 1381 misit ad card. THOMAM DE FRIGNANO, O.Min. († 19 nov. 1381), visitatorem Apostolicum Ordinis Camaldulensium, illum rogans ne eosdem e civitate amoveret neve ipsorum quempiam pateretur ad praelaturas promoveri. M. A.

3463. - *Il supplizio di fra Michele da Calci (1389)*, in *Prosatori minori del Trecento* (cf. *supra* n.241), 211-236.

MICHAEL DE CALCI, fraticellus Marchiae, cum Florentiae constitisset tempore paschali an. 1389 ad confirmandos adeptos suae sectae, captus est ac statim post processum illico celebratum, cum nollet haeresim abiurare, degradatus atque vivus combustus est die 30 apr. 1389 extra portam civitatis, sitam parum ultra ecclesiam S. Crucis et iuxta Arnum ac ecclesiam S. Mariae de Templo. Processus instructus fuit ab episcopo simul cum inquisitore, cuius nomen reticetur etsi forsan primas partes tunc egerit, quia appellatur (in hoc rabido libello a quodam fraticello vel eorum adepto conscripto) princeps pharisaeorum. Ed. epistolam recognovit ex Firenze, *Bibl.Nazionale, cl.XXX, n.65*.

M. A.

3464. - PEZZA Francesco, *Sulla patria di Pietro Filargo o Pietro da Candia asceso al trono pontificio col nome di Alessandro V nel giugno 1409*, in *Boll.Stor.Prov. di Novara* 47(1956) 107-113.

PETRUS FILARGIS, O.F.M.Obs., docuit in urbe Pavia, et exstitit episcopus dioecesium Piacenza (8 oct. 1386), Vicenza (1387 vel apr. 1388) et Novara (1388).

A. iam antea de eodem ALEXANDRO V scripserat: *Trilogia francescana in Lomellina*, Mortara 1927. At hic tantummodo plures schedulae in lucem proferuntur, cum interea A. e vivis sublatus sit. Ex quibus tamen clare elucet quod A. tenet PETRUM FILARGIS seu DE CANDIA natum fuisse in Candia Lomellina (non in Candia Canavese, et eo minus in graeca eiusdem nominis insula), et quidem ex ramo lomellino familiae comitum de Crusinallo. At haec traditio quolibet historico fundamento caret, dum aliunde certo constat PETRUM FILARGIS natum fuisse in insulae Candiae oppido Kare ca. an. 1340: cf. A. PETRUCCI, *Alessandro V, antipapa*, in *Dizionario biografico degli Italiani* II, Roma 1960, 193-196. M. A.

3465. - PASINI Adamo, *Nel quinto centenario della morte del Beato Andrea da Meldola*. Forlì, Tipogr. A. Raffaelli, 1955. 24 cm., 16 pp., ill.

Minime conspicere potuimus dissertationem hanc de B. ANDREA, O.Min., cuius elogium in *Martyrologio Franciscano* legimus ad diem 26 maii quique obiisse dicitur an. 1445. M. A.

3466. - MENCARELLI Giulio, O.F.M., *L'Angelo di Ancona. Vita del B. Gabriele dei Conti Ferretti, frate minore, compatrono della città di Ancona*. Prefazione del P. Armando QUAGLIA. [Monbarocci (Pesaro)], Edizioni « Piccola Verna », Santuario del B. Sante, 1956. 20 cm., 112 pp., tab.

Biographiam B. GABRIELIS, O.F.M.Obs. (ca. 1385-12 nov. 1456), guardiani conventus anconitani et ministri Marchiae, A. anecdotice retexit, quin tamen in fontibus inquirat. GABRIELIS cultum ratum habuit BENEDICTUS XIV.

De eodem Beato, qui sua humilitate, devotione in B.V. Mariam ac singulari animi laetitia praefulsit veluti postremus Flosculorum franciscalis vir vide QUAGLIA

Armando, O.F.M., *Beato Gabriele Ferretti d'Ancona. (Nel quinto centenario della sua morte)*, in *Frate Franc.* 23(1956) 177-179. M. A.

3467. - BULLETTI Enrico, O.F.M., *Predicazioni senesi di Frate Antonio da Rimini. (Documenti inediti)*, in *Stud.Franc.* 54(1957) 97-102.

ANTONIUS DE RIMINI, O.F.M.Obs. († 21 sept. 1459), saltem bis quadragesimalem praedicationem in urbe Siena habuit, scil. an. 1446 et 1448. A. in lucem profert nonnulla documenta, quibus an. 1446-1448 idem ANTONIUS rogatur ut contionaturus Senas petat. M. A.

3468. - BONAIUTO Nicolò, *Una testimonianza inedita sulla santità del beato Arcangelo da Calatafimi*, in *Sicilia Seraf.* 3(1957) n.3, 15s.

Agitur de historica inquisitione, potius quam de testimonio quodam, Viti PELLEGRINO conscripta an. 1739 quaeque hodie ms. asservatur in Calatafimi, *Bibl.Comunale*, sub inscriptione *Calatafimi scoverta ai moderni.* In qua idem V. PELLEGRINO nonnulla scribit de vita et cultu B. ARCHANGELI DE CALATAFIMI, O.F.M.Obs. (ca. 1390-1460).

De cultu vero eidem tributo in ecclesia S. Mariae de Jesu oppidi Alcamo scribit TERRANOVA Ludovico, *Un rito suggestivo ed un nome simpaticamente caro: Beato Arcangelo da Calatafimi*, in *Sicilia Seraf.* 2(1956) n.9-10, 24. M. A.

3469. - SEVESI Paolo, O.F.M., *Corrispondenza milanese del B. Marco da Bologna*, in *Arch.Franc.Hist.* 48(1955) 298-323.

Auctor publici iuris facit 21 epistolas, quae scriptae fuerunt inter an. 1453-1472, servantur in Milano, *Arch.Stato, Arch.Sforzesco* et ex quibus quodam modo elucent curae B. MARCI DE BOLOGNA († 1479), vicarii O.F.M.Obs., pro Clarissis et bibliotheca conventus Ss. Annunciatae in urbe Parma, relationes cum ducibus mediolanensibus et res adversae, quae eidem obvenerunt ad finem vertente eius tertio vicariatu (an. 1469-1472). In his mentio quoque fit de GABRIELE CLARO [RANGONI] DE VERONA, O.F.M.Obs., inquisitore haereticae pravitatis an. 1467 (cf. *infra* n.3470). M. A.

3470. - GIRALDI Giovanni, *La « Oratio de laudibus Gabrielis Rangoni S.R.E. cardinalis » di Giovanni Michele Alberto Carrara*, in *Arch. Franc.Hist.* 50(1957) 83-98.

Hanc orationem, salutationis gratia et quidem ex parte civitatis Chiari, J.M.A. CARRARA (1438-1490) dixit coram Gabriele RANGONI redeunte ex Hungaria, probabiliter dum Venetiis consisteret mense novembri 1479. Nam Gabriel RANGONI (1410?-27 sept. 1486), dictus *Clarius* ex pago Chiari prope Brescia unde ortus erat et, etiam, *Veronensis* quia Veronae adoleverat, inter Minores Observantes adscriptus est an. 1447; dein an. 1451 ultra Alpes S. JOANNEM DE CAPESTRANO comitatus est, per plures annos vicarius et propagator Observantiae exstitit atque, post CAPISTRANENSIS mortem (1456), MATTHIAE regi Hungariae consilio adstitit. Quo petente episcopus Albae Juliae in Transilvania (1472) et

dein cardinalis (mense decembri 1477) electus est. A. notitias ex *Oratione* (integre edita p.94-98) relatas hic atque illic emendat et complet.
M. A.

3471. - GHINATO Alberto, O.F.M., *A chi si deve attribuire la rivelazione profetica dei Monti di Pietà?*, in *Arch.Franc.Hist.* 50(1957) 231-236.

Plures scriptores saec. XV autumant quod, plus quam inspirare, Dominus revelavit *Montes Pietatis* esse erigendos ad arcendam damnabilem iudaeorum usuram. Sed cui revelatum? BERNARDINUS DE BUSTIS, O.F.M.Obs., qui scribebat circa an. 1486, asserit id divinitus didicisse BARNABAM DE TERNI et, simul, quendam ANTONIUM DE TODI circa an. 1446. E contra, iurisperitus JOANNES BAPTISTA DE SANCTO SEVERINO inter an. 1472-1477 scripsit id revelatum fuisse cuidam THOMAE (estne ipse idem ac ANTONIUS?) DE TODI, et quidem, uti videtur, post quadragesimam an. 1461, eo quod THOMAS didicisset *Montem* perusinum instituendum esse a B. MICHAELE CARCANO DE MILANO « proxima quadragesima » an. 1462. M. A.

3472. - GHINATO Alberto, O.F.M., *Un propagatore dei Monti di Pietà del '400: P. Fortunato Coppoli da Perugia, O.F.M.* († *1477*), in *Riv.Stor.Chiesa Italia* 10(1956) 193-211.

FORTUNATUS COPPOLI DE PERUGIA natus est inter an. 1425/30 (probabilius an. 1426); studiis iuris vacavit ac inde ab an. 1452 in urbe Perugia publicis officiis perfunctus est; tandem die 9 iun. 1455 inter sodales O.F.M.Obs. in monte Alvernae cooptatus est. Iterum de illo mentio fit inde ab an. 1466, cum ipse celebris contionator describitur et vicarius Observantiae in provincia Tusciae (1471-1473? et) 1475-1477, quo postremo anno ex hac vita migravit post diem 2 augusti.

Interea saltem undecim Montes Pietatis erexit, scil. in Perugia (1462, una cum BARNABA MANASSEI DE TERNI), Borgo San Sepolcro (1466), Terni (1467, una cum praefato BARNABA), Spello, Assisi et Cagli (1468), Amelia (1470), Foligno (1471), Siena (1472) et Firenze (1473). Peculiarem ipsius FORTUNATI iuridicam scientiam circa Montes Pietatis demonstrat eiusdem tractatus: *Consilium Montis pietatis a fratre Fortunato Perusino editum*, Venezia 1498. M. A.

3473. - BALLARDINI Giovanni, *I banchieri ebrei e le origini del Monte di Pietà a Faenza*, in *Stud.Romagnoli* 5(1954) 445-451.

Iniquum fenus ab Hebraeis exercitum ab an. 1449 usque ad exiens saec. XV describens, A. agit quoque de Montis Pietatis erectione (probabiliter an. 1479), cuius efficientia aucta est ca. an. 1491 vi praedicationis B. BERNARDINI DE FELTRE. M. A.

3474. - GHINATO Alberto, O.F.M., *Ebrei e predicatori francescani in Verona nel secolo XV*, in *Arch.Franc.Hist.* 50(1957) 236-244.

In lucem proferuntur tres epistolae ducis Venetiarum ad Veronenses rectores, in quibus contra iudaeos fenerantes in suis praedicationibus dicere vetantur sacri oratores in genere (1 apr. 1476), MICHAEL

CARCANO DE MILANO (20 aug. 1477) et BERNARDINUS DE FELTRE (15 maii 1492). Etenim A. putat praedictas litteras, etsi in illis de christiana plebe contra hebraeos per praedicatores excitata sermo sit, de facto tamen ab iisdem hebraeis dolose impetratas fuisse antequam praefati franciscales viri praedicationem inchoarent. M. A.

3475. - MENGHETTI Evaristo, *I primitivi capitoli del Monte di Pietà di Fano,* in *Archivi* s.2 23(1956) 323-342.

Iterum typis eduntur, et quidem absque quovis commentario, statuta Montis Pietatis qui an. 1471 in oppido Fano fundatus est hortatu ac collata opera B. MARCI DE MONTEGALLO, O.F.M.Obs. Priorem vero editionem paraverat S. TOSTI, O.F.M., *Il B. Marco da Montegallo O.M. fondatore del Monte di Pietà di Fano, anno 1471,* in *Memorie Francescane Fanesi. Omaggio a S. Franeesco d'Assisi nel VII Centenario della sua morte,* Fano 1928, 131-140. M. A.

3476. - GHINATO Alberto, O.F.M., *Monte di Pietà e Monti Frumentari di Amelia. Origine e antichi statuti.* (Studi e Testi Francescani, 9). Roma, Edizioni Francescane, 1956. 24,5 cm., 110 pp.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 27(1957) 107; huius vero dissertationis partem A. iam in lucem ediderat: *Fondazione e Statuti del Monte di Pietà di Amelia,* in *Arch.Franc.Hist.* 48(1955) 324-380.

3477. - GHINATO Alberto, O.F.M., *Primi tentativi per la fondazione di un Monte di Pietà a Terni (1464-1472),* in *Arch.Franc.Hist.* 50 (1957) 379-440.

Hanc suae inquisitionis partem A. dein in lucem iterum edidit in opuscolo inscripto: *Studi e documenti intorno ai primitivi Monti di Pietà.* Vol. II: *I primordi del Monte di Pietà di Terni (1464-1489).* (Studi e Testi Francescani, 12), Roma 1959, cuius recensionem videsis in *Coll.Franc.* 31(1961) 241s.

3478. - MARAGI Mario, *Monte di Bologna. Cenni storici,* in *Archivi Storici delle Aziende di Credito* 2 (Roma 1956) 259-299.

In urbe Bologna Montem Pietatis primum fundaverat an. 1473 MICHAEL CARCANO DE MILANO, O.F.M.Obs.; sed cum ipse ob minime sufficientem dotationem defecisset, iterum refectus est an. 1504 a BARTHOLOMAEO DE NIBBIA (Novara), O.F.M.Obs. M. A.

3479. - GHINATO Alberto, O.F.M., *Il B. Michele d'Acqui († 1500 c.) e il suo apostolato in Verona,* in *Ven.Franc.* 24(1957) 145-192.

MICHAEL DE ACQUI, O.F.M.Obs., natus est ca. medium saec. XV; an. 1482-1483 exstitit vicarius Observantiae in Sardinia; A. vero illum contionantem ostendit in Sardinia (1583) et in urbibus Perugia et Assisi (1488) — etenim an. 1487 contionator Apostolicus renuntiatus est —, Brescia et Verona (1490), Verona (1491), Brescia et Cremona (1492), Verona (1496), Genova (1497), ubi Societatem B. Mariae de Pietate

erexit, et tandem Perugia, cum postremo de illo mentio fit mense martio 1499. De anno et loco mortis nil certi scimus.

At A. praecipue agit de institutione Montis Pietatis in Verona ab ipso MICHAELE an. 1490 efficacissime promota, describens interea ipsius Montis statuta, subsidiorum fontes, primordia Scholae Pietatis, confirmationem Montis ab ALEXANDRO VI factam ope bullae *Intenta salutis* (24 apr. 1491) atque iteratas praedicationes ab ipso MICHAELE Veronae habitas insequentibus an. 1491 et 1496, qua occasione ipso adhuc promovente Montis subsidia aucta sunt. Inquisitio vero plura nova ex fontibus archivisticis hausit. De apostolica atque caritativa eiusdem MICHAELIS DE ACQUI opera A. etiam alibi disseruit: *Figure del '400 francescano*, in *Frate Franc.* 24(1957) 178-183.
M. A.

3480. - MANCINI I., *Cardinalis Caietanus et montes pietatis.* (Disquisitio historico-moralis). Hierosolymis, Typis PP. Franciscanorum, 1954. 24 cm., XI-138 pp.

3481. - AURINI Raffaele, *Dizionario bibliografico della gente d'Abruzzo.* Teramo, Coop. Tip. « Ars et Labor », 1952 [ed. 1955]. In-8°, XVI-477 pp.

Inter celebres Aprutii viros in hoc volumine recensitos mentio quoque fit de B. BERNARDINO DE FOSSA, O.F.M.Obs. (1420-1503). Cf. *Rev. Hist.Eccl.* 50(1955) 1074s. M. A.

3482. - NICOLINI Benedetto, *Il frate osservante Bonaventura De Centi e il Nunzio Fabio Mignanelli. Episodio di vita religiosa del Cinquecento.* Napoli 1957. 24,5 cm., 17 pp.

Bonaventura DE CENTI de Venezia, O.F.M.Obs. († ca. 1550), exstitit theologus, contionator ac confessarius illustrium virorum priore saec. XVI parte. Sincera amicitia iungebatur cum card. J.P. CARAFA et J.M. GIBERTI episcopo Veronensi, ita ut in dubium minime revocari possit eiusdem studium pro catholica reformatione. Aliquamdiu Capuccinorum reformationi quoque favit, cui, uti videtur, una cum loco venetiano insulae Giudecca (1539) et ipsum nomen dedit. At postea, praesertim ob inopinatam defectionem Bernardini OCHINO (1542), eisdem Capuccinis adversatus est. M. A.

3483. - ROVELLA Agostino, O.F.M., *P. Antonio Scalmato da Caltagirone, O.F.M.*, in *Sicilia Seraf.* 1(1955) n.2, 9-13.

ANTONIUS DE CALTAGIRONE, O.F.M.Obs. (1476-20 aug. 1552), sacerdos, guardiani munere functus est in oppido Caltagirone ac in insula Malta. Ter processus canonicus informativus pro eiusdem beatificatione celebratus est, scil. bis dioecesanus in curia Siracusana an. 1553 et 1727-1738, ac semel apostolicus an. 1624-1627. Eiusdem corpus, in ecclesia O.F.M. oppidi Caltagirone sepultum, incorruptum inventum est in recognitione peracta die 3 oct. 1952. M. A.

3484. - GAMISSANS Francisco, O.F.M., *El Santo Hombre de Horta.* (*San Salvador de Horta*). (Colección « Pax et Bonum »). Barcelona, Ediciones « Ling-Ling », 1956. 12 cm., 32 pp.

3485. - WEDGE Florence, *My Brother Benedict. Life of St. Benedict the Moor*. Pulaski, Wisconsin, Franciscan Publishers, 1957. 18,5 cm., 60 pp.

BENEDICTUS A S. FRATELLO, saepius NIGER vel A S. PHILADELPHO dictus, O.F.M.Obs. (1526-4 apr. 1589), vigesimum primum annum agens eremiticae vitae institutum sub Regula franciscana amplexatus est, donec an. 1572 ad Observantes transiit, ac fere indesinenter in urbe Palermo constitit, ibique an. 1578, cum coquum ageret, guardianus conventus S. Mariae de Jesu ac dein novitiorum magister renuntiatus est. Eum PIUS VII inter Sanctos adnumeravit die 24 maii 1807. Haec A. amoene de humili enarrat BENEDICTO, qui humanitate ac signis percrebuit.

Eiusdem vitam narrant quoque: BRANDÃO Ascânio, *São Benedito, o santo preto*. São Paulo, Estab. Gráf. Politipo, 1954. 18 cm., 128 pp.; et DE PAULA E SILVA Francisco, *Vida de São Benedito o preto*. 5 ed. Salvador, Bahía, Editora Mensageiro de Fé Ltda, 1955. 16 cm., 78 pp. M. A.

3486. - BULFERETTI Luigi, *Un francescano diplomatico e « politico statista ». Il P. Salvatore Cadana*, in *Atti Accademia Sc. Torino, Classe Sc.Morali* 88/2(1953-54) 136-167.

Salvator CADANA, qui an. 1646-1649 exstiterat minister provinciae Subalpinae S. Thomae O.F.M.Ref., an. 1653-1654, rogante CHRISTINA Sabaudiae ducissa, legatus perrexit Ulyssiponem. Porro, cum nulla superfuisse videatur illius legationis narratio, A. in lucem edit quasdam SALVATORIS epistolas, in quibus ipse de itineris periculis agit. In altera vero dissertationis parte, A. SALVATORIS mentem aperit circa artem reipublicae recte gubernandae, iuxta id quod ipse scripsit in duobus opusculis: *Il Principe regnante*, Torino 1649, et *Il Principe avvisato*, ibid. 1652-1653. M. A.

3487. - RISOLVENTE Mario, *Il Ven. Bernardino Verde da Sambuca*, in *Sicilia Seraf*. 2(1956) n.6, 25s; n.7-8, 25s; n.9-10, 25s.

BERNARDINUS, laicus O.F.M.Ref., natus est in oppido Sambuca die 21 dec. 1633 et in saeculo eidem nomen fuit Matthaeus Thomas VERDE; post adolescentiam domi pie traductam, die 15 aug. 1659 religiosum habitum induit in conventu Panormitano S. Mariae de Jesu. Dein vero an. 1662 destinatus est quaeritandae stipi item in urbe Palermo pro sodalibus conventus S. Antonii, ubi mansit usque ad mortem, qua correptus est die 7 iul. 1685. A. nonnulla de eius religiosis virtutibus enarrat. M. A.

3488. - CONTENTI Girolamo, O.F.M., *Un apostolo francescano. Il Beato Tommaso da Cori (1655-1729)*. Bellegra, Ritiro di S. Francesco, 1955. 16,5 cm., 99 pp., tab.

Pro hac biographia B. THOMAE A CORI, O.F.M.Obs., A. utilitatem cepit ex U. BONCOMPAGNI, *L'apostolo del Sublacense*, Roma 1925, et I. CERASOLI, O.F.M., *Il Beato Tommaso da Cori, predicatore popolare,*

quam dissertationem praefatus CERASOLI paravit pro adipiscenda doctorali laurea in Pont. Athenaeo Antoniano ac hucusque manuscripta manet.

THOMAS natus est in oppido Cori in Latio die 4 iun. 1655; ei nomen in saeculo fuit Franciscus Antonius PLACIDI; adolescens pascendis gregibus vacaverat, et die 7 febr. 1677 in conventu Ss. Trinitatis urbis Orvieto novitiatum inchoavit. Viterbii studiis incubuit an. 1678-1683, ac dein sacerdotio auctus est in oppido Velletri (1683); novitiorum magister exstitit in Orvieto (1683-1684), ac tandem erigendo loco recollectionis in pago Bellegra (1684) deputatus est. Ibidem reliquum vitae cursum absolvit, si excipias tamen an. 1703-1709, quo tempore fundavit alterum provinciae Romanae O.F.M.Obs. recollectionis locum in oppido Palombara Sabina. Obiit in Bellegra die 11 ian. 1729, atque illum beatum dixit PIUS VI die 3 sept. 1786.

A. pulchre describit curam ipsius THOMAE pro dictandis locorum recollectionis regulis, quas tandem die 11 febr. 1706 Laurentius COZZA de S. Lorenzo, minister provinciae Romanae O.F.M.Obs., ratas habuit, quasque an. 1756 pro universis eiusdem Ordinis recessibus valituras generalis minister statuit. Item mentio fit de praedicationis ac confessionum ministerio ab ipso THOMA exantlato in variis Latii inferioris vicis atque oppidis, de heroico virtutum exercitio ac de miraculis et conversionibus ad Deum per ipsum THOMAM patratis. Cf. etiam *Acta O.F.M.* 76(1957) 231-234. 277s. M. A.

3489. - PIERRE VAN GROLL [OF MANITOWOC, Wis.], O.F.M.Cap., *Little-Known Franciscans*: *St. John Joseph of the Cross,* in *Round Table Franc. Res.* 20(1955) 17-21.

3490. - DE MASI Angelo, O.F.M., *Un amante del santissimo Sacramento. Servo di Dio P. Ludovico di Gesù* [*O.F.M.Alc.*] *della famiglia del Balzo, francescano, 1654-1738,* in *Scintilla Ann. Franc.* 85(1954) n.10, 11.

3491. - CALANDRA Gregorio, O.F.M., *Venerabile Servo di Dio P. Gaetano Potestà, dell'Ordine dei Frati Minori,* in *Sicilia Seraf.* 1(1955) n.4, 10-12; n.5, 11-13; n.6, 21s; n.7, 15-18; n.8-9, 18-21; n.10, 14-16; 2(19956) n.1, 23-26; n.2, 30-32; n.3, 28-30.

Caietanus POTESTÀ de Palermo, O.F.M.Obs., natus est die 3 mart. 1654; inter Minoritas convolavit an. 1669; lector philosophiae ac theologiae exstitit, pluribus muneribus in servitium sui Ordinis functus est (fuit enim commissarius Apostolicus pro Oriente, consultor Congregationis de Propaganda Fide, praefectus missionum Cypri et Aegypti et custos Terrae Sanctae) ac tandem in urbe Palermo obiit die 23 (non 25) mart. 1738 (non 1788!). Tumulatus vero fuit in ecclesia S. Mariae Angelorum, vulgo de Gancia dicta. A. vero nonnulla de CAIETANI religiosis virtutibus scribit, et quosdam excerpit locos ex eiusdem scriptis *La Vera Sapienza ovvero Mistica Teologia* (Palermo 1703) ac *Evangelica Historia* (Panormi 1726). M. A.

3492. - BETTI Umberto, O.F.M., *Il « voto sanguinario » in difesa dell'Immacolata Concezione. L'atteggiamento dei Frati Minori nella controversia suscitata da Ludovico Antonio Muratori,* in *Virgo Immaculata* VII/3 (cf. *supra* n.812), 171-187.

Ludovico Antonio MURATORI, duobus operibus an. 1714 et 1740 editis, censuram ferenti in eos qui iureiurando se obstringunt sanguinem et

vitam dare pro opinione Immaculatae Conceptionis tuenda — tunc temporis adhuc non definita —, sodales franciscani cito responderunt voti « sanguinarii » liceitatem immo et meritum, variis argumentis, propugnantes, eo quod doctrina de Immaculata Virginis Conceptione, tot decretis pontificiis et unanimi populi christiani cultu approbata, quaestio dicenda est moralis, ideoque non absque peccato negari potest. Fratres qui hac in controversia emicuerunt, et quorum argumenta dilucidantur hi sunt: Joannes DE LUCA, O.F.M.Obs. († 29 maii 1766), Victorius WEBER DE CAVALESE, O.F.M.Ref. († 1760), qui commercium iniit epistolare hac de re cum MURATORI an. 1744-1745, STANISLAUS DE PIACENZA, O.F.M.Ref. († 1785), Flavianus RICCI DE CEMBRA, O.F.M.Ref. († 1789), Benedictus BONELLI, O.F.M.Ref. († 1783). I. V.

3493. - CARTA Giuseppe, *Un francescano siciliano aromatario ed ospitaliero: P. Bernardino da Ucria (1739-1796)*, in *Sicilia Seraf.* 2 (1956) n.9-10, 11-13.

BERNARDINUS, sacerdos O.F.M.Ref., natus est in oppido Ucria in Sicilia an. 1739 atque in saeculo appellatus Michael Angelus AURIFICI. Vitam transegit in urbe Palermo, ubi obiit die 29 ian. 1796 in conventu S. Antonii, in quo hodieque asservatur quaedam eius statua. A. vero illum ostendit egregium herbarium, recensendo eiusdem opera *Plantae ad Linneanum opus addendae* et *Hortus Regius Panormitanus* (Panormi 1789), necnon quoddam *Erbario* vel *Orto secco* hodie asservatum in urbe Palermo penes Società Siciliana per la Storia Patria. M. A.

3494. - DIOTALLEVI Ferdinando, O.F.M., *Breve vita del servo di Dio P. Lorenzo Lombardi da Monsano dei Frati Minori.* Ancona, Tipografia E. Venturini, [1954]. 15,5 cm., 62 pp., ill.

Laurentius LOMBARDI natus est in oppido Marchiae Monsano, in dioecesi Jesina, die 15 apr. 1716; religiosum habitum induit inter Minores Observantes in conventu Fabrianensi dicto La Nunziata die 11 aug. 1731, ac studiorum curriculo rite emenso in oppidis Ascoli Piceno, Ancona, Macerata et Fano, tandem sacerdotio auctus est die 14 mart. 1739. Solitudinis amore incensus, an. 1743 se recepit in conventu recollectionis Auximano, cui quater praefectus est. An. 1772 erigendo loco recollectionis in oppido Montiano, in provincia Bononiensi O.F.M.Obs., a generali ministro deputatus est. Vacavit vero pietati, dirigendis in via perfectionis monialibus, praesertim Capuccinis, ac praedicandis spiritualibus exercitiis tum populo cum religiosis monialium familiis. Obiit in Osimo die 6 maii 1797. M. A.

3495. - CANONICI Luciano, O.F.M., *Il faro sul monte: il B. Leopoldo da Gaiche, frate minore, missionario apostolico.* Santa Maria degli Angeli - Assisi, Edizioni « Porziuncola », 1957. 20 cm., 183 pp., tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 347.

3496. - GIUNTELLA Vittorio E., *Profilo di uno « Zelante »: Mons. Bonaventura Gazzola*, in *Rassegna Storica del Risorgimento* 43(1956) 413-418.

Bonaventura GAZZOLA natus est in urbe Piacenza die 21 apr. 1744, et cum an. 1792-1795 exstitisset commissarius generalis familiae Cismontanae O.F.M.Ref., factus est episcopus oppidi Cervia, unde an. 1820 translatus est ad dioecesim Montefiascone-Tarquinia. Tandem an. 1824 ad cardinalatum evectus, ex hac vita migravit die 29 ian. 1832.

Hac vero dissertatione A. conatur demonstare, ex epistolis ab eodem BONAVENTURA missis ad marchionem Camillum SPRETI, quod ipse fuit vir tempori transacto omnimodo addictus. Re quidem vera, idem BONAVENTURA fuit optimus animarum pastor, sed, quod ad Statum pontificium attinebat, omnia instauranda censuit in statu quo ante gallicam perturbationem fuerant. M. A.

3497. - CONSENTINO Damiano, O.F.M., *L'infermiere santo. Il Servo di Dio fra Francesco da Picciano. Note rievocative*, in *Sicilia Seraf.* 3(1957) n.5, 17-19.

FRANCISCO DE PICCIANO, O.F.M.Obs., in Aprutio natus est die 15 ian. 1773, et cum per plures annos Panormi militasset, tandem inter Franciscales adnumeratus est die 26 iul. 1809 in conventu panormitano de Baida dicto, ibique humilem piamque vitam duxit usque ad mortem (25 maii 1851) infirmorum servitio magna caritate vacans.

Eius vero reliquiae, rite recognitae die 19 iun. 1954, asservantur in ecclesia conventus S. Joannis Baptistae de Baida. Cf. *Recognitio exuviarum S.D. Francisci a Picciano, Laici Professi Ordinis Fratrum Minorum*, in *Acta O.F.M.* 74(1955) 146-150. M. A.

3498. - CALATINUS [= CARUSO Luigi], *Il vescovado e i vescovi di Caltagirone*. Caltagirone, Scuola Tipografica Città dei Ragazzi, 1957. In-8°, 110 pp.

Inter episcopos dioeceseos Caltagirone (erectae an. 1816), tertio loco recensetur Josephus Maria MANISCALCO de Alessandria della Rocca (1854-1855), qui an. 1838-1844 generalis minister exstiterat O.F.M.Obs., ac de cuius vita, sicut et de ceteris, A. nonnulla enarrat.

Curriculum vitae eius brevissime resumpsit: TERRANOVA Ludovico, O.F.M., *Un centenario: Mons. Giuseppe Maria Maniscalco, O.F.M., fulgida gloria della Sicilia francescana*, in *Sicilia Seraf.* 1(1955) n.6, 23s. M. A.

3499. - CANDELA Silvestro, O.F.M., *P. Francesco Frediani nel centenario della sua morte*, in *Cenacolo Seraf.* s.3 8(1956) 163-216.

Franciscus FREDIANI (1804-10 aug. 1856) exstitit sodalis provinciae Tusciae O.F.M.Obs., in qua an. 1831-1845 humanas litteras, philosophiam ac sacram eloquentiam docuit. Nonnullas de viris franciscanis biographias scripsit, quas A. recenset; et typis edit (186-216) 44 epistolas, quas idem FREDIANI miserat viris litteratis A. RANIERI et C. TROYA postremis suae vitae annis. M. A.

3500. - CANNAROZZI Ciro, O.F.M., *I Frati Minori di Toscana e il Risorgimento Italiano*, in *Stud.Franc.* 52(1955) 394-425; 53(1956) 120-170.

Plures sodales provinciae Tusciae O.F.M.Obs. motui liberalismi moderati, modo quo praedicabatur a Vincentio GIOBERTI, adhaeserunt. Id fecerunt praesertim lectores, inter quos praestant Franciscus FREDIANI († 1856), Clemens FERRINI, Generosus BENEDETTI, Alexander BARONI (1819-1887) et Emygdius CARDINI († 1908). A. vero ipsorum proposita atque gesta colligit ex fontibus archivisticis praesertim pro an. 1848-1850, scil. inter pugnas verborum et armorum pro efficienda nationali Italiae unitate.

Inquisitione vero optime ostenditur quaenam fuerit conscientiarum atque religiosae oboedientiae crisis mediis difficultatibus illius aevi, cum plurimi religiosi viri quaestionibus politicis minime se subtrahere quiverunt. Quod magnam crisim (et saepe maximum discrimen) attulit religiosarum familiarum moribus atque regimini. Idem A. inquisivit de modo agendi an. 1848-1861 (contra sui Ordinis ministros et pro fortuna armorum regis Italiae VICTORII EMMANUELIS II) Alexandri BARONI et quorundam aliorum Fratrum altera dissertatione: *I Frati Minori di Toscana dalla prima alla seconda guerra dell'Indipendenza Italiana,* in *Stud.Franc.* 54(1957) 199-249.
M. A.

3501. - BATTISTINI Mario, *Memorie inedite volterrane sul Risorgimento,* in *Arch.Stor.Ital.* 113(1955) 276-282.

In lucem editur commentarius quidam — conscriptus a quodam minorita e familia TRAFELI, qui exstitit guardianus conventus volaterrani S. Hieronymi ac praefuit provinciae Tusciae O.F.M.Obs. —, in quo describuntur eventus politici atque militares, qui an. 1849-1866 ad constitutionem regni italici contulerunt. Res vero ab anonymo A. enarrantur animo innovationibus hostili et quidem cum peculiari respectu ad ea, quae in praefato conventu acciderunt. M. A.

2502. - CHIMINELLI Piero, *Ludovico da Casoria « Maestro della carità » di Bartolo Longo,* in *Frate Franc.* 23(1956) 40-45.

Inde ab an. 1867 intima viguit necessitudo inter Bartholum LONGO († 1926) et LUDOVICUM DE CASORIA, O.F.M.Ref. († 1885), qui illum efficaciter impulit ut in Nuova Pompei erigeret magna caritatis instituta, inter quae praestant officina typographica, orphanotrophium pro puellis et templum ipsum in honorem B.V. Mariae a Rosario. Cf. etiam: *A settanta anni dalla morte del venerabile P. Lodovico da Casoria. Le Opere.* Omaggio dei Frati Bigi e delle Suore Bige Elisabettine ai loro amici e benefattori. (Supplemento al periodico « La Carità e l'Orfanello »). Napoli, [G. D'Agostini], 1955. 21,5 cm., 24 pp., ill. M. A.

3503. - LUIGI DA GATTEO, O.F.M.Cap., *Il buon prete di Romagna: Don Luigi Ghinelli e la sua opera.* [Modena]. Edizioni Paoline. [1957]. 20,5 cm., 331 pp., tab.

Aloisius GHINELLI (1848-1909), cuius vita atque Institutum pro Pueris Pauperibus ab ipso fundatum hic apte describuntur, antequam statum clericalem amplecteretur, inter Minores Reformatos cooptari voluit an. 1872-1875 exemplo atque consilio confortatus sui cognati

Petri DAMIANI de S. Arcangelo, O.F.M.Ref. (1830-1890), philosophiae ac theologiae lectoris (44-53). M. A.

3504. - GUERRINI Rocco, *Di porta in porta.* (*Fioretti di Fra Diego Oddi*). Roma, Edizioni Francescane, [1955?]. In-16°, 150 pp.

Vitam Didaci ODDI († 1919), humilis quaestuantis O.F.M., Auctor iam descripserat an. 1950 (cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.1722).

3505. - FINZI Marcello, *Un cappellano delle carceri che ho conosciuto: Padre Lino Maupas.* Prefazione di Francesco CARNELUTTI. Firenze, Casa Editrice Leo Olschki, [1955]. 19 cm., 63 pp.

Auctor, magna peritia in poenarum re pollens, cum Lino MAUPAS, O.F.M., intima familiaritate usus est et res in opusculo tam vivide memoratas dixit occasione cuiusdam acroasis habitae in urbe Córdoba (in Argentina) an. 1949. Etenim, anecdotorum ope, LINUS ostenditur vir christiana caritate erga miseros cuiusque generis et praesertim erga carcere detentos flagrans. De momento vero huius testimonii scripsit MEMOR, *Un penalista e un cappellano delle carceri,* in *Osserv. Rom.* 1955 nov. 12, 4.

Ob crebras narratiunculas receptas veluti quaedam romanensis fabula iucunde legitur vita quam scripsit CAVALLI Teofilo, O.F.M., *Lino Maupas.* Bologna, Abes Editrice, 1954. 20 cm., 367 pp. M. A.

3506. - BRACALONI Leone, O.F.M., *Dopo un decennio dalla morte del Rev.mo P. Marrani,* in *Frate Franc.* 24(1957) 6-9.

De Bonaventura MARRANI, O.F.M. (1865-1947), cf. *Bibliog.Franc.* VIII, n.953s.

3507. - GORI Severino, O.F.M., *Un vero figlio di San Francesco nel secolo ventesimo. Il P. Giuseppe Spoletini dei Frati Minori* (*1870-1951*). Roma, Convento S. Francesco a Ripa, 1954. 17 cm., 119 pp., ill.

Josephus (in saeculo Paschalis appellatus) SPOLETINI, O.F.M., natus est in oppido Bellegra prope Subiaco die 16 aug. 1870; religiosum habitum induit in eremo Greccio die 10 iun. 1887. Studiorum vero curriculo exantlato, confesarii, sacristae et novitiorum magistri munere alterna vice functus est in oppidis Carpineto Romano, Bellegra, Fontecolombo ac pluribus in locis romanis, donec tandem ex hac vita sancte migravit Romae in conventu S. Francesco a Ripa die 25 mart. 1951. In humilitate Deo ac proximis perpetuo servivit praesertim in quotidiano confessionum ministerio. Biographiam vero hanc A. collegit ex centenis testimoniis, quae scripto tradiderunt qui cum eodem JOSEPHO conversati fuerant. M. A.

3508. - ROMERI Candido, O.F.M., *Un eroe della fede in Romania.* (*P. Clemente Gatti, O.F.M.*). Lonigo, Collegio Serafico O.F.M. In-8°, 56 pp.

Huius heroici viri facta vitae memoravimus in *Bibliog.Franc.* X,

n.2816. In hoc vero opusculo A., CLEMENTIS vitae curriculo adumbrato, ex eiusdem epistolarum excerptis ostendere satagit apostolicam actuositatem atque abnegationis spiritum, quibus ipse aestuavit. M. A.

3509. - *Monsignor Gian Maria E. Castellani O.F.M., nunzio apostolico. Nel primo anniversario della sua morte. In memoriam.* A cura della Provincia Serafica di San Francesco. [Santa Maria degli Angeli, Tipografia Porziuncola, 1954]. 23,5 cm., 246 pp., ill.

Cf. notam biographicam Joannis Mariae CASTELLANI (1888-1953) in *Bibliog.Franc.* X, n.3375.

3510. - *In memoria del P. Giovanni Troili da Greccio.* Tivoli, A. Chicca, [1954]. 25 cm., 31 pp., ill.

Joannes TROILI, O.F.M., per plures annos magistri novitiorum, guardiani ac definitoris provinciae Romanae SS. Apostolorum Petri et Pauli munere functus est. Obiit vero in oppido Frascati die 2 iul. 1953. M. A.

3511. - *Grave lutto per la Sicilia francescana. M.R.P. Giuseppe Balestrieri, ex Procuratore Generale dell' Ordine dei Frati Minori,* in *Sicilia Seraf.* 1(1955) n.6, 1-5.

Josephus BALESTRIERI, O.F.M. (13 dec. 1883-5 iun. 1955) natus est in oppido S. Giuseppe Jato prope Palermo; exstitit theologiae lector, minister suae provinciae Ss. Nominis Jesu, professor ac praeses pontificii Athenaei Antoniani et visitator plurium provinciarum O.F.M. Italiae, donec an. 1944 procurator generalis electus est. Ob sua praeclara merita erga provinciam Ss. Nominis Jesu, eiusdem pater merito habendus est. M. A.

3512. - *Nel 50º di sacerdozio del M.R.P. Tito Castagna, O.F.M. Convento S. Antonio, Marghera-Venezia, 20 marzo 1955.* [Venezia, A. Vidotti, 1955]. 24,5 cm., 67 pp., ill.

3513. - MONTANO Giovanni Maria, O.F.M., *Nozze d'oro sacerdotali del P. Francesco Sarri, O.F.M.,* in *Stud.Franc.* 52(1955) 286-288.

Franciscus SARRI natus est in Figline Valdarno (Firenze) die 13 aug. 1882, ac religiosum habitum induit die 20 sept. 1908. An. 1922 doctoralem lauream adeptus est penes Universitatem Studiorum Florentiae atque inde ab an. 1929 in Universitate Ss. Cordis Jesu Mediolani docuit. Periodicorum *Studi Francescani* et *La Verna* per plures annos director exstitit ac quamplurima scripsit de rebus franciscanis, vel non, quae recensita fuere in opusculo: *Omaggio fraterno dei superiori e dei confratelli del convento di S. Francesco in Firenze al M.R.P.L. Prof. Francesco Sarri in occasione delle sue nozze d'oro sacerdotali, Sinalunga S. Bernardino 17 giugno 1905 - Firenze S. Francesco 17 giugno 1955,* Firenze, Convento di S. Francesco, 1955. 25,5 cm., 32 pp. M. A.

3514. - FEDELE Benedetto, O.F.M., *Nel XXV° di un sacerdozio. Ricordi ed esperienze. Nozze d'argento del P. Gaspare Paolo Forcina, O.F.M., 1932 - 17 luglio - 1957.* Napoli, R. Pronti e Figli, 1957. 17 cm., 78 pp., ill.

3515. - *Provincia Serafica dei Frati Minori di San Francesco d'Assisi. Statistica locale e personale (1 luglio 1956).* S. Maria degli Angeli, Tipografia Porziuncola, 1956. 23,5 cm., 51 pp.

O.F.M.Conv. - eventus et loci

3516. - FÉLIX [DE LA MOTTE-SERVOLEX], O.F.M.Cap., *Les enfants de St. François au Val d'Aoste. Les Cordeliers.* Préface de M. le chanoine Maxime DURAND, président de l'Académie St. Anselme. Aoste, Imprimerie Marguerettaz, 1957. 25 cm., VI-147 pp., ill.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 27(1957) 440s.

3517. - SEVESI Paolo Maria, O.F.M., *Il culto alla Concezione di Maria nella cappella Regio-Ducale di S. Gottardo e in S. Francesco di Milano,* in *Ambrosius* 30(1954) 327-333.

Nonnullae in lucem eduntur supplicationes et ordinationes (an. 1403, 1450, 1459 et 1556) circa cultum Immaculatae Conceptionis B.V. Mariae, qui in mediolanensi ecclesia S. Francisci O.F.M.Conv. introductus fuit opera Catharinae VISCONTI an. 1403. M. A.

3518. - *I Frati Minori Conventuali nel venticinquennio del loro ritorno a Milano, 1929-1954.* [Padova, Il Messaggero di S. Antonio, 1954]. 24 cm., 103 pp., ill.

3519. - *Settimo Centenario del complesso monumentale di S. Francesco d'Assisi. Venticinquesimo anno del ritorno dei Frati Minori Conventuali a Brescia. Numero unico commemorativo.* Brescia, [Chiesa S. Francesco d'Assisi], 1954. 24 cm., 125 pp., ill.

Huiusmodi templi, fundati an. 1254, innovationes atque amplificatio volventibus saeculis factae apte describuntur. Etenim, cum an. 1797 Fratres inde expulsi essent, templum fere collapsum est; at an. 1928 Minores Conventuales tandem illuc redire quiverunt ac illud novo splendore auxerunt. M. A.

3520. - BORDIN Bernardino, O.F.M.Conv., *Appunti di storia e di vita francescana della Provincia Patavina di S. Antonio dei Frati Minori Conventuali. In commemorazione del cinquantennio 1907-1957.* Brescia, Scuola Tipografica Opera Pavoniana, 1956. 24 cm., 209 pp., ill.

Hoc opus, tribus partibus distinctum, A. dictavit pro novitiis O.F.M.Conv. oppidi Camposampiero, quibus ipse praeerat, agens de initiis eiusdem provinciae usque ad finem saec. XIX, de ipsius renovatione saec. XX ac tandem de viris, qui sanctitate et bonis operibus

praefulserunt. Posteriores vero has partes, pro Auctoris scopo potiores, fusiore calamo tractatas invenimus. Opus vero criticis adnotationibus minime roboratur. M. A.

3521. - SARTORI Antonio, O.F.M.Conv., *S. Maria Gloriosa dei Frari, Venezia.* (Collana Guide Artistiche. Le Basiliche Francescane, 2). Padova, Il Messaggero di S. Antonio - Basilica del Santo, 1956. In-8°, 83 pp., ill. et tab.

Est altera, veste quidem typographica ditior, editio operis quod primum prodiit an. 1949: cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.2971. Ipsa recensita est in *Misc.Franc.* 57(1957) 619-621. M. A.

3522. - PIUS PP. XII, *Litterae apostolicae. Titulo ac privilegiis Basilicae Minoris ditatur templum Sancti Francisci Assisinatis, Ferrariae exstans,* in *Acta Ap.Sed.* 49(1957) 721s.

Ecclesia S. Francisci O.F.M.Conv. hoc titulo ornata est die 16 ian. 1957. Litterae vero relatae quoque fuerunt in *Comm.O.F.M.Conv.* 54 (1957) 71s et in *Acta O.F.M.* 76(1957) 263s. M. A.

3523. - PIANA Celestino, O.F.M., *Un saggio dell'attività francescana nella difesa* e *propagazione del culto alla Concezione Immacolata,* in *Virgo Immaculata* VII/3, Romae 1957, 1-41.

Hac historica inquisitione A. anecdotice inquisivit quid Franciscales (praesertim ex Conventualium familia) Bononiae et, generatim, in regione Aemiliana effecerint pro defendenda pia sententia Immaculatae Conceptionis B.V. Mariae tum publicis disputationibus cum instituendo sodalitates et academias, quae idem mysterium honorarent. Qua in re pluries rigores S. Officii experti sunt, uti Bononiae accidit Hieronymo PALLANTIERI iuniori, O.F.M.Conv., qui carcere detrusus est eo quod die 8 dec. 1654 piam sententiam defendisset. M. A.

3524. - DI STOLFI Liberato, O.F.M., *Memorie francescane di Pistoia,* in *Frate Franc.* 23(1956) 126-131.

Fratres Minores in oppido Pistoia adfuisse certum est saltem inde ab an. 1232. Anno vero 1250 ex primaevo loco transmigrarunt apud ecclesiam dictam S. Maria Maddalena al Prato, in cuius loco an. 1294 primus lapis iactus est moderni templi S. Francisci, quod fere trium saeculorum labore iuxta formam gothicam exstructum est. Circa medium saec. XIV eiusdem templi parietes picturis ornaverunt magni quidam magistri, inter quos eminent Puccius CAPANNA, Antonius VITE et Petrus LORENZETTI. In aula vero capituli hucusque conspicimus picturam dictam *Arbor vitae crucifixae.* In ecclesia sacra faciunt sodales ex O.F.M.Conv. Extra oppidi moenia, in loco dicto Giaccherino, an. 1414 morari coeperunt Minores Observantes. Cf. *supra* n.3415. M. A.

3525. - SALMI Mario, *San Domenico et San Francesco d'Arezzo.* Trad. par Louis-Édouard JUILLERAT. (Serie del Drago). Roma, Del Turco, [1954]. In-8°, 55 pp., ill.

Pro editione italica an. 1951 cf. *Bibliog.Franc.* X, 369.

3526. - [PIUS XII], *Litterae Apostolicae quibus Ecclesia S.P.N. Francisci Aretii ad Basilicae Minoris dignitatem evehitur,* in *Comm. O.F.M.Conv.* 52(1955) 115s.

3527. - ABATE Giuseppe, O.F.M.Conv., *Per la storia e l'arte della basilica di S. Francesco in Assisi,* in *Misc.Franc.* 56(1956) 3-36.

Ex inquisitione praesertim in archivo S. Conventus Assisani perfecta, A. plura statuit ab historiographis deinceps secure tenenda, scil. quod: 1) tectus ecclesiae superioris S. Francisci, qui saec. XIII positus fuerat supra ligneas structuras vulgo dictas « cavalletti » seu « capriate lignee », super arcus latericios compositus est post medium saec. XV, i.e. post an. 1451-1453, cum arcus latericii transaepti et absidae constructi sunt munificentia NICOLAI V; fornices vero ogivales, quae illas « capriate » abscondebant, perfectae fuerant eo ipso tempore quo ecclesia erecta est; 2) prothyrae ecclesiae inferioris, quae hucusque exstant, exstructae sunt an. 1486 cura Francisci SANSON et quidem in locum illarum, quae constructae fuerant ex donatione quadam testamentaria an. 1424; 3) magnum sepulcrale monumentum erectum est in memoriam JOANNIS DE BRIENNE († 1237), imperatoris Constantinopolitani, et reiciendae omnino sunt traditiones quae illud assignant incertae cuidam reginae Cypri; 4) eodem tempore quo vixit Puccius CAPANNA pictor florentinus, floruit quoque alter Puccius CAPANNA assisiensis, qui an. 1341-1342 imaginem B.V. Mariae una cum quibusdam aliis Sanctis pinxit supra duas portas assisienses mandato civitatis et cooperante alio pictore assisano CECCE SARACENI; 5) sic dictum velum B.V. Mariae ecclesia S. Conventus dono accepit an. 1414 a Thoma ORSINI, comite de Manoppello. M. A.

3528. - FRUTAZ Amato Pietro, *La chiesa di S. Francesco in Assisi « Basilica Patriarcale e Cappella Papale »,* in *Misc.Franc.* 54(1954) 399-432.

3529. - Idem, *Il II Centenario della elevazione a Basilica patriarcale e Cappella papale della Chiesa di S. Francesco in Assisi, « Ordinis Fratrum Minorum caput et mater »,* in *Eph.Liturg.* 68(1954) 201-229.

Ope huius dissertationis illustratur genesis constitutionis iuridicae basilicae assisiensis S. Francisci. Etenim ipsa, cum adhuc erigenda esset, privilegio exemptionis donata est a GREGORIO IX bulla *Recolentes qualiter* (22 oct. 1228), qua recipiebatur « in ius et proprietatem Sedis Apostolicae », atque iura personae iuridicae eidem tribuebantur. A. vero, delibatis bullis quibus saec. XIII-XVII eadem privilegia eidem basilicae renovata sunt, explanat tenorem constitutionis *Fidelis Dominus* (25 martii 1754), qua BENEDICTUS XIV illam ad dignitatem basilicae

patriarchalis et cappellae papalis evehebat, ac congruentibus iuribus, privilegiis ac proprio caerimoniali ditabat.

Notatu dignum est quod maiore dissertationis parte (respective p.400-422 et 200-220, quia eadem bis typis edita est) agitur de genesi historica et moderna acceptione appellationum basilicae maioris et minoris, basilicae patriarchalis et cappellae papalis. - Cf. etiam *Litterae Apostolicae Pii PP. XII, VII exeunte saeculo a Dedicatione Basilicae Assisiensis S.P.N. Francisci et II saeculo vertente ab eiusdem Templi elevatione in Basilicam Patriarchalem et Cappellam Papalem*, in *Comm. O.F.M.Conv.* 51(1954) 103-105. M. A.

3530. - RICOTTI Egidio, O.F.M.Conv., *Memorie del convento e della chiesa di S. Francesco d'Assisi nella Repubblica di S. Marino*. San Marino, Arti Grafiche F. Della Balda, 1956. 25 cm., 56 pp., ill.

Minoritae in reipublicae S. Marino territorio probabiliter constiterunt vivente adhuc S. FRANCISCO. Documenta tamen illos ibidem praesentes denuntiant extra civitatem et quidem in loco dicto Murata an. 1253 et insequentibus, donec an. 1364-1373 intra urbis moenia sedem fixerunt. In quo novo loco inde ab initio Studium publicum viguit, ubi inter alios educati fuere celebres humanistae Joannes BERTOLDI de Serravalle et Henricus DE TONSI de Fano, ambo ex O.F.M.Conv. Ibidem an. 1675 Joannes BERTUCCIOLI fundavit cathedram philosophiae et theologiae instruendis laicis destinatam. In altera opusculi parte (27-52) A. describit ecclesiam conventualem S. Francisci, quae construi coepit an. 1361, quaeque campanarum turri (an. 1405), porticu (an. 1631) etc. insequentibus saeculis ditata est, ita ut maximum illius reipublicae evaderet monumentum. Haec omnia e fontibus archivisticis A. hausit. M. A.

3531. - RICOTTI Egidio, O.F.M.Conv., *Il convento e la chiesa di S. Francesco di Assisi in Urbino*. [Padova, Il Messaggero di S. Antonio, 1954]. 24,5 cm., 71 pp., ill.

Minoritae in oppidum Urbino advenisse traduntur an. 1228; sed certo constat ibidem ipsos adfuisse an. 1254, et an. 1286 erigere coepisse magnum conventum qui dein, praesertim saec. XVI-XVII, celebris evasit bibliothecae, studii ac doctorum virorum (plurimi ex ipsis in re musica excelluerunt) gratia. Annis vero 1731-1751, vetusto templo diruto, novum exstructum est. Quae omnia A. diligenter iuxta documentorum fidem describit. M. A.

3532. - DE MARTINIS Serafino, *Il convento e la chiesa di S. Maria dei Lumi in Civitella del Tronto. (Le origini e le vicende più recenti)*, in *Misc.Franc.* 54(1954) 299-305.

Hanc S. Mariae ecclesiam S. FRANCISCUS traditur accepisse an. 1220/1221. In ipsa vero sacra fecerunt sodales O.F.M.Conv., qui lege civili inde pulsi sunt an. 1806 et 1860; at iterum illuc redire quiverunt an. 1820 et 1882. M. A.

3533. - MARCIANI Corrado, *La chiesa e il convento di S. Francesco di Lanciano. Appunti di storia civile e religiosa*, in *Bull.Dep.Abruzzese Stor.Patria* 36-37(1945-1946: ed. an. 1955?) 7-70.

Conventus, iam pridem a monachis benedictinis habitatus, ad Minoritas devenit an. 1252 ac plurimis saeculis centrum religiosae civilisque vitae oppidi Lanciano exstitit, tum ob sacras Species eucharisticas illic adservatas cum eo quod in ipso municipii consilium sedem haberet. Fratres vero Conventuales, qui inde pulsi fuerant legibus napoleonicis an. 1806, tandem eodem redierunt an. 1953 (cf. etiam *Bibliog.Franc.* X, n.2829). In appendice vero A. summam documentorum ecclesiam et conventum attinentium sub regesti forma diligens adnotat. M. A.

3534. - ODOARDI Giovanni, O.F.M.Conv., *La Madonna della Croce venerata in Pietranico.* Culto, storia, arte. Pietranico 1954. 16,5 cm., 62 pp., ill.

Adnotationes historicae atque artisticae de sanctuario dicato Mariae Virgini de Cruce, quae apparuit in Pietranico (prope Pescara) an. 1613. M. A.

3535. - GUASTAMACCHIA Gabriele, O.F.M.Conv., *Il convento di S. Francesco di Bitonto dei Frati Minori Conventuali in Puglia,* in *Misc. Franc.* 55(1955) 402-409.

Conventus oppidi Bitonto, una cum ecclesia S. Francisco dicata, fundatus est an. 1283 et in eodem Minores Conventuales manserunt usque ad an. 1866, cum lege civili inde pulsi sunt. A. vero conventus fata ac quorundam illustrium sodalium O.F.M.Conv. res gestas describit iuxta fidem sic dictae « Platea », scil. cuiusdam libri rerum memorabilium conscripti an. 1685-1687 ab Antonio SCARANO de Tricarico, O.F.M.Conv. M. A.

3536. - ROTOLO Filippo, O.F.M.Conv., *I Frati Minori Conventuali e il culto dell'Immacolata in Sicilia,* in *Virgo Immaculata* VII/3, Romae 1957, 72-123.

Florens erga B.V. Mariam devotio per totam Siciliae insulam, saec. XV singulari modo fertur in illam immaculatam conceptam. Praecipui vero pietatis cultus fiunt in franciscanis templis, inter quae eminet ecclesia panormitana S. Francisci, et quidem promoventibus pluribus sodalibus ex O.F.M.Conv., inter quos saec. XVI percellunt Josephus MANDRIA et Nicolaus GOTTO, qui plurimas sodalitates in honorem Virginis immaculatae conceptae erexerunt. A. vero dicit de eadem Virgine Immaculata in insulae Patronam assumpta an. 1624, de variis sodalitatibus eidem consecratis, de praedicationibus atque peculiaribus modis quibus per omnia fere Siciliae oppida Maria sub eodem titulo ad nostra usque tempora honorari consuevit. Etenim A. eadem retractavit in opusculo: *La Sicilia nella luce dell'Immacolata. Contributo dei Frati Minori Conventuali.* Palermo, [Basilica di S. Francesco d'Assisi], 1954. 21,5 cm., XVI-73 pp., ill. et tab. M. A.

3537. - SUNSERI RUBINO Giuseppe, *Chiese e conventi francescani di Sicilia. La chiesa di S. Francesco d'Assisi in Caccamo,* in *Sicilia Seraf.* 2(1956) n.12, 27s.

Minores Conventuales magnum conventum penes ecclesiam S. Francisci in Caccamo inhabitaverunt an. 1407-1866. Impraesentiarum ibidem sedem habent scholae, bibliotheca et alia officia publica civitatis. A. vero describit celebriores picturas in ecclesia hodieque asservatas, inter quas eminent nunnullae de viris franciscanis a Josepho TESTA an. 1799 compositae. M. A.

3538. - ROTOLO Filippo, O.F.M.Conv., *La basilica di S. Francesco di Assisi in Palermo. Nel suo settimo centenario* (*1225*[*sic*]*-1955*). *Breve guida.* Palermo, [Basilica di S. Francesco d'Assisi], 1955. In-16°, 31 pp., ill.

Quae de eadem basilica A. magna copia scripserat an. 1951 (cf. recensionem in *Coll.Franc.* 24[1954] 429s), hic compendio tradit, de historia simul ac de operibus arte confectis in eodem templo exsistentibus agens. Cf. etiam eiusdem ROTOLO F., *Settimo centenario della basilica di S. Francesco in Palermo,* in *Sicilia Seraf.* 1(1955) n.6, 10s. M. A.

3539. - GIULIANA ALAJMO Alessandro, *La chiesa di S. Francesco d'Assisi in Naro e l'annessa chiesetta di S. Barbara,* in *Sicilia Seraf.* 3(1957) n.4, 20-25.

Antiquissimum templum in honorem S. Francisci in oppido siculo Naro aedificatum traditur an. 1231, et nunc, mutato nomine, S. Barbarae inscribitur. Moderna vero S. Francisci ecclesia O.F.M.Conv. erigi coepit an. 1634, et tandem exeunte saec. XVII et ineunte XVIII operibus affabre factis quam maxime ornatum est cura Melchioris MILAZZO (vel MIGLIACCIO), O.F.M.Conv. Quo iubente an. 1719 composita est celebris statua argentea B.V. Mariae Immaculatae, quae ibidem hodieque asservatur una cum pluribus picturis factis a FELICE A SAMBUCA, O.F.M.Cap. M. A.

O.F.M.Conv. - personae

3540. - BALDACCINI Feliciano, *Processo a Foligno contro i Fraticelli nel 1455,* in *Arch.Stor.Ital.* 115(1957) 176-182.

Ex Foligno, *Arch.Notarile Mandamentale* (*Atti Comunali*), exscribuntur quatuor inquisitiones factae an. 1455 contra totidem Fraticellos, qui vixerant in territorio Marchiae Anconitanae posito inter Visso et Camerino, scil. VENANTIUM HUGOLINI, NALLUM AMATORIS, TROIANUM ANGELI et DIONYSIUM NALLI AMATORIS. NALLUS vero haeresim abiuraverat in manibus S. JACOBI DE MARCHIA et, cum in eandem relapsus esset, brachio saeculari traditus est. Ex documentis, infeliciter tantum ex parte ac mendose relatis, innotescunt nomina inquisitorum O.F.M. Conv. PETRI BARTHOLOMAEI DE FOLIGNO (an. 1455) et THOMAE DE SPOLETO (ca. an. 1445).

Item nonnulla proferuntur de Fraticellorum doctrina circa Ecclesiam, sacramenta et hierarchiam ipsorum haereticorum, quibus ab an. ca. 1427 praefuerunt, qua « veri ac generales pontifices », SAMNUS VITALIS, FRANCISCUS DE TERNI (ca. 1427-1435),

PAULUS DE FIRENZE (ca. 1435-1436), GABRIEL DE FIRENZE (ca. 1436-1437), NICOLAUS DE MASSACCIO, qui, electus ca. an. 1437, pontifex adhuc habebatur an. 1454. M. A.

3541. - PIANA Celestino, O.F.M., *Nunzi apostolici nella regione Emiliana per le Crociate del 1455 e 1481,* in *Arch.Franc.Hist.* 50(1957) 195-211.

Ex Parma, *Arch.Notarile, Rogiti di Nicolò Zangrandi,* A. in lucem profert plura documenta, praesertim CALLISTI III, qui ad colligenda subsidia pro cruciata contra turcas in ditione mediolanensi et Montisferrati destinaverat (an. 1455-1457) JACOBUM DE MOZZANICA, generalem ministrum O.F.M.Conv., qui sibi assumpsit, subnuntiorum munere, Franciscum RASPONI de Ravenna et GREGORIUM DE PRUSIA, ambos O.F.M. Conv. Occasione vero cruciatae an. 1481 idem officium in ditione bononiensi obierunt sodales Observantiae BARTHOLOMAEUS DE PIACENZA et Alexander ARIOSTI. M. A.

3542. - MENEGHIN Vittorino, O.F.M., *Fra Giulio Morato da Capodistria dei Frati Minori Conventuali processato dal S. Uffizio per idee luterane,* in *Atti e Mem.Soc.Istriana Archeol. e Stor.Patrie* n.s. 3(1954) 131-146.

Decursus integri processus contra Julium MORATO, O.F.M.Conv., (celebrati Venetiis an. 1557) copiose describitur iuxta fidem documentorum asservatorum in Venezia, *Arch.Stato;* abiuratio vero ipsius JULII integre typis editur. M. A.

3543. - FABIANI Giuseppe, *Il Card. Felice Centini, O.F.M.Conv. († 1641) e i nipoti Maurizio, O.F.M.Conv., e Giacinto,* in *Misc.Franc.* 57(1957) 558-595.

Felicis CENTINI cursus honorum, quem A. ex documentis archivisticis describit, hic est: natus in vico Polesio an. 1562/63, exstitit Regens collegii urbani S. Bonaventurae (1605-1609), consultor S. Officii (1609-1611), cardinalis ac episcopus oppidi Mileto in Calabria (1611-1613), e qua sede translatus est ad Macerata, quam dioecesim magna cura rexit usque ad mortem (24 ian. 1641).

Porro A. describit eiusdem necessitudinem cum civitate Ascoli Piceno atque amorem erga parentes, inter quos eminent eiusdem nepotes: 1) Mauritius CENTINI, O.F.M.Conv. († 1640) et episcopus oppidi Massalubrense in Campania (1626-1631), unde translatus est ad dioecesim Mileto; 2) Hyacinthus CENTINI vero, qui familiae nomen perpetuare debuerat, capite plexus est Romae in Campo de' Fiori die 22 apr. 1635, cum magicis artibus URBANO VIII necem inferre attentasset. Idem Felix CENTINI fuit unus ex cardinalibus, qui de Galilaeo GALILEI an. 1616 et 1633 iudicarunt. M. A.

3544. - POPOLIZIO Bonaventura M., O.F.M.Conv., *Il Santo che volava. Vita di San Giuseppe da Copertino dei Frati Minori Conventuali.* Bari, Giuseppe Laterza & Figli, Stab. d'Arti Grafiche, 1955. 21 cm., 346 pp., tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 26(1956) 96s.

3545. - GIACCAGLIA Alfio, *Il Santo dei voli. San Giuseppe da Copertino. La storia più affascinante del più meraviglioso santo francescano.* (Gens Sancta, 25). [Bari], Edizioni Paoline, [1956]. 17 cm., 292 pp.

3546. - PALATUCCI Giuseppe M., O.F.M.Conv., *S. Giuseppe da Copertino dei Frati Minori Conventuali.* Terza ediz. Osimo, Ed. « Pax et Bonum », 1957. 16 cm., 95 pp., ill.

Utraque populari biographia S. JOSEPHI DE COPERTINO vita saepe sub dialogi forma ac magna anecdotorum copia enarratur. Eiusdem vero adventum in oppidum Osimo die 10 iul. 1657 commemoravit PARISCIANI Gustavo, *Il centenario del Santo che volava,* in *Osserv.Rom.* 1957 luglio 11, 3. Vide etiam JOSEPH FRANCIS RAUCH [OF VALDERS, Wis.], O.F.M.Cap., *Little-Known Franciscans: St. Joseph of Cupertino, Seraphic Confessor,* in *Round Table Franc.Res.* 20(1955) 139-150.

M. A.

3547. - GALLO Antonio, O.F.M.Conv., *Il « martire dell'obbedienza ». Beato Bonaventura da Potenza.* Napoli, Scuola Tipografica C.A.M., [1956]. 16,5 cm., 95 pp.

BONAVENTURA DE POTENZA, qui in saeculo appellatus est Antonius Carolus LAVANGA, natus est primis diebus ian. 1651; religiosum habitum induit in oppido Nocera inter sodales O.F.M.Conv. die 4 oct. 1666. A. vero plurium anecdotorum ope apte describit indolem atque itinerarium huius humilis viri per varios provinciae Neapolitanae locos atque omnium virtutum semitas, qui praesertim excipiendis fidelium confessionibus sedulus vacavit, donec die 26 oct. 1711 animam Deo reddidit. Illum beatum dixit PIUS VI die 29 iun. 1775. M. A.

3548. - PAPA Tommaso, *Uomini illustri: P. Benedetto Amodei, Frate Minore Conventuale,* in *Sicilia Seraf.* 1(1955) n.5, 23-26.

Benedictus AMODEI, O.F.M.Conv., natus est in oppido Alcamo die 6 apr. 1758 atque ibidem morte correptus est die 26 febr. 1843. Philosophiam, ius canonicum ac theologiam per triginta fere annos docuit, et an. 1812-1815 provinciam Siciliae moderatus est. Ex eius scriptis in lucem prodierunt: *Orazioni panegiriche,* Trapani 1828; *Sullo stato degli Ordini religiosi di Sicilia. Discussioni ecclesiastiche,* Palermo 1836; *Raccolta di panegirici e sermoni diversi,* 2 voll., Palermo 1846. M. A.

3549. - BERSELLI Aldo, *Aspetti e figure del movimento conciliarista nelle ex-Legazioni,* in *Arch.Stor.Ital.* 112(1954) 84-108.

Inter eclesiasticos qui, post annexam regno italico legationem bononiensem, VICTORIUM EMMANUELEM II legitimum regem agnoscendum etiam a clero praedicabant, recensetur Ildefonsus NUCCI, O.F.M.Conv., qui ad hoc typis edidit opusculum: *La legittimità del Governo di Vittorio Emanuele II nelle Romagne dimostrata dalla Civiltà Cattolica,* Bologna 1860.

M. A.

3550. - GIARRIZZO Ermenegildo, O.F.M.Conv., *Fra Luigi M. Lo Verde, Chierico Professo dei Frati Minori Conventuali.* Palermo, [Basilica S. Francesco d'Assisi], 1955. 22 cm., 142 pp., ill.

Aloisius Maria LO VERDE (1910-1932), qui inter sodales provinciae Siculae O.F.M.Conv. militavit, virtutum exemplar proponitur praesertim clericis sacerdotio initiandis. M. A.

3551. - *Obitus Excmi Fr. Pii Leonardi Navarra O.N., Archiepiscopi Tit. Beroënsis,* in *Comm.O.F.M.Conv.* 51(1954) 41-43.

Pius Leonardus NAVARRA, sodalis O.F.M.Conv. provinciae Romanae SS. apostolorum Petri et Pauli (22 sept. 1877-29 ian. 1954), theologiae magister, missionarius et minister provinciae Orientis, exstitit episcopus dioecesium Gubbio (1920-1932) et Sezze-Priverno et Terracina (1932-1951), quo postremo anno dioecesanam sedem reliquit ac Romam in curiam generalem O.F.M.Conv. se recepit. M. A.

3552. - STANO G., O.F.M.Conv., *Ricordo di Mons. Giovanni Sanna,* in *Osserv.Rom.* 1956 ott. 21, 4.

Joannes Maria SANNA, O.F.M.Conv. et ep. tit. Eucarpiae (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2867) obiit die 7 oct. 1956 in oppido Gravina, cuius dioecesim rexerat an. 1932-1953. M. A.

3553. - *Il Giubileo d'Oro Sacerdotale del P. Egidio Ricotti O.F.M. Conv.* Sulmona, Tip. Labor, [1956]. 24 cm., [37] pp., tab.

Aegidius RICOTTI per plures annos munere parochi, lectoris atque ministri provinciae Aprutinae functus est. Interea nonnulla scripsit, inter quae adnotamus: *La Provincia Francescana Abruzzese di S. Bernardino,* Roma 1937; *Il convento e la chiesa di S. Francesco in Urbino,* Padova 1954, quibus addenda est monographia de conventu et ecclesia O.F.M.Conv. in republica San Marino (cf. *supra* n.3530). Eiusdem Aegidii RICOTTI vitae curriculum oratorio more describitur a Felice GNAGNARELLA, O.F.M.Conv.: *P. Egidio Ricotti, O.F.M.Conv., nel 50º del suo Sacerdozio.* Sulmona, Tip. Labor, 1957. 24 cm., 27 pp. M. A.

3554. - *Album della Provincia Romana dei Ss. Pietro e Paolo App. e Bonaventura D.S. dei Frati Minori Conventuali.* (Pro manuscripto). Roma, Tip. Mantellate, 1955. 22 cm., 53 pp.

Cum an. 1955 hoc album confectum est, Romana provincia O.F.M. Conv. adnumerabat 76 sacerdotes ac 30 laicos et clericos. Insuper exhibetur (27-50) series eiusdem provinciae ministrorum ab an. 1226 usque ad 1955. Cf. *Misc.Franc.* 59(1959) 264. M. A.

O.F.M.Cap. - eventus et loci

3555. - TENTORIO Marco, C.R.S., *Alcune note sulle relazioni della « Compagnia dei Servi dei Poveri » coi padri Cappuccini,* in *Riv.Ord. Padri Somaschi* 32(1957) 29-39.

Auctor inquirit circa necessitudinem quae viguit inter S. HIERONYMUM EMILIANI eiusque Ordinem Clericorum Regularium a Somasca et Minores Capuccinos, inter quos eminent JOANNES A FANO et JOSEPHUS A FERNO, in urbibus Venezia, Bergamo, Brescia, Como, Erba (Como), Genova. M. A.

3556. - *Relationes de statu Conventuum in Italicis Provinciis Ordinis anno 1650,* in *Anal.O.F.M.Cap.* 73(1957) 127-145 et 284-305.

Hae relationes de statu personali et reali conventuum an. 1650 curiae generali O.F.M.Cap. transmissae fuerunt vi constitutionis apostolicae *Inter cetera* (17 dec. 1649). Hic vero legimus relationes de 33 conventibus provinciae Brixiensis, quae an. 1587 a Mediolanensi detracta fuerat, et de 37 conventibus provinciae Consentinae.

Conventus provinciae Brixiensis erant: Abbadia, Albino, Almenno, Bergamo, Bovegno, Breno, Brescia, Caravaggio, Casalmoro, Castiglione delle Stiviere, Cologni, Crema, Corzano, Drogolo, Edolo, Gambara, Gargnano, Iseo, Manerbio, Montechiaro, Rezzate, Rivolta, Rumano, Salò, S. Giovanni Bianco, Soncino, Sovere, Tirano, Trascorre, Treviglio, Vertova, Ventone, Virola.

Consentinae provinciae conventus erant: Acri, Altomonte, Amantea, Belmonte, Belvedere, Bisignano, Carolei, Casalnuovo, Cassano, Castiglione, Castrovillari, Cedraro, Celico, Ciò, Corigliano, Cosenza, Designano, Luzzi, Montalto, Morano, Mormanno, Nocera, Oriolo, Orsomarzo, Paola, Pedace, Piane, Roggiano, Rogliano, Rossano (2), S. Giovanni in Fiore, Saracena, Scigliano, Strongoli, Terra Nuova, Torano. M. A.

3557. - TERLINDEN Charles, *Souvenirs des pélérinages d'un franciscain belge en Italie en 1726 et en 1733,* in *Bull.Inst.Hist.Belge Rome* 29(1955) 69-160.

Relatio itineris, cuius fragmenta foras eduntur, exstat manuscripta Bruxellis, *Bibl.Royale, Sect.Manuscrits, n° II, 171,* et constat 470 pp., 20 × 13 cm. Potiores notitiae, quae geographiam, historiam et artem respiciunt, silentio nunc praetereuntur ab Editore, quia ad verbum vel fere excerptae sunt ex noto opere F.M. MISSON († 1721), *Nouveau voyage d'Italie,* 3 vol., Utrecht [5]1722. Notitiae franciscales sunt paucae ac breves, quia relator in animo non habuit illas data opera referre. Prae ceteris minoris momenti memorare iuvat: *a*) descriptionem loci Capuccinorum in Orta Novarese cum annexis 20 sacellis (p.77-79); *b*) relationem de locis franciscalibus Assisii (112-114); *c*) narrationem translationis Almae Domus Lauretanae (100-109).

Notae ab Editore additae id fere unum intendunt ut locorum ac civitatum nomina exactius scribantur et determinentur. In his aliqua irrepserunt menda: coenobium Assisiense S. Damiani numquam incoluerunt sodales Capuccini (113, nota 2); Franciscus TITELMANS (non Titelman, antea O.F.M.Obs. et deinde O.F.M. Cap.) obiit an. 1537 in oppido Anticoli (Fiuggi) et non an. 1553 Romae (121, nota 5).

Editor neglexit dilucidare quaestionem de relationis auctore, quem communi vocabulo « franciscanum » appellat. Ex examine autem textus liquido apparet eum esse sodalem capuccinum provinciae Wallonicae. Satis esto aliquas rationes innuere: *a*) coenobium in Orta Novarese (77) pertinebat ad eius familiam religiosam et constat illud sodales capuccinos inhabitasse; *b*) in quodam loco prope Camerinum (Albacina) inchoatur « nostra reformatio » (110) et hoc nonnisi de Ordine Capuccinorum intelligi potest; *c*) singularis commemoratio (121) coenobii capuccini loci Anti-

coli (Fiuggi) ad eandem conclusionem manuducit. Si hypothesim proferre licet, non immerito relationem itineris tribuendam esse aestimamus ANGELO A CHARNEUX, qui comitiis generalibus Ordinis Romae interfuit an. 1726 et 1733 tamquam custos generalis primus, et in provincia Wallonica varia munia obivit (cf. HILDEBRAND [VAN HOOGLEDE], O.F.M.Cap., *De Kapucijnen in de Nederlanden*, III: *De Waalse Provincies*, Antwerpen 1947, 295s). Auctor relationis ab Urbe discessit die 5 iun. an. 1733 et in suum coenobium Namurcense pervenit die 8 augusti eiusdem anni. M. P.

3558. - GROSSO M.-MELLANO M.F., *La Controriforma nella arcidiocesi di Torino (1558-1610)*. Vol. I: *Il cardinale Girolamo della Rovere e il suo tempo*. Vol. II: *La visita apostolica di Mons. Angelo Peruzzi (1584-1585)*. Vol. III: *I monasteri femminili e il governo dell'arcivescovo Carlo Broglia*. Città del Vaticano 1957. In-8°, VIII-254, 290, 354 pp.

Hoc opus minime inspeximus. Tamen ex *Riv.Stor.Chiesa Italia* 13(1959) 300-302 colligimus ibidem agi de opere apostolico in eadem archidioecesi exantlato, una cum sodalibus e S.J., a Minoribus Capuccinis pro instauranda ibidem tridentina reformatione et pro Valdensibus ad catholicam fidem revocandis. M. A.

3559. - VITTORIO DA CEVA, O.F.M.Cap., *I Cappuccini a Pinerolo*, in *L'Eco del Chisone. Settimanale cattolico di Pinerolo* 1956 dic. 22, n.50, 5 et dic. 29, n.51, 3.

In oppido Pinerolo Minores Capuccini primum morari coeperunt an. 1576. Quaedam ab ipsis peracta adnotamus: an. 1595 duce VALERIANO BERNA A PINEROLO, O.F.M.Cap., Capuccini missiones pro redimendis calvinismo fidelibus magno ardore atque fructu aggressi sunt; tempore pestis an. 1629-1630 omnes Cappuccini qui in eodem conventu morabantur perierunt, dum opem peste laborantibus ferrent; an. 1818 regio decreto deputantur sacro ministerio obeundo pro carcere detentis et pro militibus in castris S. Carlo et Fenestrelle. Ex conventu vero (cuius renovata ecclesia an. 1661 SS. Joanni Baptistae, Antonio et Catharinae dicata fuerat) pulsi sunt an. 1865. Eodem tandem redire valuerunt die 3 oct. 1954. M. A.

3560. - CRESCENZIO DA CARTOSIO, O.F.M.Cap., *I Frati Minori Cappuccini della Provincia di Alessandria o di S. Giuseppe da Leonessa*. Volume II: *Biografie*. Tortona, Scuola Tipografica S. Francesco d'Assisi, 1957. 21 cm., XII-350 pp., tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 29(1959) 117s.

3561. - *Parrocchia di S. Giuseppe in Valleggio*. Numero unico. [Camerlata Como, Artegrafica di Guarisco Camillo, 1957]. 28,5 cm., 35 pp., ill.

Vicaria paroecialis S. Joseph in oppido Valleggio dioecesis Comensis Minoribus Capuccinis concredita fuit die 1 iun. 1916, ac tandem die 29 iun. 1956 in paroeciam erecta est. In hoc festivo vero opusculo describitur ecclesia (fundata ca. an. 1590), vicariorum paroecialium series ac, per summa capita, historia ipsorum Minorum Capuccinorum in oppido Como, qui ibidem constiterant an. 1535-1810. M. A.

3562. - SIRONI Claudio, *La soppressione di alcune corporazioni religiose del Distretto di Gallarate (XIII) nel 1810*, in *Rassegna Gallaratese di Storia e d'Arte* n.s. 13(1954) fasc. 4, 8-15.

Inter abolitas religiosas domos recensentur Minorum Capuccinorum conventus positi in oppidis Cardano al Campo et Cerro Maggiore. Notitiam vero A. hausit ex Gallarate, *Arch.Stor.Comunale.* M. A.

3563. - ISIDORO DA MILANO, O.F.M.Cap., *Cappuccini e popolo di Milano all'Immacolata Concezione*, in *Maria Immacolata nella Provincia dei Frati Minori Cappuccini di Lombardia*, Milano 1955, 105-134.

Retexitur historia secundi conventus capuccini Mediolanensis, qui extra Portam Orientalem aedificatus fuerat an. 1593-1599, et cui proxima ecclesia in honorem B.V. Mariae Immaculatae dicata est a card. Friderico BORROMEO die 6 iul. 1603. At an. 1810 Minores Capuccini inde pulsi sunt et ecclesia atque conventus funditus eversa. M. A.

3564. - *Luce eterna. Illustrazione del santuario.* [Milano, Tip. Lux de Cruce, 1956]. 30 cm., 24 pp., ill.

Sanctuarium hoc Ss. Crucifixo dicatum (una cum proxima Capuccinorum domo) in coemeterio Mediolanensi Musocco dicto, an. 1947-1953 ex sepulcrorum lapidibus constructum est atque eodem an. 1953 consecratum. Etenim capuccini sodales, qui illic sacra faciunt, inde ab an. 1926 curam eiusdem coemeterii susceperant. Ipsum templum magnificis picturis, operibus tectoriis, crustis atque statuis ornatur.

M. A.

3565. - BERETTA Rinaldo, *Il convento di Verano Brianza (1590-1810)*, in *Mem.Stor.Dioc.Milano* 4(1957) 227-246.

Minores Capuccini in oppido Verano Brianza, penes ecclesiam B.V. Mariae dicatam, morati sunt an. 1590-1810. M. A.

3566. - *Piccolo necrologio dei nostri seminari serafici di Lovere, di Albino e di Varese.* Varese 1957. 21 cm., 8 pp. n.n.

3567. - WOLFSGRUBER Karl, *Zur Kirchengeschichte von Bruneck*, in H. STEMBERGER (ed.), *Brunecker Buch. Festschrift zur 700-Jahr-Feier der Stadterhebung*, (Schlern-Schriften, 152), Innsbruck 1956, 26-46.

Licentia episcopi ad coenobium de Bruneck/Brunico instituendum obtenta est die 22 dec. 1625. Iam 10 aug. 1626 lapidem angularem posuerunt et 10 aug. 1628 ecclesia in honorem SS. Trinitatis consecrata est.

Saeculo XV in oppido praefato inveniebatur etiam domus beguinarum, quae, uti videtur, T.O.R. adiuncta erat. - Memorasse quoque iuvat elucubrationem textibus hucusque ignotis fultam: DÖRRER Anton, *Barockes Volksschauspiel in seinen Grotesken. Die erst- und die letzterhaltene Parodie auf Brunecks Spielprozessionen von 1676 und um 1770, ibid.*, 109-152. Quia processiones quibus repraesentationes sacrae interiectae erant saepius excessibus laborabant, ipsae a ludis similibus in publicos risus deflexae sunt. Duo specimina (1676 et ca. 1770) hic eduntur et explicantur.

Uti *supra* n.3359 innuimus, ad ortum repraesentationum sodales capuccini haud parum contribuerunt, uti A. etiam hic significat. O. R.

3568. - *Liebeswerkkalender 1955/56/57/58.* [Herausgegeben vom Seraphischen Liebeswerk]. [Meran, Seraphisches Liebeswerk, 1954/55/56/57]. 14 cm., 64, 64, 64, 64, pp., ill.

3569. - *Consuetudini della Provincia Tridentina di Santa Croce dei Frati Minori Cappuccini.* Quarta edizione. (Supplemento a « Atti Ufficiali », n.1, 1957, anno III). Trento, Curia Provinciale, 1957. 24 cm., 32 pp.

Consuetudines Tridentinae O.F.M.Cap. provinciae primum collectae sunt an. 1750, cum eadem provincia iuridice erecta est, et impraesentiarum asservantur in archivo provinciali. Ipsae vero ter in lucem prodierunt inscriptae *Statuti Provinciali,* scil. an. 1924, 1928 et 1936. Quarta vero haec editio, modernioribus Ordinis statutis aptata, novem sectionibus distinguitur, in quibus agitur de actuum religiosorum tempore, officio chorali, oratione, refectione, communi animi relaxatione, suffragiis pro defunctis, dispensatione a chori frequentia, officiis et officialibus provinciae, ac tandem de variis quibusdam consuetudinibus conventualibus. M. A.

3570. - *Atti Ufficiali della Provincia Tridentina di Santa Croce dei Frati Minori Cappuccini.* Numero 1, anno I, 1955. Trento, Curia Provinciale, Piazza Cappuccini, 1955. 24 cm., 28 pp.

3571. - *La badia di S. Lorenzo tempio civico.* Trento, A cura del primo Rettore, 1955. 32 cm., 132 pp., ill.

Tridentinum S. Laurentii Martyris templum, una cum proximo monasterio, aedificatum est an. 1166-1183; in eodem vero morati sunt primum Benedictini, quibus an. 1234 inde recedentibus suffecti sunt sodales ex O.P. Tandem et ipsi an. 1778 inde pulsi sunt. Post varia fata, templum hominum incuria ac vetustate fatiscens, an. 1943-1944 maximas belli ruinas pertulit. Tandem an. 1954, promovente Eusebio Jori a Revò, O.F.M.Cap., templum pristino splendori restitui coepit ac religiosae curae sodalium capuccinorum provinciae Tridentinae commissum est. M. A.

3572. - *Santuario Madonna delle Grazie. Numero unico per l'incoronazione della Madonna, 1 Agosto 1954.* [Rovereto, Arti Grafiche R. Manfrini, 1954]. 24 cm., 20 pp., ill.

In sanctuario mariano oppidi Folgaria, in regione Tridentina, (quod erigi coeptum est saec. XVI) Minores Capuccini sacra facienda susceperunt an. 1952, quo tempore circa illud parvam hospitalem domum pro seipsis aedificarunt. Eiusdem vero canonica erectio facta est die 19 sept. 1953. Insequenti vero an. 1954 imago B.V. Mariae a Gratiis aureo diademate redimita est a card. Angelo Josepho Roncalli.

De eiusdem vero sanctuarii momento agitur quoque in *Sport invernali. Notiziario della F.I.S.I. Supplemento al n.1 (Luglio 1955) per la proclamazione della Madonna delle Grazie di Folgaria a celeste Patrona degli sciatori d'Italia.* [Torino, Off. Graf. P. Scarrone, 1955]. 26,5 cm., 15 pp., ill. M. A.

3573. - *350° Anniversario del convento dei PP. Cappuccini - Ala.* Trento, Arti Grafiche « Saturnia », 1956. 28 cm., 36 pp., ill.

3574. - DAVIDE M. DA PORTOGRUARO, O.F.M.Cap., *Storia dei Cappuccini Veneti. II. Primi sviluppi, 1560-1580.* Venezia-Mestre, Curia Provinciale dei FF. MM. Cappuccini, 1957. 24 cm., XL-655 pp., ill. et tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 114-116 et *Riv.Stor.Italiana* 71(1959) 708s.

3575. - MILANI G.B., *All'ombra di un noce sui colli di Schio il primo capitolo dei Cappuccini Veneti,* in *Ven.Franc.* 23(1956) 115-118.

Breviter retexitur historia commorationis et apostolicae actuositatis in oppido Schio Minorum Capuccinorum, qui eo advenerant an. 1536 et primum capitulum provinciae Venetae ibidem celebrarunt an. 1537. Inde pulsi sunt an. 1769, ac tandem die 28 apr. 1946 redire quiverunt in conventum ac ecclesiam S. Nicolai in pristinam formam saltem ex parte reductam. M. A.

3576. - DAVIDE DA PORTOGRUARO, O.F.M.Cap., *I Cappuccini a Portogruaro, 1570-1810,* in *Ven.Franc.* 22(1955) 143-154. 207-215; 23(1956) 35-56.

In oppidum Portogruaro Minores Capuccini arcessiti sunt an. 1570, ac morari coeperunt in vetere quodam hospitali domo a S. Lazaro dicta, quae dein in conventum ipsi aptarunt. Inde vero exsularunt an. 1606-1607 tempore interdicti lati a PAULO V in rempublicam Venetiarum; at an. 1810 inde tandem pulsi sunt et conventus ac ecclesia diruta. A. interea describit sacri apostolatus opera ab ipsis Capuccinis, praesertim praedicationis ope, populo exhibita, et vitam quorundam sodalium capuccinorum ex Portogruaro oriundorum, inter quos praestant FRANCISCUS ANTONIUS (1714-1789), lector, minister provincialis ac scriptor; ALOISIUS (1719-1799), lector ac contionator; BARTHOLOMAEUS (1747-1812), contionator. In appendice, inter cetera documenta, A. in lucem edit seriem guardianorum qui eundem locum rexerunt an. 1592-1810. M. A.

3577. - DAVIDE DA PORTOGRUARO, O.F.M.Cap., *I Cappuccini veneti a Gorizia, 1591-1610,* in *Studi Goriziani* 15(1954) 7-20.

Ex fontibus capuccinis A. alias notitias colligit (cf. *Bibliog.Franc.* IX, n.1748) circa fundationem conventus capuccini oppidi Gorizia. Etenim RAPHAEL AB ARCO primus ex Capuccinis traditur quadragesimam an. 1583 ibidem praedicasse. De conventu ibidem erigendo a civitatis praepositis consultum est die 22 apr. 1591, et die 20 oct. 1591 primus lapis exstruendae ecclesiae ibidem iactus est. Mense aprili 1592 HIERONYMUS A SE-

BENICO iam morabatur in conventu, qui canonice erectus est an. 1593. Ecclesia vero consecrata fuit die 4 sept. 1596. Fratres vero praesertim praedicationi inde ab initio vacaverunt. Cum an. 1606 ditio Venetae reipublicae ecclesiastico interdicto submissa est, Goritianus conventus factus est novitiatus domus. Inde tamen Capuccini veneti recedere coacti sunt cum, ex mandato papali, conventus aggregatus est nuper erecto commissariatui Styriae. M. A.

3578. - *Convegno degli educatori della Provincia Veneta dei Frati Minori Cappuccini, Venezia 25-27 aprile 1957.* Supplemento agli « Atti della Provincia » Aprile-Giugno 1957. Venezia-Mestre, Curia Provinciale dei Frati Minori Cappuccini, [1957]. 24 cm., 20 pp.

3579. - [CASSIANO DA LANGASCO, O.F.M.Cap.], *Santuario Madonna delle Grazie, ufficiato dai PP. Cappuccini in Genova-Voltri.* [Genova, Arti Grafiche B.N. Marconi, 1955]. 12 cm., 16 pp., ill.

In antiqua paroecia S. Nicolao dicata, an. 1568 suam sedem statuerunt Minores Capuccini, qui an. 1582 novum templum erexerunt ac proximam domum ad modum conventus aptarunt. Ibidem magna veneratione colitur imago B.V. Mariae, quae vulgo appellatur Madonna delle Grazie. A. brevissime monumenta in templo erecta describit. M. A.

3580. - FELICE DA MARETO, O.F.M.Cap., *L'Immacolata Concezione Patrona dei FF. MM. Cappuccini della Provincia Parmense,* in *L'Immacolata nella Provincia Parmense dei FF. MM. Cappuccini,* Parma 1954 (cf. *supra* n.825), 16-23.

Provincia Parmensis O.F.M.Cap. dicata est B.V. Immaculatae ipso an. 1679, quo sui iuris constituta fuit separatim a provincia Bononiensi. A. recenset pietatis exercitia, quae nuper electi provinciae superiores in perpetuum persolvenda statuerunt decreto, quod hic iterum in lucem profertur (20-22). M. A.

3581. - MARCELLO DA PUIANELLO, O.F.M.Cap., *Le chiese della Provincia Parmense dedicate all'Immacolata Concezione,* in *L'Immacolata nella Provincia Parmense dei FF. MM. Cappuccini,* Parma 1954 (cf. *supra* n.825), 109-123.

In provincia Parmensi O.F.M.Cap. quatuor ecclesiae B.V. Immaculatae dicatae describuntur in oppidis Pontremoli (1664), Vignola (1698), Parma (1875) et Reggio Emilia (1894). M. A.

3582. - STANISLAO DA CAMPAGNOLA, O.F.M.Cap., *Il sigillo della Provincia Parmense,* in *L'Immacolata nella Provincia Parmense dei FF. MM. Cappuccini,* Parma 1954 (cf. *supra* n.825), 83-88.

Sigillum hoc, sculptum eodem an. 1679 quo provincia Parmensis O.F.M.Cap. sui iuris facta est, defert imaginem B.V. Immaculatae vota

et preces S. FRANCISCI excipientis. A. vero apte describit idem sigillum ac variationes, quae circa ipsum decursu temporis factae sunt. M. A.

3583. - FELICE DA MARETO, O.F.M.Cap., *Nuova informazione sulla peste in Parma nel 1630 del cappuccino P. Antonio Scutellari da Parma,* in *Aurea Parma* 38(1954) fasc. I, gennaio-marzo. 24 cm., 8 pp.

Auctor in lucem edit epistolam die 7 maii 1630 ab ANTONIO A PARMA († 29 apr. 1642), guardiano conventus Parmensis O.F.M.Cap., conscriptam ministro provinciali, ex qua elucent tristissima civitatis Parmae sors, tunc peste acerbissime quassatae, et heroica Minorum Capuccinorum cura erga morbo infectos. Etenim ex Capuccinis tunc 33 Fratres peste interierunt. Inter illos eminent ROMUALDUS A PARMA († 1677), cui et dux Odoardus FARNESE et vicarius apostolicus Marius ANTONINI, e Parma ambo recedentes, omnem suam auctoritatem delegarunt. Peste laborantibus curam prodigentes, obierunt JOANNES A PARMA († 27 febr. 1630) et FRANCISCUS MARIA AB IMOLA († parum ante diem 7 maii 1630).

Quae vero in eadem Parma in infirmorum curam operati sunt clerici tum saeculares cum regulares, inter quos eminent sodales O.F.M.Obs., occasione morbi pestiferi an. 1836 et 1855, descripsit GIOVANARDI Gregorio, O.F.M., *Il colera del 1855 in Parma e il servizio religioso,* in *Parma per l'arte* 7(1957) 22-26. 121-126. M. A.

3584. - FELICE (MOLGA) DA MARETO, O.F.M.Cap., *I Cappuccini nell'ospedale di S. Maria Nuova in Reggio Emilia.* Estratto da « Atti Primo Congresso Italiano Storia Ospitaliera ». (Arcispedale S. Maria Nuova - Reggio Emilia). Reggio Emilia, Società Editrice Age, 1957. 24 cm., p.272-290.

In hospitali domo S. Mariae Novae, fundata an. 1384, Minores Capuccini spiritualem infirmorum curam susceperunt an. 1723 ac usque impraesentiarum obierunt, si tamen excipias an. 1810-1822 et 1867-1918, quibus lege civili, religiosis Ordinibus infesta, abesse coacti sunt. Tandem an. 1931 iura paroecialia in hospitalis ambitu exercenda acceperunt. A. vero cappellanorum officia sedulus describit praesertim ex fide statutorum ad hoc confectorum. M. A.

3585. - *Il Collegio Missionario « San Giuseppe da Leonessa » dei Padri Cappucini in Reggio Emilia.* Reggio E., Libreria Editrice « Frate Francesco », 1955. 24,5 cm., 320 pp., ill.

Praeter epistolas salutationis (6-31) in hoc opusculo ditissime illustrato, legimus: 1) historiam conventus (fundati an. 1574, postquam Capuccini in oppidum Reggio Emilia advenerunt an. 1571) et collegii missionarii (canonice erecti an. 1928), quibus adnexa sunt bibliotheca provincialis referta ca. 50.000 voluminum, museum missionarium, domus Actionis Catholicae et officina libraria « Frate Francesco » (33-133); 2) multiplicem actuositatem caritativam religiosamque a Capuccinis decursu temporis exantlatam, tum in Reggio Emilia cum in missionibus

inter infideles (Turcia, Aethiopia et Australia), cum peculiari mentione quorundam illustrium ex eadem provincia capuccina virorum. M. A.

3586. - N. N., *Santuario di Puianello (Levizzano Rangone)*, in *L'Immacolata nella Provincia Parmense dei FF. MM. Cappuccini*, Parma 1954 (cf. *supra* n.825), 124s.

Sanctuarium hoc munificentissime erectum est a Theresia RANGONI an. 1716. Die vero 7 sept. 1947 in eodem sacra facere coeperunt sodales O.F.M.Cap., qui inde ab an. 1954 ibidem manent « ad nutum S. Sedis ». M. A.

3587. - *La nuova chiesa dell'Immacolata. Cappuccini, Vignola (Modena)*. Numero unico. [Modena, T.E.I.C., 1954]. 24 cm., 20 pp., ill.

Haec nova ecclesia, una cum conventu ac seminario seraphico in loco vetustissimi conventus exstructa, sollemniter inaugurata fuit mense septembri 1954. M. A.

3588. - DONATO DA S. GIOVANNI IN PERSICETO, O.F.M.Cap., *I conventi dei Frati Minori Cappuccini della Provincia di Bologna*. Vol. I: *I conventi fondati negli anni 1537-1554*. (Illustrazioni Romagnole, XI). Budrio, Tipografia Montanari, 1956. 31 cm., XXXII-620 pp., ill. et tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 30(1960) 232s.

3589. - DONATO DA S. GIOVANNI IN PERSICETO, O.F.M.Cap., *I conventi dei Frati Minori Cappuccini della Provincia di Bologna distrutti e danneggiati dalla guerra mondiale (1939-1945)*. Bologna, Tipografia Luigi Parma, 1956. 31 cm., 81 pp., ill.

Singillatim recensentur damna a belli vastationibus illatis fabricis ac aliis rebus conventualibus O.F.M.Cap. in oppidis Bologna, Budrio, Casola Valsenio, Castelbolognese, Castel S. Pietro Emilia, Cento, Cesena, Cesenatico, Comacchio, Faenza, Ferrara, Forlì, Imola, Lugo, Porretta, Rimini ac S. Arcangelo. At potior opusculi pars (27-81) fert imagines photographicas ipsorum conventuum ante et post restaurationem. M. A.

3590. - DONATO DA S. GIOVANNI IN PERSICETO, O.F.M.Cap., *Il Quarto Centenario dei Frati Minori Cappuccini a Bologna (1554-1954)*. Budrio, Tipografia Mantanari, 1954. 30,5 cm., 38 pp., 32 tab.

Bononiae Minores Capuccinos praesentes invenimus iam an. 1537 et 1541. At stabilem sedem ibidem fixerunt tantum an. 1554, opere praesertim ANGELI DELLA CHIESA A SAVONA, qui die 14 sept. crucem posuit in Monte Calvario. A. vero enarrat vicissitudines huius conventus usque ad an. 1810 (quo Capuccini inde pulsi sunt) et adventum (1818) ac commorationem ipsorum in conventu S. Joseph, cuius tamen ecclesia a fundamentis refecta est an. 1841-1844. Tandem mentio fit de bibliotheca et museo in conventu asservatis, necnon de actuositate scholari, caritativa pro infirmis et carcere detentis, oratoria in templo S. Petronii, de missionariis ac generatim de Capuccinis illustribus Bononiae

ortis. Altera opusculi pars ditatur optimis tabulis, quibus iidem loci ac viri prae lectoris oculis ponuntur. M. A.

3591. - DONATO DA S. GIOVANNI IN PERSICETO, O.F.M.Cap., *L'Archivio provinciale dei Frati Minori Cappuccini di Bologna.* [Estratto dal bollettino « La Provincia dei Minori Cappuccini di Bologna », anno XXI (1955) n.52, da p.51 a p.115]. Budrio, Tipografia Montanari, 1955. 30 cm., 75 pp., tab.

Optimum hunc indicem Archivi provinciae Bononiensis O.F.M. Cap., A., materiarum simul ac chronologicum ordinem secutus, in novem sectiones distinguit, in quibus notitiae facile reperiri queunt, scribendo scil.: de locis (conventibus, hospitiis, seminariis, paroeciis), de personis (seminaristis, novitiis, professis, clericis, religiosis tum adhuc viventibus cum vita functis), de actibus officialibus (scriptis legalibus, ministrorum provincialium et generalium, S. Sedis), de sacro ministerio (T.O.F., cappellanis militum, hospitalium domorum ac coemeteriorum, praedicatoribus, lectoribus, domibus studiorum, actuositate culturali, missionibus ac variis sacri ministerii modernis formis ac campis), de memoriis et annalibus manuscriptis, de Capuccinarum monasteriis, de Capuccinorum operibus manuscriptis, de variis memoriis in lucem editis, quae locos, multiplex ministerium vel Capuccinorum personas attinent, ac tandem de phototheca ibidem asservata.

Opusculum in exemplum pro huiusmodi laboribus a nostratibus conficiendis libenter adducimus. Ditatur vero diligenti indice analytico, in quo schedulae ipsius Archivi exscribuntur. M. A.

3592. - DONATO DA S. GIOVANNI IN PERSICETO, O.F.M.Cap., *I Cappuccini e la peste a Bologna nel 1630.* Relazione tenuta al « I Congresso Italiano di Storia Ospitaliera », Reggio Emilia 14-17 giugno 1956. Faenza, Stab. Grafico F.lli Lega, 1957. 30 cm., 37 pp.

Occasione morbi pestiferi, quo graviter laboravit civitas Bononiensis praesertim mensibus iunio-octobri 1630, plurimi capuccini sodales spiritualem corporalemque curam in nosocomiis et in paroeciis attulerunt, stipem quoque pro indigentibus quaeritando ac verba salutis in plateis oppidi dicendo. Etenim, ex 19 fratribus ad id praestandum delectis, 13 morbum contraxerunt atque ex hac vita caritatis victimae migrarunt. A. vero optimam hanc inquisitionem pluribus documentis, nunc primum in lucem editis (27-34), confirmat. M. A.

5393. - DONATO DA S. GIOVANNI IN PERSICETO, O.F.M.Cap., *I Cappuccini e il colera a Bologna nel 1855*, in *Strenna Stor.Bolognese* 7(1957) 259-276.

Auctor in lucem profert plura documenta circa caritativam actuositatem 18 sodalium O.F.M.Cap. cholera infectis praestitam mensibus iulio-novembri 1855. Etenim inter illos eminent CHERUBINUS A CASTEL S. PIETRO, ALFONSUS MARIA A RIMINI, PAULUS A CASTEL S. PIETRO et CRISPINUS A FAENZA, qui tunc ceteris praefuit et ideo pontificio numismate a civitatis rectoribus insignitus fuit. M. A.

3594. - *Il nuovo santuario del Ss. Crocifisso di Faenza.* Numero unico illustrativo del nuovo santuario e delle opere annesse, a cura dei PP. Cappuccini di Faenza - 7 luglio 1957. [Faenza, Stab. Grafico Fratelli Lega, 1957]. 30,5 cm., 44 pp. n.n., ill.

Conventus atque ecclesia O.F.M.Cap. oppidi Faenza, fere funditus eversa an. 1944, insequenti an. 1945 refici ab integro coepta sunt ac tandem an. 1957 festivis celebrationibus inaugurata. Ecclesia Ss. Crucifixo dedicata est in memoriam miri eventus, quem legimus in vita BAPTISTAE CASTELLINI A FAENZA, O.F.M.Cap. (1496-1562). M. A.

3595. - FIORENZO DA RIMINI, O.F.M.Cap., *Croce e Stellette. (I Cappellani Militari Cappuccini nella provincia di Bologna).* Imola, Coop. Tip. Edit. « P. Galeati », 1956. 24,5 cm., 209 pp., ill.

Auctor sedulus memorat quae cappellani provinciae Bononiensis O.F.M.Cap. pro militibus operati sunt ad Naupactum (1571) et Strigoniam (1595), in Libya (1911) ac tempore prioris (1915-1918) et alterius mundialis belli (1939-1945). M. A.

3596. - *Una grande realizzazione per una santa missione. Il rinnovato Seminario Serafico dei PP. Cappuccini di Montevarchi. Numero unico illustrativo. Montevarchi 31 marzo 1957.* [Firenza, Tipo-Litografia S.T.E.F., 1957]. 33 cm., 68 pp., ill.

Conventus oppidi Montevarchi, in quo Minores Capuccini indesinenter consistunt inde ab an. 1540, an. 1873 factus est quoque sedes seminarii seraphici. Annis vero 1954-1957 idem conventus instauratus ab integro fuit atque in ampliorem modernioremque formam refectus, magistro operum ALOISIO A FIRENZE, O.F.M.Cap., ita ut ca. 50 alumnos hospitio excipere possit. M. A.

3597. - FORTINI Arnaldo, *I Fioretti delle Carcerelle.* A cura della Provincia Serafica dei Frati Minori Cappuccini. Venezia, Nuova Editoriale, [1956]. 16,5 cm., 188 pp., tab. et ill.

Cf. recensionem in *Coll. Franc.* 28(1958) 346; *Aevum* 31(1957) 202; *Misc.Franc.* 59(1959) 259s.

3598. - ANGELO MARIA D'ANGHIARI, O.F.M.Cap., ed., *Il Santuario di Loreto.* Con 366 illustrazioni. Loreto, Congregazione Universale della Santa Casa, 1957. 27 cm., XVI-495 pp., tab. et ill.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 29(1959) 526.

3599. - VITTORINO DA CORINALDO, O.F.M.Cap., *La Congregazione Universale della S. Casa e i Cappuccini.* (Estratto da *Annali della S. Casa,* ottobre 1952 e gennaio 1954). Loreto, Congregazione Universale della Santa Casa, 1954. 24 cm., 36 pp., ill.

Hoc sodalitium fundatum est die 27 maii 1883 ab episcopo Recanatensi Thoma GALLUCCI, cooperantibus PETRO A MALAGA, O.F.M.Cap.

(1841-1905), et Aloisio NANNERINI, S.J., ad hoc ut magis magisque penes Christi fideles vulgaretur devotio erga B. Virginem Lauretanam ac simul praesto esse possent opes pro restaurando ornandoque eiusdem sanctuario.

Id factum est praesertim ope cuiusdam folii periodici, quod variis modis inscriptum prodiit, scil. *L'eco della S. Casa* (1881-1886), *La Vergine di Loreto* (1886-**maio 1897) ac tandem *Annali della S. Casa* (inde a mense iul. 1897), quorum co-**piarum numerus valde auctus est postquam die 24 sept. 1934 Pius XI Lauretanum sanctuarium custodiendum tradidit Ordini Minorum Capuccinorum. - De cultu erga B.V. Mariae in eodem sanctuario a peregrinis undique concurrentibus antiquitus tributo optime scripsit LUCA DA MONTERADO, O.F.M.Cap., *Storia della devozione e dei pellegrinaggi a Loreto (sec. XIV-XV)*. Bahía. Tip. N.S. de Loreto [illegible] 1954. 24 cm., 119 pp., ill. Qui LUCAS, etsi de re data opera minime [illegible] tamen in re historica tractanda exprobat sodalium sic dicti « Collegio Perpetuo di Difesa della S. Casa » (20-22), qui, uti ipsamet polemica inscriptio sonat, non veritati historicae in-quirendae sed labili traditioni defendendae inconsulto vacant. - Lauretanam [illegible] do-mum eandem numero ac nazarethanam exsistere probare nititur multorum argumento-**rum serie HENZE Clemens M., C.SS.R., *Andiamo a Loreto! Nuova difesa dell'autentici-*** *tà della Santa Casa*. Con presentazione del Professor Carlo Cecchelli dell'Università di Roma. 9 illustrazioni f.t. [Torino], Marietti, 1954. 26 cm., 138 pp., tab., quae argumenta perstricta traduntur ab eodem A.: *Warum nach Loreto? Kurze Begründung der Echtheit des Heiligen Hauses*. (Sondernummer der Monatsschrift [illegible]). L[illegible]-**pen, Markus-Verlag, [1956]. 21,5 cm., 31 pp. - *Guida di Loreto*. IV edizione. Loreto,** Congregazione Universale della S. Casa, 1955. 16,5 cm., 40 pp., ill. Haec descriptio putatae almae Mariae domus, in qua sacra peragunt Minores Capuccini, in alias quoque linguas interpretata prodiit ex eadem officina libraria et quidem eadem forma ac **iisdem illustrationibus, scil.: *Guide de Lorette*. Traduction de la 4ème édi-tion italienne de la zélatrice LUCAS Marie-Thérèse, 1957, 44 pp.; *Guide to Loreto*.** I. english edition. By Fr. EUGENE [OF WAUNAKEE], O.F.M.Cap. (Translated from the **4th italian edition), 1957, 40 pp.; *Führer durch Loreto*. Übersetzung der 4. ital.** Auflage 1955 von P. KLEMENS SCHATZ [VON SCHALDERS], O.F.M.Cap., 1957, [illegible] pp.
M. A.

3600. - *L'Associazione degli ex Alunni dei Collegi Cappuccini Piceni*. (Supplemento a « Pace e Bene » 27 [1956], n.24). [Pesaro, Soc. Tip. Nobili, 1956]. 23,5 cm., 31 pp., ill.

Sodalitium eorum, qui penes Minores Capuccinos provinciae Picenae studiis aliquandiu vacaverunt ac dein ad suos redierunt, constitutum est an. 1955 servandae necessitudinis gratia inter eosdem sodales et ipsorum erga Ordinem Capuccinum cum peculiari respectu ad vocationes seraphicas fovendas. M. A.

3601. - KLITSCHE DE LA GRANGE ANNESI Daniela, *Intorno a un vecchio convento*, in *Italia Franc.* 30(1955) 247-249.

Conventus O.F.M.Cap. oppidi Tolfa, de quo hic sermo, fundatus est **an. 1621. Fratres ibidem morantes sedulo vacarunt catechizandis fide-**libus, litteris pueris imbuendis, confessionibus excipiendis, verbi Dei praedicationi atque pauperibus succurrendis. Ibidem B. Crispinus a VITERBO moratus est, et primis litterarum rudimentis instructus fuit ac sacerdotio destinatus card. Theodulfus MERTEL (1806-1899), magnus PII IX consiliarius. M. A.

3602. - *Il XXV del Pont. Collegio Etiopico nella Città del Vaticano, 1930-1955.* [Roma 1955]. 31 cm., 24 pp., ill.

Pont. Collegium Aethiopicum canonice erexit PIUS XI constitutione apostolica *Curis ac laboribus* (12 febr. 1930); in ipsum tamen iam an. 1929 migraverant ex hospitio S. Stephani Aethiopum clerici eiusdem nationis, qui Romae studia ecclesiastica perficiebant quique primum illuc a missionariis capuccinis missi fuerant inde ab an. 1919. Collegio vero praesunt sodales ex O.F.M.Cap. De eodem Collegio eadem occasione scripsit MARIANO DA ALATRI, O.F.M.Cap., *Un po' di nero nel verde*, in *Ecclesia* 14(1955) 146-149. M. A.

3603. - MARIANO DA ALATRI, O.F.M.Cap., *Il primo tempio dell'Urbe intitolato alla Immacolata Concezione*, in *Regina Immaculata* (cf. *supra* n.815), 484-493.

Ecclesia conventus O.F.M.Cap. in platea Barberini (hodie via Vittorio Veneto 27) prima fuit Urbis titulo *Immaculatae* Conceptionis dicata. Novitas tituli oppositiones haud leves suscitavit, quas tamen sodalium capuccinorum animus fortis, fides populi romani et devotio URBANI VIII superaverunt. Lapis fundamenti solemniter benedictus et collocatus fuit ab eodem URBANO VIII die 4 oct. 1626, idemque Summus Pontifex die 8 sept. 1630 primus sacrum litavit. Consecrationis solemnis ritus die 31 aug. 1636 evenit.

Brevem notitiam de hoc templo exhibet anonymus: *La primera església de Roma dedicada a la Immaculada Concepció*, in *Apostolado Franc.* (Barcelona) 45 (1954) 254s. Cf. etiam MARIANO DA ALATRI, *Il primo tempio romano intitolato alla Immacolata*, in *Osserv.Rom.* 1954 maggio 12, 2. I. V.

3604. - BENEDETTO DA ALATRI, O.F.M.Cap., *L'ospedale romano di S. Spirito in Sassia e i Cappuccini. Note storico-commemorative del I centenario dell'assistenza spirituale affidata ai Cappuccini, 1856-1956.* Roma, [Arti Graf. « S. Pancrazio »], 1956. 17 cm., 165 pp., ill.

Magnifica hac archivistica investigatione describuntur: 1) spiritualis ac materialis cura in hospitali domo romana S. Spiritus in Saxia praestita a Minoribus Capuccinis, saltem inde a pontificatu INNOCENTII XI (1676-1689), qualibet die 25 singulorum mensium, ac dein occasione pestilentium morborum, quibus romana civitas graviter laboravit an. 1778, 1780, 1783, 1837 ac 1854; interea, vi brevis *Religionis zelus* (16 dec. 1785), ipsi spiritualem infirmorum curam ex officio susceperunt usque ad diem 12 oct. 1802; 2) suscepta iterum ex officio cura die 12 oct. 1856, vi brevis PII IX *Omnium saluti* (3 iun. 1856), ac opera vicissitudinesque usque ad an. 1956; 3) brevis notitia omnium sodalium capuccinorum qui ibidem operati sunt, inter quos praestant EUSANIUS A S. EUSANIO († 1898), FRANCISCUS MARIA A PORTO MAURIZIO († 1868), FRANCISCUS A VILLAFRANCA († 1881), JOANNES BAPTISTA A GENOVA († 1905), LEONARDUS A VITERBO († 1880), OCTAVIUS AB ALATRI († 1943).

Interea A. inquisiverat circa causam recessus Capuccinorum ab eodem nosocomio an. 1802 et circa partem quam habuit JOANNES BAPTISTA A GENOVA in fundanda sodalitate « Fratelli Ospedalieri della Concezione » vulgo saepius dicti « Con-

cettini »: *Due secoli di contrasti e di glorie. Contributo dei cappuccini all'assistenza religiosa nell'Ospedale Romano. Precisazioni storiche,* in *Italia Franc.* 31(1956) 169-184. 192. 234-244 et *Un centenario in vista presso l'Arcispedale di S. Spirito in Sassia,* in *Osserv.Rom.* 1956 ian. 19, 2; ex quibus pervestigationibus comperimus nullo modo fundationem eiusdem sodalitatis tribui posse, uti tamen interdum fit, sive Cypriano PEZZINI sive Aloisio MONTI. Centenariae vero celebrationis nuntia legimus: *Il tramonto dell'ospedale apostolico,* in *Osserv.Rom.* 1956 ian. 14, 2; *Il centenario dei Cappuccini a S. Spirito, ibid.* 1956 nov. 28, 5; et *Celebrantur Cappellani nostri in nosocomio Romano S. Spiritus in Saxia,* in *Anal.O.F.M.Cap.* 72(1956) 309s. M. A.

3605. - *Secondo centenario incoronazione Madonna di Quintiliolo, 1755-1955.* Tivoli, Santuario di Quintiliolo, [1955]. 24,5 cm., 34 pp., ill.

In hoc festivo opusculo memoratu digna sunt quae scripserunt: FRANCESCO DA FIUGGI, O.F.M.Cap., *Il santuario mariano di Quintiliolo e i Cappuccini* (9s), qui idem templum custodiunt inde ab an. 1888; et D'ANVERSA E., *La lezione liturgica della Madonna di Quintiliolo* (11-13), cuius festum peculiari ritu celebratur in provincia Romana O.F.M. Cap. et in dioecesi Tiburtina. M. A.

3606. - *Al Volto Santo di nostro Signore Gesù Cristo in Manoppello. 1506-1956.* [Chieti, Giuseppe Ubaldi Tipografo, 1956]. 22 cm., 31 pp.

Haec ignotae originis effigies Vultus Christi patientis, quae inventa fuisse traditur an. 1506, magna fidelium veneratione colitur in ecclesia conventus O.F.M.Cap. oppidi Manoppello (in Aprutio, prope Pescara) inde ab an. 1638. Anno vero 1686 in eadem ecclesia aedificatum est sacellum quoddam in honorem Vultus Christi in eoque effigies exposita. M. A.

3607. - ILARIO DA TEANO, O.F.M.Cap., *Il convento dei PP. Cappuccini di Tora e Piccilli. Tredicina a S. Antonio.* Teano, Tip. D'Amico, 1956. 16,5 cm., 14 pp.

3608. - *Bollettino Ufficiale dei Frati Minori Cappuccini del Commissariato Salernitano-Lucano di S. Matteo.* Anno 1(1955) n.1. Salerno, Curia Provincializia, Piazza S. Francesco, 1955. 24,5 cm., 20 pp.

3609. - RUSSO Francesco, M.S.C., *I Minori Cappuccini in Calabria. (Dalle origini ai nostri giorni),* in *Misc.Franc.* 56(1956) 179-261.

Summam quandam historiae Capuccinorum Calabriae ab initio usque ad an. 1950 A. praebet, disserens de fontibus, de primordiis reformationis ibidem peractae a rheginis LUDOVICO CUMI et BERNARDINO MOLIZZI, de conventibus erectis ante et post divisionem Calabriae (1854) in provincias Rheginensem et Consentinam; quibus tandem notitiis addit seriem ministrorum provincialium. At potior dissertationis pars (179-217) est de reformationis capuccinae calabricae prioritate, quam A. acriter quidem sed confuse et contradictorie vindicat. Ipse vero minime vidit opus: MELCHIOR A POBLADURA, *Historia generalis Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum,* 4 voll., Romae 1947-1951. M. A.

3610. - NARDI Carlo, *Notizie di Montalto in Calabria.* Roma, Collez. Meridionale Editrice, 1956. In-8°, VIII-617 pp., ill.

Inter religiosos Ordines A. commemorat etiam Minores Capuccinos, qui in oppido Montalto Uffugo constiterunt an. 1568-1810 penes ecclesiam B.V. Mariae a Gratiis. M. A.

3611. - *Antiquum decretum Definitorii Generalis de Archivo Provinciae Messanensis (1781),* in *Anal.O.F.M.Cap.* 73(1957) 46-48.

Textus, quo constitutio archivi provinciae Messanensis O.F.M.Cap. — ministrorum incuria tunc minime exsistentis — praecipitur, in lucem editur iuxta fidem ms. asservati in Roma, *Arch.Gen.O.F.M.Cap., AG.8: Acta Ordinis Capuccinorum, 1777-1789,* f.93-96. M. A.

3612. - *De praecipuis nostris sanctuariis marianis. Sanctuarium de Gibilmanna,* in *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 38-41.

Sanctuarium marianum de Gibilmanna, cui an. 1535 SEBASTIANUS A GRATTERI parvum annexuit conventum, sodalibus O.F.M.Cap. prov. Messanensis concreditum est. Hic traduntur descriptio sanctuarii eiusque operum artificiosorum, notitiae de cultu et tandem privilegia pontificia eidem concessa recensentur.

Ad hodiernum cultum quod attinet et actuositatem sodalium cf. *L'Eco di Gibilmanna* 36-39(1954-1957). Haec Beata Virgo de Gibilmanna, totius Cephaludensis dioecesis Patrona caelestis praecipua constituta est a PIO XII die 3 dec. 1954 (cf. *Anal.O.F.M.Cap.* 71[1955] 74s). I. V.

3613. - SUNSERI RUBINO Giuseppe, *Caccamo: la chiesa ed il convento dei Frati Minori Cappuccini,* in *Sicilia Seraf.* 3(1957) n.8-9, 34-37.

Conventus Minorum Capuccinorum in oppido Caccamo aedificatus est an. 1589, ac dein an. 1674 amplificatus. Quo anno amplior quoque ecclesia parvae iam exsistenti suffecta est. A. describit picturas ac ligneas statuas ibidem asservatas, quas effinxerunt sodales capuccini FELIX A SAMBUCA, FIDELIS A S. BIAGIO PLATANI (1717-1801), AUGUSTINUS DIOLIVOLSI A TRAPANI et VINCENTIUS COPPOLA A TRAPANI, qui ambo saec. XVII floruerunt. M. A.

3614. - GRILLO Raffaele, *Le catacombe dei Cappuccini in Palermo,* in *Sicilia Seraf.* 2(1956) n.11, 15-17.

Celebre hoc coemeterium, quod Hippolytus PINDEMONTE († 1728) suo carmine *I sepolcri* cecinit, quodque inde ab an. ca. 1630 conservandis, potius quam humandis, conditis corporibus tam Fratrum quam saecularium inservivit, A. brevi nota describit. M. A.

3615. - *Casa di riposo S. Francesco d'Assisi. (Pensione completa per vecchi professionisti).* Palermo, [Tip. Fiamma Serafica - Cappuccini, 1955]. 20 cm., 16 pp., ill.

Haec hospitalis pro senioribus domus, in vetere valetudinario panormitano O.F.M.Cap. erecta, inaugurata est die 15 iul. 1955. In opu-

sculo typis editur statutum eiusdem domus, cui praeficitur sacerdos ex O.F.M.Cap. provinciae Panormitanae. M. A.

3616. - GIULIANA ALAJMO Alessandro, *Dalla « Madonna di Trapani » alla « Madonna dei Cappuccini ». Notizie e documenti inediti sullo scultore Carlo d'Aprile probabile autore della bella statua marmorea che si venera nella chiesa dei Frati Minori Cappuccini di Palermo,* in *Sicilia Seraf.* 3(1957) n.8-9, 22-29.

Stulta legenda de antiquissima origine statuae marmoreae sic dictae « Madonna dei Cappuccini », in ecclesia panormitana O.F.M.Cap. expositae, tandem reiecta, A. bonis argumentis probare nititur quod eandem statuam probabilissime sculpsit ca. an. 1660 Carolus D'APRILE (7 apr. 1621-14 aug. 1664) iussu Petri LAVAZZI, in cuius domo primum collocata fuit. Anno vero 1731 eadem statua translata est in ecclesiam Minorum Capuccinorum, ubi tandem an. 1857 collocata fuit in ara principe. M. A.

3617. - VARVARO BRUNO Antonio, *Partanna cappuccina,* in *Sicilia Seraf.* 3(1957) n.1, 16-18.

Minores Capuccini in oppido Partanna in provincia Panormitana manserunt an. 1598-1866 penes ecclesiam S. Andreae. A. vero quaedam usque nunc de eodem conventu inepte scripta emendat, ac nomina plurium ex 112 Capuccinorum Partanna natorum refert. Inter quos eminet ROSARIUS RUSSO SANFILIPPO A PARTANNA (1812-1899), lector et a secretis provinciae Panormitanae, qui multa tulit a regentibus borbonicis quique post an. 1860 politicis muneribus pro provincia civili Panormitana perfunctus est. - A. vero eandem notitiam sub eadem inscriptione edidit quoque in *Arch.Stor.Sicil.* s.3 8(1956) 371-376. M. A.

3618. - SAMUELE CULTRERA [DA CHIARAMONTE], O.F.M.Cap., *I Cappuccini in Sortino.* Siracusa, Convento Cappuccini, [1955]. 17,5 cm., 98 pp.

Conventus oppidi Sortino fundatus fuit an. 1556 et, cum an. 1574 insula Siciliae in tres provincias capuccinas divisa est, exstitit unus ex duodecim, qui Syracusanam provinciam efformarunt. Potiorem vero opusculi partem (16-89) A. destinat describendae vitae Fratrum in eodem oppido Sortino natorum, inter quos eminent ANGELUS SANTO (1785-1871) et EUGENIUS SCAMPORLINO (1827-1911). M. A.

O.F.M.Cap. - personae

3619. - *Un grande figlio di San Francesco d'Assisi: Ven. P. Ludovico da Reggio Calabria, Cappuccino.* Fiesole (Firenze), Casa Madre delle Suore Missionarie Francescane del Verbo Incarnato, [1956]. 17 cm., 23 pp., tab.

3620. - STRAPPATI Tarcisio A., O.F.M.Conv., *Un centenario da ricordare: Caterina Cybo-Varano (1557-1957),* in *Italia Franc.* 32(1957) 410s.

Breviter innuitur quid Catharina CYBO, uxor ducis Joannis VARANO, operata sit pro Minorum Capuccinorum reformatione. M. A.

3621. - IRENEO DA MICIGLIANO, O.F.M.Cap., *S. Felice da Cantalice, Cappuccino.* (*Vita e preghiere*). Cittaducale (Rieti), Convento dei PP. Cappuccini « S. Maria del Monte », 1956. 16,5 cm., 103 pp., ill.

Descriptionem vitae S. FELICIS A. maxima ex parte mutuavit ex opusculo: MARIANO DA TORINO, O.F.M.Cap., *Pace e bene. Fiuggi 1953*, Roma 1953 (cf. *Bibliog.Franc.* X, n. 2891[a]). Preces vero ad S. FELICEM sive ex liturgia sive ex populari devotione excerpuntur. Quibus orationibus alias adiunxit ac separatim edidit: *Un amico e protettore dei bambini, S. Felice da Cantalice cappuccino. Con l'aggiunta di canti e preghiere per le Ss. Missioni al popolo.* Roma, Convento dei PP. Cappuccini, [1956]. 16,5 cm., 79 pp.

3622. - MARCORA Carlo, *Un poco conosciuto asceta nostro del Cinquecento: Fra Rufino da Gallarate,* [O.F.M.Cap., † 1587], in *Rassegna Gallaratese di Storia e d'Arte* 16(1957) 13-17.

3623. - VAN LANTSCHOOT Arn., *Ein fogel sang ein bruder CCC.iar*, in *Studi orientalistici in onore di Giorgio Levi della Vida* II, Roma 1956, 1-13.

Inter *exemplorum* libros, in quibus huiusmodi mira notantur, A. recenset etiam: VALERIO DA VENEZIA, O.F.M.Cap. († 1618), *Prato fiorito*, 2 voll., Venezia 1606-1610. Quod opus pluries typis impressum est usque ad an. 1750: cf. GIOV. CRISOSTOMO DA CITTADELLA, O.F.M.Cap., *Biblioteca dei Frati Minori Cappuccini della Provincia di Venezia (1535-1939)*, Padova 1944, 267-278. M. A.

3624. - DONATO DA S. GIOVANNI IN PERSICETO, O.F.M.Cap., *La personalità e l'apostolato del P. Girolamo Paulucci di Calboli da Forlì alla luce di documenti inediti (1552-1620)*, in *Stud.Romagn.* 7(1956) 27-43, ill.

Ex fasciculo 28 epistolarum asservato in Milano, *Bibl.Ambrosiana, G*, fere omnium missarum ad card. Fridericum BORROMEO, colligimus quaenam inter FRIDERICUM et HIERONYMUM amicitia vigeret, dum interea confirmantur notitiae de nonnullis praedicationibus quadragesimalibus et infra annum ab eodem HIERONYMO habitis an. 1595-1617, ac praesertim de sermonibus ab ipso Mediolani dictis an. 1614-1615. Etenim HIERONYMUS in suis epistolis saepius (et aliquando plus aequo) de rebus a se gestis scribit.

De eodem HIERONYMO A FORLÌ populari modo ac dialecto melitensi scribit quoque ELIJA MINN HAL-LIJA, O.F.M.Cap., *L-Appostlu Tal-Madonna. Jew min beda L-inkoronazzjoni Solenni tax-xhibat ta' Marija Vergni.* Valletta, Mitbugh fl-Empire Press, 1954. 18 cm., 82 pp., tab. M. A.

3625. - FELICE DA MARETO, O.F.M.Cap., *P. Girolamo da Forlì per la Regalità dell'Immacolata*, in *L'Immacolata nella Provincia Parmense dei FF. MM. Cappuccini*, Parma 1954 (cf. *supra* n.825), 126-156.

De HIERONYMI PAOLUCCI DE' CALBOLI A FORLÌ (1552-1620) vitae cursu meritisque in B.M.V. imaginibus coronandis pluries iam actum est (cf. *Lex.Cap.*, col. 745s; *Coll.Franc.* 6[1936] 457; *Bibliog.Franc.* VI, n. 2349[2]). A. tamen studia praedicta novis notiis opportune complevit.

Prius siquidem data biographica, praesertim annos locosque eiusdem praedicationis, innuit (126-128). Postea sequentes B.M.V. imagines opera confratris coronatas singillatim enarrat: an. 1596 imaginem *Madonna del Popolo* cathedralis cremonensis (129-133), an. 1601 *Madonna della Steccata* Parmae (134-138); an. 1619 *Madonna del Popolo* ecclesiae Capuccinorum de Comacchio (138-140) coronavit. Deinceps A. describit erectionem monasterii Clarissarum merito HIERONYMI ad Finale an. 1603-1604 necnon incoronationem imaginis cui nomen *Madonna delle grazie* in eadem civitate (140-146). Ad Scandiano necnon Correggio an. 1609 praeterea condidit institutum sociale pauperibus dicatum *Monte di biade* seu *Peculio della Gran Madre di Dio* vocatum (146-150). Idem effecit quoque ad Sassuolo an. 1610, cui apposuit hospitium S. Annae pro mendicantibus necnon monasterium Clarissarum (150-156). — Expositio A. documentis archivorum fulta tribus ditatur tabulis, quarum praesertim prima, effigiem confratris exhibens, notatu digna est. O. R.

3626. - BENEDICT ADAMS [OF STRATFORD, Wis.], O.F.M.Cap., *Blessed Benedict of Urbino*, in *Round Table Franc.Res.* 20(1955) 40-49.

3627. - *Un erou român pe meleagurile italiei. Cuv. Ieremia Valahul.* Viata si faptele lui minunate scrise de un confrate de calugarie contemporan P. FRANCISC SEVERINI [DE NEAPOLE, O.F.M.Cap.], si transcrisa de Francisc ORESTANO cu o introducere. [Versiunea dupa textul italian e de Dan PETRASINCU, revazuta de P. Bonaventura MORARIU, O.F.M. Conv.]. (Biblioteca « Ieremia Valahul », II/1). Padova, Edizioni « Il Messaggero di S. Antonio » - Basilica del Santo, 1956. 18 cm., 152 pp., 1 tab., 1 ill.

Postquam insignis philosophiae scriptor Franciscus ORESTANO († 1945) vitae adumbrationem ven. JEREMIAE DE VALACCHIA, O.F.M.Cap., a confratre eiusdem aevi FRANCISCO SEVERINI A NAPOLI, O.F.M.Cap. († 25 sept. 1646) exaratam adaptavit et an. 1946 italice edidit (cf. *Bibliog.Franc.* VII, n.4887), hic in idioma Romaniae translatam praesentat.

En inscriptio biographiae originalis: *Vita di Fra Geremia Vallacco, dell'Ordine de' Frati Minori detti Capuccini*, scritta da Fra FRANCESCO SEVERINI NAPOLITANO, del medesimo Ordine. Napoli, Nella Stamparia di Giacinto Passaro, 1670. - JEREMIAS, in saeculo Joannes, ortus est 29 iun. 1556 in vico Romaniae Zazo (Zaxo, qui verisimiliter nunc Piatra Neamt, vel Piatra Olt nuncupatur), et quidem e familia humili rusticanorum. Nomen patris sui fuit COSTISTE (Kostist, Kostistk) STOICA, et matris Margareta BARBAT. Quando iuvenis 18 annorum fuit, in Italiam venit, et quidem Barium. Neapolim perveniens, die 7 maii 1578 habitum capuccinum sumpsit in coenobio S. Ephrem et anno sequenti vota solemnia nuncupavit. In Ordine nostro virtutibus religiosis, praesertim caritate erga infirmos, egregie excelluit. Praeterea donis charismaticis insignitus, christiani populi communem fiduciam sibi conciliavit. Plenus annis et meritis in amplexu Domini obiit die 5 mart. 1625 Neapoli. Processus beatificationis an. 1625 inceptus est. Heroicitatem vero eiusdem virtutum JOANNES XXIII die 18 dec. 1959 declaravit. - Libello verso apponitur hymnus in honorem nostri confratris (p.151s) a Joanne GÂRLEANU, O.F.M.Conv., an. 1940 compositus. Cf. *Anal.O.F.M.Cap.* 72(1956) 279 (185); 73(1957) 6. O. R.

3628. - CASTELLANI Carlo, *Alcuni aspetti della personalità di Cesare Magati*. (Estratto dal *Notiziario*, edito a cura del Laboratorio Italiano Biochimico Farmaceutico Lisapharma S.p.A., n.5 e 6). [Milano, Tip. La Provincia di Como, 1957]. 31,5 cm., 7 pp., ill.

LIBERATUS A SCANDIANO, O.F.M.Cap. (1579-9 sept. 1647), qui in saeculo Caesar MAGATI appellabatur ac artis chirurgicae peritissimus exstiterat, religiosum habitum induit in Ferrara die 11 apr. 1618. A. vero eiusdem amicitiam cum familia d'ESTE, quae tunc statum Modenensem regebat, describit, ostendendo praesertim quo modo ipsemet LIBERATUS obtinendis pro suis parentibus beneficiis tali necessitudine plus aequo uteretur. Quae adductis documentis A. comprobat. M. A.

3629. - *Il Beato Bernardo da Corleone, Cappuccino. Nel settimo cinquantenario della sua nascita, 1605-1955*. Palermo, Postulazione dei Cappuccini, 1955. 15,5 cm., 40 pp.

Brevissima B. BERNARDI A CORLEONE (1605-1667) biographia.

3630. - STANISLAO DA CAMPAGNOLA, O.F.M.Cap., *P. Francesco da Bagnone e la Madonna*, in *L'Immacolata e la Provincia Parmense dei FF. MM. Cappuccini*, Parma 1954 (cf. *supra* n.825), 74-82.

FRANCISCUS A BAGNONE (1 aug. 1610-4 apr. 1692) verbo et scriptis pietatem, qua ipse aestuabat, erga Deiparam Immaculatam promovit. Ipso adhuc vivente frequentissimus fiebat ad eum populorum concursus, eiusdem benedictionem marialem quaerentium. A. quaedam de FRANCISCI doctrina pro Immaculata describit. M. A.

3631. - DAVIDE DA PORTOGRUARO, O.F.M.Cap., *P. Marco d'Aviano, cappuccino*. (Estratto dal n.9 de « Il Noncello », secondo semestre 1957). 24 cm., 24 pp., ill.

Brevi huic conspectui biographico de MARCO AB AVIANO (1631-1699) adiciuntur quatuor epistolae, quarum una est ipsius MARCI et ceterae tres COSMAE A CASTELFRANCO, O.F.M.Cap. M. A.

3632. - ERNSTBERGER Anton, *Marco d'Aviano in Franken, Oktober 1680*, in *Monumentum Bambergense. Festgabe für Benedikt Kraft*, herausgegeben in Verbindung mit Gerhard EIS, Hans PFEIL und Fritz SAUTER von Hermann NOTTHARP. (Bamberger Abhandlungen und Forschungen, 3). München, Kösel-Verlag, 1955, 453-471.

Iter servi Dei MARCI AB AVIANO mense octobri an. 1680, dum quasdam civitates dioeceseon Franconiae Bamberg et Würzburg perlustravit, iam notum erat; sed A. notitias iterum recognovit ope examinis directi et immediati documentorum, quamobrem aliquos errores emendare potuit praesertim quoad oppidorum et personarum nomina. Finis perlustrationis non tantum spiritualis, sed politicus quoque erat. M. P.

3633. - STURMINGER Walter, *Bibliographie und Ikonographie der Türkenbelagerungen Wiens 1529 und 1683*. (Veröffentlichungen der

Kommission für neuere Geschichte Österreichs, 41). Graz-Köln, Verlag Hermann Böhlhaus Nachfolger, 1955. 24 cm., XVI-420 pp., ill.

Uti notum est, Servus Dei MARCUS AB AVIANO egregiam navavit operam an. 1683 in civitate Vindobonensi liberanda ab obsidione Turcarum, ideoque nil mirum, si hoc in opere saepe de eo fit mentio. Et reapse exscribuntur 35 tituli articulorum vel operum, quae de eo agunt, et insuper praebentur 17 notitiae iconographicae. Tituli exscribuntur absque iudicio et commentario. Catalogus non est perfectus, sed futuris biographis Servi Dei utilitatem affert. Omnia simul in nominum indice relata sunt. M. P.

3634. - CORETH Anna, *Unbekannte Briefe P. Marco d'Aviano an P. Gabriel Pontifeser aus Klausen, 1690-1697,* in *Mitt.Österreich.Staatsarch.* 9(1956) 23-47.

A die 20 nov. 1690 ad diem 18 aug. 1697 MARCUS AB AVIANO 29 epistolas scripsit ad GABRIELEM A KLAUSEN, O.F.M.Cap. († 12 dec. 1706), confessarium MARIAE ANNAE de Neuburg, coniugis CAROLI II, Hispaniarum regis, Matriti commorantem. Eiusmodi epistolae, hactenus ignotae, autographae servantur Vindobonae, *Haus-, Hof- und Staatsarchiv: Habsburg-Loth. Familienarchiv. Familienkorrespondenz, A. Kart. 50.* In hac dissertatione earundem argumentum praesertim perstringitur relate ad eventus aulae imperialis in illis rerum adiunctis historicis. Epistolae dignae sunt quae legantur tum ad spiritualitatem Servi Dei penitius cognoscendam tum ad eiusdem actionem in publicis gerendis negotiis aeque ponderandam. M. P.

3635. - CESARE DA REANA, O.F.M.Cap., *Fra Fortunato da Rovigo,* in *Palestra del Clero* 35(1956) 610-615.

FORTUNATUS A ROVIGO, sodalis laicus provinciae Venetae O.F.M.Cap. (10 maii 1638-sept. 1701), in saeculo Joannes Antonius MATTARIA dictus, religiosum habitum induit in Rovigo die 26 ian. 1658 ac dein reliquo vitae tempore aegrorum ministri ac medicamentarii officio functus est in urbibus Padova, Venezia et Verona. Interea curandi arti sedulus studuit, uti patet ex eiusdem opere ms. *Selva di varie compositioni appartenenti all'arte medica,* 3 voll., asservato in Venezia-Mestre, *Arch. Prov.Cap.,* et describendis servandisque herbis: *Teatro delle piante,* 7 voll. in quibus recensentur 2352 plantae, ms. in Verona, *Museo di Scienze Naturali, sezione Botanica.* - Die 15 mart. 1954 in oppido Rovigo angiportum quoddam eidem FORTUNATO dicatum est. M. A.

3636. - DONATO DA S. GIOVANNI IN PERSICETO, O.F.M.Cap., *I discorsi inediti del P. Carlo Girolamo Severoli da Faenza (1641-1712),* in *Stud.Romagn.* 8(1957) 55-69.

Ex archivisticis documentis plures colliguntur notitiae de vita et scriptis CAROLI HIERONYMI A FAENZA (13 iul. 1641-2 aug. 1712), qui, paterna comitali domo clam relicta, die 2 febr. 1658 religiosum habitum induit in provincia Bononiensi O.F.M.Cap.; sacerdotio initiatus an. 1665.

lectoris, guardiani, custodis ac definitoris muneribus longo tempore perfunctus est. Sed perpetuo eidem cordi fuit vitam in solitudinem agere ita ut, Dei amore repletus, gentibus verba salutis annuntiare valeret. Quod effecit per totam Italiam pedes cursitando. A. vero urbes ab ipso visitatas ac seriem 67 sermonum hucusque manuscriptorum ac in Bologna, *Arch.Prov.Frati Min.Cap.*, asservatorum apte describit. Etenim CAROLUS HIERONYMUS in illis agit de Deo et Christo, de B. Virgine et Sanctis, de virtutibus et peccatis, peculiari atque efficacissimo modernoque modo tractans de iustitia sociali erga pauperiores, uti colligere possumus ex nonnullis locis, quos A. ex iisdem sermonibus excerpit.

M. A.

3637. - FELICE DA MARETO, O.F.M.Cap., *Cappuccini piacentini dei Conti Nicelli.* Estratto dal « Bollettino Storico Piacentino ». Anno 48 - Luglio-Dicembre 1953 - Fascicolo 3-4. Piacenza, Società Tipografica Editoriale Porta, [1954]. 24 cm., 16 pp.

Vitae curriculum describitur quatuor Minorum Capuccinorum, qui, ex comitali domo NICELLI et ex urbe Piacenza orti, saec. XVII-XVIII in provincia Parmensi floruerunt, scil.: 1) FORTUNATUS (1647-1729), guardianus ac minister provincialis; 2) ANTONIUS MARIA (1691-1735), guardianus et contionator; 3) JOANNES PETRUS (1700-1763), qui an. 1730-1749 exstitit missionarius in Brasilia et Angola; A. vero non nihil delibat ex 8 epistolis tunc ab ipso scriptis ac modo asservatis in Piacenza, *Arch.Conti Nicelli, Arch.Stor.Com., cass.9, n.965;* 4) AUGUSTINUS (1703-1764), qui an. 1732 praedicator renuntiatus est. M. A.

3638. - FERDINANDO DA CARPI, O.F.M.Cap., *P. Gianfrancesco da Scandiano (Paolo Mattacodi)*, in *L'Immacolata nella Provincia Parmense dei FF. MM. Cappuccini*, Parma 1954 (cf. *supra* n.825), 38-41.

JOANNIS FRANCISCI A SCANDIANO (18 sept. 1655-4 oct. 1730) labores pro regendis Fratribus, praedicando Dei verbo et proponenda Christi fidelibus mariali devotione describuntur. M. A.

3639. - JULIA Giuseppe, *Il buon seminatore. Beato Angelo d'Acri.* Torino, Società Editrice Internazionale, 1955. 21 cm., 334 pp., tab.

3640. - *Puncta historica in Causa Bisinianen. seu Acritana Canonizationis Beati Angeli ab Acrio, Sacerdotis prof. et Missionarii O.F.M. Cap. († 30 oct. 1739)*, in *Anal.O.F.M.Cap.* 73(1957) 51-57. [Cf. *ibid.* 70(1954) 52s].

3641. - *Il Venerabile Bonaventura Barberini.* Anno I, n.1. Ferrara, Convento PP. Cappuccini, Corso Porta Po 46, 1955. 25 cm., 4 pp., ill.

3642. - LÜTHOLD Ida, *Bruder Crispin von Viterbo, der fröhliche Liebling Unserer Lieben Frau.* (Kleine Franziskanische Lebensbilder, 3). Altötting, Drittordensverlag, [1957]. 15,5 cm., 70 pp.

B. CRISPINI A VITERBO vita (1667-1750) irradiata describitur amore ac singulari B.V. Mariae protectione. M. A.

3643. - *Instrumentum recognitionis exuviarum B. Crispini a Viterbio, Laici professi Ordinis nostri Capuccinorum,* in *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 230-232.

Huic reliquiarum B. CRISPINI A VITERBO recognitioni, quae in ecclesia Romana Ss. Conceptionis O.F.M.Cap. facta est diebus 17 mart. - 11 maii 1954, praecesserant aliae duae recognitiones perfectae an. 1773 et 1806. Cf. etiam *ibid.* 52; 73(1957) 227s. M. A.

3644. - MARIANO DA ALATRI, O.F.M.Cap., *Il venerabile Carlo da Motrone (1690-1763) e le sue missioni popolari,* in *Coll.Franc.* 26(1956) 251-265. 373-420.

Ex actibus processuum canonicorum et nonnullis aliis fontibus archivisticis describitur vita CAROLI A MOTRONE, alumnus provinciae Romanae O.F.M.Cap., qui sanctitate ac miraculis fulsit, et spatio ca. 40 annorum missionibus popularibus praedicandis per urbes ac vicos mediae Italiae vacavit, verba salutis ac paenitentiae sacramentum administrando praesertim clero, monialibus, nautis coactis ac populo inopia et ignorantia laboranti. Confirmandis vero Christi fidelibus in sanctis vitae propositis sodalitates sacerdotum catechizantium ac varias devotionum formas instituit et late propagavit. Quidam quoque fontes nunc primum in lucem proferuntur (404-420). M. A.

3645. - PIER GIORGIO DA ALBA, O.F.M.Cap., *In margine alla vita del Ven. P. Ignazio da Santhià,* in *Italia Franc.* 31(1956) 400-404.

Quaedam de vita ven. IGNATII A SANTHIÀ, O.F.M.Cap. (5 iun. 1686-22 sept. 1770) A. excerpit a G. DE GREGORY, *Storia della vercellese letteratura ed arte,* 4 voll., Torino 1819-1824. Cf. etiam *Anal.O.F.M.Cap.* 72(1956) 277; 73(1957) 227. M. A.

3646. - DONATO DA S. GIOVANNI IN PERSICETO, O.F.M.Cap., *Un discepolo di Ferdinando Bibiena: fra Ferdinando Dal Buono da Bologna cappuccino (1704-1784),* in *Strenna Stor.Bolognese* 4(1954) 19-24.

FERDINANDUS A BOLOGNA, laicus O.F.M.Cap. (8 iun. 1704-8 dec. 1784), religiosum habitum induit in oppido Cesena die 7 sept. 1729, ac dein operam pingendo dedit praesertim in locis Bononiensis provinciae Minorum Capuccinorum, qui illum per 40 fere annos fabricis aedificandis reficiendisque praefecerunt. A. vero eiusdem FERDINANDI enumerat picturarum seriem, quae hucusque supersunt in Capuccinorum conventibus urbium Bologna, Castel S. Pietro Emilia, Castelbolognese, Modigliana, Budrio et in veteri Carmelitarum ecclesia oppidi Medicina.
M. A.

3647. - *Monumentum B. Felicis a Nicosia inauguratum,* in *Anal. O.F.M.Cap.* 72(1956) 186s.

Aeneum hoc B. FELICIS monumentum, a Michaele GUERRISI elaboratum, die 20 maii 1956 in oppido Nicosia inauguratum fuit. M. A.

3648. - FELICE DA MARETO, O.F.M.Cap., *Adeodato Turchi e Guglielmo Du Tillot in un episodio ospedaliero,* in *Aurea Parma* 38(1954) 191-200.

An. 1762 JOSEPHUS A CASTELLARQUATO, O.F.M.Cap., amovendus erat ab hospitali domo Parmensi a Misericordia nuncupata, in qua cappellani munere fungebatur. Cui civilis administrationis praecepto inquisitor contradicebat, ita ut Adeodatus TURCHI, guardianus conventus O.F.M. Cap., nesciret cui parere deberet, sicut confidenter confessus est administro Status Guilelmo DE TILLOT. Etenim iam tunc grandi amicitia et consensu in rebus agendis duo inter se viri vinciebantur. M. A.

3649. - GANDOLFO DA POLIZZI, O.F.M.Cap., *Un Servo di Dio pittore cappuccino: Fra Felice da Sambuca. Rettifiche e aggiunte alla vita ed alle opere,* in *Sicilia Seraf.* 1(1955) n.8-9, 9-15.

De FELICE A SAMBUCA, O.F.M.Cap., (cf. *Coll.Franc.* 24[1954] 219-221) A. nonnulla nova ex fontibus archivisticis eruit, quae libenter hic adnotamus: ipse natus est die 13 aug. 1734 (non 1733), religiosum habitum induit die 17 sept. 1754 ac eodem die insequentis anni sacra vota professus est; pictoriam artem didicit magistro Francisco (non Olivio) SOZZI in urbe Palermo post diem 17 sept. 1755; an. 1760 quatuor Ecclesiae Doctores (AMBROSIUM, AUGUSTINUM, GREGORIUM MAGNUM, BONAVENTURAM) pinxit in conventu O.F.M.Cap. oppidi Sambuca; in Tusciam perrexit an. 1773 (non vero an. 1783 vel post) ac variis locis capuccinis (Pistoia, Torricchio) et in ecclesia paroeciali vici Borgo a Buggiano plura pinxit; an. 1782 item in oppido Sambuca decoravit palam altaris praecipui in ecclesia O.F.M.Cap.; dein illum suae arti vacantem invenimus in locis item Minorum Capuccinorum in oppidis Termini Imerese et Caccamo (ca. an. 1785), Alcamo (1786), Agrigento (ca. 1790), Naro (1800), Salemi (postremis vitae annis eiusdem FELICIS, qui obiit die 14 dec. 1805).

Die 29 mart. 1817 corpus ipsius FELICIS exhumatus est ac in loco honorifico iuxta altare praecipuum ecclesiae Capuccinorum panormitanae compositum. Interea A. catalogum picturarum FELICIS magis plenum exhibet. Celebres vero effigies peccatoris paenitentis ac peccatoris obstinati (conservatas in Termini Imerese) descripsit MARIANI Ludovico, O.F.M., *La buona morte e la mala morte nell'ingenua ed espressiva arte di fra Felice da Sambuca,* in *Sicilia Seraf.* 2(1956) n.11, 20-22. M. A.

3650. - TORRIANI Tullio, *Il card. Ludovico Micara,* in *Capitolium* 29(1954) 272-276.

Ludovicus MICARA, card. ex O.F.M.Cap. (1775-1847), cuius hic indoles describitur, ob suae vitae austeritatem paulum rudem, facilem occasionem praebuit satyrae Romanorum populari. M. A.

3651. - TEODOSIO DA VOLTRI, O.F.M.Cap., *Il Padre Santo. (Beato Francesco M. da Camporosso, laico cappuccino).* Genova, [Scuola Tipografica Opera SS. Vergine di Pompei, 1957]. 21 cm., 374 pp., tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 28(1958) 435. Vide etiam *Anal. O.F.M.Cap.* 71(1955) 150s; 72(1956) 49. 228.

3652. - NIVARD ZULLIG [VON ROMANSHORN], O.F.M.Cap., *Der Taugenichts von Sizilien. Wie aus einem haltlosen jungen Sizilianer ein echter Held wird, lebendig erzählt in der Arena-Jugendbuchreihe « Vorbilder der Jugend »*. (Band 5). Würzburg, Arena-Verlag, 1954. 19 cm., 101 pp., ill.

Agitur de JOSEPHO MARIA A PALERMO, O.F.M.Cap. (1864-1886), de quo cf. *Bibliog.Franc.* X, n.2942.

3653. - *Innocentii a Bertio* (*Ven. Servi Dei, Beatificationis et Canonizationis Positio super validitate processuum*). Roma, Guerra e Belli, 1956. 29 cm., 7 + 31 + 4 + 3 pp.

Cf. etiam *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 211s; 71(1955) 151; 72(1956) 92. 303.

3654. - ANTONIO DA STIGLIANO, O.F.M.Cap., *Nobiltà eroica. Note biografiche di P. Gioacchino La Lomia da Canicattì, Missionario Apostolico Cappuccino.* Canicattì, Convento dei Padri Cappuccini, 1955. 17,5 cm., 179 pp., ill.

JOACHIMUS FIDELIS A CANICATTÌ, in saeculo dictus Caietanus, natus est in oppido Agrigento die 3 mart. 1831; religiosum habitum inter Minores Capuccinos provinciae Panormitanae induit die 4 nov. 1852 ac tandem, studiorum curriculo absoluto in oppidis Naro, Castronuovo et Palermo, hoc postremo loco sacerdotio auctus est die 2 iun. 1855. Sacrae praedicationi in Sicilia et Corsica vacavit ac dein an. 1868-1880 in Brasilia et Paraquaria missionarius apostolicus exstitit. Cum vero in patriam rediisset, inde ab an. 1881 usque ad mortem (30 iul. 1905) in oppido Canicattì constitit, ibique exstruendo novo conventui ac ecclesiae dicatae sic dictae Madonna della Rocca sedulam navavit operam. Die vero 21 apr. 1912 eius exuviae in eandem ecclesiam translatae sunt. A. vero eiusdem JOACHIMI apostolicum zelum in missionibus popularibus praedicandis ac pietatis monumenta, quibus saepius accessisse caelestes favores traditum est, congrue describit. Tandem mentio fit (170-173) de fontibus, praesertim manuscriptis, circa eundem JOACHIMUM. Cf. etiam *Anal.O.F.M.Cap.*, 70(1954) 17; 72(1956) 280s. M.A.

3655. - *Breve curriculum vitae Servi Dei Fr. Marcellini a Capradosso, Laici prof. O.F.M.Cap., et Processus ordinarius in Causa eius beat. et canon.*, in *Anal.O.F.M.Cap.* 72(1956) 119-121.

MARCELLINUS (22 sept. 1873-26 febr. 1909) inter Minores Capuccinos provinciae Picenae religiosum habitum induit die 25 apr. 1902 in oppido Fossombrone. Die 28 iul. 1948 inchoatus est processus ordinarius informativus in curia archiepiscopali Firmana, qui tandem publicatus est die 30 nov. 1954, deindeque (die 30 ian. 1956) eius transumptum Congregationi Romanae Ss. Rituum traditum. Cf. etiam *ibid.* 91s et 73(1957) 254. M. A.

3656. - Davide da Portogruaro, O.F.M.Cap., *P. Angelo d'Aviano, Cappuccino*, in *Ven.Franc.* 24(1957) 111-126.

Angelus ab Aviano (15 ian. 1831-4 oct. 1916), provinciae Venetae O.F.M.Cap. alumnus, plus quam 50 annis constitit in oppido Rovigo tum in vetere conventu S. Michaelis cum in seminario episcopali an. 1866-1890, ac tandem in novo conventu S. Laurentii a Brindisi ab ipso aere collaticio erecto an. 1890-1897. Caritate in proximum, sacrae confessionis ministerio ac vitae sanctitate penes clerum populumque enituit.

M.A.

3657. - Clemente da S. Maria, O.F.M.Cap., *Figure francescane. Padre Giovanni Nepomuceno da Bergantino (1888-1940)*, in *Italia Franc.* 32(1957) 191-194.

Joannis Nepomuceni, O.F.M.Cap., humanissimam indolem, religiosam pietatem ac metodum pro educandis pueris seminarii seraphici oppidi Rovigo, cui ipse diuturne praefuit, A. amoene describit.

Brevis haec biographia etiam separatim in lucem prodiit cum imagine eiusdem Joannis, tamen absque loci et temporis nota: *Padre Giovanni Nepomuceno da Bergantino (1888-1940)*. 18,5 cm., 11 pp.

3658. - Pietro da Valdiporro, O.F.M.Cap., *Il servo di Dio P. Leopoldo da Castelnovo*. Quarta ristampa. A cura della Vice-Postulazione, Convento Cappuccini, Padova. [Verona, Tipografia « Madonna di Castelmonte », 1954]. 16,5 cm., 94 pp., ill.

Idem opusculum etiam in alias linguas interpretatum prodiit ex eadem officina libraria et quidem eadem forma cm. 16,5 ac eisdem illustrationibus.

Evulgatum est gallice: *Le serviteur de Dieu Père Léopold de Castelnovo*. Traduit de l'italien par Georges et Andrée Meurisse, 1954, 95 pp.; germanice: *Der Diener Gottes P. Leopold von Castelnovo*. Aus dem Italienischen übersetzt von Frida Hosch Palazzo. Zweite Auflage, 1954, 110 pp.; lusitanice: *O servo de Deus P. Fr. Leopoldo de Castelnovo, capuchinho*. Tradução do Italiano (2. Edição) por Fr. Tarcisio M. de Bovolone, O.F.M.Cap., 1955, 95 pp.; anglice: *The servant of God Fr. Leopold of Castelnovo*. Translated into English by Fr. Rudolph of Dartford. 2nd edition, 1956, 95 pp.; danice: *Guds tjener Pater Leopold of Castelnovo*. Oversat fra italiensk af Kirsten Weirup, 1957, 95 pp.; hungarice: *Isten szolgája Kasztelnovoi Lipót*. Egyházi jóváhagyással [scil. ecclesiastice approbatum], 1957, 83 pp.; ac tandem dialecto indica keralensi interpretatus est Jospeh T. Ottaplackal: Mannanam, Printed at the St. Joseph's Press, 1957. 17,5 cm., 88 pp. Eandem vero biographiam recensitam invenies in *Coll.Franc.* 15(1945) 258s.

Curam vero in confessionibus excipiendis ab eodem Leopoldo heroice impensam brevissime descripserunt Cuthbert Gumbinger [of Chicago], O.F.M.Cap., *A present-Day Curé of Ars. Father Leopold of Castelnovo*, in *Franc.Her. & For.* 33(1954) 269-272, et Benno [von Dallenwil], O.F.M.Cap., *Ein Held des Beichtstuhls. Pater Leopold von Castelnovo*, in *Alverna* 21(1955) 67-70. - De eius causa beatificationis cf. *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 53; 73 (1957) 254s. M. A.

3659. - Robert d'Apprieu, O.F.M.Cap., *Le Serviteur de Dieu Léopold de Castelnovo, des Frères Mineurs Capucins, 1866-1942*. Meylan, École Missionnaire, [1954]. In-16°, 100 pp., ill.

3660. - [PIETRO DA VALDIPORRO, O.F.M.Cap.], *Ein Anwalt der göttlichen Barmherzigkeit, Pater Leopold von Castelnovo, Kapuziner, 1866-1942.* [Übersetzung aus dem Italienischen von P. SYNESIUS KÖPFLI VON SINS, O.F.M.Cap.]. Sechste Auflage. Solothurn, St.-Antonius-Verlag, [1956]. 20 cm., 199 pp., ill.

3661. - FIDES-CHARITAS, *Il P. Daniele da Torricella Cappuccino (1867-1945).* Omaggio delle Missionarie Francescane del Verbo Incarnato. Fiesole, (Firenze), Casa-madre. [Firenze, Tipografia Giuntina, 1955]. 24 cm., 173 pp., tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 27(1957) 226. Interea brevem notam biographicam de eodem DANIELE conscripserant FRANÇOIS-SOLANO DE PARIS, O.F.M.Cap., *Daniel de Torricella, capucin,* in *Dictionn.Spir.* III, Paris 1954, 19, et [MARCELLO DA PUIANELLO, O.F.M.Cap.], *Diocesi di Reggio Emilia. Causa di beatificazione e canonizzazione del Servo di Dio P. Daniele da Torricella, sacerdote professo dei Frati Minori Cappuccini della monastica provincia Parmense.* Articoli. Parma, Officina Grafica Fresching, 1957. 24,5 cm., 41 pp. Cf. etiam *Anal.O.F.M.Cap.* 73(1957) 44s. M. A.

3662. - LUCIUS A MEDICINA, O.F.M.Cap., *Dilectissimis in Domino consodalibus Angelo a Faventia, Seraphino a Loiano, qui praeclare muneribus functi, pacificantes in domibus, vita concesserunt ad unum omnibus collacrymandi.* [Bologna, Tip. Rizzoli, 1954]. 22 cm., 8 pp.

Distichis celebrantur ANGELUS A FAENZA (7 aug. 1869-10 ian. 1946) et SERAPHINUS A LOIANO (18 mart. 1870-13 maii 1933), ambo sodales provinciae Bononiensis O.F.M.Cap., qui scientia perfunctisque muneribus excelluerunt. M. A.

3663. - CIRILLO TARUFFI [DA PORRETTA], O.F.M.Cap., *L'eletto di Dio e della Vergine P. Antonio Maria da Castiglionfiorentino, Cappuccino (1892-Maggio-1952).* Empoli, La Toscografica, 1955. 24 cm., 227 pp., tab.

Cf. recensionem in *Coll.Franc.* 27(1957) 226s.

3664. - RENATO DA SOLAGNA, O.F.M.Cap., *P. Arcangelo da Rivai d'Arsiè, dei Frati Minori Cappuccini. Il servo fedele della Regina di Castelmonte.* Castelmonte, Santuario della B.V., 1956. 16,5 cm., 158 pp., tab.

ARCHANGELUS, cui in saeculo Antonius nomen fuit, natus est die 6 apr. 1886 in pago Rivai d'Arsiè; die 25 maii 1901 religiosum habitum induit in oppido Bassano del Grappa inter Capuccinos provinciae Venetae ac tandem sacerdotio auctus est die 8 nov. 1908. Doctorali laurea in philosophia adepta Romae penes Universitatem Gregorianam, theologiam Patavii et philosophiam in oppido Thiene docuit, donec cappellanum militum agere coactus est an. 1914-1918. Tandem, ab an. 1919 us-

que ad mortem (22 dec. 1953), ipse mansit in sanctuario B.V. Mariae de Castelmonte.

Auctor vitam pietate ac caritatis spiritualis corporalisque operibus fulgentem felici prosa ac plerumque anecdotice describit, addens quaedam testimonia de ipso ARCHANGELO (103-117) atque nonnulla excerpta ex eiusdem epistolis (121-141). Summam quandam huius biographiae digessit LUCA DA CARRÈ, O.F.M.Cap., *Francescanesimo vivo e autentico*, in *Italia Franc.* 32(1957) 17-25. M. A.

3665. - *Mons. Luca Ermenegildo Pasetto dei FF. MM. Cappuccini, Patriarca di Alessandria dei Latini, 1871-1954. In memoriam.* Venezia-Mestre, Curia Provinciale dei Frati Minori Cappuccini, [1955]. 24 cm., 127 pp., ill.

Lucae Hermenegildi PASETTO, O.F.M.Cap. (17 sept. 1871-2 ian. 1954) curriculum vitae hic describitur, et in lucem eduntur plura documenta, quibus ad varia munia obeunda ipse vocatus est, simul cum orationibus in eius memoriam dictis a card. Angelo Josepho RONCALLI et ab archiep. Cornelio S. CUCCAROLLO, O.F.M.Cap.

Etenim Lucas capuccinum habitum sumpsit in conventu oppidi Bassano del Grappa (30 sept. 1886), sacerdotio auctus est die 10 aug. 1896, ac dein in sua Venetiarum provincia guardiani, secretarii provincialis et lectoris munia obivit; an. 1909-1920 exstitit contionator Apostolicus, quo tempore 124 sermones in aula pontificia dixit; post electionem in episcopum (1921), exstitit visitator Apostolicus plurium seminariorum atque congregationum religiosarum tum virorum cum mulierum, consultor Congregationum Romanarum Rituum et Religiosorum (in qua an. 1935-1950 fuit a secretis); tandem factus est archiepiscopus (19 sept. 1936) et patriarcha Alexandriae Latinorum (11 nov. 1950).

Eius vitae facta commemorata quoque invenies in *Anal.O.F.M.Cap.* 70(1954) 77-79; familiaris eiusdem consuetudo cum S. PIO X describitur *ibid.*, 74-77; veritatis vero praeconem in aula apostolica pinxit CLEMENTE DA S. MARIA, O.F.M.Cap., *A servizio della verità. Mons. Luca Pasetto, Cappuccino sul pulpito apostolico*, in *Italia Franc.* 29(1954) 144-et in involucro; idem vitae curriculum, quod in opusculo legimus p.23-49, iterum in lucem edidit BERNARDINO DA CITTADELLA, O.F.M.Cap., *S. E. Mons. Luca Ermenegildo Pasetto dei FF. MM. Cappuccini Patriarca di Alessandria dei Latini, 1871-1954*, in *Ven.Franc.* 22(1955) 1-23. M. A.

3666. - *Facciamo del bene. Bollettino della Casa Materna per Fanciulli Derelitti. Marina di Massa. Numero speciale in occasione delle nozze d'oro sacerdotali del M.R.P. Ruggero da Vezzano, Cappuccino, fondatore delle « Piccole Figlie di S. Francesco d'Assisi » per l'assistenza alla prima infanzia e alla vecchiaia bisognosa.* [Carrara, Tip. D. Sanguinetti e Figli, 1954]. 30 cm., 16 pp., ill.

ROGERUS A VEZZANO, in saec. Petrus DALLARA, natus est in oppido Vezzano Ligure prope La Spezia die 28 iun. 1881; inter Minores Capuccinos provinciae Parmensis ingressus est die 30 iul. 1896, ac tandem sacerdotio auctus die 24 ian. 1904. Lectoris ac guardiani munere functus est. Inde ab an. 1924 pro infantibus indigentibus adlaborare coepit; pro quibus opportunius succurrendis, an. 1929 domum quandam aptavit in oppido Marina di Massa. Interea pias feminas ex T.O.F. in religiosam congregationem erexit sub appellatione « Piccole Figlie di S. Francesco d'Assisi »; quibus cooperantibus in religioso habitu et forma, alias domos pro infantibus instituit in oppidis Mulazzo, Sesso et Ca-

nali. Obiit die 30 maii 1954; cf. Felice da Mareto, O.F.M.Cap., *Necrologio dei Cappuccini Emiliani delle Province di Bologna (1535-1679) e di Parma (1679-1962)*, Roma 1963, 326s. M. A.

3667. - Tecchi Bonaventura, *Padre Bernardino da Frasso*, in *Doct. Seraph.* 2(1955) 48-53.

Bernardinus a Frasso Sabino (1884-1954), alumnus provinciae Romanae O.F.M.Cap., cui praefuit an. 1925-1928 et 1931-1934, lectoris munere per plures annos functus est. Balneoregii, ubi ex hac vita migravit, exstitit membrum constituti « Comitato Organizzatore del Centro di Studi Bonaventuriani », cui sedes est in Minorum Capuccinorum conventu. Etenim A. eiusdem Bernardini laetam paupertatem ac praecipuum erga omnes et omnia amorem lepide describit. M. A.

3668. - A.D.S.C., *Ascensioni di un'anima. P. Illuminato da Baucina cappuccino.* Roma, Tipografia Agostiniana, 1956. 21 cm., 134 pp., tab.

Illuminatus a Baucina (4 febr. 1895-12 apr. 1955), in saeculo Franciscus Guarino, religiosum habitum induit die 15 iun. 1911 in provincia Panormitana O.F.M.Cap.; cum toto tempore mundialis belli an. 1915-1919 militasset, sero Romae sacerdotio initiatus est an. 1922 ac dein insequenti 1923 doctoralem lauream in sacra theologia assecutus est penes Universitatem Gregorianam. An. 1923-1940 confessoris, praedicatoris, lectoris, guardiani atque directoris officia in urbe Palermo cumulavit. Praefuit quoque studiorum O.F.M.Cap. Neapolitanae domui interprovinciali (1940-1941), commissariatui Calabriae (1941-1947) et provinciae Panormitanae (1947-1950). A. vivide describit pietatem, actuositatem apostolicam praesertim pro monialibus ac indesinentem curam erga Ordinis Capuccini alumnos, quibus integra Illuminati vita perfunditur. M. A.

3669. - Fontana Rosaria, *Un vero figlio di S. Francesco d'Assisi: Padre Giuseppe da Monterosso.* S. Margherita Ligure, Via Bottaro 24-3, [1956].

Parva biographia Josephi a Monterosso, O.F.M.Cap. (29 iun. 1893-2 iun. 1955), qui celebratur veluti bonus spiritus magister. M. A.

3670. - Amedeo da Varazze, O.F.M.Cap., *P. Giacinto da Genova. Cenni biografici.* 18 illustrazioni. Sanremo, Convento Cappuccini, 1956. 16,5 cm., 77 pp., ill.

Hyacinthus a Genova, O.F.M.Cap. (18 nov. 1876-20 febr. 1956), cui in saeculo nomen fuerat Jacobus Lagomarsino, religiosum habitum induit die 15 sept. 1894 ac sacerdotio auctus est an. 1899. Ab an. 1908 usque ad mortem constitit in conventu S. Bernardi oppidi Sanremo, ibique indesinenter vacavit praedicationis ac confessionum ministerio et infirmorum pauperumque curae, omnibus omnia factus praesertim tempore alterius mundialis belli: pacem tunc inter factiones adduxit, carcere detentos ac capite damnatos solatus est et etiam e mortis faucibus

eripuit. Fratribus ibidem praefuit an. 1933-1940 et 1942-1949, quo tempore decorem domus Dei ac Fratrum auxit. Eius memoria in benedictione est. M. A.

3671. - ROMANO DA COMO, O.F.M.Cap., *In memoriam. Molto Reverendo P. Valdimiro da Grignano.* [Milano, Lux de Cruce, 1956]. 24 cm., 7 pp.

VALDIMIRUS A GRIGNANO, O.F.M.Cap. (18 apr. 1881-11 iun. 1956), religiosum habitum in provincia Mediolanensi induit die 30 sept. 1901 ac an. 1905 sacerdotio auctus est. Per plures annos praeceptoris, lectoris et directoris munia laudabiliter obivit. An. 1925-1928 et 1931-1934 minister suae provinciae exstitit; an. 1919-1921 rectoris Collegii Aethiopici munere functus est. At praecipue ipse enituit qua expertus atque efficax quidam exercitiorum spiritualium praedicator praesertim pro religiosis. M. A.

3672. - LEANDRO DA MALEGNO, O.F.M.Cap., *In memoriam. Reverendo Padre Giancarlo da Montagnana.* [Milano, Lux de Cruce, 1956]. 24 cm., 7 pp.

JOANNES CAROLUS A MONTAGNANA, O.F.M.Cap. (1910-7 iul. 1956), in saeculo Joannes MASTELLA, seraphicum habitum induit in provincia Mediolanensi die 1 sept. 1936 ac sacerdos factus est die 19 iun. 1943. Guardianus exstitit in oppidis Como et Milano, et plurimum adlaboravit pro T.O.F. ac iuvenibus in perfectionis via provehendis. M. A.

3673. - SEBASTIANO DA DESIO, O.F.M.Cap., *R.P. Gerardo da Cologno al Serio, al secolo Francesco Lazzari* [Bergamo 1957]. 24 cm., 6 pp., ill.

GERARDUS A COLOGNO AL SERIO (3 dec. 1885-16 apr. 1957), provinciae Mediolanensis O.F.M.Cap. alumnus, per plures annos in coemeterio maiore Mediolanensi, Musocco dicto, ac, qua parochus ecclesiae S. Cordis Jesu in Brescia, in fidelium servitium sedulus adlaboravit. M. A.

3674. - *Omaggio al M.R.P. Valeriano da Carpi nelle sue nozze d'oro sacerdotali, Parma 19 dicembre 1954.* [Parma, Off. Grafica Fresching, 1955]. 29 cm., 38 pp., tab.

VALERIANUS A CARPI, sodalis provinciae Parmensis O.F.M.Cap., in saeculo Adolfus GARDINI, natus est die 8 iun. 1882; religiosum habitum induit die 15 aug. 1898, ac socerdotio auctus est die 16 dec. 1904. Non semel Fratrum domibus regendis praefectus est; sed praecipua eius laus est in sacra praedicatione, cui deputatus fuerat an. 1905. Sermonum vero ab ipso dictorum series describitur p.14-16. Obiit in Reggio Emilia die 25 mart. 1958. M. A.

3675. - *A sua Eccellenza reverendissima mons. Eusebio Settimio Mari, Vescovo titolare di Pacnemunis, primo Vicario Apostolico di Riohacha, i confratelli cappuccini d'Abruzzo plaudenti alla sua elezione,* in *L'Abruzzo Franc.* 16(1954) n.3-4-5, 1-32.

Eusebius Septimius MARI natus est in oppido Trasacco prope L'Aquila die 24 mart. 1916; religiosum habitum induit in provincia Aprutina O.F.M.Cap. die 22 oct. 1932; doctoralem lauream in Facultate humanarum litterarum Romae assecutus est; Aprutinam vero provinciam rexit an. 1947-1953. Episcopalem vero ordinationem accepit die 1 maii 1954 in ecclesia cathedrali Aquilana. M. A.

3676. - CARTY Karol Mortimer, *Ojciec Pio stygmatik.* Saint Paul 1, Minnesota, Radio Replies Press, [1953]. 21 cm., XII-371 pp.

Hoc opus iam citavimus in *Bibliog.Franc.* X, n.2976. Plures interea aliae in lucem prodierunt interpretationes et editiones, quas hic notamus:

CARTY Charles Mortimer, *Pater Pio. Der stigmatisierte Mönch.* München-Planegg, Otto-Wilhelm-Barth-Verlag, 1954. In-8°, 163 pp.; idem, *Padre Pio, le stigmatisé.* Adapté de l'anglais par Simone SAINT-CLAIRE. Paris, La Colombe, Éditions du Vieux Colombier, 1955. 19 cm., 164 pp., ill.; idem, *Padre Pio, the Stigmatist.* Fifteenth Edition. Saint Paul 1, Minnesota, USA, Fathers Rumble & Carty, Radio Replies Press, [1955]. 21 cm., XIV-310 pp., tab.; idem, *Padre Pio, the stigmatist.* Dublin, Clonmore and Reynolds, [1956]. 22 cm., 205 pp., tab.; idem, *Padre Pio. Feiten en getuigenissen.* Hasselt, Heideland, 1957. In-8°, 204 pp.; idem, *Padre Pio. Feiten en getuigenissen.* Vertaald met medewerking van M. VAN BUUREN. Bussum, Paul Brand, 1957. 20,5 cm., 203 pp.; idem, *The two stigmatists: Padre Pio and Teresa Neumann.* Dublin, Veritas Co., 1957. In-8°, 236 pp., tab.

Insuper notamus: CALBUCCI M., *La passione di padre Pio. Commentario di un pellegrino.* Bologna, Ed. Grafica Tamari, 1954. In-12°, 158 pp.; GRIMBERT Charles, *Un stigmatisé contemporain,* in *Pens.Cath.* n.29(1954) 58-62; JANSSENS Xaveer, *De gestigmatiseerde van San Giovanni Rotondo.* 2de uitg. Zottegem, Uitgeverij « De Beiaard », [1954]. In-8°, 93 pp.; CARROL Malachy Gerard, *Padre Pio.* Cork, Mercier Press, Henry Regnery, 1955. In-8°, 80 pp.; WINOWSKA Marie, *Le vrai visage du Padre Pio, O.F.M.C., prêtre et apôtre.* (Bibliothèque « Ecclesia », 7). Paris, Librairie Arthème Fayard, [1955]. 20 cm., 160 pp., tab.; eadem, *Il vero volto di Padre Pio.* Modena, Edizioni Paoline, [1956]. In-8°, 264 pp.; eadem, *Das wahre Gesicht des Pater Pio, Priester und Apostel.* Übers. von H. SCHAAD. (Bibliothek Ekklesia, 2). Aschaffenburg, Pattloch, 1957. In-8°, 149 pp.; eadem, *Un estigmatizado de nuestros días (1887-...): Padre Pío de Pietrelcina, capuchino.* Prólogo del Dr. Soto YARRITU. (Colección « Spiritus »). Bilbao, Desclée de Brouwer, 1957. 19 cm., 193 pp.; PATRI Lorenzo, *Cenni biografici su Padre Pio da Pietrelcina.* San Giovanni Rotondo, Edizioni San Francesco, 1955. In-8°, 141 pp., ill.; idem, *Pater Pio. Ein stigmatisierter Kapuziner.* Mit unveröffentlichten Briefen und einem Anhang: Heilungen und Bekehrungen durch Pater Pio. [Ins Deutsche übertragen von RUDOLF VON DER WEHD]. 4. Auflage. Wiesbaden, Credo-Verlag, [1956]. 20,5 cm., 111 pp., tab.; HAMEL René,, P.S.S., *Auprès du Père Pio. Ce que j'ai vu et entendu à San Giovanni.* Paris, La Colombe, Éditions du Vieux Colombier, 1955. 19 cm., 138 pp., tab.; idem, *Con el Padre Pío. Lo que yo he visto y oído en San Giovanni.* Trad. de Juan RUIZ DE LARIOS. Barcelona, Edit. Vergara, 1957. In-8°, 157 pp., tab.; DEL FANTE A., *Per la storia. Padre Pio di Pietrelcina, il primo sacerdote stigmatizzato.* 8ª edizione. Foggia, Cav. L. Cappetta & F., 1955. In-8°, 615 pp.; GÖRRES Ida Friederike, *Lebendige Heilige?,* in *Schweiz.Rundschau* 55(1955/56) 481-488; QUIRINUS VAN ALPHEN, O.F.M.Cap., *Padre Pio da Pietrelcina,* in *Franc.Leven* 39(1956) 131-140; VAN CUTSEN A., S J., *Les merveilles du Padre Pio. Note à propos d'ouvrage récents,* in *Nouv. Rev.Théol.* 88(1956) 955-962; MARCO POLO (Pseud.), *El varon de Dios. Padre Pio de Pietrelcina.* Barcelona, Vincente Ferrer, 1957. 17 cm., 200 pp.; SIENA Giovanni P., *L'heure des anges.* Traduit de l'italien par Marie-Hélène POLI, Anne GILLET. Paris, La Colombe, Éditions du Vieux Colombier, [1957]. 19 cm., 185 pp., tab.; DI TIGLIO R., *Padre Pio. Vijf bloedwonden.* Zottegem, De Beiaard, 1957. In-12°, 190 pp. M. A.

3677. - *Statistica dei Frati Minori Cappuccini della Provincia di S. Carlo in Lombardia. Anno 1957 (al 1° aprile).* Milano, Lux de Cruce, 1957. 26,5 cm., 216 pp., tab. geogr.

3678. - *Catalogus minor Provinciae Brixinensis Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum sub titulo Sanctissimi Cordis Jesu 1953-1954/1956-1957. Status dei 29 sept. 1953/8 nov. 1956.* [Brixen, Druck Athesia, s.t.]. 18 cm., 15, 19 pp.

3679. - *Catalogus maior Provinciae Brixinensis Ordinis Fratrum Minorum Capuccinorum sub titulo Sacratissimi Cordis Jesu et sub tutela S. Antonii Patavini 1955-1956/1957-1958. Status diei 10 sept. 1955/29 sept. 1957.* Brixinae, Typis Athesia, [s.t.]. 19,5 cm., 24, 24 pp.

3680. - *Catalogo dei religiosi al 30 settembre 1956.* [Genova-Quarto, Tip. Scuola Serafica, 1956]. 24 cm., 80 pp.

Schematismus provinciae Januensis O.F.M.Cap.

3681. - *Catalogo dei Frati Minori Cappuccini della Provincia di Bologna.* Bologna, [Tipografia Luigi Parma], 1954. 24,5 cm., 51 pp.

26. - *Jugoslavia*

3682. - PIRCHEGGER Hans - SITTIG Wolfgang, *Die mittelalterlichen Urbare der Minoriten und Dominikaner in Pettau,* in ROTH B. - PIRCHEGGER H. - SITTING W., *Die mittelalterlichen Stiftsurbare der Steiermark.* I. Teil: *Seckau, Pettau.* (Österreichische Urbare, III. Abt.: Urbare geistlicher Grundherrschaften, IV), Wien-Graz-Köln 1955, 227-319.

Urbaria, tempore mediaevali, vocantur libri seu inventaria quibus vectigalia solaria, dominis sive laicis sive clericis debita, scripta retinentur. Editione praesenti eiusmodi urbaria coenobiorum O.P. et O.F.M. Conv. in civitate Pettau (nunc Ptuj) in Slovenia sitorum foras dantur.

Conventus O.Min. in hac civitate primum nominatur an. 1262. Benefactores principales sodalium tam O.P. quam O.Min. comites de Petavio fuerunt. Quando BERNARDUS COMES DE PETTAU familiam suam defecturam esse praevidit, proventus e praefecturis Jesenice et Liechtenegg sibi debitos an. 1439 ambobus monasteriis contulit. Reditus isti postea fideliter divisi sunt inter utrumque coenobium, quod urbariis litteris mandatum est. Cf. *Rev.Hist.Eccl.* 55(1960) 653s et *Arch.Franc.Hist.* 53 (1960) 228. O. R.

3683. - MATANIĆ Athanasius, O.F.M., *Bulla missionaria « Cum hora iam undecima » eiusque iuridicum « Directorium apparatus »,* in *Arch. Franc.Hist.* 50(1957) 364-378.

Ex codice bodleiano (Oxonii) *Canonici Miscell. 525,* f.267*r*-276*r* exscriptum, editur, brevi introductione dilucidatum, documentum *Direc-*

torium apparatus nuncupatum, quod iuridicam continet explicationem privilegiorum in bulla (seu bullis) *Cum hora iam undecima* Fratribus missionariis concessorum, et quidem quatenus missionariis O.Min. vicariae Bosniae applicabantur. *Directorium* ca. an. 1358 compositum fuit, auctore et loco non adhuc melius identificatis. I. V.

3684. - CRNICA Antonius, O.F.M., *Immaculata Conceptio B.M. Virginis apud Croatos,* in *Virgo Immaculata* XIV, Romae 1957, 254-299.

Hac elucubratione ampla et accurata A. collegit cuiuscumque generis memorias et monumenta cultum populi croatici erga Immaculatam illustrantia.

Prima parte testimonia adducuntur circa festivam celebrationem huius praerogativae, circa pia exercitia, ecclesias ac altaria huic privilegio dicatas, circa monumenta publica et naves cum nomine Immaculatae, circa confraternitates et devotiones peculiares. In hac sectione sodales franciscales crebro nominantur. - In parte secunda ostenditur, quomodo mysterium istud libris Croatorum illustratum fuerit. Praeter alios hi scriptores aestimantur: Franciscus GLAVINIĆ, O.F.M.Obs. († 1650), Matthaeus FRKIĆ (Ferchius), O.F.M.Conv. († 1669), Joannes ANČIĆ, O.F.M.Obs. († 1685), Gregorius Pius MILESI, O.F.M.Conv. (fl. 1752). - Inter poetas huius privilegii nostrates eminuerunt: Thomas BABIĆ, O.F.M.Obs. (fl. 1736), necnon Petrus KNEŽEVIĆ, O.F.M.Obs. († 1768). - Sectione quarta Immaculata Conceptio in arte Croatorum expressa delibatur et plura monumenta in ecclesiis nostris inventa adducuntur. - In parte quarta devotionis et eruditionis significationes ab an. 1854 ad nostra usque tempora considerantur. Hic haud immerito opera mariana Caroli BALIĆ, O.F.M., encomio exornantur. O. R.

3685. - CRNICA Antonio, O.F.M., *Una grande attesa della Provincia Dalmata. La canonizzazione del B. Nicolò Tavelić,* in *Vita Min.* 28(1957) 188-190.

Commentariolo isto A. delineat historiam cultus necnon tentaminum inde ab an. 1939 factorum ad canonizationem aequipollentem B. NICOLAI TAVELIĆ (de Tavileis), an. 1391 in odium fidei interfecti, obtinendam. Plura de huius incliti Ordinis minoritici sodalis atque gentis Croatorum protectoris vita scripta sunt in *Coll.Franc.* 30(1960) 469-470. O. R.

3686. - [KELAVA Metod, O.F.M., ed.], *Dva hrvatska jubileja. Spomen-knjiga povodom 250-god. rodjenja Fra Andrije Kačića Miošića (1704-1954) i 100-god. prve Gimnazije s nastavnim hrvatskim jezikom. (Sinj. 12. XII. 1854 - 12. XII. 1954).* Uredio i izdao: Fra Metod KELAVA. Buenos Aires, s.n.t. 23 cm., 143 pp., ill.

Duplicis iubilaei croatici faustam arripiens occasionem, A. disserit de vita Andreae KAČIĆ MIOŠIĆ, O.F.M.Obs., poetae nationalis valde popularis (1704-1760) necnon de historia gymnasii franciscalis 12 dec. 1854 in loco Sinj, Dalmatiae, fundati. Librum prae manibus habere non potuimus. Praefata desumpsimus ex *Act.O.F.M.* 75(1956) 62*b*; cf. etiam *Coll. Franc.* 16-17(1946-1947) 307, 310.

Significamus hic insuper: MAJSTOROVIĆ Srećko, O.F.M., *Život i Rad O. Vendelina Vošnjaka osnivača Hrvatske Franjevačke Provincije sv. Ćirila i Metoda. 1861-1933.* Zagreb, [Franjevački provincijalat], 1952. 20 cm., 143 pp. (vita et scripta

Vendelini Vošnjak, O.F.M. [† 18 mart. 1933], fundatoris prov. O.F.M. croaticae a SS. Cyrilli et Methodii nuncupatae, aestimantur); *Proslava zlatne Mise [fra Josipa Markušića, Provincijala Bosne Srebrne], 4-X-1954, Sarajevo. Čestitke - govori - zahvala.* [Roma, Scuola tipografica Pax et Bonum, 1955]. 24,5 cm., 48 pp., ill. (celebratio iubilaei sacerdotalis Josephi Markušić, ministri provincialis Bosnae Argentinae, 4 oct. 1954 Serajevo. Auguria - sermones - gratiarum actio. Libelli praefationem conscripsit Rufinus Šilić, O.F.M.). O. R.

27. - *Lithuania*

3687. - Gidžiunas Viktoras, O.F.M., *The introduction of Christianity into Lithuania.* [Reprinted from: « Lituanus », Lithuanian collegiate quarterly. December, 1957, No. 4 (13). s.l.]. 27,5 cm., 8 pp.

Varia stadia delineantur, secundum quae fides christiana populo Lithuano inde a saec. X allata est. Praeter alios A. aestimat Fridericum de Pernstain, O.Min., archiep. Rigensem (1304-1340), qui Lithuanos contra Ordinem Teutonicum defendit, necnon Andream Jastrszebiec (Vasilo), O.Min., primum ep. Vilnensem (Vilnius/Vilno; 1388-1398), antea ep. Ceretensem (Seret in Walachia; inde ab an. 1371). Cf. *Bibliog. Franc.* IX, n.1782-1784.

Significamus insuper: idem, *Legendariskieji Pranciškonu kankiniai Vilniuje.* (Aidu Leidinys). [Brooklyne, Spaude T.T. Pranciškony spaustuve, 1954]. 18,5 cm., 45 pp. (opusculum nobis non transmissum disserit de martyribus legendariis O.Min. Vilnensibus). O. R.

28. - *Lusitania*

3688. - Ribeiro Bartolomeu, O.F.M., *Ladainha mariana dos portugues,* in *Itiner.* 2(1956) 415-423.

Sanctuaria mariana recensentur in Lusitania erecta usque ad initium saec. XVIII, eorumque titulus advocationis et brevis historia. Ex his 43 advocationibus marianis paucae tantum ad historiam franciscanam spectant. I. V.

3689. - Caetano Marcelo, *As Cortes de Leiria,* in *Boletim Geral do Ultramar* 30(1955) n.351, 37-52.

Septimo revoluto saeculo, ex quo Lusitaniae delegati, praeside Alfonso III, prima vice ad leges ferendas mense febr. an. 1254 in urbe Leiria convenerunt, A. disseruit de momento huius eventus historici atque rationem rerum gerendarum explanavit. Huic primo senatui interfuerunt quoque fratres Joannes et Antonius « Ordinis Fratrum Minorum ». Opusculum exstat quoque separatim editum, Leiria 1954. Cf. *Itiner.* 1(1955) 553. M. P.

3690. - Dias Dinis A.J., O.F.M., *Esquema de sermão de el-rei D. Duarte para as exéquias de D. João I, seu pai,* in *Colect.Est.* II ép. 5 (1954) 211-242.

Mense octobri an. 1433 solemnes exsequiae JOANNIS I, qui die 14 aug. spiritum efflaverat, celebratae sunt; noti sunt contionatores qui laudes funebres dixerunt, sed textus laudum, si unus excipitur, sunt ignoti. Die 25 oct. locutus est minorita Aegidius LOBO de Tavira, contionator regius (2168), sed sermonis adumbratio, quae exstat, textum exhibet contionis Ferdinandi de ARROTEIA, O.P. M. P.

3691. - FERREIRA Santos de, O.F.M., *Rescaldo de um centenário*, in *Itiner.* 1(1955) 129-135.

Notitiae, quae vulgantur, illustrant commemorationem primi centenarii a proclamatione dogmatica Immaculatae Conceptionis. Etenim publici iuris fiunt: *a)* fragmentum contionis in honorem eiusdem Virginis habitae die 8 dec. an. 1640 a JOANNE DE S. BERNARDINO, O.F.M.Obs.; *b)* decretum quo, eodem sodale franciscali agente, rex JOANNES IV, die 25 martii an. 1646 Virginem Immaculatam proclamavit Patronam sui Lusitaniae regni. M. P.

3692. - RIBEIRO Bartolomeu, O.F.M., *Convento de Santo António de Varatojo*, in *Itiner.* 2(1956) 19-39.

E variis auctoribus A. notitias excerpit et digerit de conventu S. Antonii de Varatojo, e prov. O.F.M.Obs. Algarbiorum (dos Algarves) usque ad an. 1910. Ordine enarrantur: exstructio conventus (1470-1474), instauratio primae communitatis (4 oct. 1474), seminarium missionariorum ab an. 1680 sub dependentia ministri generalis Ordinis, expulsio sodalium an. 1833, repristinatio vitae conventualis an. 1861, annexio novae provinciae SS. Martyrum Marochiensium (1891), altera expulsio an. 1910 et restitutio Ordini (1928). Accedit excursus de silva conventus, de cultu mariano, de scholis pueris erudiendis, de Josepho Petro FERREIRA, O.F.M., ex Varatojo oriundo et celebri contionatore († 5 aug. 1947).

Conventum de Varatojo an. 1860 redemit JOACHIMUS A SPIRITU SANCTO, O.F.M. Obs. († 3 aug. 1878), de quo idem A. commentariolum tradit: *Trasladação « furtiva e original » da ossada do Venerando Padre Frei Joaquim do Espírito Santo desde Santarém a Varatojo* [1895], in *Bol.Mens.Miss.Franc. e T.O.* 47(1954) 175-180. - De AUGUSTINO AB ANNUNTIATIONE, O.F.M.Obs. († 13 mart. 1874), qui scholas puerorum penes conventum de Varatojo an. 1861 exstruxit et alias pro puellis in eodem oppido erigendas curavit an. 1867-70, notitias biographicas exhibet A. noster in eodem commentario periodico: *Um Apóstolo da Instrução Popular no meado do século XIX: Frei Agostinho da Anunciação (1808-1874)*, in *Bol.Mens.Miss.Franc.* 47(1954) 212-217. - Denique, in sectione *Florilégio* eiusdem commentarii et tomi hi egregii sodales conventus missionariorum de Varatojo recoluntur ab Alexandro dos SANTOS, O.F.M.: DOMINICUS A VULNERIBUS (DAS CHAGAS) († 16 nov. 1722; p.45-47), EMMANUEL A DEO (DE DEUS) († 6 oct. 1730; 68-70), ROCHUS A ROSARIO († 5 apr. 1714; 144-146), PHILIPPUS A MATRE DEI († 8 apr. 1725; 164-165), BONAVENTURA A CONCEPTIONE († 4 iun. 1770; 206-207), FRANCISCUS A VULNERIBUS (DAS CHAGAS) († 1717; 234-236), alter FRANCISCUS A VULNERIBUS († 28 aug. 1710; 266-267), EMMANUEL A CRUCE († 1728; 296-298), FRANCISCUS A S. JOSEPH († 17 dec. 1775; 334-336). I. V.

3693. - [FRANCISCO DE GUIMARÃES, O.F.M.Cap.], *Os Capuchinhos em Portugal. Síntesis da sua história nos séculos XVII, XVIII e XIX*, in *Bol.Of.Comis.Fr.M.Cap.Portugal* 1(1955) n.3, 32-35.

Praeteritis temporibus Fratres Minores Capuccini numquam provinciam monasticam sui iuris in Lusitania constituerunt; nihilominus saepe, praesertim causa itineris ad vel ex missionibus, in hac natione commorati sunt, immo in urbe capite Olisipone domus erexerunt, quarum vicissitudines praecipuae veloci calamo nunc describuntur. M. P.

3694. - [FRANCISCO DE GUIMARÃES, O.F.M.Cap.], *Capuchinhos portugueses no estrangeiro*, in *Bol.Of.Comis.Fr.M.Cap.Portugal* 1(1955) n.4, 33-38.

Catalogus 39 religiosorum, qui ex Lusitania oriundi in Italia, Belgio et Hispania habitum capuccinum induerunt. Uniuscuiusque sodalis religiosi notitiae sparsae, quae exstant, collectae sunt, fontibus historicis diligenter conquisitis et allatis. M. P.

3695. - [FRANCISCO DE GUIMARÃES, O.F.M.Cap.], *Os Capuchinhos passam com frequência por Lisboa*, in *Bol.Of.Comis.Fr.M.Cap.Portugal* 2(1956) n.7, 22-34.

Commentariolum plura offert quam quae titulo promittuntur; etenim A. industrie in fontibus editis et ineditis quaesivit quaecumque religiosos sodales usque ad an. 1647 per Olisiponem transeuntes respiciunt, pluraque hactenus ignota vel parum nota ope documentorum illustravit et dilucidavit. M. P.

3696. - [FRANCISCO DE GUIMARÃES O.F.M.Cap.], *Os Capuchinhos franceses estabelecem-se em Lisboa*, in *Bol.Of.Comis.Fr.M.Cap.Portugal* 2(1956) n.8, 35-46; 3(1957) n.9, 49-71; 3(1957) n.11, 66-74.

A. multis fretus documentis vicissitudines historicas enarrat hospitii Olisiponensis, cuius possessionem die 25 aug. an. 1648 sumpserunt sodales religiosi provinciae Britanniae. Hanc autem exquisitam dissertationem praeterire non debent quotquot deinceps acturi sunt de missionibus capuccinis in Africa et Brasilia, siquidem A. missionarios per Olisiponem transeuntes recolit et saepe eorundem communiter traditae notitiae biographicae discutiuntur et auctoritate documentorum emendantur vel perficiuntur. M. P.

3697. - *Capuccinorum Ordo in Lusitania*, in *Anal.O.F.M.Cap.* 70 (1954) 250-251.

Praemissa brevi relatione de statu locali et personali Ordinis in Lusitania, publici iuris fit documentum nuntii Apostolici, quo facultas communicatur erigendi domum religiosam in urbe capite Olisipone. M. P.

3698. - *Commissariatus generalis* [*O.F.M.Cap.*] *Lusitaniae ad gradum Commissariatus provincialis evehitur*, in *Anal.O.F.M.Cap.* 73(1957) 160-161.

Cum ab an. 1939, quo Commissariatus generalis constitutus est, et

domus religiosae et sodales multiplicarentur, minister generalis BENIGNUS A SANT'ILARIO MILANESE decreto diei 17 sept. an. 1957, unitatem iuridicam, quae Commissariatus provincialis nuncupatur, constituit et superiores nominavit. M. P.

3699. - *Boletim Oficial do Comissariado Geral dos Frades Menores Capuchinhos em Portugal.* (Porto, Cúria do Comis. - PP. Capuchinhos, Rua Nova do Tronco, 504). Volume 1, [n.1], 1955. 22 cm., 36 pp.

Ut plurimae provinciae morem gerunt, etiam superiores Capuccinorum Lusitaniae utile fore aestimarunt proprium commentarium vulgare, quocum acta officialia et notitias maioris momenti sodalibus religiosis statutis temporibus communicarent. M. P.

29. - *Melita*

3700. - FIORINI Bonaventura, O.F.M.Conv., *Il convento e la chiesa di S. Francesco di Valletta (Malta), dei Frati Minori Conv.*, in *Misc.Franc.* 57(1957) 95-117.

Etsi Minoritae in insulam Malta advenissent priore saec. XIII parte, praecipuus tamen conventus O.F.M.Conv. in oppido Valletta erectus fuit an. 1598 (non autem an. 1600, ut antea plurimi scripserant). Auctor vero pergit describendo: 1) integram eiusdem conventus restaurationem an. 1730 factam munificentia praesertim Antonii Manoel de VILHENA; 2) structuram ecclesiae atque guardianorum seriem an. 1600-1933, ac 3) historiam collegii theologici « S. Antonii », ibidem erecti an. 1613-1620, atque seriem eiusdem regentium an. 1613-1900. M. A.

3701. - TIMOTJU MILL-BELT, O.F.M.Cap., *Il-Knisja u l-Kunvent tal-Kappuccini tal-Furjana u l-Ordini Gerosolomitan ta' Malta.* Malta, Empire Press, 1955. 21 cm., 180 pp., tab.

3702. - *Il-B.V. Marija ta' Lourdes meqjuma fil-kappella-grotta tal-Patrijiet Minuri Kappuccini il-Furjana.* Malta, Empire Press, 1955. 18 cm., 79 pp., ill.

30. - *Mexicum*

3703. - RAMOS Roberto, *Bibliografía de la historia de México.* México, [s.e.], 1956. 24 cm., VIII-772 pp.

Ordine chronologico recensuntur schedae bibliographicae operum ad historiam Mexici, ab aetate prae-columbina usque ad an. 1911, pertinentium. Accedit bibliographia de personis in historia mexicana celebrioribus. Plura ad sodales franciscanos attinentia descripta inveniuntur.

Utilitate consuletur, etiam quoad res franciscanas: ESTRADA Genaro, *Nuevas notas de bibliografía mexicana.* (Monografías Bibliográficas Mexicanas. Segunda serie, 6). México, Secretaría de Relaciones Exteriores, Dirección General de Prensa y

Publicidad, 1954. 25 cm., XVIII-89 pp., ill.; URIBE DE FERNÁNDEZ DE CÓRDOBA Susana, *Bibliografía histórica mexicana,* in *Hist.Mex.* 6(1957) 437-492 (recensio 1442 numerorum, iuxta varias materias ordinatorum, ex libris, opusculis, commentariis periodicis an. 1956 editis). I. V.

3704. - MEDINA J.T., *La imprenta en Mérida de Yucatán, 1813-1821.* Notas bibliográficas. Edición conmemorativa del centenario del nacimiento del autor, con un prólogo y dos apéndices por Víctor M. SUÁREZ. (Colección « Ventana Yucateca », 3). Mérida, Ediciones Suárez, 1956. 18 cm., 102 pp.

Altera editio operis a J.T. MEDINA an. 1904 publici iuris facti. In appendicibus quibus haec editio augetur, traduntur notitiae de primordiis artis typographicae in Mérida, cui opitulatus est Joannes Josephus GONZÁLEZ an. 1813 in nomine suae provinciae O.F.M.Obs. S. Josephi de Yucatán; in hac altera, adduntur 79 schedae, quae in prima editione defuerunt. I. V.

3705. - DÍAZ PLAJA Guillermo - MONTERDE Francisco, *Historia de la literatura española.* [1ª. edición mexicana]. *Historia de la literatura mexicana,* por Francisco MONTERDE. México, Editorial Porrúa, 1955. 24 cm., 628 pp., ill., tab., chartae geog.

Plura recte recoluntur de promeritis sodalium franciscanorum in conservatione et exscriptione textuum litterariorum aetatum praecolumbinarum et deinceps.

Hoc etiam evincitur ex amplissimo elencho codicum indigenarum sive textus litterarios sive picturas exhibentium, apud: ALCINA FRANCH José, *Fuentes indígenas de Méjico. Ensayo de sistematización bibliográfica,* in *Rev.Indias* 15(1955) 421-521 (vel etiam separatim editum: Madrid 1956, 119 pp., ill., tab.). I. V.

3706. - ASENCIO José, *Cronistas franciscanos,* in *Mem.Acad.Mex. Hist.* 13(1954) 56-90. 116-146. 220-248. 271-336; 16(1957) 183-215.

Prae ceteris sodalibus aliorum Ordinum religiosorum in historia conscribenda Mexici franciscales eminere, liquido apparet ex hoc repertorio ubi plura centena opera sive manuscripta sive typis edita recensentur ab his exarata ab adventu usque ad saec. XX. I. V.

3707. - SUÁREZ Víctor M., *La Asunción en la antigua Provincia Franciscana de San José en el hoy Estado de Yucatán, México,* in *Arch. Ib.Amer.* II ép. 14(1954) 101-108.

In his adnotationibus ad opus Fidelis de J. CHAUVET, O.F.M. (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.744) et ad commentarium Emmanuelis R. PAZOS, O.F.M. (cf. *ibid.* n.743), A. cultum Assumptioni B. Mariae praestitum in veteri provincia O.F.M.Obs. S. Josephi de Yucatán accurate describit. Conventus recenset huic titulo mariali dicatos et ampliores notitias exhibet de eodem cultu in urbe Mérida de Yucatán, ubi exstat ecclesia, an. 1640 exstructa, conventus Recollectorum « de la Mejorada » nuncupati; in eandem urbem an. 1648 translata est e conventu S. Antonii de Izamal celebris effigies Mariae Immaculatae, quae a clero populoque die 23 aug.

eiusdem anni patrona urbis et provinciae proclamatur, cuiusque festum die 15 aug. solemnissime colebatur. I. V.

3708. - ROY Charles-Eugène, *La Vierge de Guadaloupe, Impératrice des Amériques*. Montréal-Paris, Fides, 1956. 22 cm., 288 pp.

Neminem fugiunt partes quas sodales franciscani habuerunt in cultu fovendo ac propagando erga Virginem Mariam de Guadalupe nuncupatam, a primordiis mirae apparitionis (1531). In parte prima huius operis factum apparitionum et descriptio imaginis traduntur; in altera et tertia, progressus cultus et influxus in evangelizationem et totam historiam Mexici copiose illustrantur.

Actionem et promerita Franciscanorum in cultu et devotione erga Dominam Nostram de Guadalupe plus minusve recolunt etiam hi auctores: Brother ERNEST [= RYAN John D.], *Our Lady comes to Guadalupe*. Notre Dame, Ind., Dujarie Press, [1953]. 24 cm., 93 pp., ill.; Idem, *A story of Our Lady of Guadalupe*. Ibidem [1957], 21 cm., [p.n.n.], ill.; DEMAREST Donald - TAYLOR Coley, *The Dark Virgin*. The book of Our Lady of Guadalupe. A documentary anthology by —. [Freeport, Me.], C. Taylor, [1956]. 25 cm., XVI-256 pp., ill.; MARÍA Y CAMPOS Armando de, *La Virgen frente a las candilejas, o el teatro guadalupano*. Ilustrada con programas de funciones de las épocas, portadas y viñetas alusivas. México [s.n.t.]. In-8°, 148 pp., ill. Cf. etiam: ephemeridem marialem *Miriam* (Sevilla) 6(1954) n.36, 243-286; *The little Dark Queen*, in *The Cord* (St. Bonaventure, N.Y.) 4(1954) 157-159; WOLTER Allan, O.F.M., *The Grace of Guadalupe*, *ibid.* 6(1956) 353-359.

Partes quas egit praesul Joannes de ZUMÁRRAGA in factis apparitionis vide *infra* n.3713. I. V.

3709. - GARCÍA José de Jesús, S.S.J., *La dévotion à Saint Joseph au Mexique*, in *Le patronage de Saint Joseph. Section historique* (cf. *supra* n.1229), 257-274.

3710. - ROMERI Candido M., O.F.M., *Un centenario da ricordare nei Collegi Serafici*, in *Vita Min.* 27(1955) 67-68.

In capitulo generali O.F.M.Obs. an. 1856 proposita fuit erectio collegii seraphici in provincia SS. Apostolorum Petri et Pauli de Michoacán (Mechoacán, Mexicum). Iuxta A. sententiam, haec esset prima idea pro seminariis erigendis in Ordine. I. V.

3711. - TRUEBA Alfonso, *Zumárraga*. (Figuras y episodios de la historia de México, 7). México, Editorial Campeador, 1954. 20 cm., 48 pp., ill.

Evulgantur vita et res gestae praeclarissimi Joannis de ZUMÁRRAGA, O.F.M.Obs. († 1548), primi episcopi et archiepiscopi urbis Mexici.

De promeritis huius praesulis in introductione artis typographicae in America, cf. CARREÑO Alberto María, *Don Fray Juan de Zumárraga y la imprenta*, in *La historia de México y la biblioteca « Salvador Ugarte »*, Monterrey 1956, 11-25. Opus a J. de ZUMÁRRAGA compilatum et an. 1547 Mexici editum, *Regla christiana breve*, attente examinat quoad citationes aliorum scriptorum ALCINA José, *Citas clásicas de Zumárraga*, in *Hist.Mex.* 3(1953-54) 391-419; et quoad quandam paragraphum de miraculis eiusdem operis, disserit JUNCO Alfonso, *Zumárraga y los milagros*, in *Ábside* (México) 19(1955) 395-415. I. V.

3712. - BATAILLON Marcel, *Zumárraga, reformador del clero secular.* (*Una carta inédita del primer obispo de México*), in *Hist.Mex.* 3(1953-54) 1-10.

Editur, erudito commentario instructa, epistola circa an. 1539 a Joanne de ZUMÁRRAGA data, in qua praesul mentem suam aperuit instituendi coadunationem claustralem canonicorum, exempli instar pro Europa in illis temporibus generalis reformationis. Simile propositum, a card. Francisco JIMÉNEZ DE CISNEROS prius excogitatum, perfici non potuit. I. V.

3713. - CHAUVET Fidelis de J., O.F.M., *Our Lady of Guadalupe, Bishop Zumarraga and the Immaculate Conception,* in *Studia Mariana* IX (cf. *supra* n.819), 146-155.

Fuse describuntur partes a Joanne de ZUMÁRRAGA actae in negotio apparitionum B. Mariae de Guadalupe, necnon subsidia eiusdem et sodalium franciscanorum in defensione cultuque Immaculatae Conceptionis.

Notitiae de quodam instrumento probatorio apparitionum Virginis de Guadalupe a Joanne de ZUMÁRRAGA exarato vulgantur apud: GARCÍA GUTIÉRREZ Jesús, *Una información del Sr. Zumárraga,* in *Juan Diego* (México) 17(1956) n.204, 4-7. Cf. etiam *supra* n.3708. I. V.

3714. - HÍJAR Y HARO José María, O.F.M., *Apuntes para una biografía de fray Francisco de Toral,* in *Anales de la Provincia Franciscana del Santo Evangelio de México* 3ª. serie 1(1956) 23-111.

Documenta afferuntur et explanantur circa personam Francisci de TORAL, decimi ministri provincialis prov. S. Evangelii O.F.M.Obs. (1500-1571), et circa relationes inter clerum saecularem et regularem intercedentes in Nova Hispania altera medietate saec. XVI. In appendice vulgantur 9 epistolae ab illo datae an. 1554-1565. I. V.

3715. - MESTAS Alberto de, *Fray Juan Bautista de Mestas, religioso franciscano,* in *Hidalguía* 4(1956) 275-288.

Ex *Chronicis* provinciae O.F.M.Obs. S. Didaci Novae Hispaniae, quae an. 1718 edidit Balthasar de MEDINA, O.F.M.Obs., notitiae biographicae excerpuntur de Joanne Baptista de MESTAS, O.F.M.Obs., in oppido Arenas de Cabrales (Asturias) nato. Obiit in Puebla de los Ángeles (Mexicum) an. 1627. I. V.

3716. - MEADE J., *Fray Diego de la Magdalena* [O.F.M.Obs.], in *Estilo* (San Luis Potosí) 1954, 49-56.

3717. - OCARANZA Fernando, *Alegato de Fr. Diego de Osorio en favor de la parroquia de San José de los Naturales,* in *Mem.Acad.Mex. Hist.* 15(1956) 286-288.

Memoriale editur Didaci de OSORIO, O.F.M.Obs., quo an. 1763 iura et privilegia defendebat ecclesiae S. Josephi de los Naturales ne adimpleretur reductio sodalium conventus annexi a civili potestate lata. I. V.

3718. - MURRAY Paul V., *Fray José María de Jesús Belaunzarán y Ureña, bishop of Linares, Mexico (1772-1857)*, in *Americas* 11(1954-55) 355-362.

Promerita recoluntur, paene oblitterata, praesulis Josephi Mariae a Jesu BELAUNZARÁN Y UREÑA, O.F.M.Obs., qui Ecclesiae iura, in difficillimis nationis mexicanae adiunctis, viriliter tuitus est. Provinciae S. Didaci an. 1789 adscriptus, et sacerdotio auctus an. 1796, mox egregium contionatorem se praebuit; an. 1810 in faciem restitit duci hispano Ph. CALLEJA, iura humana conculcanti. Ad sedem de Linares an. 1831 promotus, indebitas potestatis civilis intercessiones in rebus ecclesiasticis fortiter respuit, et aequam rationem relationes inter Ecclesiam et Statum moderantem quaesivit ac proposuit. Ob hanc fidelitatem erga Ecclesiam multas perpessus aerumnas, obiit die 11 sept. 1857. I. V.

3719. - SCHMITT Karl M., *The Clergy and the Independence of New Spain*, in *Hispanic Amer.Hist.Rev.* 34(1954) 289-312.

Ordinis franciscalis sodales, sicut et cetera membra utriusque cleri, una alterave ratione se gesserunt in bello Mexici independentia ineunte saec. XIX. Praesules usque ad an. 1820 iura Hispaniae defendebant; cleri regularis et saecularis media saltem pars neutro favebat; sed non defuerunt sacerdotes et religiosi qui ideis, immo et armis, pro independentia nationis alacriter pugnarunt. I. V.

31. - *Panama*

3720. - BERNIER Paul, *La dévotion à saint Joseph en Panama et Costa Rica*, in *Le patronage de Saint Joseph* (cf. *supra* n.1229), 275-280.

32. - *Paraquaria*

3721. - GUZMÁN Augusto, *El Kolla mitrado. Biografía de un Obispo Colonial, fray Bernardino de Cárdenas.* Segunda edición. [La Paz], Librería Editorial « Juventud », 1954. 21 cm., 169 pp.

Opus hoc, quod primum prodierat an. 1942, inspicere non potuimus. Bernardinus de CÁRDENAS, prov. O.F.M.Obs. XII Apostolorum Peruviae alumnus, an. 1640 episcopus S. Assumptionis seu de Paraguay (Asunción) nominatus est; an. 1666 ad sedem de Santa Cruz de la Sierra (Bolivia) translatus, obiit die 20 oct. 1668. Notissimus ob suas dimicationes adversus iesuitas Paraquariae, a scriptoribus haud semper aeque iudicatur. I. V.

33. - *Peruvia*

3722. - Tauro Alberto, *Bibliografía peruana de historia,* in *Rev. Histór.* (Lima) 20(1953) 339-532; 22(1955-56 [1958]) 361-461.

Libri, opuscula, commentarii recensentur ad historiam Peruviae spectantes, an. 1935-1957 vulgati. Materia in varias sectiones dividitur; auctores ordine alphabetico disponuntur. Additur parvum summarium unicuique schedae descriptae. I. V.

3723. - Vargas Ugarte Rubén, S.J., *Impresos peruanos (1651-1699).* (Biblioteca Peruana, 8). Lima, Editorial San Marcos, 1954. 25 cm., 332 pp., tab.

3724. - Idem, *Impresos peruanos (1800-1817).* (Biblioteca Peruana, 11). Lima, Editorial San Marcos, 1957. 25 cm., VI-411 pp., tab.

3725. - Vargas Ugarte Rubén, S.J., *Historia del Perú Virreinato (siglo XVII).* Buenos Aires, Ediciones Librería Studium, 1954. 24 cm., 501 pp., ill.

3726. - Idem, *Historia del Perú Virreinato (siglo XVIII) 1700-1790.* Lima, [s.e.], 1956. 24 cm., 457 pp., ill.

Continuatio operis *Historia del Perú,* cuius primum volumen (*1551-1600*) an. 1942 prodiit. Opus magni momenti est etiam pro historia ecclesiastica, praesertim quoad habitudinem proregum ad potestatem ecclesiasticam, ad Ordines religiosos et ad missiones inter indigenas.

Magnam etiam utilitatem afferunt pro historia ecclesiastica volumina documentorum ad proregnum Peruviae spectantium: Moreyra y Paz-Soldán Manuel y Céspedes del Castillo Guillermo, *Virreinato peruano. Documentos para su historia. Colección de cartas de virreyes. Conde de la Monclova.* Tomo I (*1689-1694*). Tomo II (*1695-1698*). Tomo III (*1699-1705*). Lima, Publicaciones del Instituto Histórico del Perú, 1954/55/55. 26 cm., XXV-378, XLVI-345, LXXXVI-424 pp., tab. I. V.

3727. - Tibesar Antonine, O.F.M., *The* Alternativa: *a study in Spanish-creole relations in Seventeenth-century Peru,* in *Americas* 11 (1954-55) 229-283.

In hac dissertatione, A. copiose diserteque exponit historiam et adiuncta electionis ad maiora Ordinis officia obeunda quae alternatim inter sodales in Peruvia natos (criollos) et hispanicos ibidem commorantes saec. XVII intercedebat. Hoc genus electionis alternativae eo quidem proposito a gubernio hispanico an. 1664 impositum fuit ut dominium illorum infirmaret vel coarctaret. Auctor, ad Ordinem franciscalem praesertim se perstringens, iteratas appellationes recenset sodalium nativorum ad Romam et Matritum, quae nullum effectum habuerunt; unde contentiones, immo et scandala exorta sunt, et tandem evidens diminutio vocationum inter nativos. I. V.

3728. - MERINO Luis, O.S.A., *Estudio crítico sobre las* Noticias secretas de América *y el clero colonial* (*1720-1765*). Madrid, C.S.I.C., Instituto « Santo Toribio de Mogrovejo », 1956. 24,5 cm., 256 pp.

Opus Antonii de ULLOA *Discurso y reflexiones políticas sobre el estado presente de los reynos del Perú* an. 1749 exaratum et an. 1826 Londinii a D. BARRY typis vulgatum titulo *Noticias secretas de América,* quae editio falsitate et malignitate laborat, fons primarius est dicendus a quibusdam scriptoribus usitatus ad actionem Hispaniae in Peruviam infamandam. Auctor huius dissertationis, ms. apographo meliore utens, demonstrare aggreditur falsitates et exaggerationes huius operis, praesertim quoad id quod de statu morali utriusque cleri vociferatur. Etenim comparationem instituit inter has A. ULLOA affirmationes et quod alia documenta coaeva tradunt, in quibus decreta et decisiones moderatorum Ordinum religiosorum, testimonia episcoporum et defensiones singulorum, ut *Gobierno de Regulares* (Madrid 1783) Petri Josephi PARRAS, O.F.M.Obs. Hac methodo multae falsitates deteguntur, puta quod de divitiis Franciscalium, quibus fere omnes « doctrinae » (paroeciae seu missiones apud indigenas) concreditae erant, Antonius ULLOA affirmat; insuper patet quod abusus in clero nec tam graves nec tam generales exstiterunt quam ille auctor probare intendit.

Haec dissertatio primo vulgata fuerat hoc titulo: *Las « Noticias secretas de América » y el clero colonial* (*1720-1765*), in *Miss.Hisp.* 13(1956) 5-82. 193-254. 385-452.

Hanc Antonii ULLOA tendentiam ad abusus dicendos de universo clero et regno Peruviae idem A. altero commentario denuntiat: *The relation between the* Noticias secretas *and the* Viaje a la América meridional, in *Americas* 13(1956-57) 111-125. Ex comparatione instituta inter *Viaje,* seu relationem de itinere suo scientifico ab A. ULLOA exaratam et Matriti an. 1748 editam, et *Noticias* eiusdem auctoris, evincitur huius spatium seu ambitum informativum circumscriptum fuisse, ideoque quod ille affirmat minime ad universum clerum totius nationis Peruviae extendendum esse. I. V.

3729. - ARROYO Luis, O.F.M., *Los Franciscanos y la fundación de Chiclayo.* Con prólogo de J. ZEVALLOS QUIÑONES. Lima, [s.e.], 1956. 25 cm., 91 pp., ill.

Documentis nixus, A. demonstrat Franciscales, duce ANTONIO A CONCEPTIONE, initium dedisse fundationi urbis Chiclayo (Lambayeque, Perú); causae perpenduntur huius fundationis, et notitiae afferuntur de conventu O.F.M.Obs. ibi exstructo (1551) necnon de aliquibus religiosis viris. Cf. *Americas* 14(1957-58) 203. I. V.

3730. - URDANETA Ramón, *Cuatricentenario de Trujillo. Trujillo y la Iglesia.* Zaragoza, Artes Gráficas « El Noticiero », 1956. 17 cm., 32 pp., ill.

Notitiae exhibentur de ecclesiis et conventibus urbis Trujillo (La Libertad, Perú), ubi iam a primordiis civitatis (1535) exstructus est conventus O.F.M.Obs. Vita religiosa decursu saeculorum describitur et praecipuae personae ecclesiasticae recoluntur. I. V.

3731. - VARGAS UGARTE Rubén, S.J., *Concilios Limenses (1551-1772)*. Tomo III. Lima, [s.e.], 1954. 24 cm., 212 pp.

Conclusio et recapitulatio operis de quo cf. *Bibliog.Franc.* X, n.3032.

3732. - MEDINA José Toribio, *Historia del Tribunal de la Inquisición de Lima, 1569-1820*. Prólogo de Marcel BATAILLON. [2ª. edición]. Santiago de Chile, Fondo Histórico y Bibliográfico J.T. Medina, 1956. 27 cm., XV-333, 530 pp.

Altera editio operis quod prodierat an. 1887; textu immutato, augetur prologo et appendicibus documentorum. Aliqua etiam afferuntur de sodalibus franciscanis qui munia obierunt in hoc S. Officii tribunali vel ad id, varias ob causas, delati fuerunt. I. V.

3733. - CASTRO J., O. de M., *Estadística nominal de los conventos y numérica de sus religiosos en la ciudad de Lima y su distrito en el último cuarto del siglo XVI, según el libro de caja,* in *Miss.Hisp.* 11 (1954) 401-404.

Ex rationum libris Consilii hispanici Indiarum, A. conventus recenset singulorum Ordinum religiosorum in urbe Lima huiusque districtu, quibus olium pro lampadibus aliamque sacram supellectilem gratuito Consilium subministrabat. Ad sodales religiosos quod attinet, numerus sacerdotum computatur ex vino pro sancto sacrificio oblato. Religiosi sodales franciscani an. 1573 sexdecim erant, anno autem 1600 nonaginta et octo. I. V.

3734. - BARRIGA Víctor M., O. de M., *Documentos para la historia de Arequipa, 1535-1580. Documentos inéditos del Archivo General de Indias.* Tomo III. (Biblioteca Arequipa, 10). Arequipa, [Establecimientos Gráficos La Colmena], 1955. 25 cm., 371 pp.

Opus inspicere non potuimus. In urbe Arequipa Alonsus RINCÓN, O.F.M.Obs., an. 1552 conventum exstruxit S. Francisco dicatum.

3735. - MOJICA José Francisco de Guadalupe, O.F.M., *Yo pecador...* México, Editorial Jus, 1956. 21 cm., 576 pp., tab.

Auctor, olim celebris artis scenicae et cinematographicae actor mexicanus et ab an. 1942 alumnus provinciae XII Apostolorum in Peruvia, ex obedientia suam vitam enarrare aggreditur, praesertim ut, contra quorundam cavillationes, motiva suae religiosae vocationis pateant: sensum evangelicum propriae vitae afferre, artem sanctificare, Pauperculum Assisiensem, « fratris solis cantorem », humiliter sectari.

Natus erat an. 1896 in oppido S. Gabriel (México); die 8 martii 1942 habitum franciscanum induit atque die 13 iul. 1947 ad ordinem sacerdotalem evectus est. - Opus iterum ibidem prodiit an. 1957 (528 pp.) et tertia vice an. 1959 (426 pp.). I. V.

34. - *Philippinae insulae*

3736. - PÉREZ Lorenzo, O.F.M., *Los últimos de Filipinas: tres héroes franciscanos*, in *Arch.Ib.Amer.* II ép. 16(1956) 265-354. 393-420.

Curis Antolini ABAD PÉREZ, O.F.M., editur monographia Laurentii PÉREZ, O.F.M. († 1937): *Los franciscanos en el distrito del Príncipe, Filipinas, y heroico sitio sostenido por el destacamento de Baler durante la guerra hispano-filipino-americana*, in qua A. memoriam et heroica gesta vindicare aggreditur sodalium O.F.M. Candidi GÓMEZ CARREÑO († 1898), Joannis LÓPEZ († 1922) et Felicis MINAYA († 1936), qui, in obsidione oppidi de Baler (Luzón) an. 1898-1899, asperrima quaeque perpessi, in sacra ministeria inter milites hispanos obsessos ferventer incubuerunt, et reverentiam obsidentium meruerunt, non tamen debitam gratiam gubernii hispanici. I. V.

35. - *Polonia*

3737. - DLUGOSZ Jan, O.F.M., *Nayświętsza Maryja Panna w Narodzie Polskim*, in *Tribute to Mary*, Pulaski, Wis. 1955 [cf. *supra* n.821], 142-159.

Cultum aestimans, quem Polonia saeculorum decursu B.M.V. exhibuit, Auctor capitulo proprio affectionem marianam in coenobiis franciscanis Poloniae inventam effert (p.154-156).

Adiungimus insuper: SEROKA Emil, O.F.M., *Mariologia w Literaturze Polskiej*, *ibid.*, 97-117, ubi locus describitur, quem mariologia in scriptis poetarum scriptorumque polonorum obtinet. Cf. etiam MALEJ WITOLD-PIROŻYŃSKI Marian, *Sanktiaria Matki Bożej w Polsce*, in *Homo Dei* 26(1957) 874-888, qui sanctuaria mariana in Polonia delibat. O. R.

3738. - MROCZEK Ladislaus, M.I.C., *Cultus Mariae Immaculatae et Congregationes religiosae originis polonae*, in *Virgo Immaculata* XIV, Romae 1957, 432-442.

Aetas aurea Congregationum in Polonia institutarum ob peculiaria adiuncta politica saec. XIX constituit, quia post duplicem populi polonici insurrectionem contra dominium Russorum (an. 1830-1831 et 1863) vita religiosa vi fere exstincta erat. Inter Congregationum fundatores omnino praestat HONORATUS A BIALA PODLASKA, O.F.M.Cap. († 1916). Prout A. asserit, confrater non minus quam 2 Congregationes Fratrum et 15 Sororum condidit.

Attamen in *Anal.O.F.M.Cap.* 46(1930) 191s adn. 1 statuitur: « Praeter 2 Congregationes quae, perdito influxu P. HONORATI, originem dederunt sectae haereticae Mariavitarum, et sublato numero 2 Associationum virorum et mulierum in saeculo viventium ac 3 Congregationum minorum quae iam non aspiciebant Poloniam liberatam, adhuc exsistunt 3 Instituta cum habitu religioso, et 16 Congregationes quae vitam ducunt absconditam... Ita P. HONORATUS A BIALA proclamandus est fundator Institutorum 26, quorum exsistunt in Ecclesia 19 ». Cf. etiam MALAK Henry, O.F.M., *Sluga Bozy Ojciec Honorat Koźmiński*. Pulaski, Wis., Assumption Monastery, 1957. In-8°, VI-88 pp. O. R.

3739. - BARAN Czesław Cezar, O.F.M.Conv., *Sprawy narodowosciowe u Franciszkanów ślaskich w XIII w.* [Quaestiones nationales apud Franciscanos Silesiae saec. XIII]. (Studia historico-ecclesiastica, 9). Warszawa, OO. Franciszkanie, ul. Zakroczymska, 1, 1954. In-8°, 180 pp.

Opus, quo historia Ordinis minoritici in regionibus Silesiae, Bohemiae et Poloniae inter an. 1232 et 1287 egregie illustratur, prae manibus habere non potuimus. Feliciter tamen evenit, ut J. SARNETA, O.F.M.Conv., de eo copiose accurateque disseruerit in *Misc.Franc.* 55(1955) 628-631. De eiusdem relatione omnia quae sequuntur desumpsimus.

Anno 1232 sodales O.Min. Bohemiam advenerunt et statim multa coenobia ibidem et in Silesia et Polonia instituere, quae primum custodiam prov. Saxoniae constituerunt. At iam an. 1238 ELIAS ASSISIENSIS prov. Bohemo-Polonicam, in 9 custodias mox divisam, erexit. Custodiae vero hae fuerunt: Wratislaviensis, Aurei Montis, Opoliensis, Pragensis, Moraviae, Gnesnensis, Grecensis, Cracoviensis, Lutomericensis, quarum tres priores in Silesia sitae erant (singula coenobia numerantur p.629). Primus conventus in Silesia an. 1236 in civitate Wrocław (Breslau) fundatus est. Saeculo exeunte iam 22 numerabantur. Post incursiones Tartarorum multi Germanici in hanc regionem advenerunt, ita ut etiam in coenobiis O.Min. Bohemis et Polonis numerosiores facti sint. Ob quam causam dolendae exortae sunt discordiae, quas A. singulatim exponit et de quibus censor singula stadia insinuat. O. R.

3740. - WYCZAWSKI Hieronim Eug., O.F.M., *Alwernia dzieje klasztory OO. Bernardynów.* Kraków, Archiwum Prowincji OO. Bernardynów, 1957. 21,5 cm., 137 pp., 20 tab.

Tam verbis quam imaginibus historia declaratur coenobii O.F.M. ad SS. Stigmata in loco Alwernia et dioecesi Cracoviensi siti. Fuit institutus an. 1616 et pertinet ad prov. monasticam O.F.M. Immaculatae Conceptionis. Librum prae manibus habere non potuimus. O. R.

3741. - JENNINGS Brendan, O.F.M., *The Irish Franciscans in Poland,* in *Arch.Hibern.* (Maynooth) 20(1957) 38-56.

Documentis allatis, historia enarratur fundationis Fratrum hibernorum O.F.M.Rec. in conventu de Wieluń, illis an. 1645 a sodalibus polonis oblato, quem tamen relinquere, contentionibus iurisdictionis exortis, an. 1653 coacti sunt. Alia fundatio an. 1654 frustra tentatur in urbe Jabłonów. I. V.

3742. - KAPS Johannes, *Die Vertreibung der deutschen Ordensleute und die Aufhebung ihrer Klöster.* I. *Im polnischen und sowjetischen Besatzungsgebiet,* in P.J. HASENBERG - A. WIENAND, *Das Wirken der Orden und Klöster in Deutschland* I, Köln 1957, 61-76.

Historiae postbellicae caput maximis doloribus plenum exponitur, videl. expulsio religiosorum et Sororum e regionibus orientalibus Germaniae, nunc potestati vel Russorum vel Polonorum subiectis necnon suppressio eorum monasteriorum. Res nostrae immediate attinguntur in conspectu domuum religiosarum ante edictum saecularisationis an. 1810 in Silesia inventarum necnon in fine belli alterius in Germania orientali habitarum (64-70). Enumerantur omnia coenobia et hospitia in regione

prov. O.F.M. S. Hedwigis Silesiae sita et eorum sodales incursione Russorum an. 1945 trucidati. Sermo fit insuper de Sororum heroica caritate et castitate (72s).

Insuper significamus sequentes commentariolos quos inspicere non potuimus: WAGNER Romuald, O.F.M., *Die schlesische Franziskanerprovinz zur hl. Hedwig*, in *Königsteiner Jahrbüchlein* (Königstein) 1957, 55-56; PIETERECK H., *Schlesiens Franziskaner in Leobschütz von der Reformation bis zur Säkularisation*, in *Leobschützer Heimatbrief* (München) 1957, n.4, 2-3 (civitas Leobschütz nunc sub administratione Polonorum posita, nomine venit Głubczyce); *Die Franziskaner-Mönche in Greifenberg* [nunc Gryfice], in *Heimatklänge*. Zeitung für Heimatvertriebene aus dem Kreis Greifenberg/P. (Hamburg) 6(1954) n.1, 5. O. R.

3743. - *Ducentesimi anni conventus Zakroczymensis Provinciae Varsaviensis solemnis clebratio*, in *Anal.O.F.M.Cap.* 73(1957) 263-264.

Ducentesimo expleto anno, ex quo coenobium O.F.M.Cap. in civitate Zakroczym institutum fuit, die 6 oct. 1956 in ecclesia peculiares solemnitates celebratae sunt, de quibus A. anonymus laetus refert.

Conventus dictus, concurrentibus civitatis magistris et Josepho MLOCKI, an. 1756 fundatus est et sodales nostri ad ecclesiam S. Laurentii Martyris praeexsistentem introducti sunt. Postquam an. 1892 civiliter suppressus est, an. 1932 eundem confratres reassumpserunt. - In hoc coenobio olim floruerunt HONORATUS A BIALA et PROCOPIUS A BRAILÓW, quorum hac oblata occasione aliqua obiecta in aula T.O.F. exposita sunt. O. R.

3744. - WYCZAWSKI Hieronim Eug., O.F.M., *Błogosławiony Jan z Dukli życie i cześć pośmiertna*. Kraków, Kuria Metropolitana, 1957. 21 cm., 94 pp.

Opusculum cuius inscriptio latine sonat *Beati Joannis de Dukla vita et cultus,* intuitu canonizationis egregii huius sodalis O.F.M.Obs. obtinendae evulgatur.

Confrater an. 1414 natus est in oppidulo Dukla, in montibus qui Karpaten nomine veniunt sito. Nomen dedit O.F.M.Conv., apud quos munere guardiani in coenobiis de Krosno et de Lvov (Lemberg) fungebatur. Postquam sodales O.F.M. Obs. conventum de Lvov obtinuerunt (1460), eisdem adhaesit. Eminuit in regulari observantia, indefessa verbi divini praedicatione et heroica corporis afflictationum sustinentia. Ad praemium vitae aeternae vocatus est die 29 sept. 1484 in coenobio civitatis Lvov. Pius populus eum statim post mortem veneratione prosequi incepit, ita ut Ecclesia eiusdem cultum an. 1733 approbaverit. Processum canonizationis an. 1948 reassumpserunt. - Cf. etiam K. KANTAK, in *Arch.Franc.Hist.* 22(7929) 434-437. O. R.

3745. - ORTIZ Lázaro Mª., O.F.M.Conv., *El Hombre de Niepokalanów o el Padre Maximiliano Kolbe*. Primera edición. Granollers (Barcelona). Gráficas Padre Kolbe, 1957. In-12º, 151 pp., ill.

Auctor 14 parvis capitulis, documentis tabulariis et memoriis propriis fultus, vitae cursum et miram actuositatem Maximiliani KOLBE vivide et modo populi captui aptato enarrat. In fine statuta Militiae Immaculatae in linguam hispanicam versa apponuntur.

Memoramus insuper alias biographias in variis linguis nuper vulgatas: BURDYSZEK John, O.F.M.Conv., *Father Maximilian Kolbe, O.F.M.Conv. Fire enkindled.* Dublin, Clonmore and Reynolds Ltd. - London, Burns, Oates and Washbourne Ltd.,

1954. In-12°, 95 pp., tab. (cf. *Misc.Franc.* 55[1955] 436); WINOWSKA Maria, *Le Fou de Notre-Dame, le Père Maximilien Kolbe.* Éd. 8. Paris, Bonne Presse, 1954. 19 cm., 282 pp.; eadem, *Der Narr unserer Lieben Frau, P. Maximilian Kolbe, 1894-1941.* [Übersetzt von Agathon KANDLER, O F.M.Conv., 2. Auflage]. Freiburg/Schweiz - Konstanz/Baden - München, Kanisius-Verlag, 1954. 16,5 cm., 40 pp., 1 tab. (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.3055-3063); RICCIARDI Antonio, O.F.M.Conv., *P. Massimiliano Kolbe.* 2ª edizione. Roma, Postulazione Gen. O.F.M.Conv., 1954. In-16°, 62 pp., tab. (cf. *Misc.Franc.* 55[1955] 436); FRANCIOSI Crescenzio, *Kolbe!* (Tempi e figure). Brescia, Ed. Lares, 1957. 21,5 cm., 107 pp., ill. (cf. *ibid.* 60[1960] 524s); ROBERTO (Brother) [MULLER Herald], *Music from the hunger pit. A story of Father Maximilian Kolbe.* Illustrated by Antony JOYCE. Notre Dame, Ind., Dujarie Press, [1954]. 24 cm., 96 pp., ill.; idem, *A tomb for the living. A story of Father Maximilian Kolbe.* Notre Dame, Ind., Dujarie Press, [1957]. 22 cm., 139 pp., ill. O. R.

3746. - BENDER Ludovicus, O.P., *Pro fratribus animam ponere,* in *Palestra del Clero* 36(1957) 34-38.

In dilucidatione sua circa transplantationem organorum inter homines viventes G.B. GUZZETTI in *Scuola Catt.* 84(1956) 241-262, 259 ad eiusdem liceitatem vindicandam praeter alia exemplum heroicae mortis Maximiliani KOLBE, O.F.M.Conv., invocaverat. Ut inaequalitatem casus propositi ostendat, A. hoc commentariolo in genus martyrii confratris nostri subtilius inquirit.

Prius demonstratur actum heroicae caritatis qua MAXIMILIANUS se sponte offert ad horrendam famis mortem pro patrefamilias subeundam minime occisionem *directam* suimetipsius constituere. Ne agitur quidem de occisione sui *indirecta,* sed Noster, bonum maximum agens, praevidet socialistas nationales eum interfecturos esse. Mors etiam post oblationem sui non erat absolute inevitabilis, sed secuta est ex malitia protracta nazistarum. Auctor his verbis expositionem concludit: « Fere numquam aliquis pro proximo vitam dedit modo etiam quoad accidentalia ita simili modo quo Jesus hoc fecit ». — Hic adiunxisse iuvat: *Nel XV anniversario della morte (1941 - 14 agosto - 1956),* in *Il Cavaliere dell'Immacolata* 24(1956) n.7-8, 81-104, ubi MAXIMILIANI vita, spiritus religiosus necnon heroica mors variis commentariolis delibantur. O. R.

3747. - WÓJCIK Marianus, O.F.M.Conv., *Organization and life at Niepokalanów,* in *Inter-Prov. Conference O.F.M.Conv.* 8(1956) 107-119.

Primum enarratur origo civitatis Immaculatae Niepokalanów, inde ab eiusdem fundatione mense maii 1927. Deinde ipsa civitas, a Maximiliano KOLBE erecta, describitur velut centrum consociationis Militiae Immaculatae, ut coenobium exemplare observantiae franciscalis, ut schola operae secundum systema technice quam maxime evolutum, ut domus editionis exigentiis nostri aevi accommodatissima, ut procura necessitatibus missionis exterae in Japonia providens necnon ut locus ardentissimi cultus erga B.V.M. Postremo pauca innuuntur de tribulationibus ob incursionem socialistarum nationalium et ob dominium communistarum perpessis necnon de influxu religioso huius civitatis in vitam religiosam Polonorum exercito.

Hoc in loco recolimus quoque: GLASMACHER Ignatius, O.F.M.Conv., *Maximilian Maria Kolbe, ein Presseapostel und Martyrer der Bruderliebe,* in *Sanctificatio Nostra* 19(1954) 461-465; ROMB Anselm, O.F.M.Conv., *Our Lady's technician,* in *The Cord* 5(1955) 8-13. O. R.

3748. - Blasucci Antonio, O.F.M.Conv., *La « Milizia di Maria Immacolata »*, in *Virgo Immaculata* XVII, Romae 1957, 244-260.

Motus mariani qui Militia Mariae Immaculatae audit hic delibantur rationes ad eiusdem fundationem impellentes necnon spiritus religiosus quo permeatur.

Adiunctis fundationis istius sodalicii (Romae 17 oct. 1917) praelibatis, A. explicat sensum huius militiae marianae, eiusdem ortus praeparationem, ipsius finem et subsidia specifica, eius naturam spiritualem et fundamentum dogmaticum, eius actionem et diffusionem in totum mundum. Postremo A. mortem heroicam Maximiliani Kolbe, O.F.M. Conv., extollit, qua nimirum hoc sodalicium sanguinis testimonio confirmatum fuit.

De eadem re idem A. antea scripserat: *Un grande movimento mariano prima risposta a Fatima*, in *Attualità di Fatima*, Roma 1954, 95-124, necnon *Spiritualità e apostolato nel pensiero del P. Massimiliano M. Kolbe*, in *Il Cavaliere dell'Immacolata* (Padova) 24(1956) 96-99; cf. insuper: Berardini Lorenzo, *Il Cavaliere dell'Immacolata*, in *L'Immacolata Concezione. Lezioni tenute al XII Corso di Studi cristiani.* (Il Simbolo, 12), Assisi [1955], 163-176; Lupi Antonio, O.P., *P. Massimiliano Maria Kolbe*, in *Vita Christiana* 23(1954) 42-59; Glasmacher Ignatius, O.F.M.Conv., *Ein großer Apostel. Der Diener Gottes P. Maximilian Maria Kolbe, O.F.M.Conv.*, in *Bruder Franz* 7(1954) 110-112; Fortunat [von Schübelbach], O.F.M.Cap., *Wirket, so lange es Tag ist! Pater Maximilian Kolbe*, in *Alverna* 21(1955) 88-92; Blachnicki Franciszek, *Królowania Maryi w Narodzie Polskim w Pojęciu o. Maksymiliana Kolbe* [Regnum Mariae in regno Polonorum ad mentem M. Kolbe], in *Ateneum Kapłańskie* 54(1957) 89-95. O. R.

36. - *Puerto Rico*

3749. - *Huellas de San Francisco, 1930-1955.* [s.n.t.] 29 cm., 52 pp. ill.

Vigesimo quinto occurrente anno ab adventu sodalium O.F.M.Cap. prov. Pennsylvanicae in Puerto Rico (1930), ad id tempus custodiam seu missionem prov. Castellae, huius alterius periodi actuositas apostolica hoc pulchro opusculo enarratur atque illustratur. Imaginibus luce expressis, parvo commentario subiuncto, exhibetur apostolatus in paroeciis (Adjuntas, Ponce, San Juan, Río Piedras, Trujillo Alto et Utuado), in scholis et seminario seraphico, in Tertio Ordine aliisque sodaliciis excolendis; necnon Fratres sive vita functi sive adhuc viventes recoluntur.

Originem et progressus missionis capuccinae de Puerto Rico, ab an. 1905 ad 1910, iterum enarrat, notitiis ex operibus hispanicis mutuatis, John Mary Lenhart [of Reifenberg], O.F.M.Cap., *Capuchin missions in Puerto Rico*, in *Annals Cap. Prov.S.Aug.* 9(1954) 33-47; 10(1955) 18-27. I. V.

3750. - Zwahl Eugene, O.F.M.Conv., *Apostolate among Spanish-speaking peoples of the U.S.*, in *Inter-Prov.Conf.O.F.M.Conv.* 8(1956) 68-75.

37. - *Status Foederati Americae Septentrionalis*

3751. - VOLLMAR Edward R., S.J., *The Catholic Church in America, An historical bibliography*. New Brunswick, The Scarecrow Press, 1956. 23 cm., XXVII-354 pp.

3752. - HERBERG W., *Religious communities in present-day America*, in *Review of Politics* 16(1954) 155-174.

3753. - MAYNARD Theodore, *The Story of American Catholicism*. [Ninth Printing]. New York, The Macmillan Company, 1954. 22 cm., XVIII-694 pp.

Utilitate haud caret pro cultoribus historiae franciscanae Americae hoc manuale, an. 1941 primum editum, historiam generalem Ecclesiae Catholicae in Statibus Foederatis exhibens. Conferatur index, speciatim s.v. *Franciscans*.

Tamen diffamationem sapiunt quae Auctor († 1956) pp. 193-195 profert de ANTONIO A SEDELLA, O.F.M.Cap. († 1829), egregio missionario in Louisiana (cf. *Lexicon Cap.*, 97). Nostro iudicio partium studio laborant documenta quae contra eundem sodalem etiam exhibentur apud: GUILDAY Peter, *The life and times of John Carrol, Archbishop of Baltimore (1735-1815)*. Westminster, Maryland, The Newman Press, 1954. 22 cm., XI-864 pp. (cf. p.706-713). Plura tamen egregia afferuntur in hoc optimo volumine de actuositate Ordinis franciscalis in genere, et de Michaele EGAN, O.F.M.Obs. († 22 iul. 1814), episcopo Philadelphiae, in primis temporibus institutionis hierarchiae catholicae in Statibus Foederatis.

Ad celerem certamque notitiam habendam de statu praesertim hodierno Ecclesiae Catholicae in Civitatibus Foederatis et de actuositate singulorum Institutorum religiosorum maxime confert annuarium quod inscribitur: *The [1954. 1955. 1956. 1957] National Catholic Almanac*. Compiled with the assistance of the Franciscan Clerics of Holy Name College, Washington, D.C. Edited by Rev. Felician A. FOY, O.F.M. Paterson, New Jersey, St. Anthony's Guild, 1954/55/56/56. 19 cm., 808, 808, 704, 704 pp. Descriptionem et merita huius annuarii iam antea protulimus (cf. *Bibliog.Franc.* X, n.189-191). I. V.

O.F.M.

3754. - GRAJEWSKI Maurice, O.F.M., *The Franciscans of the United States and the cult of the Immaculate Conception (1854-1954)*, in *Second Franciscan National Marian Congress... 1954* (cf. *supra* n.819), 133-145; *Virgo Immaculata* VII/3 (cf. *supra* n.811), 140-157.

Accessiones inceptaque enucleantur sodalium franciscanorum in Civitatibus Foederatis Americae ab an. 1854 in devotione erga Immaculatam Virginis Conceptionem suadenda, roboranda, firmanda. Materia pertractata has in sectiones dispertitur: 1) Maria, officialis Patrona Americae; 2) statistica cultus mariani in provinciis americanis Fratrum Minorum necnon in Institutis Sororum franciscalium; 3) actuositas litteraria mariana eorundem; 4) specialia mariana sodalicia.

Partes quae praesertim Franciscanis obveniunt in devotione cultuque erga Immaculatam Virginem propagandis in iisdem Civitatibus Foederatis, et quidem temporibus coloniali, nationali et hodierno nuncupatis, merito extollit Frater FIN-

BARR, O.S.F., *Mary in the United States*, in *Franc.Educ.Conf.* 35(1954) 460-476, vel in *Mary in the Franciscan Order*, St. Bonaventure, N.Y. 1955, 57-70; dum OHLMANN Ralph, O.F.M., *Notes on the cult of the Blessed Virgin and Her Immaculate Conception in the United States*, in *Virgo Immaculata* XIV, Romae 1957, 484-505, potius ad regiones septentrionales et quidem ab institutione hierarchiae (1789) se perstringit. Tandem, plura egregia etiam de sodalibus franciscanis, devotionem erga B.V. Mariam colentibus, exhibet SARGENT Daniel, *Our Land and Our Lady*. [New edition]. Notre Dame, Ind., University of Notre Dame, [1955]. 21 cm., 263 pp. (prima editio an. 1939 prodierat). - De cultu mariano in provincia Pulaskensi O.F.M. (seu Assumptionis B.M.V.) ampliores notitias evulgant PAWLOWSKI Ferdinand - ZAREMBA Theodore, O.F.M., *The Marian cult in the Assumption Province*, in *Tribute to Mary* (cf. *supra* n.821), 77-95.

Historiam marialem Civitatum Foederatarum tempore missionali (saec. XVI-XVIII) cf. *infra* in sectione *Missiones* (America septentrionalis). I. V.

3755. - Brother FINBARR, O.S.F., ed., *Franciscan Education Directory of the United States*. Prepared for the Franciscan Brothers, Brooklyn Congregation of the Third Order Regular, Brooklyn, N.Y., St. Francis College, 1955. 24 cm., VI-130 pp.

Ex hoc repertorio seu rationario constat familias franciscales in Civitatibus Foederatis Americae Septentrionalis moderari 25 collegia, 50 seminaria, 64 scholas ad infirmorum curam addiscendam, 270 scholas secundarias, 1668 scholas primarias.

Ad bibliothecas franciscales quod attinet, conferantur: BILINSKI Donald S., O.F.M., *Franciscan libraries and librarians*. Pulaski, Wis., Library Section of Franciscan Educational Conference, 1956. In-8°, 77 pp.; JURECZEK Lambert Th., O.F.M., *The Provincial Librarian and the centralized libraries in the Order of Friars Minor with special emphasis on the Provinces in the United States*. Washington, D.C., Catholic University of America, 1956. 28 cm., 90 ff. (dissertatio cyclostilo impressa)

Apostolatus preli in iisdem familiis franciscanis satis elucet ex BILINSKI Donald S., O.F.M., *Franciscan Periodicals*. Pulaski, Wis., Library Section of Franciscan Educational Conference, 1956. In-8°, 40 pp. I. V.

3756. - *Qualifications for Franciscan life*. Proceedings of the eleventh annual meeting of the American Franciscan Society for Vocations held at Christ the King Seminary, St. Bonaventure, N.Y., July 17-18, 1956. Westmont, Ill. 1956. In-8°, 135 pp.

Acta evulgantur annui conventus societatis americano-franciscanae pro vocationibus.

Eadem societas edere curavit opusculum, quo vita franciscalis praesertim iuvenibus praesentatur: HERRMANN Jerome, O.F.M., *Why I became a Franciscan*. [s.n.t., 1955]. In-8°, 96 pp., ill. I. V.

3757. - *A centenary of Franciscan Service, Saint Bonaventure University, 1858-1958*. A Franciscan Institution serving God and Country. St. Bonaventure, N.Y., St. Bonaventure University, 1957. 24 cm., 64 pp.

Historia et promerita delineantur Universitatis Studiorum ad St. Bonaventure, a provincia Neo-Eboracensi Ss. Nominis Jesu dependentis.

« Pater, protector et maecenas » huius Universitatis et Franciscani Instituti etiam ad St. Bonaventure, exstitit egregius eiusdem provinciae sodalis Matthias FAUST, O.F.M. († 28 iul. 1956), de quo cf.: [PLASSMANN Thomas, O.F.M.], *A.R.P.*

OPUSCULA

EXCERPTA EX «COLLECTANEA FRANCISCANA» (1931-1963)

Gaudentius Walser von Göfis, *P. Laurentius von Schnifis (1633-1702). Ein Überblick zu seinem Leben und seiner Dichtung* . . . . L. 300

Gerola G., *I Francescani in Creta al tempo del dominio veneziano* . . . . . L. 400

Giovanni Battista da Palma, *L'immaterialità dell'anima intellettiva in Sigieri di Brabante* L. 100

—, *L'eternità dell'intelletto in Aristotele secondo Sigieri di Brabante* . . L. 100

Giovanni Crisostomo da cittadella, *Cenni sconosciuti dela vita del P. Teodoro Foresti da Bergamo* . . . . L. 100

—, *Corrispondenza del Nunzio G.B. Agucchi con P. Giacinto da Casale nell'anno 1625* L. 100

—, *I cappuccini a Belluno* . . . . L. 400

—, *P. Agostino da Conegliano. Vita e opere* . . . . L. 300

—, *La predicazione di S. Bernardino da Siena a Belluno nell'anno 1423* . . L. 100

Godefroy de Paris, *Un grand missionnaire oublié: le Père Pacifique de Provins* . L. 500

Hadrianus a Krizovljan, *Controversia doctrinalis inter magistros franciscanos et Sigerum de Brabant* . . . . L. 500

—, *Primordia Scholae Franciscanae et Thomismus* . . . . L. 400

Henquinet Fr. M., *Le commentaire d'Eudes Rigaud, O. Min., sur le IVème livre des Sentences* L. 100

Héyret M., *Die gedruckten Schriften des Ehrw. P. Marcus von Aviano, und deren Verbreitung* L. 500

Hilarin Felder von Luzern, *Die mitteldeutsche Legendendichtung «Passional» (um 1240) und ihr Leben von Sante Francisco und Sante Elizabet* . . . . . L. 400

—, *De spiritu studiorum franciscano* . . . . L. 100

Hilarinus a Milano, *Bibliografia franciscana. - Relationes de historia S. Clarae Ordinis (1932-1933)* . . . . L. 100

—, *Bibliographia franciscana. - Relationes de S. Francisco (1934-1935)* . . L. 300

—, *Bibliographia franciscana. - Relationes de historia S. Clarae Ordinis (1934-1935)* L. 100

—, *Bibliographia franciscana. - Relationes de S. Francisco (1936-1937)* . . L. 300

—, *Bibliographia franciscana. - Relationes de historia franciscana generali (1936-1937)* L. 300

—, *Bibliographia franciscana. - Relationes de historia S. Clarae (1936-1937)* . L. 100

—, *La bibliografia francescana* . . . . L. 300

—, *L'istituzione dell'inquisizione monastico-papale a Venezia nel secolo XIII* . L. 400

—, *Gli antecedenti inediti di un noto episodio dell'inquisizione francescana a Treviso (1262-1268)* . . . . L. 100

—, *La «Summa contra haereticos» di Giacomo Capelli e un suo «Quaresimale» inedito (sec. XIII)* . . . . L. 200

—, *L'ultima missione di San Lorenzo in difesa del regno di Napoli (1618-1619)* L. 400

Hildebrand d'Hooglede, *Jérôme de Sorbo, Illuminé de Palerme et S. Laurent de Brindes en Belgique (1598-1602)* . . . . L. 300

—, *Les origines des Capucins belges (1585-1587)* . . . . L. 300

—, *Basile d'Aire. Note sur deux ou trois capucins de ce nom* . . . . . L. 100

—, *Deux poètes peu connus: les capucins Remi de Beauvais (1568-1622) et Jean Évangéliste d'Arras († 1654)* . . . . L. 100

Hubertus a Moguntia, *De convenientia doctrinae B. Joannis Duns Scoti circa essentiam sacrificii eucharistici cum definitionibus conc. Tridentini* . . . . . . L. 100

Humilis a Genua, *Doctrina S. Bonaventurae de distinctione attributionis* . . L. 300

—, *Influxus patrum et theologorum in doctrina S. Bonaventurae de institutione sacramenti extremae unctionis* . . . . L. 300

—, *Il chierico perpetuo Fra Paolo Maria Rivarola da Chiavari ed una sua pregevole opera di patristica* . . . . L. 200

IGNAZIO DA SEGGIANO, *Documenti inediti sull'apostolato dei Minori Cappuccini nel vicino Oriente (1623-1638)* . . . . L. 1.000

ILARINO, v. HILARINUS.

ISIDORO DE VILLAPADIERNA, *Una carta inédita de Mons. Anastasio Hartmann (1849)* L. 100

JACQUES DE BLOIS, *Le Père Albert de Paris († 1727)* . . . . L. 100

JOSEPH ANT. DE GEN. NIKOLAEVO, *À propos de l'iconographie de S. Laurent de Brindes* L. 100

—, *Ein Beitrag zur Ikonographie der hl. Veronika Giuliani (1660-1727)* . . L. 300

JULIEN-EYMARD D'ANGERS, *Sénèque et le stoïcisme dans l'œuvre de Georges d'Amiens, capucin († 1661)* . . . . L. 300

—, *Sénèque et le stoïcisme dans l'œuvre du P. Yves de Paris (1590-1678)* . . L. 400

—, *Le P. Sébastien de Senlis et le stoïcisme chrétien* . . . . L. 300

—, *Le stoïcisme, Épictète et Sénèque dans le développement du monde d'après les œuvres de Pascal Rapine (1655-1673)* . . . . L. 300

LAMPEN W., *Notae de Ss. Nicolao et sociis martyribus Gorcomiensibus* . . . L. 100

—, *Frater Mauritius de Dacia, O.Min.* . . . . L. 100

—, *Joannes Discalceatus, O.Min. (1278-1349)* . . . . L. 100

—, *Les Clarisses de Vere en exil* . . . . L. 100

—, *Fr. Mauritii de Dacia «Itinerarium in Terram Sanctam»* . . . . . L. 100

LANDGRAF Artur, *Probleme des Schrifttums Brunos des Kartäusers* . . . . L. 400

—, *Das Verdienst Christi in der Frühscholastik* . . . . L. 500

—, *Bearbeitungen von Werken des Petrus Lombardus* . . . . L. 300

—, *Neu aufgefundene Handschriften mit Werken aus dem Bereich des Anselm von Laon* L. 100

—, *Eine neuentdeckte Summe aus der Schule des Praepositinus* . . . . . L. 200

—, *Die «Quaestiones super Epistolas S. Pauli» und die Allegoriae* . . . . L. 100

—, *Drei Trabantes des Magisters Gandulphus von Bologna* . . . . . . L. 100

—, *Neue Funde zur Porretanerschule* . . . . L. 100

—, *Die Stellungnahme der Frühscholastik zur wissenschaftlichen Methode des Petrus Lombardus* . . . . L. 100

—, *Zum Begriff der Scholastik* . . . . L. 100

—, *Zur Technik und Ueberlieferung der Disputation* . . . . L. 100

—, *Mitteilungen zur Schule Gilberts de la Porrée* . . . . L. 200

—, *Ein anonymes Werk aus dem Bereich des Odo Rigaud* . . . . . . L. 100

—, *Zur Gebrauch des Wortes «Clericus» im 12. Jahrhundert* . . . . . L. 100

—, *Der Einfluss des mündlichen Unterrichts auf theologische Werke der Frühscholastik* L. 100

—, *Der Verfasser der Sentenzenabbreviation des Cod. lat. 65 der Bibliothèque Nationale in Luxemburg* . . . . L. 100

—, *Weisungen der Aszetik in Werken der Frühscholastik* . . . . . . L. 100

—, *Der «Casus perplexus» in der Frühscholastik* . . . . L. 100

LAURENT M.H., *Sixte-Quint et le P. Ange de Joyeuse* . . . . L. 100

—, *Marginalia de P. Hieronymo a Narni, O.F.M.Cap.* . . . . L. 100

LEO VON UNTERVINTL, *Die Intuitionslehre bei Vitalis de Furno* . . . . . L. 500

LIBÉRAT DE ROULERS, *Le rôle du mot «habitus» dans la théologie bonaventurienne* L. 500

Postulata inscribantur:

AMMINISTRAZIONE

ISTITUTO STORICO DEI FR. MINORI CAPPUCCINI

Via Boncompagni, 71 - ROMA (3)

STABILIMENTO TIPOGRAFICO «GRAFICA» DI SALVI & C. - PERUGIA - VIA DELLE STREGHE, 31 — 1964